

Új Testamentü

Magyar nélvon̄ mellett
az Görög és Diak nélvon̄ból
onnan fordítant, az
Magyar népnek Keresztén -
hűben való ispúlásire.

500.856.

SACRAE REGIAE

MAIESTATIS FERDINANDI: DEI GRATIA
ROMANOR. HVNGARIAE BOHEMIAE ETC.
REGIS. INFANTIS HISPANIARVM ARCHIE
DVCIS AVSTRIAE: DVCIS BVRGVN
DIAE, ETC. SERENISS. FILIIIS
MAXIMILIANO ET FERDI
NANDO. S. D.

Ogitant mihi Sereniss. Principes / ac diutius
animo reuoluenti / qua nam re genti meę Hungarię
re iuxta datam mihi à deo gratiam / hoc difficili
tempore / consulere possem / nulla maior occurrit /
quàm si nonę legis diuinę opus sacrosanctum / nec
id sine reliquarum Christianarum nationum exemplo / interpres
tandum in illius susciperem usum. Quod illi in hoc ingenti rerum
omnium tempestate / ac rebus suis afflictis / ad extremamque pene
desperationem redactis / instar salutiferę esset anchorę / atque ad
hoc confugeret / ab hoc consolationis spem / ab hoc salutem pete
ret. Nec enim est / ubi maior consolationis / maior salutis spes pro
mittatur / quàm in hoc diuino opere / siue terrena quis spectet / siue
coelestia. Videbunt si quando vnquam aliàs / hoc seculo maxime /
hac lege diuina illi opus esse / quę illam à malorum omnium licentia
deterrere / ac ad veram pietatem / quę in tantis bellorum tumultu
sibus pene extincta videbatur / reuocare / atque adeo ascendere posses
Crebar etiam non parum / ne ex Hungaro / libera gente / subito
angarus.

anazarus steret / hoc est / opprimeretur / seruiretque / Non iam Christo
Domino benignissimo / sed Turco / tyrannorum omnium immanissimo /
nec in libera Hierosolymorum urbe / sed Babiloniorum / omnis con-
fufionis / ac seruitutis domicilio / immo carcere teterrimo . Vbi
pro dolor / multa hoc tempore Christianorum milia / non tantum
corpore / verum etiam animo / huic hosti seruitutem seruiunt plus
quam Aegyptiaram . A quo / cum superioribus seculis maiores no-
stri gloriosum sepe reportauerint triumphum / ac orbi Christiano suo
sanguine pacem pepererint / nunc viribus fracti / ac ope destituti /
morient / non secus atque liberi parentibus orbati . At nouam
illis recuperandę libertatis spem addidit hoc tempore / primum
progenitor **Elf. V.** qui / ut verus regni Hungarię heres est / ita
omnem defendendi huius curam in se iam olim recepit . Deinde
pos qui legitimi estis successores . Quę etiam res efficit / ut
nemo de cetero nostrorum orbitatem deslere possit suam .

Nouam itaque dei legem / secundum ut institueram / in nostram
perci linguam / quàm feliciter haud scio / non tamen sine summis
et vigiliis / et laboribus . Quippe qui / in hoc studio / multis versatus
sum annis . Quam si gens ipsa nostra amplecti volet / nulla de cete-
ro illi seruitus erit metuenda . In hoc mihi studio hortator /
simul et adiutor fuit / Spectabilis / ac Magnificus Dominus Tho-
mas à Nadas / Consiliarius Regius / ac Comes Comitatus
Castri ferrei / Thauernicorū Regalium magister / fidelis **Elf. V.**
Dominus meus . Huius ergo opera / cura / studio singulari / sum-
mis impensis consequuti sumus / ut diuinum hoc Noui testamētī
opus lingua nostra patria in oppido suo excuderetur . Quod multis
suis nominibus **Elf. V.** nuncupandum duxi . Primum quod est
Erasmus

Erasmus ille Rotodamus / orbis Christiani eximium decus /
paraphrases suas in hoc ipsum opus (quas et nos sequuti sumus
quod in his purior sinceriorque tractetur Theologia) partim Carolo
Caesari / partim Ferdinando / progentori Zell. V. nomi-
natiu deditavit. Hoc sane consilio / ut adireretur curam religionis
Christianae / aut tuende / aut propagande / ad Christianos principes
maxime pertinere. Qui subditarum sibi gentium à scriptorib. tum
sacris / tum prophantis / pastores vocantur. Nam et Homerus ipse
fons ingentorū / Agamemnonem illum / magnanimum Gregorum
ducem / pastorem subinde vocat populi. Et Michaeas ipse propheta
venturum Christum pastoris insignit titulo. Aperte docens Chris-
tianorum principum munus esse / ut illorum / quibus praesunt / non
tantum corporum / verum etiam mentium sint custodes / ac in Chri-
sti domini vices succedant. Qui iuxta prophetiam de se proditam /
bonum in terris pastorem se gessit gregis sui. Pro hoc enim cura
multa in terris perpeffus esset vitæ incommoda / tandem et vitans
ipsam / qua nihil homini charius / effundere non dubitavit. Ne ipsa
declarans quod viuens dixerat / se verum esse pastorem. Porro in
huius vices succedere apostoli / in apostolorum episcopi / quorum / ut
Petrus inquit / haec unica cura esse debet / ut quantum in ipsis est
gregem pascant domini / ac curam illius agant / sintque quod audia-
unt / ut in apparitione summi illius pastoris / immarcescibilem glo-
rie reportent coronam.

Deinde quod aliquo fore / usui
hoc diuinum Euangeliorum opus existimaui Serenissime Domi-
ne genitrici Zell. V. linguae nostrae Hungaricae haud ignorae.

Quippe quae à nostra gente originem ducit. Ferunt enim illam to-
tam diuino cultui deditam esse / ac in templo domini assidue ver-

fari/præstationibusque/ ac obsecrationibus hortè dieque intentam
esse/ Annamque sanctissimam illam foeminam/ non solum nomine
referre/ verum etiam re. Postremo quod accipi et *℥. ℥. V.*
ab hac lingua/ nobis patria/ nec vobis aliena/ non abhorrere. Op-
timum sane exemplo. Plurimum enim refert/ tum principi/ tum sub-
ditis/ si is/ qui imperitat/ subditorum sibi populorum linguas nos-
uit. Mithridates rex Ponti eternam meruit laudem/ quod duabus
et viginti gentibus/ quibus imperitabat/ sine vlllo interprete iura
dixerit. Ut linguarum autor deus/ ita et largitor. Iure itaque
Paulus/ organum illud dei electum/ gratias deo agit/ quod plus
quam ceteri linguis loqueretur. Accipite itaque Principes
optimi hoc diuinum legis nouæ opus/ in quo *℥hristus* ipse humani
generis redemptor/ non iam Hebraice/ non Græce/ non Latine/ sed
Hungarice loquitur/ memores præcepti illius/ qui iubet vt reges
legis diuinæ præcepta seruum habeant/ omnibusque diebus vitæ suæ le-
gant/ deum timeant/ verba illius custodiant/ præcepta/ et leges
discant. Quæ si quis præstiterit/ longo/ vt promittitur/ tempore/
super *℥sraelem* dei regnaturus est. Sin minus/ contemptus dei
et eius verbi/ vt sacre tradunt historie/ nec id sine horrendis exem-
plis/ exterminium adfert. Accipite inquam/ atque vestra auto-
ritate effirite/ vt in manus vulgi *℥hristianorum* perueniat nostræ
gentis. Accipiat item gens ipsa Hungarica/ amplectaturque
ac pietatem discat. Tum enim res *℥hristianorum* bene habent/
cum pius Princeps pius habet regni subditos. Quin accipiant
omnes/ quod (vt initio dixi) omnibus salutare ærequo est/ quod
omnes officium admonet. Admonet autem reges/ regni subditos/
episcopos/ ecclesiam/ eiusque ministros/ admonet dominos/ seruos/
liberos,

liberos / adolescentes / senes / firmos / infirmos / diuites / pauperes.
Edmonet maritos / uxores / parentes / filios / viduas / virgines /
finaliter omnes / qui Christo domino nomen dederunt. In hoc,
enim sermo gratiæ / ac reconciliationis / in hoc verbum veritatis /
in hoc cibus animæ spiritualis / in hoc fons aquæ viuæ / in hoc
porro verbum vitæ æternæ. Quam suis largiri dignetur deus / cuius
nomen sit benedictum in secula. Amen. Dat. Neapoli
Anno salutis 1. 5. 4 1.

Ioannes Splueticus.

AZ MAGAR NIPNEK KI EZT
OLVASSA

Profeták által boldog righen néked az isten/
Az kit igbirt ime vigre meg atta fiát.
Buzgo lelkevel boldog most es néked ez által/
Kit hága hog halgass/kit hága hog te fouess.

Néked azirt ez lún profetád/doctorod/ez lún

Mestered/ez most es/mellet az isten ada.

Az profeta bauát halgald/mert tighed az isten

El veszt/es nomos itt nem lehet az te neued.

Itt ez irásban boldog mostan es néked ez által/

Hútre hiu mind/hog lenki ne menzre magát.

Az ki Sidoul/es Borogul es vigre Diakul

Szol vala righen/boldog néked az itt Magyarul.

Minden nipnek az ú nékwin/hog minden az isten

Foruinin ilken/minden imágga netoit.

Itt vagon az rentek kincz itt vagon az ki folo viz/

Itt vagon az tudomán mell örök iletet ad.

Leiki kénir vagon itt/mellben mikor íbel örökfe

Uss/mell az mennből álla/halálra mene.

Az ki teremt tighed/meg vält/örök iletet es ad

Ez bent által/nincz több bizodalmod azirt.

Annak azirt boldog mindenkor tista búduel/

Annak mindenkor tígigaz áldozatot.

Tighedet ez hozza vissen/s nem hág mikor ig mond

Bodogot el iduetek/vesztek el gonosok.

Sylufter Janos iria.

• Szent Mathe írte

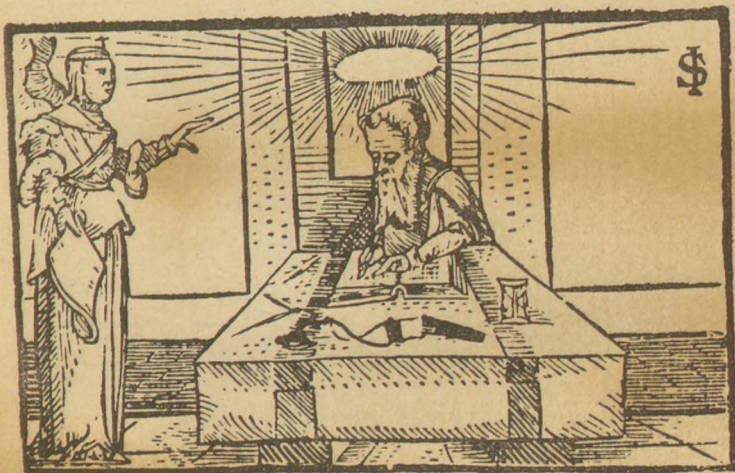
mellek szent Jeronymus írta meg.

Szent Mathe / ki Leuinek es mondatik / s ufarbol
apostolla liuin / mindeneknel elotte Sido erkagban
az Xhrisufnak euangeliomat ira Sido betufuel / es
Sido neltoen / azokirt / kik az Sido nipeknel koz
zole az kereftien hure fordultanak vala. Melk euangeliomat
kizoda fordintotta ligen annak nanna Sorog neltoe nem ighen
nluan vagon. Ez szent Mathe euangelioma fediglen mind ez
mai napiglan meg vagon az Lesareabeli konu tartoban / melles
Pamfalus martyr nag ugekezetuel szerzett vala. Ezt sene
Jeronymus iria sene Matheus es ez euangeliomral. Mu es
ez minapon ez sene euangeliomat Sido neltoen talaluā / sok he
len az Sido neltoet fouetok infabb / hog nem mint az Sorogot /
auag Romai neltoet. Binne ne vesse azirt az kereftien ki ez e
oluassa / ha egg nihān helen az Sorog / es Romai neltoetul latta
tunk el tazozni. Illik vala hog itt az Sido irasra nizinik infabb
hog nem mint az Sorogre. Azonkippen az egē euangeliomokban
illik vala hog az Sorogre nizinik infabb hog nem mint az Rog
mai neltoe honnan ennek eredete vagon.

Euangelium

Szent Máté
írása fertint.

8 η 210 n. 1

Euangelium

Also ris.

Jesus christi
 Iusufnak Dawidnak
 Iudak fiaanak.
 Abrahamnak
 fiaanak / neme

zetsfighirul valo konu. Abraham nemze Iszaakot. Iszaak kediglen
 nemze Jakobot. Jakob kediglen nemze Judas / es az u atafiait.
 Judas kediglen nemze Fares / es Zaramot az Ehamartul. Fa-
 res kediglen nemze Esromot. Esrom kediglen nemze Aramoto. b
 Aram kediglen nemze Aminadabot. Aminadab kediglen nemze
 Naason. Naason kediglen nemze Salmon. Salmon kediglen
 nemze Booz az Rachabtul. Booz kediglen nemze Obedet az
 Ruthul. Obed kediglen nemze Jesse. Jesse kediglen nemze Da-
 uid kiralt. David kiralt kediglen nemze Salomont az asponembertul
 mell Vnase vala. Salomon kediglen nemze Roboamot. Robo-
 am kediglen nemze Abias. Abias kediglen nemze Ioramot. Ior-
 am kediglen nemze Hoziast. Hoziast kediglen nemze Ioathamot. c
 Ioatham

Joatham kediglen nemze Achaz. Achaz kediglen nemze Ezeias. Ezeias kediglen nemze Manasseſt. Manasseſt kediglen nemze Amon. Amon kediglen nemze Joſiaſt. Joſiaſt kediglen nemze Jeſonaf / es az ú atſaſiát az Babiloniái fogſagban. Az Babiloniái fogſagnak vtanna kediglen Jeſonias nemze Salathiel. Salathiel kediglen nemze Borobabel. Borobabel kediglen nemze Abudot. Abud kediglen nemze Eliakim. Eliakim kediglen nemze Azor. Azor kediglen nemze Sadokot. Sadok kediglen nemze Akim. Akim kediglen nemze Eliudot. Eliud kediglen nemze Eleazar. Eleazar kediglen nemze Mathan. Mathan kediglen nemze Jakobot. Jakob kediglen nemze Joſefet / az Marianak urat / mellé Maria: tul ſületek az Jeſus / ſi Chriſtusnak mondatik. Annakokairt Abrahamtul fogua Daudiglan mind ez nemzetiſig tizeneg nemzetiſig het tiſen / es Daudtul fogua az Babiloniái fogſaghighlan tizeneg nemzetiſig het tiſen / es az Babiloniái fogſagtul fogua az Chriſtusnak ſületeſiglen tizeneg nemzetiſig het tiſen.

Az Jeſus Chriſtusnak ſületeſe kediglen ekkippen lün. Mikoron az ú an: ná az Maria iegeſül adatott volna Joſefnek annak elötte minel elötte. öſueutnának lelettetel terheſnek lenni az ſent lilek iſtentül. Az Joſef kediglen az ú vra / hogmiuel io ember: vala / es nem akar vala ú hozza gonof hirt adni / akará titkon üteti el hagni. Mikoron kediglen az Joſef ezeket. forgatná eſiben / imé az ur iſtennek angala almaban meg ielengt ú netie ezt monduán. Joſef Daudnak fia ne ſilled te hozzad vened az Ma:

Bent Mathe.

riat az te feleslighedet / mert az nu ū benne fogantatott bent lilel if
tentül vagon. Fiat sül kediglen es Jesusnak neuezzed ütet mert ez
üdüözött iouendöre az ū nipit az ū bunciböl. Couabba mind ez meg
lün hog be tellesedngt az nu meg mondatott vala az ur istentül
Ejai. 7. az profetanak általa. hi ekkipen söl. Ime az sülz terbes lisen / es
fiat sül / es neuezik ütet Emmanuelnek mell ighit ha hi meg akar
Magarazni annt tisen mint ha azt mondanád. Mü velünk az
isten. Josef kediglen almabol fel serfentetuin alkippen tün mint az
ur istennek angala meg hatto vala üneth / es ū hozzaia viue az ū a
Iua. 24. felesighit / es nem esmeret ütet imgnem sülz az ū fiat / az ū első sülz
löttit / es Jesusnak neuezet ütet.

Paradik rife

iforon kediglen süle:
tett volna Jesus Bethlehemben Sidoorbagnak varosaban Herodes kir
ralnak idiben, me napfeletrül bölrzet iouinek Hierusalembe ezt mon
duan. Holott vagon az Sidornak kirala / az hi sületett / Mert látot
az ū zillagat napfelcten / es ide iouint hog maaguk ütet. Miforon
kediglen ezeket meg hallotta volna Herodes kiral / meg haborodet / es
ü vele egetembe eghit Hierulemnek uarosa / es eggbe hriuan minden
napi feredelmeket / es az nipnek minden irastudoit / meg tudafozet ütü c

löt holott születet az christus. És azok mondának üneki. Bethles
 hemben Sidorbagna? varosaban. Mert effippen uagon meg iruan
 az prophetanak altala. Sidorbagnak földé Bethlehem te s san: Mich. 9.
 miniben kissebb nemi vag az Sidorbagnak sú varosi között / mert
 te belöld fog tamadni ennekem az feiedelem / ki io pastornak köfasa
 berint fogja örizni és birni az en nipeket / az Israeltet fiait. Le:
 gottan Herodes az bölrzetet titkon ú horraia hivatuan nag forgal
 matossagual meg kerdezé ú tulok az rzillagnak meg ielensinet idet.
 d És el hozatuan úföt Bethlehembe rzt monda. Mikoron oda me:
 nendetek nag forgalmatossagual meg tudakozzatok az germet selöl.
 Mikelen kediglen meg talallatok / köuetfiglippen hozzatok meg en:
 nekem hog en es oda mennék / es imaggam ütet. És az Bölrzet az
 kiralnak befidire hajoluan / elmennek. És ime az rzillag az mellet
 lattanak uala az nap tamadaton / ú elöföt megen vola / mind arcz:
 iglan elo menuin mignem meg állana az belnek felette az mell helen
 az germet uala. Mikoron kediglen lattak volna az rzillagot felette
 igben meg örülnék / es be menuin az harba meg lelet az germetet
 e az Mariaual / az ú annaual / es földre le esuin / madat ütet. És az ú
 rentetis meg hituan / adanak üneki / aiandikokat / aramat / tenient / es
 draga kenetet. És almokban isteni hozat sun ú hozzaiof / mell ho:
 zatban intetinek hog Herodeshez üt meg ne terninek. mas vton teriz
 nek meg az ú földetbe. Mikoron kediglen azok el mentenek volna /
 ime az ur istennek angala meg ielent Josefnek almaban rzt mond:
 uan ú neki. Kell fel / es vedd fel az germetet / es az ú annat. es fult
 Egnptomba / es lig ott mind arcziglan mignem en teneted holandok.
 Mert k:resni fogia az Herodes az germetet hog ütet el vesesse. Az
 f Josef kediglen fel serkentetum fel viug az germetet / es az ú annat ic:
 rzaia

Evangelium

Rafa/és Egiptomba mene. És ott lún mind az Herodesnek hazalalaglan/ hog be tellesednek az mi meg vala mondatuan az isten-
Osee. 11. tul az profetanak altala. szert monga. Egiptombol huan meg az en fiamot. Egottan Herodes minel utanna latta volna hog meg rza lattatott volna az Bölczektul felette igben meg haraguel/ es el bo- rzatuán meg ole minden germetet Bethlehennel varosaban/ es Bethlehennel minden hatarban/ vala menin valanak ket estendosok/ auag kufebb idiuel/ az udonek miuolta ferint/ mell udot iol meg er- tett vala az bölczektul. Akkoron be tellesedek az mi Jeremias pro-
Hier. 31. fetatul meg mondatott vala/ mikoron ezt monda. Kamaban so hal lottatott/ iangatas/ siralom/ es nag foru hullatas Kifel siratuán az u fiait/ es nem akara vigaftalast venni/ annakofairt hog ne legenek. Fouabba mikoron Herodes meg holt volna/ me az ur istennek anga- la alnaban meg ielenek Jofefnek Egiptomban ezt monduán. Kell fel/ es vedd fel az germetet/ es az u annat/ es meni Sidoorsagban földibe/ mert meg holtanak az kik az germetnek iletnek veszedelmire iarnak vala. És az Jofef fel kelun/ fel viug az germetet es az u an- nat/ es Sidoorsagban földibe mene. De mikoron hallotta volna hog az b Archelaus birna az orfsagot sidorsagban az u attanak Herodesnek helyin/ nem mere oda menni. de almaban isten szozat lún u hozzaia/ mell szozatban infetek hog Galileanak tartomamba menne/ es oda menuin latozok az varosban mell Nazarethnek huanatit. hog be tellesednek az mi meg vala mondatuan az profetanak altala.

Et Nazarethbelinek huanatit.

Az Sarmavik ris

az napokban ielen vagon Janos Baptista predicaluan e

Sido

Sidoorßagnak tielzenben / es ezt mon
duán. Tegyet eßetelbe magatokat / es
iobbizatos meg az tú illeteket mert
közel wagon az istennek orßaga. Mert
ez az / kirül Esaias profeta íolt. es ezt
mondotta * Az pußtoban kialtonak

2. sa
42.

Baua ez / Tegyet hog kish legen az ur
iscennek uta / tegyet egenesse az ú ösue
nit. Az Janosnak kediglen öltözeti
vala teutnek sörböl es úneki öuerözöie bír vala az ú derekán körül.
Al vala kediglen sáftakual / es erdei mizuel. Akkoron ki mene ú hozza
Zerusalemnek varosa / es eghisß Sidoorßag es minden tartoman mell
az Jordanhoz minden sclöl közel vala / es meg keresstel kednek vala
ú túle az Jordanban-vallast tuin az ú tulandon bünökrül. Mi
koron kediglen latta volna hog sötán mennnek ú hozza az ke
restelkedsre az Farsesofoknak / es Sadduceosoknak közzölle mon
da ú nekik Dypera kigofnak fiait kizoda ielentette meg nektek hog el fut
gnatos az iouendö haragnak elötte / Teremzetek annakofart göniöl
özötöt mellet az illetnek meg iobbizatoshoz illendök legenek. Es dicze
kedis lippen ne akariatos ezt mondani tú magatokban. Mú nekünk
ez Abraham atánk. Mert mondom en tú nektek / hog az isten imez
követből fiatot tomáßthat az Abrahamnak. Zmarán kediglen ez fr
ße es az fanak gükerire titetett. Annakofart minden sa mell io gö
niölözöt nem teremt ki vagattatis / es az túzre vettetik. Bizón az
hog en túötököt vuzuel keresstel az tú illeteteknek meg iobbizatosára.

De az ki en vtannam el iouendöennallamnál erőss / kinek en erre elgy
f nem vagok hog saruit hordozzam. Az meg keresstel túötököt bent li:

Euangelium

Iakuel es túzuel / kinek az ú borolapatta keziben vagon / es iol meg
 tisténia az ú biruit / es begúnti az ú buzaiát az buzasharba / az tore-
 let kediglen meg igheti meg olthatatlan túzuel. Akkoron el mene Je-
 sus Galileabol az Jordan melle az Janoshoz / akaruan meg keresz-
 telkedni u tulle. Az Janos kediglen meg tilta vala utet ezt mond-
 uan. Ennekem vagon bukfighem erre hog meg keresztelkeggem te tu-
 led / es te iusfi en hozzam: Feleluin kediglen Jesus monda uneki.
 Naggel mostan engemet / mert ekkippen illik munekunk be tellesn-
 tenunk minden meg igazulasra valo dolgot. Legottan el haga utet / a
 es meg keresztelkeduin Jesus fel ioue mind iarast az vizbol / es ime meg
 nilatkozana u neki az mehick / es lata az bent leltet mitint egg ncs-
 tin galambot / hog le pallana / es felul u rea iunne. Es ime hozat-
 lun az mennetbol ezt monduan. Ez az en berelimes fiam / kiben iolip:

[pñ keduem betelekt.]

Megedit riss

Legottan **JESUS**
 fel vitetett vala az pusbaba az bent lilck istentul hog meg kirtetngt
 az ordogtul. Es mikoron itlen volt volna ott neguen napon es
 neguen nel / vigre meg ebezekt. Es u hozza iaruluān az ksir-
 to / monda. Na sia vag az istenek / paranr zollad hog ez fouet
 kenereltg legenek. Es Jesus feleluin monda. Meg vagon iruan.

nem

Nem csak kenyérről él az ember, ha nem minden igyekelet az isten-
 nek hájának általa járni. Legottán velle fel viűg ütöt az ördög az
 bent városba / és az templomnak leuegőire allata ütöt / és monda ú-
 neki. Ha sia vag az istennek vesd ala innen te magadot. Mert meg
 vagon iruan. Az ú angalnak paranczot iouendőre te felöld / és te-
 zefbe visnek tighedet hog valamikoron meg ne üssöd az kúbe az te
 labaidat. Monda ú neki Jēsus Diszontag meg vagon iruan. Ne kísir-
 rzed az te uradot istenedet. Es meglen velle fel viűg ütöt az ör-
 dög egg nag magass begre / és meg mutatá ú neki ez vilaghat
 minden orszaghit / és azoknak ez vilaghi nag dúrzósigben
 valo voltokot / és monda ú neki. Mind ezeket te neked adom ha
 elöttem le esuin enghemet imadandasi. Legottán monda ú neki Jēsus.
 Tauozzal el te Satan / mert meg vagon iruan. Az te vradot istene-
 det fogiad imadni / és csak ütöt fogiad solgalm. Legottán el haggá
 ütöt az ördög / és meg angalok iunek vala ú hozza / és solgalnak vala
 ú neki. Mikoron kediglen hallotta volna Jēsus hog Janost meg
 fogtak volna / fel felg valo helyre mene Galilcaba / és Nazaretet el
 haguán / el mene / és Capernaumban lakozt / mell tengher mellett
 valo város / Babulonnak / és Neptalimnak somhidzaghiban. Hog
 be tellesednek az mi meg mondatott vala Esaias profetanak általa
 ez igyekelet. Babulonnak és Neptalimnak földé az tenghernek tra-
 mellet / Jordan elue / poganofnak tartomana Galilea. Az nip hi so-
 tuisigben és halálnak arnitaban ül vala / nag vilagossagot lata / és
 azoknak az hit halálnak tartománában és arnitaban ülnek vala / vil-
 gossag tamada. Az üdötül fogua kezdé Jēsus predicalni / és mondani.
 Vegitek eketefbe magatokat és iobbizatos meg az tú illeteteket /
 mert közel vagon az istennek orszaga. Jaruán kediglen Jēsus Galil-
 caba

Euangelium

leanal tenghere mellet / kiet ata fiat lata Simont fi Peterne! hivat:
 tatik vala es Andraft az u attafiat / kiet halot vetnek vala az tengher
 be / mert halakot valanal / es monda unekiel. Jöuetek en vtannam /
 es en ezt tiseim bog emberket halaspatok. Es azo! legottan el
 haguan az u haloiokot u vtanna meninek. Es onnan elo menuin egéb
 fet atafiat lata Zakabot az Zebedeusnak fiat / es Janost az u atta
 fiat / kiet az haiohan az u attokual Zebedeusual kofozik vala az u hal
 oiokot / es el hua ufot / es azok legottan az haioi / es az u attokot el
 haguan u vtanna meninek. Es Jesus korul iaria vala eghis Balila
 leat tanituan az u sinagogaiokban / es predikaluā az meniorbagi
 nak Euangeliomat / es meg gogituan minden betegsigbet / es min
 den kofagot az nipeknek kofozotte. Es ki teride az u hire eghis Sir
 aban / es u hozza hozanak mindeneket kienek kulomb kulomb betegig
 nek miatta gonosul vala dolgok / es kiet beli fiasnak miatta meg gor
 bettenek vala / es kietben ordogok valanak / es kiet hualok valanak / es
 kietnek inai helekrul el indultanak vala / es meg kalattanak vala es
 meg gogita ufot. Es sok nip kouete utet Galileabol / Decapoli:
 bol / es Jerusalembol / es Sidoorbagi
 bol / es Jordan elug valo egéb tartoma
 E nokbol.

Sikoron tatta volna az
 nipeknek lereghit fel mene egg hegre / es mikoron le ult volna u hoz:
 za iarulanak az u tanituan / es minelutanna meg itta volna
 az

az

az ú páriat tantita valo úfor ezt monduan. Wodogol az lilek serme
 valo peggnek. mert ouel az mennelnek orfaga. Wodogol az lil keser
 gpenek mert ezek vigasztalast visnek. Wodogol az legelmekek/mert
 úk ez földön öröksiget nének. Wodogol az lil chezik es kemuhoz-
 zat az istennel valo meg igazulast: mert úk meg elegyitetnek. Wodo-
 gol az irgalmasok mert úk irgalmasagot nének. Wodogol az tifta
 búvul mert úk istent meg lattak. Wodogol az bicsighekek mert úk is-
 tennel fiamat hiuattatnak. Wodogol az lil haborusagot beucd nek
 D ~~W~~keresteni io letirt: mert ouel az mennelnek orfaga. Wodogol liti-
 tel mikoron bidalmasbebideluel illetendnek tútelót az emberel es tú
 tofot úldözendnek/ es mondandnak minden gonos bebidet tú elle-
 metek azt hazuduán hog en irtetem tiftik örülletek es vigaggatok mert/
 az tú utalmatok sok az mennorbagban. Mert ekkppen haborgattak
 az profetákat es lil tú elöttetek voltanak. Tú vattok sava az földnek/
 hog ha az io eptelenne titetik miuel fognak hozni: Semmure nem io
 touabba ha nem: hog li vettessit / es az emberetül el nem ottassit. Tú
 vattok vila gossaga ez vilagnak. El nem rentetkerik az varos az mel-
 let hegen rafrak. Es az meg guntott beucndeket nem tiftik az fobél a/a
 ha nem az vilagtartora/ es vilagossagot ad mindeneknek lil az haz-
 ban vadnak. Elkippen tegen vilagossagot az tú vilagossagot ember-
 eknek elotte hog lassak az tú io müeltesiteket / es diczink az tú atar-
 tcat / si mennorbagban vagen. Ne alkerate^b hog azirt irttem si-
 gen hoa az o töruint auag az profetáknak irasit el ténem. Sog nem-
 rittem azirt: hog el ténem ha nem inkább hog be telldözem. Mert
 bizony rondenem tünettek mund acczig es mignem el mulik az men-/
 es az föld/egg kus betü. auag mentül külsobb punct el nem mulik az
 f o törumból: mignem mindenek meg lendnek. Valaki annafokaire

Suaanactium

meg fezhend egypt az mentül külsőbb paranczolatoknal közzölles
 es ekkorön tanntan ja az embereket / mentül külsőbbnek huiattatit az
 mennelnek orßagaban. Valaki kediglen be tellesntend es vg tanntand
 ez na jnak huiattatit az mennelnek orßagaban. Mert mondom tú
 nektek hog be nem mehettek az menhorßagba / ha az tú io voltotok
 na jubb búsiguel nem lend / mint az irastudoknal es az fariseosoknal

Exo. 20. iouoltok. Hallottatok hog meg volt mondatuan az rigbicenek. **Galos**
Daut. 5. ne lig * Valaki kediglen galkossagot tiben / farhozatra kötelezi úma-
 gat . de en ezt mondom tú nektek / hog valaki meg haragbit az ú atta o
 fiara oktalanul / es miltatlan / farhozatra kötelezi ú magát Valaki ke-
 diglen az ú attafianak ezt monga. In te tuna / es bituan ember / erre
 kötelezi ú magát / hog ú rea tanar gullón. Valaki kediglen ezt mon-
 danga. Er estelen az gehennek igötüzire kötelezi ú magát. Annafo-
 kairt ha fel viended az oltarra az aiandikot mellet az istennel szeret-
 tel / es ott meg emlekezendel hog az te atadfiának valami neheßsighe
 vagon te read hadd ott az te aiandikodat az oltarnak elötte / es men-
 el / leld kedreit elößör az te atadfiának / es annak vtanna oda menuin /
 vidd fel az aiandikot mellet az istennel szerzettel. Az te ellensigbeduel t
 bamar meg bitikkel miforon vton vag ú velle / hog valamiforon tige-
 det az te ellensigbed az itilo mesternel kezibe ne aggon / es hog az itilo
 mester tighedet az varospolgáának kezibe ne aggon / es hog az tom
 lörzbe ne vetteßel. Ezon mondom teneket / hog ki nem fogßimehetni
 annan mind arcziglan es / mig nem fizetist tiff az vtolso pinziglen
 mell pinz quadransnak mondatit. Hallottatok hog meg volt monda-
Exo 20. tuan az rigbicenek * Hazassagtorisnek büniben ne lelerczel / de en ezt
 mondom tú nektek / hog valaki az mas embernek felesigbit gonos ki-
 uan saghirt nuzendi / immaran hazassagtorisnek büniben lelerczett ú c

velle az ú búben. Hög ha az te iobb þemed botrankozafodra lend tene
 fet-þafad fi úter-és vesdel te túled. Mert iobb teneked hög el vesþen
 egg az te tagaid kózzól/ hög nem mint mind az te eghisþ tested az
 gehennek igótúzure vetteþik. És ha az te iobb lezed botrankozafodra
 lend teneket-vagdel-és vesdel te túled. Mert iobb teneket hög el ves-
 þen egg az te tagaid kózzól-hög nem mint mind az te eghisþ tested
 az gehennek igótúzure vetteþik. Meg vagon fediglen mondua. Deu. 24. Va-
 laki el kúldi az ú felesighet ú túle leuelet aggon ú neki az el valásrul.
 De en ezt mondom tú nektek hög valaki el kúldi útule az ú felesighe
 azt tiþi hög az parazna legen-ha nem ha ezt az ú paraznasagart
 tendi. És valaki oll felesighet viþen maganak fit az ú vra ú túle el
 kúldott-hazassagórisnek búben leleczik. Fouabba hallottatok hög
 meg volt mondua az rigbieknek. Hamissan ne esleggel-de meg aggad Leui. 19.
 az te vradnak azokat-az mellekre eskúttel. De en ezt mondom tú-
 nektek. Semmitippen ne esleggetel-se az menire-mert az þeli az
 istennek-se az földre-mert az-samota az ú tabainak-se az Jerusa-
 lemre mert az-varosa az nag királnak-se az te fedre ne esleggel/an-
 e nafokairt hög nem teremtheréz egg fejr/auag felete þor þalat. De
 ez legen az tú beþidetel/vg.vg/nem/nem. Fouabba valami ezeknek
 felette az beþidhez hozzatitetik/ez az gonosztul vagon. Hallottatok
 hög meg volt monduan. Egg þemirt mas þemet és egg foghrt mas Exo. 21.
 fogat vegenek.de en ezt mondom tú nektek/ellene ne allatok annak/ Deu. 19.
 az mi gonosztokra vagon/ha nem valaki arczul rzap tighedet az te
 iobb orzadon/fordíer ú neki az mas orzadot és. És az fi teueled
 afar córuinkedni/és az te belsö ruhados el aþaria rulad vonnu/enghedd
 neki az te kúlsö ruhados és. És valaki tighedet egg millföldint valo
 f vtra þiperrt/menni ket millföldet velle. Egg annak az fi tetúled kir/
és/

Euangelium

De 12
es magadot meg ne vongad attul az ki kölczönt kir. Hallottátok hog
meg volt monduan. Szeressed az te közei valo emberedet / es gúlló-
led az te ellensigheidet. De en ezt mondom tünettek. Szeressitek
az tú ellensigheidet / iot mongatol azoknak kik tütöföt átkoznak.
Jol tegetek azokual az kik tütöföt gúllónek. Imággatol azokirt az
kik meg sértenek / es üldöznek tütöföt / hog legetek az tú menni afa-
toknak fiait / ki mennőrságban vagon / mert ű az ű napiat meg engb-
edi hog fel tamággon mind az gonosokra s mind az iokra / es esöt
ad mind az igazakra / s mind az hamissakra. Mert ha azokat be-
retenditek az kik tütöföt beretnek / mirzoda iutalmatok vagon? Nem
de az fukarok es vgan azont tífiki / s ha azat azokat fogagatol
io kedvoucl tú hozzatol / az kik tünettek afaatofiai / mirzoda nag te-
les dolgot tíftek? Nemde az fukarok es elkíppen tífnek? Annakofairt
fogakozás nélkül valok legetek tú / mikíppen az tú afaatol ki az mennék.

ben vagon / fogakozás nélkül vagon.

Hatodik rísz

R

tualekíppen valo gondot vó
seltetek erre / hog tú alamosnat ne aggatol embereknél előtted / ez vige
hog azol nizzenek tütöföt. Ha külömben tíftek / iutalmatok nem lía
ßen az tú afaatol / ki az mennékben vagon. Annakofairt mitoron
alamosnat arcz / ne kúrtólkenek előtted / mikíppen az tettetes bent sigb-
űemberek tífnek / az beleten holott sol emberek gúllónek eggebe / es urz

Szent Mathe irása Berme.

al berte' ez vigre hog emberetül dirzirtessenel. Bizón mondom tú
netel meg vagon az ú utalmol. Te te miforon alamofnat arcz/ ne
tugga az te balogkezed az mit az iobbkezed tifen/ hog az te ala
mosnad titok helen legen/ es az te atad/ ki titok helen latta/ ú meg
fizeti teneked niluan valo helen. Es miforon imadsagot tendes/ ne
lig ollan mint az tettetessentigüemberek/ mert ezek aluan postanak
imadkozni az helesen/ holott sok emberek gulnek eggbe. es u'zafnak
kurdiliban' ez vigre hog az emberek ufot lassak. Bizón mondom tú
nettel hog meg vagon az ú utalmol. Te kediglen miforon iradko
zol menibe rentel hozadba/ es az te antodat be zaruan/ imaggad
az te atadat/ ki titok helen vagon/ es az te atad az ki titok helen lat
ta/ meg fizeti teneked niluan valo helen. Miforon kediglen imadkoz
tok/ sok szabuk ne legetel- mikippen az poganok. Mert azt aligal hog
az ú sok solasofirt halgattassanak meg. Ne legetel azirt ez elhez
hasonlatosok/ mert tugga az tú mennei atatok mi dolgotra legen tu
nettel búfigtel meg annakelotte minel elotte kirytel ú tule. Tu an
nakofairt elkhippen imadkozzatok. Mi atank ki az menneiben vag
e bentelteszik az te netred/ Zúonel az te orpágod-legen az te ataraz
tod/ mikippen meniben- azontippen az földön es. Az mi kenerunkot
az mindennapiat aggad nekünk ma. Es engbedd meg mi nekünk
az mi adossaghintat- mikippen mi es meg engbeggúl azotnak az
kit múnkünk adossok. Es ne bagg múnköt kisu tetbe iutnunk/ de paba
driz meg múnköt az gonostul. Mert tigd az orpáges az hatalmas
seg/ es az dúr zósig/ örökken örökke. Amen. Annakofairt ha meg bor
zattatok az emterelnek az ú tú ellentel valo buncit/ meg borzát
ta tuncetel es az tú mennei atatok. Fog ha meg nem borzattatok
emterelnek az ú tú ellentel valo buncit/ az tú mennei atatok es

Evangelium

nem borzatta meg tünettek az tú üellene valo bünéiteket. Touabbā
mikorön büntölendetek/ ne legetek pokolkedvök es semoruorza
mutatók- misippen az tettet es bentiüemberet- mert azok homalof-
sa tispik az ú orzaiotok/ hog niluan legen az embereket hog ul bü-
tölnek. Bizön mondom tünettek elvüttik az ú utalmokat. Te ledig-
len mikorön büntöl- kend meg fenetuel az te fedet/ es az te orzās-
dot mosd meg- hog ne legen az embereket niluan hog te büntöl- ha-
nem az te atadnak/ ki titok helyen vagon/ es az te atad ki latta titok-
ban lenni/ meg fizet teneked niluan. Ne gúnzettek tú magatoknak a
rentelmarhákat az földön/ holott az pispik/ es az mol eluefti/ es ho-
lott az orvok ki assal/ es el orozza/ de gúnzettek tú magatoknak
rentelmarhákat az mennorßagban/ holott sem az pispik/ sem az
mol el nem vefti/ es holott az orvok ki nem assal/ sem el nem oroz-
za. Mert az holott lend az tú rentelmarhákat/ ott lifen az tú
büctek es. Az testnek þouindete az sem. Ha annakofairt az te þe-
med eggüü lend mind az te egpif tested vilagos lifen/ hog ha az
te þemed gonof lend/ mind az te egpif tested sötit lifen. Annako-
fairt ha sötisig lend az vilagossag/ az mell te benned vagon az so-
tisig lass mell nag lifen. Senki lét vrnal þolgalattara magat nem
kötelezheti/ mert auag imezt gúlöli/ es amaszt þereti/ auag eggilþez
agga magat/ es az masikual nem gondol. Nem þolgalhattok az isten-
nek/ es az Mammonnak. Annakofairt mondom tünettek þorgalma-
tok ne legetek/ az tú detetekrül/ mit egetek iouendöre/ es mit igaz-
tok. Sem az tú testetekrül minemü öltözetuel fogiatok ilni iouendös-
re. Nemde az lilek nagubb berzületben vagoni hog nem mint az el-
del/ es az test nemde nagubb berzületben vagoni hog nem mint az
öltözet. Ford ezatok az tú þemeiteket az egpi madarakra. Mert e

10 Bent Mathe frása Berint.

nem vetnek / es nem aratnak sem az buzaházba nem hordanak es
 mind az által es az tú mennei atatok el ilteti azokat. Nemde nag-
 val felül halaggatoti tú azokat? Kirzoda kediglen túfőzötlet az ti
 fogalmatosfagual gondolkoduan rula az ú tefimel emberkorban va
 lo állapotához hozzá tehessen egg singne rist? Es az óltözetrül
 mire vattok fogalmatosok? Vegitek eketekbe az mezőncf lilio mit
 minodon nőienek nem munkalodnak, sem fonnak, de maga mind
 az által es mondom túnektel hog még az Solomon es mind az ú
 d eghisf ez vilagbi dúrzósigbes voltaban es nem volt igen fel óltöztet
 uin mint ezeknek eggik. Fogha az isten elkppen óltöztetit fel az mez
 zón valo füet / mell ma az ú sip állapotában vadon es k elnap az
 igbó kemen / zebe vettetik / nemde nagual inkább tish ezt túnektel. tú
 kirzin hütüel: Annafokairt ne legetel fogalmatosok ezt monduan
 vallon mit fogunk enni- auag vallon mit fogunk inni- auag mivel fo-
 guik magunkat ruházni? Mert mind ezeket az poganos ferdezik.
 Mert tugaa az tú mennei atatok hog hütösöl legetel mind ezeknel-
 lül. Sog inkább keressitek elősbör az istennel orkagat / es az ú orka-
 gához illendő io iletet / es mind ezet / az othoz hozzá adattatnak tú
 nektel. Annafokairt fogalmatosok ne legetel az holnapra.

Mert az holnapi napnak meg lisen az ú magara valo gonga. Igoz eleg egg napnak az ú gótelme.

Hetedik rif

6 ij Zillet:

Euangelium

Siletuel mast ne karboztassatol hog tu es ne kar-
 boztattassatol mert az minemu itletuel tistek uti
 letet masrul vgan ollan itlet tistek tu rulatol. Az
 mell mirtuel mirtel vjanazonual mirnel tunek-
 tel egebet. Mirt nized kediglen az te atadsianal
 semiben valo korosbal/az te semedben valo ka-
 rosbalat kediglen mirt nem vped esedbe? Auag mi
 lippen mondod ezt az te atadsianal hadd vegem ki az korosbalat az
 te semedbol/es ime karosbal vagon az te semedben: Te tettet espent a
 figuember/vesdki elospor az korosbalat az te semedbol/es annatu-
 tanna fogod latbatni az korosbalat hog ki veged az te atadsianal se-
 mbol. Ne aggatol az pentallatot az ebelnek/es ne hannatol/az
 tu sok dragakoucteket az disznoknak elcibe/hog valaha azok labokual
 azokat el ne nomoggal/es hog azok tureatol teruin/el ne szaggas-
 nal tucolot. Kirietel/es az mit kirtel meg adatik tunektel. Keress-
 tel/es az mit keresel meg leliet. Borghessiet/es anto hittatik tu nek-
 tel. Mert valaki kir/az mit kir/az meg adatik unek/es valaki keres/
 az mit keres meg leli-es az zorghetonek anto hittatik. Auag vagoni b
 valamell ember tu korzoletel ki louet aggon az u fianal/mikoron
 az fui kereret kir u tule: Auag ha balat kirend nemde figot adi unek
 Annafofairs ha tu io aianditot tutt ol adni az tu fiaitoknal mikoron
 gonosok legetel/menuel inkabb az tu atatol/ki az mennorbagban
 vagon/io aianditot ad tunektel ha kirtel u tule. Annafofairs valam
 dolgotot akartol hog az emberek tegenet tu veletel/azonkippen tu es
 mind azokat tegtel az embereuel. Mert ez az o torunnek paran-
 rozolatta/es az profetalnal irasa. Az boross kapun menietel beimert
 piles az kapu/es tagaz az vt/az mell az vespedelemre vissen/es so: e
kan

ſan vadnakik azoniarnak. Mert poroff az ſapu/és nem tágas az
 of. mell az ilette viſen/és keuſen vadnak kik azt meg találták. Meg
 örizzitek magatokat az hamiff profetaktul/kik tú bozzátok iünet u:
 hoznak óltózetiben/de belől ragadozo farkasok. Az ú gómólrzöl-
 rül eſmerhetitek meg úfót. Nemde ſedneli az tóuſſeltrül ſólot:iaug
 az tóuſſelapukrül ſigbelet. Ezentippen minden io gómólrz fa io
 gómólrzöföt teremt. Az reueſ fa kediglen gonoffgómólrzöföt te-
 remt. Az io fa gonoff gómólrzöföt nem teremthet, ſem az reueſ fa
 io gómólrzöföt nem teremthet. Minden ſa/mell io gómólrzöföt
 d nem teremt/ ki vagattatik/és az túzre vettetik. Annaſokairt az ú
 gómólrzöfötrül eſmerhetitek meg úfót. Nem minden megen be az
 mennétnel orſágába az ki ezt monga ennekem Dram-vram/ha nem
 az ki az en afamnal akarattat tiſi ki az mennorſágban vagon. So
 ſan lezdiſt mondani ennekem amaz otolſo napon: Dram/vram/nemde
 az te netoednek általa profetaltunk/és nemde az te netoednek általa
 úſtunki órdóghófót: és nemde az te netoednek általa túttunki nag
 ſok tehetſigbelet: És akkoron valláſt tiſet azolnak ezt monduan.
 e Soba nem eſmertelet túfófót. Cauozzatok el en túlem kik gonoffa-
 got rzeleſettel. Mert bölcz emberhez haſonlot mindent ki en túlem
 ez beſideket halgatta/és azofot be és telleſti/ ki az túſiklan rakta
 az ú hāzāt/és raporeſo eſt/és ar vizek iouinet/és az ſelet ſebſen
 ſuanak/és az hāzra rohananak/és le nem dule. Mert túſiklan fon-
 daltatott volt. És balgat ag emberhez haſonlattatit minden/ki en
 túlem ez beſideket halgatta/és azofat be nem telleſti/ki az ú hā-
 zāt az iſopon rakta/és raporeſo eſt/és ar vizek iouinet/és az ſe-
 let ſebſen ſuanak/és az hāzba útkozinel/és ledule/és az hāznak
 f nag lún az ú ſromlaſa. És lún ez mitoron el vigbeſte volna Ieſus

Euangelium

ez befidelet/hog el rzudalkozne az
 sereg nip az u tudomanan. Mert ta-
 nnta vala utot mint kinek az tanntas/
 ra szabad hatalmassaga volna- es nem
 c khippen/ mikhippen az irastudot.

Moltzadik
 ríß.

Mikorön kediglen le állott volna az hegrül lot sereg
 nip követe útet. Es ime egg poklos iarula u hozza/ es az földre or-
 rzausi le burula/ es isteni tistetelet tün üneki ezt monduan. Dram
 ha akarod meg tistintbare engemet. Es Jesus fezt kintuän il
 letg útet ezt monduan. Akarom/ tistta lig/ es legottan meg tistula
 az u poklossaga. Es monda üneki Jesus. Meg lassad hog valakinek
 ne mongad- de meniel- mutasd meg te magadot az egghazi ember-
 nek/ es vig ciandifot/ mellett Moises paranczolt vinni/ ezirt hog
 azok tegenek tanubizonfsagot az meg tistult poklossagru. Mikorön
 kediglen be ment volna Jesus Capernaumba u hozza mene egg bá-
 zados/ es igben firi vala útet/ ezt monduan. Dram egg germetem
 hazamnal fekszik kinek mai belekrül el indultanak/ es meg balatta-
 nak/ es igben nebezen kinsodit. Es monda üneki Jesus. Meg gögri
 tom en útet mikorön hazadhoz menendet. Es feleluin az bazados
 monda. Dram nem vagok elég erre/ hog be iün az en haslitomba.
 Sög rzak egg þoual paranczolt/ meg gögul az en germetem.
 Mert en es mas ember hatalmassaga alatt valo ember vagok/ es
 vitezek vadnak az en birtokom alatt es es ezt mondom imez vitez

nek meniek/és el megenygs az más viteznek ün idel/és el ül/és az en bol
 gamnak/tedd ez t/és meg t/í. Mikorön ezeket ballotta volna Jesus
 el rzudálkoz/és monda azoknak tit ütet követik vala. Bizón mon-
 dom tünetek hog még Sidorósbán sem találtam ilyen nag bú-
 tót. Mondom tünetek hog napkelet felől/és napnyugat felől sokan
 fognak ünni iouendöre/és egetembe letelepednek az Abrahamual/
 és az Jaakual/és az Jakobual az mennelnek orsbáiban/az orsbá-
 nak fiai kediglen az külsobb söt itfigbe vettetnek/ott lipen az siralomi
 d és az fogaknak czikorgatása. És monda Jesus az báradoknak.
 Menfel/és az missippen hísed azonfippen legen teneked. És meg go-
 gula az ú bolgáia azon oraban. És mikorön az Peternel házához
 ment volna Jesus /látá az ú napát hog az ágbán fekennet és hídég
 telne/és illet/és az ú kezit és elhagá ütet az hídégletnek betegsige/és
 fel tele-és bolgola üneket. Mikorön kediglen estue kezdett volna len-
 ni/hozánat üncki sok embereket /kiben órdóghót valának/és kiúze
 az gonóß belleteket ighuel/és meg göggyta mindeneket /tit betegsig-
 nek miatta gonóßul valanak /hog be tellednek az mi meg vala
 e monduán Esaias profetának általa mikorön ezt mondotta: Ez vi-
 uel az mú betegsighinket/és az mú kofagbinkat ú visele el. Mikorön
 látta volna Jesus az sok seregnyet ú körülle paranézola hog el men-
 ninet az tenghernek tulso partára. És mikorön ú hozzá ment vol-
 na egg irastudo mester/monda üncki. Mester/valahoua nienendéß
 en tighedet követlek. És monda üncki Jesus. Az rotálnak lukot va-
 gón/és az éghi madaraknak fißlet vagonde az embernek fiának nin-
 ezen holott ezak feit és le hanyra. Más kediglen az ú tanítváninak
 közzölle monda üncki. Vram enghedd meg ennekem hog elösbör men-
 íkiet /és temesszem el az en atámot. És Jesus monda üncki. Kövél

Evangélium

te engheniet / es haddtemessif el az holtemberet az ú holtemberit. Es
 mikoron be ment volna az haioa / kóuetef útet az ú tanruani. Es
 eme nag vesz tamada az tengheren / annira hog az haio el burulna az
 habofnak miatta. Jesus kediglen alofik vala. Es iaruluan az ú ta-
 nruani fel serkentef útet ezt monduan. Vram tarz meg munkot /
 nag veszedelmenben vagunk. Es monda unekiel. Mert vattok fise-
 mact kusded hutuel? Egottan mihelen fel serkentetett volna meg sed
 de az feleket / es az tengheri / es nag ezendeshig lun. Az emberet kedig-
 len ezudallat vala / ezt monduan. Minemu hatalmu ez / hog mind a
 az feleket enghednek uneki / s mind az tengheri? Es mikoron az ten-
 ghernek tulso partara jutott volna az Bergesenofoknak tartomanaba
 elcibe mene uneki ket ember kibben ordoghok valanak kif az halottak-
 nak koporsobol iuttenek valaki / felette igben fenek valanak kediglen
 annira hog senki az uton el nem mehetne. Es ime kialtanak vala
 ezt monduan. Mi dolgunk vagon munekunk te veled Jesus istennek
 fia / az irt iutteli ide hog munkot gotorn udonek elotte? Vala kediglen
 t arul u tulok sok nan disnno / mell isik vala. Az ordoghok kediglen
 kirik vala utet ezt monduan. Ha ki uss munkot enghedert eg mune-
 kunk hog mennunk be ez nan disnoba. Es monda unekiel. Mennietek
 el. Az ordoghok kediglen mikoron kimentenek volna az nan disnoba
 meninek. Es eme nag sebesiguel vitetik vala az tengherbe eghiss az
 nan disno / es az disnok az vizbe vesinek. Annakutanna az kif orzik
 vala elfutanak / es az varosba bemeninek / es mindeneket meg besil-
 linek / azt es az mi tortint vala az embereket az kibben ordoghok
 valanak. Es eme eghiss az varos elcibe li mene Jesusnak / es mikoron
 lattak volna utet az varosbeliek / kirik vala / hog elmenne az u tarto-
 manabol.

Silencedit

riß.

s te menuin az haioba az
 tengheren által fele/és az városba
 mene holott akkoron ünkei lafása vala.
 És imé hozánal ünkei egg für embert
 kinek inai hekekrül elindultanak/és
 d meg salattanak vala. ki agban fetfik vala. És mikoron látta vol-
 na Jesus búrokot azoknak az kif az für embert hostál vala/monda,
 az embernek kinek inai hekekrül elindultanak/és meg salattanak va-
 la. Fiam io reménsigben lig/meg borzattatnak teneked az te búneid
 És iné nitik az irastudoknak közzölle ezt mongák vala ú magok-
 ban. És ember isten ellen valo bidalmas befidet bol. És mikoron
 látta volna Jesus az ú gondolattokot monda. Mire gondoltok tú go-
 nost az tú búrtelben? mert ez két dolog közzöl melliket könnyebb mon-
 danu ezti/meg borzattatnak teneked az te búneid/auag ezti fell fel
 és iarn. Hög kediglen meg tuggátok hög az embernek siának hatalma-
 legen ez földön meg borzát ni embereket búneit monda az für ember-
 nek kinek inai hekekrül elindultanak/és meg salattanak vala. Kell fel
 vedd fel az te viselöfetedet/és menkel az te házadhoz. És az feiretel
 szaz ú házához mene az nyolkei sereghi kediglen kif látták vala ezti/
 elzudlatozának ranta és dirziret az or istent ki illen hatalmat en-
 gbedett volna az embereket közibe. És mikoron el mult volna Je-
 sus onnan/egg embert láta ki az futaroknak apstalanál vesteg ul va-
 la/kinek Mathe vala neve/és monda ünkei/ Jün en vtannam. És
 f az felteluin ú vtanna mene És lün ez hög az Jesus letelepednet az

Evangélium

Mathe házában. És imé nagysó fukarok / és bűnösök telepedinel le az Jeshual / és az ú tanítuárival egetembe kik oda mentenek vala. Mikorön ezt látta volna az fariseusok mondának az ú tanítuárinak. Az tú mestertel miért ísik az fukarokval / és az bűnösökvel ? És Jeshus mikorön hallotta volna monda üneki. Nem büfölködnék oruosneltül azok az kik eghissigben vadnak / ha nem azok az kik nepezen vadnak. Sóg inkább menitetek / és tanullatok meg mi értelme legen amaz mondanak. Urgalmaságot akarok / és nem aldozatot. Mert nem azért üttem hozzá azot hám az illet meg jobban a birtására az kik isznak itilik magokat / ha nem azot az kik bűnösöknek. Egottan ú hozzá mennek az Jánosnak tanítuári / és ezt mondanak. Miokirt büntölünk mû gáfortá / és az fariseusok / az te tanítuárind kediglen nem büntölnek ? És monda üneki Jeshus. Neinde lehet neki keferüsigben az völegbinnek fia az mené ideig ú velek vagon az völegbin ? És ünék az údok mikorön elvitetik útülök az völegbin / és akkorön büntölni fognak. Senki nem ereft az o ruhába festetlen vny poszto foltot / mert nem agga meg az ruhána / az ú hozzá illendő toldalikat / és az ranta valo szokadas nagubban meg terzi. És nem bötölt az vny bort az o tömlőbe / mert ha kúlomben tisznek az tömlök meg szakadnak / és az bor ki omol / és az tömlök és el vesznek / ha nem az vny bort vny tömlőbe töltik / és egetembe mind ez lét állat meg marad. Mikorön ezeket üneki mondana / imé egg fü ember ioue ú hozzá / és az földre ortzával le burulá / és isteni tisztetletet tün üneki / ezt monduán. Az en leanom meg hala ez mái naponde iouelig tedd ú rea az te kezedet / és meg eleuenedik. És fel kelün / Jeshus el mené a velle mind az ú tanítuárival egetembe. És imé egg asponiállat szizenket estendigen felütt vala purkorságban / patul jaruluan / az

Osca 6

Jeshus

Heint Mathe irása Berine. 14

Jesus ruháianal hilit illet. Wert ezt mondotta vala ü magában.
 Ha nem egebet ezak az ü ruháiat illetbessém es / meg gögülot. Es
 Jesus hátra fordulván minelutanna meg látta volna üet monda.
 Batorfagod legen leaniom / az te hütöd gögütött meg tighedet.
 Es az illetfnel identül fogua meg gögült vala az asboriállat.
 Es mikoron az fü emberneházaba ment volna Jesus / es látta vol
 na az siposfot / es az rangonipet / monda. üneket. Állatol felselg
 mert meg nem holt az leaniüfü. ha nem alobit / es azot móuetel va
 d la üet. Mikoron lediglen az házbol liferitettik volna ki rann az
 nipnek sokasagát be menüm Jesus az ü lezu foga / es fel támada az
 leaniüfü. Es ki terede ez bir mind az eghis földön. Es a mikoron el
 menne Jesus onnan ket val mene ü utanna / hialtuán / es ezt mond
 uán. Köntörüll mü rantunk Daudnal fia. Es mikoron az házba mene
 volna az holott üneki lakosa valani hozza meninel az vatol / es mon
 da üneket. Hípiteli hog en ezt tehetem? Mondanal üneki. Hífük
 bram. Egottan illet az ü semeket ezt monduán. Az tú hütötöl
 berint legen tüneltet. Es meg rület az ü semel. Es meg ferite ülot
 Jesus ezt monduán. Meg lassatol hog valaki ezt meg ne tugga.
 Es azot mikoron elmentenek volna nagon ki hirdeték ez dolgot
 mind az eghis földön. Mikoron lediglen azot ki mentenek volna.
 emg hozanal üneki egg nima embert liben ördög vala / es mikoron
 az ördögöt ki üste volna meg bolala az nima / es az seregnyp el zu
 daltozék ezt monduán. Soha nem jelent meg elkippen az Sadoor
 fagban. Es az farfcsot montanal vala. Az ördöghöfnel ü fies
 delmmel általa ázi ki az ördöghöföt. Es Jesus minden városfot / es
 falufot el iar vala az kornstben / tanítuán az ü Sinagogaotban / es
 f predikaluán az menni orfagnal Euangelumat / es meg gögütuán
 D ij munden

Euangelium

minden betegsighet / es minden kórágot az nipeknek főzötte. Mikor
ron kediglen láttá volna az nipek nag sereghit / kónörüle ú rantok
hög el hágattattanak volna / es ide s toua el fakadoftanak volna /
mikippen az iuhok melleknek páftorok ninczen. Vegottan nionda
az ú tanntuaninak. Bizón az hög sok az aratni valo ilet de keues az
mües nip. Kirnyet annakofart az aratni valo iletnek vrát hög ki-
fernyzen müeseket mennu az ú aratni valo iletbe.]

De Rizedit vitz.

Es az ú tizenket tanntuanit
ú hozzá hñuon hatalmat
ada ünekielt minden fertelmes kellete-
len hög azokat emberekből ki üznet / es
meg gogytanának minden betegsighet /
es minden kórágot. Az tizenket aposto-
lokna kediglen netoet ez. Elsonek neto Simon ki Peternek hivat-
tatit / es Andras / az peter atafia. Jakab az Bebedeusnak fia / es Ja-
nos az Jakab atafia. Filep / es Bertalan / Ramas / es Mathe ki fu-
kar vala annak elötte. Jakab az Alfeusnak fia / es Lebbeus / kinek ve-
zetit neto vala Rhaddeus. Simon ki Cananea netoú tartománból
valo vala / es Judas Isrartot / ki el es árulá ütet. Ez tizenket hám
fernt valo apostolokat elborzátá Iesus / es ünekielt paranczolatot
ada ezt monduán. Az voganolnak vrára ne indullatol / es az Sa-
mariabeli nipeknek városaba be nè mentetel / de inkább mennietel az
Isráelnek házának elueßett iuhához. Mikorón kediglen elmentel /
predikallatol azoknak ezt monduán. El közelghet az mennéknek or-
faga.

ſent Mathe irafa ſerint. 15

ſaga. Korofot gogirzatoſ/poſofoſot tiſtitzatoſ/halottatot tãmaſ
 ſatof/emberekból órdóghóſot úzretet/aiandit ſerint vuttitel/aiandit
 ſerint aggãtoſ. Ne biriatof aranaſ/ſe ezúſtót/ſe pinzt az tú erſi
 nitelben ne veſſetel/ſe vtra valo táſtat/ſe két lóntóſt/ſe ſarut ſe
 veſſó ſálat. Mert milto az müeſ ember az ú eledelire. De vala
 mell vãroſba/auag faluba bemenendetet/tudatozzatof meg ranta
 ti legen abban tiſteſſigbeli ember/ez ott meg maraggãtoſ/mind ar
 tziglan mignem onnan mãſua mentel. Mikoron kediglen hãzba
 mentel be/lóſõnnetel az hãzbeli nipek az ú ſoſot lóſõnneteluel/
 melluel bifeſighet kiuannaſ/ert monduãn. Bifeſighe legen ez hãz
 naſ. Ez ha az hãzbeli nip milto lënd az tiſteſſigre/ú rea fog ünni
 az tú lóſõnnetel/melluel bifeſighet kiuantof annaſ. Ha milto nem
 lënd/az tú lóſõnnetel/melluel bifeſighet kiuantatof vala annaſ/tú
 reatof ter. Ez valaki be nem fogadãnd tútófót/ſem az tú beſidetetet
 nem halgatãnga/mikoron ſimentel azofnaſ hãzokból/auag az ollan
 vãroſból/az tú labãitofnaſ porãt labãitofrúl le rãzrãtoſ. Bizon
 mondom tũneltel túrhetõbbẽ liſen dolga az Sodomanaſ/ez az
 Somorhanaſ földinel az itiletnel napiãn/hog nem mint ez illen
 vãroſnaſ. Zing en elborzãtlak tútófót miſippen egg iuhofot az farka
 ſofnaſ kőzibe. Annaſofãirt ofoſol legetel miſippen azligot/ez eggũ
 gũt miſippen az nõſtĩn galambot. Megõrizzitet kediglen magato
 tot/ez illen emberektũl/mert kezbe adnaſ tútófót az tanarzelbeli nipe
 nek/ez az ú egãbegũliſetnek heleiã oſtorokual meg fognaſ verm tútõ
 fót/ſog annaſfette ſeiedelmeknel/ez ſiralofnaſ elibe fognaſ vinni
 tútófót/hog ez dolog tanubizonſãgul legen únalof/ez az pogan nipe
 elnel. Ez mikoron kezbe adãndnaſ tútófót/ſorgalmatoſot ne lege
 ſtel ezen miſippen ſollatof/auag mit ſollatof. Mert adua liſen tú

nektek azon oraban mit hollatok. Mert nem tû vattok azok kik a:
koron hollot/hanem az tû atatoknal bent lelle/ki tû bennetek holl.
Rebbe fogja adni kediglen az atafiu az atafiat. Es az atâ az fiat/
hog meg ôllik /es ellene tamadnal az fiat az u attoknal. Es megôllik
utot /es gulôsigben listek mindeneknek az en neuemirt/de valaki
mind vighiglen bifesiguel valo tûnsben maradmeg/az uduozul. Mi
koron kediglen tûtofof fognak uduozni egg varosban/az mas varosba
fussatok. Mert bizon mondom tûnektek/hog el nem iarthattatok ar:
eziglan az Israelnek fiainal minden varosit/mignem sebhizigul iu a
az embernek fia. Az tanquân az u mesterinek fellebb ninczen/sem
az bolga az u vranal fellebb ninczen. Elegg az tanquannal hog vg
legen mint az u mestere es eleg az bolganal hog vg legen mint az u
pra. Ha az hazbirembert Seelzebubnal hival/meriuel mfab az
u hazbeli nupit annak fogial hinni? Annakofairt ne filletek u tulot.
Mert semmi oll titok dolog ninczen/mellet ruluân meg nem kell
mondanotok iouendore/es semmi oll el reytett dolog ninczen/mellet
tudafra ne kellen adnotok iouendore. Az mit en tûnektek az sotitben
mondok/azt napuilagon monगतok/es az mit en tulem filetekuel b
hallatok/azt az haznak feliben hirdessitek. Es ne filletek azoktul
az kik az testet ôll meg/mert az leket meg nem ôshetik/ha nem
infabb attul filletek az ki mind az leket s mind az testet az ge
herben el veszheti. Nemde ket verberzet egg fûsded pinzen adna
kiel/mell pinz affnal mondatik:azok kozrol es egg az foldre le nem
esik az tû atatoknelkul. Tûnektek kediglen meg az feieteknek hanfa
tai es mind meg samlaltattanak. Ne filletek azirt/nagubbirol vat
tok tû hog nem mint vgan sok verberzetel. Annakofairt valaki val:
tast tisen en rulam az embereket elotte/en es vallast tiset arrul

az en atámnak elötte ki az mennorbagban vagon. Valaki lediglen
 meg tagadand enghemet az embernek elötte/meg tagadom en
 es ütet az en atámnak elötte/ki az mennorbagban vagon.
 Ne alhozátok hog ezirt iuttem legen/hog bilesighet borzassal Mich. 7
 ez földre/nem iuttem azirt hog bilesighet borzátnik/ha nem
 hog tört. Mert azirt iuttem hog azt tegem hog haborusagot indij
 ezon az ember az ú atának ellene es az leán az ú anianak ellene es
 az men aspon az ú napának ellene es az embernek ellensighi lisfnek
 azok az kit únekü hāzabeli nupi. Valaki sellebb szeretendi az ú atát/
 auag annát en nálamnál/nem milto az en hozzám. Es valaki en
 nálamnál sellebb szeretendi az ú fiát/auag leánát/nem milto en hoz
 zám. Es valaki fel nem vishi az ú keresztfaiát/es enghemet nem löuet/
 nem milto en hozzám. Az ki megjelendi az ú lelkít/el vestti iouendöre
 re azt/es valaki eluesttendi az ú lelkít en irettem megleli iouendöre
 azt. Az ki túfótot fogadbe hāzaba/enghemet fogadbe hāzaba/es az
 ki enghemet fogadbe hāzaba/azt fogaggabe hāzaba az ki enghemet
 elborzátá. Az ki profetat fogadbe hāzaba nem egéb neto alatt ha
 nem ezak hog profeta/ez ollan iutalmat vishen iouendöre minemüt
 az profeta. Es az ki hito es io embert fogadbe hāzaba nem egéb neto
 alatt/ha nem ezak hog hito es io ember/ollan iutalmat vishen iouen
 döre mint az hito es io ember. Es valaki egg pobar hided vizet adand
 annā az en kúsded tanituanim kozzöl valamellnel-nem egéb neto
 alatt/ha nem ezak hog ennelem tanituaniom legen/bizoni
 mondom tünettek el nem vestti iouendöre
 az ú iutalmat.

Euangelium

Tizeneggedik

ris.

Es lün ez / mitoron vighet
tütt volna Jesus az ü tizenket aposto
linak valo paranczolat adasban elindu
la onnan hog tanntana es predikalla
na azoknal ü városiban. Janos kediglen
mitoron hallotta volna az tömlöcz - a

ben az Christusnak ezeket edetit / ket tanntuamt elborzaiá / es azok
nak általa ezt monda. Te vagi az / ki ez vilagra eliouendo / auag
egéb az tit varunk? Es valaszt tiuin Je Du S monda az Janos ta
mptuaninal. Menne tekel / es kouetsighippen befillitel meg az Janos
nak ezeket az melleket hallotok es lattok. Az valoknak semeknek viz
lagossaga meg adatik / es az santak ippen iarnak / az poklosok meg tiff
tulnak / es az siketeknek fileknek hallasa meg adatik / az halottak feltá
madnak / es az heghinek örömeft fogaggat az Euangeliumot / es bo
dog minden valaki en rantam meg nem botranfozandik. Mitoron b
kediglen elmentenek volna az sereg nipnek Janos felöl Jesus ezeket
kezde mondani. Vallon mi latni mentetelki az pusztaba! Nemde
azirti hog nadat lassatok / mell az feltul ide s toua verettetit! De
mi latni mentetelki? Nemde azirti hog lag rubaba felöltözött em
bert lassatok? Ime az tit lag rubakot viselnek az kiraloknak palotai
ban vadnak. De mi latni mentetelki? Nemde azirt hog profetat las
satok! Bizon mondom tünettek hog profetanal nagual nagubb latnt
g. mentetel. Mert ez / az kirul meg vagon iruan ez. Ime en elborza
tom az en kouetemet az te semilednek elotte. ki az te vtadot te elöt

ted elöl megfogja berzem. Bizón mondom tünekkel hog nem táma
 dott azok között kik aszoniállatoktal bülettenel nagubb az Janos
 Baptisianal. De maga nagubb az ú nalanal. Ki kúisebb az mennelnek
 orfagaban. Fouabba az Janos Baptista ideitül fogua mind ez na:
 piglan az mennelnek orfaga eröfenevedisben vagon / es azok ragag
 gáfel azt az kik arra nag erouel eröködnek. Mert minden profetas
 nak icuendó mondása / ez az Janosnak ideinglen volt / es az o tör:
 uin es ez az ú ideieiglen volt. Es ha akariatol ütet fogadni ez az
 d Illes / ki el iouendó vala. Az kinek filei vadnal az ballasra halgassa
 meg. De tibe az hasonlam ez nemzetfihet ihajonlatos az germetek
 kez kik az vasart ünnek / es uuoltenek az ú tarsainak / es ezt mongal.
 Sipoland tünekkel / es nem tanérolatol / Sirahtas dolgotot inek
 link tünekkel / es nem siratol. Mert elioue az Janos / ki sem ipik
 sem ipik / es ezt mongal üneki. Ördög vagon ú benne. Elioue az em
 bernel fia / ki ipik es ipik / es ezt mongal. Ime lass nag itelü embert
 es nag boruot / ki az fularoinak / es az bünöfolnek baratta / es az
 istannel bölczesighe ionai itiltetk az ú fiaitul. Regottan elökezd
 e pámlalni gonossagot az varosolnak az niellekben ú sol isteni tehet
 sigbit ielentette vala / hog az ú ileteket meg nem iobbigottak volna /
 es bünöfböl ki nem tertenek volna. Jan teneked Ehorazin / ian tene
 led Bethsaidan / mert ha az Thrusban es Sndonban titettenek volna
 ez isteni hatalmassagval valo müelkederel / mellet te benned titette
 nek rigben hi tertenek volna az ú bünöfböl. Satta öltözün / es hamut
 hintün az ú feikre. De maga mondom en tünekkel hog az Thrusnak
 es Sidennal türhetöbben lifen dolga az itilletnek napian / hog nem
 mint tünekkel. Te kediglen Kapernaum / ki mind az eghiglen fel ma
 f góftaltattal / mind az pololiglan lfiller ez. Mert ha az Suda

Evangelium

manaf vārosiban ielentette volna az isten az ű sok isteni tehetőség /
 melletet te benned ielente / ippen meg maradtanal volna mind ez
 mai napiglan. De maga mondom en tūneltel / hóg az Sodomanal
 városinal tūrbetöbben lisen dolgot az iteletnek napian hóg nem
 mint teneled. Az űdöben dirziretet tūn J & S & S / es ezt monda.
 Hālat adok / es dirziretet mondot teneled en afām / mennel es föld-
 nel vāra hóg eltitkoltad legen ezeket azoktul kik ez világherint tudo-
 soknal / es bölczeknel ne volt vfelik / es meg ielentted legen azoknal
 kik ez világhī bölczesigbirt nag embereknek nem itilletnek. Bizona: a
 mal afām ig volt az te io akaratod tenalad. Mind ezeket az en afām
 arca ennelem / es senti nem esimeri az fiū istent / ha nem ezal az ata
 isten / es az ata istent senti nem esimeri hā nem ezal az fiū isten / es
 az / tinek az fiū isten alaranga meg ielenteni. Jouetel en hozzam
 tū mind nāian kik nag munkalodāsban vattol / es nag terebnek ma-
 ta meg terhesültetel / es en meg nyugotlak tūföt Végitel fel tū re-
 tot az en igāmot / es tanullatol en tūlem hóg kegelmes legel / es
 alāzatos sūvū / es nyugodalmat leltel az tū lelteteknek. Mert az
 en igām hāpnos / es az en terebem lōni.

A z űdöben deteminek kōzött
 meg en vāla az Jēsus / az ű tamtuānt
 kediglen ehel valanal / es az buzafūl.
 rūl az falabolot kezdēl lebedni / es az
 sēngbēt enni. Es mīforōn az fariseusok lattal volna mondanal űneti e

Jme

Ime az te tanítvánod ott dolgot tífnek/mellet nem engkettetik ten
 ni bombat napon. Jesus kediglen monda úneliek. Nem oluastatoki
 mit tútt legen az David mitoron eb volna mind u maga s mind az
 u nipe? Mikippen ment legen be az vr istennet hāzaba/es meg útte
 legen ott az elorakottkerereket/mell kerereket nem szabad vála u
 neki meg enni/sem az u nipinek/ha nem ezal tulandon az egghāzi
 emberetnek? Auag nem oluastatoki az o torurben/hog bombat na-
 polon az egghāzi emberet az templumban az bombatot meg toriti
 es bunt nem vallanak benne? Mondom en tunektel hog az tem-
 plumnal nagubb vagon ez helyen. Hog ha tudnatol mi legen ertelme
 ez irasnak. Ugalmassagot akarol/es nem aldozatot/semmitipen
 artatlanokat halakra nem karboztattatol volna. Mert az ember-
 net fia vra az bombatnak es. Es el induluan oman az u sinagoga-
 sokba ment. Es ime egg ember vala ott kinek keze meg asott valal
 es kerdit vala Jesuszt ezt monduan. Szabad bombatnapon gogit
 tam? hog utet be vadolhatnak. Es monda Jesus úneliek/kerzoda
 lisen tu korzolletek az ember kinek egg iuba fog lenni/es ha az iub
 bombatnapon az vorembe elendit/nemde meg fogiai kezéiuel/es
 ki emeli azt? menuel annakofairt nemesb allat az ember az iubnal?
 Szabad annakofairt bombatnapon masual iol tenni. Legottan
 monda az embernek/nunzli kezedet/es az kiruntat-es meg gogula
 mint az masik. Az vtan az fariseusok ki menui tanarzat tartanal
 u ellene/mikippen utet elvestenet? Jesus minel vtanna megismer
 te volna masua mene onnan/es sok seregniv mene vtanna/es mind
 meg gogita ufot/es meg feneghet? ufot-hog utet meg ne ielentengli
 hog beteltesednet az mi meg vala monduan? saias profetanak alta-
 t la ki ezt mondotta vala. Ime az en siamht en palastottam/az esa. 40.

Euangelium

En beretel / siben az en lelkemnek iohippen kedve telgi. Az en lel-
kemet u rea belbetemps az pogan nipelnek isteni itiletet fog hirdet-
ni. Nem fog veteldni sem uuolteni / sem valaki az u pauat nem fogia
hallani az urzaton. Az aprora toretett nadat eggbe nem fogia ront a-
ni / es az fuscog lent meg nem fogia oltani / mignem az feni itiletet
kaggai / hog gozedelmet vegen es az pogan nipel az u ne roben fog-
mal bizni. Egottan egg embert vünel u hozza siben ordog vala-
ki val es nuna vala / es meg gognta utet / vj hog mind val s mind nima-
luin / mind bolna s mind latna. Es az nipel mind elzudalkozanal /
es ezt mongat vala. Nemde ez az Davidnal fia: Es az farsesufok
mikoron hallottak volna ezt mongat vala. Ez semmi egob hatalom
ual ordogot nem uz ha nem az Beelzebubnal / az ordogoknek feiedel
minel creiuel. Jesus fediglen mikoron tudna az u gondolattokat mon-
da unekiel. Minden orbag elpuhtul / mell u maganak ellene megha-
sonlott / es minden varos / es minden haz el vep / mell u maga ellen
meg hasonlott. Es ha az Satan mas Satant uztu maganak elle-
ne meg hasonlott. annalofairt mi modon fog megamaradni az u or-
baga: es ha en Beelzebubnal ereiuel uzol ordogokot / az tu fiaitok si-
nek hatalmaval uznek: annalofairt azok fognak itiletet tenni tu fe-
lolecek. Hog ha az istennek pent lelkinek altala uzol en ordogokot / an-
nalofairt eliotott tureatol az istennek orbaga. Auag milippen mehet
be valaki valamell hatalmasnal hazaba / es milippen veheti predar-
a az u hazabeli draga eldinit ha nem ha elofpor meg fotozendi az
hatalmas / es annafutanna veheti predara az u hazat. Az ki en
melletem nunczen / en ellenem vagon az / az ki en veleni nem gune-
t: fozlast tipen az. Annalofairt ezt mondom tunekiel. Minden bun-
g fidalmas besid meg borzattatit az emberesnek / de az bentlilek el e-
len

Szent Máté írásá szerint. 19

len való bűnösök befűd meg nem borzattatik az emberetnek. És
 valaki valami befűdet mondand az embernek fűnial ellene / meg bo
 rzattatik űneki / de valaki az sűent lilek űstennel ellene valamit mon
 dand meg nem borzattatik űneki sem ez ielen való vilagõn / sem az
 ıuendõ vilagõn. Auag tegitek az gõmõlcz fat wæs az ı gõmõlczit
 es ioa. Auag tegitek az gõmõlcz fat reuessz / es az ı gõmõlczit es
 jirghessz / es rothatta. Mert az gõmõlczirul esmerit meg az fat.
 Vipera ligõtnal fiai mikippen hõlhattot ıot mikorõn sũ magatõl go
 d nosõol legetek. Mert abbal hõl az embernek hõia / az miuel az ı hũe
 bũõlkõdit. Az io ember az ı hũinet io renetekbõl ıot vűsenti / es az
 gonõs ember az ı hũinet gonõs renetekbõl gonõst vűsenti. Mon
 dom kediglen tũnetek hog minden hũialkodo befűdrul hõamot fogz
 nak adni az embernek az ıtiletnek napian az mellet hõlandnak.
 Mert az te befűdibõl fogz meggarzulni / es az te befűdibõl fogz
 tarhozni. Akkorõn kerdesz tũnet ı tũle nũl az irastudõknal es az fa
 rűeufõknal kõrõlle ezt monduan. Mester rzudat akarunk te tũled
 latnunk. Es Jesus felelũn monda űneket. Az gonõs es nem igaz
 e faru nyv hũian rzudatitelt / es nem adatik űneki egeb rzuda ha nem
 az mell az Jonas profetan lũtt. Mert mikippen az Jonas az
 retnek hasaban hõarom napon es hõarom nel volt / ezentippen lűsen az
 embernek hõia az földnek hũiben hõarom napon es hõarom nel. Az rűe
 niuebeli fűrűial fel tamadnak az ıtiletnek napian ez nemzetűsuel /
 es el fogz tarhoztatni ez nemzetűsűhet hog miuel ıt az Jonasnal
 predikallasara az ı ıleteket meg ıbbzottal ligen. Es imz nagũbb
 wagon itt ez belen hog nem mint az Jonas. Az dűsűlirul valo kiras
 ng aspon feltamad az ıtiletnek napian ez nemzetűsuel / es el tar
 hoztatta ıtet / hog miuel ı elũtt ligen az földnek otso batũrõbõl

Euangelium

hog az Solomonnak bölcz befidit halgassa. És imę nágubb vagon
itt ez helyen hog nem mint az Solomon. Mikoron kediglen az fertel
mes sellet ki menend az emberböl/ bárraz beleken iar ide s toua/
nügodalmat keresün magánal/ es nem talál. Egottan ezt monga.
Męg tereket az en házamba az honnan kiöuit/ es mikoron oda me-
nend/vg talalla az házbeli nipet trbag io dologban foglaltos/ es
az ház seprüel megistitott/ es megifistetett. Egottan elmegen/
es magaboz hozza vissen egéb gonosb selleteket kil u magánal go-
nosbba/ es azotual bemenuin ott lalozil/ es ez embernek az u vtol a
so dolgai üneki gonosbaban lisnel az u első dolgainal. Ezentippen
lisen dolga ez gonosb es vesett nemzetisnel es. Mikoron meg stol-
na az seregnipnek/ imę az u annia/ es az u atafiai lün allanak oala/
es ezen ügekeznek vala hog üneki stollanak. És monda üneki numell
ember. Am az te atad/ es az te atadfiak ott lün allanak/ es azon üge-
keznek hog te neked stollanak. És Jesus felesün monda annak az
ki ez ünemetet hozta vala. Mellil az en atam/ auag mellet az en
atamfiak/ És az u kezil az u tanituarira situntuän monda.
Imę ez az en atam/ es ez el az en atamfiak. Mert akarti legen b
az ki az en atamnak akarttat tisi/ ki az menfelben vagon/ ez az
ki ennelem atamfia/ es hugom/ es an

am. **Ezenharmadik**

21 n. **az** üdöben simenuin Jesus az házbol/ seüle az tengher mel-
lett/ es nipelnek sok sereghe güle u hoz-
za/ annira hog az haioba kelle bemeni

Uene Mathe irása berine. 20

m/és ott leüle/és mind az eghisf sereg ny az tengher partán all va
 la. És sofat predikáll vala úneket hasonlatos besidnek általa/és:
 ezeket monga vala. Ime kimene mag vetni az magotó ember/
 és mitoron magot vetne-az magot főzzöl nimell magot az ut feleñ
 esinet/és eliouinet az madarat/és meg iust az magolat. Nimellek
 kediglen kórsbelekre esinet-holott sok földöl nem vala/és hamar ki
 kelinet/annafokairt hog mill földben nem volnanak mitoron kedig
 len az nap feltamadott volna-meg fúlinet/és hog miuel güterek
 d nem vala meg asanak. Nimellek esmeglen az tóusselbe esinet/
 és az tóussel feltelst/és meg fontal az magolat. Nimellek kediglen
 io földbe esinet/és hasnot adanak/nimell mag szar annit/nimell
 kediglen hatuan annit/nimell kediglen harmincz annit. Az
 kinet filei vadnak az ballasra halgassa meg. És u hozza meninek
 az tanituanok/és mondanak unek. Mire solas hasonlatos besidekz
 nek általa unekiel! És Iesus feleluñ monda az tanituanoknak. Tá
 nektek meg vagon aduan hog meg erzitet az menhorbagnak tit
 lat-azoknak kediglen nem adatott. Mert többre több adatik annak
 e az ki sok isteni aiandikot vutt/és az el vutt aiandikual il/és az na
 gubb búsiguel fog lenni. Az ki kediglen sofat nem vutt/és az mit vut
 es vele nem il-attul elvitetil az és az mi isteni aiandikot bir. Anne
 sokart solot hasonlatos besideknek általa unekiel hog latuan nem
 latnak/és halluan nem hallanak sem értelem u bennet nunczen. És
 betellefedil u bennet az Esaias profetanak iouendo mondasá/mell
 ez igbivuel vagon. Az u fileiteluel hallani fogtok/és nem ^{ESAI 6}
 fogtok érteni/nizuin nizni fogtok-és nem fogtok lathatni. Mert
 nagon meg teluñ meg nehezedett ez nupnek az u süc/és az
 f u fileuel nehezén hallanak/és az u semeit bedugat/hog valaha

Euangelium

az ū Bemicuel nē lātnānāf/ēs az ū filiūuel ne ballānānāf-ēs Būōuel
 ne erēninet/ēs hog meg ne tēnenet/ēs hog meg ne gogieram ūfōt.
 Az tū Bemicitel kediglen bodogot mert lātnāf/ēs az tū filiūtel/ēs
 bodogot/ mert ballānāf. Mert bizōn mondom tūnetel hog ūt pro-
 fetat/ēs ūt hīw/ēs ūt iōletū emberel kuantāf lātni ezetel/az mellekel
 mostan lāttol/ēs nem lāttāf/ēs ūtān kuantāf hallāmi azōfōt az mēl
 lefel hallōtōf/ēs nem hallōttāf. Tū annalōfart halgāttōf meg
 az magvetō emberrūf valō bāsonlatōf bēfīdet. Valāki az mennōr
 Bāgrul valō bēfīdet halgāttā/ēs annal ērtelmit nem vīfī/eliū amāz a
 gonōf allat/ēs elragaggā az/az mi az ū Būiben beuolt oetue nint
 egg vete mīā mag az földbe/ez az ember az li az vt felen vettetet
 vōlt. Az li kediglen az elvettēt magot kūfīllāf hēfē vūtte vōlt be-
 ez az ember az li az igbit halgāttā/ēs legōttān ōrōmuel fogaggā
 az/De ninczen ū magabān gūlre/bā nem ezal egg idēiglen valō.
 Mert mīforōn az igheirt hāborufāg tāmād/auāg ūldōzīs/legōt-
 tān meg botrāntōzīf. Es az li az magot az tōuiffel fōzibe vūtte
 vōlt be-ez az ember/az li az igbit halgāttā/ēs ez vilāgnāf gōngā/ēs
 az lārdāgāgnāf ezalard vōltā meg fōntā az igbit/ēs bāfīnalāfān
 līfēn. Az li kediglen ū földbe vūtte az magot/ez az ember/az li az
 igbit halgāttā/ertelmit vīfī/ēs li vīgre gōmōlczōt/ēs ad/ēs teremti
 nūmell hāz annit/nimell hātuan annit/nimell hārmīcz annit.
 Mās bāsonlatōf bēfīdet vete ūneliel eleitbe monduān. Az mennel
 nel ōfāgā az emberhez bāsonlatōt li az ū földibe ū magot vēt/De
 mīforōn az emberel elaluttānāf vōlnā/elsōue az ū ellenfīghe/ēs az
 ū magbūzā fōzibe lōnlōt vete/ēs elmēne onnān. Es mīforōn az
 fūbūzā felindūt vōlnā/ēs ūl termēt vōlnā/legōttān megterezel az
 fōntel/ēs. Az hāz bīro emberel fōlgāi kediglen az ū vōffōz mēnē e
act

Beit Mathie Itäsa Berme. 21

nek/ es mondānak ūnek. Gram nemde io magot vetetiel valai az
 te földet be: azirt honnan konkolosodott meg az ortemin: Az ū brok
 kediglen monda ūnekiel. Az ember tütte ezt/ az li ennekem ellen:
 fighem. Az folgäl kediglen mondānak ūnek. Akarodi azirt hog el
 menniunk es kitiſtünzük az konkolt! Es az vr monda. Nem hog li
 ne ſaggoſſatok az buzāt es az konkolual egetembe/ miforon az kon
 kolt ſeditel li. Add noion fel eggütt mind az letto az aratānak ide
 ienglen/ es az aratānak iden az aratōnak ezt mondom. Tiftünzä
 tok li elöſpör az konkolt/ es köſſitel kiutbe/ ez vigre hog azt meg
 igbeſſit/ az tiſta buzāt kediglen gūyüzitel az en tuzāſbāzamba.
 Mās haſonlatos beſidet vete etelbe monduān. Az mennieknek or
 ſāga haſonlatos az muſtar maghoz/ mellet az ember kezibe vūin
 az ū földiben el ūttet/mell mag minden kerti veteminek között kü
 ſebb/ de minel ötanna ſelnövent minden kerti veteminek között na
 gubb/ es ollanna liſen mint egg ſa anira hog az egeten iero mada
 rak elünek/ es ſiſket raknak az ū agān. Mās haſonlatos beſidet
 monda ūnekiel. Haſonlatos az mennieknek orſāga az ſouāſt az
 mellet az aſſoniāllat kezibe vūin hārom mīrō liſtnek tiſtciaba
 tütte/ es ott hatta mind arziglan mig nem az tiſta mind eneiſül
 fogua meg ſouāſofulna. Mind ezekt ſola az Ieſus az nipeknek
 ſereghinek haſonlatos beſideknek általa/ es haſonlatos beſid nekül
 ſen: mut nem ſola ūnekiel. hog betelleſednek az ni meg vala n ondat
 vān az proſetānak általaſti ezt mondetta. Felirtom az haſonlatos
 beſideken az en ſāmot/ az en ſām: bol oli dolgotet berzatos ti/ mel
 let elooltanak reytetūin ez vāgnak teren: tiſtül fogua. Egottān
 hozba mene/ miſelen az nipeknek ſeregbit elborzotta volna/ es az
 ū tanjūvān ū hozza menniek ezt monduān. Māgarāz meg mi
 ſ nekūak

psal. 77

Euangelium

netünk az konkolrus vütt hasonlatos bešidet. És Iesus felelün
monda üneltet. Az li az io magot veti/ az embernek fia az / az föld
kediglen ez viläg/ az io magon kediglen ertet nek az menü oršagnať
fiái/ az konkolon kediglen az menü oršagnať gonofš fiái. Az ellenšig
kediglen az fi az konkolt veti az földbe az ördög/ az aratásnak ke-
diglen ideie ez vilagnak eluighezise. Az aratok kediglen az angalok.
Annakofairt mikippen titištítatit az konkol/ es az túzuel meg igb
ettetit/ ezenkippen lišen az Dolog ez vilagnak eluighezisnek idein.
El borzátta az embernek fia az ú angalit/ es titištítanak az ú or:
šagabol minden dolgotot kiból tantorodas lehetne/ es egetembe
azofot es az tit gonofšagot tišnek/ es beuetit úfot az igo kement/ zé:
be/ ott lišen az siralom es az fogaknak ezifogatása. Akkoron az
hívo es io emberek ottan finessigben kezdenek lenni mint az nap az
ú attoknak oršagában. Az kinek fili vadnak az ballasro/ balgassa
meg. Es meglen hasonlatos az mennelnek oršaga az földben el reňz
tett draga marhahoz/ mellett mikoron az ember meg lešend el reňz
es ebböl valo örömiben elmegen/ es minden marháiát elagga/ es
megvishi az földet. Es meglen hasonlatos az mennelnek oršaga az
kereskedó emberhez / ki šip dragaköueket keres / ki mikoron egy dra-
gaköuet lelt volna/ elmene es minden birtoka alatt valo marháiát
elada/ es megvitu az dragaköuet. Es meglen hasonlatos az mennel-
nek oršaga az vono hálóhoz / lit az tengherbe vetnek/ mell háló
minden nemü halat berekešt az vonásban/ mell háló mikoron meg
tölt volna/ az partra li vonát/ es ott leülün/ az mellett iof lünek
benne/ azofot fi váláštát az ú edinekbe/ az mellett kediglen iof nem
lünel elšihánát. Ezentippen lišen iouendöre ez vilagnak eluighe-
zisiben/ el ünelt az angalok/ es kivaláštát az gonofšofot az iofnak

közzéle/és útöt az igo kimenetűbe elkerült/ott lichen az siralom:
 és az fogatnak ezifogatása. Mondá az Jézus ünctief. Meg ertis
 teli mind ezeket? Mondának üncti. Meg tram. És Jézus mondta
 ünctief. Annakokart minden irástudo/li az mennői dologban bölcs/
 hasonlatos az házbiro emberhez/li az ú renteléből en és o marbas
 tot vöfen ki/és lün ez mitoron Jézus elugherzte volna ez befideket/
 onnan masua mene/és mitoron az ú hazaraba ment volna/az ú sz
 nagogatofban vö tanra az nyet bog azok elzudalkoznának/és
 dezt mondának. Honnan vagon ennek az ú bölcsesighe/és az ú sol
 tchetsighe? Nemde ezí amaz árznak fia: nemde az ú anrianak
 Mariai netce/és az ú attafiamak Jafab/és Joses/és Simon/és
 Judas/és nemde az ú hugai mind múnalunk vadnaki? Annakokart
 honnan vadnak ennek mind ezet? És botrankozást tiffnek vala ú
 ranta Jézus lediglen monda ünctief. Eggy profeta es ninczen tiffes
 signélkül egetütt banem ezal az ú hazaraban/és az ú hazaban/és
 nem tün ott sol steni eröuel valo dolgot azotnak ú hütetlensighefere

Rizeñnegevitk ríß.

Az üdöben az Herodes si az
 mig feerdelemnek esgt vala/
 meghalta az Jézusnak hirit/és monda
 az ú solgáinak. Az az Janos Baptis
 ta/az tamadottfel halottáiból/és azire
 vagon ú benne enné sol steni eröuel
 valo ezelekedet. Mert az Herodes megfogta vala az Janosi/és
 meg köztette pala ütöt az Herodiasit/az ú attafiamat az Filip
 Fij nek

valo ezelekedet. Mert az Herodes megfogta vala az Janosi/és
 meg köztette pala ütöt az Herodiasit/az ú attafiamat az Filip

Euangelium

nek felesighert. Mert ez t monga vala az Janos Baptista az Herodesnek. Nem szabad renked hog az Herodias felesighed legen. Es mikoron meg akarna utetolni / fil vala az koz nuptul / annafokairt hog az Janost vg tartak vala mint egy profetat. Mikoron kediglen az Herodesnek buletisinek napiat udlensel az Herodiasnak leana tanzoluala / es ez dolog kellemetes lun az Herodesnek. Annafokairt nag estisuel fogadast tun hog valami kirot kirne / uneki megadna. Es az lean mikoron elosbor hozza tanitatott volna az u anniatal ezt monda. Add ennekem itt egy talban az Janos Baptistanal u feit. Es az kiral ighen bankodet ezen / de maga annafokairt hog meg elutt vala es azokirt az lil u vele egetembe az lakodalomban valanal / paranczola hog uneki adnak. Es elborzata es feit vitete az Janos Baptistanal az tornlorzben / es elborzat az u feit egy talban / es az leannal adal / es az lean az u antanak vus. Es oda meninek az u tanituan / es feluius / az u testit / es eltemetel utet / es elmeninek / es meg mondat az Jesusnak. Mikoron az Jesus ezt meg hallotta volna / elmene onnan egy pusta helyre / az u maga es az seregnip mikoron meghallotta volna u vtanna mene galog az varosokot el hazuan. Es mikoron kiutt volna nag seregnipet lata / es lonorule urantol / es meg gognta azol kozrol azokat az lil betegisnek miatta gonosul valanal. Annafutanna mikoron betezdett volna alkotodni / u hozza meninek az u tanituan ezt monduan. Pusta ez hely / es immaran az ora elart / borzasdel az nipelnek sereghit / hog menienek faluba / es vegenek eledelt magoknak. Es az Jesus mondta unekief. Nem buksig azoknal hog elmenienek / agyatol tu unekief enniel valot / es az tanituanok mondanak uneki. Ninczen nekunk itt tobb panem / az oi kenerunk / es ket halunk. Az Jesus kediglen e monda.

monda. Horzátok ide ennekem azokot. És paranczola az nipeknek
 sereghinek hog letelepedninek az sűn. És mikorön kezibe vutte vol
 na az öt kekeret/és az ket halat seméit az menábe fel emeluin meg
 áldá/és mikorön megbeszte volna az kekereket az ú tanítuáinak
 adá/az tanítuáink lediglen az nipeknek sereghinek adá.és mindhá
 ián ünék/és meg elegbedinek/és fel vúnék tífénket telles kofart mell
 tizenket kofart betöltöttenek vala hulladkofual/mellek elmarattá
 nak vala az megelegbedett sereg niptül. Az kik lediglen úttenek va
 d la/valanak firfiak ollimint öt sör valo ezeren affoniatokat néltül/
 és germeket neltül. És legottán kibémte az Jesus az ú tanítuáink
 hog az haioba állanának/és ú előtté meninek az tenghernel tulso
 partára/miglen ú az nipeknek sereghit elborzátna. És az nipeknek
 sereghit elborzátuán felmene egg begre egedül imádkozni. Miko
 ron lediglen elút volna az istueli údo/umaga vala ott. Az haio és
 lediglen immáran az tenghernel közepiben vala/és ide s toua veret
 tetik vala az tenghernel habitul. Mert az sél arczul sún vala. Miko
 ron lediglen az imék neged vigiliaia volna/ú horzátok mene az Je
 sus az tengheren járuan. És mikorön látat volna útét az ú tanít
 uáink hog az tengheren iarna/filelemnek miatta meg haborodának és
 mondának. Fellátás ez/és filelemnek miatta felháltának. De leg
 ottán bolala az Jesus ünéket ezt monduán. Satorok legetek/en va
 gok meg ne rettentetek. Felelwin ünéki az Peter monda. Dram ha
 te vag paranczoll hog en te horzad mebbel az víz siben. És az
 Jesus monda. Jünel. És mikorön kibállott volna az haiobol az Pe
 ter/az víz siben járuala/hog az Jeshoz menne De mikorön nag se
 besszelet látna/meg rettene/és mikorön elkezdett volna burulni ki
 áltasi tün és ezt monda. Dram tarcz meg engbemet. Legottán az
 Jesus.

Euangelium

Jesus lezít finnytuán meg ragadā útet / es monda üneki. Te ki' död
 hütü, miért tetel'ked vala! Es mikorön az haroba bementenek vol-
 na / megfünek az fel. Az hit kediglen az haroban valának hozzá
 iáruának / es imádat útet ezt monduán. Bizónáual istennek fia vag.
 Es mikorön által mentenek volna Benezarethnek földire meninek /
 es mikorön meg esmertik volna útet az emberek az hit az helyen lak-
 nak valaköveteket hozzatánakel mind az eghis tartománba / mell
 minden felöl ú hozzáiol közöl vala. Es ú hozzá vünek mindeneket
 hit gonosul valának / es felette ighen kirik vala útet hog' ezal az ú
 ruháianak silit enzhedne illekenek / es valamérün illeket mind meg

Elizenedődik

3. gögülanak.

ris.

Mikorön az Jesushoz men-
 nel az irástudok / es az fariseusok / hit
 Zerusalembe mentenek vala oda / es
 ezt mongat vala. Miire seghit meg
 az te tanítuánid az ú elcietnek szerz-
 6

sit! Mert nem mossát meg az ú tezelet mikorön keneret isnek / es
 az Jesus felelün / monda üneki. Miire seghitet meg tú es az is-
 tennel paranczolatfát az tú emberi szerzitelirt! Mert az isten pa-
 220. 30 ranczolatot adott / es ezt mondotta. Tisztelled az te atadot / es az te
 Deut. 5. anadot / es valaki gonoszt mondand az ú attának / auag annának ha-
 lalual hallon meg. Tú kediglen ezt mongatok. Akarki ezt mondhat-
 sa az ú attának / es annának. Akarmi isten nekrebe valo anandik has-
 nedra vagon teneked / mellnek en túsem te hozzád kell vala túni.
 Es nem fogia tisztelni az ú attát / auag annát etvel. Es elhippenel

putok

Szent Matyas irása Berme. 24

vütof erit az istennel paranczolattánál az tú emberi berzistekirt
 Tú tettetes szentfigu nipek / igazán profetaf tú rulatof az Esaias
 profeta ezt monduán. És nup / az ú báiaual en hozzám közelghet *Isa. 29.*
 és az ú aiaiuual enghemet tistel / de az ú búof tabul vagon entilem.
 De hñaba tistelnel enghemet / az kif oll tanusagofra tanítanak / mel
 let az embereknél berzifi. És az seregnipet ú hozzám hñuan / monda
 úneket. Hallatof meg / és erizitef meg / nem az típifertelmessé az
 embert / az mi az embernek báiaaba megen / ha nem az típifertel-
 d messé az embert / az nu az embernek báiaabol ki ú. Egottán ú
 hozzám iarulának az ú tanítuan / és mondanak úneki. Vüdi ebedbe
 hog az farsesofol meg bántatának ez bebidet halluan / És az Jesus
 feleluú ezt monda. Minden plantálás gükeritül fogua kibagzat
 tattf / mellet az en mennei atám nem plantalt. Haggatofel úföt /
 az vakofnak vak vezeri ezek. Na kediglen az vak az más vaknak ve-
 zere lend / mind ketten az vérembe fognak esni. Feleluú az Peter
 monda úneki. Add ertelmit mú nekünk ez hasonlatos bebidnek. Az
 Jesus kediglen ezt monda. Meglen tú és értelem nélkül vattokif
 * Meg sem ertiteki hog valami az embernek báiaaba be megen / az ú
 hasaba ball se / és az arúf pefbe hozzattatf. De azok az mellek
 az embernek báiaabol bámarznakfi / az búból úneki / és ezek típif
 fertelmessé az embert. Mert az búból úneki ki gonof gondolatof /
 emberöldöklifet / hazasagtorifnek bűnei / paráznasagof / orfagof /
 hamisstanusagof / bidalmas bebidet. Ezek az mellek az embert fer-
 telmessé típif / de ez meg nem ferteztet embert hog valaki mosdat-
 lan kézuel ípif. És Jesus onnan el menuú Tyrusnak / és Sidonnak
 tartomanaba men / és uné egg asponember ki Sananca ne / ú tar-
 f tomantof valo vala / és vganazon földnek hatariból útt vala / kiale
vala

Euangelium

vala üneli ezt monduán. Köörül en rantam bram Daudnak fia
az en leánom az ordógtúl nómorukippen götretik az Jesus kediglen
femmi feleletet nem ada üneli. És az ú tanítuánú ú hozza menus
nek/és kirik vala ütet ezt monduán. Hozásd el te túled/niert nae
gón kiált mi vtánnunk. És az Jesus felelüm monda. Nem hozát
tattam en egebethez hanem ez az iuhokhoz tit az Israelnek
háratul elveftenek. Az assionember kediglen elioue/és orzaára
leburula/és istenhez illendó tístessigbet tün üneli ezt monduán.
Bram lig seghyziguel ennekem. És az Jesus felelüm monda. A
Nem illendó dolog ez hog az hialnak kenerit kézbe vegil/és az
kólkóknak vessik. Az assionember kediglen ezt felele. Bizón az bram
Nert az kólkót és ez az hulladitokból ífnek az mellet az ú vrok
nak áptalarul hullanak le. Egottan felelüm az Jesus monda üneli.
O te assionember/nag az te bútd/legen vj teneked az mitippen
akarod. És az ú leánanak az údótúl fogva egbissigbe lün És elbb
menuin onnan Jesus az Galileának tenghere mellé mene/és egb
kégre fel menuin ott ül tala. És solfereg nip mene ú hozza/mellé
fereg nip hoz vala ú vele egetembe fantátot/vakotot/siketeket/sel-
feg embereket/és sol egb korotot/és letuget azokat az Jesusnak la-
kánal/és meg gogitá ütöt. És az sol fereg nip igben elzudalko-
zék mitoron latta volna hog az nimát holnának és az félbegembe-
rek meg gogultanak volna/és az fantát iarnának/és az vakot late-
nának/és dirziretet ífnek vala az Israelnek istennek. Az Jesus
kediglen ú hozza hruan az ú tanítuánit ezt monda. Köörülök
en az sol nppen annafokirt hog inimaran harmad napsa vagon hog
ezet en velem túrnek/és ninezen mit ennel/és nem akarom ütöt itlen
elborzótnom/hog elne fogalkozzanak az uton. És mondának ün-
e

Beit Matthe itāsa Berint. 25

Si az ű tanítuān. honnan lehet múnékünk itt ez pustiāban annie fe
 'rierünk/hog enné sok nipe megelgghrűnk? Es monda űnekiet
 az Jesus. Hān keneretek vagon? Es az tanítuānok mondanak
 Hēt/ es egg keues halazkaink. Es paranzola hog az sereg
 nip letepedne az földön. Es kezibe viug az hēt keneret/ es az ha
 lafat/ es minet vāanna halat adott volna/ meg seghet/ es az ű
 tanítuānainak ada/ az tanítuānok lediglen adak az sereg nipek.
 Es mindnāian űnek/ es megelgghedinek/ es fel vūnek hēt telleg.
 fosart/ mell hēt fosart be törtötenek vala az hulladitokual/ mell
 tek elmarattanak vala az meg elgghedett sereg niptül. Es az
 kik űttenek vaba/ valānak firsial nigger valo ezzerenn' asponem.
 beret nélkül/ es germetek nélkül. Es az sereg nipek, tüle elboz
 rzatuānn haioba pālla/ es az földnek hatarba n:ene/ mell Mag

dalānak netterz tetik. j

Benhatodik riss

Es mikoronn űhozza
 mentenek volna az fa
 risusok az Sadduceo
 sokual egertembe firsit
 uin hirt vala űtet hog az mennor
 ságbol ielensigbet mutatna űnekiet. Es jeleluin az Jesus mon
 da űnekiet. Mikoronn estur kezd lenni ig' mondotok. Efta űdö
 lifen/ mert veressellit az eg/ es rigvel/ ma gonos űdö lifen/ mert
 az eg somorulippen veress hirt mutat. Tu tetteetes bentlighü
 embere az egnek finirül iteletet tuttok tenni/ az űdöfnek lediglen
 E ielen

Euangelium

ielensig hit nem itilhetitek meg? Az gonosz es nem igaz sau nsp
liuan latni ielensig het / es ielensig uneli nem adatik egeb hanem az
2. ielensig mell az Jonasonn lutt. Es azokat elhaguān elmene.
Es mikoron az u tanquāni az tulso partra mentenek volna fele
dikensignet miatta nem vuttenekvala kenereket uvelet. Az Jesus
kediglen monda unekiel. Meg lassatol es eltauoztassatol az fa
riszusalnal es az Saddurcususalnal kouasspat. Es az tanquānol u
magolban hanodnal es vetodnek vala ezt monduān. Nem hoz
tunk kenereket mu velunk. Mell dolgot mikoron az Jesus meg er
tett volna monda unekiel. O tu kusced hituel mit gondolkottol tu
magatolban hog kenereket nem hoztatol tuveletel: Nem vuttitek
meg efbetelbe / es nem emleztetek meg amaz ot keniruel / mell ot
keniruel ot ezer embert eleghitil meg? Es nem emleztetek meg
han telles kosart vutokfel: Es nem emleztetek meg amaz het ke
niruel / mell het keniruel neg ezer embert eleghitil meg / es han
telles patrot vutokfel: Hog vagon ez hog nem ertitel hog en nem
az keniruel mondottam legen tunektel azt / hog eltauoztatnatol
az fariszusalnal / es az Saddurcususalnal kouasspat: Ergattan meg
ertel hog nem azt hatta volna unekiel hog az keniruel kouasspat ta
uoztatnat el / hanem az fariszusalnal es az Saddurcususalnal tudo
manoknal kouasspat. Mikorone liutt volna az Jesus Esfarea
ne wu varosnal tartomaniba / melnel Jilep kirol otta vala ez ne
wet / megkerde az u tanquānol ezt monduān. Ninek mondanak
engemet lennem az emberek amaz embernek fia? Az tanquān
iol kediglen mondanak. Nalik Zanos Baptistanak / Nalik Jilep
nek / Nalik Jeremiasnak auog az profetatnak pami kozzol egy
nek. Monda unekiel. Tu kediglen liuel mondatol engemet len

Bent Matthe irata kerint. 26

nem? Felelün Simon Peter monda. Te vagy az Christus az
 úistennek fia. És felelün az Jesus monda úneli. Bodog vagy
 te Simon Bar Jona mert ez telemis nem lütt teneked az
 testül és virtül/ hanem az en atamtul ki az mennorßagban var
 gon/ en és kediglen ezt mondom teneked hog te Peter vagy
 azaz kúßifla és ez kúßiflan ippitemfel az en egghazamot és az
 pofolnak kapui tröuel el nem hatalmazhatnak ú ellene iouen-
 döre. És adom teneked iouendöre az menn orßagnak kulczait/ és
 b valamit megfotözendeß iouendöre ez földön megfotözue lifen/ az
 mennelben és. És valamit megodozandaß iouendöre ez földön
 megodozua lifen az mennelben és. Vegottan paranzola az ú
 tantuaninak hog valakinek meg ne mondanak hog ú volna az Je-
 sus Christus. Az údotul fogua lezde az Jesus meg telentem az
 ú tantuaninak hog elkellene úneli Zerusalembe menni/ és ott so-
 lat þenedni az vinctül/ és az papoknak Friedelmütül/ és az irastu
 doktul/ és hog meg kellene ölettetni/ és harmad napon feltamadni
 És mikoron selfelg ütte volna ütet az Peter/ lezde urea feddens
 ezt monduan. Tauul legen ez tetüled vram/ semmikppen nem lif-
 þen terantad ez. És az Jesus batra forduluan monda úneli.
 Eregg batam meghe te Satan/ megtartoztat/ z engemet/ mert
 nem erted azokat az mellel isteni dolgok hanem azokat az mellel
 emberi dolgok. Vegottan az Jesus monda az ú tantuaninak. Ha
 valaki en vtannam alar iunni megtagagga umagat/ és felvege az
 ú keresztfaiat/ és engemet köuessen. Mert valaki az ú lelkit meg-
 alaria tartani el fogia veßteni azt/ Visszontag valaki elveßtendi
 az ú lelkit en rettem/ megfogia lelmi azt. Mert mit haßnal em-
 bernek ha mind ez þiles világot maganak nérendi/ az ú lelkit kedig

Euangelium

len elveftendf. Quag mi valtr zāgot fog adni ember az ū lelleirt.
Mert fouettezik ez hog az embernek fia eluion az ū angaliual
az ū attanaſ dūr z oſigiben/ es akkoron meg fog fizetni mindennek
az ū müelledete berint. Bizon mondani tūneket hog vadnak ite
nikif kif balalt nem foſtolnak accziglan/ mig nem meg lattaf az
embernek fiat el ūuūn az ū orpāgaban.

Ezzenhetedik riss.

Es hat napnak vianna ū
melle vifi az Zesus az
Petert/ es Galabot/ es
Janost az ū attafiāt/ es el
vifi ūtot egg nag magas
begre ſefelez/ es ū előttel pmben el
ualtoztatg/ es meg ſinefedel az ū
orizai/ es ollan lun mint az nap. Es az ū ruhā ſeyret es ol
latnok mint az vilāgoffāg. Es ime lātā az tanquānok az Mo
yſeti/ es Uleſi/ kif az Zefusual ſolnak vala. ſeleuū kediglen az
Peter monda az Zefusnak. Dram igben io mūnelūnk itt lennūnk
ba akarod vongunk hārom ſatort itt/ egget teneked/ egget Mōne
ſefnek/ es egget Uleſnek. Mitoron meg ezt mondana/ ime nag
ſines lōd fogā ūtot be. Es ime ſo adatek az lōdbōl ez igbiuel.
Es az en ſerelmes ſiam/ liben iokippen ſed wem betelek/ utet hal
gaffatol. Es mitoron ezt hallottā volna az tan quānok orizā
ſolra eſinek/ es ſelette igben megretteninek/ Es ū hozzāiol iarul
uān az Zefus illetg ūtot/ es monda. Kelleteffel/ es ne ſilletek.
Mitoron kediglen ſel emelkif volna az ū pemelet/ ſen hē nem lat:

nak vala hanem csak az Jესus úmagát. És mikorön leballanā
 nak az begrűl paranczola úneket az Jესus ezt monduān. És lá
 tást valakinek meg ne mongátok/ mignem az embernek fia balos
 tarbol feltamad. És meg kerdst útet az ű tanítuān ezt mond
 uān. Tehāg mirt mongal az irástudok hog előbbor el kell az Illes=
 nek iúnni: Jესus kediglen felelun monda úneket. Bizon hog az Il
 les, eliu előbbor/ es mindeneket io állapatra állat/ de mondom tū
 nektek hog immarān az Illes elűtt/ es meg nem emersel útet/
 b hanem azt tiust ű ranta az mit igaz binte afarānak. És zenhippen
 az embernek fia es benuedni fog ű tūlöl. Degottan megemersel az
 tanítuānok hog ezt az Janos Baptistarul mondotta volna úne=
 ket. És mikorön az nupnel sereghe kőzibe ment volna az Je
 sus ű hozza iārula egg ember terdet hanguan úneki/ es ezt mond
 nān. Uram kőnőrűl az en hiamonimert hauas es gonosul gőtre
 tit/ mert galorta vizbe elil es galorta tūzbe: es az te tanítuān
 nak vūm/ es nem gogryhatat meg útet: Felelun kediglen az Je=
 sus monda. O te hūtotlen/ es visbāfordult fāiu nupvalson merziz
 e len fogok lenni tū kőzöttetel vallon merziziglen foglak eltűrni tūc
 kőt! Hozzatol ide azt. És megfedt az Jესus az űrdőghót/ es ki
 mene ű belőle/ es eghissigbet vūn az germel az űdötul fogua. Deg
 ottan az tanítuānok az Jესus hoz iārulanat titkōn es mondanat
 Mire nem űzhetol ki mū azt: Az Jესus kediglen monda úneket
 Az tū hūtotlensigt efirt. Mert bizony mondom ezt tūnektek hog
 ha csak egg mustar magni hūtotol lend es/ ha ezt fogiatok mon=
 dan imez begnel/ mennel innen amoda/ elmege/ es semmi do
 log lehetetlen nem lipen tūnektek. De ez fele fan nem megen ki
 b hanem imadkozānak es bütyölisnek általa. Mikorön kediglen

Evangelium

Baldaban iarnanal kelinet monda az Jesus unekiel. Kóuet
Azit ez iouendore hog az embernek fia embernek kel kezke adattal
fit es meg fogat olni utet / es harmad napon feltamad. Es azot
felette igben megleseredinel ezen. Mitoron kedig' en Kaperna
gumna barofaba mentenek volna az Peterhez meninek azot az
fit az ado pinz fókta venni / mell pinz didrachmanal mondatil
es mondanal. Az tu mestertel meg aggai az ado pinz: **Wonda**
unekiel / **Weg.** Es mitoron bement volna az házba előbiug be
piduel itet az Jesus es monda. **W**lattatit teneled Simon?
Es földön valo királok titkul vishet adolat / auag felszamolt ra
vasi: Az u fioktuli / auag azoktul tit unekiel semmin nem illenek
Wonda uneki az Peter: Azoktul tit unekiel semmin nem illenek.
Wonda uneki az Jesus. **E**pag szabad emberet az királoknal fiat.
Demaga hog ne legunk unekiel bantafokra gonos pidat aduaru
mennek es vesdhe, az tengherbe az borgot / es vonsel az balat az
mell előspör az borogra előiu es mdsel az u fiait / es pinz talal
benne / mell pinz Staternel mondatil / veddki azt / es add unekiel
en irretin / es te irreted.

Ezennolgradik ris.

Az idöben hozza iad
tulanal az tanrtua
nos az Jesu hoz / es
mondanal. Kirzoda
mentul nagubb az mennekne? orßagaban! Es egg germeket u hoz
2 a c

2 a hűvān az Jēsus ű kőzifbe állatā / es monda. Erzon Mondom
 tūneket ha meg nem fordulandetok / es ollatitok nem līstet mint
 az germeket be nem fogtok mehetni az mennelnet orfāgāba. Anz
 natofart valaki illen alāzatofon vīfeli űmagāt / mint ez germet /
 ez az ti mentūl nagubb az mennelnet orfāgāban. Es valaki ű
 hozza vēnd egg germet / zēt en neembe-mint ez fūm germet / zē
 emmet vīfen az ű hozza. Valaki kediglen bāntāfara lēnd egg
 nel ez ulen lūbedelnet kōzrōtte hit en bennem hīfnet / iobb annal
 hog egg malom kōvet kōssenet az natara / es az tenghernet mīf
 līghibe vessik. Joz ez vīfagnal hog bāntāfra vagon gonof pīdāf
 aduān Mert hīfīg hog ehūenel az gonof pīdāadāfbol valo bān
 tāfok / demaga ran az embernek / az līnet āltala az gonof pīdā
 adāfbol valo bāntāf elūtt. Hogha az te kezēd auag az te labād
 bāntāfodra vagon teneked / vāgdel az t / es vīfdel te tūled. Jobb
 teneked az iletre bēmened hog sānta auag inlābb fēlβeg līg /
 hog nem mint ket kezuel / es ket labual az űrōf tūzre hozza. tal
 nod. Es ha az te hēmed bāntāfodra vagon teneked / vāndi az t
 es vīfdel te tūled. Jobb teneked hog fel hēmuēl menibe az t
 iletre inlābb / hog nem mint ket hēmuēl az gehennel tūzibe vēf
 tēffel. Mēglāssatok hog meg ne vāllatok ēgget es ez illen hīf
 dēdelnet kōzrōlle / Mert mondom tūneket hog az ű angāl az t
 menn orfāgban mindenforonlattal az en atamnal hīnit ti az
 menn orfāgban vagon. Mert azirt űtt az embernek fia hog
 meg tarza az vēfedelemēl az t az mi elvēfett volt. Mīlatta
 tūneket. Ha valamell embernek hāz iuba lēnd / es ha az ol
 kōzrōl egg eltūledentī / elhāguān az hīlent / zuentīlenīz iupot az
 tēgetī / nen. de elmegeni es megkerī az egg iupot / az mell eb

Euangelium

tiuefedett volt: Es ha törtinendit ez hog megleli az iuhot-bizon
 mondom tünettek az eágeninkabb örül hog nem mint az filenr
 venfilenrzen mell iuhot el nem tiuelettenek volt. Ez renkippen
 ninrzen afaratta az tú atátolnak ki az menni orfagbon wagon
 hog elveffen egg ez küfdeketnek közzölle. Ha lediglen vitkezendit
 te ellened az te atádfia/mennel/es feddmeg ütet te közzötted/es ú
 közzötte. Ha földot fogadanga/meg nérted az te atádfiát. Ha földot
 nem fogadanga/vig mellfd egg embert auag lettót/hog az
 két auag három tanunak háiaual valo vallafual minden befidnek a
 ereie legen/Hog ha azotnak sem fogagga fauolat mondmeg az
 eggbárbeli nupnek/hog ha az eggbárbeli nupneknek sem fogagga
 fauolat/vgan tarzad mint egg pogant/es egg fufart. Bizón
 mondom tünettek hog valami dolgotot meg közzözendetek ez
 földön/megközzözie lifnek az menni orfagbon es. Es valami
 dolgotot megodozandatol ez földön odozua lifnek az menni or
 fagbon es. Es megleen ezt n ondeni tünettek hog ha tú közzölle:
 tek két ember egg afaraton lend ez földön afarmi dolog felöl az
 mellett firendnek megadatit ünctiek az en atámtul/ki az menni b
 orfagbon wagon. Mert valabolett fetten auag három eggbe
 gültenek az en nekreembe ott vagol ú közzöttek. Legottan az Pe
 ter az Jeshoz iaruluán monda Dram ha az en atámfia en el
 lenem vitkezendit/hánfor borzaffat meg üncti/megborzaffati
 hétper: Monda üncti az Jeshus. Nem azt mondeni: tenefed hog
 hétper borzafs meg üncti/hanem hetuenper valo hétper. Annal
 ofart hasonlatossa titetik az mennieknek orfaga az királi milto:
 sagbéli emberhez/ ki hámot afara vetni az ú fogaiual/es milto:
 ron hámot kezdetet volna vetni egg embert hozanak ú eleibe/ki e

IZ ezet talent pinzuel tartozik vala únefi. És miforon ez ember
 meg nem fizethetne/ paranczola az ur hog mind u magat el ad:
 val s mind telegyit/ s mind germelit/ es minden marhatt hog
 az fizetis meg lenne. Miforon kediglen lefett volna elotte az
 folga/ esedezik vala únefi ezt monduan/ Uram lig engbedelmes
 en hozzam/ es mindeneset megfizetel teneked. Megföörülün
 az ur az folgan elereftis utet/ es az fölerön pinzt es megenghede
 únefi. Miforon kediglen fi ütöt volna onnan az folga/ talala eg
 get az u folga tarfi fözöl/ fi ados vala únefi Bar pinzuel/ mell
 pinz denarnat mondatik/ es megfoga azt/ es elhatalmazuan ran
 ta/ natat referuin vonsa vala/ es ezt menga vala/ Add meg az
 miuel tartozol. És lefett elotte az u folga tarfa/ es firi vala u:
 tet ezt monduan/ Lig engbedelmes en hozzam/ es mindeneset
 megfizetel teneked. De az nem afara hanem el mene es az tom
 lözbe vetis utet/ hog ott lenne mind arziglan mig nem az ados
 sagot megadna. Miforon ezefet lattal volna az u folga tarfi se
 lette igben banat/ es elmennek/ es az u vofnok mindeneset meg
 ielennek az mi dolgot lüttenek vala. Ergottan elo hivá utet az
 u ora/ es monda únefi. Te gonos folga az te adosagodat mind
 megenghedim en teneked miforonn föörghötel volna ennefem
 nemde fellvala teneked es föörülöd az te folga tarsodon mi
 lippen en es föörültem vala te rancad? És az u ora meghara
 guft/ es az boherelnek kezibe ada utet/ hog mind arziglan fin
 zanak/ mig nem megadna mind az miuel ados vala únefi. És
 zenlippen tiben tüneftek az en mennek atom es ha füetefbol meg
 nem berzatangatos mindeneset az tu atafot fiant az u búnefi.

Ézenkilengedie risz

E s lún misforcn' e' vigbež
te volna az Jესus ez be
šidetes elmene Galilgas
kol Sido eršagnat batariba az Jos

Dan eluē / es nipelnek tot jereghē kōuetel' ūtet / es ott meg gogntā
šlōt. Es az farisufok ū bozza mentnek / kširtušn ūtet / es ezt
mongat vala ūneli / kšghetteti embernek eluālni az ū felešighē
tūl akarmi okirt' / felelūn az Jესus monda ūneliet' Nem ol
uastātoli hog az ū ez vilagnat kezdetiben az embereket teremtetete
vōg teremtetete ūlōt hog eggit firsiu volna az māsik asšonember /
es monda. Annakokart elpaggā ember az ū atāt es az ū annāl
es az ū felešighēhez fogā foglalmi magat / es letten' egg' testmē
lišnet. Annakokart unimārann az firsiu / es az asšonember
nem let test / hanem egg'. Annakokart az mit az isten egge fog
lalt / azt ember el ne vālassā. Mondānat ūneli / Rebāg az Mo
yses mi okirt hagott adni leuelet az elvālastāsrul / es az felešighet
mre hatta az firsiuat tūle elborzātni / Monda ūneliet' Az Mo
yses az tū bucteknek lemin volta: art enghette meg tūneltek felešig
teket tūletel' elborzāt notol' de eleitūl fogua nem volt igen. Mert
ezt mondom tūneltek hog valaki felešighet ūtūle elborzāt āngā /
es mās felešighet vēnd magānal / bāzassāgtōris' nel bñibe esik' ha
nemba ezt annal parāznasāgart tendi. Es az ū oll fele' ishet
šipen magānak / it mās firsiu ū tūle elborzātott / bāzassāgtōris' nel

bua

gent Szatye Irása Berint. 30

bünbe esik. Mondanak üneki az ú tanítuáni/ Ha illen modonn
 vagon az embernek úge az ú felesighiuel nem io megbazasulni.
 Monda az Jhesus üneki/ Nem mindenek foghattal be ezt az
 mit mondos/ hanem ez az azot az kifnel aiandefol vagon erre.
 Mert vadnak oll berilt emberet kif az ú ankolnak mihibol eke
 lippen bülettenek/ es vadnak oll berilt emberet kifet emberet be
 ritlenek meg/ es vadnak oll berilt emberet kif ú magot beritil meg
 úmagokat az mennielnek orßágairt. Az ki befoghatta/ fogiabe.
 a Legottan germeleket hozának üneki/ hog az ú kezit ú reaiot ten
 ne. Az tanítuánok fediglen feddenek vala azokra. Az Jhesus ke
 diglen monda üneki/ Daggatol el az germeleket/ es ne idtözä
 tol meg úföt en hozzám ünenni/ mert ez illetinek az mennielnek
 orßaga. Es mikoron kezit ú reaiot tutte volna/ elmenne onnan.
 Es ime egg istiu iarula ú hozza/ es ezt monda üneki/ Te io mef
 ter/ mi iot teget hog örök iletem legeni/ Monda az Jhesus üneki/
 Mirt hñß engemet ional/ Ez az egg isten io/ senti nem egö
 hog ha az ilaire brakarß menni tarz meg az paranzolatolot.
 b Monda üneki/ Mell paranzolatolot/ Monda az Jhesus Gal
 kossagot ne tig. Bazassagtöröfnel bünben ne lel eözöl Ne orozz.
 Hamissanusagot ne mong. Ertelved aradot/ es anadot/ es keres
 sed az te közel valo emberedet mint temagadot. Monda üneki az
 istiu/ Münd meg tartottam ezeket germefighemtiül fogvan mi
 ezoda fogatkozásom vagon méglen? Monda üneki az Jhesus/
 Ha fogatkozásnetül valo akarß lenni/ mennel addel az mi mar
 bád vagon es oßtogasd az feghiniek/ es rentel marbád lifen
 az menni orßágban/ es iouel kövels engemet. Mikoron az istiu
 ezt ballotta volna elmenet/ nag þamoru liun/ mert sol örök vala

Euangelium

Az Jhesus kedig en monda az u tanjtuainaf: Bizon mondom
tunt. et hoz az kardag ember nehez en mezen be az menn orpaga
ba. Eme gien mondom tunektel/ Konnebb az teuinet az tu lu
ton aital menni. hoz nem mint az kardagnaf az istennek orpaga
ba be menni. Mikoron ezt hallottaf volna az u tanjtuain igben
elzudafkozanaf ezenes mondanaf/ Ehhag firzoda lelheti uduof
figbit: Ectintuin az Jhesus ufot monda unektel/ Az embereknel
az lehetetlen dolog/ az istennel kediglen mindenel lehetfighesel.
Zegottan felelun az Peter monda unektel/ Ime mindneket el
pattunk mi/ es tighedet fouettunk/ annafokart mi lipen ezirt ma
netunk: Monda az Jhesus unektel/ Bizon mondom tunektel hoz
tu lit enzhetet fouettetek az vgonnan valo buletynel wein ma
koron az embereket fia az u felsighes voltanaf bekibe ulend- afko
ron tu es tizenket bekelen fogtol ulnvtulun az Israhelnek tizenket
nemzetfigbit. Es valah elhaganza az en neuem rt az u hazat
auag attafiat/ auag hugat/ auag attat/ auag annat/ auag felesi
gbit/ auag fiait/ auag földi orokfigbit/ Baz annit vifen helybe/ es
az orok ilctnel orokose lipen. Sofan lipnel ked gien vrolfol/ az of
kozrol az lit eljol voltanaf/ es solan lipnel el of az of kozrol az
3 lit vrolfol voltanaf.

Muzsadik viii

Ezt basonlatos az
menneknel orpaga az
hazburo emberhez
ti nag. hagnalban
hazabol kimene/ hoz az u polebe
mi

Beit Mathe Irāsa Berine. 31

műcsket fogaggon. Mikoronn lediglen meg berzódott volna az műcskeul minden napra egg egg napi műbe mell egg denar pinzt tişen / az ú böleibe borzata úföt. És si menuin harmad ora fele/ lata egeb embereket es / kil az vāfart allanak va la hiualkoduā / es monda azoknak / Menietekel tú es az en bö: lömbe / es megadom az tú igazatofot. És elineninel. És meglen kimene hatod es filenczed ora fele / es azonlippen tün. Tizenegg ora fele lediglen es meglen kimene / es talala egeb embereket es / kil hiualkoduā ott allanak vala / es monda únekiel / Mire allatof itt mind ez egbiş napon hiualkoduā / Mondanak úneki / Mert senki birbe meg nem fogada műnföt. Monda únekiel / Menietekel tú es az en bölömbe / az tú igazatofat megadom. Mikorön minā rañ estue lutt volna monda az bölönek vra az ú vin / zelerinek / Mire elő az műcsket / es fizese meg únekiel az ú munfaolat / elkezduin az vtolsokrul mind az elsőiglen. És mikorön elő iúttenek volna azok az kil tizenegg ora fele mentenek vala si az bölöbe / fer entid egg egg napi műet adānak únekiel / mell egg denar pinzt tişen. Mikorön elúttenek volna azok es az kil első valanak / azt aligat hog többet adānak únekiel / es únekiel es feientint egg egg napi műet adānak / mell egg denar pinzt tişen. És mikorön elvúttik volna rugodnak vala az házbiro ember nek ellene ezt monduānt Imez vtolsok egg orailan voltanak az bölöműben / es egenlög tud úföt mi velünk / kil az egbiş napnal nepez műiti / es becsighit vāfot. És az feleuin azoknak eggika nek monda / Barātom nem tişek teneked hamis dolgoti neinde egg napi műbe berzódili meg en velem? mell egg denar pinzt tişen? Veddfe az mi tud / es meniel / imez vtol iuet műcs

D ű . nek

Euangelium

nek es igaz an:nt akarol adn: mint teneled. Áua j nem en jhette
eli ennelem az en marhambol azt tennem az mit akarol: auaj
az te bemed azirti gonos: bog en io ember vagot: Ezzenkippen
az vtolsó eliót lipnek/ es az első vtolsó. Mert sokan vadnak a
zot az kinek hivatások vagoru keuesen vadnak kediglen az k: arra
válnak. Es mikoron felmenne az Jesus Zerusalembe/ az
vtra ú horza viug az ú tizenket tan:tuant ezak unagokat/ es
monda unekiel/ Jmg felmegunk Zerusalembe/ es az embernek
fia kezbe adattatik az paposnak feredelmnek/ es az mastudoknak
es halakra karboztattak utel/ es az vaján rupnek kezbe az jat ú
tet/ bog megzussollak es megzostorazzak/ es megzest:rit/ es har
mad napon feltamad. Ezjottann ú horza iaruia az Zebedus
fiainal anka az ú fiaival egyetembe kondorogun uneli/ es kirint
volamit utule. Es az Jesus monda unekiel/ Mit kívánj: Monda
unekiel/ Zedd azt bog az en ket: fiammal az te orzagodban egyet te
neked iobb felot ullon/ es az masik balselol. Felelv: az Jesus
monda/ Nem tuggatol mit kirtel. Meghataroli az pohar
bels italt az mellet en iouendore meg isom: es meg keresztelked:
betteki az keresztiguel/ az mellet en megfogol keresztelkednem:
Mondanak unekiel/ Megtehettek. Monda unekiel/ Bizo i az
bog az en poharombels italt megspatol iouendore az mellet en
megfogol mru/ es az keresztiguel meg fogtol keresztelkedni: az
mellet en megkerstelkedem iouendore/ de nem en adhatom ez
bog valaki ennekem iobb kezem selol es bal kezem selol ulon/ ha
nem: azok: lipen az kinek az en afam berzette. Es mikoron az
ez tan:tuant ezt hallotta volna megharagult az ket afasiaknak
elogan. Jesus kediglen ú horza hiva utot/ es monda/ Tuggatol
bog

fog az pogánokat feiedelmi vrallogganat az ú pogán mpin. es
 az tit nag multosagban vadnat hatalmassagot mutatott az ú raze
 sol. Ez köztetet nem vgan kell lenni / hanem valaki tú köztötetel
 nagga akarand lenni / tünctetel fogatol legen az. Es az ki tú köz
 zöttetel első akar lenni / tünctetel fogatol legen az. Mithpenna
 az embernek fia nem azme iaitt hog más fogalna ünelt / hanem
 hog ú fogalna masnat / es hog az ú leltit valtsagul sokatire adna.
 Es mitoron ül kimentenek volna Jerusalembol / seregny körtz ütet
 Es imz két val ül vala az vt feleñ / mell két val mitoron ballotta
 volna hog az Jhesus menné onnan / hioltást tün ezt monduan. V
 ram Davidnak fia köntörül mü raytunk. Az seregny lediglen sed
 mñ mti vala az két valot hog ne hiáltana / de az két val annál es
 infabb hiált vala ezt monduan / Vram Davidnak fia köntörül
 mü raytunk. Es Jhesus ú borzra htuá az két valot es monda /
 Mit akartok hog tegel en tú veletel? Mondának ünelt / Vram
 azt akartok hog meg nállanak az mü szemek. Köntörülün Jhesus
 ú raytot az ú szemeket dletz / es azú szemeknek legottan megadatet
 vilagossaga / es ú vtanna mennek.

Huskőneggedik
 riss.

Mitoron közel nállának
 volna Jerusalembel / es
 Lettageba mentenek volna / az o'lan
 fálnak begire / el borzátá Jhesus két
 köntörülün ezt monduan ünelt / Mennetel el imz városba /
 mell

Euangelium

mell tüneltet ellenbe vagon / es ott egg meg fótott nóstin samar
talalt of az ú rzitkoival eget embe / oggátot fel / es hozzátot ennekem
Es ha valati valamit foland tüneltet ezt mongátot annal / Az
vonal dolga vagon ezefuel. Es legottan elborzátta azokat. Ez
kediglen mind meg lún hog betellefedne az mi meg vala mondat
vān az profetanak általa ez ighifuel. Mongátot meg az Sion:
nak leānanak. Ime az te kirālod elū tenefed / si belid es nóstin sa
mār hātān es rzitkoian ūl-mell meg tanított baromnak fia. Az
tanítuānok mikoron elmentenek volna / azontippen tūnek mint az
Jesus ūneket megparanczolta vala. Es elborāt az nóstin sa
mār / es az ū rzitkoiat / es azokra termtet az ū ruhāiolot / es az Je
sus felul az ruhātra belhez tetet. Az sol seregnv kediglen az ū
ruhāiolat az vton letermtet. Nisit kediglen az fātrul āgatot vag
nak vala / es eltermtit vala az vton. Az nipelnek sereghv kediglen
mind kif elol mennek vala s mind kif vtol mennek vala kialta
nak vala es ezt mongāt vala. Os anna az Davidnak fīanak.
Aldott az / si az vr istennek neteibe iū el. Os anna az ēgnef
magossāghiban. Es mikoron bement volna / Jerusalembe / mind e
az eghis vāros megzendūle / es ezt monga vala. Xirzoda ez / Az
nipelnek sereghv kediglen ezt mongāt vala. Ez az Jesus amaz
nag profeta / si Galileanak Nazaret netū vārosābol valo. Es
bemene Jesus az istennek templomāba / es mind lieregonnan a
zokat kif az templomban ārulnak vala / es vīšnek vala. Es mind
az pinz vālot āstralit s mind az galamb ārošefnal befie felforga
tā / es monda ūneket. Meg vagon iruān. Az en hāzam imādšag
nak hāzānal hivattatit / tū kediglen latrofnak barlangiā tūtittel
azt. Es az templomban vafol es jantat iarulānak ū hozzā / f

ęs meggogirtā ūfot. Miforon lāttāl volna ęz ęudālat az papol
 nak feiedelmi ęs az irāstudo/ az mell ęudālot tūt vala. ęs az
 germekzelet tik az templumban kiāltanak vala/ ęs ęzt mengat
 vala/ Os anna az Davidnak fānak/ megharaguanak ranta ęs
 mondanak ūneki/ Hallodi mit mondanak ęzel? Jesus kediglen
 monda ūnekiel/ Hallom/ Soha nem oluas cātoti ęz irāst. Az kūs
 ded germeleket ęs ęzer ępopolnak ęaiabol ęerzōmeg az dirzire
 tet? ęs azofot el haguān timene az vārostol Detaniaba ęs et
 lalozel. Kiguel kediglen miforon az vārosta tēt volna megebe:
 zel ęs miforon egg figbe fat lātott volna az vton/ alāia mene ęs
 semmit nem talala ranta egebet/hanem ęzal az ū leveleit ęs mon
 da annak. Ennel vtanna te ranta soha gēmōlęz ne teremien.
 ęs legottān meg afa az figbe fa. ęs miforon ęzt lātāl volna
 az ū tannuān elzudālkozānak ranta/ ęs mondanak. Foghog afa
 meg illen hamar ęz figbe fa? Felelūn kediglen az Jesus monda ū
 nekiel. Hozon mondom tūneket ha hūtōtōt lēnd/ ęs křisig ęűetek
 ben nem lēnd/ nem ęzal ęzt fogiātōt tenni az mi ęz figbe fānak
 b tōrtinęel/ hanem annal felette ha imez begnek paranczolandotok
 ęzt monduāni. ęmelteggēlęel/ ęs vesd az tengherbe te magadat
 meg lięen az. ęs mindent megnertel valamit hūtuel imākoz
 uān křitel. ęs miforon az templumba ment volna ū hozza iaru
 fānak az papolnak feiedelmi/ ęs az nipeket vlni ki akkorōn ta
 nņe vala/ ęs mondanak. Mri ęabad hatalomual mūeled ęzetel
 ęs ki atta teneked ęz ęabad hatalmat? Felelūn kediglen az Jesus
 monda ūnekiel/ En ęs egg nimi dolgot kerdel tūtūletek/ mellet
 ha megmondandotok ennefem/en ęs megmondom tūneket mi ęa
 bad hatalomual tegem ęzt. Az Jānosnak kerebelle honnan valat

Euangelium

az men. b. s. i. a. u. a. z. az emberet közzől: És azot gondolkodnal va-
la ú magokoan ezt mondán. Harzt mondánjuk úneki/ Az
men. b. s. i. a. u. a. z. ezt fogia mondani m. úneki/ Ezbág mire nem hütte-
tek annak: Ha kediglen azt mondánjuk/ Az emberet közzől- Ji-
lelmünk vagon az n. p. nek sokasságátul. Mert az Janos mind
d. g. tarták vala mint egg profetát. És felelün az J. s. us. nak mon-
dának. Nem tuggjuk. Monda az J. s. us. és úneki/ Ansem
mondommeg t. únekiel mi s. b. bad hatalomual tegem ezt. Mi lát-
tatil t. únekiel: Eggy embernek let fia vala/ és mikoron az elsőbör
ment volna monda úneki. J. am. men. i. el. ma. múell az en s. b. l. om
ben. És siu kediglen felelunn monda/ Nem akarok menni. An-
nak v. t. a. n. na. az engbedet. len. s. i. g. het. meg. b. a. n. u. a. n. el. m. e. n. e. M. a. k. o. r. o. n.
el. m. e. n. t. v. o. l. n. a. az. m. a. s. i. t. h. o. z. és/ az. o. n. k. i. p. p. e. n. s. o. l. a. ú. n. e. k. i. És az siu
felelün monda: Vram/ ti s. b. v. a. g. o. t. en/ és. el. nem. m. e. n. e. És. t. e. t. t. ö.
közzől. m. e. l. l. i. k. t. i. u. g. az. a. t. t. a. a. k. a. r. a. t. t. á. t. i. M. o. n. d. á. n. a. k. ú. n. e. k. i. Az. e. l. s. ö.
M. o. n. d. a. ú. n. e. k. i. e. l. az. J. s. u. s. / W. i. z. o. n. m. o. n. d. o. m. t. ú. n. e. k. i. e. l. / h. o. g. az. s. u.
k. a. r. o. t. és. az. p. a. r. á. z. n. a. a. s. s. o. n. e. m. b. e. r. e. l. e. l. ö. t. t. e. t. e. l. m. e. n. n. e. k. i. b. e. t. ú. n. e. k. i. e. l. az.
i. s. t. e. n. n. e. l. o. r. s. á. g. a. b. a. Mert. e. l. i. o. u. e. t. ú. h. o. z. z. á. t. o. t. az. J. a. n. o. s. az. v. t. o. n. e.
m. i. l. l. e. n. az. i. s. t. e. n. e. l. ö. t. t. v. a. l. o. m. e. g. i. g. a. z. u. l. á. s. r. a. m. t. n. a. k. az. h. u. o. t. / és. n. e. m.
h. ü. t. ö. l. ú. n. e. k. i. / Az. s. u. k. a. r. o. t. k. e. d. i. g. l. e. n. és. az. p. a. r. á. z. n. a. a. s. s. o. n. e. m. b. e. r. e. l. h. ü.
n. e. l. ú. n. e. k. i. T. ú. k. e. d. i. g. l. e. n. m. i. k. o. r. o. n. l. á. t. t. á. t. o. t. v. o. l. n. a. e. z. t. a. n. n. a. k. v. t. a. n. n. a.
n. e. m. a. k. a. r. á. t. o. t. e. l. u. á. l. t. o. z. t. a. t. n. i. a. k. a. r. a. t. t. o. t. o. t. h. o. g. ú. n. e. k. i. h. i. n. n. i. t. e. l. S. a. l.
g. a. s. s. a. t. o. t. m. a. s. p. i. l. d. a. b. e. s. i. d. e. t. Eggy. h. á. z. b. i. r. o. e. m. b. e. r. v. a. l. a. / k. i. e. g. g. s. b. l. ö. t.
ú. t. e. t. e. / és. s. o. u. n. i. u. e. l. k. ö. r. ü. l. r. e. k. e. z. t. e. az. s. b. l. ö. t. / és. az. s. b. l. ö. b. e. n. s. a. n. t. o. t. a. s. a.
b. e. / és. t. o. r. n. o. t. r. a. k. a. b. e. n. n. e. / és. az. s. b. l. ö. t. m. i. e. s. e. m. b. e. r. e. l. k. e. z. i. b. e. a. d. a. / és.
s. i. m. a. g. a. v. i. d. i. t. b. e. m. e. n. e. És. m. i. k. o. r. o. n. az. s. b. l. ö. n. e. k. h. a. s. n. á. n. a. k. v. e. n. e. e. l. ö.
k. ö. z. e. l. g. h. e. t. e. t. v. o. l. n. a. / e. l. b. o. z. z. á. t. a. az. ú. s. b. o. l. g. a. t. az. m. i. ü. c. s. e. l. h. e. z. / h. o. g. az. f.

Bent Mathe itása szerint. 34

Bölönel hasznát elvénnel/ es az műcsel mitoron az ű fogait meg
 fogtál volna- nimellet ű közzöllöl meguerinek/ nimellet megölmet
 numellet kediglen megfouezinek. És meglen az elsőnél egeb több
 fogait borzátá el/ es azolnal es azonkippen tünel. Utolhor ke
 diglen ű hozzáiol borzátá az ű fiát ezt monduänn. Berzülni es
 tistelni fogiál az en siamot. Az műcsel kediglen mitoron az ház
 biro embernek fiát láttál volna/ mondának ű magotban/ Dhon va
 gon az Bölönel örököse/ iertel öllüt meg ütet/ es foglallutal az ű
 öröfshigit. És mitoron megfogtál volna ütet- huetet az Bölöböl/
 es megölet. Mitoron azirt eliouend az Bölönel vramit fog ten
 ni az műcselnek! Mondának üneki. Gonosul vesticel ütöt/ mitip
 pen hog üt es gonosbol/ es az ű Bölöit egeb műcsel kezbe agga/ til
 hasznat adnal üneki mitoron annak ideie lipen. Monda üneki az
 Jesus. Soha nem oluastatoki ezt az irásban/ Az mell fouet iouā
 nem haguān meguetinek az allotuānnak műcsel/ az az alloluān
 nak sehpeletiben fütüg lün. Az fütü az or isentül perertetet/ es
 ezudalatos az mü semeinknek elötte. Annakolairt mondom tünel
 b tel elvitetel tütületel az stennek orpaga/ es oll nipnek adatik hog
 ki az menni orpagoz illendö gomölrzöföt teremt. És valaki ez
 küre esendit/ elrontatit/ az kure kediglen ez kú esendit/ elronta ű
 tet. És mitoron hallottal volna az papoknal seidelmi/ es az
 farsfusok ez ű pilda befudit megertet hog urulol mondana. És
 mitoron eröt ügekez ninek ű ranta ternem meret az seregniptül
 mert vj tartál vala ütet mint egg profetat. És felelunn az
 Jesus esmeglen sola üneki bajonlatos befüdel szerint/ es ezt
 monda.

Dußonkettodik
rész

Szonlatossa lún az
mennelnek orßaga ka
rali miltoságbeli ember
hez - ki meneközöt tün az ú fíanal/
es elborzátá az ú ßolgáit hog húa
talosofot híjanak az meneközöbe/ es nem akarnak vala elúnni. **E**
smeglen elborzátá egéb ßalgálat/ ezt monduán. **M**ongátok
ert az huatalosofnak. **I**mg az en ebídemet megfíßítettem/ az
en tulkatmos es az en embert íltre hírlalt toßághimot mególtam
es mindenek kíßen vadnak ívetekel az meneközöbe. **A**z huata
losof lediglen nem akarának elmenni/ hanem elmentenek - nimell
elmene az ú örökibe/ nimell az ú kereskedésire. **A**z egéb huatalosof
lediglen megtartoztaták az ú ßolgáit/ es bosßuságuat íletwán meg
ólték úfót. **A**z kíral lediglen miforon meghallotta volna/ megharag
ult/ es miforon az ú sereghit elborzátta volna/ elueßte az galkos
ot/ es az ú városfot felguntá. **E**gottán monda az ú ßolgáinak
Síron az meneközö kíßen wagon de az kíl huatalosof valának nem
voltanak miltos. **M**ennetekel annafóáirt az vakra/ mell vaka
de s toua ternet/ es valamell embereket talalandofo íhátok az
meneközöbe. **E**s miforon kímentenek volna az ú ßolgái az vakra
mind begúnték valamert talalának/ mind gonosfot s mind íofok
Es betelék az meneközö ház letelepedett nípuel. **M**iforon ledig
len bement volna az kíral hog meglátná az letelepedett nípeket/
mind vanna látoss volna ott egy embert/ kímel meneközöi ruhája **E**
nem

nem volna monda annak. Baratom miszippen üttelbe ide mitoron
 meétezői ruhád ninczen. És az ember elnimula. Egottan mon
 da az királ az bolgáknak. Kötözöttetek meg az ú labait és kezét
 és vessirek az vigso sötisigbe/ott lifen az siralom/és az fogáknak
 rálorgatása. Mert sokan vadnak azok az kifnek biuatalok vagon
 keuesen vadnak kediglen azok az kif arra valónak. Afforon elmen
 nek az fariseusok/és tanácrot tartának-hog az Jესus befidiben
 megfogják/és ket tanítuánokot borzátal ú borzán az Herodesnek
 emberuel/ kif ezt mondát. Mester tuggul hog igaz vag/és az
 istennek vtát igaz dologban tanítad/és hog sensiuel nem gondolb.
 Mert nem nized embereket semilit. Mond meg annakofaire
 múnékunk mi láttatik teneked. Kelli adot adni az Száfárnak
 auag nem kell. Mitoron megesserte volna az Jესus az ú gonos
 voltokot monda. Mit kísértetek engemet tú tettetes emberel
 Mutassatok meg ennekem az ado pinzt. És azok egg pinzt mi
 tatának úneki/mell denarnak mondatif. És monda únekiel: Kig
 ez lip/és ez ranta valo irás! Mondának úneki. Az Száfár.
 Mondanak únekiel. Amakofaire aggátok meg az Száfárnak az mi
 az Száfár/és az mi az isten/az istennek. És mitoron ezeket
 ballottal volna elzudálförának/és ütet elbagát és elmentnek.
 Azon napon ú borzán meninek az Sadduceusok kif azt mongat hog
 ninczen az halottaknak feltamadása. És meglerdet ütet/és ezt
 mondát. Mester az Moyses ezt mondotta. Ha valaki megha
 land magzatnello az ú attafia az ollan embernek felesigbet el
 uege/és magzatot támasson az ú attafianak. Vala kediglen mi
 nálunk hét afasui/és az első az felesigbet ú borzán viiii/ meghala
 és mitoronn magzatta nem volna az felesigbet az ú attafianak

Evangélium

hája. Azonkippen tün az második / es hamadik atafia es / mind
 az heted atafiu glán. Legutoljeb meghala az affionember es. An
 nakokart az feltamadásban az felesig ez hét atafiatnak főzzölle
 melliké lipen. Mert mindenekel felesighul vala az aspon. felel
 uin kediglen az Jesus monda ünektel. Ti elghisben vattok nem
 ertuin az irásokat / sem az istennek hatalmas voltát. Mert az fel
 tamadásban sem meg nem házasalnak / sem házasságra nem adat
 tatnak / hanem azonkippen vadnak mikippenn az istennek angali
 az mennben. Az halottaknak kediglen feltamadásokrul nem olvas
 tatoki azt az mit tünctel monda az isten / ti ezt monga. En va
 gok az Abrahamnak istene / es az Isaaknak istene / es az Jakobnak
 istene. Az isten nem mondatik ünektel azoknak az kik ez vilá
 gbol ki muluan örök halált benuednek / hanem az kik meghaluán illet
 ben vadnak. Es mikoron ezt hallotta volna az sereg nip nagom
 el / zudálkozék az ú tudománán. Az fariseusok kediglen mikoron
 hallották volna hog bedugta volna az Sadduceusoknak az ú há
 rot / eggbe gúlnék / es megkerde ütét ú főzzöllök eg / ti az o tóre
 unben doctor vala / kirtuin ütét / es ezt monduán. Mester mel
 lik az nag paranczolat az törunben? Monda üneki az Jesus
 Szeressed az te vradat istenedet te telles búedből / es telles lele
 kedben / es telles buzgo úgekeretedben. Ez az első es nag paranc
 zolat az második kediglen hasonlatos ez paranczolathoz. Sze
 ressed az te közél valo emberedet azonkippen mikippenn temagadot.
 Ez két paranczolatban függ eghil / az o törün / es az profeták
 nak irasa. Mikoron eggbe gúntotte volna az Jesus az fa
 riseusokat megkerde ütét ezt monduán. Mi lattatik tünctel az
 Krisztusul? Kirzoda fia az / Mondának üneki. Az Dauides f

Monda úneket. Ebből az Dávid mimodonn hja vránal útet li
 leben ezt monduán. Az or sien ezt monda az en vramnak/úll
 az en jobb kezem felöl/muglen az te ellensigbvet az te labaid alá
 tpeem samolul. Ha annakofart az Dávid vránal hja útet mikap
 pen fia úneki! Es senti semmit nem felelhet vala úneki es senti
 arm merisze az údötül foguán útet touabbá terdezni.

Duþon harmadik.

A Koron az Jzus ho
 la az nyelnek sereghnel
 es az u tamtvármal
 ezt monduán. Az Mönfesnek belben
 úlnel az irástudol es az fariseusok,
 Annakofart mindeneket megtarza

tol es megtegetek valamelleket tuncetel bogandnak megtartano-
 tol /az u czelekedetek herint kediglen ne czelekegetek. Mert az
 mit mondanak nem tiszit. Nag nehez terhetek kocoznek egge/
 melleket nehez elusselni/es az embereket vallohra felotit uma
 got kediglen ezal vnyolual sem alariat azokat mditani. Minden
 u czelekedetelet azut tiszit hog az embereket úfot nizzik. Nagon ki
 pilestik az u totasokot es megnagubbitak az u felső ruháinak
 pileit es az lakodalomban első letpedist heretnek es az gülekeze
 telben kiüannak sú helyen úlni/es az vásaron kőpöniseket/es az em
 bereketül rabbinal huattatni. Ez kediglen ne huattassatol mas
 gatokat rabbinal mert egg az tú mesiertel tudni ille az Xristus
 e tú kediglen mindnariann atasiat vartol. Es valakit magatofnak

Euangelium

afatolnak ne hñatol ez földön. Mert egg az tú atától ki ez men-
nekben vagon. Se mestereknek ne hwaítatol magatokat mert
egg az tú mcs: ritel tudni illet az Xristus. Az ki mentül nagubb
eü főzrölletet tüneltet holgátol lifen. Valaki kediglen úmagát
felmagasztalanga megalasztatik iouendöre / es valaki úmagát meg
alazza felmagasztaltatik iouendöre. Jan kediglen tüneltet
wastudol / es fariseusol tettetes bentfighuel / mert bezariatol az
menieknek orfagát az embereknél előtte / mert tú be nera mentet
sem azokat nem haggatol bennni az hit bennninek. Jan tünel
tel wastudol / es fariseusol tettetes bentfighuel / mert benektet az
özuegetnek házait / es ezt tífítet hoszu imadsagnak tettetsuel / an
nakofairt nehezebben lifen az tú gótrelnemet. Jan tüneltet
wastudol / es fariseusol tettetes bentfighuel / mert körül iariatol
mind az tenghert s mind az hárraz földet hog egg profelytot tehes
setel / es mitoron immarān az ember profelytā lutt / azt tífítet hog
az / az gepennel fia legen kétbet infabb hog nem mint tú magatol
vattol. Jan tüneltet val vcherek mert ezt mongatol. Valaki
az templumra estehit semmi az / az ki kediglen az templummal
aranara estehit bünbe eht. Walgatagol es vatol ez kettő főzröl
vallon mellit nagubb. az arar- avag az templum mell az ara-
riat bent állattā tífí: Es valaki az oltarra estehit semmi az /
valaki kediglen az aiendikra estehit az mell az oltaron vagon bün
be eht. Walgatagol es vatol / ez kettő főzröl vallon mellit na-
gubb az aiendik / avag az oltar mell bent állattā tífí az aiendē
ket: Annakofairt az ki az oltarra estehit / vgon az oltarra
estehit / es mind azokra az hit az oltaron vadnak. Es az ki az
templumra estehit / vgon az templumra estehit / es arra az

Szent Mathe irása szerint. 37

Hoz templumban lakozik. És az fi az meire eskendik az asien
 - nel bétre eszé: / és arra az fi az belben ül. Jan tün. ttek irástu
 dok tettetes bentfigüvel / mert az mintából / és az kaporból és az
 főminből meg aggatóf az tizedet / és el hátiatóf az o:ot az meilek
 az törüinnel paranzolats főzött nagutbat nómnat / tud ni illik / az
 igaz itiletet / és az irgalmo:ffagot / és az igaz büiát / ezeket meg kel
 lett tenni / amazot és nem kellett el hágni. Val vezéret / fi bú
 ritet az búhogot / az teuit kediglen el nélitet. Jan tün. ttek irástu dok
 és fariseusok tettetes bentfigüvel / mert meg mo:ffatóf az pübárnak
 és az tálnak külső felit / demoga belöl telte:et ragadozátuval / és
 mirtitletlenfiguel. Te val farifeus tiffinez meg előbb az pohár
 nak / és az tálnak belső felit / hog ezeket az ú külső felet és
 tiffita legen. Jan tün. ttek irástu dok / és fariseusok tettetes bentfi
 güel mert elatinof vattol mint az meg fejnizett koporsot / mel
 let küül bipnek tet:zetek / demoga belöl telte:et halottaknak
 tetemüel / és minden rufagual / ezenkippen tú és küül az emberel
 nel főzette io embernek tet:zetek / belöl kediglen telte:et vattol
 tetteti:ffiguel / és hamissagual. Jan tün. ttek irástu dok és fariseusok
 tettetes bentfigüel / mert az profetálnak koporsot nagen iprititet
 és az benteknek emlékezetire valo temet:stnek alkotüant itefizitet
 eszet mongatóf. Ha az mü azáin:nak ideiben voltunk volna / nem
 voltunk volna üniet:st:ar:ot az profetálnak vireknek ontásában. An
 nakofaire tanubizon:ffagual vattol tú magotofnak / hog azofraf
 fia: legetek / az fi az profetátot meg öltik. Böl:zetek be tú és
 az tú el:it:eknek mirtitit. Tú figof / vipera figofnak fia: / me
 lippen távozthatatatóf el az gebennek itiletit. Annakofaire
 f üng profetátot / és böl:zetek / és irástu dokot borzatóf tú borzatóf

Euangelium

és azot közzöléggy nihanat meg öltöl/ és megfeszítetel/ és azot
közzöl nimdleket meg östöröztöl az tú synagogatokban/ és
öföt városul városra fogtatöl üldözni/ hog türeantöl hal
ton minden igaz vir/ mell az földre ki ontatott az igaz Abel
nek virital foguan mind az Salariafnak Barachiasnak fianak vis
reiglen/ kit az templomnak/ és az oltárnak közzöste öltet meg.
Bizón mondom tünettek mind ezet ez nemzedesigre állanak.
Jerusalem Jerusalem ki megölöd az profetákat/ és meg kövezöd
öföt/ kit te hozzád hozzáttattanak. Micsisszer akartam en az te
fiadat egábe güntenem mikippen az eme túl günti az ú stait
Sarnai asá/ és nem akaratöl? Ime az tú házatöl puskán hagatta
tit el tünettek. Mert ezt mondom tünettek/ hog nem fogtol latni
enghemet ennek ötanna wignem ezt kezditek mondani/ Aldott az

Éti az or istennek netoibe iüel.

Buszönnegeditek eise

Es mikorön ki ment volna
az templom mellöl mult
vala el/ és ú hozzá jár
sának az tanjuarok hog
meg mutatnák üneki az templumnak
rafasit. Jesus kediglen monda ün
szek. Nem lattatoki mind ezeket? Bizón mondom tünettek itt
eggy tú más köuön nem hagattatit/ mell el nem törettetit iouendö
re. Mikorön kediglen se ült volna az Jesus az olanfálnak hegin
ú hozzá járulásanak az ú tanjuarai titkon/ és mondának. Mond
meg münetünk/ mikorön lisenet ezet? és mi legen ide az te elio
uscednek

uisédnek / es ez világnak el vighezisinek? Es felelün az Jelus
 monda ünéknek. Meg lassátok hog valaki tútótót el ne hitessen mert
 sokán fognak el iüni az en nevémbz ezt monduán, En vagot az
 Christus / es sokatot el hitetnek. Hadakot fogtok hallani kediglen
 es hadaknak hireit / meg lassátok hog meg ne háboroggotok ranta
 Mert ezefnek mind meg kell lenni / de meglen ninczen az vig.
 Fel támad kediglen egg níp más nípnek ellene / es egg orßág más
 orßágnak ellene / es nag dög halálok libnek / es chsighek / es föld indu
 lalok helek berte. Mind ezek kediglen kezdeti az iüendő felerü
 signel. Afforon fêzbe adnak tútótót / hog sariargassanak / es
 meg ölnek tútótót / es nag gülölgiben libtek minden nípnek el az
 en nevémit. Es afforon sokán megbotranfoznak / es eggmást
 fêzbe aggál. Es eggmást gülölöni fogiak. Es sok hamiss profeta
 támadnak / es sokatot el hitetnek. Es hog miuel el búuul az gos
 noffág / az igaz heretet sok emberekben meg hideghül. Az ki ke
 diglen mind vigre meg alland az üdüözül. Es az
 mennorßágnak euangeliomat mind ez eghisß világon predikáltak
 hog ez dolog tanubizonfágul legen minden nípnek / es afforon
 iü el az el vighizis.

Annakofairt mikoron látangatot hog az bent helen áll az püß
 talágnak vialatossága / mell meg mondattatott az Daniel profes
 tátul / az ki oluassa êrcze meg. Afforon az fik Sido orßágban
 vadnak az hegetre fuffanak. Az ki az ház feliben vagon le ne þál
 lon hog fel vegen valamit az ü házabol. Es az ki az mezön vagon
 hátra ne terien / hog fel vege az üöltözetit. Jan kediglen az of
 nak az fik az üdüben terhelek / es az fik gyermeket hoptatnak

† De imádozzatok hog az tú futástok ne legen telbe / se þom

Evangelium

bat napon. Mert akkoron nagysárgatás lésen / és ott / minemű
ez világnak ez detitül fogva nem volt ez ideiglen / és nem lésen és
és ha meg nem roudintetnek volna az napol semmit emberi test
nem maradhatna meg de az válastottak: meg roudintetnek az
napot. Akkoron ha valaki ezt mondánga tünestek. Jmg itt vagon
az Xhrislus / auagám ott vagon / ne higgitel. Mert hamiss Xhri
stusok / és hamiss profeták támadnak fel / és nag ielenlighetek / és
ezudáit tífnek vó hog ha lehetne meg az válastottak és tiuek
ghisbe eshetnének. Jmg meg mondottam tünestek. Annafo'airt
ha ezt mondángát tünestek. Jmg az freelenden vagon / si ne men
netel / és ha ezt mondángát. Jmg az haznak kellsó rífiben / ne hig
gitel. Mert misippen az villányos fel támad nap kelet felől /
és meg tetézik mind nap nyugatiglan / atkippen lésen az ember
nek síának el rouse. Mert valaholbet lend az holt test / ott eggbe gúf
nek az kifelük és. Vegottan kedialeñ az narokban valo sánarga
cásnak viánna az nap meg fetitál / és az hold az ú világosságat
nem agga / és az rzillagok az éghél le hullanak / és az mennel
nek ezet egetembe meg induktanak. Akkoron meg tetézik az
embernek síának icle az ézben / és akkoron siralmat tífnek ez föl
dön valo nipelnek minden nemzetfighi / és meg látat az embernek
fiat hog az égnef földiben iú nag erouel és búdürzéguel / és ek
boz'arra az ú angatit nag fúrt búval / és egg'e gúnti az
ú válastott nipt az nig beletül fogva / az éghetnek kellsó vighitül
fogva mind az más vighetien. Az fighe fúru kedialeñ conalla
tol hasoniatos dolgot. Mikoron immarón az ú ága genápe
lésen / és si leuelezik / tuagatsk hog immarón főzel az nár.
Ezentippen tú és / mikoron mind ezeket látangatol / tuggá f.

hol hog közel vagon / az anto elote. Bizon mondom tuncetek
 el nem mulit ez emberi letnek ideie / migyem mind ezek
 meg lipnek. Az ez es az föld elmulit / de az en befido: m el nem
 mulnal. Az napot lediglen / es az orat senki nem uzza /
 meg az men:ei anjalot es pancm ezal az en atam umaga. We
 mikippen az Noenak napiai valanak / azonkippen lipen az ember /
 net fianal eliouise es. Mert nuk ppenn az ozon viznek elotte
 valo napokban ipnek es ipnal vala / es hazasulnal vala / es
 hazasrganal vala / mind az napiglan melkenn az Noe bemene
 az bartabaz es efelbe nem vuugt mind acziglan es migyem eliuue
 az ozon vize / es mindeneket fe:uun / binte ez enkippen lipen az em
 bernet fianal es az u eliouise. Az bron ket ember lipen az mezoreg
 gyt elebe felvitetile / es az masit elbagattatit. Ket orlo aspon ember
 lipen az malcman-eggit elebe felvitetile / es az masit elbagattatit.

Th. 2
 49

Vigazratot annolofart / mert nem tuggatol mell oraban
 uion el az cu oratol. Ezt lediglen tuggatol hog ha tutta volna
 az hazburo ember mell oraban iune el az orie / ni luann vigazrot
 volna / es nem hatta volna megasni az u hozat. Annal
 olart tu es lipel legetel mert az mell oraban ingen nem alittatol
 az embernek fia igaz binte az oraban u el. Vallon kirzoda az
 hito es tolcz polga hit az u vra hazateli polgaim fug tuist /
 hog abratol aggon unekiel matoron annak ideie vagon. Wodog pol
 ga az / az hit matoronn az u vra megiovend azonkippen talaland
 hog ez elekedit. Bizon mondom tuncetek hog minden marharian
 bizni fogja utet. Hog ha az gonos polga az u bukben ezt mondan
 ga / ksedelmet tisen az en vram az megiousben / es kezdeni vernt
 az u polga karfisi fog annak selette ha enni kezdeno es inni az risse

Euangelium

gheskeluel / ez gonof bolganat az u ora megju az napon mellen ino
gen nem varia. es az oraban mellen ingen nem tuzza / es kette
uagia utet / es az unhit az tettecs embereuel beszerzeti / ott li
ben az siralom es az fogalnak ezforatala.

Suzsonotodie

risz.

A Koron hasonlatosiā
lißen az menninek orba
aa tiz búz leánhoz / mell
sziket feluuel az u lāmpāsotot / es ele
be li menninek az vőleghinnel. Ezet
nek lediglenn öte eptelen vala / es
az öte ebes. Az li eptelenek valānak mikorōn az u lāmpāsotot fel
vüttik volna olant velet nem vűttenek vala. Az ekesek lediglenn
olant vűttenek vala az u edinekbe az u lāmpāsotual egetembe. Mii
korōn lediglen az vőleghin mulatāst tenne mindnāian bunnādozr
fogānak es elaluanak. Aifelte lediglen vűoltis lūn / Zne az vőle
ghin megju menniecki elēibe. Segottān mind az szűzet felkelnek / es
elő li bűtst az u lāmpāsotot. az eptelenek lediglenn mondānak az
ekeseknek / Agāatol mūnekūnt az tū olantofban / mert az mū lāmpā
sint im meg alofnak. Felelnek az ekesek es mondānak. Zalām nem
lißen eleg mind mūnekūnt s mind tūnekitel / de inkább menniegtel az
āros emberehez / es vegetel tū maqatolnak. Mikorōn lediglen
olch venni menninek megjōue az vőleghin / es az ebes szűzet li li
benn valānak bemennek az vőleghinuel az menekezőbe / es az anto
bezarlattatst. Az vānn elōuinek az több szűzet es es mondānak

Oram

Gram/oram nisdmeg múnélunk. Es az völgyhin felele es monda
 Bizoni mondom túnektek, nem esmerlek tütütöt. Annakokáirt vis
 szaztatok, mert nem tugjátok az napot sem az orát / mellben az
 embernek fia elúr. Mert mikippen egj ember mikoran vidike indul
 na elő hiva az ú folgait / es kezekbe adá az ú marpait / es imennek
 ada öt talent pinzt - az májifnak lediglen kettöt / az harinadiknak
 lediglen egget / mind eniknek anrit ada az merire azoknak eriel va
 lais legottan az vtra erede. Elmine ledig az li öt talent pinzt vút
 b valais kereskedet az pinzuelis meg vgan anne talent pinzt terem
 te. Azonkippen az li kettöt vút vala es más két talent pinzt he
 re. Az li lediglen egget vút vala elmine - es az földbe ájá / es el
 rente az ú orának pinzit. Sok údonel lediglen vtanna az folgál
 nak vrol megjóue / es ú veket pámot vete. Es elő iáruván az / az
 li öt talent pinzt vút vala / elő hozá más öt talent pinzt es / es
 monda. Gram öt talent pinzt adál kezemhez / imé más öt talent
 pinzt nértém rayta. Monda úneki az ú vra. Jó / en io es hix fol
 gam / ez feuejben hix voltál / sokra bizlak tighedet / mennibe az te
 vradnak örómibe. Elő iáruván ledig az es - az li két talent pinzt
 vút vala monda. Gram két talent pinzt adál kezemhez / imé más
 két talent pinzt nértém rayta. Monda úneki az ú vra. Jó / en
 io es hix folgam / ez feuejben hix voltál / sokra bizlak tighedet /
 mennibe az te vradnak örómibe. Elő iáruván az es az li egg ta
 lent pinzt vút vala / monda. Gram tudom vala hog femin ember
 vag / arat az ott az holott nem vetettel / es gún: eß onna az holott
 nem hintettel / es megrette nuinn elmenul / es elásam az te talent
 pinzedet / imé megvagon az tyd. Feleluin lediglen az ú vra mon
 f da úneki / Te gonos es rest folga-tuttad hog en aratok az holott

Evangelium

nem veteitem / es hog guntot onnan az bolott nem bintettem / az
irt az en pinzemet az pinzualtoknal lefellett volna tenned / es en
miforon megitttem volna / neresiguel vuttem volna meg az en
pinzemet. Vegitel azirt utule az egg talent pinz es / es aggatol
annak az kinek tiz talent pinze vagon. Mert tobbre tobb adatil an
n: f az ki az istenu dianditval ill / es az nagubb bisiguel fog lenni /
az ki kediglen vele nem il - attul elvitetil az es / az mit bir. ~~Es~~
ez hasontalan folgot vessitet. az tuljo jotisigbe / ott lipen az se
ralom es az fogalnak eziforgatasa.

Miforon kediglen eliovend az embernek fia az u durzofigbes vol
taban / es uuele egetembe mind az bent angalok / akkoronn az em
bernek fia kul az u durzofiginel betiben / es u elebe gulnek minden
nyel / es elualapfa ufot egmaszuli mihppen az pastor elualapfa
az uholot az kerzke ollotul / es az uholot iobb felol allatta
az kerzke ollotot kediglen bal felol. Akkoronn az kiral mond azok
nak az fik uneki iobb felol lipnek. Jouetel en afamnak aldott hias
biriatoz az orpagoz mell meguolt berezue tuncitel ez vilagnak
kerzditul fogua. Mert ehezim / es ennem adatok ennelem. ~~Es~~
Azomiuhozami es innom adatok ennelem. Uton iaro valik es
bazatofba fogadatok enghemet. Kubatlan valik / es meg rubzot
tok enghemet. Kor valik es hozzam latatok. Romlotzben va
lik / es en hozzam iouttel. Akkorom felelnek uneki az iol ez
manduan Dram miforon lattunk tighedet ezen / es itelvel tar
tottunk tighedet / avag somian es innod lattunk teneket: Miforon
lattunk kediglen tighedet hog uton iaro voltal / es bazunkba for
gattunk tighedet avag miforon lattunk hog rubatlan voltal / es
mezrubazunk tighedet - avag miforon lattunk tighedet for vol. f

Szent Mathe irása szerint. 41

tóban/és az tömlőzben/és tehozad lattunk. És felelűn az
 kirát ezt monga üneki. Bizón mondom tünettek/ valamie ri-
 ben ez io müekdedeket túttitel eggnel az en küfded atámfiamat/
 ennelem túttitel. : Akkoronn mond azoknak és az kik bal felöl
 lifnek. Távozzatofel ensülem tú atoztat az örök túzbe/ mell az
 ördögnek és az ú angalinal berzetetett. Mert ehezim-és nem
 adátok ennelem ennem. Szómiuhozám/ és nem adátok enne-
 lem innom. Utón iáro valik-és hozatofba be nem fogadátok en-
 ghemet. Ruhátlan valik/és meg nem ruházátok enghemet. Kor
 valik/és tömlőzben valik/és hozzám nem latátok. Akkoron felel
 nek üneki azok és ezt monduán. Vram mikoron lattunk tighedet
 hog eh voltal/ auag somu/ auag utón iáro/ auag ruhátlan/ auag
 kör/és tömlőzben/és nem fogaltunk teneked. Akkoronn felel ú
 nekkel ezt monduán. Bizón mondom tünettek/ valamie ri-
 ben ez io müekdedeket nem túttitel eggnel az en küfdedim közzöl/
 ennelem sem túttitel. És ezek örök ktra mennek/az iok kediglen

É örök életre.

Szűzönhatodik

Erisz.

S mikoronn eluigbezte
 volna az Jcsus mmd ez
 befideket/ menda az ú ta-
 nítuáninak. Euggátok hog ket nap

után Husit napia lifen/és az enbernel fia kezbe adatik hog meg
 sephessik. Akkoron eggbe gülekeznek az papolnak seidelmi/és

É az.

E uangelium

az irástudol/ es az nipeknek vini az papoknak fejedelminek házán
 ba/ hi Zaráfasnak mondatik vala/ es tanárzot tartának hozzá
 Jezus alnakhazual mehozatal/ es mehozal/ Es ezt mongat va
 la/ Ne ez üdnepein/ hog az nyben indulas ne legyen. Mikoronn
 fediglen az Jezus Bethaniaban volna az polkos Simonnak há
 zaban/ egy asponiallat u hozzá mene/ hincel egy pohar draga kenet
 vala/ es feire ötté azt üneki hi letelepedett vala. Mikoronn fedig
 len ezt lattal volna az tanjtuánok/ megindulának mint egy mil
 satlan dolgon/ es mondanak. Mire lún ez veftis? Mert ez ke
 netet nag aron adhatat volna el/ es az bezhinieknek adhattat vol
 na. Mikoronn az Jezus ezt megertette volna/ monda üneki/
 Mire vattok bantafara ez asponiallatnak? Mert io dolgot miel
 kedt en velem. Mert az bezhiniek mindenkoron veletek vadnak
 en fediglen nem mindenkoron vagok tú ve eiek. Mert hog ez ke
 tet ez asponiallat az en testemre hozzátá/ ez az en eltemetsemre
 tiug. Bizón mondom ünektek/ valaholott predikaltatik ez euan
 gelium ez eghisb vilagon/ ez es az mit ez en velem sün kibrdette
 rit iouendöre az u n: uinek emlekezetre.

Legottan:

elmene az papoknak fejedelmibe az tizenkettőnek egypt/ hi Zu
 das Istariotnak neuerzetik vala es monda üneki. Mire afartok
 ennekem adni/ es en ünektek lezetekbe adom azt? Es azok elui
 gbeztek hog harmincz ezüst pinzt adnának üneki. Es az üdötül
 fogua alkolmatossagot keris vala/ hog teze adhatna üt.

Az üdnepeket fediglen első napian mellen pogarzakual ilnek vala/
 az tanjtuánok az Jezushoz iarulanak/ es mondanak üneki/ Holott
 akarod hog megkisperezük teneked az pusiti varzorat ennek? Es
 az Jezus monda. Mirenetekel az varosba egy emberhez/ es f

He ne Sathre itasa serme. 42

mongatol ezt unek/ Ar mester azt monga/ Ar en udom kozel va-
 gon/ te nalad tistem az Husiti varzorot az en tanrtuanimal. Es
 azontippen tunel az tanrtuaniol misippen az Jesus meghatta va-
 la unekiel/ es megfistet az Husiti varzorot. Mikoron fedigleno
 immaran estue lutt volna letelepedett vala az tizenket tanrtuan-
 ual/ es mikoronn azok enninek monda. Bizon mondom tunektel-
 bogtu kozrolletel egg iouendore kezbe ad engemet. Es
 felette igben megfomoroduon seientid ezt kezdet mondani/ Vram
 en vagotk Es az Jesus feleluin monda. Ar fi en velem az kezuel
 temart az talba az /az fi engemet iouendore kezbe ad. Ar em-
 bernek fia bizony az hog elmege/ misippen meguagon iruan u rula-
 de ian az embernek az finet általa az embernek fia kezbe adattatik
 Jobb volt volna unek/ ha nem siletett volna az ember. Feleluin
 fediglen az Judas az fi kezbe ada utet/ monda. Kabbv en vagotk
 Monda unek/ Te mondad. Mikoronn fe-
 diglen enninek kezibe viug az Jesus az keneret/ es mikoron halat
 adott volna/ megfeghe/ es az u tanrtuaninal ada/ es monda/
 b Vegitfel/ egitetmeg/ ez az en testem. Ar pohart es kezibe
 viuin mikoronn halat adott volna/ unekiel ada/ ezt monduann/
 Lgatok ebbol mindnain. Mert ez az en virem/ mell az on
 testamentumnal vire/ es mell sofatirt fi ontatik- bunofnek megbo-
 ranaitara. Mondom fediglen tunektel- nem isom ennek vran-
 na ez polonek termsibol az napiglann/ mikoronn az on termsbol
 isom tu veletel az en atamnak orfagaban. Es mikorontens
 dieznetet mondottanak volna- simeninek az olanyfakat begire.
 Legottan monda az Jesus unekiel. Tu mindnain megtantorottok
 en ragtam ez vel. Mert meguagon iruan. Eluerem iouendore

Euangelium

az p̄stort / es az n̄annal iuh̄ai ide s̄ toua f̄aladoz na / minel vt
tanna kediglen felt̄a. nad̄andol / t̄u el̄ottetel megel Galileaba. Fe
leluann kediglen az Peter monda űneki. Na mindriat̄an meg t̄an
torodnak es te rantad / demaga en soha meg nem t̄antorodom.
Monda űneki az Jesus. Bizon mondom teneked / hog ez zel p̄a
rombor tagad̄sz meg engemet tut honat el̄otte. Monda űneki az
Peter. Meg nem tagadlak tighedet / meg ha meg kell halnom es
ennekem te veled. Azonk p̄pen mond̄anak mind az t̄obb tanitua-
nol es .

Segott̄an elmenek az
Jesus ű velet eḡg saluz̄t̄aba / mell
Besemanimnal mondatil / es monda
az tanituañolnak. Utletel k̄ itt
ar / zigan miglen elmeget / es imad
kozom amaz belet̄. Es ű melle vi
uin az Petert / es az Sebedeusnal

k̄t fiat / banatot kez de f̄enyedme / es na ḡ filelemben luin rettegni so
ga. Segott̄an monda az Jesus űneket. Szomorū az en lelkem
mind halals j̄lan. Banatot meg itt / es viḡazratol en velem. Es
mikor ű onnan eḡg k̄urss̄e el̄f̄ob ment volua / ar / zaiara leburula /
es imadkozil vala ezt monduan̄. En at̄am ha lebesz̄ges d̄e
log ez / legen tauul en t̄ulem ez pohari demaga ne v̄g legen mind
en at̄arom hanem mint te. Es az ű tanituañhoz meg t̄ere / es v̄g
talata űf̄ot hog alonn̄anak. Es monda az Peternek. Igen nem
viḡazbatatol̄i eḡg or̄at̄iglan en velem / Viḡazratol / es imadkoz
ratol hog k̄irtetbe ne iussatol. Bizon az hog az lilcl viḡazo
allat / de az t̄esi nebez es er̄oiten. Es miglen masodbor elmenek
es imadkozil ezt monduan̄. En at̄am ha el nem tauozhatil en
t̄ulem .

tulem ez vohar kulomben/hanem ha meg iu'andom azt/ legen az
 te afaratod. Es elmene/es esmeglen vg talala ufot hog alonna
 nak/mert meg nehezedett vala az u' szemek. Es ufot elbaguann
 esmeglen elmene/es harmadbor es imadkozol/vgan azon imad
 sagnal besidlt monduan. Legottan az u' tanruanhoz terei es
 monda uneket. Am aloggato/ immaran es rugoggato/ ime el
 kozelített az ora/es az embernek fia az bunosoknek kezbe adat-
 tatit. Kelletek fel mennunk elo/ ime elkozeltett az ti engemet
 a kezbe ad. Meg mikoronn ezt mondanā/ ime az Judas ti az ti-
 zenket tanruannak eggit vala eluta/es u' uele nag sereg nip vala
 mell sereg nip fel kibult vala torokuel es sabotokual/es mell sereg
 borzattatott vala az papoknal feiedelmitul/es az nipeknek vint-
 tul. Az lediglen az ti kezbe agga vala utet- ielt ada uneket ezt
 monduan. Valakit megrzofolandol u' az - azt fogiatol meg. Es
 legottan az Jesushoz iaruluan monda. Uduozlig Rabbi/es meg
 rzokola utet. Es az Jesus monda uneki/ Baratom mit iarj?
 Legottan elo iarulana/ es kezuel az Jesus megragadal/ es
 b megfogal utet. Es ime eggit azoknal az tek az Jesusal valanak
 ti huncuan az u' kezit torit liuue/es az papoknal feiedelminet fol-
 gaiaboz rza pa es eluaga az u' filit. Legottann monda az Jesus
 uneki. Redd helyre az te torodet/mert valakit tort visnek maszhoz
 tor miatt vesnek. Auag azt alitodi hog nem sirbetem mostan
 az en atamot/es több erot ad en mellem hog nem mint tizenket
 vrlasztott sereg angal volna! Ehaug mitipen tellesednekbe az ira-
 sok hog ig kell lenni. Vgan azon oraban monda az Jesus az se-
 reg nipnek. Vgiutteteki ti en ream mint egg latorra az tu torokuel
 uel-es sabototokual hog engemet megfogiatol: minden napon tu

Evangelium

nálátol ülök vala az templumban tanítván / es afforon meg nera fogatol engemet : Ez kediglen mind meg lün hog beteljesedni : az profetafnak irasi. Legottan az tanítvánok mind elbagat is tet / es elfutának. Es azok mitoronn megfogtal volna az Jesus az Caiafa'hoz vüet / ki az papoknak feiedelme vala / holott az : arastudok es / az vünek begültenei vala. Az Peter kediglen tavul megen vala vtanna / mind ar'z'iglan mignem az papoknak feiedel minel h'ar'ához iutna / es bemenuin oda az fogatual ül vala / hog ez dolognak meglatna vigbit. Az papoknak feiedelmi kediglen / es az vünek / es eghis' az tanar'z' hamis tanu bizons'agot kers'nek pala az Jesusnak ellene / hog ütet megölnek / es nem talalnak vala / meg mitoron'ok hamis tanu iüttenek volna es / nem talalnak vala. El vügre ket hamis tanu ioue elo es monda. Ez monda : Eronk hatom az istennek templumat / es h'arom naponn fel ippis'hetem azt. Es felelüm az papoknak feiedelme monda üneki : Semmik nem felel'is' Mirt mondanak tanubizons'agot ezet te ellened ? Jesus kediglen ves'teg halgat vala. Es felelüm az papoknak feiedelme monda üneki. Az ilo istenre paranczolo'k teneked hog meg mongad münekünk / ha te vag az istennek fia az Christus. Mon da üneki az Jesus : Te mondad. Demaga mondom tünektek matul fogua meglattatol az embernek fiat hog az isteni hatalmass'ag'nak iobia felöl ül / es elü az égnei k'ö'diben. Legottan az papoknak feiedelme k'et'fel'g' palas'ta az ü rubait / es monda / Az istennek ellene valo fidalmas befidet kola. M' küls'igunt vagon n'eg' es tanu nélkül : Ime mostan hallatol az ü isten ellen valo fidalmas k'et'kit' d'it / n' l'attatit tünektek : Es azok felelüm mondanak : Palas'te ü'entel. Legottan az ü ar'z'ac'ara p'it'ö's'inek / es ö'li'ö'el vüet'it'et' f

inik lediglen arizul veret/ ezt monduann. Talald meg es mond
 meg münelünk te Christus kirzoda az/ az li tighedet ute. Az
 Peter lediglen tün ül vala az külső palotaban/ es hozza mene egg
 szolgáló leán/ es monda/ Te es az Galileabeli Jzfusual valal/;
 Es az Peter meg tagadā mindeneknek elötte ezt monduann/
 Nem tudom mit szólj. Mikoron lediglen fiment volna az ka
 pu közbeflātā ütet más szolgáló leáni es monda azofnak az hit ott
 valānak/ Es es az Nazareibbeli Jzfusual vala. Es emeglen
 naj estfuet megtagadā/hog nem esmerte volna az embert. Es
 egg keurste annak vtānna ű hozza meninel az hit ott allānak vala
 es mondanak az Peternek/ Bizonāual te es azof közzöl valo vag
 Mert az te tulandon szóljod es meg ie ent tighedet. Legottan
 tēkozodni es eslenni kezde/ hog nem esmerte volna az embert/ es
 mindiāraft tul pōla. Es mezeimlekez el Peter az Jzfusual
 mondasarul li ezt mondotta vala üneki/ Mānek elötte az tul pōl
 na hāromszor tagariz meg engemet/ es mikoron fiment volna
 nag kserū sirast tün.

Suszōnhetedik

113.

 Sfororn riavelre ut
 tettorak volna / ta
 nēzot tartānak az
 Jzfusual ellere mind ez rapofnak
 feiede' mi- es mind az nivelnel vīni/ hog ütet meg ölnēli/ es kōz
 e bzūn eluīgt ütet/ es az Pontusbeli Pilatus feiedelemnek kezbe
 e abāt ütet. Akkoronn látuan az Judas/ az ű āruloa/ hog balātra
 tarhoz

Euangelium

Tarhozattál volna üt megbanā titit / es bātra vius az harmincz
ezüst pinzt az papofnak feiedelmire ezt monduan: Vitéztem hog
elárultam az ártatlan virt. Es azol mondanak: Mit gondolunk
mú veledam te lassad. Es az harmincz ezüst pinzt az templumban
elbagnit / es onnan elfordul / es mikoron elment volna felafastā
magat. Az papofnak feiedelmi kediglen az harmincz ezüst pinzt
feluuejt es ezt mondat / Nem engbedtetik hog ez pinzetet az Lor
bonba veissul mert vir pinz. Tanarot tartuan kedig egg farakas
mesternek földit meguuejt ez pinzelből hog az temető helye lenne az
oton iároknak. Annafokant huiattatjt az föld / hātal dāmanak / az
az virnek földinek mind ez mai napiglan. Akkoron beteljesedjt az
mi meg vala mondua az Jeremias profetānak általa / si estippen
mond. Es feluuejt az harmincz ezüst pinzt az megberzült istene
nek diat / tit megberzülün aron vünek meg az Israhelnek fiaituk
es adāt az pinzt egg farakas mesternek földinek áraba / missipen
meg berze ennekem az or isten. Az Jesus kediglen megállapjt
az feiedelemnek elötte / es meg kerdejt üt az feiedelem / es mon
da. Te vagi az Sidofnak kirala? Mondā az Jesus ünek. Te
mondod. Es mikoronn vadoltatnjt az papofnak feiedelmitül / es
az vinektül semmit nem felele. Akkoron monda ünek az Pila
tus. Nem hallod / mell jot tanubizonfagot mondanak te ellened?
Es nem felele ünek egg bebidire es vj hog az feiedelem felette
eghen elczudalkoznjt. Az üdnepen kediglen bolott vala az feiede
lem elborzātani az nönnek egg foglot / valamellet afartanak vol
na. Vala kediglen akkoron az feiedelemnek egg icles fogta / si
nek Warabbas vala neice. Annafokant Pilius egbe guntjt ü
jot es monda. Urcilik / t afariatok ez firtio kōzöl hog elborzās am
üneknek

túnelték: az Barabbast/avag az Jcsust/ki & hristusnak nevez-
 tetik? Mert tugga vala hog irigysbol attak volna ütötözbe.
 Mikoron az feidelem itilo betiben ulne/ú hozza borzota az ú fe-
 lesighe ezt monduan. Semmi dolgod ninzen teneked amaz igaz
 emberuel/mert en ma almanban sokat benuedtem ú irtete. Az pa-
 poknak feidelemi kediglen/és az vinek tonarzul adak az koz nipek
 hog az Barabbast kirneli/az Jcsust kediglen eluestensel. Felelun
 kediglen az feidelem monda uneliek. Melliket akaratok hog el
 borzassam túnelték ez tette kozzoli: & s azof mondanak. Az Bar-
 abbast. Monda uneliek az Pilatus. Mit tegel tehog az Je-
 susnak ki & hristusnak neveztetik? Felelnek uneli mindharan. Fe-
 hntessikmeg. Az feidelem kediglen monda. Miga mi gonost
 tett? & s azof annal inkabb kialtanak vala ezt monduan. Fehntes-
 sikmeg. Mikoron latta volna az Pilatus hog semmit nem haso-
 nalna hanem inkabb az nyp felindulna/vizet run/és megmofa az
 ú kezint az nypek elotte ezt monduan. Artatlan vagok en ez igaz
 embernek biriben/am tu lassatok. & s mind az eghissz Sido nyp
 felele/és monda/ Az ú vire mü reant kallon/és az n ú sicakra.

Egottann elborzota uneliek az
 Barabbast/az Jcsust kediglenelöspör
 megostoroztatvan/kezbe ada hog
 megfeshntensel. Egottan az feide-
 len nek vitezlo nipi fogak az Jcsust
 az itilo hozban/és ú rea guntel mind
 az körül also nypet. & s mikoron le-

vezetettik volna ütötözbe/ú rea adanak cog keresz sinu felsö ruhát.
 & s toussbol font foronak túnelték az ú fele/és nadat adanak az ú

E uangelium

több kezibe/és ruzfollát vala ütet terdet hanyuán ű előtte. És ezé
 mongát vala. Uduozlig Sidolnak királa. És mikoron ű rea pög
 dösienet volna/az nádat kezefbe vüugt-és az ű feit verit vala/és
 mikoron megruzfollát volna ütet/leuetkeztetet ütet az felső ru-
 hából/és fel öltöztetget ütet az ű ruhába/és eluugt ütet hog meg
 sebjiteneget. Mikoron kediglen kumentenek volna az városbol egg
 Lyrenebeli embert talalának/inek Simon vala neve/ezt kiseriz-
 get hog selueng az ű kereszt fájat. És az helyre utának mellnek
 Golgetha vala neve/ez az/ Júlaponának helye/és epuel megele

uegített ezetet adának üneki inka.
 És mikoron megfostolta volna nem
 akara meginna. Minel utanna ke-
 diglen megsebjítettit volna ütet/meg-
 ostozának az ű ruháival/és írat ve-
 tinek azokra hog betellefedneget az mb
 megmondatt az profetának általa
 Megosttal ümagolnak az en ruhái-
 mot/és az en ruhámra írat vetinek/

és leülün örzit vala ütet. És az ű felnek felibe ruám feltuget
 mirt itilit volna balatra. Ez az Iesus az Sidolnak királa
 Mikoron ket latrot sebjitmel meg ű vele/egget iobb kez felöl/az
 másikat balléz felöl. Azol kediglen az kít onnan elmulnak vala
 Sidalmazzal vala ütet/és az ű fület ingattal vala/és ezt mon-
 gat vala. Te vagy amaz az ki kerontod vala az templumot/és ha-
 rom naponn felipréd vala Szabadnyez megtemagadat ha fia
 dag az istennel áll le az keresztjárul. Azonkippen az papolnak se-
 vedelmis és ruzfoluán az irástudolual és az vinctuel ezt mongát é-
 rala

Heinrich Matthei'sa Berne. 46

Vala. Egebet meg szabadított / es ünagát nem szabadított
 meg. Ha ü az Izraelnek királa állonle mostan az kereszt farul
 es békül üneki. Az istenben bizott / szabadított meg mostan üt
 ha ledvel üt. Mert az mondá / hog fia ü az istennek. Az latrol
 es az hitet ü vele meg sejtettenek vala vgan azont hánitak vala
 kemre. Dat oratul fogua lediglen nag sötisig lün mind
 ez egbisz földön mind kilenr orai glän / es kilenr ora felz kialta
 az Jesus nag sjuval eszt monda. Eli eli lama sabacta ni / az
 az / En istenem / en istenem mire bagal el enghemet? Dáht ledig
 len azot közzöl hit ott allanak vala mitoron hallottak volna mon
 dának. Az Illst hja ez. Es egg azot közzöl elfutuan mitoron
 spongat vutt volna kezbe / es ezretuel betöltötte volna / egg nádba
 feltat / es üneki agga vala hog innst. Az többi lediglen ezt mon
 ga vala. Hadd lassut ha elui az Illst hog üt meg szabadított.
 Az Jesus lediglen mitoron esmeglenn nag fel sjuval kialtott volna
 az ü leltit kibozása. Es ime az templumnak vitorlaja het risre
 szakada az felső risitül fogua mind az also risieglenn / es az föld
 megndula / es az kúpitlak meghaladozának / es az koporsok meg
 ülának / es bent embereket sol teste tamada fel / hit az halásban
 elhuguttanak vala / es ki ioumel az koporsokból / es az Jesusnak
 feltamadásanak vtanna az bent városba menenek / es ott sokának
 megelennek. Az parados vitez lediglen es az ü nipi hit
 az Jusu örök vala mitoronn lattak volna az föld indulást / es
 mind azot az minemü dolgot lütnet vala / igben megfil / milinek
 es ezt mondal. Bizorítual fia volt ez az istennek. Vala ke
 diglen ott sol asponiállat hit raui nixit vala ezeket / mell asponi
 állat az Jesus vtann üttenet vala Galileatul fogua / es üneki
S. h. Sol

E uangelium

Polgálatot tüttenek vala-mell asponiallatotknak közötte vala az
Maria Magdalena/ es az Maria az Zakabnak annia/ es az
Jofesnek annia/ es az Zebedeusnak fiainak annia. Mikorön kedig-
len est ue lutt volna/ elidue egj lazdag ember Arimathea neüü va
rosbeli- kinek Jofes vala neve mell Jofes es az Jofusnak tanntua
nia vala. Ez az Pilatushoz mene/ es megkire az Jofusnak testit.
Legottann az Pilatus paranczola hog az testet megadnak. Es
mikorön leuutte volna az Jofes az testet tista golczba betafara
azt/ es az u koporsoiaba helhezete/ mellet küpfilabol vägott vala
li/ es az koporsónak antaiara na j követ fordita fel/ es elinene on
nan. Ott vala kediglen az Maria Magdalena/ es az második
Maria tit az koporsónak ellenibe ülnek vala . . .

Másod naponn kediglen- mell követtezik az parasceue napia vtän
az Pilatushoz gülinek az papotnak feiedelmi- es az fariseusot/
es mondänak üneli. Bram megemlekezünk rula hog amaz rza
lörd meg iltiben ezt mondä/ Harmad napnak vtänna feltamadot/
annafokart paranczoll hog az koporso örizet alatt legen az har-
mad napiglan/ hog valamikorön el ne iüienek az u tanntuans/ es
el ne orozzäk ütet/ es az löz nipek ezt ne mongak. Feltamadote
halottaiból. Mert az vtolso tueltghis gonosabb lipen az eljönel.
Monda üneltik az Pilatus. Vadnak tünettek örizetre valo vife-
zitek/ mennetekelhez erősitezitek meg örizetuel az mine
iobbann tugjátok. Azok kediglen elm ninet/ es
meg erősitez az koporsot az örizetuel/ es
az követ megegezet.

szűkölközdik

A

risz.

3 bombat estue lediglen
 mell estue az üdnevet
 ezzel napiára virrad /
 elment az Maria Magdalena / es
 az második Maria hog meglátal az koporsot. Es ime nag föld
 indulas lün. Mert az or istennek angala mennorbagbol le palla
 es az koporsoboz menuin az anforul az löuet le fordinta es ranta
 ul vala. Az u tehinteti lediglen ollan vala mint egg villamas /
 es az u rubaia oll fejr vala mint egg bo. Az örözöl lediglen az an
 galtul valo filtekben meg rettemnel - es ollatnok lünel mint az
 boltal. Felelün lediglen az angal monda az assoniállatoknal. I
 Ne filletek tü / mert tudom en hog az megfeszült Jesus keresitek
 Ninczen itt mert fel támadott / mulippen monda. Jouetekek
 lassatol meg az belt / holott belhertettik volt az or istent. Es
 bhamar elmenuin mondatol meg az u tanituainal hog balottai
 bol feltamadott / es ime elöttetek megen Galileaba / ott ütet meg
 látatol. Ime meq mondám tünettek. Es bhamar ságuat az ko
 porsotul elcruin hilelemuel / es nag örömucl sietnel vala hog hirre
 tehetnek az u tanituainal. Misloronn lediglen elmentenek volna
 hog hirre tennel az u tanituainal / ime az Jesus eleltbe mene /
 es monda. Bileli tünettek. Azok lediglen u hozza iarulanal / es
 az u labahoz esinel / es imadál ütet. Egottan monda az Jesus
 ünettek. Ne filletek / menáetekek / es hirdessitek meg az en atámfi
 unal / hog Galileaba men. tenel / es ott en zhemet meg látal.

Evangelium

Mikoron lediglen azol elmentenel volna/ime az orzól kózzól ni
kil az városba meninel/és mindeneket meg befillinel az papoknal
friedelmnel az mellel tortintenel vala. És mikoron eggbegültene
volna az vineuel/és tanároz tartottonal volna/sol pinzt adának
az orzó vitezeknel ezt monduan. Móngától azt bog az ú tanít
uan üttenel volt el irázala/és azol oroztafel mikoron tú elalus
tatol volna. És ha ez dolgot az friedelem meg ballanga- mü rea
birul ütet bog ezt el bísi/és azt tiffül bog semmi süelmetel nem
lifen ebból. Azol lediglen mikoron az pinzt eluittil volna/ alkup a
pen tünel mitippen úkót rea tanítottal vala. És ez befid burbe
ufl ki az Sidol kózzól mind ez mai napiglan. Az tizeggy tanít
uan lediglen Balucaba mene az hegre holott az Jesus hely
bagott vala ünethel. És mikoron lattal volna ütet/imadal ütet.
Nihil lediglen tetekedinel ú benne. És ú hozzáol taruluán az
Jesus sola ünethel ezt monduan. Wanden hatalom ennelens
odattatott az meniben/és az földön. Annakokartt menütel el
mnden napeket tanítzatol meglerttelüm úfót az aranak
és az funal/és az bent lileknel netobe/ tanítuan
úfót bog megtarzanal mindeneket/az melle
ket en tünethel paranzoltam/ És ime
en tú veletel vagot minden napol
ban mind világ vigherezigen.

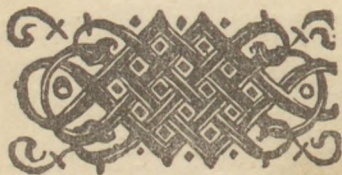
Wazni Wrathe trafa kernt valo Euan
geliummal pigbe.

Szent Marcius deie mellet Szent Jeronymus iri meg.

Marcus evangelista h Peternel tamtuána bala: es
 beföldnet talmárza/ roud Euangeliumot iral/ azon
 tppen mint az Peternel beföböl ballotta valad
 kirettetum erre Romaban az atasiaktul. Mell
 euangeliummal irafat mitoronn az Peter meg
 ballotta volna/ ioa baga/ es az eggházbeli keresztén nyínet h ada
 ünön hatalmával hog oluafnal. Málppen Szent Kelemen iria az
 ü körünet hatodik nyíben/ mell körünet ez netvet alta Hypotypos
 feon. Az Papias es az Jerusalemi püspöl emlekezetet tifen ez
 Marcusrul, Az Peter es az ü első leveliben az Babilsonnal ne
 szerete alatt titol irafstppenni az Romat tezzimus: Köfön C vj
 f. mond tünellef az eggházbeli keresztén nyí/ mell Babilsonban

vagon / és mell az tú istentül való óalasztásokban néked / és az
S. Markus az en fiam. Annakofairt ú hozza venni az evangeli-
umot mellét ú irt való Egyptumba mene / és mindenekelőt
te az Christusnak hitet Alexandriában hirdetvann / eggházbeli le-
vesten nyet berze / mell nyet ott nag lún az ú keresztet hitben
való tudománya és illetinel tisztalaga hog az Christusnak minden
• tanítványt kiserintene az ú példára ism. S. eg bala
kediglen az "Cero birodalmána" ró / z adit ezten
deben / és Alexandriában temettetget el.
Kinet helybe Amanus
kővetkezet.

Euangelium

Szent Marcus
irasa kerint.

első r. b. d

Jesus Chri:
stusnal az isten
nek fiajal Euan
geliumanak kez
detek / mikorpen

az profetalnal megvagon iruan. Ime en elborzotom
az en koutemet az te bemilednek elotte / ki megkeresi te elotted
az te otadot. Az pustaban kialtonal paua ez. Tegitek hog kist
legen az ur istennel uta. Tegitek hog egenesek leaenek az u osueri.
Kereketel uala az Janos az pustaban / es predikalla uala az i
letnek megjobbitalanal kereselighit/bunolnek meg borzanattarok
f Es ki megen uala u hozza eghess az Sidorofagnal tartomana /

Euangelium

Es az Jerusalembeliek / es meg keresztelkedved uala utole mindha
tan az iordannal folo uiziben / es meg ualtak uala az u bunnokot.
Az Janosnal kediglen olkozeti teunek hortbol uala / es az derekan
altal ouertzett uala bur ouerczouel / es salkatual il uala / es erdei mi-
zuel / es predikal uala ezt monduan. **E**lu en utannam amaz / az
ki ennalammal erosb / kinek hog lesum meg oggam saruinal totot
eleg erre nem uagol. **B**izon az hog en uizuel keresztelhet tutokot.
Az kediglen bent lilekuel keresztel iouendore tutokot. **E**s lun ez az
udokbeniel ioue **J**esus Galileanai tartomanaban ualo Nazaretbol
es meg keresztelkedel Janosul az Jordanban. **E**s legottan mikoron
kimenne az uizbol / lata az meneket ket felg haladni es az bent
lilek istent mikint egg nostu galambot felul urea leballani. **E**s
ez hozat lun az menekbol. **T**euag az en herelmes hiam kiben iolip
pen ledwem telet **E**s az bent lilek legottan az pustaba tiberit utel
menni **E**s lun ott az pustaban neguen napiglan / es kiseretel vala az
satantul / es az uadal kozott uala ott / es az angalok fogalnak uala une
ki. **M**inek utanna kediglen meg fogtat uolna Janos. Galileaba me-
ne **J**esus predikaluan az istennek orpaganai euangeliomat / es ezt mon-
ga uala. **B**etolt az udo ralonkozeli uagon az istennek orpaga. **V**egi-
tel eketekbe magatokat / es iobbhez atot meg az tu illeteket / es hig-
getek az euangeliumnak. **M**ikoron kediglen az Galileanai tenghere
mellett iarna lata az **S**imont es az **A**ndrast az u at faszat hog halo-
kot uet ninek az tengherbe merthalaspot ualanai / es monda **J**esus
unekiel. **J**ouetek en utannam / es azt tistem hog embereket halassaz-
tok. **E**s legottan az u hatiolokot el haguān u utanna meninek. **E**s
mikoron onnan egg keuessz touabb mentenek uolna / lata az **J**anas
bot / az **S**ebedeusnal fiat / es az **J**anos az u at faszat / **k**it ut es az

Henk Marcus irása Herint. 50

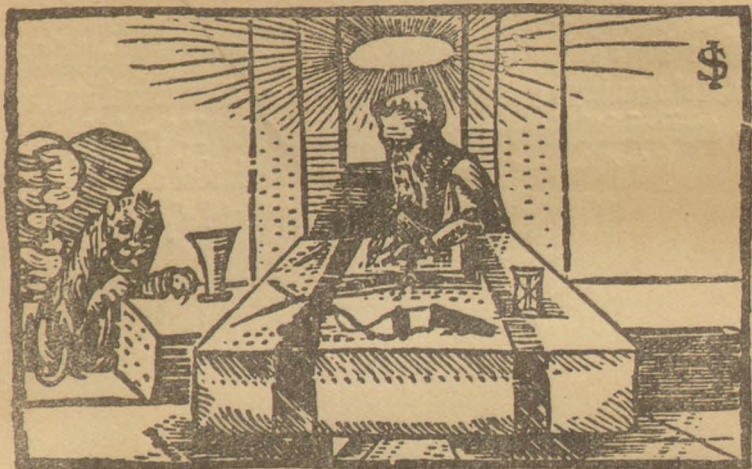
haibon kőözit uala az ú hálóiofot / es legottan el hiva úfot / es
 azot az ú attofot Zebedeust el haguān az haibon az bireseluel /
 ú vtanna meninek. Es be mennek Kapernaumba / es legottan az
 sombatnak üdnepeben bemene az Sinagogaba es tanítuala / es
 ezudalkoznak uala az ú tudomānān. Mert tanita uala azofol
 mint kinel szabad hatalma uolna / es nem alkppen mint az irastus
 dok. Es uala az ú Sinagogaiokban egember ki az pokolbeli ördög
 nek miatta meg kötelestetett uala / es nag kialtasual ezt mondā.
 D Ah te Nazaretbeli Jesus midofunk uagon münelünk te ueled
 Azirt üttelt hog münföt el ueßess. Tudlak tighedet ki uag. Mert
 bizonaual az istennek amaz nag sēnte uag. Es meg fedde ütēt az
 Jesus es monda. Simull meg es menni ez emberöl. Es mikoron
 ezenid eltöte uolna az embert az fertelmes sellet / nag fel foyal
 kialta / es kimenc ú belöle. Es mindenek elezudalkozānak / ug hog
 ú közöttöl kerdestednek uala / es ezt mongāt uala. Midolog ez ē
 Mirzoda on tudomān ez: mert hatalmassāgāual meg az fertelmes
 selleteknek es paranzol / es engbednek ünelti: kiteriede kedigleñ az
 ú hirt legottan Galileanak minden közel uala tartomāniban. min
 den felöl / Es legottan az sinagogabol kimeruñ az Simonnak /
 es Andrasnak házāba meninek. Jakabual es Janosual. Az Simon
 nak kedigleñ felesighe felpit uala / lit hüd 3 lel uala / Es legottan
 solānak Jesusnak ú felöle / es ú hozza mene / es kezimel fogua fel
 emelē ütēt es legottan el haguā ütēt az hideg lelisnek betegsighe / es
 solgāt uala ünekiel. Mikoron kedigleñ estue uolna / es az nap elhuz
 gutt volna mindeneket ú hozza uifnek uala lit nebezen ualana /
 es azofot es lit ördögtül götretnek uala. Es mind az eghisß uas
 f ros az anyora gült uala. es solafot meg gögta litnek külömb lüa

Euangelium

Mikoron lediglen azol elmentenel volna/ing az orzól kózzól nít
kít az városba meninet/és mindenelet meg bepíllinet az papoknál
frielemtnel az melle törtintenel vala. És mikoron egbbe gúltene
volna az vineuel/és tanárazot tartottonal volna/sol pinzt adának
az orzó vitezefnel ezt monduan. Móngátol azt hog az ú tanít
uarú iúttene volt el irtzala/és azol oroztakel mikoron tú elalut
tatol volna. És ba ez dolgot az friedelem meg ballanga- mü rea
birul ütet hog ezt el bísi/és azt tiffül hog semmi filelmetel nem
liffen ebból. Azol lediglen mikoron az pinzt eluúttit volna/ alkíp a
pen túnel mitiffenúfót rea tanítottal vala. És ez befíd burbe
upí ki az Sidol kózzót mind ez mai napiglan. Ez tízeneg tanít
uarú lediglen Balilcaba mene az begre bolott az Iesus hely
bagott vala úneket. És mikoron lattal volna üteti/ imadal üteti.
Nítil lediglen tetelkedinel ú benne. És ú hozzáiol íaruluán az
Iesus sola úneket ezt monduan. Wanden hatalom ennakens
adattatott az meniben/és az földön. Annakokatrt menütel el
mnden napeket tanítzatol megterreftelüm úfót az atának
és az funal/és az bent lúelnel netebe/ tanítuán
úfót hog megtarrzanal mindenelet/az melle
bet en túneket paranzaltam/ És ing
en tú veletel vagot mnden napol
ban mind vilag vigberetiglen.

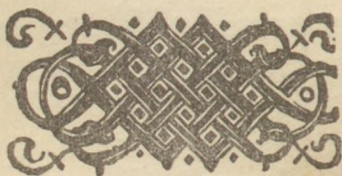
Ernt Mathe trafa fertnt palo Euang
geliumnal pigbe.

Szent Márkus deke mellett Szent Jeronymus ír meg.

S Marcus evangelista h Peternel tanítványa vala: eo
 befidmet talmárza/ rónd Euangeliumot ír/ azon
 kppen mint az Peternel befidből hallotta vala
 kirettetán erre Romában az atafiaktul. Mell
 . euangeliummal írást mitoronn az Peter meg
 hallotta volna/ ióá ba gá/ eo az eggházbeli keresztén nspnet h ada
 ünön hatalmával hog oluafnal. Míppen Szent Kelemen írta az
 ü körümel hatodil nstben/ mell kónuuet ez netoet atta Hypotypos
 feon. Az Papias eo az Jerusalemi püspöl emlekezetet tifen ez
 Marcusnal. Az Peter eo az ü első leueliben az Babilonnal ne
 szezete alatt titol írást kppen az Romat tegezmann: Köfön C vj
 mond Munket az eggházbeli keresztén nsp/ mell Babilonban

vagon / és mellé az tú istentől való óalasztásokban tőle / és az
Szent Márkus az en fiam. Annakoféle az hozzá venni az evangeli-
umot mellet ő irt való Egyiptumba mene / és mindenekelőt
te az Krisztusnal hitet Alexandriában hirdetvann / egghőzbeli le-
vesten nyet berze / mellé nyet ott nag lún az ő keresken hitben
való tudománya és illettel tisztasága hog az Krisztusnal minden
• könyvánt kiserintene az ő példára ism. Ség hala
kediglen az Nero birodalmána róladik ezten
deben / és Alexandriában temetteték el.
Kinek helybe Amanus
következék.

Euangelium

2 Szent Marcus
irasa kerint.

2 Első r. 2

J

esus chri:

stusnal az stens
nel fianak Euan
aeliomának kez:
detc / miköppenn

az profetalnal meg vagon iruan. Ime en elborzotom
az en kouetemet az te kemisednel elotte / ki megkerki te elotted
az te vtadot. Az pustaban kialtonak paua ez. Tegitel hog kisp
legen az ur itennel uta. Tegitel hog egenesek leaenel az u osueru.
Kereftel uala az Janos az pustaban / es predikalla uala az i
letnel megjobbitalanal kereftelighitibunolnel meg borzanattara
29 ki megen uala u hozza egyest az Sidorospagnal tartomaha /

Euangelium

Es az Jerusalembeliek / es meg keresztelkedned uala útüle mindhá-
tan az iordannal solo uiziben / es meg ualtak uala az ú bunnótot.
Az Janosnal kediglen öltözeti teunek förtöböl uala / es az derekán
által öuerczett uala bür öuerczöuel / es sasztakual il uala / es erdei mi-
zuel / es predikal uala ezt monduan. Elü en utannam amaz az
ki ennalamnál erősb / kinek hog keesüm meg oggam saruinak fötök
eleg erre nem uagok. Bizón az hog en uizuel keresztelilek tütököl.
Az kediglen bent lilekuel keresztel iöüendöre tütököl. Es lün ez az
üdükbenei iöue Iesus Galileanul tartomanában ualo Nazaretból
es meg keresztelkedel Janosul az Jordanban. Es legottan mikorön
kimenne az uizből / látá az menikeket két fele hasadni es az bent
lilek stent mikint egg nöstün galambot felül úrea lesallani. Es
ez hozat lün az meniekből. Teuag az en herelmes hiam tiben iolip
pen kedvoem telet. Es az bent lilek legottan az pustaba kiseri es ütet
menni. Es lün ott az pustaban neguen napiglan / es kiseriteti vala az
fatantul / es az uadat fözött uala ott / es az angalok fogalnak uala üne
ki. Minel utanna kediglen meg fogtak uolna Janost. Galileaba me-
ne Iesus predikaluan az istennek öröfagának euangeliomat / es ezt mon-
ga uala. Betölt az üdü ralonközeli uagon az istennek öröfaga. Vega
ket ephetelbe magatokat / es iobbherz atolme az tü illeteket / es higz
getek az euangeliumnak. Mikorön kediglen az Galileanul tenghere
mellett iarna látá az Simont es az Andrást az ú attafiat hog palo
tot uetninek az tengherbe inerthalasok ualanak / es monda Iesus
üneliek. Jöuetek en utannam / es azt tiseim hog emberket halassza-
tok. Es legottan az ú batolotot el hagyán ü utanna meninek. Es
mikorön onnan egg keuesse tonabb mentenek uolna / látá az Jafas
tot / az Sebedusnal siat / es az Janost az ú attafiat / ki üt es az

Kent Marcus irása Berint. 50

haroban kőözök uala az ű hálóiofot / es legottan el hiuā űföt / es
 azok az ű attofot Zebedeust el haguān az haroban az birefeluel /
 ű vtanna meninek. Es be meninek Kapernaumba / es legottan az
 sombatnak űdnepben bemene az Sinagogaba es tanítuala / es
 ezudalkoznak uala az ű tudomānān. Mert tanita uala azokof
 mint kinel szabad hatalma uolna / es nem akkippen mint az irastus
 dok. Es uala az ű Sinagogaiokban eggember ki az pokolbeli űrdög
 nek miatta meg kőtelestetett uala / es nag kialtasual ezt mondā.
 D Ab te Nazaretbeli Jesus midofgunk uagon mūnekunk te ueled
 Azirt űttelt hog mūnkot el uepess. Tudlak tighedet ki uag. Mert
 bizōnauak az istennek amaz nag sēte uag. Es meg fedde űtet az
 Jesus es monda. Simull meg es menni ez emberböl. Es miforon
 ezenid eltorte uolna az embert az fertelmes sēlet / nag fel sōual
 kialta / es kimene ű belőle. Es mindenek elezudalkozānak / űg hog
 ű kőzöttok kerdeskednek uala / es ezt mongak uala. Mīdolog ez ē
 Mīrzođa vñ tudomān ez / mert hatalmassāgauak meg az fertelmes
 sēleteknek es paranzol / es engbednek űnek: kiteriede kediglen az
 ű hīre legottan Galileanak minden kőzel uala tartomāniban. min
 den felöl / Es legottan az sinagogabol kimeruñ az Simonnak /
 es Andrasnak házaba meninek. Jakabual es Janosual. Az Simon
 nak kediglen felesighe felbit uala / kit hīdē 3 lel uala / Es legottan
 sōlanak Jesusnak ű felőle / es ű hozza mene / es kezinel fogua fel
 emelē űtet es legottan el haguā űtet az hīdeg lelisnek betegsighe / es
 sōlgal uala űnekiel. Mīforon kediglen estue uolna / es az nap elhūz
 gutt volna mindeneket ű hozza uisnek uala kit nebezen ualana /
 es azofot es kit űrdögkül gōtretnek uala. Es mind az eghis űas
 f ros az anyora gūlt uala. es sōlafot meg gōgta kitnek kűlomb kűa

Euangelium

Leb bet efginet miatta gonoful vala dolgot. Es sot ordogofot uz
uala. Es nem bagga uala. Holni az ordogofot / hogmiuel utet
es ment uala. Es w riguel fel kelun miforon meg nag sotit uol-
na timene az Jesus / es egg pufita helyre mene / es ott unadtozik
vala / es wtanna mene uneti az Simon es az lit u vele valanak. Es
miforon meg talaltak volna utet mondanak uneti. Mindenek ti-
ghedet keresnel. Es monda unetiek mennunk imez kozel valo vag
rostaba hog ott es predikallak. Mert azirt iontki. Es predikall
vala az u Sinagogaiokban / eghiff Balileaban / es ordogofot uz
vala. Es u hozza mene egg pollos ki konorghe uneti / es labaihoz
est / es monda uneti. Ha atarfi meg tistinhacz engemet.
Az Jesus lediglen konorule u ranta / es lezit ki riantuan / illetg utet /
es monda uneti. Atarlat / megtistull / es miforon ez t mondotta
volna legottan eltauzet urula az pollossag / es meg tistula / es
megfenituan utet / legottan kiborzata utet / es monda uneti. Meg
lassad hog valatinek valamit ne mong. De mentel mutasd meg
te magadot az papnak. Es viddfel az mandifotot az te tistula-
sodirt. melleket Moises paranczolt vinni az papoknak az u tanu-
bronzag titeclirt. Es az pollos timenun solat foga predikalni /
es uluan lezde hardetru az besidet az varosban og hog az Jesus im-

maran az varosba uluan be, nem me-
betne / hanem pufita helyen kun il va-
la / es u, hozza mennek vala minden
felol,

Parafodit

risz.

Es esreglen temene Karé.
pernamba eganibak nabe

1711. neli

Kent Marcus irása Berint. 51

nal utanna / es meghallat hog. az barban volna / es legottan nag
sotán gúlmet / u hozza / anára hog unmaran az anyokoz közél való
helefre sem firunet / es predikalla vala ünctiel az istennel beszédit
es u hozza mennel lil egg embert visnet vala tiwel az u mai az
u heleirul elindultanak vala / es meg salattanal vala / tit rug ember
visel vala / es mitoron az rupnet sokasagatul u hozza nem iuthasa.
nana / meg hañat az barnal fedelit az . mell barban vala / es az
barzal felit meg kufasztuan kötelelen hozzatat ada az agat az mell
ben az kor ember felhit vala. Mitoron kediglen lattá volna az Je-
sus azotnak hitotot monda az kornal. Ham meghozattassanal te-
neked az te bünid. Valanal kediglen ott nikit az irastudotnal
közöl / lil ott ünct vala / es lil ezt gondollal vala az u süötben.
Mirt bol ez eltippen isten ellen való szüalmas beszédel? Mirt
da hozzathassa meg az embernek bünit egb ha nem ezal az isten
Es legottan mitoron meg esmerte volna az Jesus az u leltben
hog eltippen gondolkodnának u magotban / monda üncti
el. Mire gondolatot ezeket az tu süctelben / Ez lettó közöl
e melliket könnyebb mondani ez kor embernek / ezt / meg hozattat
nal teneked az te bünid / auag ezt mondam / kell fel / es veddel az te
viselő feledet / es iarn / Hog kediglen meg tu ggatol hog az embernek
fiának hatalma vagon ez földön az emberelnek bünit meghozat
ni. Monda az kor embernek. Teneled mondom. Kell fel / es veddel
az te viselő feledet / es menhel az te hozadhoz . Es legottan fe-
lele / es viselő felet felemeluin timene / mindeneknél lattara / An-
ára hog mind elzudalkozanal / es dirznet / az istent ezt mond
uan. Soba illen dolgot nem lattunk. Es timene smeglen az ten
faperte / es u hozza megen vala az sereg rup / es tanita vala ütöt /

E uangelium

1107. És mitoron mentiben elmalnak az Jesus sata az deut az
 Alfeusnak fiat li az fufarok aptalanal ul vala/ es monda uneki.
 Jun en utannam. És az felkelum u utanna mene. És lun
 ez mitoron letelepedett volna az u hazaban mind az fufarok/ es
 mind az bunosok egetembe solan le telepettenek vala az Jesusual
 es az u tanjuanival. Mert solan balanak lit utet kouettik vala/
 És mitoron az irastudok/ es farsseusok lattak volna utet hog az fu
 karokual/ es az bunosokuel ennek ezt mongak vala az u tanjuan
 nak. Midolog ez hog az fufarokual/ es az bunosokuel ipit/ es ipit a
 Ezt paluan az Jesus monda unekiel. Ninczen bukfighet az
 eghissigbeli emberrnek az oruos mesterre/ hanem azoknak az lit ko
 rok lun nehezen vadnak. Nem azirt uttem hog azokat hnam az
 eletnek meg iobbj tarsara az lit wlnak ilik magokat/ hanem azokat
 az lit bunosoknek. És az Janosnak/ es az farsseusok
 nak tanjuani buntolnek vala/ elmennek annakokart/ es mondanak
 uneki. Mert hog az Janosnak/ es az farsseusoknak tanjuani bunt
 olnek az te tanjuanid lediglen nem buntolnek. És monda unekiel
 az Jesus/ Buntolhetneki az meretezoi agas haznak fiar/ mell
 ben az voleghin u velet vagon/ vala meretziglen u velet vagon az
 voleghin nem buntolhetnek. Elunek lediglen az napot mitoron
 elutetik u tulok az volegin/ es akkoron az udoben buntolni fognak.
 Senki az oruhahoz festetlen vj posto foltot nem varr/ ha kulomben
 ezefedik/ az o ruhanak nem agga meg az u hozza illendo tol
 dalikat/ es az szakadas itelemb fog lenni. És senti nem tolt must
 bort az tomlofke. Mert ha kulomben ezefedik az must bor meg
 salabta azo tomlofot/ es az bor li iar/ es az tomlof es eloesnek.
 De inlabb az must bort/ vj tomlofke kell toltenu. És tortunet ez e
i bog

Benť Marcus' irása Berinf. 52

hog egg űombat napon' vetemin' kőzött menne/és kezdę az ű tae
 nřuam az vt kőzött az vetemin'eknek kalafit űagatni/és az fari
 űeufol mondanal vala űnek. Imę miřt czelekednek űombat napon'
 ill dolgot mell nem enghettetik: És Jęsus monda űnekief. Soha
 nem oluastatoki mit tũtt ligen Daud mikoron' űűfsighe volna/
 ęs ebeznek mind űmaga/ęs niind az ű nipi! Mimodonn bemene
 ligen az istennek hāzaba az papoknak fiedelminek az Abiatharnak
 fiedelemsigheinek ideiben/ęs mimodon' ott meg űtte ligen az előra-
 d tott kęnereket/melleket nem űabad megenni egębnek ha nem czae
 az papoknak/ęs mimodon' adott ligen az kęnereken az ű nipinek
 ęs: És ezt monga vala űnekief. Az emberirt űereřtetett az
 űombat nap/nem az ember az űombat napirt. Annakofart az
embernek fia ora meg az űombat napnak ęs.

Sarmavik rife

E

Sbemene řmeglen' az ű
 nagogaba/ęs vala ott egg ember finel
 teze megafott vala/ęs ű vtanna oralkodnal vala ha az űombat
 napon' meg doqřtanā űtet/hog be vadolnā űtet. És monda az
 embernek az finel teze meg afott vala. Kellfel ez nipelnek kőzibe

ęs

Euangelium

Amonda ü nekief. In fabb illiki ualakiuel Bombat napon iot ten
ni-hog nem mint gonofte tenni. In fabb illiki az lelket meg tarta
ni/hog nem mint meg ölni. És azot vefteg halgat nak vala. És
mikorön haragofszual minden felöl elaupte volna ütöt/azü büvöket
balfazan bänfoduän/monda az embernek. Nüngrzi az te kezedet/
és linuntá/és megippüle az ü keze mint az masik. Mikoron kedig
len ti mentenek volna az farifeusot / legottan az Herodes nipiuel
tanarot tartanak vala ü ellene-hog ütet elvefteng. Az Jesus ke-
diglen az ü tanruänual félfele mene az tengherre. És fellette nag
solasag köueté ütet Galilcabol/és Sidonfogbol/és Zensalemböli
és Idumeabol/és Jordan vize elue valo tartomanökbol/és kik Tirus
hoz/és Sidonhoz nem meszte lafoznak vala/mell solasag nag bän
béli embereket tifen vala. Kik mikoron meg ballottak
volna azokat az melleket mülkedik vala/ü hozza meninek.)
És paranzola az Jesus az ü tanruänimal/hog az seregnü
pirt az hatorzat üneli tartanak/hog ütet az borosfogban meg ne
firteng. Mert solakot gögöfött vala meg/anhira hog ü rea omof
nak vala; vala mentin betegsiben götrödnek v a'a/hog ütet illeteng.)
És mikoron lattal volna ütet az ördögöl-leefnek bala ü elötte/és
kialtanak vala ezt monduän. Te vag az fia az istennel. És felette ig-
ben fernti vala ütöt/hog ütet meg ne telenteng ti legen. És fel mene
egg hegre/és ü hozza hiva az kilet ü alara/és ü hozza merinek.
És ü közzöllöl tizen kettöt valasta hog ü vele lenninel/és hog
predikalni ti borzatna ütöt/és hog hatalmol volna betegsibelet gö-
göfani/és ördögöföt üzni. És az Simonnak Peter netvet ada-
És az tizenkettö köztibe bänfala az Takabot / az Zebdeufnak
fiat/és az Janost/az Takabnak arafiat/és Boanerges netvet ada-
ünctif

Kent Marcus irása Berint. 53

i neket / mell neket magar sága ez / menndörghisnet fia. **Es**
 az Andrast / **es** az Filepet / **es** az Bertalant / **es** az Matyét / **es**
 az Efamast / **es** az Zababot az Alfeusnak fiát / **es** az Ehaddeust /
es az Simont ki Lananea nevü tartomanbol valo vala / **es** az
 Gskarot Judast / ki el **es** arula ütet. **Es** házba meninek / **es** esmeg
 len eggbe güle az sereg nup ug hog ingen sem ehettinek ú tulól. **Es**
 niforon meg hallottak volna azot az tit ú hozzá tartoznak vala /
 ki meninek hog ütet meg fognak. Mert ezt mongák vala. **El** ves
 ett este. **Es** az irastudok **es** / tit Jerusalemból ala mentenek vala
 ezt mongák vala. Belzebub vagon ú benne. **Es** az ördögöknek feie
 delmenek általa üt ki az ördögököt. **Es** az nupet ú hozzá híván / ha
 senlatos beföd Berint ezt menga vala ünctiek. **Es** az Satan az mas
 Satant mikippen üzheti ki. **Es** ha egg orpág úmaga ellen meg
 hasonlít / meg nem maradhat az orpág / **es** ha egg ház úmaga ellen
 meg hasonlít / meg nem maradhat / **es** ha az Satan úmaga ellen
 fel támadott / **es** meg hasonlott / meg nem maradhat / hanem vigbe
 vagon. Senki az erőnek draga edinüt az ú házaba bemenuin / el nem
 predalhatta / hanem ha először az erőset meg kötözendi / **es** akkor
 ron predalhatta el házabeli marháiat. Bizón mondom tünels
 tel / az embereket fiaival minden bünei / **es** földalmas befödi
 meg borzátatnak / melletuel földalmassagot tüttenek. De vala
 ki földalmas befödet mondand az kent lilék ellen / borzánatta nin
 ezen mind örökté. De örök karhozatra kötelestette / mert azt
 mongák vala. Fertelmes selet vagon ú benne. **Es** elmenek az
 ú ania / **es** az ú atafiai / **es** úk lün aluan ú hozzá borzátanak hog
 üt ki hírnak. **Es** az sereg mp ú hozzá közel ül vala / **Es** mon
 dának üncti. **Im** az te atad / **es** az te arad fia ott lün keresnek
 O tighedet.

Euangelium

lighthet. És felele ünkiel ezt monduán. Mell az én anám/és
mellet az én atámfiái! És mikorön körül mind el nuzett volna/és
latta volna az ú tanítuánit hog ú körülle ünkiel monda. Ime ez
az én anám/és ime ez az én atámfiái. Mert valaki az istennek
alattat tifi/ez ennelem atámfia/és hugom/és anám.

Dege dik ríß

Es esmeglen kezde tanítani
az tengher mellett/és sol sereg níp güle ú hozzá ug hog be kelleget
ünki az baoba memi/és az tengheren az baoban ul vala/és mind
az eghéß sereg níp az tengher mellet az földön: vala/ és tanítá
vala útót hasonlatos befűd berint nag sokatra/ és ezt monga
vala ünkiel az ú tudománabol. Halgassátok meg. Ime az mag
vető ember limegen vala magvetni/és törtinet ez az maguetts.
közben. Nimell mag az vt feleñ eszt/ és az eghi madarat el
meninel/és meg tuft az magot. Nimell lediglen kúftláz hetre
eszt/ holott bú földbe nem vala/és hamar kilele hogmiuel m ilk
födbe nem volna. Mikorön lediglen az nap feltamadott volna az
napnal beosighinet muatta megfüle/és hogmiuel gütere nem volna
meg oßa. És nimell mag az töuffetnel közibe eszt/és felnöuet az
töuffet/és meg fontat az magot/és termisuel hasnot nem ada.
És nimell mag to földbe eszt/és kilele/és fel nöue/és hasnot ada/

nimelß

Œent Marcus irása Œerint. 54

nimell mag harmintz annit. ad vala / es nimell hatuan
 annit / es nimell Œaz annit. Eszt monga vala unekiel az smel
 file vagon az hallasra / meg halgassa. Mikoron lediglen / egedul
 kezdett volna lenni / meg kezdett utet az hasonlatos befidelul azot az
 tit u korulle valanal az tizenket tanituanokual egetembe / es monda
 unekiel. Tunektel megadattatott esmernetek az istennel orŒaga-
 nak titoldogat / azotnak lediglen tit kulul vadnak hasonlatos be-
 fid Œerint lisenek mindenek. Fog latuan lassak / es ne nizzik /
 a es haluan hallak / es ne erzik. hog valoha meg ne terienek / es meg
 ne borzattassanak unekiel az u bunok. Es monda unekiel. Nem tug-
 gatok / ez hasonlatos befidet ! ha ezt nem ertitel mikippen ertet-
 tel meg minden hasonlatos befidelket . Az magueto isteni beŒe-
 det hint / imezel lediglen azot kinek korzollot nikit az ut fele-
 mondatnak lenni. holott az beŒid elhintetik . Es mikoron hallangal-
 legottan eliu az Satan / es eluŒi az ighit az mell be hinte-
 tett volt az u Œuokbe. Es azonkppen vadnak nikit-tit kufittas-
 helyre rŒpit az magot / tit mikoron hallangal az isteni beŒidet / le-
 b gottan oromuel fogaggal / es ninczen ubennek guker / de ezal eg-
 ideiglen valok. Annakutanna mikoron haborgatas es uddozis tamad
 az befidelre. legottan meg bantatnak Es nikit vadnak tit az teur sel-
 be uŒit az magot / ezal azot az tit halgattak az isteni befidet / es ez
 vilagbi dolgotrul valo Œorgalmatossagot / es fardagsagotnak / ez-
 lardŒaga / es egcb ez vilagbi dolgotnak tiuanŒagbi be mennel. es
 meg fontak az isteni befidet / es haŒontalan lisen. Es vadnak
 nikit / tit io foldbe vuttik be az magot tit hallak az ighit / es be vi-
 tit / es gomolczot teremtnel ug hog nimell mag hermintz
 annit aggon / nimell hatuan annit / nimell Œaz annit. Es mond
 O ij valq

Evangelium

Vala ū nekiet / Nemde azirt guntali meg az fūdnelet bog az
fōbōl ala tegit auag az āg ala? nem azirti inlabb bog az vlag
cartora tegit? Mert semmi oll el reytett dolog nūnzen mellet li
me kellen telenteru / es semmi dolog nem volt elitoluan egeb ofirk
panem bog meghilatkozit. Ha kinek file vagon az hallofra hal:
gossa meg / es ezt monga vala ūnekiet. Meg lassatol mit halgat
tol. Valami mirtuel mirtel egebetnel / azonual mirtel tūneket /
es tōbbre tōbbadatit bozza tūneket tikkalgattatol. mert az kinek
aiandifa vagon az istentul liuel il annak tōbbre tōbb adatit / es az ki
nek nūnzen az mi vagon az es eluitetit ū tūle. Es ezt monga vala.
Klappen vagon az istennek orfoga / mint ha mell ember fōdbe ma
got vessen / es elaloggit / es az ember fel kellen nel / es napual / es az
vetemni homollon / es nagon fel neueteggit / akkoron mitoron az
maguetō ember ingen nem cugga. Mert az fōld ūnkijn elōsspor fuet
teremt / annak utanna buza feiet / annak utanna az buza fūben tellet
kuzat. Mitoron kedigen buzat teremt / legottan sarloiaual bele me
gen mert el iutt az aratāsnal ideie. Ezt es monga
vala. Mibez hasonlul az istennek orfogat / auag minem ū bozza e
illendō allathoz vessul azt. Ollan mint az mustar mag mell mako
ron az fōdbe bruettetit minden vetemni magofnal kuffebb / mellet
ez fōldonn vadnal / es mitoron elbetit fel nō / es minden tertu ve
teminetnel nagubb lifen / es nag āgatol neuel vāg bog az eghi mada
ral az ū ārnika alatt fūstet gūntbessenek. Es sof den hasonlatos be
fidekuel hol vala ūnekiet isteni besidet alkppen nūlppen meg hal /
gathattak vala. Pilda besidnekul kedigen nem hol vala ūnekiet.
Ez tanu uanofnak kedigen kulon mindeneknek cirtelmit agga vala /
es monda ūnekiet azon napon mitoron immoran estue lutt volna. f

Bent Marcus' irása Berint. 55

Mennint az tenghernek tulio partara . Es mitoron az niptel
 feregit elhatta volna u hozzaiof viuzt utet azonlppen amminek
 az haioban vala . Valanal ennek felette több haiorzok es u vele,
 es felnel nag vesze tamada / es az haiora sebessigurl onol vala,
 ug hog immaron az haio meg telit vala . Es az Jesus az haio-
 nak veszo rshiben vala / es egy fualon alosit vala / es felkötte
 ötet / es mondanal ünelt . Mester nem gondolja vele hog el ves
 sünt : Es mitoron felsertentett volna meg fedde az felet / es
 a monda az tenghernek . Uig vestegfigben rzendesüll meg / es
 meg sünt az fel es nag rzendesüg lün / es monda ünelt . Mire
 filtel enire : honnan vagon hog bizodalnatof nünzen : es igben
 enegfdehinet / es u lözföt ezt mongat vala . Vallan kuzoda ez
 onert mind az fel / a mind az tengher engped ünelt

Stodik risz

Es mitoron az tengheren al
 tal mentenek volna az Bas
 darabelirnel tartomariaba meninek . Es mitoron u az haiobol ki
 ment volna / legottan eleibe mene egy ember az halottaknal kopor
 soibol / ki az ördögül meg kötelestetett vala - ki az halottaknal
 koporsoiban lalozat paia , Es senki nem kötozheti vala nra
 o új üt

Evangelium

Útet lanczokval es / Annafokart hog mitoron galortā bifokual /
es lanczokual meg kotoztetett volna - el szakadoznak vala u rufa
az lanczok / es az bifok aprora romlanak vala / es senti utet felid:
de nem teheti vala. Es mindenforon mind ijel s mind napual az:
hegeken / es az koposfolban vala / es ott kiált vala / es umagat
koueluel fogatta vala. Mitoron lediglen latta volna az Jesusz ta
nul elcibe folamul / es imada utet / es nag fel houal kialtuan mon
da. Mi dolgom vagon ennekem te veled Jesusz felsighes
istenek fia? Paranczokot teneked az istenne hog ne go:
dory engemet. Mert azt monja vala unekli. Te fertelmes bellet
menn ki ez emberbol - Es kerdi vala az ordogot / hczoda teneked
netved/selele es ezt monda unekli Ennekem sereg netcem/mert sokan
vagunk / Es felette ighen kiri vala utet hog az tartomannak kululle
ki ne borzatna utet. Vala lediglen ott az hegeken nag nan dis
no / mell isikuala / es kiit vala utet mind az ordogot / ezt mond
tam/borzass az disnokba munkot hog beletk mennunk. Es az Je
susz legottan meg engbede unekiel. Es mitoron kimentenek volna
az fertelmes belletek az emberbol/az disnokba meninek / Es az nan
disno az meredelen el az tengherbe vitetk. Valanak lediglen az
disnok oll mint ket ezeren / es meg fulanak / es az tengherbe hala
nak. Az fil lediglen az disnokot orizik vala el futanak / es meg
befillk az varosban / es az mezok ferte. Es ki meninek hog meg
lassak az mi tortint vala. Es az Jesuszhoz meninek / es latat az
embert az ki az ordogtul gotretik vala hog vesteg ulne es fel osto
zott volna / es hog eke meg iutt volna / mellben az sereg ordog va
la / es meg fisekmele. Es az fil lattak vala; meg befillk az em
berenek milippen tortint volna mind az embernek az liben az
ordog

Hent Marcus irása Berint. 56

Ördög vala/s mind az diáknak. És tirni kezdet ütet hog ki men
 ne azü földölnek batarabol. És mikorön egg haioha be ment volna/
 kirn vala az ember az ki az ördögtül megfötelettetett vala hog ü
 vele lenne. Az Jesus lediglen nem engbede meg üneki/panem
 ezt monda üneki. Meniel haza az te nipedhez/és hirded meg
 üneki meii nag földolgot tütt ligen te veled az or istenys hog lönd
 tütt ligen te rantad. És elmene/és kezde hirdeti az Delapolisban
 mell nag sol tot tütt ligen ü velle az Jesus es mind ezudallat va
 la. És mikorön esmeglen által ment volna az Jesus haiohan az ten
 gbernek eulso partara/nag sol seregnip güle ü hozza/és az tengber
 mellett vala. És ime ü hozza mene egg az Sinagoganak fene
 delmunké közzöle hirté Jairus vala netce/és mikorön látta volna
 ütet az ü labahoz esék/és felette igben kirn uala ütet ezt mond
 van. Az en küped leatom halalan vagon/tirlek tighedet hog tövel
 es tedd ürea kezdet hog meg gögullon/és iló lifen. És elmene
 ü vele es sol seregnip követti vala ütet/és meg forntat vala
 ütet. És vala ott egg affonállat/ki tizenket estendeiglen felüté
 b vala varorsagban es sol oruostul solat fenvedett vala/és minden ü
 marhariat el föltötte vala/és nem esmeri vala hog az oruofol valas
 mit befnaltanak volna üneki/panem inlabb naponkid meg nehezedit
 vala mikorön az Jesus felöl sol dolgot halloet volna/az seregnip kö
 zött hatul el mene/és az Jesus ruhariat illeté. Mert magaban ezt
 monga ualaha nem egebet ezal az ü ruhariat illetheffem/ meg göz
 gult. És legottan meg harrada az ü virinek solasa/és esiben ezé
 meg erze/hog meg gögult volna ez istentul valo ezapasbol. És
 az Jesus legottan ü magaban meg esmeré hog isteni erö iütt vola/
 e na kiübelöle/és pätra forduluän az seregnen monda. Kirzoda
 illeté

Evangelium

Illeq̄ az en tuhāmo: / es mondānal ūneki az ū tanituanislatod hoḡ
az sereg nȳ borit meg tighedet minden felol̄ / meg esert mondod /
kirzoda illete engemet. Es k̄rid n̄z vala hoḡ meg latpatnā az of̄
boriallatot az ki ezt t̄tte uala. Az asporiallat lediglen fil uala es
reflet ualantert tugga uala ūmagaban az mulit uala ūbene/elō
t̄ue es az J̄susnal elotte le esert meg monda ūneki igossag perint
az J̄sus lediglen monda ūneki / leantom az te h̄tōd tartott meg
tighedet / meniel b̄lfiguel / es gogull meg az te stentil ualo / r̄zapa
fobol. Meg mitoron ezt mondanā / az Sinagoganal ferdelmitul
oda n̄zinnel / es mondānal. Meg holt az te leantod / mire unatod
meg es az mestert. Az J̄sus lediglen meg haluan ez befidet mel-
let mondānal uala / legottan monda az Sinagoganal ferdelminel
Ne fill / r̄zaf h̄tōd legen. Es nem engbede hoḡ ualati ūtet k̄uet
ny / Petert ūl es Z̄akabul es Z̄anostul az Z̄akabnal affasiatul el
salua. Es az Sinagoganal ferdelminel h̄zaba mene / r̄slata az
fol nipnel rangos̄at / es azokat az k̄l̄s̄nal uala / r̄s igben iangat /
nal uala / es mitoron benent volna monda ūnekiel. Mit rangos̄
eol / es mit sirtol? Az leant nem holt meg / hanem alofil. Es mō
metil uala ūtet az J̄sus lediglen k̄s̄m̄t̄ ūfot hoḡ az h̄zbal k̄
mennekel. Es ū melle uin̄ az leantat affat / es annat / es az k̄l̄ ū
vele valānal / es be mene oda az holott az leant felst̄ uala. Es
mitoron az leantat az k̄r̄it / fogta volna monda ūneki. Ehalta
rumi / mell fofol ba ki meg afar magarazm / ez az erdelme / can ter
neled mondom / k̄l̄s̄. Es legottan / k̄l̄s̄ k̄le az leant / es iarnu kezdet
mert t̄zenket estendos̄ uala / es felette igben el / r̄zudalozanal r̄z
ta. Es felette igben paramzola ūnekiel hoḡ valati ezt meg ne
tudnā. Es meg hoga hoḡ annuales adnanal.

Dalodil rif.

Gatodik rife.

S mitoron onnan ka
ment volna az u hazara
ba mene/ es utet kovetel
az u tanitvanti. Es ma
loron sombat nap volna/ kezde tamtant
d az Sinagogaban/ es sofan elzudaltozanal azofnal kozzolle az
fil utet halgattal vala / es ezt mongat vala. Honnan uadnal ezil
ennel/ es mirzoda bolczesig az ki uneki adattatott/ es midolog hog
illen isteni erouel vala dolgot lisenel az u kezcinel altala? Nemde
ezi amoz ar az marianal fia/ az Galabnal es az Josesnel/ es
az Judasnal/ es az Simonnal attafia/ nemde mu nalunk uadnalt
az u hugai es? Es meg bantatnal vala u ranta. Az Jesus lediglen
ezt monga vala unekiel. Az profeta nem vlatatos egebult hanem
ezal az u hazaiaban/ es az u ralonfaghi kozott/ es az u hazaz
e nipe kozott. Es semmi isteni erouel valo dolgot nem telete
ott egebet hanem ezal ezt hog egg nyan korokot gogita meg
kezit ureaiol tiuin/ es ezudaltozil vala az u hitoelensigheket. Es
ide s toua iar vala tanitvan falul ferte mellet minden felol korul
valanal. Es elo huu az tizenket tanitvanti. Es ulot letten letten
kezde predikalni liborzatni. Es hatalmassagot ad vala unekiel
az fertelmes selleteknel ellene / es paranczola unekiel / hog ul
uelet valamit az vira ne dinmmel egebet hanem ezal veszo palae
se fikat / se keseret / se pinzt az ourezoeben / hanem luagott ra
f pellise vefelninek / es hog ket kontasbe ne olozozzamel. Es monda
P unekiel

Evangelium

ünket valaholott házba bemenendetek ott meg maragátot mind
 arázglán mignem onnan el mentek. És vala kik be nem fogar-
 dandnak túsókot / és befödetekek meg nem halgatának / mikorön
 kimentek onnan / az port lerázátok mell az tú labaitok alatt var-
 gon / hog ez tanu bizonyágotra legen azoknál . Hizon mondom
 ünneket túrhetöbben lipen dolgoz az Sodoma belietnek / auag
 az Gomorrabelietnek az ületnek napián / hog nem mint az ottan
 varosnat . És mikorön elmentenek volna predikalnal vala / hog
 az ü bünökböl ki térninek / és ilteket meg iobbiganál / és sol ördögöt
 üznek vala ki / és sol kört lennek vala meg olagual / és sol embert
 fogának vala meg . És meg hallá Herodes királ C mert püuel
 hallotta vala az Jესusnak nevöt / és ezt monga vala . Amiaz
 Janos támadott fel halottaiböl az ki kereset vala / és annafokart
 isteni erővel valo dolgoz iclentik magyot ü benne . Niki ezt mon-
 gal vala . Illes ez / niki kediglen ezt mongal vala / profeta ez
 auag mint egj az profetaknal közzölle . Mikorön hallotta volna
 kediglen Herodes monda . Ez az Janos az kinek en feit vitetim az
 támadott fel halottaiböl . Mert az Herodes elborzátuán meg
 fogtatta vala / és az tömlözben meg kötöztette vala az Janost
 az Herodiasirt az / filepnek az ü atasiánál felesigheirt / azirt hog
 Herodes azt vutte vala felesigül magának . Mert ezt monga vala
 az Janos az Herodesnek . Nem enghettetik : enked hog az te
 eradsiánál felesighe te felesighe legem . Az Herodias kediglen ba-
 lalara iár vala üné / és meg alaria vala ütet öletni / és nem tehet
 vala / mert az Herodes fil vala az Janostul . Mert tugga vala
 hog az igaz / és fiens ember volna / és berzüli / és tiszteli vala ütet
 és az ü beszüre sölak ezeteledil vala / és örömsit halgatta vala
 ütst.

Kent Marcus irása Berint. 58

Útet. És mitoron állalmas idő törtint volna / mitoron Herodes az
ú fületfinet napján lakodalmat kerzett volna az Galileanai szerdel
menet / és az ezet nup előtt iarsó vitézetket / és az városbeli sú em
beretket. Mitoron bement volna az Herodianai leánya / és tántzolás
volna / és kellemetes lútt volna az tántzolás az Herodesket / és
egyetembe az lakodalombeli vendíghetket - monda az királ az leán
nak. Kiny kirót en túlem valamit akarék / és meg adom teneked. /
És meg eshígt úneki Dalamit en túlem kirendék orfágomnak fél ríe
d feiglet / meg adom teneked. És az leán ki mene - és monda az ú anná
nak. Mit kirték! És az monda. Az Janos Baptistanal feit kirték
És legottán nag fetsiguel az királhoz bemenuin kirték kire ezt mond
ván. Akarom hog minden haladit nekül aggad ennelem az Janos
Baptistanal feit. És bánatba esuin az királynem akará az kirisben
fedtot hagn / azit hog meg eslútt vala úneki / és azokirt
az kít útele egyetembe az lakodalomban valának. És legottán az kít
val el borzátuán az hóbert paranczola hog elő hozná az ú feit. És
az el mene és feit viug úneki az tómlot / és és előviug az ú feit egy
e talban / és azt az leánnak adá / és az leán azt az ú annának adá.
Mell dolgot mitoron meg hallottanak volna az ú tanítváni /
el mennek / és fel viugt az ú bolt tesit / és azt koporsóba helyezte
te. És hozza gúlnet az apostolok az Desushoz / és mind meg
mondal úneki mit ez elesttenet volna / és mit predikállottanak
volna. És monda úneket. Dórtel el tú / túmagatot félfele puft
ta helyre / és rugoggotat egg leueset. Mierti jótán valának kít úneki /
és mennek vala. És ezat enniel valo úressíghet sem vala / és fél
fele mene orzén / egg pufta helyre / és az sereg nup meg látá úfót /
és jótán ú kózzóllól meg esmergt útet / és galog iarasual minden
P n városfóbol

Euangelium

Da sielinel $\&$ selöl ufót / $\&$ s egetembe ú bozza gáinel $\&$ s mifo
 von si ment uolna az **Jesus** az haiabol latá az nagfereg napet / $\&$ s tó
 törüle ú rantol / mert ugan ualanaf azot mint az iuhot sielnel pass
 eorot ninczen. $\&$ s úfot solakra kezdé tanítam / $\&$ s miforon immaran
 az napnak nag ríbe mult uo'na el / ú bozza iarulanaf az ú tanítua
 ra / $\&$ s mondanaf. Pufsta ez hel / $\&$ s iminarañ az napnak nag ríbe
 mult el / bozza d el áfót hog mennienel ez körül ualo ballasokra / $\&$ s
 salufba / $\&$ s uegenel teneret magolnak / mert ninczen mit enniel.
 $\&$ s az **Jesus** selevelű monda únehel. Aggatos tú enniel ualot / $\&$ s
 mondanaf únehel. Akarodi hoz el menniunt / $\&$ s let hoz pinz arra te
 neret uegunt / $\&$ s enniel ualot aggunt únehel? $\&$ s az **Jesus** mon
 da únehel. Han teneretel uagon / mennietel el / $\&$ s lassatol meg / $\&$ s
 miforon meg tuttal volna / mondanaf. Ot tenerunt vagen / $\&$ s let
 halunk. $\&$ s paranzola únehel hog mind leültetnyk
 úfót egg egg lakodalombele ostan az zold pafiton.
 $\&$ s lettepedinel / egg egg földello úlsre hozan lint / $\&$ s otueneñ
 lint ostan. $\&$ s miforon kezdte vutte volna az ot teneret / $\&$ s az
 let halat / bemeis menibe fel emele / $\&$ s meg alda / $\&$ s
 meg begbe az tenerelet / $\&$ s az ú tanítuaninaf ada hog elcibe ten
 erel / $\&$ s az let halat / $\&$ s el ostan mindeneknel / $\&$ s unel mindnain /
 $\&$ s meg elghedinel. $\&$ s az elbegdele tenereket maraditibol
 este pedinel tizenket kosar / $\&$ s az halakbol. Volana
 lediglen az hit úttenef vala firhat / hozel ot zeren. $\&$ s legottan lise
 nye az ú tanítuanit hog az haroba ballananaf / hog az tengert ol
 tal selevelöl **Betsafadaba** mennienel miglen ú el bozzatna az fereg
 napet. $\&$ s miforon el bozza tta volna úfót / egg befe fel mene
 imodozm. $\&$ s miforon az estue el uat volna az hana / $\&$ s tengert

Benf Marcus' irása Berinck. 50

nel közegette vala / es úmaga az földön vala / es látá úfót hog az
 vésniel miatta / nebezen vifelbetniel az hait / mert az bel ar'zud
 fuqvala ú réniel / es az úneel neged vigázása fele ú hozzáiol mene
 az tenghereñ iaruán / es el akar vala mulni mellőlöl. Es
 az tanítuaniol minel utanna láttál volna / hog az tenghereñ iarna
 alntál hog únehatás volna / es felháltánal mert mind láttál vala
 útet / es meg ísónodanal / es legottán jól vala ú velek / es monda
 únefiel . Batrol legetel en vajol / meg ne rettenietel . Es az
 b paraba hága ú hozzáiol / es az bel meg rzendébedel / es úmagotban
 felette igben el almitodnal vala / es rzudallozonal vala . Mert
 meglen meg nem esmértit vala az údtem hatalmasságát / az óe
 letirrul mert az ú fiúol meg vakult vala . Es mitoron az tenghe
 reñ által mentenel volna az Benzaretnek földire meninel / es ki
 kórinel . Es mitoron ki mentenel volna az harabol legottán meg
 esmértit útet / es el iaruán mind az egysé korál valo tartomank
 az tartománbeli emberet azokat az hit korol valanal szeddel vfe
 lo fieketben ide s toua hordozni / mitoron meg ballottal volna hog
 az Iesus ott volna / es vala boua be megen vala falutba auag vare
 solba / auag balla / oltravaz korofot az utzalon letisil vala / es hirt

vala útet hog auag rzal az ú ruháiá
 nal silus hadná illetmel / es vala me
 nin illetit vala / mind meg fogulnat
 rala.

Setedik rísp

S ú hozzá gülineel az fari
 P in fevöl.

Evangelium

Jeshu / es nikit az irastudot közzöl / kil Jerusalemból iúttenei vala / es
 mikoron látták volna hog az Jeshu nak tanítuani közzöl numellei
 közzöl enniel teneret / az az mosdatlanual / feddit vala úfot .
 Mert az fariseusok / es mind az Sidot / nem ípnek / hanemba
 galortá meg mosángal az ú kezeket / meg tartuán ez ú elatnek
 emberi szerisit / es mikoron az vasarrul meg ünnek nem ípnek / ha-
 nemba meg mosodandnak / es sol egéb dolog uagon lit fel búttenei
 hog meg tarrzanak / tudni illik uo poharofnak / es viz merő edinelnek
 es érzédinelnek / es ágálnak meg mosásit . Annafokaire
 meg kerdeí útet az fariseusok / es az irastudot . Mire nem iárnak
 az te tanítuánd az righetül szerzett bolas szerint / hanem mos-
 datlan kezuel ípnek teneret . Es Jeshu felelván monda ünneiel .
 Dol profetai az Esaias profeta tú rulatol / kil tettetes bentfiguel
 vattol / misint meg vagon iruán . Ez nip az ú aiatual tistel en-
 ghemet / az ú fiúot lediglen tauul vagon en túlem / hiaba tistel
 nek enghemet azok / az kil oll tanusagokra tanítanal mási / mellei
 embereinek paranzolati . Mert tú el haguán az istennei paran-
 zolattát / emberektül szerzett dolgopot tartotol / viz merő edinelnek
 es uo poharofnak mosásit / es egebelet ezet bez hasonlatofopot nag
 sokafot tistel . Es ezt monga vala ünneiel . Dol vagon / hatra vez-
 tettitel az istennei paranzolattát hog az tú emberi szeristeket
 meg tarrzátol . Mert az Moyses ezt mondotta . Tistelted az
 te atádot / es az te anádot . Es valati gonofit mondánd az ú atá-
 nak auag annánal / hatatual halson meg . Tú lediglen ezt monga-
 kol / ha az ember ezt mondánga az ú atánal auag annánal /
 Lors ban / az az / Akarmi isten tistestigbire valo aiandit te hasnodra vas-
 gon / mell en túlem máshoz ut / es ennel felette / nem haggatol útet
valam

Szent Marcus irása Berint. 60

Valami ıot temı / az ı attanak / auag az ı annanak / ęs erőtlenne
 tıstet az ıstennel beıdıt / az tı berzıstetuel / mellet berzettetelę
 ęs nag jót ıllen dolgot tıstet . ęs mıtoron ı hoz
 rā křtta volna egbıst az nıpnel seregbıt / ęz monga uala ınekt
 el. Halgassatol meg az en beıdemet mınd / ęs ertıtet meg. Sem
 mı nıurzen az embernek lılıle fı ı belę megen / hog mı fertelmelę
 ę tebel se ıtet / hanem azol tıstet fertelmelę az embert / az melletę
 az emberbıl fı ınekt. Ha fınel fıle uagon az hallafra halgassa meg .
 ęs mıtoron hāzba ment volna az seregnıptıl el tauozuan /
 fırdıt uala ıtet az ı tamęuanı az hasonlatos beıdıtıl ęs monda
 ınektel. Ugy hog tıęs ertelemnelıl uatol? Nem ertıtek mıęlenę
 hog fımmı allat ualımı fılııl be megen az emberbe / fıra
 telmelę nem tebetı ıtet / mert nem az ı fııbe megen be / hanem az
 fı fıafaba / ęs az ırtıl fıelbe megen fı / hıua mınden ıtel tıstet? ęz
 monga uala touabba / az mı emberbıl ı fı az fıstı fertelmelę az em
 bert. Mert az embereket belsı fıstıbıl az fııbıl gonost gondolatot fı
 nel fı / bāzalı ıgtorıstnel bıneı / parāznafagol / galgoffagol / orfagolę
 fı fıfıanfıghel / rāalardfagol / alnalfagol / fertelmelęfıghel / gonost fıem fı
 dalmas beıdel / fıculfıęęstelenfıę. Mınd ęz gonost bınıl emberekt
 nel belsı fıstıbıl ınekt fı / ęs fıertemelę fıstet az embert. ęs onnan
 fıkelıunę Enrusnalęs Sidonnal fıomfıd hatāzba mene ęs mıtardnę
 hāzba ment volna afarā hog fıentı ne rugga / demaga fıtknę nem fıe
 bete. Mert ęgę fıstıonıallat fınel fıanıaban ırdog uala fı fıęottanę
 fı fıelen ınekt fırtı hallā / hozzā fııue / ęs fıabıhoz fıst . Mert
 ęz fıstıonę fırdog fıstıonıallat uala / ęs fıırıanal / ęs fıerıııaę
 fı fıartomāıııabıl nemzettetett uala / ęs fııı uala ıtet hog az ırdog
 fı fıst fı ızrıę az ı fıarıabıl. Az İesus fıedıęlenę monda ınektı . Hadd
 fıęęę

Euangeliium

elegbéggenel meg először az fiak . Mert nem illik az fiaknak
 kenerit kézbe venni / és az kölköknek vetni . És az aszoniallat felele-
 és monda úneli . Bizón az vram . Mert az kölkök és / az aszonal alate
 az fiaknak kenermet hulladikban ismet . És monda úneli / ez te
 befidert mentel / timent az ördög az te leariából . És mikoron
 az ú házához ment volna ug talála te pag az ördög az ú leariából
 ki ment / és az ú learia az agón felhít . És esmeglen ki menuür
 Enrusnak / és Sidonnak batarin / az Galileanak tengherre mene
 az Decapolisnak közep batarin / és egg embert hozának úneli ki a
 hitet / és neheren solo vala / és lirt vala ütet hog lezit arra teant /
 és mikoron az sereg nip közzöl meg foguan fel fele vitta volna az
 embert / az ú vjait az ú silibe borzata / és az ú háranak tan-
 tikanal ütete az ú kélvót / és az meribe fel tekintum sobas
 fodast tan / és monda úneli / Effatha / az az / nialatkozzal meg-
 És legottan megihilatkozzanak az ú filer / és meg szabadula az ú
 kélvomet megfotelezte / és ippen sol vala / és paranzola úneli ki
 hog valafinet meg ne mondanak . De meniucl inkább paranzolta
 vala az Jesus úneli / amtuval inkább nagubban hirdetik vala / és
 felette ighen el ezudalkozanak / és ezt mongal vala . Minde
 nektez tol eutt / mind az siletetnek hallani ad / s mind az nimalnak
 solm .

Szolcsadik
 r. 13.
A 3. udoben mikoron felette

Bent Marcus jrása Berlin. 62

Iol fereg nyp volna / es nem volna mit enniet / u hozza hiva az:
 Jesus az u tanitvanit / es monda unetiek. Konorulof ez fereg me-
 pen / mert immaran harmad napia vajon hoz en uelem tunet / es
 tunzen mit enniet / es ha eben fogom eltorzani ufoe az u hazok
 hoz / elfogatkozna az uton. Mert nihil u hozrolof melspul iuttenek.
 Es felcinek u neki az u tanitvanit. Honnan elegyebeti meg ezeket
 valaki kenerekel ez puftaban? Es meg ferde ufot. Han kenereket
 vajon? Az tanitvaniof kediglen mond anal. Het. Es meg ureng az:
 Merea nypnek hoz letelepedni nek az foldon. Es kezibe viui az:
 Jesus az het keneret / mitoron hatat adott volna elbegdele /
 es az u tanitvaninal ada / hoz eleibe tennet. Es az nipel eleibe tueli
 egy leues balaz fawl / es uala / es mitoron megaldotta uolna meg ha
 go hoz azofot / es eleibe tennet az nypnek. Es unek / es megelegbedi
 nek / es het fosart bedinek tele az el begdelt kenereket maradilibof.
 Az lit iuttenek vala kediglen kozel rug ezereu valanal / es haza bo-
 rzata ufot. Es legottan bemene az haioba az u tanitvaniuval
 egetembe / es Dalmonuthanal hatariba mene. Es limenuu az
 fariseusof / kezdinek u vele veteledni / hifirtuin utet / es kuanuan
 u tule iclensigbet latni az egbol. Es mitoron az u leltiuel foba
 todast tuit volna monda. Az faiu nyp miyt ugekerik latni iclensig
 ghet / rudallatof ranta ha ez faiu nypnek iclensig adattatik.
 Es azofot elhaguun / es meglen haioba halla egy uizen
 atal teluin. Es el felnyettik vala hoz u velet lekereket
 vinninek / es egy keniernek több nem vala u nallof az haioban. Es
 paranzola unetiek ezt monduun. Meg lassatof / meg orzirek
 magatofot az fariseusofnal / es az Herodesnek kouassatul / es
 vetelednek vala u hozrolof / es ezt mongat vala. Nenzen kenerint.

Evangelium

És az Jézus az ű betelediselet meg: rtuin monda űneli. Mit betelettél hog kéneretel ninczen? Meg sem vísíteli e betetbe meg sem eruteli? Meg vakuluan vagoni meg es az tú püetel? Mikorön pemetel vagon nem lattoki? És mikorön filetel vagon nem hallotoki? es ninczeni semmi emelezet tú beemetel? Mikorön öt kezteret begdeltem volna meg az öt ezer embernek közbe hán kosart beditel tele begdelt kéneretnek maradikual? Mondanal űneli. Tizzenkettöt. Mikorön lediglen hét leürt begdeltem volna az nig ezer emberre hán patrot beditel tele az begdelt kéneretnek maradikual? Azol lediglen mondanal. Hetet. Mondal űneli. Hog vagon ez hog értelmetel ninczen? És Bethsuidaba mene es hozanal űneli egg vakot es kint vala ütet hog azt kezciuel illette. És mikorön az vaknak lezet fogta volna si hozal ütet az városkának külülle es mikorön az ű pemeibe pöfött volna es mikorön kezciuel illette volna azt meg kerde ütet ha látna valamit es mikorön látni kezdett volna ezt monda vala. Embereket látok mert salgatom hog iarnak mint egg falat. Annafutanna es meglen kezciuel pemet illete es azt tiug hog annal es meglen peme vilagossaga lenre es ippensiguel meg gogula es vagonnan nag tisztán lat vala minden embereket es elborzata ütet az ű házához ezt monduan. Se ez városkaba be ne menis valakinek ez városkában meg ne mongad. És el niene onnan az Jézus es az ű tanítuaris Zefareanak városkaiba mell Zefareanak. Filep kirakada netet es az viban meg kerde az ű tanítuarit ezt monduan. Kinek mondanal engemet lennem az emberek! Az tanítuarit lediglen felelinel. Janos Baptistának es numellet Alknel / mimellet es meglen az profetának közzölle eggnel. És az Jézus monda űneli. Tú lediglen kinek mondotok engemet lennem? Felelt az

Peter

ſent Marcus jrāfa Berlin. 63

Peter monda üneli. Le vag az Xhrstus. Es meg feneghetę üföt/
 bog valakinek ne ſolnānal ū felöle. Es lezde üföt tanrtani bog
 ſüffig vo' na az embernek ſianak ſolat ſenuedneęs gonofnak ütletnt
 az üneliül / es az ſü papoltul / es az irāftudoſtulęs megölettetni/
 es harmad napnak vtanna ſektāmadni. Es ſluān monga vala ū
 nekik ez befidet. Es megfoga ütet az Peter / es feddeni lezde ū rca.
 Es az Jefus hatra forduluān / es az ū tanrtuāhira telintum / meg
 fedde az Petert ezt monduān. Ment en utannam te Satana
 mert nem érted azokat az mellek iſceni dolgot / hanem azokat az
 mellek emberi dolgot. Es mitoron ū hozza hnta uolna az ſereg ne
 pet az ū tanrtuānual egetembe / monda üneliel. Valaki enghemet
 akar ſouetni / meg tagagga ū magāt / es ſeluege az ū keręſtaniat / es
 enghemet ſoueffen. Mert ualaki meg akaria az ū lelkit tartani / el
 neſti azt. Valaki lediglen elueſtendi az ū lelkit en irtetem / es az
 Euangelumirt / ez meg tarta az ū lelkit. Mert mit haſnal az em
 bernel ha igaz ſinte mund ez egbiſſ vilagot megierendi es ha az ū
 lelkit elueſtendi. Auag az ū lelkinet uallon mi ualſagāt fogia adne
 az ember ? Valaki enghemet / es az Euangelumot ſigenli uallani
 ez nem igaz ſaiu / es bünben fertelmes nip között / az embernek ſia
 es ſigenlenu fogia / azt - mitoron eliouend az ū attānal dūrözöſhiben

az ſent angalotual.

Silencedik riſ

Es ezt monga ualaki
 üneliel. Bizon mon
 dom tüneltet uad-
 o. h. nak

Evangelium

maſ nihil exet forröl kel itt allanaſ kel palant nem foſtolnal mind ar
 ariglan es mig nem meg lattat az ſtennel/orſägät hoz nag batal
 maſſagual iutt el. Es hatod napnaſ oranna ü melle diug az Jeſus
 az Petert / es az Jakobot / es az Janoſt / es felviug ütöt egg ma
 gis hegre feleſe ezal ümagot es piniben elualtoztatet ü elötöt.
 es az ü ruhafineset lünet / es felette igben fejtet mint az ho-mia
 nemu fejt pint nem adhat az ruhafstö ez földön. Es latat ott
 az tanuanoſ az Alſeſt Moſeſuel egetembe kel Jeſusual ege
 tembe ſolnaſ vala. Es felcluin az Peter monda az Jeſusnaſ.
 Rabbi. Jo münelünk itt leanünk / es vongunk három ſatort itt /
 egget teneket / egget Moſeſnel / egget Alſeſnel. Mert ne
 tugga vala mit ſolna. Mert elſtetenel vala. Es köd tamada /
 es az köd arnkaual befozä ütöt. Es hozat söue az ködböl ez igbil
 uel. Ez az en herelmeſ ſiam / ütet halgaſſatot. Es nag hirtelen
 ſiguel miforon kel fele nizenel volna / touabba ſenlit nem látanaſ
 panem ezal az Jeſus hoz ümaga volna üuelet. Touabba miforon
 az hegrül le ſellanaſ / paranczola üneltet hoz valatnet meg ne
 mondanaſ azot az melleket lattanaſ vala panem ezal miforon
 az embernel ſia halottaiböl feltamadott volna. Es ez beſidet me
 tartat ü magoſban / es vetelednet vala ü közöttöt mi dolog volna
 az hoz mondotta volna ümagat halottaiböl feltamadü. Es kers
 dit vala ütet ezt monduän. Midolog az hoz az iräſtudot azt mon
 gat hoz elöſpör az Alſeſnel kell el ünü. Felcluin az Jeſus monda
 üneltet. Ezön az hoz miheleñ az Alſeſ elöl elöuend / mindeneket
 io allapatra aſlat / es miſippen meg vajon iruan az embernel ſia
 pul hoz ſolat ſenued / es meztaltatit öuendöre. Demaga mon
 dom üneltet hoz az Alſeſ immarañ el iutt / es mindent ünelt ü

Hent Marcus' irása Berint. 64

tonta valamit afarának / miszippen meg volt ú tula ruán . És ma-
 koron az ú tanruánhoz ment volna / látá rebag nag sereg nip va-
 gon ú törülök / és az iral tudot betelednek ú velet . És legottan
 nibelen az nipnek sereghe látta volna útet / elr zudalfozanak / és
 ú hozza fofamának / és údvörzlet útet . És meg ferde az irástudo-
 lot ezt monduán . Mit beteledtetek ú fözöttetek ! És felelün egg
 az sereg nipnek fözölle monda . Mester im tehozrad hozam az
 en fiamot / liben numa gonosb pellet wagon / és valamiforon benne
 felindul / eltor útet / és tantitot tur / fogau rziorgatta / és el aß
 naponfid / és firim az te tanruánidot / hog li úznet / és nem tebe-
 tet . És az Jesus felelün monda úneli . O hütöten fiau nip /
 gallon mene ideiglen hipek ú fözöttetek ! Gallon mene ideiglen fo-
 glal elürnu túcölök / hozratol ide en hozram útet . És ú hozra
 riust útet . És mikoron láttak volna az embert az liben az gonosb
 pellet vala / legottan az gonosb pellet nagon törti vala útet . És
 az földre lecsün / ott ferteng vala / tantitot turuán . És meg ler-
 de az ú atk at ezt monduán . Mene ideie hog ez törtint úneli .
 És az monda Germelfighe után ottan / és galortá mind vizbe
 s mind túzbe be vetette útet / hog miuel útet elueßbetng . de ha int
 sebetsigbed wagon önörüll mü rantunt / és lig segbiziguel mü-
 nelunt . Az Jesus lediglen monda úneli . Ha hibeted az / minden
 dolog lehrfighes annak az kint hite wagon . És legottan felhálta
 az germelnek atta / és föruetet hullatuán monda . Hísem vram /
 rapall az en hütetlenfighemben . Mikoron lediglen látta volna
 az Jesus hog nag sereg nip egetembe fofamnet oda / meg fedde
 az ördögöt / és monda úneli . Te nima / és silet gonosb pellet / para-
 szolot en teated / menü li ú belöle / és ennet vjanna ú bele ne menü .

Euangelium

Es mitoron hialtott volna az gonosz sellet / es felette igben torte
volna utet-ki mene u belole / es ottan lün mint egg holt / annira hog
folan azt mondanak hog meg holt. Az Jesus kediglen annak kezit
ragaduan / selemelg utet / es az seltete. Es mitoron harba ment uol
na az Jesus kerdek vala utet az u tanituanit titkon. Mirt mü nem
üzhetöl ki utet? Es monda unekiel. Az fele gonosz fan semmucl ki
nem üzettethetöl banem az imad sagitueuel es büntölsuel Es mi
loron onnan ki mentenel uolna / az Galileanai tartomananai altala
mennecl / es nem aaria uala hog ualalt tudna mert tanitua uala a
az u tanituanit / es ezt monga uala unekiel. Az onbernek sia az em
berenek kezelse adattat / es megölit utet / es mitoron megölit har
mad napon feltamad. Es ül nem tuggal uala mut mondana / es
nem ment uala utet meg kerdeni. Es Kapernaumba mene / es mi
loron harba ment uolna megkerde ufot min vetelettenel uolna u ka
zöttöl az uton. Es azot uesterg halgatának. Vetelettenel uala ke
diglen az uton ezen hog kirzoda uolnana gabb u fözzöllöl. Es mi
loron leült uolna / elö hiva az tizenket tanituanit / es monda uneki
el. Na ki elfo alar lennu / az mindeneknel utofobb legen / es mindenek
nel folgallon. Es egg germetet kezefoguän u fözzöbe allata / es
mitoron tartara vutte volna azt monda az tanituaninak. Valaki
ez illen germetet fözzöl egget u hozza vënd en netembe ez enghe
met viken u hozza. Es valaki enghemet befogad / nem enghemet fo
gad be banem azt az ki enghemet elborzata. Felele uneki az
Janos / es monda. Mester egg mimell embert latant ki te ne
vedbe üz vala ördögöt / es nem köuet münföt / es megütöt utet
annakolart hog nem köuet münföt. Es az Jesus monda. Ne töl
rzatöl meg utet / mert senki ninzen ki gonost folhasson hamar en

Bent Marcus' nása berint. 65

rudam ha isteni eróuel való dolgot ténd az en nevémmel általa.

Mert az ki mű ellenüni nunczen mű velünk vagon. Valaki innotól
 egg pobar vizes adand tünéket az en nevémmel az irt hog az & bri
 sius rupe legetek / bizony mondom tünéket el nem fogja vepteni az ú
 utal mat. És valaki megbantand ez kúpedek kózzól egget kit en
 tennem híjnek / iobb volna annak / ha az ú nátaboz egg malom kú
 köttetnek körül / és az tengherbe vettetek. És ha bantafodra vagon
 teneked az te fezed / vagdel azt / iobb teneked hog inkább ragod salaz
 d dasaual menni be az ilette / hog nem mint két fezed luin az gepen
 nek megolthatatlan tűzbe bejenned / holott azofnak az ú firghek
 meg nem hal / és az ú tűzöl meg nem alofik. És ha bantafodra va
 gon teneked az te labad / vagdel azt. Iobb teneked hog inkább sánta
 luin menni be az ilette / hog nem mint két labad ippen luin az gepen
 be vettessel / és az megolthatatlan tűzbe / holott azofnak az ú firghe
 ek meg nem hal / és tűzöl meg nem alofik. És ha az te bemed
 bantafodra vagon teneked / báfard ki azt. Iobb teneked hog inkább
 fel bemed menni be az istennek arbagaba / hog nem mint két bemed
 e ippen luin az gepennek tűzbe vetessel be / holott az ú firghek meg
 nem hal / és tűzöl meg nem alofik. Mert minden embernek tűzuel
 adatik so ize. És minden áldozatnak soual adnak so ize. Jo állat

az so / de ha az so ize len lënd / miuel
 fogtok ize adni az sonak ? Egen so ize
 tú bennetek / és egg máshoz tú kózzól
 tetek kitéfigtel legen.

Uredik riss

Emiforon az belrül fel köse
 volna

Evangelium

Volnā Sidoorbagnol hatariba mem az tartomān által / mell az
Jordan elur vagon / es az seregny esmeglen ū hozza gule / es
mikipren bokta vala esinglen tanra vala utot . Es miforon ū
hozza mentenek volna az farsusok / azon kerdil vala utet hog ha
enghettetil az firiuinak az ū felesighit tule el borzani / kiseruin
utet . Es Jesus feleuin monda unekiel . Mit paranzolt tunels
tel az Moyses ! Es mondanak uneli . Moyses megenghette hog
muel az ember az ū felesighinek az elvalasrul leuclet irbasson / es
ū tule elborzabassa . Es az Jesus feleuin monda unekiel . Az tu
hueteknel keminsigheirt irta tunektel Moyses ez paranzolatot / de
az teremtsinel kezvete vtan vg teremte az embereket hog eggt fir
fiu volna / es az masik aspon ember . Ez olirt elfoga hadny az ember
az ū atfat / es az ū anykat / es az felesighez fogta foglalni ū magat /
es ez ket embert allat egg testint lifen . Annakofairt az firiu / es az
asponiallat immaran nem ket test / hanem egg . Annakofairt az mit
az isten eggbe foglalt / azt az ember egg mastul el ne valassa . Es az
harban az ū tanruant esmeglen meg kerdit utet vgon ezen dolog
rul / es monda unekiel . Valaki el valandil az ū felesighitul / es mas b
felesighet vend hazassagorsinel bunbe esil az ū felesighinek ellene .
Es ha az asponiallat elualil az ū firiuul / es mas hoz menend ha
zassagad / hozassagorsinel bunbe esil . Es germeleket hozanak unek
le / hog kezit azokra tenne . Az tanruantot kediglen feddenel / vala
azokra az lit hozza vala . Latvan kediglen az Jesus ezt / meg
indula mint egg mileatlan dolgon / es monda unekiel . Haggatol
en hozzam unni az germeleket / es meg ne tiszczatol utot / mert ez
allitnek az menneknel orbaga . Azon mondor tunektel / valaki
az istenket orbagat vg nem vendi mint egg germel / semmikppen .
nema

Bent Marcus irása Berint. 66

nem fog be mehetni abba. És miforón kariatara vutte volna azotok
 az ú lezeit ú reatol tuqi / es meg alda úföt . És miforón vtra indult
 volna -eggy mmell ember ú hozza folamst / es terdet hant a ünelt /
 es kerdi vala ütet ezt monduan. Jo mester mit teget hog az örök de
 tet öröfsigül veheffen iouendöre ! Az Jესus kediglen monda ünelt .
 Miert mondasz enghemet ionak : Zak az eggy isten iosenti nem
 eggb . Az paranzolatot tudod . Hazasszag törisnel bünben ne le
 lerrizel / Gallos ne lig / Ne orozz / Hamisítamú agot ne mong. ;
 Mást meg ne rzaik / Eistelled az te atádol / es az te anádol . És
 az selevelün monda ünelt . Mester mind ezeket meg tartottam ifsu
 sagmentul fogua . Az Jესus kediglen ú rea telintuán meg berete
 ütet / es monda ünelt . Eggy dologban vagon meg fogatkozasod
 tenetrd . Menneel addel mind valamit birsz / es add az begghinel
 nel / es rentel marhad lipen az meniorfagban / es ünelt kovesse
 enghemet kereftadot fel ouün . Meghaboroduán az iffiu ez befidin
 nag kelerisigbet senuedum megen vala el . Miert sol öröke valc .
 És miforón forul el nizeit volna monda az ú tanjtuarinak . O mell
 b nebezen mennel be az istennel orfagaba azok az kiltel sol usagot
 dagon . Az tanjtuarok kediglen el rimulinel az ú befidin . És az
 Jესus esmglen selevelün monda üneltel . Fiam van mell igben ne
 ber azotnal az istennel orfagaba menniel az kil usagotban vetet
 til bizodalmost . Koniebb dolog az teunel eggy tulufon által
 menn / hog nem munt az kerdagnal az istennel orfagaba bemen
 al . Az tanjtuarok kediglen selette igben el ezudalkozanal / es ú
 magotban ezt mondal . Echag kuzoda üduözülhet . Az Jესus
 kediglen telintuün. úföt monda . És az embereknél lehetetlen do
 log de az istennel nem lehetetlen . Miert az istennel minden dolgot
 lehetisigbet .

Euangeliūm

tebethiget . És az Peter ezt lezde üneki mondani . Ime ma
deneket elhagant / es tighedet koutint . Felelun kediglen az Jez
sus monda . Bizon mondom ünektel Denki ninczen ki el barta
en irtetem / es az Euangeliumat hazat / auag atafiat / auag bu
gait / auag atat / auag annat / auag felefigbit / auag germelit / auag
foldeit / hog ki haz antit ne vegen irtette mostan ez vilag berint vas
lo udoben sol hazat / sol atafiat / sol hugot / sol aniat / sol fiat / sol fok
det haborusag benuedisuel / es az iouendo vilagon orol detet . Solan
lisnet kediglen vtolsol / kil elsol voltanal / es elsol kil vtolsol volta :
nal . Valanal kediglen vtolban Jerusalemben felmenun / es u elot tol
megen vala az Jesus / es megrimultenel vala / es az Jesusi kouctum
silnet vala . És az Jesus esmeglen u hozza viuin az tizenket tanig
uant / meg lezde unstiel mondani az otot az mellet u rea iouendol ua
lanal Ime felmegun Jerusalemben / es az emberet fia lezbe adata
tit az papoknal friedelminet / es az vastudofnal / es balatra karhozat
sal utet / es az pogan nipelnet lezetbe aggat utet / es megruzoltati
es megostorozzal utet / es u rea pogdosnet / es megolit utet / es bar
mad naron feltamad . És u hozza mene az Josab es az Janos /
es az Zebedeusnal fia / es ezt mondal . Mester azt alarnt hog
megaggad mi nekun valamire lirin / tighedet . Az Jesus kediglen
monda unektel . Mit alartol hog teget tu velcet / Mondanal uneki .
Redd azt mi velun / hog eggilun / az te durzofigbedben iobb felol id
kon teneted / es az masitunk bal felol . Monda az Jesus unektel .
Nem tuggatol mit lirin / etel . Vagon tebethiget erre hog meg igatol
az pobarbeli italt az mellet en iouendore megikom . És vagoni te
bethiget erre hog megterestelleggetel az kereftelguel az melluel
en megfogol kereftelfednem ! És azel mondanal uneki . Tebethiget

Bent Marcus irása Berint. 67

ūnt vagon . Az Jēsus kediglen monda ūnelket . Erzon' az hog
 meg fogātok inni az poharbeli italt az mellet en megisom / es az
 keresztisuel meg fogtok keresztelkedni az meluel en iouendöre meg
 keresztelkedem / de ez dolog nem en adhatom hog valaki ennekem
 iobb kezem felöl aaag balkezem felöl ūlön hanem azokt az kilnet
 meguagon keresztetün . Es mikoron ezt hallotta volna az tiz tanjē
 uani meg kezdte indulni az Galabnal / es az Janosnal multatlan
 dolgān . Az Jēsus kediglen monda ūnelket . Tuggātok hog az kil
 d lattatnak paranczolni ez vilagbi nipelket vrasagokat ielentik ū ran
 tof / es az kil sū emberet ez vilagbi nipelket kōzotte / hatalmas vol
 tofot ielentik ū rangtof . De tū kōzöttetek eltippen ne legen / hanem
 valaki tū kōzöletet nagatar lenni / fogātok legen tūnelket / es va
 laki tū kōzöletet első atar lenni / mindeneknet fogaiia legen .
 Mert az embernek fia es nem azirt ioue hog ūnelki fogallanak . ha
 nem inkább hog ū fogalna . es hog az ū leltit valtsagul adnā sokas
 kirt . Es Jerikoba mennek . Mikoron kediglen ki menne Jerikobal
 az Jēsus es az ū tanjēuani / es nag sol sereg nip / az Timeusnal
 fia kilnet Bartimeus vala netve / val luin az vt feleñ ūl vala / es kul
 dul vala . Es mikoron hallotta volna hog az Nazarethbeli Jēsus
 volna az / az ki onnan menne / haltani kezdte / es ezt foga mondani .
 Daidnal fia Jēsus / tōnörült en rangtam . Es solan feddenek vala
 ū rea / es intik vala hog vesteg halgatna . De az annal inkább ezt ki
 ālta vala . Daidnal fia tōnörült en rangtam / es meg ālla az Jēsus
 es paranczola hog ū hozza hijnāl / es ū hozza hijnāl az vatot / es
 mondānat ūnelki . Watorfagod legen / telt fel / oda hju figbedet .
 Es az eluetuñ fesső ruhāat fel tele / es az Jēsus hoz menē .
 Es az Jēsus feleluñ monda ūnelki . Mit akartok hog
 X ij tege

Euangelium

tegel teured. Monda úneli az val. Rabboni hog esmglen be
mem vilagossagat vegem. Az Jesus kediglen monda úneli. Men-
el -az te hátod gogitott meg tighedet. Es legottan meg v.ug p. mei
nel ulagossagat / es leueti vala utet az u vtaban.

Tizeneggedik rissz

Es miforon Zerusa-
lembez :közeltette:
nel volna Bethfage:
ba / es Bethaniaba az

Olasfátnal hege mellé / elborzatta az
ú tanítuáinak közzölle lettót / es
monda úneli. Menneket émez tú ellenetekbe valo városkaba / es le-
gottan mihefen az városkaba bementel / talaltot ott egg meg kötött
Samár rzitkot / melten egg ember sem ult / oggátot el azt es borzát-
tot ide ennekem. Es ha valaki tuncetel ezt monga. Mire ti pítel
ert : Mongátot meg úneli hog az vrnal dolga vagon vele / es legot-
tan ide borzátta azt. El meninek az tanítuánot / es meg talalát
az meg kötött Samár rzitkot az anton külül / ott helien holott lét vt
vala / es elodát azt. Es nikit azot közzöl tit ott állanak vala ezt
mongát vala úneli. Mit müeltel hog el oggátot az Samár rzit-
kot / Es az tanítuánot az onhippen felclinet úneli milippen az Je-
sus paranczolta vala / es elhaggat vala azotot vinni. Es az Je-
sus borz vult az Samár rzitkot / es az u ruhajot az Samarra banal.
Es az Jesus telül rea üle. Sotan kediglen ruhajot az vira tem-
tel vala / nikit kediglen az fátrul ágatot vagnat vala / es az vron eltem-
tel vala. Es mind azot az tit elöl mennek vglá é mind azot az tit
vtol

Bené SMarcus' nása Berink. 68

Dtol mennet vala / liáltana / vala ezt monduán. Nos anna. Aldott
 az fi az vrfennel neterbe tu el. Aldott az orþag mell az vrnal az i
 mü afánknal az Dauidnal neterbe tu el. Nos anna az magaffagols
 ban. És bemene az Jesus Jerusalembel / és az templumba. És mi
 foron mindeneft körül mind elniz est volna / és miforon immáran
 estue volna fi mene onnan Bethaniaba az tizenket tanhtuánual
 és máfod napon miforon Bethaniabol fi iúttene / uolna meg ebezet.
 És miforon egg leveles fighe fát latott volna táuul / oda mene ha va
 lami talalhatna ranta. És miforon oda ment volna semmit nem ta
 lala ranta ha nem rza / az fanal levelet / mert meg az fighe irfnek
 ideie nem vala. És felelün az Jesus monda az fighe fanal. Énne
 utanna fenti te rula / örökte gömöl / zót ne egg. És hallat uala ezt
 az ú tanhtuán / és Jerusalembel menene / és be menün az Jesus az
 templumba lezde / fi úzri az templumbol azót az fil ott árulnak /
 és vifnek vala / és az pinz váltofnak áptalt / és az galamb arosfnak
 þekt / és / egg mas vtañ mind el dúnt / és nem engbede hog valaki
 az templum altal valami edint hordozna. És preditáll uala ezt
 monduán ünekielt. Nemde meg vagoni ruan. Az en házam imad
 fagnal házanal hivattatik minden nipelnek. Tú lediglen az latok
 nak barlanga túttitel azt. És meg hallat ezt az irastudol / és az
 papofnal fiedelm / és alkofmatoffagot kresnel vala mifippen vese
 hetnek el üt. Mert filnel vala ú tüle hog muvel egþif az nipelnek
 freghe / zudalla vala az ú tudománát. És miforon immáran estue
 volna / fi mene az Jesus az városbol / és riguel el muluán az fighe fa
 mellöl látat tebag gúferitül / fogua meg áfott. És meg emletezum
 az Peter ez dologrul monda az Jesusnak. Rabbi / meg áfott az
 fighefa az mellét meg áfozál. Felelün az Jesus monda ünekielt.

Euangelium

Sütötöt legén istenben. Bizóni mondom tünettek hog valaki inez beg
 nel ezt mondanga. Amelleggel fel' es borzäss az tengherbe magar
 dot' es nem kedeltedendik az ú süben de erössen biuendi hog az melle
 ket mond meg lisen. Valamit mondand meg lisen üneki. Annakokairt
 mondom tünettek. Valamit imadkozuan kirtet' biggitel hog az mit
 kirtet meg heritek' es meg lisen tünettek. Es smikoron imadsagban fog
 lalkatok magatokat/ meg borzässatok ha valamit nebesiget vagon va
 lati ellen' hog az tu atatok es ti az meniben vagon/ meg borzassa tu
 nektek az tu büniteket. Es es/ megleñ Jerusalembé térinel' es miso
 ron az templumban iarna/ ú borzä meninel az papoknal seiedel
 mi/ es az irastudok' es az vinel' es mondänal üneki. Mi szabad ha
 talomual tised te ezeket' es ti atta teneked ez szabad hatalmat/ hog
 ezeket teged! Az Jesus kediglen' felelun' monda ünecik. En es kerdek
 tu tületek egg' n' mi dolgot' es felelletek meg ennekem reä' es meg
 mondom mi szabad hatalomual tegem en ezt. Az Janosnal kerep
 telise mennor' sagbol valai/ auag emberek közzöl : Felelletek meg
 ennekem. Es gondolkodnak vala ú magokban/ es ezt mongak vala
 ya ezt mondanguk. Mennor' sagbol/ ezt fogia mondani. Te hag
 nire nem hitteked üneki! ha kediglen' ezt montak volna/ emberektül
 silnek vala az niptül. Mert imnd v' tartak vala az Janost hog ig

az profeta uolt volna. Es felelun' mon
 danak az Jesusnak. Nem tugguk. Az
 Jesus es felelun' monda azoknak. En
 sem mondom meg tünettek mi szabad
 hatalomual tegem ezeket.

E Benkettödik r'is.
 S kezdé ünecik ha'on' atos
 k'isid

Szent Marcus' vársa Berin. 69

beszéd szerint jólne. Szólót plantala egg ember/és souniuel be feriget
te vala/és ualut uant vala /és törtöt rakott vala benne/és müfekt-
nek atta uala hog müellik. És u maga vidiibe mene /és az föld
müfekthez borzátá egg földgátat. Hog misoron annat ideie volna az
földönét hasznábol risttenmet ünelt. És az föld müfekt az földgat
meg ragaduan igben veret/és üresen borzátat meghe. És esmeg-
len más földgat borzátá u horzáiot és az müfekt köuctuel megpa-
gigálát az földgat/és be töret az ú fent/és tistletlensiguel illetuñ
borzátat ütet meghe. És esmeglen más földgat borzátá el/és az e
meg ölt/és solatot egebetet/ lisenet közzöle nifket meg verinet/ n
vitet meg ölnet. Annafokart misoron meglen egg berelmes fia vol-
na ünelt az és u horzáiot borzátá leg utolbor ezt monduan. Eft
telni és berzúlni fogat az en fiamot. Az föld müfekt ked iglen u köf-
söt ezt mongat vala. És az örökös ier öllüt meg ütet /és mignt is
fen az örökös. És meg ragaduan ütet meg ölt/és az földöbol ki ve-
tet. Azt mit fog tenni az földönét ora? El u/és el vetti az föld
müfektet/és az u földet egebetet agga. Auag ez irast nem oluastá
coki? Az mell követ wā nem haguñ meg háriana az alkotuanat
müfekt/az kü az alkotuanat begheletiben fü küg lün. És fü kü az ve-
istentül beresztet/és ruzdalatos az mü bemefket elötte. És azon
ügeternek vala hog ütet megfoghat/és silnet vala az sereg niptül.
Mert tuggat vala hog u ellenet monta volna az hasonlatos befidet.
Ez üte el hagal/és el meninet/és u horzá borzatanat nifket az
farsisofinat és az Herodesnek emberi közzöl hog ütet befidben meg-
foghat. És az of misoron u horzá mentenek volna mondának ünelt.
Mester tuggat hog igaz befidü uag/és senkiuel nem gondolb .
Mert nem nzed az emberetnek semiliti/ de az istennek utat igaz
ságuat

Evangelium

Sagual tanirod. Kelli fel hamlalt adot adnunt az Ezābarnaf avag
nem: aggunfi avag ne aggunfi. Az Jesus fediglen tuduan az u tet
tet effiguel ualo dolgotot monda unekiel. Mut kiseretetef enghemet:;
hozzatof egg pinzt ennekem mell Denarnaf mondatil hog lassam/
es azof egg pinzt hozanal uneki es monda unekiel. Kie ez pinzen
valo lip/es ez ranfa valo iras. Mondanal azof uneki. Ezābarnaf
esfeleluin az Jesus monda azofnak. Aggátot meg Ezābarnaf
azofot az mellet az Ezābarnaf/es az Istennel azofot az mellet az
Istent/es elrzudaltozanal u ranfa. Az Sadduceosof es u hozra d
meninel/kif azt tarraf/hog az feltamadás ne legen/es meg kerdel
itet/es mondanal. Mester Moises azt irta munekunt hog ha valaki
nek attafia meg haland/es felesighe maradand germeh fediglen nem
maradnak/hog miuel ez ilken embernek attafia/ elpege az u attafia
nal felesighe/es magzatos tamasson az u attafianal. Het atafial va
lanak nu kozzöttunt/es az első felesighe vün maganal/es ez miko
ron meg holt volna magzatta nem marada. Es az masodik el viug
az felesighe/es az es meg hala/es annak sem marada magzattar
Az harmadik es azonkippen/es mind heten el viugt az asbon/es
azofnak sem marada magzatta. Eg otolsz luin meg hala az ataf
afnal felesighe es. Annakofairt az fel tamadasban mikoron fel ta
madnal/az atafial kozzol mellik lipen az felesig: Mert az mind
az betnek felesighe volt. Feleluin az Jesus monda unekiel. Nem
annakofairt tiuelgheteli hog az irast nem tuggatof/sem az Istennel
tebetighe. Mert mikoron halottabol feltamadnak sem meg nem
hazarasulnak/sem hazassagra nem adatkatnak, de oltatino afforon
mifine az anjalof kif az mennorbagban vadnal. Az halottakul
fediglen hog fel tamadnak nem oluastatof az Moisesnek koruiben f
hog

Beit Marcus' irása Berline. 70

hog az rzipte bolorbán holt ligen úneki az isten ezt monduán. En
vágol az Abrahamnak és az Isaknak és az Jakobnak istene. Nem
az holtakul mondatik az isten istennek lenni hanem az isókrul. An
nakolant tú igben tiurghetel / és miforon ú hozza ment volna egg
az irástudoknak közzölle / és ballotta volna hog út veteledninel / és lät
ta volna hog iol felelt volna únekelnen kerdisi tün ú tüle. Minden
paranczolatoknak közzöle mellik első? Az Jesus kediglen felele úneki
Minden paranczolatoknak közzöle ez az első. Halgald meg Isra
elnek nipe. Az mü vrunt isten egg örök és beressed az tú vradol istentek
det telles südböl / és telles lekedből / és telles lelti úgefezetedből / és
telles erédből. Ez az első paranczolat / és az második / mell ez paran
czolat hoz hasonlatos / imez. Szeressed az te közel valo emberedet /
mint te magadot. Ez enél más nagubb paranczolat ninczen. És
monda úneki az irástudo. Mester iol mondad / és igazságuat / hog egg le
gen az isten / és hog ne legen más unalanal egéb. És hog minden al
doratoknál nagubb legen embernek az istent beretni telles süböl /
és telles lelti értelemből / és telles lilekből / és telles eréből. És beret
ni az közelualoembert mint unon magat.

És az Jesus miforon látta volna hog ebesen fe
lelt volna. Monda úneki. Nem tául vág az istennek orvogatul.
És senti ez scleletenek vtanna nem men vala ütet meg kerdeni.
És felelün az Jesus monda / miforon az templumban tanítana.
Az irástudok misppen mongat az Christust Daudnak fianak lenni
Mert az Daud seit lileknek iplikból mondotta ezt. Monda az
ör az en vrannal üt jobb kezem felöl enyefem. Viglen az te ellen
figyides az te labadnak samolul veteudem. Annakolant miforon
az Daud vrannal bija ütet / misppen lepét ú fia / És az fereg nipek
S közzöle

Euangelium

Főzzöle nag sokan öre mest halgattal vala ütet. És ezt monga val
 la üneltet az ú tanuság adásában. Örizzitet magatokat az irásu
 doktul az kik feijr ruhában gónörködnek ide s toua iarni / es vasas
 ron valo köpönjt kiuannak / es az gülekezetekben első kertzeleket / es
 az lakodalomban sü helen valo üliseket / kik az özüegelnel házait be
 nyit. És sin alatt hoszu imadagokat tispnel-ezelnek nehezebben fog
 esni az ú karhozattol. És misoron az Jesus az templomnak pinz
 tarto lat aianak ellenbe ülne / nizi vala az sol nip mikippen vetne
 eriz pinzt az templomnak pinz tarto ladaiaba. És sol kardag em
 ber sol pinzt vet vala belg. El ioue egg feghin özüeg / es két luf
 ded pinzt vette az ladaba / mell quadransnak mondatik. És ü
 hozza hruan az ú tanituarit monda üneltet. Bizon mondom ünelt
 tet hog ez feghin özüeg többet vette az ladaba hog nem mint mind
 ezet az kik ü elotte vetinek. Mert azol mind abbol vetinek az mi
 üneltet kardagagoknak felette vala. De ez asponiállat az ü sügfight
 ból mudent be vette valamit bir vala / egghp ilcire valo marha:at,

Ezénharmadik

Mester lās nemess foudet / es nemess ralaofot. És felet
 min az Jesus monda ünelt. Eátodi ez nag lü ralaofot. És lü az
 ma:iton

Szent Marcus' irása Berinre. 71

masikon nem bogattatik ki el ne törtetessit. És mikoron az olyan fal-
nak hegnülne az templumnak ellenbe/kerdi vala ütet titkon Peters
és Jafab / és Janos / és Andras. Mond meg inu nekünk mikoron
lisnek ezek? és minemü icből smerhettük meg / mikoron ezek be-
fogtak tellesedni: És az Jesus felelün / ünketek ezt kezde mondani.
Még lassatok hog valaki túrófót meg ne rزالlon. Mert sokan fog-
nak el üni az en neuembe ezt monduan. En vagok az Christus / és
sokatot meg rزالnak. Mikoron kediglen hadakozasotot hallandotok /
és hallomás berint valo hadakozasotot ertetek / megne haboriggatok.
Mert. sülsig ezeknek meg lenni. De meglen ninczen az uig. Mert egg
ny más nynek ellene fel tamad / és egg orfäg más orfägnak ellene
fel tamad / és föld indulasot lisnek hetek pörte / és ehsigbet lisnek / és
hoborusagot / ezek az leserüsigbetnek kezdeti. De tu meg örizzitek
magatokat. Mert kezbe adnak túrófót az ü gülekezetekben / és
Sinagogaiokban / és meg vernek túrófót és feredelmeknek / és
siratoknak elicibe visnek en irttem / hog tanubizorsäg legen ez azok-
nak ellene. És elöfpor minden nyeknek közötte predikaltani kell
az Euangeliumnak. És mikoron eluendnek túrófót kezbe aduän /
elöfpor ne gondolloggatok mit felten mondanotok / és elmutekben ne
hanniätof vessitek / hanem valami adattatik tünettek az oraban / az
mongatok / mert nem tu vattok azok az kik böleok hanem az bent is
lek. Az üdöben kediglen az atahü az ü atahiat halakra fogia adni.
És az atta az ü fiat / és az fiat az ü attoknak ellene feltamadnak / és
meg ölik üköt. És mindeneknél gülösigben lisstek az en neuemirt.
De valaki mind uigre meg maradand ioban az üdüözül. Mikoron
latan jätok kediglen az pusztulasnak ü vatalatossägät ott allans az bo-
lott nem kell allans mellrül Daniel profeta sőt / az ki oluasanga vege
S ij ertelmük

Evangelium

ertelmit. Akkoron az hi Sdo orsagban lëndnek az hegetre fuffana!
az ti kediglen az haz feliben lënd le ne állkon az ú hazába/sebe ne
mennen hog ualamit az ú hazából fel uegen. És az ti az mezön
lënd azokra meg ne tñnen az melketet hatul bagott/és hog az ú fel
fo ruhajat feluege. Jan kediglen azoknal tit az údoben terheset lifz-
mel/és germel hoptatol. De imádkozratol hog az tú futástol tel
be ne legen. Mert az napot olt sanarusagban lifznel/ minemü sania
rufag nem volt az teremtet allatoknal kezdetitül fogua ez ideig-
len melketet az isten teremtet/és ennek vtanna sem lifzen. És ha a
az or isten meg nem rouditette volna az napotot meg nem marad
hatott volna az eghiff emberi test. De az valasztott airt/az melketet
valasztott meg rouditette az napotot. És akkoron ha valaki tñnketet
ert mondanga. Ime itt vagon az Xhrstus/imé am ott vagon/ne
higgitel. Mert hamis Xhrstusot tamadnal fel/és hamis profa:
tál. És ielenfighetet/és rzudatat lifznel/ez vigre hog meg rzalnak
meg az valasztottakat és/ha lehetsighe volna. Tú kediglen magato
kot orzartet. Ime elöffor meg mondottam tñnketet mindeneket.
Az údoben kediglen az sanarusagotnal vtanna az nap meg fo: b
titül/és az hold vilagossagot nem ad. És az cgnekerzillagbi le
esnel. És az mennekben valo erössigbet nag indulast fognak benz:
uedni. Akkoron meg lattal az embernek fiat hog az földoben ú/nag
hatalomual/és dúrzosiguel/és akkoron elborzatta az ú angalt/és
eggebe gúnti az ú valasztott nipt az mig feltül foguoiaz földnek fel
fo bataratul fogua mind az cgnef felső nfiglen. Az fighe farul le
diglen tanullatol meg az hasonlatos besidet mikoron immaraan az.
ú aga gengbe lënd/és ti leuelezendit/suggatol hog közel legen az
jár. Ezzenlippen tú és mikoron jafangatol hog ezet betelnet tug e

Reint Marcus irása Berlin. 72

gatol hog' lözel legen az antoban. Bizón mondom tüneltel hog' el
 nem mulit ez egbiss' emberi letnel ideie mind arcziglan' es mitg
 nem ezek mind meg lendnek. Az ég / es az föld el mulit de az en
 besidun el nem mulnak. Fouabba az naprul es az údörül senki sem
 mit nem tud meg az mennei angalok es / sem az fiu / panem' ezal'
 az en atám ú maga. Meg örizzitel magatokat / vigazzatol / es
 emadfozzatol / mert nem tuggatol mikoron legen az údo. Mikip
 pen' az ember az fi házát el haquan' vidikben lakit / es az ú polgais
 nak atta az ú marháiat / es mindennel az ú dolgát meg hatta / es
 az anto tartonal meg mondotta hog' vigazna. Vigazzatol annal'
 elart mert nem tuggatol az házna' vra mikoron fogion meg ünne'
 estue / auag' ifelbe' auag' tul' poloron' / auag' hannalba / hog' tütöföt
 ne talallon' aluan' / ha hirtelen meg iouend'. Az mit kediglen' tüneltá
 tel' mondol' mindenetnel' mondom / vigazzatol.

Rizemegedük ruz.

Az kediglen' Husit' na'
 via / es valanal' az na'
 pok' let' napnal' vtanna
 melleken' vogarzuatual'
 lnel' vala / es az papoknal' feiedelá
 mi / es az irástudol' azon' úgekeznek
 vala mimodon' az Jesust' rzalard'sagual' meg fognak' es meg' ölnel'.
 Es' ezt' mongal' vala. Nem kell' údne' napon' hog' az' nyp' fel' ne' in'
 dulton'. Es' mikoron' Britaniaban' az' pollos' Simonnal' házában
 f' volna / es' letelepedett volna / elioue' egg' as'fomállat' kincel' egg' tenet'
 S' in' nel'

Euangelium

nel valo pohār vala' mellec be töltött vala nardusbol hiven ezinale
 draga nemess lenctuel . És az lenetnel valo pohárt rífre el tór
 usn az Jesuſnal feire kötötte . Valanak lediglen nikt/kit ú magok
 ban haragoſnál vala mint egg miltatlan dolgon' és ezt mongat uala
 Mert lün ez lenetnel elueſtfe' Mert eladathattatik vala ez lenet
 többen hoz nemmint háromszáz pinzen/mell denarnak mondatik' és
 az ſeghinelnel adattathatik vala . És felette igben megzendülnel
 az aſſoniállat ellen És az Jesuſ ezt monda. Haggátol el útet miert
 vattok bantáſara üneki. So dolgot ez elefedett en velem. Mert az
 ſeghinel mindenkorön tú veletet vadnal' és valamikorön akarando
 tot' tol tehetet ú velet / en lediglen nem mindenkorön vagok tú ves
 letet. Ez aſſoniállat azt tütte en velem ammit tehetett/elöl el
 tütte az temetſre hog az en teſteget meg kenne . Bizón mondom
 tünettek hog vala holott ez Euangeliumot hirdetik/ ez ſiles vilas
 gon/ ez és az mit ez aſſoniállat tün/üneki emlékezetire ſi hirdettez
 eik.) És az Judas Iſcarot ſi az tizenkettőnek közzölle
 egg vala' el mene az papoknal ſeredelmhez /hog üneki elarulna útet.
 Mell dolgot mitorön azok meg hallottanak volna meg örülnel' és
 azt fogadál hog üneki ez úst pmzuel ſizetninel. És azon úgelezik va
 la mimodon' alkotmas üdöben adhatná kezbe útet. És az üdnepeſnel
 elſo napian' melleſen pogar zátkual ilnel vala / és mitorön az buſiti
 áldozatot ſótkál vala tenm / mondának üneki az ú tanítuani. So
 lott akarod hog elmentünk' és útet ſíſit' zünk' hog buſiti varzorat egél
 És el borzata lettöt az ú tanítuamban/ és monda üneki. Mens
 nitel az vāroſba/ és tünettek elötölbe ni egg ember ſi egg korfo vt
 zet viſen/ men/telet az ember vt an' és vala houa be menend/ mon
 gátol meg az házna' vranak. Az meſter paranczot és ezt mon

Kent Marcus írása Berlin. 73

Há / Hú vagon az ekkörbár holott az en tanítványmial az husi
 varzorát meg egm: És az egg nag varzoralo felbárat mutat mel
 let bevontanaf és lifen tartanal/ott lifin: zitel mü nelunk És ki in
 dulanal az ú tanítváni / és az városba meninek/és azontippen talá
 lak milippen meg mondotta vala ünkiel/és meg lifinet az husi va
 rzorot. És miforon immáran estue volna/el ioue az tizenket ta
 nítvánial / és miforon letelcpettenek volna/ és ennunel monda az
 Zesus. Bizón mondom ünkiel/egg tú közzölletel ki en velem i sif
 el fogaralni engemet. És azok meg kezdinel somoredni/és eggen
 tid ezt kezdel ünki mondan. Nemde en vagol: és más inemde eni
 Az Zesus kediglen felelun monda ünkiel. Egg ez tizenkettő
 közzöl ki en velem márt be az talba. Az embernek
 fia bizón az hog el megen milippen meg vagon ú rula rua. De iag
 az embernek az ki miatt az embernek fia el árultatik. Jobb vala,
 annal ha nem sületett volna az ember. És miforon enniel
 az Zesus az kereret kezibe viue/és miforon halat adott volna el sif
 del / és ünkiel ada/és ezt monda. Vegitel el egitel meg ez az en
 tistem. Az pohart és kezibe viuin miforon halat adott volna ün
 kiel ada/és uanal belole mindháian/és monda ünkiel. Ez az en
 on testamentumbeli virem. mell sokalirt ki ontatik. Bizón mon
 dom ünkiel ennel vtanna nem fogol inni az sölö ünkiel: termiföl
 inind az napiglan és / miforon on bort iuandom az istennel orfaga
 ban. És miforon isteni dirzretet mondottanal volna/ki meninek az
 olan fagnal begire és monda ünkiel az Zesus. Mind tú meg botran
 kozfol eniretem ez iel/mert meg vagon iruan. El verem iouendore
 az valart és az ruhof de s toua fognal safadozni/de minel vtanna
 fel lamadandof clottetel meget az Saleleaba. Az Peter kediglen
 monda

E uangelium

monda üneci. Meg ha mind nian megbotrankoznak es te ran
 ead de en meg nem botrankozom . Es monda üneci az Jesus :
 Bizon mondom teneked hog ma ez hiel munel elotte az tuf ket
 ber hol baromfor tagadr meg engemet / es u annal inkabb ez
 monga vala . Sog ha teueled egetembe kell meg balnom es meg
 nem tagadlak tighedet . Az több tanu uanof es mind azonkippen
 mondanal vala / es az helre menuel
 melnel Bethsemani neuo . Es mon
 da az u tanuuarinat . Ulketel le itt
 miglen felsel menuin imadsagot
 tendel / es u hozra viue az Petert /
 es Zakabot / es Janost / es na
 gon krde rettegni / es nag kiserusig
 ben lenni . Es monda üneciel . Banat foglalta meg az en lesse
 met mind halaliglan legetel veszteg itt / es vigarzatot . Es miforon
 egg leuessz elbb ment volna az földre le burula / es imadsagot tun .
 Hog ha lehetfighes volna malnel el u rula az ora . Es ezt monga
 vala . Abba . O Atam / mindenel lehetfighesel teneked / vedd el en tulum
 ez pobart De maga ne az legen az mit en alarnit / hanem az mit te .
 Es el ioue es vg talala ufot hog alonnanal / es monda az Peternel
 Simon alosoli : nem vigarbarali egg oraiglan . Vigarzatot / es
 imadkozatot hog kiseretbe ne iussatol . Bizon az hog az hiel lif
 es gors allat / de az test nehez es erollen . Es esmeglen onnan
 el menuin imadkozit uala / es az imadsagnal vhan azon befide
 monda . Es u hozraot terun / esmeglen vg talala ufot hog alon
 nanal . Mert meg nehezedett vala az u szemel / es nem tuggal vala
 mit seletunel üneci . Es harmedfor es u hozraot men / es monda e
 üneciel .

Beit Marcus irása Berlin. 74.

ünctief. Elöggatol ennel vtanna/ es rugoggatol/ igaz elgel ütt az ora
 imę az embernek fia az bünösöknek kezbe adattatik. Kelltet fel
 menünk elő / imę el közelghet az ki enghemet kezbe ad. Es legok
 tan meg mitoron ezt mondana az Jhesus / első ioue az Judas / ki az
 tizenket tanítuan közzöl egg vala / es u uele nyelnek nagferegbe va
 la / ki felkispülün valanak törökuel / es sabotokual / melket az pap
 polnal fiedelmé / es az irástudol / es az vinet borzattanál vala.
 Az Judas kediglen ki ütet kezbe agga vala köz ielt adott vala üncti
 ef ezt monduán. Valakit en meg rzokolandol az az / azt fogiatol
 meg / es okoson rigitel el. Es mitoron el ütött volna legctton u
 az Jhesus hoz iárula / es monda üncti. Rabbi Rabbi / es meg rzokola
 ütet. Az sereg nip kediglen az Jhesus kezuel meg ragada es meg
 fogá ütet. Egg nimell kediglen azok közzöl tit az Jhesus körül álla
 nak vala az u törít ki vonuán az sű papnal boldgáthoz rzapa / es
 el vágá az u filit. Es teleluin az Jhesus monda ünctief. Vg üttes
 tet ki törökuel / es sabotokual hog enghemet meg fogiatol / mine
 egg latorra. Napontid tú közöttetel valik az templomban tanítuan
 es ott meg nem fogatol enghemet. De hadd telleseggenel be az
 irások. Es az tanítuanok ütet el haguán mind el futának. Es
 egg nimell iffiarzka követi vala ütet / ki az u meztelen tesire egg
 gólrzot tafarított vala / es megfogal azt az iffiarzkal / es az u
 nekief erebtün az gólrzot meztelen futá ki markokbol. Es az Je
 sus az sű paphoz vüel / es u hozza be gülnel mind az sű papok
 es az vinet / es az irástudol. Es az Peter tauul követi va'a ütet
 mind arziqlan mignem az sű papnal házához ütött volna / es ott
 ül vala az boldgáual / es az tűz világnál süntözik vala. Az sű
 f papok kediglen es mind az eggy tanász az Jhesusnal ellene tanu
 E bizony

Euangeliuim

Bizonfagot lerehet vala / hog' utet meg olne / es nem talalnal vala
Bolan kediglen hamiss tanubizonfagot mondottanal vala u' ellene /
es az u' tanubizonfagot egge nem illenek vala. Ez mitik felfelnel
vala / es hamiss tanubizonfagot mondanal vala u' ellene / es ez
mongal vala. Mi hallot hog' ezt monga vala. En lerontom ez
templomot mellett kezuel raktanal / es harom naponn ma't ratol
besibe / mell nem kezuel ratote liben. Es meg effippon es az u'
tanubizonfagot egge nem illenek vala. Es az su' pap az gulete
zetnel kozibe fel kelun' ferdi vala az Jesusz ezt monduan. Sem
mit nem felelfi / mi'rt mondanal ezet tanubizonfagot te ellened?
Es az Jesusz vesteg halgat vala / es semmit nem felel vala. El
meglen az su' pap meg kerde / es monda uneki. Te vagi az Christus
az bodog istennel fia? Az Jesusz kediglen monda. En vagot / es
meg lattatol az embernek fiat hog' az isteni eronet jobb keze febst
ul / es el tu' az e'gnel kodiben. Az su' pap kediglen az u' ruhait meg
fakastuan' monda. Mi fustsighunk vagon niga es tanubizonfa-
gotra? Tu' magatot hallatol az isten ellen valo bidalmas besidet.
Mi lattatik tunetekel? Azot kediglen mindnaian' karborzatat utet
azt monduan / hog' halalt irdemlene. Es nikit u' rea kez dinesz pog
dosnal / es az u' or'zaraiat be fedezni / es utet ofoluel verni / es ezt
mondani uneki. Talald meg. Es az folgal ar'zul verit vala utet.
Es miforon' az Peter alatt az palotaban volna / oda mene egg
az su' papnal folgaloi kozzol / es miforon' latta volna az Peteret
hog' fustoznek urea mizuin monda. Te es az Nazarethbeli Jesusz
ual voltal. Az kediglen meg tagada / es ezt monda. Nem emne-
rem / es ingen sem tudom mit mondass. Es el hime az Peter
az palotonal elgebe / es tut sola. Es miforon' az folgalo emeglene
latta

Gent Marcus' irása Berint. 75

Tatta volna ütöt / esmeglén ezt kezdé mondani azoknak az kik ott állanak vala. Ez azok között való. És az esmeglén tagadák tessen vala. És egg kevesse annak vöanna esmeglén az kik ott állanak vala / ezt mongak vala az Peternek. Bizón azok között való rag / mert Galileabeli vag / es solasod es ottan. És az Peter kezdé atkozadni / es igben elkenni / hog nem esmerne az embert az kiril solnanak. És esmeglén tul sola. És meg emlekezék az Peter az befidül mellet az Jesus mondott vala uneki / hog minnek delotte az tul ketber sola / hurompor tagadna meg ütöt / es hirt

(kezdé)

Rizendődik rü

Es riguel legottan tenarot tartuan az fu papok az vincuel es az irakudokual / es az eghib tanar

eli nifuel az Jesusi kitorne elvuel / es az Pilatus kezdte adak / es megkerde ütöt az Pilatus. Te ragi az Sidoknal kirala? És az Jesus feleluin mont a uneki. Te mondod. És vadoktat vala ün ter az fu papok s. k dolagokbol. Az Pilatus kediglen esmeglén megkerde ütöt / es ezt mondó. Semmit nem felelki / imeg mell sot tanut / azon agot mont anak te ellend? Az Jesus kediglen annak vöanna semmit nem felele / annira hog az Pilatus el ezut atkoznek. Az üdnap napon kediglen fokott vala elborzadni az Pilatus unekiel egg foglot / valamellet kirnek rula. Vala kediglen egg fogot / kinek Barattas vala neve / ki azokval fogattatott vala meo / az kik hatorusag ofai ralanak / kik az hatorusagtan galkossagot eutte

E ij

Euangelium

nel vala. És miforon az sereg nipe fel kiáltott volna kezde arra lirni
 az mit mindenforon tútt uala ú velek. Az Pilatus kediglen felele
 únekief/ és monda. Afaratófi hog elborzássam tunekief az
 Sidoknak kiralat: Mert tugga vala hog irigignei miatta attal
 volna kezbe úiet az sú papok. Az tú papok kediglen az sereg nipek
 arra indgat hog infabb az Barabbast borzátnael únekief. Az Pila
 tus kediglen felelum esmeglen monda únekief. Mit afartok azirt hog
 teget annak az lit Sidoknak kiralanat mondotos: És azok esmeglen
 fel kiáltanak. Fejnyez meg útet. Az Pilatus kediglen ezt monga
 vala únekief. Maga mi gonost tútt: És az Sidok annalesz erof
 sebben fel kiáltanak. Fejnyez meg útet. Az Pilatus kediglen afar
 uan az sereg nipek elegbet tenni/ elborzátá únekief az Barabbast/
 és az Jcsust meg ostoroztatuan kezefbe ada hog meg fejtetnyel. Az
 vitezef kediglen elbe viuef útet/ az palotaba/ mell az tistartonal
 itlo háza vala. És egbbe hivaal mind az eghiss körül allo nipek / és
 felöltöztetef útet barsef ruhaba / és touiffból font koronát tú
 nek fejbe / és kezdele útet úduozleni / ezt monduan. Úduozlig Si
 doknak kirala. És az ú fejé nádual verik vala / és ú rea pógdofnek
 vala / és tordre esuin imaggal vala útet. És miforon meg rzufoltak
 volna le vetteftetef útet az barsef ruhabol / és fel öltöztetef útet
 az ú tulandon ruhaba / és fi viuef útet hog meg fejtetnyel. És ké
 pteftinef egg Simon nevú embert / hog felvenne az ú keresztiaes
 fi Anrene városbol tamadott vala / és onnan mulik vala - fi az ú ó
 rófsghiból ná vala / és fi az Alexandernel és az Rufusnak atca vala.
 És elviuef útet az Golgotba nevú helyre / mellet ha meg afarf ma
 garázní ezt tisi / sú laponánal bele. És ott myrthes bort adának
 únekief inia. De ú el nem viuef. És miforon meg fejtetettief

volna ütet meg östäl az ü ruhāt / es
azokra nulat vetinet ki mit venne .

Vala kediglen három ora / es meg fe
hígtel ütet. Esoda vala irua az ü ha
lakra karboztatásanak rāsa. Es az ü
dolnak kirala. Es ü vele let latrot fejt
tinet meg / eggitet jobb felöl / es az
māfodikt bal felöl. Es betellefedet az

d uas nelt ezt monga. Es az barni salnak főzibe pámlaltartott.
Es az lit onnan elmulat vala sūdalmas bepūduel illetik vala üteti
es ingattal vala az ü fereket / es ezt mongat vala. De / ki leron-
tod az templomot / es három napon fel ippjted-šabadit / meg te ma
gadat / es hall le az kerešt farul. Azontippen az iü papot / es / az irascu
dolual egetembe ezufoltat vala ütet ün főstöl / es ezt mongat vala.
Egebetet meg šabaditott vesedelemtül ümagat nem šabaditotta
meg. Az Christus az Israclnek kirala šallon le mostan az kerešt
farul / hog lassul / es biggüt . Az of / es az lilet meg fejtettene / vala
ü vele egetembe sūdalmassāgotual illetik vala ütet. Miforon hat
ora lutt volna sötisig tāmada mind az eghisš földön mind kilenéz
oraiglan. Es kilenéz oran kialtast tün az Jesus nag felfoual / es ezt
monda. Eloi Eloi lama sabarhtan / mellt igbisnek magari āga ig esil.
O en istenem o en istenem mire bagäl el enghemet : Es nül az ol
nak főzölle lit ott állanak vala . Miforon ezt hällottat volna ezt
mongat vala . Ime az Illest hña / esoda futu egzik / es spongal
etzetvel be tölte - es nādba feltiug / es az itale neki nuntā ezt mond
vān. Hadd lassul ha el iü az Illes hog ütet le vege innen. Az
Jesus kediglen nag felfoual lelit ki borzāta / es az templomnak mē

E uangelium

Forſtara lét riſſre ſakada az ſeſſőriſikül fogua mind az aſſőriſikül
le. i. Mikorön lediglen ſatta volna az ſarados / ki ellenbe ott közel
áll vala / hog ekkippenn nagkiáltáſt eiün borzátta volna ki az úlet
lit / monda. Ez ember bizön fia vala az iſtennek. Valának ledig
len ott aſſőniállatof es / lit tauul niziſ vala / mell aſſőniállatof kö
zöte vala az Maria Magdalena / es az Iſus Zakab annia / Maria / es
az Joſe annia / es az Salome / mell aſſőniállatof meg akkorön es
mikorön Galileaban vala / útet köuettit vala / es ſolgaltanak vala
úneki. Ez egéb több aſſőniállatof es valának ott / lit egetembe ú ve
le Jeruſalembe ſelmentenek vala. Es mikorön immáran eſtue lútt
volna / mert paraſi eue vala / mell nap az ſombatnak elötte vagon
eſtúe az Arimatheabeli Joſef / ki tiſteteletetanáczebeli ember vala
ki ú es varia vala az iſtennek orſágat / es bátorſágot viün keme
ne az Pilatushoz / es megré az Jeſuſnak teſtit. Az Pilatus ledig
len rudalla vala / ha ill hamar meg holt volna. Es az ſaradofe
hozrá hivatúann megferde útet / ha lóidete volna hog meg holt
volna / es az ſaradofatul meg ertuinn az Joſefnek ada az teſtet
es az Joſef arön gólerot viün / az kereſtſarul útet levúe / es az b
gólerba rakára / es koporſoba heſzeretete / mell kúſiklából vágatta
tút vala ki. Es köuet fordítanak fel az koporſonak antaiára. Es
az Maria Magdalena / es az Joſe annia az Maria niziſ vala
holott heſzeretetnek az koporſoba .

Ezennhatodik riſ

E mikorön el mult volna az ſombat / az Maria
Magdalena / es az Zakabnak annia / es az Salome
egetembe drága keretec vünek / hog elmenningſ / es meg e
ſennek

kennet az Jēsusť / es nag riguel az űd
 nepnet első napján az koporsóban in-
 dulának / mitoron immarán az napnak
 világozága fel űtt volna. Es ű fő
 zótót az mongát vala. Kirzoda for-
 dijta le múnékunk az kővet az koporsó-
 nak antaiarul? Es mitoron eltekintette-
 net volna / látal edőg az kővet lefordították / mert igben nag vala. Es
 mitoron az koporsóba be mentenek volna / látának eggiffiarztae ki
 több felől űlvala es fel őltöz tetett vala fejr ruhába / es megriműlinek
 Es az monda imekiel / meg ne riműlletet / az Nazaretbeli Jē-
 susť kerseitel / ki meg sebjitetett volt / fel támadott ninczen itt. Whon
 az belholott helyzetettik volt űtet. De mentetek el mongátok meg
 az ű tanjtuáninak az Peternek es / hog ű tünektel elöttetek megen
 Galileaba / ott űtet meg látatok mikippen meg mondotta tünektel.
 Es mitoron onnan el mentenek volna / nag hamarságuval el futának
 az koporsótul. Mert űk igben megrettentenek vala / es igben elalmil-
 kottanak vala / es senkinek semmit nem bolnak vala / mert felnek va-
 la. Mitoron kediglen fel támadott volna az Jēsus riguel az űd-
 nepnet első napján / előbbor meg ielenek Maria Magdalenának liból hēt
 őrdögöt űzött vala ki. Az et mine / es hirre tiue azolnak kik annak
 elötte az Jēsusval valának / Es kik kelerghenek vala / es sirnak va-
 la. Es azol mitoronn ballottak volna hog űlne / es hog űtet látta
 volna az Maria Magdalena / nem hiuek. Ez etnek vtanna ű köz-
 zólót lettönet vtokban meg ielenek más abraozóban / kik mezeire
 mennel vala. Azol es el meninek / es hirre tiuek az egéb tanjtuán-
 nak. De azol ezetnek sem hiuek bawolot.

Euangelium

Legytször meg ieleny az tizen egg tanjuaannal misoron le tele:
pettenek volna / es semetbe meg fedde ufot az u hitotlenfighetbol /
es buotnek kemifighibol / hog nem hittenek volna azotnak az hit
lattal volna utet hog fel tamadott volna . Es monda unetel .
Menyterek el mind ez eghisb vilagra es predikallatol az Euange
liumot minden teremtet allatnak . Valaki az hitre terend es meg
kerestellkedendul uduozal . Az hi ledig az hitre nem terend elkarhozil
Azotok ledig az hit az hitre terendnek ilen ielenfighet fouetil . Az en
meueminet általa ordogokot fognak hi uzni . On nelueken fognak polni a
Rigolot kezeltbe fel visnek . es ha valami halalos italt wandnak meg
unetel nem fog artani . Kezelet az beteghetre fogial tenni . es meg
fogialnak . Annakokart minet utanna az or isten polc volna unetel
az meniorba zba fel vutetel . es ott az afa istennel iobbia felol ule .
Az tanjuaanol lediglen el meninek / es mindenutt predikallanak . es
az or isten mindenutt u velek egetembe ezeketel vala . es az unan
besidit meg erossiti vala az ielenfighet
uel mellet fouetkez
nek vala .

Szent Marcus irasa kernt valo Euange:
liomnak vige .

Szent Lukasz ítele mellett Szent Theofylasztus
 és Szent Jeronymus irt meg.

Lukasz Antiochabeli vala / és orvosi doctus /
 és mind pogán irásban s mind Sido irásban tudos
 vala. Mell Sido irást tanulta vala Jerusalemben
 iluñ. Ki az mű orunk stentül és tanula. Mert
 mikippen mihl mongát ú és egg vala az betuen tamguan közzöl.
 És az Christusnal feltámaszának utanna Cleopasual eggütt tá
 lalkozott vala az Christushoz. Az or istennek meribe mensinel
 utanna lediglen mikoron Szent Pál az hitre fordult volna ineh ott
 U tassa

háza lán. Az - Chrusznak menbe menhnet tizen öt estendövel
vanna rá ez Euangeliumot nag' forgalmat osszaval / azontippen
mint sent Páltul es az egéb tanntuanoftul erette vala / mint ü
maga es ez Euangeliumnal eleben rluán meg ielenti. Eianlá
kediglen ez Euangeliumot az Throsifusnal / ki tanárzbeli ember
vala / es Friedeleni. Más könuet es berze mellet ez netovel netoe
re. Az Apostoloknal rzelebedeti. Mell könuet lutt dologrul valo
vása touabb merzen hanem ezal arzig mig sent Pál Romában
set estendeig lalst / az az / az Nero birodalmánal negedit eptens
deniglen. Azut az Euangeliumot vg irá oz mint hallotta vala /
az apostoloknal rzelebedetit kediglen vg berze / az mint látta vala.
Kolt' zuan mig estendiglen de es üneli ütben selesigbe nem vala.

Halála vian Konstantinopolban temettetst el. Kinek

istemit az sent Andras apostolnal tetemá

mel maradvival vult Archaiabol

es városba Konstan

tusnak

birodalmánal busadit estendöben.

Euangelium

Szent Lukács
írása szerint.

Muel hog sokan erőtödinél ranta / hog renduel irásba
beferzenél az lútt dolgot / melleket mü közötünk
tellesiguel valo bizonyaga vagon / mitippen előntbe
attal műnetünk azok / az lil elcítul fogua semetuel
lattatás / s fogalator es túttenei azokban az melleket befillenél va
la: ionat lattatél ennetem es / si vigre azokual eggútt íarit kelil /
hog minden dolgotul elcítul fogua nag fogalmatos / s agual meg tu
dalozuan / innet toua azokot teneled megirnam io Theofilus / hog
sobbán meg esmernid / azolnak bizonyagual valo voltat / mellekre be
bid szerint tanngattal volt.

első rész.

Vala Herodesnek Sidore:
hágbeli királynak ideiben
egg nimell eggházi ember
línél Salarias vala neve ki
az Abiasnak nap sám sernut valo rend i
ból pala s az ú selesigbe az Arontus
s ú nem

Euangelium

memzetett leanol közzöl való vala/linek Elisebet vala netve. Iga
zat valanal kediglen mind ketten az istennek elötte/ es u magokor vise
lik vala minden megfeddésnélkül az or istennek minden paranczolari
ban es minden io műelkedetekben mellet enbert igaznak mutatnak.
Es nem vala ünneket magzattol. Annafokairt hog az Elisebet med
do vala/ es mind ketten el mulattat vala ideieket. Eün kediglen ez
mistoron az Zakarias az isten előtt az egghäzi polgalatban fogla
lajos volna az u nap sam ferint valórentiben/ az raghári em
breket polgalattolnal posaso ferint u rea esz az nil/hog az tem
ploimba be menne temierezni. Es mind az nipek josasaga tulul
madhozit vala az temierezifnek oraiän.

Ezara kediglen az Zakarias az ur istennek angalat hog az oltaron
vobb felöl allana melkenn poltanak vala temierezni. Ez e latuann
az Zakarias meg rettene/ es nag filelembre esz. Monda kedig
lenn u neki az angel. Zakarias ne fill/ mert meghalgattatott
az te köörghised. Es az te felesighed az Elisebet fiat pul teneked/
es Janosnak neurzed utet/ es nag örömed lipen teneked/ es nag
vigasagod/ es az u pulctsin josann örülnek. Mert nag lizen az or
istennek elötte/ es sem bort sem valami egéb meg rifeghitio alatot
nem ipil/ es pent lilefvel be telik meg az u annianak mihtben. Es
az israclnek fiat közzöl josat meg fordit az u vrosthoz stenelhez.
Es u u elötte el u/ az Illesuel leleuel/ es tepetfighuel/ hog
eneg forditza az atafnak füeit az u fiosthoz/ es az engbedetlene
ket az igazaknak bölzetfighire/hog lip nipek fererzen az or sten
nek. Es monda az Zakarias az angalnak. Miböl esmerem meg
art. Mert en uin ember vagot/ es az en felesighem es immaran
el mulatta iderit. Es felehu az angel monda ünne. En Ba
brud.

Szent Lukács írása szerint. 80

triel vagol/ ki az istennel előtte állottam/ és ki azért küldettetek
hogy teveled álltal/ és ez öröndeten dolgozol teneled meg mongana
és imé főcskezik ez hogy veszteglisben liss és nem jólharcz mind
az napiglan/ mellen ezek meg lissnek/ azért hogy nem hül az en
lepidimnek/ mellet be tellesednek mikoronn ideir lissen

és az ny vária vala Zakariás/ és ezudalkat vala hogy az tem
plomban lissnek. Mikorön kediglen ki ment volna az templombel/
nem jólhat uala ünnek. és meg esmerék hogy latást latott volna
az templomban. és ú int vala az ofnak/ és niman marada. és
értintez ez mikorön be tellesedtenek volna az ú templomban valo
felgalassanal napra. Az ú hazához mine. és napofnal utanna
kediglen elhabet az ú felesigbe mihiben magzatot fogada/ és öt
holdnapon nyestiben tartá vala magat/ és ezt monga vala. Ig tün
en velem az or isten az napofban melletben stam telente/ hogy el
senne az en embereket kőzött valo földalmamot.

Latod holdnapbarn kediglen elborzattaték az Gabriel an
gal az istentül/ Galileanai városában mellet neve Nazareth/
az főzhoz/ mellet tegten vala egy firsunal/ hanc Josef vala ne
ve/ és ki Daudnal házabol parmazott vala/ és az főznel
Mara vala neve. és az angel az főzhoz be mener/ és
monda. Ödözlig kedtes főz. Az Ur te uled vagon. Alz
dott vag te asponiállatofnak kőzött. Az főz kediglen mikor ezt hal
lotta volna/ meg haborodék az angelnak befidi/ és gondolkodit uala
ranya minemü kőfönet volna ez. és monda az angel ünnek. Ne
fisk Maria, Mert kedtes lelic az istennel. Imé mihibe mag
zatot fogarcz/ és fiat fől és Jesusnak nevezed üt. és ez fm vag
lissen/ és az felesigbe istennel fiantat. és ünnek agga

E uangelium

az ur sten / az ú attánat Daidnal bekít, es az Jacobnal bázán
 mind örökté vralkodit / es az ú orßágánal uigbe nem lifen. Monda
 kediglen Maria az angalnal. Mert lifen az 'mert en furfiat
 nem esmeret? Es sefeleuin az angal monda ünelti. Szent lilek
 felül te reád áll / es az felsigbes istennel hatalmassáza arítuaul
 be fog tipegdet. Annalokairt ez es az mell bentsigbes hülettetik te
 túled istennel fiánal biuattatik. Es imz az Elsebet az te ralonfá
 god ú es fiat fogadott az ú vnsighiben / sa ez boldnap hatod az
 Elsebetnek / mell meddönek biuattatik vala. Mert az istennel akar
 mi befid sem lifen lehetetlen. Monda kediglen Maria. Imz az
 vr fogallo leána / legen ennekem az te befided berint. Es el maue
 ütül az angal. Fel teluin kediglen Maria az napokban nag hetsig
 uel az beg közbe mene / az Juda netou városba es be mine Zakariás
 nal házába / es nag beretetuel köpöne Elsebetnek. Es lün ez
 bog balla az Elsebet az Marianal köpönetit / indulást tün az ger
 met az ú mihiben / es bent lilekuel be telel az Elsebet / es nag fel po
 mal hálta / es ez monda / Áldott vag te asponóknal közötta mert
 áldott az te mihednek gömölze. Es honnan vagon ennekem ez bog
 az vr istennel unna en hozzam ünön? Mert imz mmel vtanna az
 te köpönsednek háua az en silembe nüt volnamdulást tün az germet
 örüendeznek miatta az en mihiben? Es bodog asponál los
 az fi az istennel bütt. Mert azolnal be tellesedhet meg lifen az
 mellet meg vadnal mondua az vr istentül ünelti. Es monda az Maria
 Fel magasztalko az en ilo lelkem az vr istent / es örüendez az en ofo
 lelkem az en üdüözgö istenemben. Mert az ú fogalo leánal alá
 valo vo'ara telinte. Es imz ennel vtanna bodognal fogat monda
 engemet minden nemzetisigbet. Mert nag ágos dolgot tün en ve
 lem

Bent Szűcs vása betűnt. 81

lem az hatalmas / es lincz az úncue bent. Es az ú irgalmasságon
nemzetfigyél nemzetfigre vagon azokon az lil útüle filnet.

Erót tün az ú korianat általa / de s toua elbagata leui
lelet az ú füöfnet gondolattául. Ec hána hatalmassotot be
lebböl / es fel magasztala ala valófor. Es bezöföt be tölte tot

ual / es kardagotot úrcsen borzara el. O hozzáia oue fraelt az
ú germetk / hog megemletrné az irgalmasságnul. Mikippen

Éröfte, Es azot lediglen Ána az Esbetuel közei három boldna
piglan / es meg tere az ú házahoz Esbetnet lediglen fülhinet ide

te be telgt / es fut füle / es meg hallat az ú somfödságh / es rafená
ggt hog az or isten nag lippen meg mulatta volna az ú irgalmas
ságat ú hozzá / es öründernek vala vele. E lün ez hóltzad napon

el ióunet hog az gemmetet kőriül metellit / es az ú attanat neuin
Bafariasnak bíjál uala ütet / es felelün az ú anria monda. Nem
hanem Janos lrgen netre. Es mondanal úneli. Sen

ki ninczen az te rafenásághban hi ez netuel hivatassil. Intenek va
la lediglen az ú attanat mmel atarna netoerz ütet / es az atka
sablárzfot lre / es ezt iró monduán . Janos az ú netoe, es mind

el rzudalkozának. Meg rilactozgt lediglen az ú hána legottán
es az ú úelue / es föl vala dirziruin az stent / es min

ten ú somfödsághm nag filelem lün / es mind ez befidet hirdettee
ark. vala Budooságnal mmden beges cartomária herte / es
antidenei lit ballottal vala az ú füöföbe helyeztetit vala. es ezt

menyál vala. Vallon mi lipen ez gemmetben? Es az s'tennet leze
vala ú uel : es az Bafarias az ú atka / bent hilevel be telgt /
es es profetala / es ez monda. Eh ziret es or az Israclnet is
lene.

Evangelium

Istere/mert meg latogat a es valisagot berze az u nipinel. Es az
 mu meg marat afunknak haruat emele fel/ az u germetiret David
 rak hazaban. Mikhippen fele az u bent profetainak paoisnak altala
 lit ez vilagnak kezdetitül fogva voltanak. Hog iouendore meg paz
 badulnant az mu ellenfighinkül/ es mindeneknet keziböl/ lit
 müntöt gülölnet. Hog irgalmassagot tenne az mu afankual/ es
 meg emlekeznet az u bent Testamentomarul. Es hog be tellesij
 tenet ehitet/ mellre meg ehitet vala Abrahamnal-az mu afankual/
 es ezt meg adna mü nekünk hog ez mü ellenfighinknet keziböl fi
 sabadulatuán filelemnélkül boldgálnant ünekt. Szent ileluel/ es
 igassagual u előtté/ az mü letünknet minden napiban.

Es te germet iouendore az felfigbes istennel profetainak paoisna
 tol/ mert az or istennel kemikinet előtté elől mü/ hog az u ötüt
 meg libezred. Es hog az u nipinel üdüössignet tanusagat aggad az
 u bünölnet borzánatában. Az mü istenünknet tönörületes büinet
 es iohának általa/ melluel müntöt meg latogata az fel tamadote
 nap az magassagbol. Hog vilagosagot adna azotnak az lit föntsig
 ken- es balálnak árulában ünnet vala/ hog az mü lábainkot bilesig
 net ötara igazgatná. Az germet lediglen newtedit vala/ es
 eröt vissen vala lesse bertnt/ es pusta heteken vala mind az iteglen
 mignem elő ünne az nap/ mellen li tell vala irelenn az Israelnél

nipinel.

Masodik

Es lediglen az
 na poston paranczola-
 tot oda li az unustud
 Es az

Szent Lukács irása szerint. 82

Zsáfar/hog sám szerint be irnák mind ez eghíss világot. És
 sámlalás első vala/mikorön Zyrenius Sirtát títúul birná. És
 mindenek el mennek vala hog magokot be iratnák/ kiti mind az ú
 városaba. Fel mine kediglen Josef és Galileából Nazaretnel
 városabol/ Sido orfágra Daudnak városaba/ mell Betlehemnel
 hivattatit/ Annakokait hog Daudnak hazátol/ és nemzetfigye
 ból valo volna/hog be iratná magát az Mariaual/ kit úneki felelti
 gbul hazafagra attanak vala/ mell terhes vala. Förtnekediglen
 b mikorön ott volnának be tellesedinek az ú búlisinek naptai/és ez vie
 lágra hűl az ú fiát az ú első hűlöttit/ és útet be poláta/ és hog
 emuel nem vala helyek únekiek az vendig fogado házban/ le felete
 útet az iábolban. És pástorok valának vgan azon tartománybars
 kik mezön valának barmoknál/ és őrizit vala gel viraftuan az ú ná
 iokot. És imé istennek angala felettel meg allapék/ és az or is
 temek sinefighe formúl riué úfót/ és nag filelemuel meg filemlie
 nek. És monda únekiek az angál/ Ne féltek/mert imé en hirdetek
 tünettek nag örömet/ mell meg líken mind az eghíss nipnek/Mert
 e hűletett tünettek az Daudnak városában/ ez mai napon úd uörje
 tó/ki az or Zhristus. És ez tünettek az tele. Találot egg fús
 gyermekel polába be tafarua kit iakolba helyezetttenek. És nag
 hirtelenfiguel lún az angálual mennéi sereanek solalaga kik d:ezre
 rit vala az istent/és ezt monaak vala Dirziret ligen az istens
 nek az magastogottan/ és földön tífelig/ embercknek iocfarat.
 És lún minek vtánna/ el mennek ú túlk az angalok az mennor
 fágba/az emberck es/az vektorok belnak vala eggmásnak. Men
 nünk el emmár mind betlehemiglen/ és lássuk meg ez meg mondote
 f dolgoz mell mostan lútt/ mellett az or isten meg iclente múnélünk.

Euangelium

Es nag sietetessiguel el moninet, es meg talalat az Mariat,
 es az gyermeket az iasolba helyezettuin. Misoron kediglen lattak
 volna/si hirdetget az besidet, mell unekiel mondattott vala ez
 gyermek felol. Es mind azok az sik hallal czudalozanak ezeken/
 melleket az passtorok mondottanak vala unekiel. Az Maria kedig
 len magaban tarta vala mind ez besideket es az u suiben viseli vala
 Es meg terinel az passtorok/sel magasztaluan/es dirzuun az is-
 tent/mind ez dolgotrul/melleket hallottanak/es lattanak vala-
 azonshippen mint unekiel meg mondatott vala.

Es misoron nolcz nap tolt volna be/
 hog foruul meteltetget az gyermek hivat-
 tatget az u nevec Iesusnak/mell nevec be-
 uattatott vala az angaltul-minel elotte
 az miiben fogantatget. Es minel otan-
 na be telletettenel volna az u tisztulasok
 nal napjai az Moysesnek toruibe berint/
 Zerusalemben vuet Iesusi hog elo allat-
 nak utet az vr istennel eleibe/milippen az vr istennel toruiben meg
 vagon iruan. Minden firsu magzat si az annanak mihit meg rut-
 ta az vr istennel bentelt magzatnak huattatit. Es hog aldoza-
 era valo aiandisok adnanak azon berint mint az vr istennel toru-
 ben meg vagon mondatuanfeles samu gberliczet auag ket galamb
 fiat. Es imz egz ember vala Zerusalemben/hnel Simeon vala
 nevec/es ez igaz/es io ember vala-es vana vala az Israel nupinel
 meg vigasztalasi/es bent lilek vala u benne. Es meg vala ispiue
 az bent lilek istentul/hogu arzig meg nem halna mignem
 meglatna az vr istennel Xpristusat. Es bent lilek istennel alta

Szent Lukasz irása Berint, 83

Ia az templumba menel / És mikor on be vinnék az templumba az
 gyermeket Jesust az ú fiúci hog az törunnel szokása berint ez elekedni
 nek ú irtette. Az Simeon és kariaa viug útet / és dirzire az istent
 és monda. Uram isten mostan immar bifisiguel borzatod el az
 te fogadot / az te befided berint. Mert meg látak az en szemem
 az te üdüözjófiadot. Mellet berzil minden nipeknek szemel lát
 tára világojjagul / pogán nipeknek valo meg icenisire / és az te niped
 nek az israclnek dirzekedsire. És mind atta s mind annia ezudalkozik
 d) vala ezeken / mellet ú felölc mondatnak vala / És meg alda ütök
 Simeon / és monda az annianak az Marianak. Ime ez gerz
 met helhez tetett solaknak el esisire és solaknak fel kelsire az Isra
 elnek napi között / és ezil helett / kinek ellene mondattatik / Sög az
 te lelket és tör iana által hog sok fiúcból az gondolatok meg nialak
 korzanak. És vala egg iouendo mőndo asponiállat finel Anna
 vala neter / Fanuelnek leania / Asfernek agozatiból / és nag ideu vala
 és hēt estendeig lenit vela az ú vāual az ú búzesig bicul fogua.
 És ez közöl nölzuan nig estendeig len őzueglett vala / mell el nem
 e) távozit vala az Templomból / büntölisgeben és imādsāgokban ma
 gāt foglalka vala / és napual. És ez asponiállat azon orāban
 ett terme / és ú és az isteni vallāsa feleletet tisen vala / és sok
 vala ú rula mindeneknek kıl Zerusalembe vālt sāgot vārna / vala
 És ninek etāna az / or istennek törünne berint mindeneket ek
 righezinek / Galileaba meg tērnnek az ú vārosokba Nazaretben
 Az gyermeket Jesus kedig len nrekedik valat és eröt vifen vala
 lelliben / és be tellesedik vala bölzesiguel és istennek kedviben
 vala. És az ú fiúci estendöntint Zerusalembe mennel vala / az
 f) kufinnek üdnepiben / és mikor on immar tizenket estendős lüte

Euangelium

volna / mikorön az ú hüléi Jerusalemben felmentenek volna az úd
 nep napnak botása berint / es az napok be teluin mikorön haza tér
 ninet / az gr-met Jesus Jerusalemben el marada / es az ú hüléi
 epebe nem viuet / De aligat vala hog az vti tarsalag között volna
 es egg napi mind földet mentenek / es keresik vala utet az rakon
 jaghot / es esmeröt között / es mikorön meg nem leltik volna utet.
 Jerusalemben meg térinek keresuin utet. Es törtinet harmad nap v-
 tñ meg találak utet tehag az templomban az doctoroknak közötte
 ül / es halgatta ütöt / es kerdezi ütöt / rzdalkoznak vala fediglen
 az ú értelmün / es feleletün / mind azok az tik utet halgattak vala.
 Es mikorön lattak volna utet az ú hüléi el rzdalkozanak / es mon
 da az ú anna üncki. Fiam mire tul ekkipen mü velünk? inq az te
 atad / es en nagbanatural keresünk vala tighedet / es monda ünckiek.
 Mi oka hog enghemet kerestet volt / auag nem tuggatof volt hog a
 zofban kell magamot foglalnom mellet az en asam dolgai. Es az
 ú hüléi meg nem ertet ez besideket / melletet ünckiek sola. Es ala
 toue velet / es Nazarethbe mene. Es ünckiek enghedelmes vala. Az
 ú anna fediglen megtart vala mind ez besideket az ú hülben. Es b
 az Jesus garapodik vala bölzesigiben / es testi állapattaban / es
 fedwessigiben isiennél / es embercnel.

Sarnadik ruz.

Tbertus rza barnak fe
 dig birodalmanak tizen
 ötödik estendeiben / mi
 korön Pontusbeli Pi
 latus Sidorosban tistartó ferede
 lem

Szent Szakcz irása Szerint. 84

lem volna/ Galileaban fediglen Herodes / fi az orsbagnaf negedik
 ribit biria vala/ Itureanaf fediglen es Trachonitisnek tartománában
 az Felep az úttafia/ fi az orsbagnaf negedik ribit biria vala/ Abi-
 leneben fediglen Sijamas fi es az orsbagnaf negedik ribit biria vola/
 mikoron Annas es Caiaphas püspökök volnanaf / ho adaték az vr
 istentül Janosnaf / az Zakariasnaf fiánaf az puftában. Es elme
 ne mind az tartománásokba mellet az Jordan körül valánaf / es pre-
 dikálta vala az illetnek meg iobytálanaf keresztighit bünöknek meg

borzánattára mikippenn meg vagon irua az Esaias profecianaf bes-
 szidinek kónuiben/ fi ezt monga. En az fiálonaf sava vagon az puft-
 tában, kishizitek meg az vr istennek vtat/ tegitek egenesétké az ú ósue-
 nit. Minden völgteltel/ es minden heg/ es halcm meg alarzonul
 es az horgások egeneséke lishnek / es az darabok meg szinlett vtat-
 ka / es minden test meglátka az istennek úduoztót fiat. Mond
 vala annakofairt az nipeknek sereghinek / kif fi mennel vala hog meg
 keresztelkedninek ú túle. Vivera figofnak nemzeti/ ficzoda telenteke
 meg tünettek / hog el futnátok az el ieuendo haragnaf clótte? Te-
 hág teremzetek ott gömölözököt mellet miltof legenek az bünböl
 valo fi tétishez / es ne kerzitek ezt mondani tú magatektan .

Műnekünk az Abraham afánk/ Mert mondem tünettek / hog az
 isten ez kővekből fiafot támaszhat az Abrahamnaf. Immaran fe-
 diglen ez fekeréze es az faknaf güterive titetett. Annakofairt
 minden fa fi is gömölözöt nem terem / fi vágattatik / es az tűre
 vettetik. Es kerdis vala ütet az nipelnek sereghit es mondanaf va-
 la. Mit tegünk? Felelvün fediglen monda ünekief. Az kinek két kón-
 köse vagon/ aggon köntök az kinek ninczen / es az kinek eledele vagon
 kazonkippenn tegm. V horzá mentnek fediglen az fufarok es hog

Evangelium

meg keresztelkedzének / és mondának úneki. Mester mit tegünk?
És az monda únekiel. Semmit ne vegetek többet annál
mint meg vagon szerezve tüneltel. Kérdik vala kediglen ütet az vitez
lő nipel és ezt monduán. Mit tegünk mi és? És monda únekiel.
Valakit meg ne nyomorjzatol/valakit hamiss fogasokual meg ne
karosjzatol/ és meg elcbegetet az tú földaitokual. Mikoron ke
dig az nip vārnā/és mindenek az ű főökben gondolkodnának az Za
nos felől hog ha ű volna az Xristus. Felelün az Zanos mindenek
nel monda. Bizón az hog en vizuel keresztellek tütököt/de el ű az a
li en nálamnāl crösb/kinel sarufötöinek meg odāsara eleg nem var
got. V meg keresztel tütököt bent lilckuel/és tüzuel/kinel az boz
ro lapöt keziben vagon/és meg tibenfa az ű sörüt/és az gabonát be
günti az ű gabonās házāba/ az poluāt kediglenn meg igheti meg
olthafatlan tüzuel. Sokakra egebetre és intuin predikall/vala az
nipelnek. Herodes kediglen li Galdeanak neged rübit biria vala
mikoron Zanoftul meg feddetnek az Herodiasnak az ű atafia fele
lighmek felöle/ és minden gonosfagoktul/melleket Herodes tiben
vala/minden egöb gonosfaghiboz ezt és hozza tius/és az tömlözbe
vete az Zanoft. Lün kediglen mikoron minden mip meg keresztelked
nek. És mikoron Jesus és meg keresztelkedett volna/és imadkoznek
meg ilatkozet az mennörpäg/ és az bent lelel leßalla ű reā test
semiben oll mint egg galamb/ és mennörpägbol hozat lün/mell
ert monja vala. Te vaj az en herelmes fiam te benned io lippen
fedvorn be telek. És ű az Jesus unmar harmincz ebtendös
szed vala lenni az mint aljatatil vala Josef fianak lenni/ és az
Josef az Helisia volt/az az Matthas/ az az Leuis/az az Mel
chis/az az Zannas/az az Josef/az az Matattbias/ az az e
Amos.

Szent Lukács irása szerint. 85

Amos / az az Naum / az az Hesli / az az Siagge / az az
 Maath / az az Matathias / az az Simeus / az az Joser /
 az az Judas / az az Joannas / az az Xhesas / az az Sorobabeles /
 az az Salathiel / az az Neris / az az Melchis / az az Adis / az
 az Losam / az az Helmadam / az az Hre / az az Jese / az
 az Helizer / az az Goram / az az Matthas / az az Leuis / az az
 Simeon / az az Judas / az az Joses / az az Jonam / az az Hea
 liarping / az az Meleam / az az Menam / az az Matthas /
 az az Nathan / az az Dauid / az az Jesse / az az Obed / az
 az Booz / az az Salmon / az az Naason / az az Aminabad / az
 az Ram / az az Esrom / az az Jares / az az Judas / az az Ja
 robe / az az Isaak / az az Abraham / az az Eharras / az az Nachor
 az az Saruch / az az Ragau / az az Jalek / az az Heber / az az
 Salas / az az Lainam / az az Arfatas / az az Sem / az az Noe
 az az Amer / az az Matthusalas / az az Enor / az az Jareth
 az az Malalehel / az az Lainam / az az Enos / az az Seth / az
 az Adam / az az Jsten

Megedik rsi

E Sus kedglen
 bent lilek istenuel tel
 kes lium megtore az
 Jordan vizbol / es
 bent lilek istentul az
 pustaba vitetel es neguen napiglan

isirtetel vala az ordogtul / es semmit nem iuel az napokban / es vig
 4 re az neguen nap be teluin meg ehezfel. Monda kedglenuneh az
 ordog

Euangelium

ördög/ Ha fia vag az istennek/ mongad imer kúnel hög legen ke
nurre. És feleluinn az Jesus úneki monda/ Megvagon irua. Nem
ezaf keniruel il ember/ hanem istennek minden ighíuel. És vele
fel viue útet az ördög egg magals hegre/ es meg mutatā úneki ez
földnek kerckíghínel minden orsóghit egg punctni údöben/ es mon
da úneki az ördög. Teneked adom mind ez hatalmaságot/ es ezetnek
dúrzófighit/ mert ennekem vadnak adua/ es valafínel akarom annal
adom azt. Annakóairt ha te le eiuiñ en elíttem imādandafí enghe
met/ mind tíeid lífínel. És feleluin az Jesus monda úneki. É regg
hátam meghe te satan/ mert meg vagon irua/ Imággad az te bra
dot istenedet/ es ezaf útet kólgaíd. És Jerusalembé viue útet/ es az
te. nplomnak leuegőire állatā útet/ es monda úneki. Ha fia vag az
istennek borzáb alá temagadot. Mert meg vagon truāñ hög az ú
angalinal paranazol íuendöre te felöled/ hög meg tarrzanaf tíghe
det/ es kezefbe fel vífínel tíghedet/ hög az kúbe az te labadot meg ne
lértzed. És feleluin Jesus monda úneki. Megvagon mondua/
Ne fíbirzed az te vadot istenedet. És mifor minden hírtis el
vígheftetett volna/ el mine útüle az ördög egg ideig. És meg tereb
az Jesus az bent lífel eréiuel Galileába/ es híre lún úneki mind
az eghíű tartománban/ es ú tanít vala az ú sinagogáiofban/ es
mindenektúl dúrzírtetít vala. És Nazaretbe mine/ holott ú fel
tarratott vala/ es az ú fífa íerint bemine az kombatnak údnepek
napiāñ az sinagogába/ es fel fele irásolvasni/ es kezíbe adaf úneki
az Ekaías profetanaí kónuit/ es mifor hí terítte az kónuet az helye
calálaholott ez vala megínia. Az or istennek lelke en rantam vagon
azim hög kenetuel niegfene engemet/ el borzāta engemet hög az
feghínelnek euangelíomot hírdíffel/ hög meg sógnézm az törtedel
mes

Szent Lukács irása Szerint. 86

mes büvöt. Hög fogloltak el sabadulást predikáltak/ és valoknak
lötäsi/ hog meg rontattak elereszket meg sabadhtásnak általa/
hog predikáltak az bristennek fogánatos estendit. És az körüel
egbbe hantogatuan az fogának meg adā/ és esmeg leüle. És az
synagogaban mindenek ű reā niznek vala/ és semeket el nem vīšil
vala rula. Kезде lediglen mondani ünckiel. Na tōlt be ez iras;
az tū filicetekben. És mind tanubizonšagual valanak üncki/ és rzu
dalkoznak vala az ű bešidinek ledues voltān- melket az ű šaiabol
li šarmaznak vala/ és ezt mongāt vala. Nem ez az Josefnek fia:
És monda ünckiel. Mindencstul foguan imez hasonlatos bešidet
fogiātoš mondani ennekem. Oruos gogit meg te magadot. Vala
mnie dolgot hallottunk hog Capernaumban zelekettel/ tedd meg
itt és az te hāzādyan. Monda lediglen. Bizon mondom tūnektek
hog egg profetanak és ninczen berzūlete az ű hāzāiaban. De igaj
šagual mondom tūnektek. Az Allesnek ideiben soš űzveget valanak
Sidoršāgtan/ mikoron be zarlattateš az mennoršāg hārom est:
tendieglen/ és hat holnapiglan mikoron nagēšig lūt volka mind
ez egbišš földön/ és Alles az ošhoz eggitbez sem borzattateš/ ha:
nem ezal Sidon tartomanbeli Sorepta netrū vārosba/ az egg űz:
veg aššorhoz. És soš poklošok valanak Sidoršāgban Heliseus pro:
fetanak ideiben/ és senki ű kōzzōlōš meg nem tištula/ hanem ezal
az Siriabeli Naaman. És mind be telinek hāragual az Sinago
gaban ezeket haluan/ és fel tamadānak/ és li verēš űtet az vārosbol
és viugt űtet mind az hegnek teteieglen/ mell hegen az ű vārosok
valatott vala/ hog az meredeken alā vctneš űtet. V ledig mentiben ű
kōzzōttōš megen vala által. És alā mene Capernaumba Galilea
nal vārosaba/ és ott tanija vala űfōš az űdneš napošon/ és nagon rzu
Dalkoznak

Euangelium

Dalkoznak vala az ű tudománán / mert az ű befide hatalomual va
la eggbe foglaluan. És vala ott az Synagogában egg ember / libent
fertelmes ordögnek bellete vala / és fel kiálta nag fel hoaal / és mon
da. Nő te Nazaretheli Jesus mi dolgod vagon teneked mű velünk?
Azirt iütteli hog műnfet el veszes? Tudom ki vag te / Az istennek
amar pente vag. És meg fedde az ordögöt az Jesus ezt mond
uan. Nemull meg / es menni ki belöle. És mikoron fözöttök le verte
volna ütet az ordög / kimene ű belöle / es semmit nem arta üneki. És
mind megfilemlinek / es bolnak vala ű fözöttök / es ezt mongák va
la. Micsoda befide ez? hog ünön hatalmāual es tehetsighiuel pa
ranzol az fertelmes belleteknek es / es ki mennek? És az ű hire ki
teried vala az tartomānānak minden felöl valo helyre. Mikoron ke
diglen fel költ volna Jesus az Synagogából be mine az Simonnak
házába / az Simonnak kediglen napat erőssenn leli vala az hideg
Es kiről az Jesust ű irtette. És az Jesus meg āluān annak feie
felett / megfedde az hideglilinek betegsighit / es az elhagā az aszon
embert. És legottān felfeluin ünekiel szolgál vala. Mikoron kediglen
az nap elhūzodngel / mindenek kifnek külömb külömb fele betegsigheli
korok vala / az Jesus hoz visit vala űföt. És ű mindenkre kez eit te
uin meg gözirta vala űföt. Sokatból kediglen ordögöt es kimennek
vala / kif kiáltanak vala / es ezt mongák vala. Te vag az Christus.
az Istennek fia. És megfeduin nem haggā vala ünekiel azt monda
ni hog tudnak / hog ű volna az Christus. Mikoron kediglen nappal
ra költenek volna / ki ereduin pushta helyre megen vala / es az nipek
nek sereghi keresit vala űte. És elinduluan hinte oda meninek / az
holott Jesus vala / es megtarstostattak vala űtet / hog el ne távozngel
ű tölök. Az Jesus kediglen monda ünekiel. Agg városokban es kell

ennekem az istennek orvágat predikállanom / mert ezirt borzátat
 am el / es predikál vala Galileanaf. Synagogaiban.

Stodik rík

En fediglen mitoron az
 sereg nip. u rea omolna
 hog az istennek ighije
 ballana. Es az Jesus
 all vala az Genezaret
 neru tengher szakadik
 mellett. Es ket vesteg also haiot lata

az tengher szakadik mellett. Az halasok fediglen ki ballottanak vala
 az haiokbol / es az u haloiofot mossak vala. Mitoron fediglen be
 ment volna az Jesus az haioknak eggifte / mell az Simone vala
 kire utet hog egg keuisse az földtul ke vinne / Es le uluun. tanjra
 vala az haiobol az nipnek sereghit. Minek vtanna fediglen meg su
 nek az bolastul / monda az Simonnak / vig az mire / es vessitek
 meg az tu halotokot hal fogini. Es feleluun Simon monda uneki
 Nag vram mind ez eghis jiel munkat tunk es semmit nem fog
 hatank / de mind az altal es az te paranczolatodra im meg vetem
 az halot. Es mitoron ezt tuttit volna nag sof halat ferjtenek be az
 halosba. Meg szakad vala fediglen az u haloiof / Es intinek az u
 tanjoknak / kif az mas haioban valanak hog hozzaiof iuninel / es see
 ghjteninek unekiel / es el iouinek / es mind az ket haiot be toltet / og
 hog el merulnek vala. Mell dolgot mitoronn latina Simon
 Peter az Jesusnak terdehez esek / es monda. Vallal el en
 tulem vram mert en bunos ember vagok. Szeret nag amillodas fog

Evangelium

Valta vala meg ütet / es mind azolat lil u vele valanak az hal fo-
gasban / mellett fogtana vala. Azontippen Zakabot / es Janost
az Zebedeusnak fiait / lil Simonnak tarsai valanak. Es monda az
Simonnak az Jesus. Ne ill / ennek v:anna embereket fogj. Es
miloron az hajlot az földre ki vonak mindeneket elhaguän u vtan
na meninek. Es törtinek miloron egg ninell városban volna /
es ime vala ott egg firiu / ki tele vala poklos varual. Es miloron
latta volna az Jesust ortzaiara leburula / es kirg ütet / es monda.
Vram ha akarod meg tisztijthart / enghemet. Es lezit ki nyugt
uan illeteg ütet / es monda. Akarom / tisztull meg. Es legottan el
vesse u rula az poklos var. Es az Jesus paranczola uneki / ezt
monduän. Senkinel ne monjad / hanem mieniel / mutasd meg
te magadot az egghazi embernek / es vig aiandjot az te meg tistu
lasodirt / misippen Monyses meg paranczolta / tanubizonsagul une
kiet. Nagubban ki teried vala lediglen az u hire / es sok sereg nip gul
pala eggbe / hog hallanak az u beszidit / es hog az u betegsighetbol
meg gogjatnana. V lediglen felsle valo pusta hetelen il vala
es imadkozit vala. Es lun egg napon predikall vala u / es az b
fariseusok es az toruintudo doktorok ott ulnek vala / lil Galileanak
es Sido orsagnak / es Jerusalemnek minden városkabol mentenek
vala oda. Es az vr istennek ereie vala u nala azoknak meg gogjat
sara. Es ime valanak ott nimi firiat / lil viselnek vala egg ag
ban egg embert / kinek inai meg palattanak vala / es hetekrul elin-
dultanak vala. Es azon ugekeznek vala / hog ütet be unnek / es
Jesusnak elotte le tennek. Es miloron az nynek sokasagatul hetek
nem talaltanak uolna / honnan unnek be ütet / az haznak felibe
paganak / es az fedelen borzatat ala ütet az agarztaual egetem e

Szent Lukács irása szerint. 88

be az nép közibe / az Jézusnak eléibe. És latuán az ú hűtőt mon-
 da üneki / Ember meg borzattassanak teneked az te büneid. És
 kezdének gondolkodni az irástudot / és az fariszosot / ezt monda-
 uán. Kirzoda ez ki isten ellen való bídalmas befideler bold Kirzo-
 da borzathatta meg az bünt / hanem ez az ú maga az isten? Mmek
 vtánna lediglen meg esmér az Jézus az ú gondolatokot / felek
 un monda üneki. Mit gondolkottol az tú büetekben. Ez kettő
 közröl melliket könnyebb mondan / ezt meg borzattassanak teneked
 az te büneid / auag ezt mondani / kell fel és tárgy. Hogy lediglen meg
 tuggátol hog az embernek fiának hatalma vagon ez földön bü-
 nőt meg borzathatni / monda az kör embernek. Teneked bold kel-
 fel / veddfel az te ágadot / és menni el az te házadhoz. És az
 legottan ú előtt felkel / és felemeli vála az miben felült vála
 és az ú házához mine dirziruín az istent - És nag ámilkodás
 foglala meg út mind / és dirziri vála az istent / és nag filelem
 álla hűtbe / és ezt mongát vála. Vilhetetlen dolgot látánk
 ma. És ezeknek vtánna ki mine / és lata egg fukart / kinek Zeu-
 s vála netve / ki az fukaroknak ástalanál ú vála / és monda üneki
 Kóuels enghemet. És ez mindeneket ei hága / és fel kele / és ú-
 tet követ. És az Zeu nag lakodalmat szerze üneki az ú háza-
 ban / és vála ott fukaroknak sok sereghe / és egebetnek és kít ú vele
 eactembe ástalhoz ústenek vála. És rugodnak vála az irástu-
 dot / és az fariszosot az ú tanítuáninak ellene / és ezt mongát vála.
 Mre istek / és istek az fukarokul / és az büneifoluel. És felek
 un az Jézus monda üneki. Minczen hűfseghet oruos nélkül az-
 zolnak az kít eghissigben vadnak / hanem azolnak az kít betegsig-
 sben vadnak. Nem azirt üttem hog azolot hnam az illetnek meg

Evangelium

tobbjāfāra az kī igaznak itilik magokot /hanem azokot azkī bü
nösöknek. És azok mondānak űneki. Mire hog az Janosnak tanjtua
ni gāforta büntölnek /es imādsāgot tīstnek / azontippen az fariseo
sok es / az te tanjtuanid kediglen īstnek / es īstnak? Jesus kediglen
monda azoknak. Tehetitek ezt hog az āgas hāznak stāi büntölle
nek miglen ű velek vagon az vō leghin? De el űnek az napot mīko
ron elvitetik ű tūlōk az vō leghin / akkorōn az napotbann büntölnek.
Mongā vala kediglen űnekiek / ez hasonlatos beszidet es. Az vy
ruhānak solttāt senki nem erefti az o ruhāba / ha kūlomben līsen / az
vy ruha solt es sākāstāt tīst / es az o ruhāhoz nem illik az vy
ruhābol valo be ereftett toldalik. És senki nem tōlt vy bort o tōm
lōkbe / ha kūlomben līsen / az vy bor meg fogia sākāstani az tōmlōkōt
es az bor el omol / es az tōmlōk es el fognak vesni. De az must bort
vy edīnekbe kell tōlteni / es mind az kettō ippen meg āll. És senki
vy bort nem kīuān legottān / az kī o bort iuāndik. Mert ezt mongā
az o bor jobb.

Hatodik rīsz

Ortīnek kediglen ez
egg māsodelső űdnepen
hog Jesus az veteml
nekenn menne āltal /
es az ű tanjtuanī az

gabona feieket saggattāt vala / es
āstīt vala kezek közōt megtōruīn. Mikik kediglen az fariseosoknak
kōzrōle ezt mongāt vala űnekiek. Mire tīstet ilken dolgot / mel
let nem sākād tenni űdnap napofonn? És felelunn monda ű

[nekiek]

Szent Lukács irása szerint. 89

nekief / Ezek azt sem oluastatoki az mit David tult miforon meg
 ehezett volna mind unaga s mind az u nipe / mifippen be ment az
 istennek hazaba / es az elo rafott fenereket kezibe vutce es utt ben
 ne / es az u nipinek es adott az fenereken / melleket nem szabad vala
 meg enni hanem ezaf az egghazi embereket. Es ezt monga vala
 unekief / hog az embernek fia vra volna az udnepnek es. Un ez
 mas udnepen es / hog u be menne az synagogaba / es tanitana / es
 vala ott egy ember / es annak az jobb keze meg asott vala. Utant
 na leselkednek vala kediglen az irastudok / es az fariseosok ha
 az udnepen meg gogytana / hog lelninek mibol utet vadolnak. Az
 Jesus kediglen tugga vala az u gondolattokot / es monda az ember
 nek kinek az keze meg asott vala. Kell fel / es all elo. Az ember
 kedig fel feluin elo alla. Monda annakokairt az Jesus unekief. Kik
 delek en tutokot. Szabadi udnepeken iot tenni inkabb hog nem mint
 gonost? Szabadi embereket iletit meg tartani inkabb hog nem
 mint el vesteni? Es miforon azokot mind el nizte volna / monda
 az embernek. Nuncz ki az te kezedet. Es az ember azt tiuz / es
 meg gogula az u keze azonkippen mint az masik. Az fariseosok ke
 diglen ektelenfiguel meg telinek / es holnak vala eggmashnak mit
 tenninek az Jesusnak. Un kediglen az napokban ki mine egy heg
 te imadkozni es mind eghiss ijel vigazuan iteni imadsagban fog
 lalla vala magat. Es miforon az nap fel tamadott volna / elo ht
 ua az u tanituanit / es u forrolot tizenkettot ki valaszta / kitet es
 Apostolosnak neuzte. Simont kit es Peternek neuzte / es Andras
 az u affaiat / Jakabot / es Janost / Filepet / es Bertalant / Mathe
 es Tamast / Jakabot az Alfeusnak fiat / es Simont / ki Zelotes
 nek huattatik / es Jakabnak fiat Judast / es Judas Iskariotot /

Euangelium

hogyan azon vala az arulo/és mikorön le szállott volna ú velek
meg álla egg mezo belet/és eggyiss az ú tanntuanmat seregbe.és ny
nek nag sokasaga/Sidoorhägbol/és Zerusalembol/és az tengher
bez közel valo városokbol Thrussbol/és Sidonbol/lik azirt iúttene
vala hog az ú befidit halgatnál/ és meg gögölne
az ú betegsighetből. És azot és lik fertelmes belletektül götrenek
vala/és meg gögölne vala. És mind az sereg ny ezen úgelezit
vala/hog ütet illetne. Mert isteni erő in vala ki ú belöle/és minde
neket meg gögnt vala. És ú felemelün az ú szemeit az ú tanntua
nira ezt monga vala. Hódogot vattot seghinc. Mert tietek az is
cennet orhaga. Hódogot vattot lik sirtot mostan/mert iouendöre mö
ettek. Hódogot listek mikorön gülölendnek tútölöt az embereket/és
közölöt ki balastanak/és embernek hiant bidalmassagual illetend
nek/és az tú neuteket ki vetendik mint ha gonos volna. Örülettek
az napon/és vigaggatok. Mert ime sol az tú utalmatok az men
nelben. Mert ez szemt tishet vala az profetafnak és az ú attok. De
ian túnektek kardagot listek vigastalastok meg vagon.

Ian túnektek lik meg eleggettetek / mert iouendöre ehfighet szem
vettetek. Ian túnektek lik móuettek mostan/mert iouendöre kesereghe
tek/és sirtot. Ian túnektek mikorön diczirendenek tútölöt minden
embereket. Mert ez szemt tishet vala az hamis profetafnak az
ú attok. De túnektek mondom/lik az en befidemet halgattatok.
Szresszitek az tú ellensigteket. Hol tegetek azofual az lik tútölöt
gülölnet/iot mongatok azofual az lik tútölöt atkozna/és imadgá
tok azofirt az lik tú ellenetek hamis fogast tishet. Az ki egg sirlöt
arzul ver tighedet /tarrz neki az más orzadot és. És az ki
palastodat el pishi attul az köntöft se tiltz meg. Mindennel agg
bediglen

Szent Lukács irása Berint. 97

kedigle az ki te túled valamit lir. És attul meg ne liuanáid az
ki eluifi az tündet. És az mikhippen avariátol hog tegeket tündetel
az emberek tú és azonkippen tegetel úneket. És ha beretitel az o
fot az ki túidót beretnel mi kedues voltotol lifen ezirt: Mert az
bünöföt es beretitel az o fot az ki úföt beretitel. És ha iol tündetel az o
ual az ki tú veletel iol tífnet mi kedues voltotol lifen ezirt: Mert
az bünöföt és vgan ezent tífnet. És ha kólrzönt attol az o fna az
kítul reminktel hog megvebetitel mi kedues voltotol lifen ezirt
b mert az bünöföt és az bünöfötnel kólrzönt adnak hog vgan annit ve
genel irtte. Sóg inkább beressítel az tú ellensigbteket/és iol tegetel
ú velet és kólrzönt aggatol/ de semmit onnan ne váriátol/és fól lifen
az tú nualmotol/és az felsigbes istennel fiaí listel/ mert ú tegelmes
mind az hálafatlanokhoz és mind az gonosokhoz. Annakokart irgal
masol legetel mikhippen az tú a fátol irgalmas. Ne itteltel és nem itil
tettel. Ne kárhoztassatol és nem kárhoztattol. Még borzálssatol/
és tündetel és borzánat adattatit. Aggatol/és adattatit tündetel és
Do mirtitel adnak az tú kebeletelbe/és feltetezettet/és meg ra
zattat/és ollat mell felül le fól. Mert azon mirtitel mirnel
egebet tündetel/melluel tú mirtel. És hasonlatos bebedet mongá
vala kediglen úneket. Vallon val vezetheti uakot? Nemde mind
letten az vérembe esnek! Az tanjtuan nem lehet az ú mester/mel
felette. De fogatkozásnelkül valo lifen minden ha ollan lend mine
az ú mestere. Mert nzed az korosálat az te atad fiának semibent
az karo álat kediglen mell az te tulandon semedben uagon esbedbe
nem usbed! Auag mikhippen mondhatod az te atad fiának. Akamfia
hadd vegem ki az korosálat mell az te semedben uagon. Te az te
f semedben az karo álat nem latodi! Te tettetes bentigbu/előfőre

Euangelium

Bedd ki az karo palat az te bemedből / es akkoron nizheted hog ki
 vessid az koro palat / mell az te asadfiának semiben vagon. Mert
 nem io fa az mell gonos gomolozot terem / es nem gonos fa / az
 mell io gomolozot terem. Mert minden fa az u gomoloziból es
 mertetik meg. Mert az touissekrul nem fednek sigy / es az rizp
 ke farul solot nem fednek. Az io ember az u suinek io rentekiból
 tot vissen ki / es az gonos ember az u suinek gonos rentekiból go
 nost vissen ki. Mert az ember saia abbol sol az miuel az u suie
 buolkodik. Mire hitot kediglen engemet ez squal. Bram bram / a
 es nem tishetek azokat / az melleket mondok? Minden valaki en hoz
 ram iu / es az en besidemet meg halla / es meg tishi / meg mutatom
 tunetel / kibez ligen hasonlatos. Hasonlatos az emberhez ki hazat
 rakta / es mill asast tun / es az haznak fundamentomat ku siflan veteg
 Mikoron kediglen ar viz lutt volna az solo viz az hazba utkozeg /
 es meg nem indijhata az hazat / mert ku siflan vettetett vala az
 u fundamentoma. Az ki kediglen hallotta / es meg nem tütte / hason
 latos az emberhez / az ki az u hazat az földön rakta fundamentom
 nélkül / mell hazba az solo viz meg utkozott / es az legottan le esett / b
 es az haznak leromlaja nag lun.

Hetedik ris

Mikoron elvighefte
 volna mind az u besu
 dit az nipnek hallasa
 ra / bemene & apernas
 umba. Ege nimell
 hazadosnak solgaia kediglen neheren e
 liuin

Szent Lukasz irása Berint. 91

Iuun vonaghik vala / fit ighen beret vala. Mikoron kediglen az Jes
 susnak felole hallomas berint értett volna / vin embereket borzata
 u hozza az Sidot kozrol / es kire utet hog u hozza menne / es az
 u folgaiat meg goghtana. Es azok mikoron Jesushoz mentek volna
 nag fogalmatoson kirit vala utet / es ezt mongal vala. Mito erre
 hog ezt teged vele / mert bereti az mu nupunkot / es az synagogat
 es u rakta muncunk. Jesus kediglen u velek viban vala. Es miko
 ron immar nem messe volna az hartzul / az hazados az u barait
 u hozza borzata ezt monduan Jesusnak. Vram ne banaz magad
 dot eruel / mert eleg nem vagok erre hog az en hazamba iun / annal
 okairt en magamot sem alitam miltonak lennem erre / hog te hozzad
 menni / de mongad egg boual / es meg gogul az en germefem / mert
 en es mas birtoka alatt valo ember vagok / es vadnak vitezlo nipek
 en birtokom alatt / es imennek ezt mondom mennel / es elmeget / es
 masnak / iun idel / es el iu / es az en folgamnak / tedd ezt / es megitisi.
 Baluan kediglen az Jesus ezeket rudalozek u ranta / es hatra for
 dulan monda az sereg nipek / mell utet foueti vala. Mondom tu
 z nektek / meg Sidoroszagban sem letem illen nag hutot. Es mikoron
 haza tertenek volna azok / az kilt el borzartattanak vala / eghissigben
 talalok az folgat / az ki megbetegult vala. Es lun ez / touabb me
 gen vala az varosba / mell Nainnak hiuattatik / es u vele mennel
 vala az u tanituanu sofai / es nipeknek nag bu sofafaga. Mikoron
 kediglen az varosnak kapuiához kozelghetne ime egg halottat vifnek
 vala fen vallokon / ki az u annanak eggetlen egg kulotte vala / es ez
 asboniallat ozueg vala / es az varosnak nag sereg nipe vala u vele
 Mellek mikoron meg latott volna az vr issen / meg esel fue u ranta
 es monda uneki. Ne stry / es kozel mene oda / es illete az koporsot.

Euangelium

Az lil v'isil vala kedig meg állanak/és monda. **Iffazra** tene
mondom/tekt fel. **Es** fel üle/az hi meg bolt vala /és pol m
és az ú annanak ada ütet. **Jilem** foglala meg kediglen mind az
lot /és d'ezirik vala az istent ezt monduán. **Nag** profeta tama
dott mi köztünk /és az isten meg látogatta az ú nipt. **Es** hi
terede ez bir mind eghiss **Sido** or'ágban ú felöle/és mind az fo-
ril valo tartományban. **Es** birre tiuel **Janos**nak az ú tanntuán
mind ezeket. **Es** ú hozza hua az **Janos** lettöt az ú tanntuán
nak közzöle/és az **Jesuf** hoz hozáta/ert monduán. **Te** vagi az
kmet el ióvetele ióvendöre volt/auág mást varunk? **Miforon** kedig
len az f'isial ú hozza mentenek volna/ert mondat. **Az** **Janos**
baptista küldé múnköt te hozzad ezt monduán. **Te** vagi az kmet
el ióvetele ióvendöre volt/auág mást varunk? **Ogan** azon orában
kediglen/sofatos gogya meg betegsighetből /és isten ezapasfoltól/
és gonosf kelletektül/és sol valoknak ada látasnak ingerbe valo
aiandikat. **Es** felelun monda üneket. **Mennetel** el/és vigetel kö
reighet az **Janos**nak azokul- melleket lattatol/és hallottatol/
Az valoknak kemeknet vilagossága vagon/az jantak iarnak/az b
poflosol megistulatnak/azsitetel hallanak/azhalottak feltamad
nak/azfeghineknel euangelium hirdettetil/és bodog minden/hi
meg nem botránkozil en rantam. **Es** miforon el mentenek volna
az **Janos** tanntuán ezt kezdé mondani az nyelnek **Janos** felöl/
De mi latin mentetel hi az v'is'aba/hog nádat lassatoli/mell az fel
tül **de s' toug** verettetil? **De** mi latin mentetel hi/hog lag ruhaba
ölözöit embert lassatoli? **Ime** az lil fines ruhaba ölözönek /és
az lil gonörösigbes iletet v'is'elnek az kraloknal palotában vadnak.
De mi latin mentetel hi/hog profetat lassatoli **Azon** mondom

Bent Zuzacz irása Berint. 92

tűneket nagyobb látni mentetek/hog nem profetai látni? És az ki
 túl meg vagyon ez iruán. Ime en el borzatom az en angalomoz az
 te szemlednek előttei ki meg kishit az te vadot te előtted. Monz
 dom kediglen tűneket. Assoni allatofnak külöttei között senki nin
 ezen nagyobb profeta Janos Baptistanál. Semaga az ki küssebb
 az istennek országaban/nagubb ú nálanál. És mind az egghs níp
 s mind az fularok igaznak itilget az istent ezeket haluán/meg keresz
 telkedün az Janosnak keresztsigbiuel. Az Fariseusok kediglen/és
 az törvintudok az istennek tanárzat megot álat úmagofnak ellene,
 és meg nem keresztkedinek ú túle. Monda kediglen az vristen.
 Mibez mongam hasonlatofnak ez illen fau emberket/és mibez
 vadnak hasonlatofok? Hasonlatofok az germetekhez, kik az vafare
 jinel/kik ú közöttöl kiáltanak/és ezt mongak. Sipolant tűneket
 és nem tánczolatok. Szalmat fuant neket/és nem siratok.
 Mert elütt az Janos Baptista/ki sem kenieret nem ípik/sem borz
 nem ípik/és ezt mongatok. Ördög vagyon benne. Elütt az em
 bernel fia/ki ípik és ípik/és ezt mongatok. Eás nag ebetó és nag
 eborható embert/ki az fularoknak/és az bünöföket barátta. És
 igaznak itiltetget az istennek bölcsesigbe az ú fiaitul mindenekül.
 Xiri vala kediglen útet nimell az fariseusofnak közöle/hog nála
 ebillenek/és az fariseusnak házába be menuin asztalhoz üle. És
 ime egg assoni allat ki az városban bünös neuet visel vala/mihelen
 meg érte/hog asztalhoz üle volna az fariseusnak házában egg pohárk
 vün vele oda kenetuel tele/és az ú lábáihoz hátul álla siruán/és
 bönü hullatafiual kezdé ötozni az ú lábait/és az ú fejnek haiaual
 meg leni vala/és az ú lábait czofolgatta vala/és az kenetuel meg
 f leni pala. Eátuán kediglen ezt az fariseus/az ki útet házához.

Euāgelium

híjta vala sola űmagában/és monda.
 Ha profeta volna ez/bizon tudná ki le-
 gen ez aszpon/és minemű/ki űtet illeti.
 mert az bűnös aszpon ez. És felelűn
 Jესus monda űneki. Simon valami
 befűdem vagon te veled. És az mon-
 da. Mester mond meg. Két adoffa
 vala egg nimell embernek/ki kűl-zónn
 pinzt hűfott vala adni/az eggit adofs

vala űneki őt hűz denar pinzucl/és az másik őruenuel. Műkor kedig
 len azofnak nem volna honnan meg adniok/ingen meg enghede mind
 az kettűnek. Ezek kűzrűl annafokairt mond meg mellik fogia infűbb
 hűretni űtet. Felelűn Simon monda/Art vűlem hog az/az kűnek
 az tűbbet enghette meg ingen. És Jესus monda. Igaz itiletet tűl-
 És az aszponhoz fordulűn/monda az Simonnak. Lűtodi ez asz-
 pont? He iűuif az te hűz adba/labűimnak vűzet sem adűl/ez aszpon
 kediglen kűnűciuel őtűze meg az en labűimot/és az seűnek hűaiűual
 kűng meg. Műg sem ezofolűl enghemet/ez kediglen mitűl fogua be
 iűttem/ meg nem hűnek az en labűimot ezofolgatni. Az en femet
 olanűal sem kűnid meg/ez kediglen kűnetuel kűng meg az en labűi-
 mot/műnekofairt mondom teneked. Műg borzűtt assanűl űneki az
 ű sok bűnűi/ mert nag hűretet lűn ű benne. Az kűnek kediglen kűesebb
 borzűnat adatik/ebben kűesebb hűretet vagon. Műnda kediglen az
 aszponnak meg borzűttatnak teneked az te bűnűid. És az kűt egetem
 be aszponhoz űl tenek vala/kezűdűnek mondani ű magofban. Kűczoda
 ez ki az bűnt és meg borzűttű? Műnda kediglen az aszponnak. Az
 te hűűd tartatt meg vűpedelemtűl tűghedet/menn el bűkűsiűuel.

hűl/zadik

Szolcsadik rész

Es lün touabbā ez / űmaga
 es vāros es salu űerte iar
 vala predikāluān / es hirdet
 uinn az isiennek orűagāt /
 es ű vele vala az tizenfēt tanntuān /
 es nimi asűoniāllatof / űik meg gogul
 tanaf vala az gonosű űelletekűl / es az

ű ű betegűgekűbűl. Maria űi Magdalenanak hiuattatű / űibűl hēt űr
 dűg ment vala űi / Es Joanna Ebuzanak felesighe / űi az Herodes
 nek gongāt vifele es fel neuele / es Susanna / es űok egēb asűon / űik
 űolgālatot tiűnek vala űneűi az ű marhāioűbűl. Miforon kediglen
 űok űereg nip gűlne eggbe / es minden vārosokbűl ű hozza űiet ninek / ez
 monda hasonlatos beűid űerint. Rimine az űi magot vet vala / hog
 az ű magāt el vesse / es az magot űis kűzbe / nimell mag az vi űelen
 esel / es elnűmottat el / es az egbi madarak meg iuel az magot. Es
 mās vetemin mag az ű űiűlāra esel / es miforon űi űolt volna meg
 aba / mert nem vala nedueűighe. Es mās mag az tűuiffek kűzibe
 esel / es miforon az tűuiffek egetembe űel nűttenek volna / meg fontāf
 az magot. Es mās mag io földbe esel / es miforon űel nűtt volna
 űāz annit teremte / Ez t monduān ezt űialta vala. Az űinek hallani
 valo űile vāgon halgassa meg. Kerdik vala kediglen űtet az tannt
 uānok ezt monduān. Mirzoda hasonlatos beűid volna ez. Es ű
 monda. űűneűtek meg vāgon adatuān ez / hog meg tuggātű az isien
 nek orűagānak isteni titkāt / egebeknek kediglen hasonlatos beűid āt
 tal / hog lātuān ne lāssanak / es haluān értelem benneű ne legena.

E uangelium

Az hasonlatos beszéd lediglen ez. Az mag az istennel beszéde/ az
 hit lediglen az ut fele/ ezet az hit hallat/ annak utánna el is
 az ordog/ es ki gíft az istennel beszédit az ú búókból/ hog vesede
 lemsül magokat meg ne carthassat ha iouendöre annak binnel/ az
 hit lediglen az hi hitlän/ ezet azot hit mitoron hallangat/ orom
 mel fogaggat az istennel beszédit/ es ezetnel güleret ninzen hit
 ben ezal ideig vagon az hit/ es az hitisinet idem el hatadnal az
 hitül. Az mell mag lediglen az töuiffetnel közibe esz/ ezet a-
 zot az hit hallottat/ es ez világhí borgalmatossagotnak/ es tar a
 dagfagnat/ es gönörifigben valo letnel miatta el mennel es meg
 fontat/ es gömölözöt nem teremtet. Az mell lediglen az io föld
 be esz/ ezet azot az hit tisteleter/ es io búel halgattat az istennel
 igbít/ es meg tarttat/ es bifeiguel valo turisnet általa gömöl-
 özöt teremtet. Senki lediglen mitoron főundneket gunt/ azt e
 diruel be nem buríta/ auag az agala nem tisi/ panem az világ
 tartora/ hog az hit bemennel lassat az vilagosságot. Mert semmi
 olt titol dolog ninzen/ mellnet niluan ne kellen lenni/ es semmi
 olt el reytett dolog ninzen mellét meg ne kellen tudni/ es mell nap
 vilagra ne ninön iouendöre. Meg lassatol annatokat mthppen
 halgassatol. Mert többre több adatik annak az ki az istent wan
 dikual il/ es valaki vele nem il/ az es elvitetil úrúle az mtuel alij
 sa úmagat ilni. Zoumel lediglen ú hozza az ú anna/ es attafiar
 es az fereg nptül nem mehetnel vala ú hozza/ es meg üzeng
 ünchi es ezt mondat. Az te atad/ es az te atadfiat ittün állanak
 ataruán tighedet látni. es ú felelün monda ünchi. Az en atam
 es az en atamfiat azot az hit az istennel beszédit halgattat/ es
 meg tistit ez. Eün lediglen egg nimell napon batoba hága min e
úmag

Szent Lukács írása Berint. 94

ümaga s mind az ü tanítvání es / es monda ünekié. Kellünk al
tal / es mennünk ez állo viznek tulso partára / es el odát az hatot.
Es miforon üt az hatoban menninek-el aluék. Es nag vés tāmada
az vizen / es el merülnek vala / es nag veszedelemben valának / es Je
sus hoz meninek / es fel serkenték ütet ezt monduán. Nag bram / Nag
bram / el uebünk / es miforon fel költötték volna meg fedde az felet /
es az vizenn valo veset / es meg állanak / es rendezsig lún d
Es monda ünekié. Hul vagon az túbütötök? es azok meg filemlé
nek / es el rudalfoz anak / es ezt mongák vala eggmásnak. Vallom
kizoda ez? mert mind az feleket s mind az vizeket paranzol
es engbednek üneki. Es haton meninek az Badarabelieknek tartomā
nāba / mell az Salileānak ellenibe vagon. Es mikor az hatibol az
földre fišállott volna / elēibe mene üneki egg firfiu az vārosbol / kibem
ördög volt immāran sof üdötül fogua / es ruhāt nem vīsen vala ü reā
sem hāzban nem lakik vala / hanem az koporsóban. Mihelen kedig
az Jesus látta volna / es fel kiáltott volna / ü elötte le esék / es nag
houal ezt mondā: Mi dolgom vagon ennekem te veled Jesus felsi
ghes istennek fia? Kirek tighedet ne kizozz enghemet. Mert pa
ranzol vala az fertelmes belletnek / hog ki menne az emberböl .
Mert gāforta indult vala fel benne / es lānzokual meg kötözik
vala / es bifolban őrizik vala / es az miuel meg kötözik vala el
šaggarta vala / es az őrdögtül az pūsta helekre kibérntetik vala
menni. Meg ferde kediglen ütet az Jesus es monda. Kizoda
teneked neued. Es az monda Sereg. Mert sof őrdög bunt vala ü
bele / es kirek az Jesus az őrdöghöl hog ne paranzolna ünekié
hog mišsigbe menninek. Vala kediglen ott sof nān dišno / mell az
f hegēn špik vala / es kirek vala ütet hog azt engedne ünekié hog azok

E uangelium

ba menninek/ es meg enghede unekiek. Ki mentnek annafolairt az ordoghok az emberbol/ es az disznoba mentnek/ es az nan nag se-
bessiguel az meredeken az allo vizbe mine/ es bele hala. Es minel
otanna latat az passtorok az mi tortint vala el futanak/ es hirt vas-
nel az varosba es az ballasotra. Ki meninek kediglen hog meg lats
nat az mi luti vala/ es Jeshuhoz mentnek/ es meg talalat az em-
bert az fibol az ordoghok kimentenek vala/ tehag az Jeshuak labainal
ul/ es fel oltozott/ es ipp esu/ es meg filemlinek. Meg befilltek ke-
diglen az ofnak az of es az fik lattak vala mitippen gogult vala meg.
Es az Badarabelieknek minden solasaga firg utet/ hog el menne
u kozzolok. Mert nag filelem fogalta vala meg ukot. Jeshus ke-
diglen az haioba haga/ es meg tere. Mert kirte vala utet az firfiu
fibol az ordoghok ki mentenek vala hog enghedne utet u vele lenni.
De el hoz at a tule utet az Jeshus ezt monduan. Tem meg az te ha-
radhoz/ es hirdesd meg az melleket az isten te veled tutt. Es el mie-
ne/ es mind az eghis varoson meg hirdet es az melleket az Jeshus u
vele tutt vala. Un kediglen mikoron meg terte Jeshus/ nag kuan-
sagual fogada utet az nipnek sereghe/ mert mind variat vala utet. b
Es mi egg firfiu toue u hozza kinek Jairus vala neue/ es ez az hg
nagoganak seidelme vala/ es Jeshuak labahoz es el kiruti utet
hog az u hazoba be menne. Mert vala uneki egg leana koz el tizen-
ket estendos/ es az lean halalan vala. De az oda menis kozben az
sereg nipet meg honitat vala utet. Es vala egg asfontallat kin otr
bas vala tizenket estendotul fogua/ mell minden marhatas az or-
sotra koltotte vala/ es senki nem gogithatta vala meg: az hatul
Jeshuhoz tanuda es illete az u ruhainak silit/ es legottan meg alla
az u virinek solasa. Es monda az Jeshus. Kizoda az ki enghemet e-
illete

Szent Lukács irása szerint. 55

Illete? Mikorön se nki meg nem mondaná monda Peter/és az ő az
fik ü vele valának? Rag vram/az sereg nipet forongatnak/és táska
gálnak tighedet/és ezt mondod/tízoda illete enghemet? Az Jesus
kediglen monda. Valaki de illete enghemet/ Mert en erzim hog
isteni erö mene ki en belölem. Eatuán kediglen az asponiállat hog tie
kon nem lehetett volna/respketuin elő mene/és lábainak elötte leesek
és meg ielenté üneki mind az eghiss nipnek elötte/ mi okirt illete
volna ütet/és mikippen legottan meggogult volna. És monda Jesus
üneki. Batorfagod ligen leänom/az te hutöd tartott meg tighedet/
mennel bifisiguel. Meg mikorön ezt bolná/ el töue nimell ember
az synagoganak feiedelminek házatul/és monda üneki. Meg haza
az te leänöd/ ne bänöz az mestert. Az Jesus kediglen ez befidek
haluán az leännak atfanak ezt felele. Ne fill/higged ezaf/és meg
gogul. És mikor az házba ment volna sentit nem hága vele be men
ni hanem ezaf Petert/és Jakabot/és Janost/és az leännak az at
fát/és az annát. Siratfak vala kediglen/és tangatfak vala az leän
mind. És Jesus monda. Ne siriator/nem holt meg/hanem alofik.
E és meg mouetik vala ütet/ mert tuggat vala hog meg holt volna
Jesus kediglen az házbol mindenelet kiberjite ki menni/és az ü ke
zit foguán kiáltást tün/és ezt monda. Eän kell fel. És meg tere
az ü lelke/és legottan fel tele/és hága hog enni adnanak
üneki. És az ü bület ighen el ezudalkozának
E és Jesus paranzola ünekief hog
valakinek meg ne mondanak
az mi lütt vala.

Euangelium

Kilencedik rísz

Mikorön kediglen egge
bita volna az tizenket.
tarjtuant birodalmas
es fatab hatalmat a
da unekiel minden ordó

ghofon/ es hog betegsighetet gogitana
nal. Es el borzara ufot hog preditalnak az issennek orfagat/ es a
betegsighetet gogitananak/ es monda unekiel. Valamit az vtra ne
vigetek se vesbo palat/ se fakorzkat/ se kereret/ se pinzt/ se ket fon
kostok ne legen. Es valamell harzba be mentek ott meg maragga
tok/ es onnan mennetek masua. Es valakit be nem fogadandnak
tufot/ mikoron az varosbol ki mentek/ meg az port es le razzatok
az tu labaitokrul/ u ellenek valo tanubizonfaghirt. El menuin ke
diglen konul iarnak vala varosol ferte Euangeliumot hirdetuin/ es
forokot gogituan mindenutt.

Meg halla kediglen az
Herodes ki orfaganak neged rísit biria vala az melleket az Jesus
ezeledit vala/ es magaban vilekedit vala azirt hog azt mongat
vala nikit/ hog Janos tamadott fel halottaiabol/ nikit kediglen hog
Iles iclent volna meg/ egebet kediglen hog az rigi profetalnak
korröle valamell tamadott volna fel. Es monda Herodes. Janos
nak en vitetim fejt/ kirzoda kediglen ez ki felöl en ennc dolgokot
hallof? Es ugekerit vala ranta hog az Jesusi tarhatna. Es miko
ron meg fertenek volna az apostolof/ meg befillset uneki mind/ va
lamit tuttenek vala. Es mikoron az ofot u hozza vutte volna/ fel
felg mene ezal umaganak/ az varosnak egg pusta helyre/ mell va
rosnak

Szent Lukács irása szerint. 96

rosnak Betaida neue. Mell dolgot mikorön az sereg nipek meg
tuttanak volna / ú vanna meninek. És beretuel fogada úföt. És
hol vala únekiek az istennek orßagarul / es azofat meg gögnta va
la / az kinek gögntára búfoghok vala. Az nap kediglen el fezdett
vala hánaatlani / es ú hozza mene az tizenfét tanjuani / es mon
da únek. Hozasd el az nipek sereghit hog mennenek el imer for
tisben valo városkaba / es falukba / es ott állakra menuin lellenek
eledelt / mert itt pußta helyen vagunk. Monda Jesus únekiek. Eü
d aggatok únekiek enniet valot. És azof mondanak. Ninczen munes
künk öt kenderünknel / es két halunknal több / hanemha mü magunk el
megünk es mind ez eghisß nipe eledelt vifünk. Valanak kediglen
firfiak fözel orßor valo ezereñ. Monda kediglen az ú tanjuainak
Ütessitek le úföt minden telepediseknek helyin ötuent ötuent / es vö
tunek / es mind le ültetek úföt. Rezi be viue kediglen Jesus az öt
keneret / es az két halat / es az kemeit meribe fel emeluin / megaldá
azofot / es meg begdele / es az ú tanjuainak el oßta hog az sereg
nipek eleibe tene / es únek mindig meg eleghedinek / es tizenfét
e fosart bedinek tele az el begdelt keneresnek maradisibol / mell az meg
eleghedisnek felette vala únekiek. És lün ez mikor úmaga volna / es
imadkoznek / ú vele valanak az tanjuainok es es meg ferdg úföt ezt
monduan. Az sereg nipek kinek mondanak enghemet? És azof fele
linek / es mondanak. Janos baptisianak / nifik kediglen Illesnek nifik
kediglen azt mongák hog az righi profetaf nak fözöle nimell táma
dott fel. Monda únekiek. Eü kediglen kinek mondotok enghemet?
Feleluin Simon Peter monda. Az istennek Xhrisusanak / es Jes
sus megfenitg úföt / es azt paranczola hog ezt valafinek ne mon
sdanak / ezt monduan. Az cembernek fianak sötat fell benuedni / es go
a in nosnak

Euangelium

Óhánál ítéltekni az virektül, és az sa papoktul és az iróshads meste
tektül/ és meg fell óletat/ és harmad napon fel támadt. És mon
ga vala kediglen mindeneknek. Ha ki en vtámarap akar úni tagagga
meg ú magat/ és fel vege az ú keresztifasat minden napon/ és enghez
emet fouessen. Mert az ki az ú ldkit meg akaránga menteni/ el vés
et azt. Az ki kediglen elvéstendi az ú ldkit en írettem/ ez meg men
et azt. Mert mi háfnát vésit ember ha igaz hínté mind ez egyhí
víságot meg hírti és ha únaga el vés/ ouag az únaga véstédelmis
nek káruallásaba elítí/ Mert az ki enghemet/ és az en béstidmet
bígenlendi/ az embernek fia és/ bígenlenti fogia azt/ mitoron el
fog úni az ú felsigbes voltában/ és az ú atsanak/ és az bent angas
lofnak felsigbes voltában. Mondom kediglen túnektek bizorhual.
vadnak mikif itt kít itt állanak/ kít halált nem kóstolnak/ mig nem
meg foglak latni az ístennel orfagát.
Ún kediglen ez béstidnek vtánna kórci nolczod napon/ és ú hozzá
vige az Petert/ és Janost/ és Jakabot/ és egy bepre fel mene hog
imadkozne. És mitoron imadkozne az ú orzáianak híne mas
lin/ és az ú ruházatta/ sejr/ és tündöklő. És imé kít firsiu hol va
la ú vele/ kít valanak Moyses/ és Illes/ kítet látat nag felsigbes
állapatban/ és holnak vala az ú ez világból valo ki mulasaru/ mel
let íouendöre be tólt vala Zerusalemben. Peter kediglen/ és az kít
ú vele valanak álomnak miatta meg nehezültenek vala/ és fel sere
kentetűn látat az ístennel nag felsigben valo állapatat/ és látá
nak kít firfiat kít ú vele állanak vala. És lín ez mitoron azot el
ráuoznanak ú túle/ monda az Peter az Jeshnak. Nag vram/ io ne
kúnt itt lennünk/ vongúnt itt három sátort/ egyket tenekd/ és egyke
ket Moysesnek/ és egyket Illesnek/ nem tudgán mit mondana.
Mitoron

Szent Lukács irása Berint. 97

Mikorön meg ezt mondanā fōd rāmada / es ūfot ārnifual befogā
meg filemlinet kediglen mikorön ūf az fōdbe be menninel. Es hozat
lūn az fōdbol / ez ighifuel. Ez az en berelmes fiam / ūtet halgassas
tof. Es mikor hozat lenne az Jēfust ezal egedul lelef / es azof vefteg
figben tartaf az dolgot / es az napokban lenfinek semmit nem bolāz
naf az dolgotrul az melleket lattanaf vala. Eūn kedig ez / az otān fō
uetkezendō napōn / mikorön ūf az hegrul le ballanānaf / sof sereg nip
mine ūneki elēibe. Es ime eggfiriu az sereg nip fōzrōl fel kiāta es
monda. Mester / kirlek tighedet / tekirzrea az en fiamra / mert en
nekem eggetlen egg hūlōttem / es ime az gonof kellet meg ragagga
ūtet / es hirtelenfiquel kiātāst tifen / es tefiben nagon tōri ūtet / es
tanfifot tur / es ighen neheren tauozif el ū tūle / minden tefit el bag
gatūān. Es firim az te tanjtuānidot hog ki ūzrif az / es nem tehes
ref. Felelūn kediglen Jēfus monda. O hūtōtlen / es vifha fordulē
faiu nip / vallon mec'zigen fogol lenni en tū fōzōttetef / es mec'zigen
fogom tūni az tū miuoltotof? Hozd ide az te fiadot. Mikor ke
diglen meglen mentiben volna / minden tefit el baggatā az ōrdōg / es
ide s toua hānā. Meg fedde kediglen az Jēfus az fertelmes kel
letef / es meg gogntā az germetef / es az ū atānaf ippen meg adā.
Ezudālkōznaf vala kediglen mind az istennek nagfagos voltān
De mikorön mind ezudālkōznānaf mind ezeken melleket tifen vas
la / monda az ū tanjtuānīnaf. Az tū filēitēbe be belheretēfifef ez
befidēf. Mert fouetkezif ez hog az embernek fia az embereket
kerēibe adattāfif. Es azof nem ērtif vala ez befidēf / es el titfolūān
vala ū tūlōf hog ezt meg ne ērtenef / es nem mērif vala ūtet meg fēr
dent ez befidrūl. Gondolat esel kediglen hūōfbe ū fōzōttōf / mellif
f volna ū fōzrōlōf nagubb. Ez az Jēfus latūān az ū hūōfnek gondos
lattas

E uangelium

latfot/ egg germeket lēzen foga/ es ū melle āllatā ūtet/ es monda
 ūnekief. Valaki ū hozzā fogadānga ez germeket en neuemberenghe
 met fogad az ū hozzā / es minden valaki engemet ū hozzā foga
 dānē/ azt fogagga ū hozzā az ki engemet el hozzātott. Mert az ki
 küffebb mind tū fōzōttetef/ az lisen nōg. Feluīn ledig az Janos
 monda. Nōg vram/ egg nimell embert lātānē fi te neuedbe ōrdōgōs
 lōt ūz vala/ es meg tiltōt ūtet/ mert nem fōuet mū uelūnt. Es
 monda ūneki az Jesus. Meg ne tilzātōt/ mert az ki mū ellenūnt
 minzen/ mū mellettūnt vagon. Ūn lediglen mīkorōn be tellesedniz
 ūnē az ū fel mensinet napiat/ es ū az ū orzāiāt meg erōffjētette
 vala hōg Jerusalembē menne/ es fōueteket hozzāfa az ū βemilinet
 elōtte. Es mīkorōn el mentenek volna be meninek Samariabelieknek
 vōrosāta hōg ūneki βāllāst βerezninek/ es be nem fogadāt ūtet/ mert
 az ū orzāia Jerusalembē mutat vala vōtat. Mīkorōn lediglen lātā
 tāt volna az ū ramituanī Zakab/ es Janos/ mondānak. Vram az
 karodi hōg azt mongul hōg tūz βallon le az mennōrβāgbol/ es ūfōt
 meg emisse/ mīkippen Alles es tūt. Meg forduluan ledig az Jesus
 meg fedde ūfōt ezt monduān. Nem tuggātōt minemū leltū az / kie
 tū vātōt/ mert az embernek fia nem azirt ūtt hōg emberneknek leltit
 elveβesse/ hanem azirt hōg megtarrza. Es mas vārosfōba meninek.
 Ūn ledig mīkor az vōnōn menninek monda egg ember ūneki Aklarak
 kiert ni tighedet valahoua menendēβ. Mōnda ūneki az Jesus. Az
 rofāknak lūfōt vagon/ es az ēghi madarāknak fīβket vagon/ az ember
 nek fīānāf lediglen minzen hōlott fejt lehanzā. Mōnda lediglen
 māsnaf. Rēueff engemet. Es az monda. Vram engedd meg en
 nekem hōg elōfβōr mennēkel/ es temeβsem el az en a fāmōt. Mōnda
 ūneki az Jesus / hadd temeβfīf az hōltat el az ū hōlottait. E te
dig len

Szent Lukacz irása szerint. 98

Idig mentel es hirdesd az istennek orszagat. Mas es monda. Akarlat
kovezni tighedet / de engedd meg ennekem elosbor hog veget buleruz
az en haz ambeliektul. Monda uneki az Jezus. Senti nem alkot
mas az istennek orszagara / si az u kezit az etire tiuin haitra nize.

Ezredik riss

Neft vtanna fedige
len az vr isten egéb hetuen tanjtuant
es iegeze si. E el borzata ufot az u
bininek elotte / kettont mint minden va-
rosba / es minden helyre / houa u menendo
vala. E zt monga vala annakofairt unekief. Az aratni valo ilet bi-
zon hog sof / de az muesel keuesen vadnak. K irijtel annakofairt
az aratni valo ilet nek vrat / hog tollon mueseket si az u aratoiaba.
Mennetek el / ime en el borzarilaf tutofot mikippeñ az baramofot
az farkasfnak kozibe. Se pafot ne hordozzatok veletek / se taffat /
se sarut / es mikoron vtban vattok sentihöz be ne terietek hog meg
latogassatok. Valamell hazba be menendetek elosbor, ezt mongatok
Bifefighe legen ez haznak / es habifefignek fia lend ott azon fog
megnyugonni az bifefig melluel tu ufot uduozlottitel / hanem lend tu
reatof ter Vgan azon hazban maraggatok fedig meg / egetek s igatok
az mit azof adnak. Mert milto az mues az u birire. Hazrul hazra
ne iariatok / es valamell városba bemenendetek / es tutofot befogadan
dunak / egetek az ofban az melleket elofafbe tifnek / es az betegheket
meg gogiczarof mellek az városban vadnak / es ezt mongatok az ofe-
nak. Neatof kozelitet az istennek orszaga. Valamell városba kes-

Euangelium

Diglen be menendetek / es be nem fogadandanak titokot / ki menüin
az városnak / v' zaiara ezt mondatok. Meg az port es mell mü hoz
zánk ragadott / ez tú városokban / le verint tú reatok. De maga ezt
tuggatok hog tú reatok közefített az istennek orfaga. Wandom tú
nektek hog az Sodoma városbelieknek könnyebben lifen dolgot az na
pon hog nem mint az városnak. Jan teneked Zhorozain / Jan te
neked Betsaida / mert ha Eirusban / es Sidonban titettetek volna
ez isteni erouet valo dolgot / mellett tá bemetek titettetek / rigben pe
nitenciát tartottanak volna ciliciumban / es hamuban ulün. De
maga Eirusnak / es Sidonnak / túrbetöbben lifen dolga az itilletben
hog nem mint tünettek. Es te Zapernaum / ki mind az éghiglen fel
emeltettél / mind pokoliglan le fogó silledni. Az ki titokot meg vt
tal / enghemet vtál meg / es az ki enghemet meg vtál / meg vtálfa az t
az ki enghemet el borzátott. Meg tere kediglen az hetuen tanítuán
örömuél / ezt monduán. Gram meg az erdöghöf es hatalmunk ala
vettetnek mü nekünk az te neudnek általa. Es mond a unekief. Eaz
gom vala az satant mikint egg villamási / hog az männerfägöl le
zsis vala. Im hatalmat adot tünettek / hog az figofán / es az sroz
piofön iariatok / es az elle asigne minden eren / es tünettek semmi
nem art. De eren ne örültek / hog az gonof kelleteken birédalmaz
got vagon hanem inkább azon örültek / hog az tú neuitek az men
nekben iruán vadnak. Azon oroban örüendee az Jesus az bent li
ketuel / es monda. Hatal adot es bicziretet mondet teneked en afam
mennek / es földnek v' / hog el titoltad ezeket azoftul kif bölczel
nek neoit v' / es meg telentted azoknak kif bölczelighirt nag
emberetnek nem itilletnek. Vg afam / mert já volt az te so afara
god te nálad. W' indenek az en afamul adattanak ennekem / es sen

Szent Sulkacz irása Berint. 99

Ki nem tugga kirzoda ligen az fiu/ hanem ezaf az afa/ es ki ligen
 az afa hanem ezaf az fiu/ es az kinek az fiu meg afaia telenteni.
 Es az u tanijuanához forduluann/ ezaf umagofnak monda. Bodog
 semek az kif loifaf azofot/ az melleket tu lattof/ mert mondom tu
 neltet/ hog sof profetaf/ es kirafot afartaf latni az melleket tu latz
 tof/ es nem lattaf/ es hallani az melleket hallotof/ es nem hallottaf
 Es ting nimell toruin tudo fel fele fisirtuin utet/ es ezt monduan
 Mesier/ mi ezefedetuel derhetem az orof ilet nek oroffigit? Es
 b Jესus monda uneki. Az o toruinben mi vagon meg irua? Mikiv
 pen oluasod? Az feleluin monda. Szeressed az te vadot istenedet
 az te telles buedbol/ es az te telles lelfedbol/ es az te telles eridbol
 es az te telles lefki ugeferezetedbol/ es az te for el valo emberedet
 mint temagadot. Es monda uneki. Igazan felelil. Ezt tedd/ es
 dleted lifen. Az toruin tudo afauan umagot igaznak mutatni mon
 da az Jესusnak. Kirzoda az en for el valo emberem? Kea feleluin
 az Jესus monda. Nimell ember Jerusalembol Jerichoba megen
 vala/ es toluaiofnak foribe esef/ kif meg es fofaf utet/ es febetet
 e tiuin ranta el meninek azt felig meg holt famban haguän. Torti
 net fediglen/ hog egg pap menne azon otonn/ es az sebesi latz
 uän el mulgf mellöle. Azonkippen egg leuita mikeronn nem melle
 menne az heltul/ mikeron for el ment volna u hozza/ es latta volna
 utet/ elmulgf mellöle. Nimell Samariabeli ember fediglen az
 otön menuinn u hozza mene/ es latuan utet konörüle u ranta/ es u
 hozza iaruluän be föfor az u sebeit/ olajt/ es bort otuin bele/ es
 fel tiuin utet az u barmara vendig fogodo harba viue utet/ es gon
 gat vifele. Es az pranña valo napon el induluän onnan fet denar
 f pinz vün li/ es az vendig fogadonaf ada/ es monda uneki. Vifeld

Euangelium

gongat arnat / es valamit ennek felette u reā költendē / miforon
 meg terendek / en meg fizetem teneked. Annakofairt ez hārom köz-
 zöl / mellik lattarik teneked közel valo emberinek lutt lenni annak az
 fi az toluaioknak közibe esett vala? Es az monda. Az / az fi irgala
 massāgot tūn u vele. Annakofairt monda űneki az Jesus. Mennek
 es te es az onkippen tīg. Eūn kediglen miforon vtolban volnānak / hog
 Jesus be menne egg nimell vārofkaba. Es egg nimell asporuallat /
 kinet Martha vala netve / hāzāba fogadā az Jesus / es az Mar-
 ehanak egg huga vala / kinet Maria vala netve / ki es az Jesusnak
 labānāl űl vala / es halgatta vala az ű besidit. Az Martha kedig-
 len az sof fogālatban tōri vala fejt / mell esō űluān monda. Dram
 nem gondolsi vele hog az en hugom ezak en reām hatta az fogāla
 tot. Mongad annakofairt űneki hog seghiczen ennekem. Es fe-
 seluīn monda űneki az Jesus. Martha / Martha / nag fogalmatof
 sagot vilesi / es sokra vesett esed / mell nyugodnod nem hāgde ezak
 egg az hāsonra valo dolog. Mana az io nft valastotta / mell et
 nem vitetik ű tūle.

Eizeneggedik rīz

Es lūn miforon imādkoznek
 nimell helen / minet vianna
 meg sūnek / monda nimell
 űneki az ű tanjūanīnak köz-
 zōle. Dram tanjūz mūnkōt imādkoz-
 ni mikippen Janos es tanjōtta az ű
 tanjūanī. Es monda űneki. Mifor imādkozotok ezt mongatok
 ű ű atān / fi az mennetben vāg / kēnteltesit az te netved /

Szent Lukasz irása Berint. 100

Júonel az te orfagod / legen az te ataratod / mikippenn menni
 ben azonkippen az földön es. Az mü feherünköt az minden napiat
 aggad nekünk ma. Es borzasd meg mününk az mü bününket /
 mert mü es meg borzátunk mindennek fi mü nekünk tartozik. Es
 ne tut ass münköt kiseretbe de sabadny meg münköt az gonosztul.
 Es monda azoknak. Riczoda tú közzöletet az. finek baratta fog len
 ni / es ij félbe ú hozza megen / es ezt monga únefi. Baratom agg
 ennekem kölczön három keheret / mert egg baratom tért vtábol eri
 hozzám / es ninczen mit tennem eléibe. Es az belöl feleluin ezt
 monga. Ne tig munkat ennekem / immarañ az anto be vagon za
 roluan / es az en gyermekim en velem vadnak az halo házban / nem
 felhetek fel / hog teneked aggak. Mondom tünettek / ha igaz nem
 fogott volna adni es azirt hog baratta ligen únefi / demaga ez az
 ú kirisben valo nag vnt atafairt es fel fél / es igaz annit ad az men
 re búksighe vagon. En es ezt mondom tünettek. Kiritet es az mit
 kirtet meg adattatik tünettek. Kerestetek / es az mit kerestet meg ta
 lallatok. Zorghestetek / es anto nitattik tünettek. Mert minden / az
 fi kir az mit kir meg neri / es az fi keres / az mit keres meg leli / es
 az zorghetonek anto nitattik iouendore.

Riczoda kediglen tú közzöletet az ata melltul ha az fiu keheret fi
 rend nemde köuet adi únefi? Auag ha halat kir / nemde az halirt figot
 adi únefi? auag ha tukmonat kir / nemde scorpiot adi únefi? Annafo
 kairt ha tú gonosztul liuin / io atandifokot tuttok adni az tú fiaitofnak
 meniuvel infabb az tú mennei atatok bent leltet ad azoknak. az fil
 kirit utet. Es ordoghót úz vala / es az ordog nima vala. Es mikoron
 fi úste volna az ordoghót meg bolala az nima / es az sereg nipek el
 szudalfoz anak. Ritik kediglen ú közzöletet ezt monga vala. Az belze
 b i ij bulnak

Euangelium

bulnak az őröghöknék fejedelminek eréiuel úz őröghöt. **E** sege el
 kisirtuin az éybol rzudat fiuannak vala latni ú tüle. **E** kediglen
 miforon tudná az ú gondolatfoket monda ünctiek. **M**int en orfaga el
 puftul az mell úmagának ellene meghalonlett / **E**s eggház az masik
 házra esik. **H**og ha az sátan **E**s ú magának ellene meg halonlott /
 mikippen marad meg az ú orfaga? **M**ert azt mongaték hog en az
 belzebulnak eréiuel úz őröghöt / hog ha en belzebulnak eréiuel ú
 z őröghöt / az tú fiaitok fi eréiuel úz nek? **A**zt úk tú itilóitek liss
 nek. **H**a kediglen istennék vyauual úz őröghöt / bizorcuual az isten
 nek orfaga tú reatok iutett. **M**iforon az eröss fegues crisi az ú
 palotaiát / bifesioben vadnak azok / az melleket bir / mihelen kedig
 len ú nalanal eröss iutand oda / **E**s meg görzendi ütet / minden ú fegs
 uerit el vifsi / kifben bizik vala / **E**s az ú fatmanlott marhait el ofta.
Az fi en velem ninzen / en ellenem vagon / **E**s az fi en velem nem
 gunt tifozlasti tifen. **M**iforon az fertelmes pellet fi menend az em
 berböl / párraz helesen tar / **E**s nyugodalmat keres / **E**s miforon nem ta
 laland ezt monga. **M**eg teref az en házambahonnan fi iouit. **E**s
 miforon el iouend seperue / **E**s ifesitue talalla. **D**e:ottan el megen /
Es hét egéb pelletet vifsen fel ú vele / kif ú nalanal artalmasbak / **E**s be
 menuin ott lakoznak / **E**s az embernek vigfo dolgai gonoz bak liffnek
 az ú elló dolgainal. **E**n kediglen miforon ezt mondana nimell
 asponiállat fel emeluin az ú bauat az scereg nip forzol morda üncti.
Bodog az mih az mell tighedet vifelt / **E**s bodogot az emlek az mel
 leket soptal. **E**s az **J**esus monda / **S**og infatb bodogot az kif az ist
 ennek kespide halgattak / **E**s azt meg crizik. **A**z scereg nipeknek kediglen
 kif nos sürüsiguel körül vuttik vala ütet / **F**erdé ezeket mondant. **E**z
 gonosfaiu nip / rzudat fiuan latnucs egéb rzuda nem adatik üncti

hanem ez az az Jonas profeta zudája. Mert mikippen az Jonas zuda lún az Ninive városbelieket / az onkippen lißen az embernek fia es ez tau nipnek. Az dil bélnül való királne aszon fel támad az itilet koron ez fiau nipnek firsiaival / es el kárhoztatta úfót / mert az földnek vigsó ribírul ioue el / hog az Salomonnak bölczesighit hallana / es imz nagubb vagon itt ez helen hog nem mint az Salomon volna. Az Ninivebeli firsiaf fel támadnak az itilet koron ez gonosf fatu nipuel egetembe / es el kárhoztattak azt / mert penitenciára tértenek az Zonasnak predikálása miatt. Es imz nagubb vagon itt ez helen hog nem mint az Zonas volna. Denki rentek helyre nem tisi az földnek az mellet meg gunt / sem az kóból alá / hanem az vilag tartora / hog az fil be mennek lassanak az vilagnál. Az testnek bösvidnefe az sem. Az irt miforon az te bemed eaz úgi lënd / mind az eghisß tested vilagos lißen / hog ha gonosß lënd / az te tested es sótites lißen. Az irt meg lásd hog az vilagossag az mell te benned va gon sótitesig ne legen. Ha az irt mind az te eghisß tested vilagos lënd es valamell ribiben sótites nem lënd / ekkippen eghisß tested vilagos / lißen / mikippen miforon az földnek az ú vilagossagával tighedet meg vilagosit. Es miforon volna kirg ütet nimell fariseus / hog ú nála ebillenget. Az Jesus kediglen be menuin aszthoz üle. Az fariseus kediglen miforon látta volna az zudákozget ranta hog az ebidnek elötte meg nem mosdott volna. Es monda az ur isten úneki. Most an tú fariseusok az poharnak / es az tálnak külső ribit meg tisztintátok es az mi tú bennetek belöl vagon telles ragadoz asual / es gonosfagual. Tú ehtelenek nemde az ti azt teremtetted az mi fülül vagon / azt es az teremtetted az mi belöl vagon? Demaga az mi marhátoknak felette vagon aggátok alamosnaba / es mindenek tisztan vadnak tüneftek

Euangeliūm

De ian tūnektek fariseusoknak/ mert ti aggátok az der mat az mintā
bol/ es az rutabol/ es mindennemű kerti vetemīnből/ es az igaz itile-
tet/ es az isieni beretetet el mulattátok. Ezeket meg kell vala tenni
amazokat es nem kell vala el hadni. Jan tūnektek fariseusoknak/ ti
fű beteket berettek az synagogában/ es az valart főbőneteket. Jan
tūnektek irásludok/ es fariseusok/ tetteses bentsigbűet mert oltatol
vattok mint az koporsok/ tit meg nem terézenek/ es az emberek mi-
keron rajtok iarnak nem tuggat. Feleluin fediglen nimell az törui-
tudok főzról monda uneki. Mester mikoron ezeket mondod min-
köt es bossusagual illecz. Es az Jhesus monda. Jan tūnektek es
törui tudok/ mert embereket terhekuel meg terheltek/ melleket el
nem viselhetnek/ es tu ezat egghorotokual sem illeitetek az terheket.
Jan tūnektek mert ippulisti tistek az profetáknak koporsoin/ az tu az
fáitok oltik fediglen meg ufot. Bizonaual tanubizonsagot tistek ru-
la hog tu es rea haggatok az tu ataitoknak ezefederit. Mert bi-
zon az hog azok oltik meg ufot/ tu fediglen ippulisti tistek az u
koporsioikon. Annakofairt az istennek bolzelighe es ezt mondotta
Profetátok/ es apostolokat borzátok u borzaiot/ es azok főzról meg
fognak olni/ es haborgatni fogtak ufot/ hog meg keressefik ezillen fa-
iu nipeñ minden profetáknak viere/ ti ez vilagnak teremtsitül fogua
ti ottetik/ az Abelnek viere ontajatul fogua/ mind az Zakariásnak vi-
re ontajaignan/ tit az kent egghaznak/ es az oltarnak főzotte veftis-
nek el. Bizon mondom tūnektek meg kerestetik ez gonosh faiu nipeñ.
Jan tūnektek törui tudoknak/ mert horzátok vutok az tudomans-
nak folczat/ tu be nem mentetek/ es azokot es megtiltatok az tit be-
mennek bala. Mikoron fediglen ezeket mondanā unekiek. Az tör-
uin tudok/ es az fariseusok/ cressen fezdinek u rea allani/ es fogas
tipp

Fippenő sok dolgotrul kezdék ütet kérdezeni / lesi vetuin üneki / es úgye
kezuin valamit az u bariabol fi venni / hog ütet be vadolnák

Benkettödik riss

Mikorönkediglen nispnek
bantalan sokasaga gult
volna egge annira hog
eggmast meg nomnak /

kezde ezt mondani az u tanituaninak.
Elofbor meg tartozastafol tu mogato

tot az fariseusoknak kovalbatul / mell nem egcb hanem tettetes bent
sig. Mert semmi ninczen el fedezuc hog mell iouendore meg ne ni
latkozrit / es semmi el titkolt dolog ninczen hog mell meg nem tudat
tatik iouendore. Mert az melleket sotuben mondottatol / azolot
az nap vilagon ballak meg iouendore / es az mit masnak silibe suata
tol az rentek hazakban / az hazaknak feliben hirdetterik ki iouendore.
Mondom kediglen tunektek / en baratimnak meg ne rettennetek a
zoktul / ki az testet olit meg / es ezeknek vtanna ninczen unekiel
mit nagubbat tegenek. Meg mutatom kediglen tunektek kitul sille
tek. Attul silletek az ki minel vtanna meg olend hatalma vagon hog
az Behembe vessen. Bizonaual mondom tunektek ettul silletek.
Nem ot vereberzet adnaki fet sus pinzen / mell alnak mondatik a
zoknak korrole es / ninczen egg feletsigben az istennek elotte. Sog
az tu feieteknek hata bali es mind megvadnak bamlakatuar. En
nakofaire ne silletek / sok verebernel nagubb irof vattol tu. Mondom
kediglen tunektek / hog minden valaki engemet hutuel valland az
embernek elotte / az embernek fia es valla az iouendore az istennek

Euangelium

angalinal elötte. Az ki fediglen meg tagadand enghemet az embes
refnek elötte/meg tagattat if az isiennek angalinal elötte. Es valak
gonos bot poland az einbernek fianak ellene/meg borzattat if unek
Anna fediglen az ki az bent lilek istennek ellene sidalmas besidet
mondand/meg nem borzattat if iouendore. Maforon fediglen az sy
nagogafba es az fu embernek, es az hatalomual valo sciedelmek-
nek elibe viendnek turofot forgalmatosok ne legetek/mikippen auag
mi felelist tegetek/auag mit mongatok. Mert az bent lilek meg ta-
nint turofot azon oraban mit sellen tunettek mondanatok. Monda
fediglen unek nimell ember/az sereg nip korzol. Mester. Hadd
meg az en atamsianak hog ossa meg en velem az orofsigbet. Es
az monda unek. Ember/kirzoda tun enghemet igaz latoa/auag o
rofsig osto tu korzottetek. Es monda azoknak. Meg lassatok/es
meg orizritek magatokot az telheteilenfigtul. Mert nem azofban
vagon valakinek botog ilete/az melleket bir nag bu marhaban ilun
Hasonlatos besidet monda fediglen unekiek ez igbifuel. Nimell
kardag embernek az u santo folde nag buon terme/ es gondolkodit
vala u magaban/es ezt monga vola. Mit teget/hog ninczen houa
guntenem az en foldemnek bu termisit? Es monda. Ezt tifem/El
hanem az en gabonas hazaimot/es nagubbatot rafot/es oda gun-
tom minden en iouaimot/mellek ennekem termettenek/es ezt mon-
dom az en lelkemnek. En lelkem/im igaz eleg ileted vajon/mellek
fok estendore egge raktam/nugoggal/egel/igal/vigagy. Monda
fediglen unek az isien. Te estelen/ez net meg fiuannak te tuled/az te
lelkedet/es kis lisnek az melleket iletedre bereztel. Ez mikippen va-
gon dolga annak az ki maganak gunt./es ez ilsen isien kerint nem
kardag. Es monda az u tanjuaninal. Azirt mondom tunettek/az

Szent Lukács irása Szerint. 103

tú lelkétekre forgalmatosságot ne legyen mit egetek, sem testétekre
 mi öltözettel legyen. Az lilek nagobb berzületben vagon hognem mint
 az eledel / es az test nagobb berzületben vagon / hog nem mint az
 öltözet. **N**irzitek iol meg az hollokat / mert nem vetnek / sem arat
 nak / kifnek sem tarbázok ninczen / sem gabonás házok / es mind az
 áttal es az isien el tarta úfót. **M**eniuel inkább tú felül hallaggá-
 tok az madarokat? **K**iczed a kediglen tú főz zöletet az / az ti az ú for
 galmatosságával az ú testinek ember korában valo állapotához egg
 d / singne rist tehesen? **H**a annafok airt azt sem tehetitek / az mi te-
 ghen kiczin dolog / egéb dolgoktrul mire vattok forgalmatosok? **N**ir-
 zitek iol meg az liliomokat / miklippen nőnek / nem munkálodnak / sem
 fonnak. **M**ondom kediglen tünettek / hog az Salomon sem öltözik
 vala minden ú felfighes voltában igen mint ezek főz zöl egg. **H**a az
 isien effippen öltözteti fel az füet / mell ma az mezőn vagon / es hol
 nap az ighó kemenéz ebe vettetik / meniuel inkább tú főfő fel öltöztet
 o kúsded hütüek? **T**ú es ne kerdezeggetek azon mit egetek / auag mit
 igatok / ouendöre. **E**s fel ne emelleggetek. **M**ert mind ezeket ez vi-
 e / taghi nipek kerdezik. **A**z tú atatok kediglen tugga / hog búlsigtek le-
 gen ezek nélkül. **S**ög inkább keressitek az istennek országát / es mind
 ezet hozzáia adattatnak tünettek. **N**e fill kúsded nán nip / mert az
 tú atatoknak ked w inek kell hog országot aggon tünettek. **A**ggatok el
 azokat / az melleket birtok / es aggatok alamofnát. **O**ll elsőinek be-
 rezzetek magatoknak / hog mellek meg nem öulnak / oll rentek mar-
 hāt / mell az mennországban el nem fog / houā az or w nem megen / sem
 pisik el nem veszi. **M**ert az holott az tú rentek marhātok vagon /
 ott fog lenni az tú búetek es. **A**z tú vikonitok meg oucczue legenek
 es gúptott főundneket pisellitek / es tú hasonlatosok legeek az em

Euangelium

bereshez az kít vāriāf az ū profot / miforon iūiōn meg az menēlezōs
bōl / hōg miforon meg iōuend / es zōrghetend / legottan meg nissaf ū
neli. Bodogof az ollan solgāf / kítet miforon az vr meg iōuend vōg ta
lal hōg vigāz naf. Bizōn mondom tūnektek hōg fel oueci zi ūmagat
es ūfot aſtalhoz ūlteti / es el megen / es solgāl ūnektek. Es ha ūnek
māfod vigiliāiān iōuend meg / es ha harmad vigiliāiān ū meg / es
vōg talālāngā. Bodogof az ollan solgāf. Ezt kediglen tuggātof hōg
ha tutta volna az hāz biro ember mell orāban iūiōnel az orō / ni luān
vigāz ott volna / es nem hatta volna az ū hāzāt meg āfni. E ū es a
arinakofairt legetek kīfēk / mert az mell orāban ingen nem aliſtātof /
az embernek fia el iū. Monda kediglen ūneki az Peter. Vram mū
reānk mondoti ez hāsonlatos befīdet / auag mindenekre. Monda ke
diglen az vr isten. Kīr zoda az hīw / es bōl ez hāzi dolgos / kīt az
vr az ū hāzabeli nipiñ fūe fog bāgni / hōg miforon annaf ideie mire
kīt berint valo abrafor aggōn ūnektek. Bodog az solgā / kīt miforon
az vr meg iōuend / el kīppen talāl hōg ez elefedik / igazān mondom tū
nektek / hōg minden birtoka alatt valo marhāiñ fūe tīfi ūtet. Hōg ha
ez solgā az ū ſūiben ezt mondāngā. El hālaſta az en vram az b
meg iōuist / es verni kez dendi az solgātof / es az solgālo aſſōnōtof /
es inha es enni kez dendi / es riſegheſkedni. Ez solgānaf vra meg
iū az napon mellen ingen nem reminli / es az orāban mellen ingen
nem tuggā / es ūtet kette vāgia / es az ū riſit / az oſhoz veti az kīt hō
uef nem doſtanaf. Az ollan solgā kediglen az kī tutta az ū vranak
akarattāf / es magāt hōz za nem bererte / es az ū akaratta berint nem
tūtt / ſok vereſighefuel vrettetēk meg. Az kī kediglen nem tutta /
es vereſigre milto dolgot tūtt / keues vereſiguel vrettetēk meg. Az
kīnek kediglen ſolat attanāf / ſolat kereſnel ranra / es az kīnek ſolat
attanāf

attanak kezéhez/többet írnek attul. Azt írté iúttém hog tűzet borzaf
 sal ez földre/és mit akarok ha immarān fel gult. De kereftisquel
 meg fell kerefteltetnem magamot/és im mint borongattatom mind
 arczig mig nem be tellesedik. Azt alitātoki hog bikesig borzātne
 iúttém ligen ez földre? Mondom tūnektek hog nem/hanem inkább
 eggmāstul valo el vālastāst. Mert mātul fogua/ōten lisen egg
 hāzban kik meg hasonlanak/hārmān fette ellen/ és fetteñhārom el
 len. Meg hasonlik az ata az ū fia ellen/és az fia az ū atā ellen/
 és az āna az ū leāna ellen/és az leān az ū annā ellen/ embernek na
 pa az ū menē ellen/ és az men az ū napa ellen. Azt monga vala ke
 diglēn az sereg nipnek és. Mikorōn nap nūgat felől felhōt lāttof
 hog rāmad/legottān ezt mongātōf. És iū/ésog lisen. És mikorōn
 az dili belet lātātōf hog fu/azt mongātōf/hog meleg lisen/és meg
 lisen. Tū tettetes bentlighuel/az ēgne/és az földnek bininek tekin
 tetiből bizonsāgot tuttof venni/ez ūdōból kediglēn hog vāgon hog be
 zonsāgot nem vehettek? Mire nem itilitel meg/az mi igaz tū ma
 gatōf tul? Mert mikorōn az te ellensigheduel egg vton az vā
 rosbel tū embernek elēibe mig/minden erōduel azon līg meg vtođa
 ban hog meg menekedhesse ū tūle/hog törtinet szerint az biro elēibe
 ne vāgon tighedet/ és hog az biro tighedet az vāros polgāianak ke
 zibe ne aggon/ és hog az tōmlōrbe ne vessen tighedet. Mondom
 teneked nem fogsz ki mehetni onnan/ mig/nem meg adod az vtołse
 kűded pinzt és.

Tizenharmadik rís

Et valānak kediglēn azon ūdōben nimell emberet/kik
 az Balileabeliek felől kōuetfighet hoztanak vala az
 c i n J esusnak

Evangelium

Jesunak, kinek virit Pilatus az ű ad
dozatokual eggbe eluegittette vala. Es
feleluiñ Jesus monda azolnak. Aligā
toki/hog imez Salicabeliek minden
Salicabelieknek felette bñnosok luttē
nek ligen/hog illen dolgotot beuettee
nek? Mondom tñnektek/hog nem.

Sog ha ki nem fogtok terni bñnötökböl
mind azonkippē el vestek. Auag a-

mar tizenholcz embert kitre az toromdule Silöcban/ es űket meg
öle/aligatoki hog mindeneknek felette kif Jerusalemben laknak/naz
gubb adoffok luttēnek ligen? Mondom tñnektek/hog nem. Sog ha
ki nem fogtok terni bñnötökböl mind azonkippē el vestek. Illeñ ha
sonlatosbesidet es mond vala. Egg nimell embernek fighe faia va
la/mellet az ű földiben be plantalt vala/es el toue hog gömölczöt ke
ressē az fighe fān/es nem találā. Monda kedigleñ az ű földi mñs
esinek. Ime hārom estendeie vagon mi űdötül fogua ide tarok/es
gömölczöt keresek ez fighe fān/es nem találok. Vögd ki azt/mire
foglalla el hiaba az földet. Es az feleluiñ monda üneli Dramhaddel
ez fat ez estendöben es/mind aczig mig āfāst nem tihet körül mel
lette/es mig ganant nem töltök touibe/es ha gömölczöt teremt io
ha kedigleñ nem/az vtāñ am bātron ki vāgiad azt. Tanit vala kedig
leñ az synagogaknak eggiken egg bombat napon. Es ime vala ott
egg asponiāllat/ kiben tizenholcz estendötül fogua/ kecegisa hozo
gonosß kellet vala/es eggbe sugeredett vala es az ű fejt semmilyipēñ
fel nem emelheti vala/mellet mikor meg látott volna az Jesus/
ñ horra hiva azt/es monda annak. Asponiāllat meg szabadul/al/

az te betegsighedből és legottan fel egenesedék / es dirziretet tiben
 vala az istennek. Feleluin kediglen az synagoganak feiedelme / meg
 bargoduān hog az bombat napon gogintott volna az Jesus / es ezt
 monga vala az sereg nipnek. Dat nap vagon melleken muelni kell /
 azirt ez napokban iuietet magatok gogintatni / es nem az bombat
 napon. Feleluin kedig uneki az or isten monda. Te tettetes bent sighu
 nem oggai el mindentek az u okrit / auag az u samarat az tapoltul
 bombat napon / es nem visij iratni utet? Es Abrahamnak leananak
 kediglen mellet az satan kotelezett volt meg / im tizenholcz esendo
 tul fogva nem kell valai ez kotelezisbol ez bombat napon el odoztat
 ni? Es mikoron ezt mondana el pirulnak vala mind az u ellensigh /
 es minden nip orul vala mind azokon az melleket u nag dirziretuek
 tiben vala. Mond vala annakokairt. Mihez hasonlatos az isten
 nek orsaga / es mihez hasonlam az? Hasonlatos az mustar maghoz
 mellet az ember kezibe viuin az u kertiben el vete / es fel neuededek
 es nag fa lun benne / es az eghi madarak fisek gunyenek vala az u
 again. Es monda esmeglen. Mihez hasonlam az istennek orsagat?
 Hasonlatos az kouasphoz / mellet kezibe viuin az aspon ember / ha
 rom miro listbe keuere be / mind arzig ott haguān mig nem tel
 lesiguel koas ibi venne hozza. Es megen vala varosok / es varosok
 altal tanituān / es vlat tiuin Jerusalemben. Mond kediglen unek
 ki egg ember. Vram keuesen vad naki az kik uduossigheket ьерik. Je
 sus kediglen monda azoknak. Az boross kapun erofoggetek be menni.
 Mert mondom tuneltek / sofan sognak ugekezni / hogbe mehefenek
 esbe nem sognak mehetni. Mikoron kediglen fel kelend az haz biro
 ember / es be zarlanga az antot / es kun kezdetek allani / es az antot
 zorghetni / ezt monduān. Vram vram / nisd meg munekunk. Es
 feleluin

Euangelium

felelűn ezt fogia mondani tűnektek. Nem tudom honnan valok vartok tű. Akkoron ezt fezditek mondani. Te elötted űttűnk/ ęs ittűnk ęs az mi vārosinknak bēreін predikāllottal. ęs ezt fogia mondani. Mondom tűnektek nem tudom honnan valok vartok tű. Tāuozza ęs tot el en tűsom mind kīl hamissāgot czelektettetek. Ott lisen az sīralom/ ęs az fogaknak czeiforgatāsa/ mikoron lātangatot Abrahāmot/ ęs Izaakot/ ęs Jakobot/ ęs mind az profetātor az isfennef orsbāgāban/ tūtōket lediglen kī űzettetni. ęs el fognak iűni nap kelet felöl/ ęs nap nyugat felöl/ ęs felfel felöl/ ęs az al fel felöl/ ęs egetembe le telepednek az isfennef orsbāgāban. ęs imez mostani vtolsof az kīl elfōt lisenek/ ęs elfōt az kīl vtolsof lisenek. Vgan azon napon ū hozza meninek az fariseusoknak kōzzole nikit/ ęs ezt mondāt Jezusnak. Menni kī/ ęs mennel innen/ mert az Herodes meg akar tīsgbedet ōlni. ęs monda űnekiek. Mennetek el/ ęs mongātok meg az v auaf Herodesnek. Im őrđoghōfōt űzōk/ ęs ippetisiguel valo egissēgheteket adot ma/ ęs holnap/ ęs az harmadik napon vighet tīfēk dolsomban. De maga iānom kell ennekem ma/ ęs holnap/ ęs holnap vtan. Mert nem lehet/ hog az profeta egēb helen veszen elhanem Jerusalemben. Jerusalem Jerusalem/ kī az profetātor meg ōlōd/ ęs meg fōuezed azōkot/ az kīl te hozzađ borzāt tatnak. Menisbet akartam egbe gūytenem/ az te sīaidot/ mikippen az madar az ū sikkit az ū bārnai ala vīst/ ęs nem akarōtok. Imez pūstān bāgattant el tűnektek az tű hāzatok. Mondom lediglen tűnektek hog nem fogtok lātni enghemet mind ar/ 2ig ęs/ mig nem el tōwend az űdō/ mikoron ezt mongātok. Aldott az kī az v isfennef neuibe ū el.

Szent Lukács irása szerint. 108
Zizeñnegedik
VII.

S történet ez
hog be menne
egg sombat nas

pon / nimell fariseusoknak fejedelminek házába / es azok nagyon oralkodnak vala u vtanna / es imegg ember vala u elotte / kinek burekzit saruiz folta vala meg. Es feleluin az Jesus az toruintudoknak / es az fariseusoknak ezt mondá. Szabadi sombaton gogytani? Es azok vefteg halgatának. Az Jesus kediglen foguan az kor embert / meg gogytá utet / es el boszra tá. Es feleluin azoknak ezt mondá. Kiczoda tu kozzoletek az kinek b: ma-ra auag okre az kulta esik / ki legottan ki nem vonsa az sombat napon? Es nem felelhetnek vala erre uneki. Hasonlatos befidet mond vala kediglen az hiuatalosoknak es / rea ugekezuin mi kppen fu uliseket valogatnanak az lakodalomban / ezt monduan une kiel. Mikoron menekozobe hju va'aki / fu helyre ne uls / ne talam te naladnal na gubb tistessigbeli embert hiutt az menekozos ember / es el i'uin az / ki mind tighedet s mind utet el hnta / ezt ne monga te neked. Add imennek az helyt. Es akkoron kezg meg pirulasual az ala valo helyen meg maradnod. Dög inkább mikoron vendigsigbe hju uattatol / mennel telepeggel le az ala valo helyen / hog mikoron el ios vënd az ki tighedet el hiutt / ezt monga teneked. Baratom uls felsobb / akkoron tistessig lisen teneked azoknak elotte kik ott egetembe le telepettenek. Mert minden meg alasztatik / ki magat fel magast f tallá / es az ki u magat felmagasztallá meg alasztatik. Ezt monga

E uangelium

vala fediglen annak es az ki utet lakodalamba hnta vala. Mikoron
 ebidet auag varzorat beresb / ne hjad az te baratidat / se az te atads
 fiatt / se rafonsaghidot / se kardag sombididot / hog valamikoron vis
 hontag ut es el ne hjanaz tighedet / es hog viszhontag meg ne fizessit
 tenefed az te iotiteledet. Sog mikoron lakodalm at beresb beghuac
 fet hri / selbeg embereket / santakot. vakokat / es bodog liss. Mert
 meg nem fizethetik tenefed / meg fizettetik fediglen tenefed / az is
 gazalnak fel tamadasanak ideiben. Mikoron ezt hallotta volna
 egg nimell ember azot forrol / fik egetembe letelepette nek vala mon
 da uneki. Bodog az ki teneret isil az issennef orsagaban. Es az
 Jesus monda uneki. Egg nimell ember nag varzorat berzett va
 la / es sok hiuat alofokot hiva / es el bozata az u solgata az varzora
 nak oraitan / hog ezt mondana az hiuat alofoknak. Jouetefel / mert im
 maran mindenek fiseu vadnak. Es egetembe kezdek umagofot men
 tent. Az esfo monda uneki. Fold orolshiget vuttem es fultsighem va
 gon hog el ki mennek / es azt meg lassam / kirtel tighedet legel of a
 dott ember te nalad. Es az maladik monda. Ot iga barmot vut
 tem aron / es el meget hog meglassam ha isf azot / kirtel tighedet le
 get of odott ember te nalad. Es az harmadik monda. Felesighet
 hostani / es ez olirt el nem mehetek. Es meg teruin az solga meg
 befillc az u vranak. Legottan meg haraguek az har biro ember / es
 monda az u solgaitanak. Menk fi hamar az varosnak beruire / es va
 dzaira / es beghineket / es selbeg embereket / es santakot / es vakokat
 hozz be ide. Es monda az solga. Bram / vg lun az mint parant
 rrolal / de meg es vagon hel. Es monda az vr az solganak. Myreni
 fi az vakra / es az fertelte / es kibertiz be azokat iuni / hog tellik
 meg az en hazam. Mert mondom tunciket hog senki nem fog enni

Szent Lukács irása szerint. 107

az en vaczorāmban az firfiaknak főzzöle / ki hiuatalosok volta-
nak. **M**egen vala kediglen ű vele sok sereg nip / es ű hozzá
sok forduluān monda űnekief. **H**a ki en hozzām iū / es nem gúlós
az ű atkāt es annāt / es felesighit / es fiāt / es atkafiat / es hugait
ezeknek felette kediglen meg lelkit es / en tanjtuānom nem lehet.
Es valaki fel nem vīsi az űkereft fāiāt / es en vtānnam nem iū /
en tanjtuānom nem lehet. **M**ert kirzoda tū főzzöleief az ki tor-
tot afar rakni / hog elösbör le űlūn meg ne štāmlāssa az ű fölsighit
es meg ne lāssa ha irtele vāgon az mūnel el vighet / hog minek
vtānna az fundamentomot meg vetēndi / es el nem vighetvendi /
mind azof az ki lāttāf / ne fezzit űtet mōuetni / ez mondūān. **E**
ember alkotūant fezzde rakni / es nem vighetvendi el? **A**uag mell ki-
rāl az / ki el megen hog meg űtközzik az mās kirāluā / ki le űlūn
meg nem gondolla elösbör / hog ha tiz ezer nipuel elēibe štāhat an-
nak / az ki huš ezer nipuel iū ű ellene? **H**a kúlōmben ezefedik / meg
miforōn az ellensig tauul vāgon / fōuetet borzātūān / bifelighet valo
dolgotra firi űtet. **E**zenfipen amafokairt tū főzzöletef minden /
ki el nem hāfad mind azoktul az melleket bir / en tanjtuānom nem
lehet. **I**o állat az so-de ha az jo izetlennē lēnd miuel fognak izet
adni valaminek? **S**em földbe nera io sem ganannak nem hāfnos /
ki hānnak az. **A**z finef filei vadnak az hāllāfra / hālgassa meg.

Rizentöddik rīš

Hozzá iārušnak vala kediglen / mind az sularok /
s mind az tūnōsok / hog az ű bebidit hallanāt / es
zugodnak vala az farifeusok / es az irāstudos / es ez

Euangelium

mongál vala. Ez az bünösföt vösi ü
 hozzárs azofual ipit. Ez basonlatos
 befidet monga vala fediglen ünektet/
 ezt monduán. Kirzoda tú közzöletet
 az ember kinek pár iuha wagon, es ha
 azof közzöl el vesztend egg iuhot/nem
 de el haggái az kilentzuen kilentzet/
 az pufstaban, es az vran megen az mell

el veszett volt/mind arzig mignem meg leli azt. Es mitoron meg
 lelendi azt/ az ü pallara fel vösi örulün/ es hara iün/egbe hja
 az ü barötit/ es sombidit/ es ezt monga ünektet. Orugetet en ves
 lem/ mert meg talaltam az en iuhomot/ az mell el veszett vala.
 Mondom ünektet/ hog ezenkipem öröm lisen menni orfagban
 egg bünöfön/ ki büniböl ki tét/ es iletit meg iobbította/ inkább hog
 nem mint az kilentzuen kilentz igazon/ kinek pufstiget ninczen az
 büniböl valo ki tétisre. Auog mell assonember az kinek tiz drachma
 pinze wagon/ ki söuidneket nem gunt/ es meg nem sepri az hazat/
 ha egg drachma pinzet vesztend el/ es forgalmatosonn meg nem fe
 resi mig nem meg talalla. Es mitoronn meg talalanga/ egbe
 hja az ü asson barötit/ es asson sombidit/ es ezt monga ün
 ket. Orugetet en velem/ mert meg litem az en drachma pinze
 met/ melllet el vesztetem vala. Mondom ünektet ezenkipen ör
 rom lisen az isiennek angalinak esotte/ egg bünös embereñ/ ki bün
 böl ki tét/ es ki iletit meg iobbította. Monda touabbá. Egg ember
 nek tét fia vala/ es az issiabbit azof közzöl monda az ü atran. Es
 sam add ki ennelem az marhabol az rist az mell ennelem iut. Es
 meg opta azofnal az ü iletit/ es nem lot napnal vranna az issiabbit e

Szent Lukács irása Berint. 108

fiu mikorön mindeneket ü magához takarított volna/vidifbe mene
 mellebe valo tartománba/és ott az ü marháat gonosbul elkölte/mirtik
 letlen ésfantalan ileter viselün. És minek vtánna mindeneket gon
 nosbul el költött volna/nag büffig lün az tartománban/és az fiu nag
 büffigben kezdé ilni/és el inene/és az tartománna polgári közzöl
 éggitkez hozzá álla/és az polgar az ü matorába hozatá ütet hog
 difnot örizne/és nem fiuan vala egebet hanem ez az hog az malas
 táual tölthetne be az ü hasat/mellet az difnot isnek vala/de meg
 azt sem agga vala senki üneki. Magába térün kediglen/monda.
 Well sok biresketnek vagon büön feheret/az en atámnak házánal/en
 kediglen chsiguel halok meg itt. Fel felek esel meget az en atámhoz
 es ezt mondom üneki. Atám vitkeztem az menninek ellenz/este
 ellened. Immáran milto nem vagok hog te fiadnak huiattassam/
 tig engemet mint egget az te biresid közzöl. És fel kelün az ü
 atához mine. Mikor kediglen meg táuul volna meg lása ütet az ü
 atta/és meg esek az ü füe ranta/és ü hozzá folamuán az ü náfara
 esek/és megczofola ütet. És monda üneki az fiu Atám vitkeztem o-
 emenninek ellene/este ellened/és ennek vtánna milto nem vagok e-
 re hog te fiadnak huiattassam. Monda kediglen az atta az ü föls
 gainak hozzatok ki amaz fü ruhát/és öltöztessitek fel ütet/és ag-
 gatok gúrut az ü kezibe/és sarut labába/és vigitek el amaz meg
 bizlat boriut/és vägiatok meg/és laciunt iol/és vigaggunk/mert ez
 en fiam meg holt vala/és meg eleuenedel/elveszett vala/és meg le-
 lettetek. És vigan kezdinek lakozni. Az mezon vala kediglen az ü
 nagubb ideiu fia/és mikorön meg ünne/és az házhoz fözelghetett
 volna/sipolást és tanzolást halla/és ü hozzá bolnta egget az ü fö-
 gainak közzöl/és meg kérdé mi dolgot volnának azok. És az bolg

Euangelium

monda üneki. Az te ürzed ioue meg/ es az te atad meg ole amaz
meg hizlalt boriut/hog miuel eghiffigben iutt volna haza u hozza.
Az kedig meg haraguet/es be sem alar vala menni. Annafolcirt ki
mine az u atfa/es firi vala utet. Es az fiu feleluin monda/az atfa
nak. Im enne eptendutul fogua fogallat tighdet/es az te paranczo
latidot ssha meg nem segtem/es ennekem ezak egg kerke ellet sem
adäl ssha/hog az en baratimual vigan lakoznam. De mi helen meg
iutt ez te fiad/ki az te iletedet fel lakt az paraznauat/ meg ole
ted üneki az meg hizlalt boriut. Es az monda az fianak. Fiam te
mindenforon eggut vag en velem/ es valami ennekem vagon mind
tied. Kell vala kediglen ez/hog vigan laknank/es oruendenink/
mert ez te atadfia meg holt vala/es meg eleuenedet/el vesett vala
es meg lelettetet.

Tizenhatodik riss

Az u tanjtuäninak es
kedig ezt morga vala
Egg kardca ember va
la/inek egg hazi dolgo
sa vala/ es ez be vadeltatet u nala!
mint ki eltitorlanä az u iofaghit/es

elo hia üneki. Mirzoda ez/az mit te feloled hallo?
Egg kamot az te hazi dolgoffagodrul/mert ennek otanna hazi dol
gos nem leheciz. Monda kediglen az dolgoz u magaban. Mit tege
mert az en vram el vishi en tulem az dolgoffagot? Nem kapalhatol
az kuldulast bigensem. Tudom mit tisek/ezt tibeem hog mitoron az
dolgoffagot el vishit en tulem/az embereket hazozba foga cganak engbe

Szent Lukács írása Berint. 109

met. V horzā hīrān annakofairt az ű vranak mind en adoffit /
monda az ellőnek. Meniuel tartozol az en vramnak? És az mon
da. Szār Bat olanual. És monda űneki. Vedd elő az te menedik
leueledet / és űll le hamar / és iry őtuent. Annak vtāna az māsodik
nak monda. Te kediglen meniuel tartozol? És az monda. Szār
Kor buzāual. Monda űneki. Vedd elő az te menedik leueledet /
és iry nólēzuant. És diczire az vr az ālnak dolgosi / hog ehesen rze
lekedett volna. Mert ez vilagnak fiái ehesbet az ű fatot berint az
b vilagossagnak fiaināl. En es az mondóm tūnektek. Szerezzetek
barātotoz tū magatofnak az hamiss kazdagfagbol / hog mitoron meg
fogatoz andotoz / örök hanlifa fogagganal be tūtōfōt.
Az ki az fűdedben hito / az solban es hito / es az ki az fűdedben ha
miss / az hamiss az solban es. Ha annakofairt az hamiss kazdag
fagban hieuf nem voltatof / azt az mi igaz ki bizza tū reatof? És
ha az idegben marhāban hieuf nem voltatof / az mi tiētek kīzoda
agga tūnektek? Egg solga sem kōtelezheti magāt kēt vrnak solgā
lattāra / mert auag eggiket meg fogia gūlölni / es az māsifot meg
fogia beretni / auag eggikhez fog allani / es az māsifot meg fogia vtāl
ni. Nem solgālhattof az istennek / es az Mammionnak. Hallak va
la kediglen mind ezeket az fanseufot es / kik fōsuin: k valānak / ez meg
mōuetik vasa űtet. És monda űnekiek. Tū vattof az of kik igazak
nak mutatōtōk tū magatofot az embereknēk elōtte / az isten kediglen
sugāo az tū bűetekek. Mert az mi az embereknēk felsigh: s doloz /
az issennēk vtalatos. Az o tōruin es az profetāknak írása / az Zan: s
baptisānak idēiglen volt / az űdötül fogua hirdettetik az istennek
orhāga / es minden erōuel űgelezik arra. Könnebb kediglen az ēgnēk
es az földnek el mulni / hog nem az tōruinnek nientül fűssetb punctiāt

Euangelium

el esni. Valaki az ű felesightul el valik / es mást vissen házasságra / házassag törinnet bünibe esik. Es ki oll felesighet vissen házasságra mell az ű prátul el vált / házassag törinnet hünibe esik. Vala kesdiglen egg kardag ember / ki hársomba / es biborba östöriz vala / es min den napon nagon vigad vala / es nag iol lakit vala. Vala kediglen egg nimell kuldus / kinek Szárar vala neue / ki sekites liuin az kardag ka puianak előtte nuntua sekkit vala. Es kiuán vala meg esghedni az hulladikokbol / tit az kardagnak aftararul le hullanak vala. De az beskék es ű hozza mennek vala / es az ű sebeit nállak vala. Törtinnet a kediglen hog az kuldus meg halna / es az angaloftul az Abrahamnak febelibe vitetnek be. Meg hala kediglen az kardag es / es el temet reték. Es az pokolban az ű semeit felemeluin / misorcon az linokban volna / láta az Abrahamot tauul / es az Szárart az ű febeliben / es ű lioltuan monda. Abraham a sám / irgalmazz ennekem / es borzald el az Szárart / hog az ű ryanak vtolso vighit vizbe be marzza / es hide gherte meg az en néstve met / mert ez túznet langiaban igben gös eretem. Monda kediglen az Abraham. Fiam emlekezzeél meg hog te az te iouaidot el vürted az te iletedben / es Szárar es azonkipen az ű goncsit. Mostan kediglen ez Szárar vigakalásual il / te kediglen götrel. Es mind ezeknek felette mü közöttünk / es tú közöt tetek / földnek nag eröss két felé valo nílása vagon / hog azok az tit a karnak innen tú hozzatok menni / ne mehssenek / sem kediglen onnan tú túleték ide fel ne iohessenek. Monda touatba az kardag ember. Kirlek te hág tighedet en a sám / hog borzaldel üt az en a sámnal házához / mert öt a sámnia vagon / hog tegen tarubizonfaget en rus lam ünektel / hog üt es ez kinnel helire ne iunenek. Morda üneki Abraham. Vagon. Moisesel / es profetaiel / azoknal kesidit halgassák. *

Ésúmonda. Nem aham Abraham/hanem ha valok az halottak
 nak közzöle ú hozzáiok menénd/ki ténnek bünökből. Mondá es meg
 len úneki. Ha az Moisesnek/es az profetáknak befűdit nem halgat
 cák/ha igaz fel támadánd es valaki az halottaknak közzöle/ nem
 fogiát hinni.

Lizenhetedik cisz

Monda touábbā az úi az
 nijuáninak. Nem lehet
 hog az gonos pilda adás
 bol valo meg bántások es
 ne iúienek. De maga ten annak az kinek
 általa el únek. Jobb annak/ ha p̄araz

malom fouet kórnek azú náfara/es az tengherbe vetik/inkább hog
 nem mint bántásara legen eggnel/ez fűsdedeknek közzöle. Meg
 tartoztassatok magatokat. Ha az te atád fia vitkezendik te ellened
 fedd meg útet/ha bānia titit borzäss meg úneki. És ha egg napon
 hētber vitkezendik te ellened/ es egg napon hētber tērënd meg te
 hozzād/ ezt monduān. Bānom titemet/ meg borzäss úneki. És
 mondānak az arostolok az vr isfienek. Oregbicz meg múnékünk
 az mú hütünköt. Mondá kediglen az vr isfen. Ha anné hütötök vol-
 na/ mint ez az egg mustar mag/montatok volna tinez sifamin fā-
 nak. Szakag ki tűsűl/es innen menn az tengherbe/ es vern ott gū-
 keret/ es enghedett volna túnettek. Kiczoda tű közzöletet/kinet
 p̄anto auag p̄astor kelgāta vagon/ ki ezt monga annai mikron az
 mezörül meg iútt. Kieniel/ es ulla az asfalhoz. És intobb nem ezt
 f mongai úneki? Kibicz varzeramra valet/uerzel hozzáes kelgall
 er.nefem.

Euangelium

ennekem / mig isem es isom / es annak vtanna te es egel es igal.
Nemde io ne ven vishj az bolgatul / hog meg tutte azofot az mel-
leket uneki paranczolt volt? Nem alntom. Ezenkippen tu es mifor-
ron meg tendetek mindeneket / mellet tunektek meg vadnak parans-
czolua ezt mongatof. Hasznalatlan bolgat vagunk / azt tuttuk meg /
az mire tartozunk. Es lün miforon Jerusalemben menne Jesus /
megen vala Galileanak / es Samarianak altala / es miforon egg
varoskaba menne be / eleibe ioue uneki tiz poklos firsu / ki tauul
meg allanak / es nag boual ezt mondat. Nag vrunk Jesus konorull
muranunk / kilet mihelen meg lata monda unekiel. Mennek el
mutassatof meg magatofot az papoknak. Es lün ez hog az el me-
his kozben meg tisztulanak / egg kediglen u kozzofok minel vtanna
lata hog meg tisztult volna / meg tere dicz iruin az istent / es orza
lara le burula az Jesusnak labainak elotte / halat aduan uneki. Es
ez Samariabeli vala. Feleluin kediglen Jesus monda. Nemde ti
zen valanaki / az ki meg tisztulanak / hul kedig amaz kilenz / nem
lelletenek ki meg tertenek volna / hog az istennek dicziretet ten-
nemek hanem ezak ez ideghen nemzetbol valo. Es monda uneki. b
Kell fel / menni el / az te hutot tartott meg tighedet. Miforon ke-
diglen meg kerdetett volna az fariseusoktul / miforon volna el iouen-
do az istennek orbaga. Felele unekiel es monda. Nem iu el az isten-
nek orbaga az rea valo gond viselisuelsen azt nem fogial mondani.
Im itt / auag am ott vagon. Mert ime az istennek orbaga tu benne-
tek vagon. Es monda az canituanofnak. El unek az napol mifor-
ron fiu antof latni az embernek fianak napiainak kozzole egget / es
azt sem fogiatof lathatni / es ezt fogial mondani tunektek. Im itt /
am ott. El ne indullatof ezeknek pruan / es utot ne kovestitek / mert e
mikippen

Genet Szakcz irása Berint. 111.

missippen az villamas az eg alatt villamasi tiun/mas eg ala mu-
 tatta finessigbit. Ezen missippen lifen az embernek fia az u napian.
 De elöször sötat fell benuedni uneki / es gonosznak tiltetni ez gon-
 osz fau niptul. Es missippen törtineg Noenak ideiben / ezen missippen
 lifen az embernek stanak ideiben es. Isten / istnak vala / hazaz
 sulnak vala / es haz assagra ada: nak vala / mind az ne piglan / mell na-
 pon Noe az barkaba ke mene / es el idue az ozon vize / es el veste
 mindeneket. Szinte azon missippen törtineg Eorhnak ide-
 iben es. Isten / istnak vala / marhat vishnek vala / marhat ad-
 nak vala / plontálnak vala / hazat raknak vala. Az mell napon kedig-
 len fi mene Eot az Sodomának városi hol / tuz es kintu esó esek az
 egek el / es mindeneket el veste. Ezen berint lifen az nap / mell na-
 pon az embernek fia meg ielenik. Az nap n az fi az haz fel / oen va-
 gon / es az u edini az hazban lendnek / le ne Ballon hog az ofot u hoz-
 za vege / es az fi az mezön / azon missippen az el hagott marhakra meg-
 ne terten. Meg emlekezettek kediglen az Eorhnak felesighirul. Va-
 laki azon ügelezik hog lellit meg tarza / el veste; azt / es valaki / el
 veste endi azt / letet berez annak. Mondom / unektek / az iel az ag-
 ban fette n fognak lenni / az eggit fel vite: ik / az masodik el hagattak
 es. Ket alson ember fog orolni eggit az eggit felvitetik / az masodik
 el hagattak. Es felelun mandanak uneki. Holott vram. Monda
 unektek. Valaholott az test lend / oda fognak gulni az felesuk es

Mindenbolzadik ris

Ond vala kedig hasonlatos behidet ez unekiek / nell
 ide valo vala / hog miuel büssig volna mindenforon
 e ij imad fozn

Euangelium

imádfozni / és meg ne farradni / ez
 igyifuel. Égg nimell biro vala egg vá
 rosban fi sem istentül nem fil vala /
 sem emberuel nem gondol vala. Vala
 kediglen egg ózueg alson az városban
 és u hozza megen vala: ezt monduán
 Éig igazat ennekem az en ellensz
 ghem felöl / és áld meg bossumot. És
 egg valame ne ideiglen nem aforia va
 la. Ezeknek vtanna kediglen monda úmagában. Jol lehet sem is
 centül nem silef / sem emberuel nem gondolof / de mind az által és
 hog miuel enghemet vntat ez ózueg alson / meg állom boszuiat /
 hog ez vtan el uuin enghemet ne fudallon. Mond a kediglen
 az vristen. Hallatof meg az hamiss biro mit mond. Az isten kedig
 len nem foghi boszút állani az u valasztott nyirt / fi u hozza kialta
 nak nel és napual / meg akkoron és / mitoron bifelighes lend u hoz
 zaiof? Mondom tunektek hog azofnak boszuiotof hamar meg álla
 Demaga mitoron az embernek fia el iouend / vallon foghi talalni
 búotf ez földön? Mond a kediglen hasonlatos befidet
 egg nimell embereket és / fi u magofban biznak vala / hog igazak
 volnának / és egebetek meg vtálnak vala. Két ember megen va
 la fel az templomba / hog imádságot tenninek. Az eggik fariseus va
 la / és az másik fukar. Az fariseus aluan / úmagában illen imádsá
 got tifen vala. Istén hálát adof teneked / hog miuel ollan nem va
 gof mint az egéb emberek / fi ragadozof / hamiss iletűek / házassag
 törűf / mint imez fukar és / Égg heten kétber büntölűf / fi adom az
 dezmat mindenestűl / az melleket birof. És az fukar táuul ala

Bent Sufacz írása Berint. 112

uán azak seméit sem ataria vala az égbe fel emelni. De veri vala
 az ú mellit és ezt monga vala. Isten lig tegelmes ennekem bünös-
 nek. Mondom tünettek le ioue ez fufar az ú házaba / az ú bünből
 inkább ki tisztulván hog nem mint amaz. Mert minden meg alá-
 tatit / ki úmagat fel magasztalla / és minden ki úmagat meg alá-
 za fel magasztaltatit. Visznet vala kediglen úneki fűsded germe-
 ketek és hog illetne úfot / mell dolgot mifor az tanítvánok latnana-
 feddenek vala azokra. Jesus kedig / mifor azokot ú hozza bria volna
 monda. Hadd iúienek en hozzám az germekek / és ne tiltzatok meg
 úfot / mert ez illetinek az istennek orfaga. Bizón mondom tünettek
 valaki vó nem vèndi az istennek orfagat / mint egg germek / be nem
 mehet oda. És kèrdist tün ú tulle egg uimell feiedelem / ezt monda
 uán. Jo mestier mit kell ennekem tennem / hog meg nériem az örök
 életet. Monda kediglen úneki az Jesus. Mire mondasz engemet
 tonak? Azak az egg isten io / senki nem egéb. Tudod az varanzola
 tokot. Ne lig ház assag toró / ne lig galkos / ne tig orfagot / ne tig ha-
 miss tanubizonfagot. Eftelled az te atadot / és az te anadot. És
 monda az. Mind ezeket megtartottam iffiusagomtul fogua. Mell
 mondasz az Jesus haluan / monda úneki. Meglen egg dolog nekül
 vag bútos. Valamit birb mind el aggad / és ostopasd az behinnek-
 nek / és rentek marhad lipen az menni orfagban / és iouel kouess enghe-
 met. És az haluan ezeket meg keseredet / mert ighen kardag vala.
 Latuan kedig Jesus azt hog meg keseredett volna monda. Oh mell
 neheren mennet be az istennek orfagaba azok az kilnek sok marhaz-
 tok vagon. Mert konnebb az teuinek az tulufon által menni / hog
 nem mint az kardagnak az istennek orfagaba be menni. És monda
 f nak az kif ezt hallottal vala. Tehog kirzoda uduozulhet? És Jes

E uangelium

fus moria. Az mi dolgot lehetetlen az embereknél lehet sige
fel azok az istennél. Monda pedig len az Peter. Ime mi minden
marháinfot el hattat / es tighedet fouettunk. Monda Jesus unekt
el. Bizon mondom tunekteek / senti ninczen ki hazat el hatta auag
bucit / auag attafiat / auag felesigit / auag germetit az istennek or
pagaert / ki iouendore sokual tobbet nem visen ez vilag berint / es
az iouendo vilagon orok illetet. **Melle viug** pedig len az
Jesus az tizenket tanjuant / es monda unekt. Ime fel megunk
Jerusalembe / es be tellesednek az embernek fiana / mind azok az
melleket az profetaf meg irtanak. Mert az pogan nipesnek kez efbe
adatik / es meg rzufoltatik / es bosbusagual illettetik / es meg pofdos
tetik / es minel utanna meg ostoroz angaf meg olit utet / es harmad
napon fel tamad. Es az tanjuantok ezekben semmit nem ertinek.
Es ez kefid el vala titfoltatuā u tulof / es nem ertik vala az meli
leket u mond vala. **Fortinek** pedig len mikor Jerichohoz kozelghe
ne / egg val ul vala az ut feleñ fulduluā / es mikoron hollana / hog
sok nip mulget onnan el / kerdi vala mi dolog volna ez. **Meg mon**
dak pedig uneki / hog az Nazarethbeli Jesus menne. Es kialta ezt
monduā. Jesus Davidnak fia konorult en rantam. Es az kil elol
mennek vala / fet denek vala urea / es intik vala hog vefteg halgat
na. **U** pedig len sokual infabb kialt vala. Davidnak fia konorult en
rantam. Mikoron pedig len meg allett volna az Jesus / paranczola
hog u hozza vinnet utet / es mikoron kozel ment volna u hozza
meg kerde utet / ezt monduā. Mit akarsz hog teget te veled? **Es**
az val monda. Bram hog es meg bememnek vilagossaga legen. **Es**
az Jesus monda uneki. Egen vilagossaga es meg bemeid n. **Az** te
bitod gogitott meg tighedet. **Es** legottan bemeidnek es meg len vila
gossaga

Gent Sufacz irása Berint. 113

hossaga lün. És követi vala ütet/dicziruin az istent. És mind az
sereg níp mihelen ezt látá/dicziretet tün az istennek.

Ezenkilengedik

113

S be menün Jerlé
rhoba / az városban
iar vala. És imégg

firfiu/ kinek Zacheus vala neué/esté:

az fufaroknál feiedelme vala/ és vőgan ezen kardag ember vala/ és
azon űgekerit vala/ hog az Jesusst meg láthatná ki volna/ és nem
láthatta vala az sereg niptül/ hog miuel ember kor beli állapattá
ban firzín ember vala. És elöl el sietuin fel hága egg vadfigbe fóra
hog ütet meg láthatná/ mert azon vala vta. És mikoron az Jes
lus az helre iutott volna/ fel tekintuin meg látá ütet/ és monda űne
ki. Zacheus/ siess áll le/ mert ma ennekem az teházadnál kell meg
maradnom. És sietuin le állá/ és örömben liuin házába be fogá
da ütet. És mikoron látnak ezt mindenek/ rugodnak vala ezt
monduán/ hog az bűnös emberhez ment volna be állátra. Eluán le
diglén Zacheus monda az vő istennek. Vram im az en iőbághim
nak felit az beghinélnek adom/ és ha valamiben valakit meg ezal
tam/ nig annit adok irtette. Monda Jesus űneki. Ez házna ma
törtinet meg maradása/ azirt hog ez és Abrahamnak leána legen
Mert az embernek fia azirt iütt/ hog meg keresse/ és meg tarza
az mi el vesett volt. Mikoron azok ezeket hallanák/ illen hasonlatos
beszidet és monda ezethez / azirt hog Jerusalembhez közel volna/

Euangelium

ęs hog ęrt alįtęk vala hog ęz ęstennef orębęga mind ęaręsi meg tes
 ęentetnef. Monda annakofęirt. ęęę nęę nembol tęmadott ember
 męsse valo tartemęnba mene/hog orębęgot venne magęnak ęs meg
 tęrne. ę lő hįuę kediglęn ęz ű tįz ęolęęęęę /ęstįz mina pinz t ada ű
 nekief /ęs monda azoknak. Kereękeęgeteę mig meg ęouof. ęz ű vę-
 resbeli nipi kediglęn meg gęloltik vala űtet /ęs fęuereę ęęhet borętę-
 nak vrot vęęę / ęzt monduęę. Nem akęriuf hogęz mę rantunt vę
 ralkofęę. ę ęlęn ęz hog meg tęrne ęz orębęgot meg viuę /ęs paręn
 ęzola hog ęz ű ęolęęęę ű horęęę hįnęk /fikneę ęz ű pinz t ętta vala
 hog meg tudnę mindent k menit nert volna kereękeduę. ę ę ęue kedig
 ęz ęlő /ęzt monduęę. Vram ęz te derik pinz ed /tįz mina pinz nę
 res ęęhet hozott. ę s monda űneki. Io /io ęolęęęę miuel hog ęz fęc z ęn
 ben hęvę vof tę /legęn tįz vęroęon bįrodalmad. ęz męfik ęs ęl ęue ęzt
 monduęę. Vram ęz te derik pinz ed /ot mina pinz t teremte. ę nęnek
 ę s morda. ę ę ę lę g ę t vęroęon fę ember. Męs ęs ęl ęue ęzt mondu-
 ęę. Vram ihon vęęon ęz te mina derik pinz ed /mellek kęzi kęzle
 nōben kōtue tartottęm /mert filik te tūled /hog miuel kemin ember
 vęę / ęl vęęed ęzt /ęz mit le nem tūttel /ęs meg aratod ęzt / ęz mit
 fōldbe nem vętettel. Monda űneki. ęz tinen fęęd tōl itillek tęęędet te
 gonoę ęolęę. ę uded vof hog ęn kemin ember vęęof /ęs hog ęl vęęę
 ęzt /ęz mit le nem tūtem / ęs hog meg aręssęm ęzt / ęz mit fōldbe
 nem vętettem /tebęg mire nem ęttęd ęz ęn pinz emet ęz bęnfrę /ęę
 ęn meg ęuęę /nįlva vęuręuęl fęttęm volna fi ęzt. ę s monda azok
 nak fik ott ęllęnak vala. Vęę tęk ęl ęttul ęz ęęę mina pinz t /ęs ęęę
 gęt of annak /ęz kęnęl tįz mina pinz vęęon. ę s mondanęk űneki. V
 ram tįz mina pinz e vęęon. Mert monde m tūnekteę /hog fōbbre fōbb
 ędatil annak /ęz fi ęz ędatott ęęęndįvęl ęl. ęttul kediglęn ęz fi vęle

nem

ſzent Yufacz irása Berint. 114

nem il/az es el vitetik ú túle az miuel bir. Dög az en ellensighmet
 es hoz zátok ide kif nem akarál hog en ú rantok vralfoggam/esólli
 tek meg en előttem. És mikoron ezeket meg mondotta volna/oton
 megen vala/azon liuin/hog Jerusalembetel mennien. És lún ez
 mikoron Betſagehoz/es Bethaniahoz el főzelghetett volna az heg
 bez nem melle/ mell olanfálnak heginet biuattatik/elborzátá fét
 tanítuanit ezt monduán. Menétek imez ellenbe való vároftás
 ba/mellbe hog be mentek/ találtok kótue egg nóstin ſamár ezitkot/
 D fiñ ſoha egá ember sem ált/oggátok el azt/es hoz zátok ide. És ha
 valaki tútótót ferdend/mijrt oggátok el? ig mongatok annak/azirt
 hog az ornak dolga vagon etvel. És el meninek az kilet elborzátott
 vala/es vg talalát az mint megmondotta vala únekief. Mikor ledig
 el odnát az ſamár ezitkot. Mondánat únekief azof az it birnát va
 la vele. Mijrt oggátok el az ſamár ezitkot? És azok ezt mondat.
 Mert az ornak dolga vagon vele/es az Jeshuhoz viuel azt/es az ú
 ruhátokot az ſamár ezitkora felúl terítuñ az Jeshu felúl reā hel
 beztetek. Mikor ledig menne Jeshu az ú ruhátokot az v: on az ſa
 márnak lába alá terítik vala. És mikoron imm rān az olan fálnak
 heginet lentóire főzeligene/ az tanítuanóknak minden sereghe nag
 örömuel/ es nag fel ſoual kezdé az iftennek dirziretet mondani/
 minden ifteni eróuel való ezefekedetirúl/ melleket ſemetuel láttas
 nak vala/es ezt mongát vala. Áldott királ/az ti el iú az or iftennek
 neube. Bilefig az memórſágban/es dúrzósig az magaffagotban.
 És nimeliek az seregből az farifeusok főzól/mondánat únekief. Mes
 ter fedd meg az te tanítuanítot. Kifnek Jeshu monda. Mondom
 tünettek hog ha ezef veſteg halgatándnak/mindiarást az kóuet fog
 f nak kiáltani. És minet vránna főzel iuia/ látuan az vároft ſira

Euangelium

ú ranfo/ert mor' uān. Ba/ha magadot meg esmekted volna te es/
es fia/alktyven ez te mostani napodban/arra vitelnil gondot/az mi
teneked bikeliguel valo meg maradāsodra volna. Mostan kediglen
el rey: etuin vadnak az te seméidnek elotte. Mert el iunek az napot
te read/es kerjtsuel be ferjtenek tighedet az te ellensighid/ es kor:
rül vjñnek tighedet/ es egetembe meg somitanak tighedet minden se
löl/ es mind az földiglenn le rontanak tighedet / es az te fiaidat/
fik te benned vadnak. Es nem hadnak te benned egg' k'uet az
mās' fōuñ/ annakofairt hog' meg nem esmērid az údōt/ mellben a
az isten tighedet meg lātogata. Es be menuin az tem:
plomba/ki kezde verni azokat/az fik abban arulnak vala. es vjñnek
vala/ert monduān unekiek. Meg vagon iruān/ az en hāzam imād
vāgnak hāza/ tū kediglen latroknak barlangiaā tūtitef azt. Es
eninden napon tanjt vala az templomban. Az papoknak kediglen fe:
iedelmi/ es az irāsudok/ es azok fik ez nipek kōzött sū emberek vas:
tanak azon ūgeteznek vala/hog' ūtet el vektenek/ es nem tuggat vas:
la mit regenek/ mert mind az eghil' n'p sigelmetes vala az ū befiz:
dire/ miforon ūtet halgatnā.

Suszadik r'is

S lūn ez az napoknak
eggiten miforon' Jesus
az nipek tanjtana/ az
templomban/ es az es
uangeliumot predikal:
ana. Egge gulinek az papoknak fe:
iedelmi/ es az irāsudok/ az vineuel/ es e
befil

Bent Sufacz irása s Berint. 115

befillinek ű vele/ ezt monduān. Mond meg múnekűnt mizoda ka
 bad hatalomual tiseb ezeket/ auag kirzoda az/ ki tneked atta ez ka
 bad hatalmat? Felelűn kediglen monda űnekiek. E g g nimi dolgot
 kerdet en ezt ű tuletet/ es felletet meg rea ennekem. Az Janosnal
 kereftelise/ az menni orfagbol valai/ auag az embereket kőz zolek
 Es azof gondogodnak vala űmagokban/ es ezt mongūt vala. Na
 ezt mondāngūt/ az menni orfagbol/ ezt fogia mondani. E haa m're
 nem hittetek annak? Na kediglen ezt mondāngūt az emberek kőz zol
 mind az eghiss nip megkouez muntot/ mert űlűan hifi hog az Ja
 nos profeta legen. Es azt felelet/hog űf nem tudnāk honnan volna
 Es az Jesus monda űnekiek. En sem mondom meg tūnektek/ me
 tchetsiguel tegem ezeket. Kerdē kediglen az kőz nipa: f mondant
 ez hasonlatos bebidet. E g g ember sōlet plāntala/ es mūseket fogā
 dabelē/ es űmaga sok idēig lakēt vidikben. Es miforon annak idē
 se volna/ az mūsekhēz e g g sōlgātāt borzātā/ hoā az sōlonek hasnā
 bol űneki adnānak. Kit az sōlaāt megverűn/ hīuān borzātāt ki űtet.
 Es emeglen meg es mās sōlgātāt borzātā el. Az mūseket kediglen
 ezt es meg verűn/ es galaz atual illetűn hīuān borzātāt ki. Es
 emeglen harmad sōlgātāt es el borzātā. Es azof ezt es ki verēt lete
 ket tiuīn ű ranta. Mondā kediglen az sōlonek vra. Mit teget? E
 borzātom az en berelmes sīamot/ netalam miforon ezt lātānāt/
 berzūlni/ es tiseelni kezdi. Kit miforon az sōlō mūseket/ me lātā
 tanak volna űmagokban ezt gondolat/ es mondānak. E zē az űrōf
 sig/ iertet űllūt meg/ hog legen mient az űrōf sig/ es űtet az sōlōhōl ki
 verēt/ es meg űlēt. Azirt mit tiseb azofnak az sōlonek vra? E lū
 es el vesiti az mūseket/ es az ű sōlōit egetet kezibe agga. Mell te
 bidet miforon hālottanak volna/ mondānak. Ne legen az. Az Jē

Euangelium

ſus kediglen telintuin ufot monda. Miczoda azirt ez / az mell meg
vagon irua. Az mell fouet toua nem haguān meg hāriānak / az allot
uānnak mūeji / az / az ſegheletnek ſu foue lūn. Minden eggbe rontateſ
valaſi az ſūre eſend if. Valakire kediglen eſendit aprora iōri azs.
Es azon ūgekeznek vala azon orāban / hog ūt: t meg fogna / es ſi
linek az niptul / mert meg elmēre / hog ū ellenek mondotta volna
az haſonlatos beſidet. Es vtanna orātkoduān / embereket borzātānak
fik vtanna lelekedninek / ſik ūmagotot igaz embereket tettetnek / hog
meg fogna ūt: t beſidbōl / es hog az ſeredelemnek birtoka / es hatal- a
ma alā adnā ūtet. Es meg kerdeſ ūtet ezt monduān. Mēſter tug-
gul hog igazān ſolaſ / es tanntaſ / es ſemilt nem niſſ / hancm az
iſiennek vtat igaz ſagual tanntod. Kelli & zābārnak adot adni cuag
nem? Meg értuin kediglen az ū ālnak ſagotot / monda ūneket. Mit
fiſirtetek enghemet? Mutaffatol eggdenar pinzt ennefem / ſiczo
da ſipe vagon ranta meg iruān? Felelūn mondānak. & zābārg. Es
monda ūneket. Aggotok meg annafokairt az & zābārnak az mel-
tel az & zābārg / es az iſiennek az mellek az iſiene. Es meg nem ſed
hetel az ū beſidit az nynek elōtte. Es czudālkozuān az ū ſeletin b
veſteg halgatānak. Ū horzā iārulānak touābba / niſik az ſadureu-
ſoknak ſōzōle / ſik nem tartal hog ſel tamadās ligen / es meg ſer
deſ ūtet / ezt monduān. Mēſter az Moifes ezt irta mū nekūnk. Ha
valakinek attafia meg halānd / ſinek ſelelighe vagon / es ez afaſiu
germek nēlſul halānd meg / hog az ū attafia ū horzā vege az ū ſele
ſight / es magzatot tamalkon az ū attafia nak. Annafokairt hēt
afaſiu val / es az eſſo ſeleſight vūn magānak / es germek nēlſul ha
la meg. Es az mās edik afaſiu ū horzā viue az aſbont / es az afa-
ſiu es gerinek nēlſul hala meg. Es az harmadik afaſiu es ū horzā c
viue

Szent Lukács irása szerint. 116

viue az aspon/azonkippen az egéb hêt asafiu es / es germetek nem
 lün es meg halanak. Eüigre meg hala az aspon es. Azirt az fel
 tamadásban ez hêt asafiat közzöl melliké lipen az teelig? Mert
 mind az hêt asafinak teelighe volt az aspon. Es teeluin az Je
 sus monda ünekiék. Ez vilagnak fia böftanak hazalulni / es hazas
 ligant / azot kediglen az fik multofnak leletternek az vilagra es az
 halottaiabol valo fel tamadafra / sem meg nem hazalulnak / sem nem
 hazasigantnak / mert touabba meg nem halhatnak. Mert egenlöt az
 dangalothoz / es fia azot az istennek / hog miuel az fel tamadafnak fi
 ai legenek. Hog kediglen az halottak fel tamagganak / Moises es /
 meg mutatta az rzipke bokornal / mikoron az or istent / az Abra
 hamnak isteninek / es az Isaaknak isteninek / es az Jakobnak isteninek
 monga. Az isten kediglen nem az boltakrul mondatik istennek lenni
 hanem az ilökrül. Feletnek kediglen / nikik az irasudofnak közzöl
 es ezt mondak. Mester vol mondad. Es touabba nem merit vala
 ütet semmiböl meg kerdeni. Monda kediglen ünekiék. Mikippen
 mongak az Xhrisust Davidnak fiának lenni / David es az dieziz
 retnek könuiben ezt monga. Monda az or az en vramnak ült iobb
 felöl ennekem / miglen az te ellensighidet az te labaid alá verendem
 famakul. Annakokairt az David ütet vranak hna / azirt mikippen
 fia üneki? Mind az eghilß nipnek hallafara monda az ü tamada
 uaninak. Meg örtzrifek magotofot az irasudofnak / kik nag tündös
 flo ruhában afarnak iurni / es elfö köbömiteket kiüannak az vā
 sarokön / es tü pefekér az synagogákban / es az lakoda
 lomban sü helen valo ülist / kik az özuegetnek hā
 zait benelik bolßu imadlagot tetteruin / ezek
 nek nagubb lipen az ü kārhozartok.

f

Susõneggedik riss

¶ I emelün kediglen
 pemõit lãta azofot az
 fik az úborzott aiandit
 fõt az eggõ az nak tincz
 tarto lãdãtãba vetil va

la be / fik laz dagol valãnak. Lãta ke-
 diglen eggõ beghin õzueget es / fi fõt kũ

ded pinzt vet vala be oda. ¶ Es monda. Bizõn mondom tũnektek hog
 ez beghin õzueg mind ezeknõl többet vete be. Mert azof mind ab-
 bol vetinek pinzt az isennek aiãdikãnak kõzibe. az mi ùnektek ma
 hãiofnak felette vagon ez kediglen az ù nag búfsigben valo vosta
 minden iletire valo marháiat / mell ùneki vala be vetõ. ¶ Es monda
 nitifnek fik az templomnak felõle kolnak vala / hog sip kõuekuel / es
 eggõ hãzban feltũtt aiãdikõval meg ifesõtett volna. ¶ I ùnek az
 napõ / mellekben ez kõueknek kõzõle az melleket lãttõk / nem ha-
 gattatik eggõ kũ az mäs kõuõn ki el ne tõressik. Meg kerdek kedig-
 len õtet / ez t monduã. Mester miforõn lissnek ezek / es mi tele an-
 nak miforõn ezek el iõuendõk lissnek? ¶ Es Jezus monda. Meg lassã
 tok hog el ne hitessenek tũfõkõk. Mert sokãn fognak el iõni az en ne
 uembe / ez t monduã. En vagon az Krisztus. ¶ Es az ùdõ kõzel va-
 gon. Azirt ne kõuessitek azofot. Miforõn kediglen hallãnãatõk hog
 badakõzãsõk vadnak / es nipet fel tamattanak / meg ne rettenhete
 Mert ezeknek elõssõr mind meg kell lenni / de meglen ninzen az
 õig. Mond vala touãbba ùnektek. ¶ Eggõ nip mäs nipnek ellene fel
 tamad / es eggõ orþãg mäs orþãgnak ellene / es helet þerte nag föld e
 indulãst

Szent Lukács irása Berint. 117

Indulálok líbnek / es ehfighet / es döghalálok / es rettenetes dolgot / es
 az égből nag' czudák líbnek. De mind ezeket előtte / tütököt meg
 fogna / es üldözni kezdenek / gülekezeten kézbe aduán / es örizet az
 la vetuin / es királofhoz / es fejedelmhez vonspanak az en neuemirt.
 Törtinit kediglen ez tünettek tanubizonlagtofra. Annatokairt az
 üü büetefke erössen be refessitet / hog' nem kell annak előtte oltal-
 snatokfra valo beßidet gondolnotok. Mert þat adok en tünettek / es
 bölrzesfighet / mellnek ellene nem mondhatnak / sem ellene nem
 állhatnak mind azok kik tünettek ellenetek fognak rzeledni. Kézbe
 adnak kediglen tütököt meg þüléitet / es / es atatok fiait / es rafonsa-
 þhitok / es barátitok / es nimellet tú közzöletet meg ölnek / es minde-
 ziket gülölni fognak az en neuemirt / es egghyan þál az tú fetekrül el-
 niem vész. Bitesiguel valo túrisnek általa bagom hog' biriátok az tú
 lelkéitetek. Mikoron kediglen látangátok / hog' az Jerusalemt körül
 bitesit az sereg nipektül / akkoron tuggátok hog' közel legen az ü el-
 puftulása. Akkoron az kik Sido orþágban vadnak / az hegekre fuffa-
 nak / es az kik annak fözepiben vadnak el mennienek onnan / es az kik
 annak határiban vadnak / Sido orþágba be ne mennienek / mert bos-
 þuállásnak napiát azok / hog' az irálok mind be tellesggenek. Zan
 kedig az alþonállatoknak / kik terhelet / es azoknak kik germetek þop-
 tatnak az üdöben / mert nag' sanargatas líben ez földön / es ez nipeñ
 nag' harag. Es el esnek az törnek élnek miatta / es fogua vißit el-
 ütöt / minden nipeknek közibe. Es az Jerusalemet az pogán nipek
 labosual meg fogiak nómodni mind ar' zig mig nem az pogánoknak
 ideie be tellesedik. Es czudák líbnek az napban / es az holdban / es
 az csillagokban. Es ez földeten az nipek minden felöl meg þos-
 sít vulnak / es nag' vrosso þülfigben fognak lenni / letelből valo fészigbe
 esifnek

Euangelium

esijnek miatta/mikoron az tengher zugni fog/ es az hab/ es az em
beret el halnak tilelemnek miatta/ es azoknak fetekre varalanak mi
atta/mellek ez eghisb földön valo emberekre iunek. Mert az men
neknek eret meg indjarnak. Es akkoron meg lattak az embernek
fiat hog u nag hatalomual/ es nag durzsiguel. Mikoron kediglen
ezet kezdenek lenni. Nizzetek fel/ es emellitel fel az tu feiiteket
mert el fozelahet az tu valtsagot. Es hasonlat ossagot monda
unekiek. Osszatol az tiche fot/ es minden egcb fapot/ mikoron im=
maron fi fakadnak/ ezt lotuan tu magatoktul tuggatol/ hog fozel a
legen az nar. Azonkippen tu es mikoron ezet latangatol hog be
telnek/ tuagatol hog fozel legen az istennek orbaga. Bizon mondom
tunektek el nem mulik az emberi iletnek minden idete/ mig nem
ezet mind meg lesnek. Az eg/ es az föld el mulik/ az en befidim ke
diglen el nem mulnak. Meg tartoztatotol tu maotokot/ hog van
lamikoron az tu buiitet meg ne nehez ullenek tortossagnak/ es riseg
signek miatta/ es ez viloghi iletül valo gondoknal miatta/ es hog
az nap naghirtelensiguel tutot meg ne tapasztallon. Mert mint
egá tur hinte azonkippen u el mindenekre/ fi ez eghisb földnek fi
nin ulist vultenek magoknal. Vigazratol annafolairt minden idö
ben/ imadforzatol/ hog el tauoktathassatol tu mind ezet/ fi d
icüendok/ es hog az embernek fiának elötte allhassatol. Az teme
plomban tanit vala kediglen napual/ nel kediglen fi men
uin az hegen laforif vala/ mell olan fának heginet
mondatik/ es minden nip nagriguel u hoz
za tar vala/ hog az templomban az u
befidit halgatna.

Szent Lukacz irása szerint. 118
Huszöntetődik

rik

Őzel vala kediglen az
napoknak üdnepe/mel-
leken pogarzakual ilnek
vala/mell üdnepe Husit

nek mondatik. És az papoknak feiedelmi és az irásjudok azon üge-
d keznek vala mi módon az Jezus meg ölnék/mert ilnek vala az köz-
niptül. Ördög buék kediglen Judasba/ ki Iskariotnak neveztetik
vala/ ki az tizenkettő közzöl való vala. És el mine/ es hola az pa-
poknak feiedelmiuel/ és az hadnagokual/ mikippen ütet kézbe adná
únekiek. És meg örülinek/ és szerzist tünék ú vele hog út pinzt ad-
nának úneki. És az fel fogadá. És alkolmas údot keres vala/ hog
az nipek fel indulása nélkül adná azt az ú kezekbe. El ioue kedig-
len az nap/ mell pogarzaknak naviának mondatik vala/ mellen búk
sig vala áldozatot tenni Husiti barátival. És el küldé Petert/ és Ja-
nost ezt monduán. Menndetek el/ es kifizétek múnckünk Husiti va-
czorát hog egünk. És az tanítványok mondának úneki. Holott akarod
hog meg kifizéjük? És monda únekiek. Ime hog be mentek az vá-
rosba egg embert találtok elöl/ ki egg korso vizet viszen/ menndetek az
ember vtán az házba/ mellbe bemegen/ es ezt mongátok az ház-
nak orának. Az mester ezt monga teneked. Holott vagon az vendig
fogado ház/ holott az Husiti varzorát az en tanítványival meg e-
gem? És ú tünettek egg noq varzoráló fel házat mutat/ mellek be-
vontanak/ ott kifizétek. Mikorön kediglen el mentenek volna azon
f kippen találak mint meg mondogta vala únekiek/ es meg kifizétek az

E uanigelium

Husiti varzorāt. És mikorōn immāran annak orāia volna aſtala-
 hoz ūle/és az tizenēt apofiol és ū vele. És monda ūnekief. Ki ū
 natofſagual kiuantam ez Husiti varzorāt tú veletet meg ennem mi-
 nek elötte ſenuégget. Mert mondom tūnektek ennek vtanna nem i-
 ſtem többſör ebben mig nem teſefedis legen az iſtennek orſágaban.
 És az pohárt kezibe viuūn hālāt ada/és monda. Vegitek el ezt/
 és oſbátot el tú főzöttetek/mert mondom tūnektek/hog nem iſom
 az főlö tūnek termifiből mig nem az iſtennek orſága el tú.
 És az kēteret kezibe viuūn mikorōn hālāt adott volna/el ſegdele/
 és ūnekief adā/és monda. És az en teſtem/mell tú irettetek adat-
 tatif/czt az en einlefezetemre tegitek. Azonkippen az pohárt és
 kezibe viuē az varzora vtān/czt monduān. És pohār vj teſta-
 mentum az en viremnek általa/ki tú irettetek ki ontatif. Demaga-
 annak ū feze/az ki engheniet kēzbe ad/im en velem vagon az aſt-
 talon. És az embernek fia bizon az hog el megen/azon ſerint
 mint el vagon vigheſtetuūn/de maga ian az embernek az finek mi-
 atta kēzbe adattatif. És ūf kezdek ū főzötök kērdezni/ki zoda volna
 ū főzötök az ki ezt tenne. Eūn kediglen vetefedis és ū főzötök/ki
 ezoda lattatneſ ū főzötök nagubbnak lenni. Monda kediglen ūneki-
 ef. Az nipeknek kirāli oralkodnak az ū nipekēn/és az kifnek hat almot
 vagon ū rantok/iotiudfnek htuattatnak. Tú kediglen nem vg/ha-
 nem az ki nagubb tú főzöttetek/vgan viſelle magāt nunt az ki iſf-
 rabb/és az ki fū ember vgan viſelle magāt mint az ki ſolgol. Mert
 mellif nagubb/az ki aſtalhoz ūli/auag az/ki ſolgāl? Nem az i az
 ki aſtalhoz ūf? De en tú főzöttetek vagoſ mint ki ſolgāl. Tú kedig-
 len vattok/kif meg maradātok en velem/az en rantam valo fiſir-
 tiſekben. És en orſagot ſerzetk tūnektek/mifippen az en atām ſer-

Bent Lukasz irása Berint. 121

zett ennekem/hog egetek/és igatof az en ástalomon az en országom
 ban. És beketben ülletek/ meg itiluin az Israelnek tizenkét nem
 zethibit. Monda kediglen az or isten. Simon/ Simon/ ime az
 sātān kézbe tūāna tūtōfōt/hog meg rostállon mint egg gabonāt/de
 en kirist tū te iredted hog meg ne fogatkozzit/az te hūtōd/te es va
 laha meg forduluān erőssiz meg az te atādfiait. És az monda ű
 neki. Bram/ fiš vāgof te veled mind tōmlōf zbe s mind halātra
 mennem. És az monda. Mondom teneked Peter/nem šol artzig
 ma az tū/ mig nem hāromšor tagadod meg/ hog enghemet nem
 ismerš. És monda űnekief. Mikorōn el borzātālak tūtōfōt fāk nēl
 fūl/ es otra valo tāska nēlfūl/ es sarū nēlfūl/ volti valami fogatkoz
 zāstōf tūnektek? És mondānak azok. Semmi nem volt. Monda
 annafokairt űnekief. De mostān az kinek fātia vāgon vege fel/ az
 zontippēn otra valo tāsātāt es/ es az kinek ninzen/ agga el az ű
 kōntōsit/ es vegen tōrt. Mert mondom tūnektek/ hog megleñ be kell
 tellesedni en rantam annaf/az mi meg vāgon truān. És az hamif
 sáknaf fōzibe šāmlālatott. Mert bizon az en rulam valo dolgok
 naf vige vāgon. És mondānak azok. Bram im két tōr vāgon itte
 És Jesus monda űnekief. Igaz eleg. És ki menuin az ű fōfāsa bes
 rint az olay sáknaf hegire megen vala. Rōuetek kediglen űtet az
 tanituanof es. És mikorōn az helre iutott volna/ monda űnekief.
 Imādfozzatof hog kifirtetbe ne iussatof. És ű el šakada ű tūlōk
 fōz el annē földōn menire egg fūel hāgithatnaf/ es tērdire esuin
 imādfozik vala/ ezt monduān. En atām ha akarod/ vedd ei en tūlem
 ez pohārt. De maga ne legen az en akaratom hanem az tied. Meg
 telenek kediglen űneki az angal az mennoršāgbol erēt aduān űneki.
 És nag kifultōdāst an iuin/ hōššabb imādšāgot tīšen vala. És az

Euangelium

ú verítte oltan vala mint sol rzepp vir/ mellek az földre folnal va
la. És mikor fel költ volna az imádkozáshul- es az ú tanítványhoz
ment volna/ vő talála úfot hog alonnánal az homoruságnak miat-
ta. És monda únekif. Mit aloftot? Kelletek fel/ es imádkozzatok
hog firsirtetbe ne iussatok. Mikoron kediglen meg ezt mondaná/ me-
nag sereg nip/ es az fi Judasnak hiuattatit vala/ elöttöl iar vala / fi
az tizenketőnek eggif vala. És az Jeshuhoz köz el ment/ hog ütet
meg czokolná. Az Jeshus kediglen monda únekif. Judas czokolás-
ual adodi kézbe az embernek fiát? Mikoron láttál volna kediglen az
tanítványot fíf ú mellek valánal azt/ az mi fővetkezendő vala mon-
dánal únekif. Bram tegünki rzapást rantok töruel? És egg ú köz-
zölök rzapást tün az papoknak feiedelminel holgáthoz/ es el vágá
az ú jobb filit. Felelün kediglen az Jeshus monda. Haggatok el ez-
t rziglen. És mikoron illette volna az ú filit/ meg göngtá ütet. Mon-
da kediglen az Jeshus azoknal az fíf ú reá iúttenek vala. Az pa-
poknal feiedelminel/ es az templom őrizetire berzett hadnagofnak
es az vineknek. Szinte vő iúttetef fi mint egg latorra/ törötökuel
es sa bototokual/ mikoron minden napon tün közöttetef lüttem ligen b
az templomban/ kezéitetef fi nem nuntatok en ellenem. De ez az
tú orátok/ es sőt isigteteknel hatalma. Meg fogát kediglen ütet es el
viuek/ es be viuek az papoknak feiedelminel házába. Az Peter ke-
diglen táuul megen vala vtánna. Mikoron kediglen tűzet gherie-
tettenek volna az palotánal közepette/ es egetembe le ültenek volna
az Peter es le üle ú közöttök. Mit mikoron egg holgálo aspon lá-
tott volna hog az tűz vilagánal ulne/ seméit ú reá vetün monda.
Ez es amaz Jeshual vala. És az Peter meg tagadá ütet / ezt
mondván. Aspon nem esmérttem azt. És egg keues partatván más

Sent Sufacz irása Berint. 120

firfiu látuañ útet monda. Te es azok közzöl valo vag. Az Peter fediglen monda. Ember/nem vagok. Es miforon közel egg orane üdönek köz be vetise lútt volna, nimell mas ember es/vagan azont e rössen palla vala/monduañ. Bizon ez es amaz emberuel vala/merk ez es Galileabol valo. Es monda az Peter. Ember nem tudom mit mondasz. Egott añ miforon meg az Peter bolna, tul sola. Es forduluañ az Jesus /az Peterre tekinté/ es meg emlekezék az Peter az or istennek beşidirul/ mikippen meg mondotta vala uneki.

b) **Minek clotte az tul boland háromsor fogş meg tagadni enghemet.** Es ki menuin az Peter kelerues sirast tun. Es az firfiak/ az tit az Jesust tartak vala czufollak vala útet/es verik vala/es miforon körül be fedestik volna útet/arczul verik vala útet/es meg, ferdék útet/ert monduañ. Talald meg/es mond meg/ kirzoda az /az ki tighedet úte? Es sok egéb şidalmas beşideket mondanak vala uelle ne. Es mihelen meg virrada eggbe gülinek az köz nynek vin embe ri/es az papoknak feiedelmi/ es az irasudok/ es az u gülekezetekbe viugk útet/ert monduañ. Te vagi amaz Xhrisus? Mond meg munekünk. Es monda unekiek. Ha meg mondandom tunektek nem fogiatok hinni/hogha meg es foglak kerdeni tutotot meg nem felel tek ennekem/sem el nem ereştetek. Ez üdötul fogua az embernek fia az istennek ereinek iobbia felollışen uluin. Mondanak touabbä mind näian. Te vagi azirt az istennek fia? Monda. Tu mongatok/hog en vagok? Es azok mondanak. Mi şütsighünk vagon tanubi zonsagra touabbä?

Mert mü magunk u maga şaia:
bol hallok.

Suzsõharmadik

viii

S fel keluñ azõknak minden sokasaga / az Pilatushoz vluę ütet Kerdet kediglen ütet vādoln / ezt monduā. Ez embert vğ talalok hog az nivet el fordítanā / es meg tiltanā hog az Ezābarnak adot a ne adna / es ű magat E hristus királnak mondanā lenni. Az Pilatus kediglen meg kērdę ütet / ezt monduā. Te vagi az Sidoknak kirala? Es az feleluñ monda űnek. Te mondod. Monda kediglen az Pilatus az papoknak feiedelminek / es az sereg nipek. Sem mi kũnt nem talalok ez emberben. Es azõk reā erõssõdnek vala ezt monduā. Fel indija az nipek / eghisß Sido orhag fertet tanjtuān el kezduñ az Galileatul fogua mind ez heliglen. Az Pilatus kediglen haluān / hog az Galileat emlhtettik volna / meg kērdę hog ha Galileabeli ember volna. Es minek vtāna meg erte / hog az Herodesnek birodalma alā tartoznek Herodeshez kũrdę ütet / ki ű es / Jerusalemben vala az űdõben. Az Herodes kediglen latuān az Jesusz ighen meg örüle. Mert sok űdõtũl fogua nag kiuānatossaga vala erre hog ütet lathatnā / azirt hog sok dolgot hallana ű felõle / es reminli vala hog valami rzudat lathatna ű tũle / hog tenne. Kerdezi vala kediglen ütet sok besiduel. Es ű semmit nem felel vala űnek. Ott állanak vala kediglen az papoknak feiedelmi / es az irástadok nag fel sõual vādoluān ütet. Meg vtāla kediglen ütet az Herodes az ű sereghiuel / es miforõn meg rzufolta volna / es tũndõsõ ru

Szent Lukács írása szerint. 119

hába ütet öltöztette volna/hátra tülde az Pilatusnak. És köftöl
 meg bifilinek azon napon Pilatus és Herodes. Mert annak előt
 te ű főzöttök ellenfighesek valának. Pilatus lediglen egbbe hñuān
 az papoknak feiedelmit / és az fű embereket / és az főz nípét / mon
 da azoknak. É nnekem hozátok ez embert / mint ki az nípét el foé
 dñtanā / és imeg tū előttetek meg kerduñ / semmi bünt nem találók
 ez emberben azok főzról / az mellettben vadollátok ütet. De meg
 Herodes sem talált / mert ű hozzá borzátalak tütököt / és semmi
 halálra milto dolgoz nem títetett ű ranza. Annakokairt meg fed=
 dem ütet / és el ereftem. El kell vala lediglen az űdnepen erefteni
 az foglok főzról egget azoknak akarattokra. Fel kiálta lediglen ege
 sembe mind az eghiss nípnek sereghe ezt monduān. E ig vighet dol
 gában ennek / és erezd el múnékunk az Barrabást / kit azirt vette=
 nek vala az tömlörzbe / hog az városban háboruságot indñtott va=
 la / és galkosságot tütt vala. Pilatus lediglen emeg bõla ünékief / a
 karuān el erefteni az Jesusi. És azok kiáltanak vala / ezt mond=
 uān. Fesñez meg / fesñez meg ütet. Pilatus lediglen harmadfor
 monda ünékief. Maga mi gonoszt tüt ez? Semmi halálra valo
 bünt nem találók ű benne. Meg feddem azirt / és el ereftem ütet.
 És azok eröltetik vala ütet nag fel bõual ezt kiuanuan tüle hog meg
 fesñitetnek / és nag erõt vñsen vala az ű bõauk / és az fű papok bõau.
 És Pilatus sentenciāt ada ű reā / hog meg lenne az mit azok ki=
 uannak vala ű tüle. El borzátā azirt ünékief azt az ki háboruság
 indñtāhirt / és galkossághirt vittetett vala az tömlörzbe / kit meg kir
 tenek vala / az Jesusi lediglen kézbe ada az ű akarattokra. És mi=
 koron ki vinnek ütet / egg nimell Simon newű embert fogānak meg
 f ki Zylene newű városbol valo vala / ki az ű örökfighibl iū vala.

E'uangeliu'm

es hátára adāt az kereft fāt / hog' az Iesus vtān vinne. Kōueti
vala fediglen ūfōt nōnek sōt sereghe / es asbonofnak sereghe / mell
asbonof iangattāt vala ūtet / es sirattāt vala. Az Iesus fediglen
ū rāiof forduluān / monda. Ierusalemnek leāni / ne siriatof en rāy
tam / de tū magatofōn siriatof / es az tū staitofōn. Mert ime el
iūnek az napof / mell: tben ezt fogiāt mondani. Sodogof az meddō
asboniāllatof / es mellef germeket nem hūltenel / es az emlōf mel:
lek nem hōptattanak. Akkorōn ezt kezdi mondani az nag' hegetnek
essetek mū reānt / es az fūs hegetnek / fedezzetek be mūnkōt. Mert a
ha az nersān ezt tīst / az asbū sān mi līsen? Vīstnek vala fedig
len kēt egēb gonōst tiuō embert es ū vele / hog' ūfōt meg ōlnek.
Es minek vtānna az helre iutānak / mell Iūkarōnānak hiuattatī
ott ūtet meg fēstet / es az kēt gonōst tiuō embert es / ēggiket iobb
felōl / es az māsīkot bal felōl. Az Iesus fedig ezt mongā vala. A
tām boczād meg ūnekiet / mert nem tuggāt mīt tīstnek. Mitkorōn
fediglen meg ostottāt volna az ū ruhāit / nilat vonānak ranta. Es
az nīp ott áll valo / es nīzi vala. Es mōuetīf vala ūtet az feidelmek
azokual egetembe / es ezt mongāt vala. Egebetek meg tartott ve:
bedelemtūl / tarcz meg ū magāt / ha ez az I. hrisztus az istennek a:
maz vālastott fia. Ezufollāt vala touābbā ūtet az vitezef es /
ū hozzā iārluān / es ēzretet vīstnek vala ūnekī / es ezt mongāt vala.
Ha te vag' amaz Sidofnak kirāla tarcz meg magadot vefedelemtūl
Vala fediglen irās es ū felette meg iruān. Sōrōf betūuel / es Ro:
mai betūuel / es Sido betūuel. Ez az Sidofnak kirāla. E'ggīf fe:
diglen az gonōst tiuōknek hōzzōle / kīket fel fēstett nek vala / sīdal:
mastekīdet mond vala ū ellene / es ezt mongā vala. Ha te vag' az
I. hrisztus / tarcz meg vefedelemtūl te magadot / es mūnkōt es. Fe:
leluīn

Bent Lukasz irása Berint. 122

Ielniñ kediglen az masil feddi vala ütet/ert monduan. Ingen nem
 filsi te az istentul/hog miuel az halálnak vgan azon fərhozattaban
 vog? Bizón az hog mü igazán/ mert ezelede tinekhez milto dol-
 got fizetnek münentünk/ ez kediglen semmi gonoszi nem tútt. És
 ert monga vala az Jesusnak. Bram emlekezrél meg en rulam mi
 korón az te orpágodba menendeb. És monda annak az Jesus. Bi-
 zen mondóm teneked/ma en velem liss az paradizcmtan. Vala ke-
 diglen fözel hat ora/ esotitlig lün mind ez eghiss földön filenz
 oraignan. És az nap megötitüle. És az templomnak vitorlaja fö-
 zepben fette szakada. És miforon fel boual kiáltott volna az Jesus
 ert monda. Atam az te kezidke adcm tartanod az en lelkemet.
 És miforon ert mondotta volna/ lelkis ki korzata. Miforon kedig-
 len látta volna az Szőzados az mi törtinet dirire az istent/ es
 ert monda. Bizón igaz volt ez ember. És mird az ofnak lereghi fik
 egetembe oda mentenek vala hog ez dolgot nrnek/ es lattak vala a-
 z ofot/ az mellet törtinnek vala/ verik vala az ü melleket/ es
 hátra tēnek vala. Ez Jesusnak kediglen esmerēi mind táuul állas-
 nak vala. És az assentiállatok es/ kik Galileától iúttenek vala v-
 tanna/ es ezeket lattak vala. És imē egg firsu/ kinek Zolot vala
 neue/ ki tanacz eggik vala/ es igaz ember/ ez az Sidofnak tanā
 rāra/ estiteminire nem harlott vala/ ki az Sidofnak cog vāros
 sabol Arimatheabel tömedott vala/ ki ü es vāria valo az isiennek or-
 pāgat. És az Pilatushoz mine/ es meg kire az Jesusnak tesit/ es
 az/ az kerebt farul le viue/ es golorzta tafara/ es korofcra helhefte
 es/ mell lūben vala ki vōcūn/ melle meg senli nem titetett vala.
 És parafreue napia valo/ es pembatra virrad vala. Az assentiālla-
 s tok kediglen oda meninek/ kik ü pese iúttenek vala Galileától/ es

Euangelium

meg láták az koporsót / és mikippen tette vala az ú testé. Még ké-
rinek kediglen / és drága berket / és kenetet berzinél / és azon poma-
baton vépteg lünek az paranzolat berint.

Huszonnegedik riss

Ég fombat napon ke-
diglen sötét hagnalba
az koporsóhoz mens-
nek / velet viseluin az
drága berket / az mel-
letet berzetnek vala / és egg nihán as-
zonok valának ú velet. Ég találak ke-
diglen az sötét / tehát az koporsóul le fordítatott. És mikoron be-
mentenek volna / nem lelet meg az ur Jesus testit. És lün mikoron
elmentek el rimútenek volna ez dolgon / imé két sírfiu terme ú
mellettek nag tündöklő ruhákban. Mikoron kediglen ighen meg sí-
rimentenek vo'na / és or'zaiot az földre hantották volna / mondá-
nak úneket. Mit kerestek / az ilóti az meg holtakul? Minczen itt b-
hanem fel támadott. Émlézzetek meg rula / hog meg mondotta
ligen túneket / meg mikoron Galileában volna / eszt mondotta li-
gen hog az embernek fiának bündös embereket kezébe kellett ligen
adattatni / és megfeszitetni / és harmad napon fel támadni. És
meg emlekezinek az ú befidírül / és meg tériün az koporsótul / meg
mondák mind ezeket az tizenegg tanítuánnak / és az egéb tanítua-
róknak mindeneknek. Vala kediglen az Maria magdalena / és az
Joanna / és az Zsabb apostolnak anna az Maria / és egébet lük ú
velet valának / lük ezeket beállit vala az apostoloknak. És ez assoni
állato knak

állatoknak befidi úneket ollmint eptelen ígnet láttatnak vala/ es
nem húnak azoknak. Az Peter kediglen fel feluín nagisiet iguel az
koporsóhoz mene/ es be tekintuín oda/ látá hog ezak az fejr ruhák
volnának ott/ melleket le túttenek vala/ es onnan el mene/ u magá
ban zudáluán azt/ az mi törtint vala. Es ime kettó u főz zólók
megen vala azon napon egg városkaba/ mell Jerus alembhez hatuan
kigne földön vala/ es az várofnak neue vala Esmaus/ es az két tanít
uan únón főzöttók befill vala mind azotrul/ az kik törtintenek vala
Es lán mikoron egetembe befilleninek/ es veteledninek/ az Jesus es
el főzelghetuín u velek egetembe megen vala. De az tanítuanóknak
seméi meg tartoztatnak vala hog útet meg ne esmérnek. Es mon
da úneket. Micsoda befidek ezek/ mellekrul vton iaruán tú főzöt
tetek hánottók/ es vetöttók/ es somoruf vattók. Es feluín az eg
gik/ kinek Eleopas vala neue/ monda úneki. Ezak te vag vton iá
ro Jerus alemben/ ki meg nem tuttad minemú dolgok lúttenek ott ez
napokban. Kiknek az monda. Mi dolgok lúttenek? Es mondának
úneki. Az Nazarethbeli Jesus felöl/ ki íouendo mondo sírsiu vala/
es tanító/ mind ez elekedisiben s mind befidiben hatalmas/ az ístent
nek/ es mind az eghisb nipnek elotte/ es mikippen az sú papok/ es
az mú feiedelmink kérbe adák útet hog halálra kárhoztatnák/ es
meg sebjítek útet. Mú kediglen azt reminllúf vala hog u volna az
ki az Israelnak nipit meg váltaná. Es mind ez dolgoknak harmad
naria vagon ma hog ezek lúnek. De nimell asponok es/ mú főz zó
lunk valok/ azt tiúek hog mú el ámilkodnánk/ kik ío riguel az kopor
sóhoz mentenek vala/ es az u testit ott meg nem leluín meg íouinek
es azt mondák/ hog angalofot es láttanak volna/ melleket azt mon
s dorták volna hog az ilne. Es el meninek nifit mú főz zólunk az lo

Euangelium

porfoboz / es azonkíppen találát az mint az affonof mondották va
la / útet kediglen nem látták. És monda únekief. O tú balgatogef
es kif kifedelmefek vattot füetefuel hinni mind azofnak / az melleket
az profeták foltanak. Nem íg kell valái ennek lenni / hog az Xhrif-
tus ezeket fenuedne / es az ú dúczófighibe be menne. És Moife fül
el kezdüin / es minden profetá fül / értelmet ad vala únekief / minden
írásokban / mellek ú rula valának. És köz el iutának az városfához
mellibe mennel vala / es ú magában azt mutatta vala / hog mellebb
menne / es reābirák útet hog meg maradna ezt monduān. Ma:
ragg meg mū velünk / mert estűe fele vagon / es el hānatlott az nap.
Es be mene hog ú velek meg maradna. És lūn ez / mitoron ú velek
afthalhoz űne kezibe viue az kēneret / es meg ālda / es únekief agga
vala. És meg nīlatkozának az ú fēmek / es meg esmēref útet / es ű
el enīfēt ű előfōf. És mondānak ű közōttōf. Nem meg gheriedett
valái az mū fūuīnt mū bennūnt / mitoron mūnekūnt fōlna az vton
es az írásokot hāfogatnā mūnekūnt? És fel kelīnek / es azon orāban
Ierufalembē meg tērinel / es vōg találát az tizenegg tanītuānt / te-
hāg eggbe gūlt / es azofot es kīf azofual valānak / es ezt mondák. Fel b
tāmadott az vr iften bizonāual / es meg telent Simonnak. És azof
be fillik vala azofot mellek az vban lūttenel vala / es mīkippen es-
mērtik volna meg útet / az itel felett mitoron az kēneret meg fēg-
delē. Mīkoron kediglen meg ezeket mondanāk / az Iesus ű közōttōf
állapēf / es monda únekief. Bīfēsig tūnektek. Fīlelembe esīnek kedig-
len / es meg rettenīnek / alīntāk vala hog lelket lāt nānak. És monda
únekief. Mīt hāborottatōf meg / es mire tāmadnak gondolafōf az
tū fūetefben. Lassatōf az en kezēimet / es az en lábaimot / mert en
vāgōf az. Tapogassatōf meg enghemet / es lassatōf meg / mert az lí e
lelnek

Szent Lukács irása Berlin. 124

leknek ninczen teste es ninczenek tetemi/mikippen látátok hog en-
nekem vagon. Es mikoron ezeket mondotta volna/meg mutata u-
nekief az u fezeit es labait. Mikoron meg azok nem hinnek oros
mofben/es czudalkoznanak/ monda unekief. Vagoni itt valami
enni valo? Es az tanituanok egg risz halat adanak uneki/es lipes
miznek valami riszit/es el viue/ es azoknak elottok meg iue. Es
monda unekief. Ezek az ighit/melleket boltam tunektek/meg mi-
koron tu veletek volnit/hog buszig volna be tellesedni mindeneknek
d mellek az Moisesnek toruniben/es az profet aknak konueiben/en ru-
lam meg vadnak irua. Egottan azt tiue hog meg nilnek az u elmi-
ek hog az irasokat meg ertenek/es monda unekief. Ig vagon meg
irua/es ig kell vala az Xristusnak kint benuedni/es harmad napon
halottaibol fel tamadni. Es az u neuibe bunbol valo ki terisi/es bu-
noknek borzanattat hirdettetni minden nipel berte/ kezdistiuin
Jerusalemtul fogua. Tu vattok kediglen ezeket tanubizon saghi-

Es imz en el borzatom tu reatok azt
az mit az en atam ighire. Tu kedig-
len vesteg legetek Jerusalemmek va-
rosaban/ mig nem isteni ero pallon tu
reatok az magassagbol.

Ki viue kediglen ufot az varos-
nak tulule mind Bethaniaglan/ es
fezeit fel emeluin meg alda ufot -
Es lun ez mikoron ufot meg aldana/ el palek u tulot/ es menn
orbagba fel vitetik vala. Es az tanituanok mikoron utet imattak
volna/nag oromuel Jerusalemba meg terinek/es mindenkoron az
f templumban valanak dicziruin es alduan az istent. Amen

Szent Lukasz irása szerint való
Euangeliumnak vigye.

Szent Janos ilette mellett bent Hieronymus irt meg.

Az Janos apostol mindeneknél vtánna irá ez euangeli-
omot / kirettetuin erre az Asiabeli püspököktül / kit az
Iesus igben kerete / ki Zebedeusnak fia vala / es Jakab
apostolnak atkafia / mell Jakabnak az vr isiennek kin
benuedisine k es halälának vtánna Herodes vitette vala fejt. Irá ke-
dig az kerint / usnak / es egeb eretneknek ellene / es ielesben az Ebt
vtálnak hamiss tanaságotnak ellene / mell akkorön kezd vala fel tá-
madni / kit azt vásttal való / hog az Xristus nem volt annak elötte
minet elötte az hüz Mariatul fületnek. Mell ebbol kiserigetet / es
hog az isienfigbe szerint való fület / kit irásban ki ielenteng. Az olát / s

és mongák/ az ű irásanak/ hog miforon el oluasta volna az förtve-
ket melleket bent Mathe/ Marcus / es Lufarz irt vala/ ioa hatta
ligen az lutt dolgosnak eggbe fedisit/ es bizónauval mondotta ligen
hog azok igazat mondottanak/ de az egg estendoben valo lutt dol-
got bettenek volna eggbe. Annakofairt el haguān az estendót melle-
nek lutt dolgait az három Euangelista meg irt vala/ az felül valo ű
dönek lutt dolgait/ irā meg/ mell üdöben meg az Janosbaptista az
tömlörzbe nem vettetett vala/ mint nüluan lehet ez azoknak/ kik
d az nig euangeliomnak fönuicit berelemuel oluasangak. Mell dolog es
el vifi az irásban valo külömbözist/ mell lattatik lenni bent Ja-
nosnak az egg euangelistáival. Egg leuelet es ira/ mell minden egg
házbeli nipektül/ es bölcz firfiaktul ionak tiltetik. Annakofairt mi-
koron Veronak vtanna Domicianus mäsodhor inditana az kereszte-
nek ellen haboruságot/ hämki vetteték Patmos szigethez/ az ű birodal-
mának tizen eggedik estendöiben/ holott irā az ielenisrül valo fönu-
uet/ mellett Iustinus martnyr/ es Ireneus magarāz a meg. Miko-
ron kediglen Domicianust meg öltik volna/ es minden ű szerzett dol-
gait el bontotta volna az tanárzbeli nipek/ az ű nag keget lensigheirt/
meg tere X. fesusba Pertinax neivü feiedelemnek ideiben/ es ott
marada mind az ideiglen mig nem Traianuslun feiedelem. V suni
dälä/ es birā mind az egghäzbeli nipeket/ kik Asiaban vad-
nak. Es miforon vinyneket miatta igben meg
szeghetett volna/ meg hala miforon az vr-
isiennek kin benuedisinek/ es halälä
nak vtanna hatuan kölcz estendö
volna/ es vgan azon város
mellet temetteték el.

E uangelium

Szent Janos
irása szerint.

első rész.

Érdeketben vala az be-
szid / és az beszid az is-
tennél vala / és isten va-
la az beszid. Éz kezdet-
ben az istennél vala.

Mindenek ű általa lúttenek / és az mi-
lútt semmi ű nála nélkül nem lútt.

É benne ilet vala / és az ilet világos-

ság vala az embereket / és az világosság az sötéttségben világosságok-
ad / és az sötéttség űtet meg nem foglalá. Vala egg ember / ki isten-
től borzartatott vala / követül / kinek Janos vala neue. Éz el ioue-
tanubizonság tenni / hog bizonyoságot tenne az világosságrul / hog min-
denek hűtre tērninek ű általa. Éz / nem az világosság vala / ha-
nem az irt borzartatott vala / hog tanubizonságot tenne az világos-
ságrul. Éz vala az igaz világosság / ki meg világosít minden em-
bert / ki ez világra iú. Éz világon vala / és ez vilag ű általa lún / és
Éz vilag űtet nem esmér. Éz ű tulandonaba ioue / és az ű tulandoni

Euangelium

nipi ütet be nem fogadák. De valamenin be fogadák ütet/ ezt tluq
azofual/hog az istennek fia lehet ninek/ kif az u neube hütre terte
nek volna. Kif nem vireböl/sem testnek afarattabol/sem firiuinak
afarattabol/hanem az istentül sülettetinek. És az befid teste
lün/és hanlitot berze magának mü bennünk/és nizof az u düczösig
ben valo voltat/mint eggetlen egg sülöttnek attatul valo düczösig
ben valo voltat/ ki teljes isteni kedvouel és igassagual. Janos
tanubizonlagot tisenürula/és kiált ezt monduän. Az vala az ki
kül en ezt mondom vala/ ki en vtännam iüuin/en elöttem iaro kez
delemni/mert en elöttem valo vala. És mind mü az u teljes volta-
bol vüttünk/és isteni kedvouet/isteni kedvouirt. Mert az o törüin
Moisesnek általa adattatek/az isteni kedve/és az igassag az Jesus
Xhristus által tāmada. Istent soha senki nem látta. Az egget-
len egg fiu/ki az atának febeliben vagon/ü hirdette ki. És ez az
Janosnak tanubizonlaga/mellet tün/mikoron az Sidof Jerusa-
lemböl/papokot és Leuitakot borzattanak vala ü hozza/hog illen
kérdist tenninek ü tüle. Ki vag te? És igaz vallasi tün/estagadast
nem tün. És igaz an megvalla/hog nem volna ü az Xhristus. És
meg kérdejt ütet. Lehag mi? Alles vagi te? És monda/nem vagok
Amaz profeta vagi te? És felele/nem. Mondanak annafokairt üne
ki. Ki vag? Hog feleletet tegünk azofnak az kif münköt el borzatta-
nak? Mit mondasz te magadrul? Mondon. En kiältonak saua va-
gok az vüftaban/egenghesitet az vr istennek vtat/mikint Esaias
profeta meg mondotta. És az kif ü hozza borzattattanak vala/az
fariseokot közzöl valok valonak. És meg kérdejt ütet/és mondanak ü
neki. Lehag miirt kereftelb/ha te nem vag az Xhristus/sem Il-
kez/sem profeta? Felele Janos/és monda. En vizuel kereftelek/

Dé tú közzöttetek áll az / az kit tú nem tuttat. V az ki mikor en v-
 tánnam iúnter/en előttem iáro kezdde lenni / kinek en mikor nem vagot
 hog sarufának hnat meg oggam. Ezet Betabaraban lúnet Jordan
 elue / holott az Janos keresztel vala. Az vtanna valo napon látta az
 Janos az Jezust hog ú borzā iú. Ez mond. Ime az istennek bā-
 rāna / ki el vísi ez világnak bunit / ez az kirul ezt mondom vala.
 En vtannam iúegg firfiu / ki en előttem iáro kezdde lenni / mert en
 előttem valo vala / es en nem tudom vala útet / de en annakofairt
 d iúrttem vizuel kereszteluin / hog az Israelnek fiainak ki ielentessik.
 Ez tanubizonfagot tün Janos ezt monduan. Eátam az bent leket
 galamb kipiben az mennorshāgbol lehállani / es ú ranta marada / es
 en nem esmértem volt útet. De az ki enghemet elborzāta / hog viz
 uel keresztelni / az mondā ennekem / valakire látandod az bent leket
 le hállani / es ú ranta maradni / az az / ki bent leketuel keresztel.
 Es en látam / es tanubizonfagot tül rula / hog az legen az isten-
 nek fia. Az vtanna valo napon esmegien áll vola Janos / es
 az ú tanjuānāinal közzöle kettó. Es mikoron látta volna az Je-
 susz hog menne / monda. Ime az istennek bārāna. Es az ú két ta-
 njuāna meghallā az ú pauat / es Jezust kóuetel. Hátra forduluan
 kediglen az Jezus látā úbt hog útet kóuetnek. Es monda úneke-
 ek. Mit keresset? Es azot mondānak úneki. Rabbi / mell meg magā
 rāzua ezt rísi. Mester / holott lakozol? Mond únekiek. Kóuetel
 el / es lassatol meg. El meninek / es meg látā holott lakoznek. Es
 az napon ú nála maradānak. Vala kediglen közzel tíz ora. Az ke-
 tanjuānānak közzöle / ki az Jezus az Janosul hallottā vala / es ú-
 tet kóuetit vala / eggit vala Andras / Simon Peternek attafia. Ez
 í elfför meg talāla az ú attafiat Simont / es monda úneki. Meg

Euangelium

talal az Messias/mell magarazua ezt tisi/meg lenetett/és az
Jesushoz uuę ütet. És az Jesus ú reā nizuin monda Te vag az Si
mon az Jonanak fia/te Zefasnak huiattatol iouendore/mell ma-
garazua ezt tisi/ kú. Az vtān valo napon akara az Jesus ki men-
ni Galileába. És meg talála az Filepet/ és monda ú neki. Köuess
enghemet. Vala kediglen Filep Betsaidabol/ Andrasnak/ és Peter
nek vārosabol valo. Talála Filep az Nathanaelt/ és mond ú neki.
Meg talal az Nazarethbeli Jesust/ az Josefnek fiat/ kirul irt
Moses az törunben/ és az profeta. És monda ú neki Natha-
nael. Nazarethből lehet valami io? Mondá ú neki Filep. Douel
és lásd meg. Eāta az Jesus az Nathanaelt/ hog ú hozza menne/
és mond ú rula. Imę bizon Izraelnek fia. kiben alnassag ninczen
Monda ú neki Nathanael. Honnan esmerk enghemet? Felele az Je-
sus/ és monda ú neki. Minet elotte Filep el hinya tighedet/ mikos-
ron az fighe fa alatt volnal/latlak vala tighedet. Felele Nathanael
és monda ú neki. Rabbi/ te vag az isiennek fia/ te vag az Isra-
elnek kirala. Felele az Jesus/ és monda ú neki. Hog miuel azt mon-
dam tenefed/latlak vala tighedet az fighe fa alatt hisz en bennem b-
ezeknel nagubbatot fogl latni. És mond ú neki. Bizon bizon mon-
dom tunektel/ ennek vtanna az menni orşagot nitua fogaatol latni/
és az isiennek angalit fel menni/ és le şallani az embernek sidra.

Masodik risz

Sharmad napon menekző lifen vala Galileā-
nak Lana neuu vārosaban/ és ott vala az Jesu-
nak anna/ és Jesus el huiattatgt az menekzőbe/ e

es az ú tanítváni es. Es minel vtān
na el fogott volna az bor/ monda az
Jesunak az ú annā. Minczen borok.
Monda űnek az Jesus. Mi dolgom
vagon ennekem/ es teneked asponāllat
el nem iutt meg az en orām. Mond
az ú annā az fogāknak. Valamie
mondānd meg tegitek. Vala fedig ott
bat kú vider/mellet az Sidofnak tiftu

lāsa Berint ott letūtenek vala/ kibe mindenkibe két auag három kād
viz sīr vala. Mond űnekief Jesus. Fōlczitek meg az vidreket viz
uel/ es meg tölgtē mind szordultig/ es monda űnekief. Mericzitek
immārañ/ es vigitek az vendig tartonal/ es elviuek. Minek vtānna
fedig megkostolta volna az vendig tarto az vizet/ mell borra lūtt va
la/ es nem tudna honnan volna/ de az fogāk tuggāk vala/ az kif az
vizet meritettik vala/ hozzā hūiā az vōleghint/ es monda űnekief.

Minden ember elōsfōr io bort tiffen az vendigheknēk elēibe/ es mi
for megripegūlēndnek akkor ollat ki alabb valo. Mind ez ideiglen
te io bort tartal. Ezuda titelinēk fōzotte ez ezudāt riue az Jesus
elōsfōr Galileanak Lana neuū vārosaban/ es meg telente az ű dū
szōsighit/ es hūnek ű benne az ű tanítváni. Ezeknek vtānna alā
mene az Jesus/ es az ű annā. es az ű attāstai/ es az ű tanítváni
Lapernaumba/ es ott maradānak nem sok napon. Es fōzel vala
az Sidof Husit napia. Es felmene az Jesus Jerusalembē/ es talāla
az templomban az ofot/ kif ōfrot/ es iuhofot/ es galambofot ārul
nak vata/ es az pinz vātkofot kif ott űnek vala. Es mikorōn fōtes
f leztekfōl ostort csinālt volna/ mind ki verē űkōt az templombol/

Euangelium

egyetembe az iuholot / es az órófót / es az pinz vastolna pinzetet
 el ötte / es az áhtalokot el düntet / es monda azoknak kik galambokot
 árulnak vala. Vigitek el ezeket innen / es ne tegitek az en asáminak
 házát vásár házrá. Meg emlekezinek kediglen az ú tanítuáni er
 rül / mell meg vagon iruán. Az te házadhoz valo berelem meg e
 miste enghemet. Felelnek annafokairt az Sidok / es mondának ú
 neki. Mi ezudát mutatcz múnekünk hog ezeket tised? Felele az Je
 sus / es monda únekiek. Eörgtet el ez templomot / es három napon
 fel állatom azt. Mondának annafokairt az Sidok. Meguenhát e
 tendeig rakatott ez templom / es te három napon fel állatodi azt?
 Es ú monga vala ezt az ú testinek templomárus. Mikoron annaf
 okairt halottaitol fel támadott volna / meg emlekezinek az ú tanít
 uáni hog ezt meg mondotta volna únekiek / es húnék az irásnak / es az
 bekidnek mellét az Jesus mondott vala. Mikoron kediglen Jerusa
 lemben volna Husit napian sofán húnék az ú neuiben / látuán az ú
 ezuda titelit / melleket tiben vala. Az Jesus kediglen nem hisz va
 la ú ráiof magat / annafokairt hog ú mindeneket esmérne / es búffi
 ghe nem volna reá / hog valaki tanubizonfogot tenne az embernek
 mi voltárus / mert ú tugga vala mi volna az emberben.

Sarmadik riss

Ala egg ember az fari
 seufolnak közzöletinek
 Nicodemus pala neue
 si az Sidok között fű
 emeer valo. Az az Jesushoz mene ijel
 es monda. Rabbi tuggut hog az istenz

túl üctél mint mesier. Mert senki nem teheti ez czudákok melleket
 se tiff/hanemha az isten lënd ú vele. Felele az Jesus es monda úne
 fi. Bizón bizón mondom teneked/ha valaki onnan felül nem búletén
 dik nem láthatta az istennek orpágát. Monda úneki az Nicodemus,
 Mikippen búlethetik az ember mikorón vin legen? Be meheti es=
 meglen az ú annia mihibe/es búlethetiki? Felele az Jesus. Bizón
 bizón mondom teneked/ha valaki viztúl/es bent lilektúl nem búle=
 téndik/be nem mehet az istennek orpágába. Az mi az testúl búletett
 test az/es az mi az lilektúl búletett lilek az. Ne czudállad hog' ezt
 mondam teneked. Onnan felül kell tünettek búletnetek. Az fél az ho
 lott afaria ott fu/es hallod az ú zugáfat/dè nem tudod honnan
 úion/es houa menni. Szinte igen vagón minden/ki az lilektúl
 búletett. Felele az Nicodemus/es monda-úneki. Mikippen lehet=
 nek ezek? Felele az Jesus/es monda úneki. Te vag' az Israelnek
 fiainak mestere/es nem tudodi ezeket? Bizón bizón mondom tene
 ked/az mit tudunk arrul bolunk/es az mit láttunk arrul tiffunk ta=
 nubizonfagot/es az mütanubizonfagunkot be nem vifiték. Ha ez
 föltrúl valo dolgokat mondottam tünettek/es nem hífitel/mikip=
 pen hífitel ha menni dolgokat mondandok tünettek? Es senki menni
 orpágába fel nem megen/hanem az ki mennorpagbol pállott le/az
 embernek fia/ki mennorpagban vagón. Es mikippen az Moyses
 magass helyre emelg az figot az pustában/azonkippen az embernek
 fíanak magass helyre kell fel emeltetni/hog' minden meg maraggon
 fáhozattul/ki ú benne hífen/es örök ilete legen. Mert az isten
 vág beretg ez világot/hog' az ú eggetlen egg búlóttit adná/hog' min
 den meg maraggon fáhozattul ki ú benne hífen/es örök ilete legen
 f. Mert nem az irt borzátá az isten az ú fia! ez világra/hog' fához
 tassa

Euangelium

Passa ez vilāgot/hānem hog̃ fārhorattul meg tartassik ez vilāg
ű általa. Az ki ű benne bīßen el nem fārhoriz. Az ki fedigleñ nem
bīßen/ immārañ el fārhorott/ mert nem bűtt az istennek egget
leñ egg fiānak neiben. Ez fedigleñ az fārhoratās hog̃ az vilāgost
sāg ez vilāgra tōue/ēs az emberek inkább keretē az sōttisghet hog̃
nem mint az vilāgossāgot/ mert az ű czelekedetē gonōß vala.
Mert minden gūlōli az vilāgossāgot/ ki gonōß dolgot t īßen/ēs
az vilāgossāgra nem megen/ hog̃ az ű czelekedeti egebet meg ne
feggik. Az ki fedigleñ igassāgot czelekedik/ az vilāgossāgra megen/
hog̃ nīluāñ legenek az ű czelekedeti/ hog̃ az istennek általa legenek
czelekedtetūñ. Annak viāna el mene az Iesus az ű tanjtuāniual
Sido oršāgnak földibe/ēs ott laforiz vala ű vele/ēs kereštel vala
Kereštel vala fedigleñ Janos es Enonban/az Salim mellet/mert
fok viz vala ott/ēs el mennek vala/ēs meg kereštelkednek vala. Mert
meg az Janos az tōmlōrēbe nem vettetett vala. Kērdis tāmada
fedigleñ az Janosnak tanjtuāni kōzött az Sidokual az tistulās
felől. Es az Janoshoz mennek/ēs mondānak ūnek. Rabbi az ki te
veled vala az Jordan elue/ kirul te tanubizonšāgot tūl/ām kereštel
az/ēs mindenek ū hozza solamnak. Felele az Janos es monda.
Semmit nem vehet az ember/hanem ha az menni oršāgbol adatik
űnek. Eū magatok tanubizonšāghim pattok ennekem/ hog̃ ezt
mondām. Nem vāgok en az Ehrifus/hanem ū elōtte borzāttats
tam. Az kinek iegese nāla vāgon vōleghin az/ az vōleghinnek ke
dig barātta az ki señ áll/ēs az ű fāuat hālgatta/ōrōmuel ōrūl az
vōleghinnek fāuairi. Annakairt az en ōrōmem be tellesedēk. Ana
nak neuefedisi kell penni/ ennekem fedigleñ meg kell kűssebūñom.
Az ki onnan felul iū/ mindeneknek felette vāgon. Az ki az földrūl e
valo

vale/ez földi az/ es ez földrül bol. Az ki az mennorbagbol u min den: kret felette vagon/ es az mit latott es hallott arrul rissen tanu bizonlagot/ es az u tanubizonlagat senki be nem vishi. Az ki be vishi az u tanubizonlagat az meg tegezte hog az isten igaz legyen/ mert az kit az isten el borzatott/ az issennek ighit befilli. Mert nem mirtik berint agga az isten ennek az bent lelket. Az afa bereti az fia at es mindeneket kezibe adott uneki. Az ki az fiunak hiszen orok ile te vagon. Az ki fediglen nem hiszen az fiunak nem lat iletet/hanem az issennek haragia marad uranta.

Megadit risz

Annaokairt minek, vs tanna meg erte az vr isten/hog az fariseok meg hallottak volna/ hog az Deus több tanjtuant tenne hoz nem mint János es keresztelne/ illehet János maga nem keresztelne hanem az u tanjtuani/el haga Sido orbagot/ es esmeglen Galileaba mine. Kell vala fedig uneki Samaria által menni. Annaokairt Samaritanak varosaba mine/mell Sicharnak hiuattatik/az oroksignel hataraba, mellet ada Jakob Josefnek az u fianak. Va la fedig ott egg sut/mell Jakobé vala. Az János annaokairt az vs ton tarasnak miatta meafarraduán/vg ul vala az futnal. Vaz la fediglen az napnak kozel hat orata. El ioue eág Samariabeli aspon/hog vizet mentent. Monda uneki az János. Agg innom ennekem. Mert az u tanjtuani elmentenek vala az varosba/hog en i aiet palot venninek. Monda annaokairt uneki az Samariabeli

Evangelium

Alphon. Te Sido liuin milippen fars en tulem itale fi Samartabeli
spon vagot mart nem kazokodnek az Sidot az Samartabeliekul.
Felele az Jesus es monda uneki. Ha tudnad az istennek aiandikat
es firzoda ligen az fi teneked ezi monga. Agg innom ennekem/te
firtel volna u tule es ilo vizet adott volna teneked. Monda uneki az
alphon. Bram mer. Iud's ninczen es az kut mill/annafokairt hena
nan vagon teneked az ilo viz? Nagubb vagi te az mu atanknal
Zak.bn-Iti ez kutat manekunk atta/ es mind umaga ebbol iutt
es mind az u fiai/ es mind az u barmat? Felele az Jesus / es
monda uneki. Minden meg homuhozit esmeglen/ valaki ez viz
ben itik. Valaki fel iglen az vizben iuandit az mellet en adot uneki
eroffe foha meg nem homuhozit. De az viz mellet en adot uneki
orok iltre fel forro viznek futete lssen u benne. Monda uneki az
alphon. Bram add ennekem ez vizet/ hogne homuhozram/ es ne
unek ide meriteni. Monda uneki az Jesus. Menel hie ide
az te firted es iun ide. Felele az alphon es monda uneki. Ninczen
firiem. Monda uneki az Jesus. Iol mondad/hog ninczen firted
Mert ot firted vala/ es az mell moslan vagon nem te firted. Ezt
igaz an mondad. Monda uneki az alphon. Bram latom hog profe-
sa vag te. Az mu atanknal ez hegen volt imat sagofnak hele/ es tu
ert mongatof hog Jerusalemben vagon az hel holott imadkoz ni felt
Monda az Jesus. Alphon higg ennekem/el iutt az ora mikoron sem
ez hegen sem Jerusalemben nem fogiatof imadni az aka islent.
E u imaggatof az mit nem tuttof/ mu imagguf az mit tudunk/
mert az uduffig az Sidot korrol tamadott. De el iutt az ora/
es moslan vagon/mik.ron az igaz imadkozof imadni fogiat az az
aka islent illeken es igassagban, Mert az aka islen es illetneket te

reszük útét imággal. Valaki állat az isten/és azofnak kik útét imággal
 lilekben/és igasságban fell imádni. Monda úneki az aszón
 Eudom/hog az Messias iú el/az ki Zhriszfusnak mondatik. Ana
 nakofairt mikorón az el iouént/műnefűnt mindeneket meghirdet.
 Monda úneki az Zefus. En vagot az ki te neked bolok. És legoé
 tan el iouínek az ú tanítuáni/és ezvállat vala/hog az aszónnal kol
 na/demaga senki nem monda ezt/mit kérde/ha uag mit bolaf ú ve
 le? Annakofairt el hoga az aszón az ú vidrit/és el mene az városba
 és monda az városbeli embereket. Bertek el/láffatok meg az
 embert/si minden en kiteminímet meg monda ennekem. Nem ezt
 az Zhriszfus? Annakofairt ki menínek az városbol/és ú hozza men
 nek vala. Azon közbe kedig/n lirk vala útét az tanítuániót ezt
 manduán. Rabbi egél. Az Zefus kediglen monda úneki. É. É. É.
 nekem-meg vagon ítkem/hog egem/mellet tú nem trítok. Annako
 fairt mondanak vala az tanítuániót ú köztök. Hozotti valaki úne
 ki enni valot? Monda úneki az Zefus. Az en ítkem ez/hog el vi
 ghezrem az mit az akar/az ki enghemet elborzátott/és hog el ve
 ghezrem az ú dolgát. Nem tú mongátoki/ meglen nigholnag va
 gon/és az aratásnak ideie el iú? Ime mondom túnektek/ emellitek
 fel az tú hemeiteket/és mizritek meg az tartomániótot/ mert im
 máron fejrílenek az meg aratásra. És az ki arat iutalmat vifem
 és az örök íltre gómólczót gúnt/hog egetembe örüllön mind az ki
 magot vet s mind az ki arat. Mert igaz ebben ímez köz befide
 hog más az magretó/és más az arato. En el bozátalaf tártókot
 aratni/ mellé dolgot tú nera műeltetek. Zgebet műeltenek/és tú
 az ú műölbe sífen mentetek be. Az városbol kediglen/sek

Samariabeliek hűnek ú benne/az aszónnal befide/ik ki tamétroná.

Euangelium

got tißen vala rula / hog' nieg mondott volna úneki mindent / vala mit tútt volna. Mikorõ annafokairt ú horzã mentenek volna az Samariabelief / firef' útet / hog' ú nãlof marada na / es ott marada ha rom napon / es fokual tobten húnef az ú befideirt / es az assonnak ezt mongãt vala Zimmãran nem az te befidedirt hiszãl mert mû magunk hal'of az ú befidit / es tuggut hog' ez bizonual ez vilãgnak meg valtoia az Zhrissus. Két napnak etãna fimene onnan / es Galileãbo mene / mert az Zesus ú maga tanubizonãgot tûn rula / hog' az presetãnak hazaiaban tistessighe nem volna. Mikorõ annafokairt Galileãba ment volna tistessiguel fogadãk útet az Galileab' lief / mikorõ lãttãk volna mind ezeket melleket Jerusalem ben tútt vala az ú dnepeñ. Mert úf es az ú dnepre fel mentenek vala Ennafokairt az Zesus Galileanak Lana nevû vãrosaba mene holott az vizet berrã vãtoztattã vala. Es vala egg' nimell fûs firãk Zavernaumban finek sia beteg vala. Az mikorõ meg hallotta volna / hog' az Zesus Sido orããgbol Galileãba ment volna / ú horzã mene / es tiri ralo útet / hog' ú horzã le menne / es meg gõõjãrã az ú fiãt / mert az ú fia halalãn vola. Mondã annafokairt az Zesus úneki. Nem hisztek ha iclensigheket / es ezudãtot nem lãttok. Mondã úneki az fûs firãk. Vram úny le minek elõtte az en fiam meg halson. Mondã úneki az Zesus. Mennel az te fiãd il. Hûn fedigleñ az az ú befidinek / es megen vala. Mikorõn Zimmãran az le menne / az folgãk elõibe mentnek úneki / es ez fõvetligheket hozãk. Az te fiãd il. Meg tudãtozgek annafokairt az orõrul / mellben fõnrebedeit volna meg. Es mondãnak úneki. Teg nap. ñ hãrom erãn hagã el útet az hideg. Meg esmereg annafokairt az etã / hog' az erãban vala az mell erãban azt mandotta vala e

az Jesus úneki / az te fiad il / es hún ü benne mind úmaga s mind
 az ü eghis þ hazabeli nipe. El meglen ez masod rzudat tuq az Je
 sus miforon Sido orþagbol Galileaba ment volna.

Stodik ris

Zeknek vtanna vala
 az Sidofnak údnepek
 napia / es fel mene az
 Jesus Zerusalembé.
 Vagon kediglen Ze

rusalemben egg viz / mellben iuhokot
 þoktanak vala mosogatni / mell viz

Sido neluen Bethesdanak neu: ztetik / mell viz mellett ot erck vala
 ezekben koroknak nag soktag: fekkik vala / vakofnak / santaknak / el
 aþott embereket soktaga / kik vartak vala az viznek meg indulasat
 mert az istennek angala bizonyos udoben leball vala az vizbe / es
 fenektul fogua fel inditja vala az vizet. Annakfairs az ki az viz
 nek meg inditasanak vtanna elosbor megen vala be az vizbe meg
 gogul vala akarmi betegsigen volt volna. Vala kediglen ott egg

ember / ki harmincz / hozz estendotul fogua fekkik vala betegsigen.
 Azt miforon az Jesus meg latta volna / hog ott fekennet / es meg
 esmerete volna / hog immaran sok udotul fogua fekennet az betegsige
 ben monda uneki. Akarþi meg gogulni? Felele uneki az for ember.

Vram niacz en emberem hog ki az vizbe vigen enghemet / mifor
 meg indul / de azonkorbe mig en bele mennik / latom tehag immar

an mas ment en elottem belq. Monda uneki az Jesus. Kell fel
 f Vedd fel az te agadot / es iarn. Es legottan meg gogula az ember

Evangeliūm

ęs fel vių ągāt / ęs iār vala. Szombat vala fedigleñ az napon / a
 nekofairt az Sidof ezt mongat vala únefi. Szombat vagon / nem
 io tenked ągadat fel vened. Felele únefiel. Az fi enghemet meg
 gognta az monda ennefem. Vedd fel az te ągadat ęs iār. Anna
 ofairt meg ferdęf ütet. Kirzoda az ember az fi azt mondotta te
 nekęd / hog fel veged az te ągadat / ęs iār? Az ember fedigleñ az fi
 meg gogult vala / nem tugga vala filigen. Mert az Iesus onnan
 alattomba męsua mine / hog miuel nipnet sofafaga volna ott az he
 leñ. Anna ofairt meg teleg ütet az Iesus az templumban / ęs mon
 da únefi. Imę meg gogultal / ennef ofairt ne vitkezrel / hog oas
 lami genofatb dolog tenked ne törtinnif. El mine az ember / ęs
 meg monda az Sidofnak / hog az Iesus volna az fi ütet meg gogij
 totta volna. ęs annafofairt úldörif vala az Iesust az Sidof / ęs
 azon ągefznek vala / hog ütet meg őlif / hog miuel kombat napon
 sütte vala ezeket. Az Iesus fedigleñ ezt felele únefiel. Az en a
 Tam mind ez ideigleñ munkalodásban foglalatos / en ęs munkalodás
 ban foglalom magamot. Anna ofairt ezirt infatb ągefznek vala /
 hog ütet meg őlif / mert nem az az kombatnak údnepit törtte volna
 meo hanem tuland on ú atfanaf ęs mondotta volna az iftent / egenlög
 tiun ımagāt az iftenhez. Felele annafofairt az Iesus / ęs monda ú
 nefiel. Az on tizon mondem tunektel / az fiu ımagatul semmit nem
 tchet / hanem az mit látand hog az ú atfa tifen. Mert valam dol
 get az tē d / vgan azort tifi az fiu ęs. Mert az afa berett az fo
 at / ęs mind enket meg mutat únefi / melketet ú tifen. ęs ezet el
 neğutb delgotot mutat meg únefi / hog tu el rzudalkozzatof / mert
 mikippen az afa az meg boltatof fel tamafra / ęs úföt meg eleues
 wigi / ezenkippen az fiu ęs az fiket afa meg elyenteti. Mert az ę

afa senkit nem itilhanem minden itiletet az siunak adott/hog min
 denek tisztelik az siut / mikippen tisztelik az afaat. Az si nem tiszteli
 az siut/az afaat nem tiszteli/az si utet elborzatta. Bizón bizón mon
 dom tünettek/az si az en befidemet halgatta/ es hiszen annak az si
 enghemet el borzátott / örök ilete vagon/ es farhozatra nem megen
 hanem az halalbol immaran az iletre ment. Bizón bizón mondom
 tünettek/hog el iu az ora/ es mostan vagon/ miforon az holtak meg
 fogiak hallani az istennek sianak bauat / es az fik hallangat / illetet
 u visnek. Mert mikippen az afaanak vagon ilete u magaban/ ezen ipz
 pen az siunak es adott/hog ilete leg:n u magaban/ es hatalmat as
 dott uneki/ erre es hog itiletet tegen / mert az embernek fia. Ne
 tudallatof ezt hog miuel el iu az ora/ meliben mindenek az fik az
 kaporsofban vadnak meg fogiak hallani az u bauat / es elo iunek/az
 fik iot tuttenek az illetnek fel tamadasara/az fik kediglen gonost az
 farhozatnak fel tamadasara. En/en magamtul semmit nem tes
 hetek. Ug tisztet itiletett az mint hallom/ es az en itiletem igaz.
 Mert nem keresem az en afaatomot / hanem annak afaattat /
 az az si enghemet el borzátott/az afaammul afaattat. Ha en tanubiz
 onszagot tennik en magamtul/az en tanubizonsagom nem valna te
 gar. Mas az si tanubizonsagot tiben en rulam / es tudom/hog te
 gar az tanubizonsag mellet en rulam tiben t anu liuin. Tu Janos
 hoz borzatatok / es u es tanubizonsagot tun az igassagrul. En ke
 diglen tanubizonsagot embertul nem visek. De ezeket mondom/hog
 eu uduzultetek. Az Janos igó koidnek vala / tu kediglen nem afa
 ratof egg idetig az u vilagossagaban oruendezni. De ennekem az
 Janosnak tanubizonsaganal nagubb tanubizonsagom vagon/mert
 az ezeketeketek/melleket az en afaam ennekem adott/hog azotot el

Euangelium

vighezzem/az műelkedetek mondom/melleket en tífek/tanubizon
fágot tífnek en rulam/hog az afa borzátott legen el enghemet. És
az ki enghemet elborzátá az en afám/ú tanubizonfágot tün en ru-
lam. Soha az ú bauát sem hallottátok/sem az ú semilit nem lát-
tátok. És az ú hevide ninczen tú bennetek vóghog meg maraggon.
Mert az fit ú el borzátá/annak tú nem hífték. Az iráfot forgat
tátok hannátok és vetitek/mert az láttatik tünetek/hog azokban
legen az tú örök illetek/és az iráfok és tanubizonfágot tífnek en ru-
lam/és nem akartok en hozzám iüni/hog íleket hírietek. Dirzi-
retet emberektül nem víftek/dé meg esmertelek tütöföt/hog ísteni
beretet tú bennetek ne legen. En az en afámnak neibe íouit/és be-
nem fogattok enghemet/ha más íouénd az únón neibe, azt be fo-
gaggátok. Mikippen lehet hüt tú bennetek/fik egg mástul víftek di-
sziretet/és az dirsziretet nem keresitek/mell ezaf az ístentül eredé
Ne alízátok/hog en íouendöre vadollalak tütöföt az en afámnal/
Vagon kinek vadolni tütöföt az Moises liben tú híftok. Mert ha
hüttetek volna Moisesnek/níluán hüttetek volna ennekem és/mert
az en rulam irt. De ha az ú iráfanak nem hífték/mikippen hífték

(az en beß idimnek)

Satodik rísz.

Zeknek vótanna az Je-
sus az Galileának ten-
ghere elug menes/mell
Eiberiustul híuattatik
vala/és íoueti vala úz-

zet nípnek nag íofafaga/mert láttak vala az ú rzuda titelit/melleket
tífen

tiben vala azotón tik forok valának. Fel mene kedig az Jesus az
 begre, es ott ül vala az ú tanítvánial. Közél vala kedig az Husit
 az Sidoknak údnepe. Mikor annakofairt az Jesus az ú seméit fel
 emelte volna, es látta volna, hog nipnek nag sokasága iúne ú hozzá
 monda Filepnek. Honnan vegúnt kenéretet hog egenek ezek? Mon-
 ga vala kediglen ezeket kifirtuinútet / mert ú tugga vala mit kellene
 úneki tenni. Felele úneki Filep. Két ház pinz árra kenéret eleghek
 nem lishnek úneket / akarmi kiczint vegen es benne minden ú köz-
 zólók. Monda úneki egg az ú tanítváninak közzole / Andras Si-
 mon Peternek atafia. Eggermek vagon itt / kinek öt árpa fenés-
 re vagon / es két hala de miczoda ez enne sok nip között? Monda
 kediglen az Jesus. Utessitek le az embereket. Vala kediglen ott
 az helyen sok zold fu. De úlinek annakofairt az firsial sám Herint kö-
 zel öt hór valo ezereñ. Kezibe viue kediglen az Jesus az kenéretet
 es mikor hálát adott volna clostá az tanítvánoknak / az tanítvánok
 az letelepedett nipnek ohtak. Azonkppen az halakot es binte annik
 az menit akarnak vala. Minnek vtanna kedig be telinek / monda az
 ú tanítváninak. Széggitek fel az begdelt kenéretet / mellek az meg
 eleghedett niptul el marattanak / hog valami benne el ne veszen. Fel
 begdek annakofairt / est izenkét kosart toltinek be az öt árpa kenirbol
 valo begdelt maradikofual / mellek az meg eleghedisnek felette vala-
 nak azotnak az tik úttenek vala. Annakofairt az emberek mikoron
 láttak volna az zudat / mellek az Jesus tútt vala / ezt mongal vala
 Bizon ez az profeta / ki ez vilagra el iouendő. Az Jesus annako-
 fairt mikoron meg esmerte volna hog el akarnának iúni / es útet el
 akarnak ragadni / hog kirallá tennék útet. Felfelg mene esmeglen az
 begre ú maga. Es mikoron immaran esive volna az tengherre hals-

Evangellium

Ianaſ az ú tanítuáni. És miforón az haioba hágtanaſ volna az ten-
 ghereñ által felinek/és Capernaum nevéü vároſába meninek. És
 immáran ſótit vala/és az Jeſusú hozzáiok nem ment vala. Az
 tengher kediglen az nag bélnel júſánaſ miatta nágon fel indul vala
 Miforón annafokairt az tenghereñ euzuin/ fózel huſon ót/auag
 harmincz figne földet mentenek volna el/ látáſ az Jeſuſi/hog az
 tenghereñ iárna/és az haiobaz fózelghet ne/és meg ſilemlinek.
 Az Jeſus kediglen monda úneſiek. En vagot ne ſilletek. Afarát
 annafokairt hog az haioba be venneſ útet/és az haiob legottañ az föld a
 te ſi ſilt vala/innelre minnek vala. Az vtánna valo napon az ſereg
 nix/mell az tenghereñ tul áll vala/ minek vtánna látá/hog annaſ
 több haiob nem volna ott/ ſibe az Jeſusnaſ tanítuáni be mentenek
 vala/és hog az haioba be nem ment volna az Jeſus az ú tanítuá-
 niual/hanem ezaf az tanítuániok ú magok mentenek volna el. De
 egéb haiobz fáſ iutánaſ Tiberias nevéü vároſbol/ nem meſſe az hel-
 tül/ melleñ az ſenereket útít vala/ minek vtánna az or iſſen meg
 áldotta volna. Annafokairt miforón látta volna az ſereg nix/hog az
 Jeſus ott nem volna/sem az ú tanítuániok/és az hatorzfalba ſal-
 tánaſ/és Capernaumba meninek/és az Jeſuſi ſereſik vala/és mi-
 forón meg taláſtáſ volna útet az tenghereñ tul/mondánaſ úneſi.
 Rabbi miforón iſuil ide? Felele úneſiek az Jeſus és monda. Bizon
 azon mondom túneſtek. Kereſtek enghemet nem azirt/hog ezü
 dáſot látátok/hanem hog miuel az ſenerekból úrók/és meg eleghe-
 ditek. Munkát tegetek nem oll eledelirt/hi el vőſ/hanem ſi meg ma-
 rad örök ilette/melleſ az embernek ſia ad túneſtek/mert ezt az iſ-
 ſen meg tegezte. Mondánaſ onnafokairt úneſi. Micsoda az mit
 ſípunk/hog iſſeni dolgoſban tegünk munkát. Felele az Jeſus/és
mondo

monda únekiek. És az istennek czelekedeti/hog higgetek abban az
 kit ű el borzátott. Mondának annafokairt úneki. Aztirt mirzoda ie
 lensighet tisz te/hog lassuk/és higgúnt teneked? Mit czelekedelk
 Az mú afáink minnat úttenek az pußtaban/mikippen meg vagón
 iruán. Keéneret ada únekiek enniek az mennörßagbol. Monda
 ainnafokairt únekiek az Jesus. Bizón bizón mondom túnektek/
 nem Moises atta túnektek az keéneret az mennörßagbol hanem az
 en mennei afám ad túnektek az mennörßagbol igaz keéneret. Mert
 ez az istennek keéneret/az mell az mennörßagbol le þalla/és illetet ad
 ez vilagnak. Mondának annafokairt úneki. Vram mindenkeroñ ag
 gád nekúnt ez keéneret. Monda fediglen únekiek az Jesus. En va
 gók az illetnek keéneret/az fi en hozzám iú/ meg nem ehezit/és az
 fi en bennem hisen soha meg nem þomiuhozit. De mondom túnekt
 tek/hog látátok és enghemet/meg sem hisetek. Valamit az en afám
 ennekem ad minden en hozzám iú/és az fi en hozzám iouënd/en
 túlem fi nem vetem. Mert az mennörßagbol aztirt þállit le/hog
 meg tegem/nem az mit en akarok/hanem az mit az akar az fi en
 ghemet el borzátá. És fediglen az ű akaratta/az fi enghemet el
 borzátá az en afámnak akaratta/hog valamit el ne veþessek mind
 azok fozzól/az melleket ennekem adott/de hog fel támasþam azo
 kot az vtolso napoñ. És fediglen touábba annak az ű akaratta/az
 fi enghemet el borzátá/hog minden fi az fiut látta/és ű benne hi
 þen örök ilete legen/és en fel támasþam útet az vtolso napoñ. Zu
 godnak vala annafokairt az Sidok azoñ hog miuel ezt mondotta
 volna. En vagók az keéni/ fi az mennöbol þállottam le/és az
 mongák vala. Nemde ez az Jesus az Josesnek fia/ finek mú es
 méríul atfát és annát? Mikippen monga annafokairt ez az men

Euangelium

Országbol állít le? Felcse az Jhesus es monda ünektet. Ne zugoggas
tot tú főzöttetet. Senki nem íohet en hozzám/hanem ha az en a-
fám vonfar ki enghemet el borzata/es en fel támasztom útet az v-
tolso napon. Meg vagon iruán az profetafnak könyvében. Es mind
issentül tanítottak lífnek. Minden annafokairt ki az atánaf befi-
dit halgatta/es tanult/en hozzám iú/nem hog az atát láta vol-
na valaki/hanem csak az ki az issentül vagon/ az láta az atát.
Bizon bizon mondom tünektet/ az ki en hozzám bizit/ örök ilete
vagon. En vagot az ilo fenir. Az tú atáitof minnát úttenek az puf a
tában/es meg holtanak. Ez az menn országbol állott fenir/
hog ebben egit valaki/ es meg ne hallon. En vagot az ilo fenir ki
menn országbol állít le. Ha ez fenirben endit valaki öröfke il. Es
az fenir az mellet en adof/ en testem/ mellet en ez világnaf ileteirt
adof. Vetekednek vala annafokairt az Sidof ú főzöttetof es ezt mon-
gat vala. Mikippen adhatta ez múnékünk az ú testit meg ennánk?
Monda annafokairt ünektet az Jhesus. Bizon bizon mondom tün-
ektet/ ha az embernek fíanaf testit nem enditet/es az ú virit nem
üvángátot/ilet tú bennetef ninczen. Az ki az en testemet ífi/ es b
az en viremet íssa/annaf örök ilete vagon/es en fel támasztom ú-
tet az vtolso napon. Mert az en testem bizon itet/es az en virem
bizon ital. Az ki az en testemet ífi/es az ki az en viremet íssa/en
bennem lafozit es en ú benne. Mikippen il az en afám az ki engh-
met el borzata/es en es ilek az en afámirt/ ezenkippen az es az ki
enghemet end/ ú es ilni fog en irttem. Ez az fenir/ ki az
menn országbol állala. Nem azankippen mint az tú atáitof líf
minnát úttenek/es meg holtanak/ az ki ez feniret endi öröfke fog
ilni. Ezefet az synagogában monda tanítuán Capernaumban. c

Annakofairt az ű tanjtuáninaf közzöle mikoron ezeket hallottal
 volna sofan ezt mondat. Remin ez befid / kirzoda halgathotta
 ezt? Tuduan fediglen az Jesus ümagaban/hog az ű tanjtuant es
 zen zugodnanaf/monda unekief. Meg banti tutofot ez: Mi li-
 pen tehag ha latangatof az embernek fiar fel menni oda. Az holott
 elöspör vala. Az lilef az / az fi meg eleuennt / az tess semmit nem
 hasnal. Az mell befideket tünettek holof en/lilef berint valof / es
 ollak kibbenilet vagon. De vadnak nifik tú közzöletet / kif nem hi-
 o bif. Mert tugga vala az Jesus elütül fogua kif volnanaf az hü-
 tötlenet / es ki volna az / az fi ütet iouendore kézbe adna / es ezt
 monga vala. Annakofairt mondain tünettek / hog senki nem iohet en
 hozzam/hanemha az en atamtul odattatandif uneki. Az üdötül
 fogua az ű tanjtuáninaf közzöle sofan el paladānaf ű túle / es ütet
 el hagaf / es touabba ű vele nem iarnaf vala. Monda annakofaire
 az Jesus az tizenkét tanjtuannaf. Nemde tú es el afartofi menni?
 Felele annakofairt uneki Simon Peter. Bram libez mennünk?
 örök iletnek ighi vadnak te nálad / es mü hisküt / es esmériük / hog
 te vag az Zhrisus az ilö istennek fia. Felele uneki az Jesus. Nem
 de tizenkettē válastalaki en tutofot / es egg tú közzöletet arulo?
 Monga vala fediglen ezt az Judasrul az Simonnaf fiarul / ki
 Zchariotnaf neuztetif vala / mert ez fogia vala el arulni ütet /
 mikoron egg volna az tizenkettő közzöl.

Hetedik rif

Heknek vtanna az Jesus Galileaban iar fel vala
 mert nem afar vala iarni felni Sido orfagba /
 mert azonn ügefez nek vala az Sidof / hog ütet

Euangelium

meg öllit. Közöl vala kedig az Sidok
nak üdnepe/mellet hínat vala ez neto
uel Szenopegia. Mondának annak
okairt üneki az ú atafiai. Mennel
innen/és menn Sido orfágha hog az
te tanjuánid és lassat az te rzelekedí
sided/ melleket tiff. Mert senki nem
rzelekedik valamit titot beles/ az ki
úgekezit emberel között niluán lenni.

Ha illen ieles dolgot tiff/ tedd niluán valoá terragadot ez vilá-
nak. Mert meg az ú atafiai és nem hístnek vala ú benne. Mon-
da annakokairt az Jesusüneki. Az en üdöm meg el nem iútt az
tüüdotok kediglen mindenkoron hístén vagon. És világot túrókot nem
gúlólhet /enghemet kediglen gúlól. Mert en ú rula tanubizonfagot
tiffet/ hog gonoskot legenek az ú rzelekedeti. Tú mennetek fel az üd-
nepre/en meglen fel nem meget ez üdnepre/ mert az en üdöm meg-
len be nem tölt. Ezeket kediglen mikoron meg mondotta volna ú
neki Galileában marada. Minek vtánna kediglen fel menninek az
ú atafiai afforon ú és fel mene az üdnepre/ nem niluán/ hanem oll
mint titon. Az Sidok kediglen keresik vala útet az üdnepen/ és ezt
mongát vala. Hul vagon amaz? És nag zugodás vala az nipetnek
solafaga között ú felöle/ mert nitik ezt mongát vala. Jo ember az.
Nitik kediglen ezt mongát vala. Nem/ hanem el hiteti az nipet so-
lafagát. De maga senki niluán nem hol vala ú felöle az Sidoktul
valo siltiben. Mikoron kediglen immarán az üdnepek fele el mult
volna/ fel mene az Jesus az templombo/ és ott tanit vala/ és ezü
dáltoznak vala az Sidok/ és ezt mongát vala. Mikippen tud iráste

Bent Janos irása szerint.

137

ez mikorön nem tart ligen? Felele únektek az Jesus es monda. Az
 en tudománom nem enim/hanem az az ki engh:met el borzatta. Ha
 valaki afarand enghedni annak afarattanak / esmeretet vissen ez
 tudománrúl / hogha istentül ligen/auaz en en magamtul álljak. Az:
 ki ú magátul áll az ú tulandon dicziret: t keresi. Az ki kedig annak
 keresi dicziretit az ki út: t el borzatta / igaz az / eshamissag ú beni
 ne ninzen. Nemde Moses törvint adai tünektek / es nam senki tú
 közzöletet az törvint titeminiuel be nem tellesiti? Mire úzekeretek
 meg ölni enghem: t? Felele az sereg nipe es monda. Ordög vagyon ben
 ned. Kiszoda úzekeritek tighedet meg ölni? Felele az Jesus es mon
 da únektek. Eggy dolgot tú / es mind ezudállatok. Annafokairt atta
 Moses tünektek az körnül met élis / nem hog Moses tül ligen / ha
 nem az ataktul. De nam az bombat napon körnül met elitek az em
 bert. Ha az körnül met élis vípi ember bombat napon hog meg ne
 begit az Mosesnek törvint / en ream haragostok / hog miuel az em
 bert eghisblen meg gogitottam ligen bombat napon? Ne afariatok
 berailnek tekintetire itilni / hanem igaz itiletuel itilletek. Mon
 danak vala annafokairt nitek az Jerusalembeliek közzöl . Nem ezt
 az lit halálra keresnek? Bizoni meg niluan áll / es semmit úneki nem
 állnak. Nemde bizoni meg esmértetik az tú nipek hog bizoniual ez
 legen az Christus? De ezt iugguk honnan valo legen. Az Christus;
 kediglen mikorön el iduend senki nem tugga honnan valo legen.
 Tanit vala annafokairt az Jesus az templumban nag fel boual / es
 ezt monga vala. Enghemet es esmértetik / es azt es tuggatok hon
 nan valo liget / es en magamtul nem üttem / hanem igaz az ki en
 ghemet el borzatta / lit tú nem esmértetik. En kediglen esmërem üt
 mert ú tüle vagot / es az borzattot el enghemet. Annafokairt úze
 kernek

Euangelium

keznel vala ranta/hog üt meg fognák/és senki üt meg nem fogá
mert el nem iútt vala az ú oráia. Az sereg nipek közzöle kediglen
sokan húnel ú benne és ezt mongák vala. Mikoron az Zhrisius el
iouënd több ielensigheket tifeni ezeknél/melleket ez tútt? Meg hal-
lak az fariseusok/hog az sereg nip zugodnet/és ezeket mondaná ú
felöle. És az fariscosok/és az papoknak feiedelmi fogákat borzā-
tānak/hog üt meg fognák. Monda annafokairt az Zesus üneltis
el/meglen tú veletet vāgok egg leues ideiglen/és el meget ahoz az
ki enghemet el borzāta. Keresni fogtok enghemet/és meg nem lel-
tek/és az holott en vāgok tú oda nem iohettek. Annafokairt mon-
dānak az Sidok ú közették. Houāfor menri ez/hog mū meg ne
lellük ütet? Nemde az el oplott nipeknek közibe megeni/és o't
foghi tanítani? Mi bekid ez/az mellek m nda? Keresni fogtok
enghemet/és meg nem lelték enghemet/és az holott en vāgok/ tú
oda nem iohettek. Az nag üdvönet kediglen leg vto'lo napian/áll
vala az Zesus/és nag fel boual ezt monga vala. Ha ki komiubozit
iulon en hozzām/és igit. Az ki en bennem hisen/mint az irās
monga/solo vizek solnak ki az ú hasābol/mellek ilo vizek. Ezt kedig-
len monda az bent lilekrül/mellek iouendöre vifnet vala azok/az
kik ú benne hisnek. Mert meglen bent lilek nem vala ú nālok/ mert
az Zesus megen meg nem dūr zöültetett vala. Sokan annafokairt
az sereg n'pnek közzöle/mikoron az bekid et haliottak volna ezt mon-
gák vala. Bizonāba ez igaz profeta. Nifit ezt mongák vala. És
az Zhrisius. Nemellek kediglen ezt mongák vala. Galielabol iul
el az Zhrisius? Az irās nem azt mongai/hog Dauidnak maguā
bol tú el az Zhrisius/és Betlehemnek vārostaibol/holott vala Da-
uid? Annafokairt tulombet tulombet foganak értent ú felöle. Ni-
llet

mellek kediglen ű főzzölöt meg akariát vala fogni ütet/de senki meg
 nem tartá ütet. El iouinek annafokairt az fogát az püspökföhöz
 es az fariseosokhoz/ es mondának azok az fogáknak. Mire nem
 hoztatok et azt? Felelnek az fogát. Soha ember igen nemholt
 mint ez ember. Felelnek annafokairt üneki az fariseosok. El hi-
 tétetti tütöföt es? Hütti valaki az sü nyeknek auag az fariseosok-
 nak főzzöle ű benne? De ez főssig/ ki az törüint nem érti/ átkoz-
 zott ntp. Monda üneki Nicodemus az ki igel ű hozzá ment va-
 la/ki ű főzzölöt egg vala. Az mü törüinünk meg itili az embert
 külömben hanem ha előfőr ű tüle halland/es meg értendi mit ez
 lefedik? Felelnek es mondának üneki. Nem Galileabeli vagi t-
 es? Händ meg/ es vesd meg/ es lásd meg/hog Galileából profetia
 nem támadott. Es mindenik házához mine.

Szoljadik riss

3 Jesus kedigler az
 olyanfaknal hegire me-
 ne/ es io ha ynalba es-
 megleñ az templomba

mine/ es minden ntp ű hozzá fosamel
 es uluin tanisa vala ütöt. Üneki
 kedig ű hozzá az irastudok/ es az fariseosok egg asfont/ lit házasság
 törisnek büniben fogtanak vala/ es miforon főzebbe állattak volna ű
 tet/ mondának üneki. Mester ez asfont házasság törisnek büniben
 fogtak. Az törüinben kediglen Monkes paranzott mününk/hog
 ez illetineket meg főezzük. Annafokairt te mit mondás? Móngaf
 vala kediglen ezt kifirtuin ütet/hog be vädolhatnák ütet. Az Jesus
 m. kediglen.

Evangelium

kediglen le hajoluan/vyauaal az földön ir vala. Annafokairt mikoz
ron/meg nem búnninek kérdeni/fel igazodék/és monda únekiek. Az
ki tu közzöletet bün nélkül vagon/az hagnicza útet előspör kiuel. És
esmeglen le hajoluan az földön ir vala. Mikoron kediglen ezefet hal
lottaak volna/ eggenfid eggmäs vtän ki mennek vala/ es leg előspör
es az vinek mennek vala ki/ es az Jesus rzak ü maga marada/ es
az aspon közeppen áll vala. Mikoron fel igazodott volna az Je-
sus/ es senki nem látta az aspontul el válua/monda úneki. Aspon
hul vadnak amaz te vadoloid? Senki nem färböztatai tighedet? a
Monda úneki az aspon. Bram senki nem. Monda touabbä az
Jesus. En sem färböztatlak tighedet. Mennel/ es ennel vtänna
ne vitézzél. Annafokairt esmeglen sola az Jesus únekiek es ezt mon-
dä. En vágok ez világnak vilagossága/az ki enghemet köuet föttisig
ben nem iär/hanem az illetnek vilagossagát herti. Annafokairt mon-
dának úneki az fariseosok. Te temagadrul tiff tanubizonfagot/az te
tanubizonfagod nem igaz. Felele az Jesus/ es monda únekiek. Ha
igaz en magam tiffek es en magamrul tanubizonfagot/ igaz az en
tanubizonfagom/ mert tudom honnan iüttem/ es houä megek/ tu b
kediglen nem tuggátok honnan iouók/ es houä megek. Tu testi berint
tifftek itiletet/en senkirül nem tiffek itiletet testi berint. De ha igaz
itillek es en/az en itiltem igaz/ mert egedül nem vágok/hanem en
vágok/ es az en afäm az ki enghemet el borzátott. De meg az tu
köruintekben es/meg vagon truan/hog lét embernek tanubizonfaga
igaz. En vágok ki tanubizonfagot tiffek en magamrul/ es tanubis-
zonfagot tiffen en rulam az en afäm/az ki enghemet el borzäta.
Annafokairt mondanak vala úneki. Hul vagon az te afad? Felele az
Jesus. Sem enghemet nem esmértel sem az en afämöt. Ha en s
ghemet

ghemet esmértetek volna/ az en atámot es esmértitek volna. És
 ighitet monda az Jhesus az templomban/ tanjtuán az helyen holott
 az eggházna fince vala/ es senki meg nem fogá útet/ mert meg-
 lenel nem iútt vala az ú oraia. Monda annakofairt az Jhesus es
 meglen únekiek. En el meget/ es keresni fogtok engemet/ es az tú
 bűneitekben meg haltok/ az houa en meget tú oda nem iohettek.
 Mondanak vala annakofairt az Sidok. Nemde mególi újmas
 gát/ hog ezt. monga. Az houa en meget tú oda nem iohettek? És
 d touabba ezt monga vala únekiek. Tú az onnan alol valok fözzöl vat-
 tot/ en az onnan felül valok fözzöl vagok. Tú ez világbeliek fözzöl
 valok vattok/ en nem vagok ez világbeliek fözzöl valo. Mondam
 annakofairt tünekiek/ hog meghaltok az tú bűneitekben. Mert ha nem
 hienditek hog en vagok/ meghaltok az tú bűneitekben. Mondanak
 vala annakofairt úneki. Ki vag te? És monda únekiek az Jhesus.
 Éleitül fogua mondom es tünekiek azt. Sol dolog vagon/ mellekrül
 tú rulatok solnom kell/ es itilnem. De az ki engemet el borzota ig
 az/ en es azoktul solok ez vilagon az melleket útule hallottam. Nem
 e értet/ hog az ú atfarul solt volna únekiek. Monda annakofairt az
 Jhesus únekiek. Mikoron magas helyre fel emelénditek az embernek
 siat/ akkoron meg esmértetek/ hog en vagok/ es hog en magamtul
 semmit nem tisek. De azonkippen mondom ezeket az mikippen az
 en atám meg tannija. És az ki engemet el borzota en velem va-
 gon. Az en atám egedül nem hága engemet/ mert en mindenkoron
 meg tisek azokot az kif úneki fellemetesek. Mikoron az Jhesus ez
 zeket mondana/ sofan hűnek ú benne. Annakofairt ezt monga vala
 az Jhesus az Sidoknak az kif ú benne hittenek vala. Ha tú meg ma
 vadandotok az en besidimben/ bizonyen famijuanim vattok/ es meg

Evangelium

Émértet az igazságot / és az igazság szabad emberekké tisen tütöföt.
Felelnek únekí. Abrahamnak magzati vagunk / és soha nem szolgál-
tunk valakinek / mi medon mondod te ezt / szabad emberekké tütette?
Felele únekiet az Jhesus. Bizón bizón mondom tünettek / hog min-
den fi búnt tisen az bűnnek szolgálta. Az szolgál fedig az házban meg
nem marad mind iltig / az fiu mind iltig meg marad. Annafof airt
ha az fiu tütöföt szabad emberekké tisen / bizónauál szabad embere-
k vattot. Tudom hog Abraham magzati vattot / de azon úgekeztek /
hog enghemet meg ölletet / azirt mert az en befidemet hefe ninczen a
túbennetek. Én az mit az en afámnál láttam azt holom / ~~és~~ ~~tú~~ és
az mit láttatot az tú afátoknál azt tífitek. Felelnek és mondának
únekí. Az mi afánk Abraham. Mondá únekiet az Jhesus. Ha Abra-
hamnak fiait volnátot / Abrahamnak rzelefedetit tennitek. Mostán
fediglen azon úgekeztek / hog meg ölletet enghemet / olf embert / fi
igasságot holtam tünettek / mellet az iszentül hallottam. Abraham
ezt nem tütte. Éú az tú afátoknak rzelefedetit tífitek. Mondának
annafof airt únekí. Mi paráz naságbol nem sülettünk. Égg afánk
vagon az isten. Mondá únekiet az Jhesus. Ha az isten volna az b
tú afátot / bizónauál feretnítet enghemet. Mert en az iszentül ez-
rettem és iüttem / mert en magamtul nem iüttem / hanem úbo-
rzáta enghemet. Mijrt nem vifitek eferetke az en befidemet?
mert nem halgathattátot az en befidemet. Éú afátul az órdógtul
vattot / és az tú afátoknak gonof kiúansághinak afartot eleghet tenni
Az ember óldófló volt kezdetül fogua / és igazságban nem állott /
mert igazság ninczen ú benne. Mitoron házugfagot hol az ú tulaj-
donibol hol / mert házug / és az házugfagnak affa. Én fediglen hog
miuel igazságot mondot / nem híftet ennekem. Kiczoda irhet
bűnben

bűnben enghemet tú fözzöletet? Ha igazat mondok tünétek/mire nem bístet ennekem? Az ki az istentül vagon/az istennek ighyt hal gatta. Tú annakofairt nem halgattatok/hog miuel istentül nem vattok. Felelinek az Sidok es mondának úneki. Nem iol monguti mü hog Samariabelt vag te/es ördög vagon benned? Felele az Jesus. En bennem ördög ninzen/ de tistelem az en atamot/es tú bidal massagual illetitek enghemet. En kediglen az en tistessighemet nem keresem/vagon ki meg keresse/es meg itille. Bizón bizón mondom d tünétek/ ha valaki az en besidemet tartanga soha meg nem hal. Mondának annakofairt úneki az Sidok. Mostan esmerök meg/hog ördög vagon benned. Abraham meg holt/es az profetaf meg holtanak te kediglen ezt mondod. Ha valaki az en besidemet tartanga/ soha halalt nem kossol. Nagubb vagi te az mü atanknal Abrahamnal/ki meg holt? Az profetaf es meg holtanak. Vallon kirzoda tisted te magadot? Felele az Jesus. Ha en diczirem en magamot az en magam diczirete semmi/vagon ki enghemet diczir az en atam/kit tú istenteknek mondotok lenni/de nam meg nem esmergetek ütet/en kediglen esmerem ütet. Es ha azt mondandom/hog nem esmerem ütet/tú hozzatok hasonlatoshamiss besidü listek. De esmerem ütet/es az ü besidit tartom. Abraham az tú atatok nag vigan vala/hog az en napomat latna/es meg lata/es örüle ranta. Mondának annakofairt az Sidok úneki. Ninzen meg otuen eszendöd/es Abrahamot lattadi? Monda únekiek az Jesus. Bizón bizón mondom tünétek/minék elötte Abraham lenne/en allatom szerint vagok. Annakofairt koveket visnek vala fel az Sidok hog ü rea hagyitanak. Az Jesus kediglen el entiszel/es ki mine az templombol.

S mitoron mentiben el
mulnet az Jesus / egg
embert látati vafon hū
letett vala / es meg fē
det űtet az ű tamtuāns
es mondānak. Rabbi. Mellik vītezet
az vaki / auag az ű sūlēt / hog vafon sūletnet? Felele az Jesus . Sem
az vak nem vītezett / sem az ű sūlēt / hanem hog az istennek zele
fedeti meg telenteffenek ű bennē. Annak mūt kell ennekem muelnem
az ki enghemet el borzāta mig nap vilag vagon. El iū az ű mīso
ron senki nem munkalodhatik. Mene idēiglen ez vilagon lēndek / ez
vilagnak vilagossāga vagon. Mitoron ezeket meg mondotta volna
az földre pōfek / es az ű sūānānak tantifabol sart ezināla / es azt az
vaknak semēire teng / es monda űneli. Mennel / es mosgāl meg az
Siloē vizben / mellnek magarsāga ez / kōuetil borzāttatott. Annak
okairt elmene / es meg mosdet / es meg iōue látuān. Annakokairt az
ű Bombidsāghi / es az kik űtet elōsbor látāt vala / hog kuldus volna
ert mongāt vala. Nem ez i az ki űl vala / es kuldul vala? Mikik mon
danak vala / ez. Mikik vīshontag / hasonlatos abhoz . Az kuldus ke
diglen ezt monga vala. En vagon az . Mondanak vala annakokas
irt űneli. Mikippen űlānak meg teneked az te semēid? Felele az
es monda. Amaz ember az ki Jesusnak mondatik sart ezināla / es
meg teng az en semēimet / es monda ennekem. Mennel az Siloē
vizire / es mosgāl meg. Minek vtanna fediglen el mentem volna /
meg mosdottam volna / semcimānek vilagossāga meg adatek. Mon
dānak

Bent Janos irása szerint.

14

dánok annafokairt úneki. Hul vagon az? Monda/nem tudom. Az fariseosokhoz viuek az/ki rigtúl fogua vak volt. Szombat nap va la kediglen az napon miforonn az Jesus az sart ezinalta vala/és meg nitta vala az ú bemeie. Annafokairt esmeglen ferdik vala útet az fariseosok és/mimodon adatott volna meg bemeinek vilagossaga az vak kediglen monda únekiek. Sart tun felul az en bemeimre/ és meg mosdani/és im latok. Annafokairt mondanak vala nitik az fariseosoknak kozzole. Ez ember istentul ninzen/mert ne n tisteli az szombatot. Nitik kediglen ezt mongak vala. Hog hog tehet bunos ember illen ezudakot. És nem valanak egg ertelmen unon kozzotok. És mondanak az vaknak esmeglen. Te mit mondasz az emberrul/hog miuel meg nitta az te bemeidet? Monda az vak. Profeta az. Nem hieuk annafokairt az Sidok azt/hog az ember vak volt volna/és bemeinek vilagossaga meg adatott volna/ mig nem oda hiaak annaf buleit az kinek bemeinek vilagossaga meg adatott vala/és meg ferdek ufot ezt monduan. Ezi az tu siatok/kit tu mondotok/hog vakon buletett volt? Tehag mimodon lat mostan? Feleles nek unekiek az ú bulei/és mondanak. Tugguk/hog ez az mu fiunk/ és hog vakon buletett/ de azt nem tugguk mikippen vagon ez/hog mostan lat/auag ficzoda nitotta meg az ú bemeit mu nem tugguk. Anne ideiu ember hog meg tugga mondani/umagat fergitel meg/ú maga fog bolni ú magarul. Annafokairt mondasz ezeket az ú bulei hog filnek vala az Sidokiu. Mert immaran egbbe tanar/foztan nak vala az Sidok/hog ha valaki útet vallana. Christusnak lenni az synagogabol ki vet/ternek. Annafokairt mondasz az ú bulei ezt. Anne ideiu ember hog meg tugga mondani/ú magat fergitel meg. Annafokairt slo hiaak esmeg az embert/az ki annaf elotte vak vala

Euangelium

es mondānak űneki. Tígtíftíessíghet az ístennek. Mú tuggúf hog
ez ember bűnös. Felele annafokairt az / es monda. Azt nem tudom
ha bűnös ligen/ezt tudom/hog mifor vak voltam volna/mostān lā-
tol. Mondānak annafokairt esmeg űneki. Mit tūn teneked? Mitip
peñ nítā meg az te bemeidet? Felele űnekiek. Meg mondott am im
mārañ tūnektek/ meg sem hallottātoki? Mírt akartātok esmeg
lēñ hallani? Tú es ű tanntuāni akartoki lenni? Annafokairt bídā-
mas bebiduel illeteg űtet / es ezt mondaf. Te ű tanntuāna líg/mú
kedigleñ Mōnses tanntuāni vagunk. Mú tuggúf / hog Mōnsesnek a
holt az isten/ez embert kedigleñ nem tuggúf honnan valo ligen. Fe
lele az ember/es monda űnekiek. Ebben nimenemű czudalatos do
log vagon/hog tú nem tuggātok honnan valo ligen/de nām meg nū
totta az en bemeimet. Tuggúf kedigleñ hog az bűnösököt az isten
meg nem halgatta/hanem azt halgatta meg az ki isten sílő embert
es az ű akartāt rífti. Ez világnak kezdetitúl fogua senki nem hal
lotta hog valaki meg nítta ligen valamell vakon bűletett embernek
bemeit. Ha istentúl nem volna ez / semmit nem tehetett volna.
Felelinek / es mondānak űneki. Mindenestúl fogua bűnőkben bűlet-
tettél/es te tanntafti múnfót? Es ki veteg közzölőf űtet. Meg hal
lā annafokairt az Jēsus hog ki vetetif volna közzölőf űtet / es mī-
for meg talalta volna űtet/monda űneki. Te híft az isten fiaban?
Felele az es monda. Bram fíczoda az /hog híggel ű benne? Mon
da űneki az Jēsus. Eātād es űtet/es az ki te veled hol ű az. Es
monda az. Híft bram/es imādā űtet. Es monda űneki az Jēsus.
Itíletre űttem en ez világra/hog az fíft nem lát naf/lāssanaf/es az
fíft lát naf/vakof legenek. Es meg hallaf nítif az fariseosfnak kōz-
zōle ezeket /kif ű vele valānaf/es mondānak űneki. Mú es vakof va-
gunk

gunk? Mondá úneket az Jesus. Ha valok volnátok tünötök nem volna/mostán kediglen ezt mongátok. Éatunk/azirt az tú bú-
nótok meg marad.

Bizedit risz

Bizon bizon mondom tú nektek az fi be nem megen az anton az iuhofnak aflaba, ha nem egébünnen hág be az orwo/és lator. Az fi kediglen az anton megen be/pástora az 'az iuhofnak. Ennek az anto tarto meg nitka/és:

az iuhof az ú bauat halgattak/és az ú iuhait neueken hja/és fi vi si úfót. És mikoron az ú tulandon iuhait fi borzatánqa/ú elöttök megen/és az iuhof ú vtanna mennek. Mert értik az ú bauat. Ide ghen pastor vtán kediglen nem mennek/hanem el futnak úelőtte. Mert nem értik az idegheneknek bauat. Ez föz bebidet

mondá az Jesus úneket/azok kediglen nem értel meg miczoda értelmi volnanak ezeket az melleket úneket hol vala. Mondá anna fokairt esmeglen úneket az Jesus. Bizon bizon mondom tünetek. En vagok az iuhofnak antaia valaménin en előttem iüttenek azok mind orwook/és latrok/de az iuhof úfót nem halgattak. En vagok az anto/ha valaki en általan be menend/meg tartatik vesbedelem tul/és be megen/és fi megen/és io süet talál. Az orwo nem iute egébirt/hanem hog orozzon/és az iuhofbanle vägron és eloeßessen. En azirt iüttem/hog iletek legen/és nagubb búsigben legenek. En vagok az io pastor. Az io pastor az ú lellit agga az ú iuhait. Az bi

és kediglen/és az fi nem pastorkinek az iuhof nem tulandon öüti

E uangelium

Tatla/hog el tu az farkas/ es el haggá az iuhofot/ es el fut/ es az farkas el ragagá/ es egymastul el haggatta az iuhofot. Az bires l. diglen el fut/ mert bires/ es az iuhokra gondot nem visel. En vágot az io pásztor/ es meg elmérem az en iuhaimot/ es meg esmérteim az eniimtül. Misippen esmér enghemet az en afám/ azon kippen elmérem en es az en afámot/ es az en lelkemet vetem az en iuhaimirt. Es egéb iuhaim es vadnak/ mellek nem ez afolbol való/ azofot es ezethez kell ennekem hoznom/ es az en somot meg fogóat hallani/ es egg afol lisen/ egg pásztor. Annafokairt beret enghemet az en afám/ mert en el vetem az en lelkemet/ hog esmeglen hozzam regeni azt. Senki el nem viszi azt en t ulem/ hanem en magam vetem el en túlem azt. Hatalmam vagon az en lelkemet el vetnem/ es hatalmam vagon esmeglen fel vennem azt. Es parancsolatot afamtul vuttem. Annafokairt esmeglen kúlomb kúlomb er telmen valanak az Sidok únnon kózzótó. Sokan u kózzólók ez mongát vala Ordóg vagon benne/ es esinélkül fol/ mit halgattak sok az u bauat? Mikik ezt mongát vala. Es besídek nem oll embeze kiben ordóg volna. Az ordóg meg nishattai az vakofnak szemei? Eün kediglen Jerusalemben údnep mellek Encenianak hijnak vala es réli údo vala. Az Jesus kediglen az Solomennak templumának erefiben iar vala. Meg fórnikezet annafokairt útet az Sidok es mondának úneki. Vallon méne ideig tartod az mú lelkünköt vif lefedisb: n? Ha te vág az Xhrius mond meg habadon múnékünk. Felele únekiek az Jesus. Meg mondám túnétek/ es nem hisítek. Az mi dolgot en tífek az en afámna neube/ ezet tanubizoságot eísnék en rulam. De tú nem hisítek/ mert nem vattok az en iuhaim kózzól/ misippen ennek előtte mondom vala túnétek. Az en iuhaim

az en bomot halgattát / es en esmérém ütét / es en otámmam túnet /
 es en örök illetet adot únekiek / es soha el nem vesztet / es senki el nem
 ragagga ütöt az en kezemből. Az en afám ki emnekem attá ütöt /
 mindeneknél nagobb / es senki el nem ragadhatta az en afámnak ke-
 ziből. En / es az en afám / egget vagunk. Annafofáirt fővet búnet
 fel az Sidot esmeglen / hog meg főveznek ütét. Felele únekiek az
 Jesus. Sof dolgotot mutatam en túnektek az en afám felől / ez to
 dolgotnak főzróle mellisírt főveztek meg enghemet? Jes
 lelínck úneki az Sidot ezt monduán. Az to dolgodirt meg nem
 fővezünk tíghedet / hanem az isten ellen való fődalmas befídtírt /
 es hog miúel istenné tíghed temagadot mikorón ember líg te. Fele-
 le únekiek az Jesus. Nemde meg vagoni iruán ez az tú tóruintel
 ben? En mondám / istenek vattok. Ha azokat isteneknek mondotta /
 az fíth: az isteni befídtírt / es az irás meg nem fenteth: tíf arrul
 es az írt az asa m: g bentele / es ez v: aara borzát / azt mon-
 gatofi tú / hog fődalmas befídet főlok az istennek ellen: hog miúel
 ezt mondám / istenek fia vagot? Ha az en afámnak ez elekedetté
 nem tíghem / ne híggetek emnekem / ha fediglen azt tíghem / ha enne-
 kem nem híghetek es / híggetek ez elekedetímnek / hog meg esmérítek
 es híggetek / hog az en afám en bennem vagon / es en ú benne. Azon
 híggeteznek vala esmeglen / hog ütét meg fogtát / es ki mene az ú fe-
 zefből / es esmeglen Jordan elug mene / az helre holott az Janos
 fereketel vala elöfőör / es ott laforget / es sofán meninek ú hozzá / es
 ezt mongát vala. Az Janos bizón semmi ezudát nem túrt. Aga-
 rat viltanai fediglen mind azot / az melleket Janos errul mondott
 es sofán búnet ott ú benne

Euangelium

Eizeneggedik rife

Ditég vala kediglem
nimell Bethaniabeli
ember sinek Lázár va
la neue/ fi az Maria
nak/ es az Marthanak

fit egget valanak/ városkaiabel valo
vala. Ez vala kediglen az Maria/

az fi az or istent fenetuel meg leng/ es labait az u hatiaual meg for
le/ es attasia vala ennek az Lázár az fi beteg vala. Annakofairt
az u hugai az Jeshoz borzatának ez fouetfiguel. Bram ime az
fit berecz vala/beteg. Meg haluan kediglen ezt az Jeshu monda.
Ez betegsig ninczen halatra/hanem az istennek dicziretire/hog
az istennek fia dicziressit annak általa. Szereti vala kedige
len az Jeshu az Marthak/es az u ucrzit/es Lázart. Annakofa
irt minek vtanna meg halla/hog beteg volna/akkoren az helen la
kozek fet napon. Fouabba ennek vtanna monda az tanituanofnak.
Mentunk Sido orbagba esmeglen. Mondanak uneki az tanit
uanof. Rabbi/nem rigben meg akarnak vala tighedet fouezni az
Sido/es esmeglen oda migit? Felele az Jeshu. Az napnak nem ti
zenfet oraia vagoni? Az fi napual iar meg nem botlit/mert latta
ez vilagnak vilagossagat. Az fi kediglen nel iar/meg botlit. Mert
vilagossag az emberben ninczen. Ezt monda/es ennek vtanna mond
unekief. Az mu baratunk az Lázár alofit/de el meget hog az a
lombol fel folczem utet. Mondanak uneki az u tanituanii. Bram
ha alofit/meg gogul. Mondotta vala kediglen az Jeshu ezt az
u halatarul/de azof azt alitaf/hog az alombeli alafrul mondana.

azirt

Azt az Jesus meg mondá unekief nílvan. Az Lázár meg holt/
 és örülök tú irettetek/hog infább higgetek en bennem/hog ott nem
 voltam/de mennünk ú hozzá. Monda annakofairt az Thamas,
 az tanjtuarofnak/ki Didymusnak mondatik. Mennünk el mi és /
 és hallunk meg ú vele. Elmíne annakofairt az Jesus /és vg ta-
 lálá ütet tehag neged napia vagon immáran/hog az koporsoban va-
 gon. Vála kediglen Bethania Jerusalemben nem messe /oll mint
 tizenöt figne földön. Az Sidok közzöl és sokan meninek az Mar-
 thához /és az Mariához /hog vigasztalnak az ú atokfia halála-
 rul. Martha annakofairt minék vtanna meg hallá hog az Jesus
 el ütt volna /elibe mine uneki. Maria kediglen hon vesteg ül vála
 Monda annakofairt Martha az Jesusnak. Bram ha itt vol-
 tál volna az en atámfia meg nem holt volna. De mostan és tu-
 dom/hog valamit kiréndes az istentül meg agga teneked az isten.
 Monda uneki az Jesus. Fel támad az te atádfia. Monda uneki
 Martha. Tudom hog fel támad az vtolso napon/az közőnsighes
 fel támadásban. Monda uneki az Jesus. En vagok az fel táma-
 dás és az illet/az ki en bennem hisen/ meg ha meghalánd és /il-
 ni fog. És minden ki il/és hisen en bennem/ örökké soha meg nem
 hal. Hisedi ezt? Monda uneki. Vg bram. En hisem hog te lig-
 az & Kristus az istennek fia/ az ki ez világra iouendő vála. És
 miforon ezt mondotta volna el mine/és titkon oda hiva az Mari-
 at/az ú üczít ezt monduán. Az mester el ütt /és tighedet hiu. Az
 Maria mihelen meg hallá/hamar felfel/és ú hozzá megen. Mert
 az Jesus az városba meglen be nem ment vála/ hanem az helen
 vála/halott az Martha uneki eleibe ment vála. Az Sidok kediglen
 az tit az házban ú vele válanak/és ütet vigasztalnak vála/ miforon

Euangelium

Tattāt volna az Mariāt / hog hamar fel költ volna / es ki ment volna / ú stanna meninek ezt monduān. Az koporsohoz megen hog ott sirion. Maria annakofairt miforon oda ment volna az holott az Jesus vala / latuān ütet az ú lábához le esék / es monda úneki. Vram ha itt voltál volna / meg nem holt volna az en asāmsia. Az Jesus annakofairt mihelen lātā ütet hog sirna / es ú vele egetembe az Sidokot es kif ú vele mentenek vala oda / nag zendülst tūn lelkiu: es indulast bün magāban / es monda. Holott túttitel koporsoba ütet? Mondānak úneki. Vram iouel / es lāsđ meg. Kōnuet hullara az Jesus. Mondānak annakofairt az Sidot. Amē mitippen herett volt ütet. Nifit kediglen ū közzölöt ezt mondat. Nem tehette volna ez / ki az valnak semeit meg nitra / hog ez es meg ne halna? Az Jesus annakofairt emeglen fohāstoduān ū magāban az koporsohoz mene. Vala kediglen az koporso egg fōueuinben / es fouet tūt tenek vala rea. Monda az Jesus. Vegitek le rula az fouet. Monda úneki az Martha / annak huga az ki megholt vala. Vrom imis mārān dohos / mert neged napi halott. Monda úneki az Jesus. Nem mondāmi teneked / hog ha hütöd lēnd meglatod az isfennet bdirziretes voltāt. Fel vīuek azirt az fouet az helyül / az holott koporsoba túttit vala az Eazārt / ki megholt vala. Az Jesus kedig az ū semeit felemeluin monda. Aham hālat adot teneked / mert meghalt gatal enghemet. En kediglen tudom vala / hog mindenkoron meg halgariz enghemet / de ez kōrnul āllo nīpirt mondām / hog biggīt hog miact te hoz āttāl ligen el enghemet. Es miforon ezt mondotta volna / nag felfoual tiālcāst tūn. Eazār iū ki. Es ki iouel / ki megholt vala / es kinek kezci es labai fötözue valānak koporsohoz valo fötölte / es / es az ū orzāta föz lenđuel vala be fötue. Monda úneki: az

Jesus

Jesus. Öggátot fel ütet / es haggátot hog' menien el. Solañ annaf
 fairt az Sidok közzöl / fik az Mariaboz mentenek vala / es láttát
 vala az Jesusnak ez elekedetit / húnét ú benne. Mikik kedig ú közzöl
 lóf az fariseusokhoz meninek / es meg mondat' ünektief az Jesusnak
 ez elekedet it. Annafofairt az püspököt / es az fariseusot az tanározot
 be gúntet / es ezt mongát vala. Mit ez elekedünk / mert ez ember
 sok zudat tiben? Ha ezenkippen hagguk ütet / mindenek hinni fog
 nak üneki. Es el ünék az Romabeliek / es el foglallát mind belünköt /
 es mind nípünköt. Eg' fediglen' ú közzölöt / kinet Laiafas vala
 neuer / mikoron az ebtendei püspök volna monda ünektief. Tu semmit
 nem tuttok / es semmit ebetelbe nem vüstet / hog' hasznunkra vagon
 múnékünk / hog' eg' ember meg hallon az nípirt / hog' mind ez eghiss
 níp el ne vesssen. Ezt fediglen' úmagarul nem monda / hanem mikor
 ron az ebtendei püspök volna / iouendó mondás kippen' monda / hog'
 az Jesus meg halna iouendöre az nípirt / es nem ez az nípirt / has
 nem hog' az istennek fiait eg'be gúnteng / fik ide s' toua el bakadoze
 tanak vala. Annafofairt az naptul fogua tanározot tartanak vala /
 hog' ütet meg ölnek. Annafofairt az Jesus immáran / síluán nem
 iar vala az Sidok közzöt / de el mene onnan az püsta mellet vala
 tartománba / az városba mell' Es fraimnak mondatik / es ott iar lét
 vala az ú tanítuóniual. Közel vala fediglen' az Sidoknak husit nap
 ta. Es solañ husitnek előtte Jerusalemben fel meninek az tartomá
 sriokbol / hog' tisztulást venninek magokban. Keresik vala annafairt
 az Jesus / es az templomban áluán ú közzöl ezt befillik vala. Mit
 láttatit ünektief / hog' az údnepre nem iütt? Paranczolatot tütte
 nek vala fediglen' az püspököt / es az fariseusot / hog' meg telenteng /
 s' valasi meg tudhatna hul volna / hog' ütet meg sognak.

Euangeliūm

Zbenkettödik rís

A Jesus annafairē
husitnek hatod napiāz
nak előtte Bethaniaba
mene/holott az Lázár
meg holt vala/kit halottaibol fel tá-
mašta. Barzorat szerinek kediglen

üneki ott/és az Martha szolgál vala. Az Lázár kediglen egg vala a
azofnak főzöle tit ű vele le telepttenek vala. Annafairt az Ma-
ria egg mirisik fenetet vün kezibe/ mellest draga nemes nardust ol hi
uen rzmaltanak vala/és meg keng az Jesusnak lábait/és meg tör-
le az ű lábait az ű haraiual/az hár kediglen meg telk az fenetek
io illatfaual. Monda annafairt egg az ű tanítuaninak főzöle/
Judas/ ki Isfariotnak neuertetik vala az Simonnak fia/ki ütök
iouendöre kēzbe agga vala. Mire nem adak el ez fenetet/három
szar denar pinzen/ es mire nem adak az beghinéknek? Monda ke-
diglen ezt nem azirt/hog az beghinékfrül gonga volna üneki/hanem
hog orko vala/és ű nála vala az erbin/és az mit bele titnek vala/ű
hordozza vala. Monda annafairt az Jesus. Hadd el ütök/az
en temetisemnek napiāra tartotta ez fenetet. Mert beghinék min-
denforon vad nak tú veletet/ de en nem mindenforon vagok. Meg
erte annafairt az Sidoknak főzöle valo sok sereg niphog ott vol-
na/ és oda meninek/ nem ezak az Jesusirt/ hanem hog Lázárt
és latnak/kit halottaibol fel támaštott vala. Tanárkozna vala ke-
diglen az papoknak feiedelmi/hog az Lázárt és megölnek/ mert az
Sidoknak főzöle ű irette sofán elmennék vala/és hisnek vala az

Jesusban

Jesuban.

Az vtanna valo napon az sereg
 nip/ mell az údnepre ment vala/ mikoron hallottak volna/ hog
 az Jesus Jerusalembé iúne/palma ágakot vünet kezeltbe es elébe
 meninet üneki/es ezt kálta vala. Hos anna/áldott az Ysraelek
 királa ki az vrnak neube iú. Az Jesus kediglen mikoron egg nöstín
 Hamart talalt volna/ú reá üle/mint meg vagon iruán. Ne fill Siá
 onnat leána/ ime az te kiráod el iú uluin nöstín Hamar ezitón.
 Az ú tanítuáni kediglen ezeket előbbör eketbe nem vüet/ hanens
 mikoron az Jesus megdúrzóultetek/akkoron meg emlekez inek rula/
 hog ezet ú rula volnanak meg irattatuán/es hog ezeket üneki túttik
 volna. Annaokirt az sereg nip ki ú vele vala akkoron mikoron az Lá
 Zárt az kopor/ bol ki hitua/es Utet halottáibol fel támafta/ tanubel
 zonságot tibenek vala ú rula. Annaokairt es ioue ú eléite az sereg nip
 hog miuel hallottak vala/hog ú ez ezudat tutte volna. Az fariseusok
 annaokairt mondónak ú főzötték. Eátatoki hog semmit nem hasz
 náltok? Im ez vilag ú vtanna ment. Valanak kediglen egg nihánk
 Görögök azoknak főzöle/ki fel mentenek vala/ hog imádságban
 foglalnak magokat az údnepen. Ezek annaokairt Filephez menté
 nek/ki Galiléának Bethsáida neuú városabol valóvala/es kirit va
 la utet/ezt monduán. Vrami akartuk látni az Jesust. El mine az
 Filep/es meg mondá az Andrásnak. Andrásvishontag/ es Filep
 meg mondák az Jesusnak. Az Jesus kediglen felele ünekiel/es ezt
 mondá. El iútt az ora/hog meg dúrzóultessik az embernek fia.
 Bizón bizón mondom tünetek/ ha az földbe vetett buza mag az
 földben meg nem baland/ azonkippen áll meg. Ha kediglen meg
 baland nagbú termist tiben. Az ki berett az ú leltit/ el vesit azt/
 es az ki gülöli az ú leltit ez vilagon/az örök életre meg örzi azt.

Euangelium

Ha ki ennekem folgäl enghemet küessen/ es az bolott en vagon/ az
en folgām es ott lifen. Ha ki ennekem folgaland/ rifestfighet tiben
üneti az en atām. **Mosian** az en lelkem meg haborodott
es mit mongal? **Atām** tarz meg enghemet ez orabol. De annak
stairt üttem ez oraba. **Atām** dūr zönt meg az te neuetet. **An-**
nakofairt so adatez az mennorßagbol ez ighifuel. **Meg** dūr zöntet
sem/ es esmeglen meg dūr zöntem. **Annakofairt** az sereg nip/ mell
ott all vala/ es ez hozatot hallotta vala/ azt monga vala/ hog mem
dörghis lütt volna. **Nifit** ezt mongal vala. **Angal** sola üneti. **Fe-**
lele az **Jesus**/ es monda. **Ez** hozat nem en irettem iue/ hanem kü
drettetek. **Mosian** ez vilagnak itilete vagon. **Mosian** ez vilagnak
feiedelme ki vetterit. **Es** en ha magassan fel emeltetem az földtül
mindeneket en hozzām vonfot. **Ez** kediglen monga vala ielents
uin mi halual fogna meg halni. **Felele** üneti az sereg nio. **Mā**
az o törüinet irajabol azt hallottul/ hog az **Xhrifus** öröfke meg
enarad/ es hog hog mondod te magassan fel fell az emternek fianak
emeltetni? **Ez** embernek fia kirzoda? **Monda** annakofairt az
Jesus ünetiek. **Meglen** egg leues ideiglen az vilagoffagtü veletet
vagon. **Jariatof** miglen vilagoffagtof vagon/ hog az fötisfig tütötöt
el ne foglallon. **Es** az ki fötisfigben iar nem tugga houā mennien.
Sdiglen vilagoffagtof vagon higgetek az vilagoffagban/ hog az vil
lagoffagnak fia i legetek. **Ezet** sola az **Jesus** ünetiek/ es onnan el ki
onenuin el enifek ü elöttöt. **Mikoron** kediglen ill nuá bol ezudat tütt
volna ü elöttöt nem hifnek vala ü benne/ hog az **Isaias** profetanul
behide be telne/ mellet meg mondott vala. **Vram** kirzoda hütt
az mü behidünfnek/ es az vr istennek faria finel ielentetett meg
Annakofairt nem hihetnek vala üneti/ mert esmeglen ezt monga

az Esaiás. Meg valitá az ú bemelet / es meg kemiténté az ú pü
 öföt / hog ne lassanak bemelet / es ne érzzenek bübüvel / es meg ne
 térienek / es hog meg ne gogiztam úföt. Az mondotta vala Esaiás
 misoron látna az ú dúzólíghen valo voltat / es ú rula sola. Dema
 ga az tú embereket közzöle es sokan hímek ú benne / de az fariseusok
 firt nem vallat vala útet / hog az synagogabol ki ne vetetnének.
 Mert inkább bereték az embereket dicziretít / hog nem miní az
 istennek dicziretít. Az Jesus kediglen nag fel bou. l ezt mondá. Az
 ki en bennem hísen / nem en bennem hísen / hanem abban az ki ena
 ghemet el borzátá. Es az ki enghemet lát / azt tutta az ki enghes
 met el borzátá. En ez világra íouit mint világoffag / hog mind en
 ki en bennem hísen sótítségben ne maraggon. Es ha valaki az en
 bebidemet hallánga / es nem híendi / en útet nem itilem. Mert
 nem azirt iüttem hog meg itillem ez világot / hanem hog meg tars
 ram vesedelemtul ez világot. Az ki tüle el vet enghemet / es az
 en bebidemet be nem vísi / vágon ki útet meg itille. Az bebid / melo
 ket en soltam / az itili meg útet az otolso napon. Mert en enmas
 gamtul nem soltam / hanem az en asam az ki enghemet el borzátá
 meg paranczolta ennekem mit mongat / es mit soltat. Es tudom
 hog az ú paranczolatka örök ilet. Amakofarit az melleket en soloré
 az ontippen solum / misippen az en asam meg mondotta ennekem.

Ezen harmadik riss

Utit napianak kediglen údnepinek elötte misoron
 tudna az Jesus hog el iütt volna az ú orára / hog
 ez világból az ú atkához menne / misoron berette

Euangelium

Volna az övlet kel ez vilggon casonal /
 mind vigre beretę wot. Ho az warzo
 ra meg kishulpan mihorv az ordog im
 mar az Judasnal ki Iscariotnal neuze
 tetik vala az Simonnal fianaf ihli
 siuel hünibe ezt be borzatta volna hog
 ütet kezbe adna. Tuduan az Jesus
 hog az u atta mindeneket kezbe adott
 volna uneki / es hog az iszentul iutt vol
 na / es az isstenhez menne fel kele az warzoratul / es fello ruhait leve
 te es mitor egg fejr ruhait vutte volna kezibe / be overtze magat. |
 Annaf vtanna egg mosdoba vizet folte / es mosni kezdę az u tas
 binguanaf labait / es az fejr ruhauat / meltsuel be overtzett vala
 meg torti vala. Annafokairt Simon Peterre iuta / es monda uneki
 az. Bram / te mosodi megennem labaimot? Felele az Jesus / es
 monda uneki. Az mit en tisek te nem tudod mostan / meg tudod ke
 diglen ennek vtanna. Mondta uneki Peter. Orötkę soha meg nem
 mosod az en labaimot. Felele az Jesus / es monda uneki. Ha meg b
 nem moslak tighedet / risped ninczen en pelem. Mondta uneki Si
 mon Peter. Bram nem csak labaimot / hanem mind kezimet s
 mind feiemet. Mondta uneki az Jesus. Az ki meg mosodott ninczen
 hülsighe / hanem csak hog labait mossa meg / de nuindenestul fogua
 eiste. Tu es tisztal vattol / de nem mind. Mert tugga vala kirzoda
 volna az ki ütet kezbe adna. Annafokairt monda / nem mind tisztal
 vattol. Annafokairt minel vtanna meg mosta volna az u labokat /
 es az u fello ruhait rea vutte volna / es astalhoz ult volna / es meglen
 monda unekiet. Tuggatoki mit tul tünettek? Tu enghemet mestertel e

nek es orakolnak higet es tol megatelanert az vagol. Ha annafokairt en ki tu orakol es megfertet vagol megmagyam az tu labaitofot tu es tartoztot egymas mastolnak labait meg mosni. Mert paldas adit tunettek hog milippen en tu veletet tut/azonkippen sezetek tu es. Bizon bizon mondom tu nektek/az folga nem nagobb az u pranal sem az touet nem nagobb annal/ az ki utet el borzatta. Ha ezeket tuggatok/ bodogol vattol ha ezeket meg rititek. Nem mindentebrul folok/en tudom kilet valastottam ligen. De hadd tellefeggit be ez iras. Az ki keheret isit en velem fel emele en ellenem az u talpat, Mostan meg mondom tunettek minet elotte meg segen/hog mikoron meg lend higgitet/hog en vagol, Bizon/ bizon mondom tunettek/az ki be fogad valakit/az kit en el borzas tandok/ enghemet fogad be. Az ki kediglen enghemet fogad be, azt fogagga be az ki enghemet el borzatta. Mikoron ezt mondotta volna az Jesus lelfiben indult vün es vallast tun/es monda. Bizon bizon mondom tunettek/hog egg tu kozzoletet kezbe fog adni enghemet. Annafokairt egetembe eggmasit nizek vala ketelkeduin kiterul mondana. Vala kediglen az tanituannak kozzole egg ki letelepeduin az Jesusnak olibe hanyotta vala magat/ tudni ille az kit az Jesus beret vala. In annafokairt az tanituannak Simon Peter hog meg tudakoznek ranta kiczoda volna az kirul folna. Annafokairt mikoron az apstal felett az Jesusnak mellire hanyotta volna magat/monda uneki. Bram kiczoda az? Felele az Jesus. Az/az kinek en ez martott keheret fogom adni. Es mikoronbe martotta volna az keheret Judosnak az Simonnak fianak adast Arariotnak neuztetit vala. Es az falatnak vtanna u bele bugl az satan. Mondg annafokairt uneki az Jesus. Az mit tuss/edd.

Evangelium

hamarabbán. Ezt kediglen az aştal felett való tanítvánaknak köz
zöle senki nem érti vala miyrt mondotta volna únekí. Mert néh
ű lözzölöt azt aştal vala/hog miuel az Judásnál vala az erşin/
hog az Zefus ezt mondotta volna únekí/ vűg fiűşighántre valoket
az údnepre/ auag hog az beghitelnek valamít adna. Mikorön an
nakofairt az Judas el vűtte volna az falatot legottán ki mine. In
vala kediglen akkorön. Mikorön annakofairt ki ment volna mon
da az Zefus. Mostán dűczűltetęk meg az embernek fia/ es
az iften es meg dűczűltetęk ű általa. Ha az iften meg dűczűltet
tett ű általa/ az iften es meg dűczűrigi űtet ű magának általa/ es
mindiarást meg fogia dűczűnteni űtet. Fiarzaim meglen egę te
űes idęg'ęn tű veletęk vögöf. Keresni fogtok engemet/ es mikęp
peń az Sidofnak meg mondám az houā en meget tű oda nem iö
bettef/ azonkippęn mondom mostán tű nektef es.

By paranczolatot adof tűnektef/ hog tű egęmāşfi beręşşitef/ mikęp
peń en beręttelef tűtöföt/ hog tű es egęmāşfi beręşşitef. Ebböl elme
rif meg mindenęk/ hog en tanítvánım legetęk/ ha egęmāşhoz való
berętet lifen tű közzötetęk. Monda únekí Simon Peter. Bram
houā mig? Felele únekí az Zefus. Az houā en meget/ mostán en va
tānnam nem iöbercz/ vtānnam iűş kediglen emet vtānna. Monda
únekí az Peter. Bram miyrt nem mehetęk te vtānnad mostán
az en lelkemet te irtetęd el vetem. Felele únekí az Zefus. Lelkędęk
el vetędi en irtetęm? Bizon bizon mondom tenetęd az

szű nem şol arzığ mig nem hāromşortaz
garcz meg engemet.

Zizeñnegedik r. 12

S monda az ü tanite
uáninaf. Meg ne has
boroggit az tú búctek.
Híftet az istenben en
bennem es higgetek.

Az en afámban házánál sok lakó he
lek radnaf. Hogy ha külömben volna

ert mondottam volna ünesteek, El neget hog helyt ferezzet tú nek
tek. Es ha el menendet/hog helyt ferezzet tú nektek/es meglen meg
iouf/es en házám víslel tústót/hog az holott en vagok/tú es
ott legetek/es az houa en meget tuggatok/es az vrat es tuggatok
Monda üneki Phamás. Vram nem tuggat houa mig/es mi lip
pen túhaktuk meg az vrat? Monda üneki az Jesus. En vagok
az vt/es az igaffag/es az ilet. Senki az en afámhoz nem megen
haneni en általam Ho meq esmértetek volna enghemet/az en afá
mot es niluán meq esmértitek volna. Es mostán esmértetek ütet/
es láttatok ütet. Monda üneki Filep. Vram minásd meg munes
fünk az te afádot/es eleg munesünk. Monda üneki az Jesus. En
nie üdötül fogva vagok tú veletet/es nem esmérteli meg enghemet
Filep/az ki enghemet látott/afámot láttá. Es mimedon mondot
te ezt/musájd meg munesünk az te afádot? Nem hípedi hog en az
en afámban vagok/es az en afám en bennem? Az mellighitet en
ünesteek mondot/en magamtul nem mondom. Az en afám fediglen
az ki en bennem lakik/az tíbi ez müellfedeteket. Higgetek en nekem
hog en az en afámban vagok/es az en afám en bennem. Ha külöm
ben nem híftet/az müellfedetekirt higgetek ennekem. Bizón bizón

Euangelium

mondom tünettek az ki en bennem hiszen az müelkedeteket / az melo
leket en tisek, ú es meg tisei / es ezeknél nagubbatot tisen mert en
az en afamhoz meget. Es valamit az en neuembe firendetek az
meg tiseim / hog az afa diczirtessik az stunak általa. Ha mit firens
detek az en neuemnek általa / en meg tiseim. Ha berettek enghemet
az en paranzolatimot tarzátot / es en firem az en afamot / es
mas vigasztalot ad tünettek / hog tu veletet lakozzik mindörölké /
ki igassagnak lelke / es kit ez vilag el nem vehet / mert nem latka utet
sem esmeri utet. Tu kediglen esmeritek utet / mert tu nalatok lakoz
zik / es tu bennetek lisen. Nem haglat el turótót kit aruak vattot /
tu hozzátot iouok. Meg egg keuesse / es ez vilag immaran en
ghemet nem lat / de tu latot enghemet. Mert en ilek / es tu es ila
tek. Az napon meg esmertek tu / hog en az en afamban vagok / es tu
en bennem / es en túbennetek. Az finel az en paranzolatim
vadnak / es azokot tarta / az az ki beret enghemet. Az ki kediglen
beret enghemet / berettetik az en afamtu / es en es beretem utet / es
niluan meg mutatom en magamot uneki. Monda uneki Judas
nem amax Iscariot. Bram mi doloz ez hog iouendore munekunk
mutatod meg niluan te magadot / es nem ez vilagnak? Fetele az
Jesús es monda uneki. Az ki enghemet beret / az en besidemet tars
ka / es az en afam es bereti utet / es u hozza megunk / es u nala la
ko helyt berzunk. Az ki enghemet nem beret / az en besidemet meg
nem tarta / es az besid / mellek hallotok / nem enim / hanem az en a
fame / ki enghemet el borzata. Ezefet mondám tu nektek tu forzotte
tek lakuan. Az vigasztalo bent lilek kedig / mellek bent lelket en neuem
be az en afam el borzat / az mindenekre meg tanig turótót / es elo
tolbe ad tünettek mindemetek / melleket en tünettek mondik.

Witelig

ſent Janos irása ſerint.

150

Bifefigbet hágot tünettek/ az en bifefighemet adom tünettek.
Nem azonkippen adom en tünettek/ mikippen ez világ aggá. Meg
ne haboroggik az tú búctek / es fulemes ne ligen. Meghallatok/
hog en meg mondám tú nektek/ el meget/ es túhozaratok ióúf. Ha
enghemet ſeretnitet bizon örülnitet/hog miuel ezt mondám. Az
en atamhoz meget/ mert az en atám nagubb en nálamnál. Es
minet előtte meg ligen. most meg mondám tünettek/hog mikorón
meglénd inkább higgetek en bennem. Ennek utánna nem sokat ſolok
tú o letek/ mert ez világnak feicdelme elútt/ es en rantam ſemmit
hatalma ninczen. De hog meg elméie ez világ hog miuel ſeretem
az en atámot/ es mikippen paranczolatot ada ennekem az en atám
azonkippen tiſet. Keltek fel/ mennünk el innen.

Rizendődik ríſ,

Nigaz ſólo tú vagol
es az en atám ſólo
műes. Minden ſólo
veſſöt kiveſt ki en ran
tam gómólczót nem
teremt/ es minden ſólo veſſöt meg tiſ
tít/ mell gómólczót teremt/hog bú
uebb gómólczót teremzen. Immáran tú tiſtát vattok az beſide
rt az mellét tünettek mondik. Lakozzatok en bennem/en meg tú
bennetek. Mikippen az ſólo veſſö gómólczót nem teremthet úma
gatul/ hanemba az ſólo tün marodand/ Eszenkippen tú ſem/ hanem
ba en bennem lakozandatok. En ſólo tú vagol/ tú ſólo veſſöt. Az
ki en bennem lakozik/ en meg ú benne/ ez ſok gómólczót teremti/
mert en nálamnélkül ſemmit nem tehetek. Ha ki en bennem vem
lakozand

Euangeliūm

lafozāndit el ki vettetett mint az sölö vesző/és meg ašott/és selſe
 dit az több veniteuel/és az tűzre vetit/és meg ignet. Ha en ben
 nem lafozāndotok/és az en befīdim tū bennetek lafozādanak/
 valamit akarāndotok/ firni fogiātot/és meg adattatit tū nektek.
 Ennek általa dirziretuel illettetett az en ašam hog bū gómölczöt
 teremczetek/és en tanjtuanim legetek. Mikippen ſeretett enge-
 met az en ašam/azonkippen en és ſeretilek tūtöföt. Lafozzatok az
 en ſerelmekben. Ha az en paranczolatimot tartangātok/az en ſe-
 relmekben fogtok lafozni/ mikippen en és az en ašamnak paran-
 czolatit meg tartām/és az ū ſerelmiben lafozom. Ezeket mon-
 dam tūnektek/hog az en örömem tū bennetek lafozzik/és az tū örö-
 metek be telleséggik. Ez az en paranczolatom/hog tū eggmāſt ſe-
 reſſitek/ mikippen en ſeretilek tūtöföt. Annāl nagubb ſerelme ſen-
 kinek ninczen mint mikorōn valaki az ū leſſit az ū barátjrt el ve-
 ti. Tū en barátim vattok ha meg tēnditek mind azotok az melleket
 en tūnektek paranczolok. Ennek vtāna nem mondalak tūtöföt ſol-
 gāimnak/mert az ſolga nem tugga mit tegen az ū vra. Tūtöföt ke-
 diglen barátimnak mondalak/mert mindeneket meg ielentettem tū-
 nektek/ melleket az en ašamtul hallottam. Nem tū válaſtottatok
 enghemet/ hanem en válaſtottalal tūtöföt/és arra ſerzilek tūtö-
 föt/hog el mennetek/és gómölczöt teremczetek/és az tū gómölc-
 zötök meg maraggon/hog valamit firtek az en ašamtul en neuem-
 be/meg agga tūnektek. Ezt paranczolom tūnektek/hog eggmāſt
 ſereſſitek. Ha ez vilāg gülöl tūtöföt/tuggātok hog enghemet tū es-
 löttetek gülölt ligen. Ha ez vilāgbol valok voltatok volna ez vilāg
 ſeretne az mi oue. De hog miuel ez vilāgbol valok nem vattok ha-
 nem en válaſtālak ki tūtöföt ez vilāgbol/annafokirt gülöl tūtöföt e

Kent Janos irása szerint.

151

ez világ: & emlékezzetek meg az befidekrül melleket en tünettek mon
 dik. Nem nagubb az szolgál az ú oránál. Ha engemet háborgatta
 nak/tűtötök és háborgatnak. Ha az en befidemet meg tartották az
 tiéteket és meg tarták. De mind ezeket tiűk tünettek az en nevez
 mirt/mert nem esmértik azt az ki engemet el borzátá. Ha el nem
 iüttem volna, és nekik nem sőt am volna/bűnök nem volna. Mostan
 stan kediglen ninzen miuel bűnököt fedezzik. Az ki engemet gú
 lól/az/az en atámot és gúlóli. Ha sok munkát nem iüttem volna ú
 köztötök/melleket sentsi egéb nem iüt/bűnök nem volna. Mostan
 kediglen mind látanak s mind gúlóliak/nem csak engemet/has
 nem az en atámot és. De hadd telteleggik be az befid/mell az ú
 törvényekben meg vagon iruán. Ok nélkül gúlóliak engemet. Mi
 koron kediglen el iüend az vigasztalo/mellet en az en atámtul tüz
 nekik el borzátok/az igazságnak lelke/ki az en atámtul ered/az
 tanubizonyságot tiűben en rusam/Sóg tú és tanubizonyságot vattok
 mert eléitül fogva en velem vattok.

Tizenhatodik rish

Zeket mondám tüz
 nektek/hog valamiben
 meg ne bántassatok.
 Az Sinagogából ki
 tiltanak tűtötök. De

el iú az ora hog valami meg őlénd tüz
 tötök az lattassik úneki hog az isteni

nek áldoz ator tiűben. & ezeket tiűk tünettek, mert nem esmértik
 az en atámot sem engemet. De ezeket mondám tünettek hog mi
 s koron az údó el iüend. De emlékezzetek azokrul/hog en meg mon

p ij

dottani

Euangelium

Értelme ligen tünettek. Ezeket kediglen tünettek elcitus fogda meg
nem mondottam/ mert tu veletek valik/ mostan kediglen el meget/
az hoz azki enghemet el borzata/ es senti meg nem terd enghemet
tu korzoletet houa meget. De hog miuel ezeket mondam en tünets
nek az komoru lag betoltotte az tu siueteke De en igassagot mon
dok tünettek/ hasnotokra vagon tünettek/ hog en elmennek. Mert ha
el nem menendek az vigaftulo tu hozzatok nem u. De ha elmenen
dek tu hozzatok borzatom utet. Es mikoron az el iouend bunosse
iri ez vilagot az bun felol/ es az igazulas felol/ es az itilet felol.
Az bun felol az irt mert nem hisnek enbennem. Az igazulas felol
kediglen/ mert az en atamhoz meget/ es ennek oranna nem lattok eng
ghemet. Az itilet felol kediglen/ mert ez vilagnak feiedelme im
maran meg itiltetett. Ezeknek felette sok dolog vagon/ melletuk
tünettek bolnom kellene/ de mostan elmitelben nem veselhetitek. Mi
koron kediglen el iouend az/ ki igassagnak lelke minden igassagra vea
zet turokot. Mert umagatul nem bolhanem valami dolgot hal
land azt monga/ es azotok bebilli meg tünettek/ mellet iouendore
lisnek. Az enghemet meg durzont/ mert az enimbol vishi/ es meg
hirdeti tünettek. Mind enim valamit az en atam bir. Unnakofa
irt mondam hog az enimbol vishi/ es meg hirdeti tünettek. Egges
ueffe nem lattok enghemet/ es esmeglen egg keuisse/ es meg fogtok
latni enghemet/ mert az en atamhoz meget. Mondanak annakofa
fairs nifik az u tanituaninak korzole un korzotok. Mirzoda ez/
hog ezt monda munekunk/ egg keuisse es nem lattok enghemet/ es
esmeglen egg keuisse es meg fogtok latni enghemet/ es hog en az
en atamhoz meget? Mondanak vala annakofairs. Mirzoda ez/
hog ezt monga/ egg keuisse? nem tugguk mit bol. Meg erte kedig

Ién az Jhesus/hog meg c-karnak úret kerdeni/és monda ünektet. Er-
 rül kerdetett tu kerdetted/hog ezt mondam/egg keu: sse es nem
 lattok enghemet/és elmegeien egg keu: sse/és megfogtok latni enghes-
 met. Bizon bizony mondom tunektet irni/és kelergheni fogtok tu/
 vishontag ez vilag orulni fog/tudotok kediglen kelerugig foglal meg
 de az tu kelerugitek oromre fordul. Az assoniallat mikoron germe-
 fet pul fandalina vagon/mert el iutt az uorata. Mikoron kediglen
 az germetet pulte/immaran meg nem emlekeztek az somorusagru
 annafokairt/hog orullon ranta/hog az pultetett ember ez vilagon
 legen. Annafokairt tunektet es bizony az/hog mostan kelerugitek
 vagon/de elmegeien meg latlak tudotok/és orulni fog az tu pultet
 es az tu orometeket senki el nem vishi tu tuletet. Es az naponsem
 mire nem fogtok kerdeni enghemet. Bizon bizony mondom tunektet
 valamit kirtet az en atamtul az en neuembe/meg agga tunektet.
 Es ideiglen semmit nem kirtet az en neuembe/kirtetek es meg a
 datik/hog az tu orometek fogatkozās nélkül valo ligen. Ezeket koz
 befideknek általa mondam tunektet. El iu az udo mikoron imma-
 ran nem koz befideknek általa bolok tunektet/hanem niluan bebil-
 let tunektet az en atam felol. Az udooben az en neuembe tiptek kirisit.
 Es nem mondom tunektet/hog en idu: ndore kirisim az en atamot
 tu irettetek/mert az en atam unon maga beret tudotok/mert tu es
 beretitok enghemet. es hutof hog en az istentul erettem ligen el.
 Az en atamtul eredif el/esez vilagra iduul/esmegeien el hagom ez
 vilagot/ez az en atamhoz meget. Mondanak uneki az u tanjtuanti.
 Ime mostan niluan bolak/és egg koz befidet sem mondas. Mo-
 stan tuogok/hog mindeneket tudok/és nem hullsig teneked/hog vo-
 l lamellifunk te uled kerdetkeggik. Ebbol hiszok/hog az istentul

Euangelium

erettél. Felele ünekiél az Jhesus. Mostan hibítetek. Ime közel va-
 gón az ora / és immáran ielen vagon / hóg tú főzöleték minden ide
 s toua el fakadozzon az ú tulaydonira / és hóg enghemet egdül hag-
 gatof / de maga egdül nem vagof / mert az afam velcm vagon. Eze-
 ket mondám tünekték / hóg en bennem ligen az tú bifefigtek. Ez
 vilagón háborusagtof vagon / de batrof legeték / meg görim en ez
 vilagot.

Ezzenhetedik rife

Zeket monda az Jhesus
 és semeit fel emeluin
 az mennorhágba monda
 Afam el iutt az ora dá
 rözög meg az te fiadot / hóg az te fiad
 és meg dúczözögzen tighedet. Mikippén
 minden testen hatalmat adal üneki / hóg mind azofnak / az fiket ú
 neki adal örök illetet aggon. Ez fediglen az örök illet / hóg ezaf te
 magadot igaz istennek esmérinek / és az fit el borzától / az Jhesus
 Christust. En meg dúczözögillet tighedet az földön / az delgöt el vi-
 ghezim / mellett ennekem adal hóg meg pereznik. És mostan dúczö-
 rög meg enghemet te en afam te magadnál / az dúczös iguel / mell
 dúczösighem vala annak elötte / minék elötte ez vilag te nálad
 volna. Milyan valoá túm az te neuedet az embereknek / mellett en
 nekem adal ez vilagbol. Ti id valának és ennekem adad úfot / és az
 te befidedet meg tarták. Mostan esmérék meg / hóg mindenek te
 túled vadnak / mellett ennekem adal. Mert az ighiket ünekiél a
 táu / mellett ennekem adal / és úf meg fogadák / és meg esmérék iga

zán hog te túled erette m / es hiuel hog te borzattal el engemet
 En u irtetek kirlek nem ez vilagbirt kirlek-hanem azofirt kilet en
 nekem adal/mert tied. Es az mi enim minden tied/es az mi tied
 mind enim/es durzofiget vallit azofban. Es imniaran nem va
 gof ez vilagon/ es ezek ez vilagon vadnak/ es en te hozrad meget.
 En bent a tam taraz meg azofot az te neuednek altala/ az kilet en
 nekem adal/hog egget legenek mint mu. Mikoron u velet volnit ez
 vilagon/en es az te neuedbe tartom vala ufot. Az kilet emekem a
 dal/en meg orizim/ es senti u forzolof el nem vese/ hanem azaf
 amaz veseit fiu/hog az iras be tellesednek. Mostan kediglen hoz
 rad meget/ es ezeket ez vilagon mondnom/hog az en felolem valo
 oromof be teluin legen u bennel. En u raiot biz. m az te besidedet
 es ez vilag gulole ufot/hog miuel ..em ez vilagbol valof/ mikip
 pen en es nem vagof ez vilagbol valo. Nem kirlek hog ki veged ufot
 ez vilagbol/hanem hog meg tarazad ufot az gonostul. Nem ez ve
 lagbol valof mikippen en es nem vagof ez vilagbol valo. Szenteld
 meg ufot az te igassagodnak altala. Az te besided igassag. Mikip
 pen te el borzatal engemet ez vilagra/ azonkppen en es el borza
 tam ufot ez vilagra/ es u irtetek en meg bentelem en magamot /
 hog uf es bentelek legenek az igassagnak altala. Nem azaf u irtetek
 kirlek kedig/ hanem azofirt es kif touendore en bennem fognak hinni
 az u besidednek altala/hog miuelegget legenek/mikippen te en a tam
 en bennem/ es en te benned/ hog uf es mu bennunk egget legenek.
 Hog higge ez vilag/hog te borzattal ligen el engemet/ es en une
 kiet adam az durzofiget/mellet ennekem adal/hog egget legenek/
 mikippen mu es egget vagunk. En u bennel/es te en bennem/hog
 f eggen legen nekif pigbet. Es hog meg esmerie ez vilag/hog te bo
 ratta

Euangelium

ezáltal elenghemet / es bereted ütöt / mikippen enghemet es ber. t
tel. Ám az liket ennekem adal azt afarum / hog azof esen volm
legenek / az holott en vagok / hog lassak az enduczosi ghemet mellet
ennekem adal / mert beretil enghemet ez vilagnak teremtisinek es
lottle. En igaz am / ez vilag es nem esmere meg tighedet / en kes
diglen meg esmerilek tighedet / ezek es meg esmerelk hog te bos
ezatal elenghemet / es esmeretekre adam unekiel az te neuedet /
es esmeretekre adam iouendore / es hog az berelem ubennek legen /
meltuel enghemet berettel / es en ubennek.

Tizenolcadik

risz

A Koron ezeket meg
mondotta volna az Je
sus fi mine az u tanit

uanival az Kidron neuu volgnek para
ka elugholott egg kert vala / melibe u be mene az u tanituanival.
Tugga vala kediglen Judas es az fi utet kezbe agga vala az helt. e
Mert az Jesus gaforta sokott vala oda glni az u tanituanival.
Annakofairt Judas mitoron az Sidofieldemel sereghet attanak
volna uneki / es az fu papok / es az fariseusok solgatot / oda mine
tampasofual / es igho falkafual / es fequeretuel. Annakofairt miso
ron tudna az Jesus mind azokot mellet u rea iouendok valanak / es
leibe mine / es monda unekiel. Kit kerstet? Felelinek uneki. Az
Nazaretseli Jesus. Monda az Jesus unekiel. En vagok. Judas
es kediglen ki utet kezbe agga vala u velk all vala. Annakofairt mi
nek ptanna ezt monda unekiel / en vagok / hatra tantorodanal / es f

Bent Janos irása szerint.

174

az földre le omlanak. Es meglen annakofairt meg kérde ufot. Kit kerestek? Azok kedig ezt mondat. Az Nazaretheli Jესus. Felele az Jესus. Meg mondám tőnektek/hog en vagyok. Annakofairt ha engehet kerestek/hadd mennienek el ezek. Hogbe telnek az befőd/melket meg mondott vala. Azok főzöl az fiket ennekem adal sentit el nem vestettem. Annakofairt mikorön Simon Peternél tör vala na/li vona azt/es az pűspöfnek bolgáiához rapa/es el vāgā az ű iobb filit. Az bolgānak kediglen Malchus vala neue. Monda annakofairt az Jესus Peternek. Tedd be az te törödöt az hűelbe. Ne igami meg az vohart/mellet az en atām adott ennekem. Annakofairt az Sidoknak sereghe/es az ezer nip előtt iāro sū vitez/es az Sidoknak bolgai meg fogak az Jესust/es meg főtörök űtet/es el viuek űtet elősbör az Annashoz/mert Laiafānak ipa vala/ke az ebtendöben sū pap vala. Ez vala kediglen az Laiafas/li tanarot adott vala az Sidoknak/hog hasnokra volna egg embernek meghalni az nipt. Kőucti vala kediglen az Jესust Simon Peter es az malik tanituan. Az tanituan kediglen esmēri vala az sūpap es az Jესusual be mine/az sū papnak palotāiba. Peter kediglen fūn āll vala az antonāl. Ki mene annakofairt az tanituan az fite smēr vala az sū pap/es meg mondā az anto tarto bolgālonak/es be viue az Petert/Monda annakofairt az Peternek az anto tarto bolgālo. Nem ez embernek tanituanī főzöl valo vāgi te es? Monda Peter. Nem vagyok. Ott āllanak vala kediglen az bolgāl es az bolgālo nipek/fik miuel hog hidēg űdō vala/rafāfra eleuen fiesnet bordottanak vala/es fūntörnek vala. V velek vala kediglen az Peter es/āluān es fūntörui. Az sū pap annakofairt meg kérdeze az Jესust az ű tanituanī selöl/es az ű tanitāfanak selöle. Felele

Euangelium

úneki az Jesus. En níluzán boltam ez világnak / en mindenkorán
 az szn azogában tanítottam / es az templumban / houa minden Si-
 dok gúlnel / es titok helyen semmit nem boltam / mit férdesz enzhez
 mert? Kérd az Jofot az kik hallották mit boltam legen únekiel. Ime
 az Jof tuggat mi dolgot mondottam legen en. Mikorán fediglen ezt
 mondtotta volna az boldgalo nipeknel eggik közél áluánoda az Jesust
 arzul ezapá ezt monduán. Ez enkippen felelői az sű papnak? Fe-
 lele úneki az Jesus. Ha gonosbul boltam / tig tanubizonlagot az
 gonos mondufrul / ja fediglen iol boltam / miirt v:rs engemet? Es
 az Annas közöue az Caiasas sű paphoz borzátá ütet. Ott áll va-
 la fediglen Simon Peter / es sűntöz ik vala. Mondának annafokas
 irt úneki. Nem az ú tanítuáninak közöle valo vagi te es? Meg-
 tagadá az Peter es monda. Nem vagok. Monda úneki az sű pap-
 nak boldgai közöl egg annaf raktosága az kinek fillit Peter el vág-
 ta vala. Nem látalaki en tighedet az kertben amazual? Annafokas
 irt esmeglen meg tagadá az Peter / es legottán kuf bola. Annafokas
 irt Caiasastul az Jesust az tistartonal házába viuek. Vala fe-
 diglen riguel / es az Sidok be nem meninek az tistartonal házába /
 hog fertelmessé ne lenninek / hanem hog az Husiti varzorát meg en-
 nek. Ki mine annafokairt az Pilatus ú hozzáiok es monda. Mi-
 ezoda vadolást hoztok ez ember ellen? Felelínel es mondának úneki.
 Ha gonosstiuó nem volna ez / semmitippen teneked férbe nem az
 kuf volna ütet. Monda annafokairt únekiel az Pilatus. Vegitek
 el tú ütet / es az tú töruintek ferint itillitek meg ütet. Mondának
 annafokairt úneki az Sidok. Múnekünk nem engbettetik senkfe
 meg ólnunk. Hog az Jesusnak behide be tellesednek / mellet monda /
 meg ielentuin minemü halálual halna meg iouendöre. Se mine

hant Janos jrāsa Berint.

155

annakofairt esmeglen az Pilatus az ű hāzāba / es elöbttā az Je
sust / es monda űnek. Te vagi az Sido?nak kirāla? Felele az Je
sus. Te magadtul mondobi te ezt / auag egebet mondottā teneled
ert en felölem? Felele az Pilatus. Nemde Sido vagoki en? Az
te niped es az sū papokattanak tighedet en kezembe. Mit tūttél?
Felele az Jesus. Az en oršāgom nem ez vilāgbol valo oršāg. Ha
ez vilāgbol valo volna az en oršāgom / az en šolgālo nīpim bizorūal
vīnānak en mellettem / hog az Sido?nak kezefbe ne adattatnām.
De az en oršāgom nem innen valo. Annakofairt monda űnek az
Pilatus. Az irt kirāl vagi te? Felele az Jesus. Te mondog hog
kirāl vagok en. En ez irt külettem / es erre iüttem ez vilāgra hog ta
mbizorūagot teget az igassagnak. Minden valaki az igassāgtul va
gon az en šomot halgatra. Monda űnek az Pilatus. Mirzoda
az igassāg? Es mikoron ezt meg mondotta volna / esmeglen ki mi
ne az Sido?hoz / es monda űnekiet. En semmi okot nem talālok ű
benne. Szokāstok kediglen tūnektek / hog egget el borzāssal tūnektek
ez husitnet űdnepiben. Akarātoki annakofairt / hog el borzāssam tū
nektek az Sido?nak kirālat? Felkiāltānak esmeglen mind nōiān / es
mondānak. Nem ezt / hanem az Szarabbasi. Az Szarabbas kediglen
koluan vala.

Tizenkilencedik

riš

Agottān annakofaire
az Pilatus az Jesus
meg fogā / es meg osto
r ij portatā

Evangelium

rozatā/ēs az vitezet tóuiffelből koronát kötinek úneki/ēs seigbe tle
vef es barjon ruhát odānat forid ú reā. És ezt mongát vala Dóuāz
lig Sidoknat firála. És arczul czapiāt vala útet. Al ti mine es meg
leñ az Pilatus es monda únekiek. Im elő hozom útet tünektek ide fi
hog meg esmérjetek/hog semmi ofot ú benne nem lelek. Al ti ming
annakofairi az Jesus seigben viseluin az tóuiff. koronát/ēs az bér
soni palástot/ es monda únekiek az Pilatus, Im az ember. Mi
koron annakofairi láttak volna útet az sú papot es az földgalo nipek
fel kialtanak vala/ēs ezt mongát vala. Fehérz meg/fehérz meg.
Mond únekiek. Vegitek el tú útet/ēs fehérz utel meg/mert en ofot
nem találot ú benne. Felelinek az Sidok úneki. Múnekünk corui
nünk vagon/ es az mú tóruirjink berint meg kell halni/ mert úmā
gāt fiuā tútte az issienek. Annakofairt mikoron az Pilatus ez bot
hallotta volna inkább megijede. És esmeglen az házba be menuin
mond az Jesusnak. Honnan valo vag te? Az Jesus kediglen/nem fe
lele úneki. Monda annakofairt úneki az Pilatus. Nem holpi en
nekem? Nem tudodi hog hatalmam vagon tighedet meg fehérzenem
es hatalmam vagon tighedet el ereftenem? Felele az Jesus. Sem
mi hatalmad nem volna en rangam/ ha onnan felül nem adatott
volna teneked. Annakofairt aynak nagubb büne vagon/az ti enghe
met fészbe adott teneked. Attul fogva azon úgekez it vala az Pilas
tus/hog útet el szabadjra. De az Sidok fel kialtanak vala/ es
ezt mongát vala. Ha ezt el erefted az Szāfarnak baratta nem
vag. Valaki királta tibi úmagāt/ az Szāfarnak ellene mond. Az
Pilatus kediglen mikoron ez bekidet hallotta volna/ fi viue az Je
sus/ es itilo sekibe úle/ az helen mellett ez newuel hingat vala Eis
spósirotog/ Sidoul kediglen Sabbata. Vala kediglen Dufit esti/ e
közé

Szent János írása Berint.

156

közel hat ora/ es monda az Sidosnak. Ime az tú királotok. Az
 of kediglen ezt kiárat vala. Vonaş fel/ vonald fel/ feşitese
 meg ütet. Monda unekiel az Pilatus. Az tú királotokot fe-
 şitessemi meg? Felelinek az sű papok. Ninczen királotok/ han: m
 ezak Zsáşarunk. Egottan annakofairt az ofnak adā ütet/ hoş meg
 feşiteng. El fogak kediglen az Jezus/ es el viuek/ es az Jezus az
 ű kereşť fāiat hātān vil eluin/ az helre mine/ mell sű kaponānak
 mondatik/ Sidoul kediglen Bolgot/ holott meg feşitese ütet/ es
 dū vele egetembe mās kēt embert/ innen es onnan/ az Jezus kediglen
 közböl. Felül valo irāşť es ira az Pilatus/ es az kereşť fāra felül
 tiue. Az irāş kedig ez vala. Az Nazāribeli Jezus az Sidosnak
 kirāla. Annakofairt ez felül valo irāşť sok Sidos oluaf el/ mert az
 vāroşhoz közel vala az hel az holott az Jezus meg feşitete. Es
 vala irua Sido neluen/ es Bōrōg neluen/ es Romai neluen. Mari
 dānak annakofairt az Pilatusnak az Sidosnak sű papi. Ne iriad
 azt hoş Sidosnak kirāla/ hanem hoş mivel ű maga mondotta li-
 gen/ az Sidosnak kirāla vagok. Felele az Pilatus. Az mit meg ir-
 tam meg irtam. Az vitezek annakofairt misor megfeş. Itetik volna
 az Jezus/ elō viuek az ű felsō öltözetit/ es nig rist tūnek benne/
 minden viteznek egş rist/ az ontippen az ű alsō köntösit es. Az könt-
 űs kedig varrasnēkül valo vala/ es az felsō ristit fogua/ mind
 egş bōuisben valo. Mondānak annakofairt ű közzötök. Ne me-
 tellük el ez ruhāt/ hanem vonjunk nilat ranta mellitünkē ligen.
 Hoş az irāş be tellesednek/ mell ezt monga. Meg oşťak az en felsō
 öltözetimet ű magofnak/ es az en als/ ruhāmra nilat vonānak. Az vi-
 tezek tiuek kedig ezeket. All vala kedig az Jezusnak kereşť fāianāl
 az ű anna/ es az ű annānak űc/ ze az Mariawaz Zleopasnak felesie

Euangelium

Bent Janos irása kerint.

157

ghe/ es az Maria Magdalená Mikorön annakofairt láttá volná az Jépus az ú annát/ es az tanjtuánt az fit keret vála/ hog ott állana/ monda az ú annának. Ájpon íme az te fiad. Annak vtáanna monda az tanjtuannak. Ime az te anád. Es azon orábon az tanjtuánt az ú birtoka alá viug útet.

Annak vtáanna tuduán az Jépus/ hog mindenek immarán be tellettenek/ hog be tellesednek az irás monda. Szomiuhozom. Annakofairt le túttenek vála ott egg erzetuel meg túltott edint. Az Sidok kediglen spongiat erzetuel/ es ispuál be túltinek/ es fel túvín az spongiat/ az ú bárához iutatak. Mikorön annakofairt el vutte volná az Jépus az erzetet monda/ Be tellesedett/ es fejt le hántuán leltit ki borzátá. Az Sidok annakofairt/ hog miuel Husit esti vála/ hog az bombatnak údnepin az teslet az keresi fan ne maradnának/ mert az bombatnak napia nag údnep vála/ firek az Pilatust hog az ú bárotot meg begnek/ es le venne úföt. El meninek annakofairt az vitezek/ es az ellönek meg beghek az ú bárait/ es az má sífnak es/ az ki ú vele egetembe meg sejtetett vála. Mikorön kediglen az Jépusra iutottanak volná/ minek vtáanna látat útet/ hog immarán meg holt/ meg nem beghek az ú bárait/ hanem az vitezek nek túzzöle egg az ú oldafat lánrzauál meg gáfa/ es legottañ vír/ es viz idue ki. Es az ki látá tanubizonfagot tún rula/ es igaz az ú tanubizonfága. Es az ruggá hog miuel igazat mond/ hog tú es hig gitel. Mert lünek ezet hog az irás be telles eggik. Tetemet ú belöle ki ne túrietek. Es esmeglen más irás ezt monga. Meg láttak az kíng gáfast túttenek. Ezeknek vtáanna kediglen firek Pilatust az Jossef/ hog le venne az Jépusnak teslit/ ki Arimathiabol támadott vála/ es ki az Jépusnak tanjtuánta vála/ de az Sidoktul való síltiben

Euangeliium

ben titol tanítuána vala / ezért meg engedé az Pilatus. El ió
ue kedig Nicodemus es / ti elein az Jesu hoz ment vala jyel / myr
rhabol / es aloestól eluegített drága nemess Bert hozuán / közel þaz
font seleg. Le viuek annafokairt az Jesuhal tesít / es be kötözék
azt tifta ruhákuál / drága nemess Beretuel / nukippen az Sidok fok
tanak temetkezni. Vala kediglen az helen holott meg te þitetett va
la / egg kert / es az feriben egg koporso / mellbe meg senki nem titetett
vala. Annafokairt az Sidoknal Parascuu: napiáirt ott. tuék az fo
porsoba az Jesust / hogmiuel közel vala az koporso.

Huszadik rök

3 úc nepnek első napián
az Maria Magdale
na riguel mikorön meg
fétit volna / az koporso
hoz mine / es látá te

hag az fövet az koporsorul el vürtit. Annafokairt el siete es Simon
Peterhez mine / es aniaz másik tanítuánhoz / tit az Jesus Beret
vala / es monda únekiek. El vürtit az vr isient az koporsobol / es nem
tuggut houá túttit útet. Annafokairt ti mine az Peter / es omaz
másik tanítuán / es az koporsohoz mennek valá. Sietuin mennel
vala kediglen ketten mind egetembe / es amaz másik tanítuán na
gubban sietuin az Petert elöl viue / es elebb iuta az koporsohoz / es
mikorön le hajlott volna / látá tehág az tifta ruhágot le túttit / de
maga be nem mine. Annafokairt el iuta az Simon Peter / ti
úotánna iú vala / es be mine az koporsoba / es látá az tifta rus
hágot hog le túttit / es az kékzenót es / mell az úfeie clatt vala /
mellket

mellet nem az tífia ruhával tüttenel vala eggütt le/hanem fulvñ
 egg helen egbbe tafartanak vala. Annafokairt az orán be mine az
 másik tanítván es/ki elöl ment vala az koporsóhoz/es látá/es hiuq.
 Mert meglen nem értik vala az irást/hog fel kellet úneki halottat
 bol támadni. Annafokairt esmeglen egg más hoz meninek az tanít
 vñok. Maria fedig az koporsónál kunn áll vala siruán. Mikor an
 nafokairt sirna/le banla az koporsóra/es két angalt látá/kit fejr ru
 hában balánaf fel óltózuñ. Kiknek eggik fejnél ul vala/es az má
 sik lábainál/ott az bolott az Zesufnak tesít tüttrik vala. Mondának
 az angalok úneki. Asson mit sir? Mond únekiel. El vüttik az
 en dramot/es nem tudom houa tüttrik útet. Mikoron ezeket mon
 dotta volna/hátra fordula es látá az Zesust tehag ott áll/es nem
 sugga vala/hog az Zesus volna. Mond úneki az Zesus. Mit
 sir? Kik keres? Az Maria Magdalena azt aligtuán hog fertik
 volna az/mond úneki. Vrah ha te vütted ki/mond meg enez
 kem/houa tüttrik útet/es en útet fel vüsem. Monda úneki az Zes
 us. Maria. Hozzá forduluñ az Maria Magdalena monda
 úneki. Rabboni/mell ho ezt tífia. Mester. Mond úneki az Zesus
 Ne illes enghemet. Mert meglen az en atámhoz fel nem mentem
 de mennel az en atámstához/es mond ezt únekiel. Fel meael az
 en atámhoz/es az tú atátokhoz/es az en istenember/es az tú isten
 ember. El mine az Maria Magdalena/meg hirdetuñ az tanít
 vñoknak hog látta volna az vr istent/es hog az okot ú mondotta vol
 na úneki. Annafokairt mikoron esive volna/az egg napon/mell egg
 vala az ú dnepek főzöl/es mikoron az antof be volnának zárolva
 az házban mellbe az tanítvánok gústenel vala az Sidokul vas
 lo siltelben/el mine az Zesus/es ú főzöttök meg álla/es monda
 úneki

Euangelium

únekiek. Bifelig tünettek. És mikorön ezt mondotta volna/meg inas
tata únekiek az ú fezeit/és az ú oldalat. Annafofirt meg öründt
nek az tanjtuánok az or istent latuán. Annafofirt monda únekiek
esmegleñ. Bifelig tünettek. Mikippen el borzátá enghemet az en
afám/azonlippen en esel borzátlak túfót. Mikorön ezefet meg
mondotta volna/ú reáof libelle/ és monda únekiek. Vegetépent
lelket. Valakifnek meg borzátangátok bünöföt/ meg borzáttnak
únekiek. Valakifnek meg tartangátok/ meg tartua vadnak. Thamas
kedigleñ ki az tizenfét tanjtuánnak főzöle egg valaki. Didymus
nak mondatik/nem vala az több tanjtuánokual/mikorön az Jesus
közibe ment vala. Annafofirt mondának úneki az egéb tanjtuá
nok/ latok az or istent. Thamas kedigleñ monda únekiek. Nem his
sem/hanem ha latándom az ú fezeit az vas seghetnek heleit/és
hanem ha be borzátom az en vömot/az vas seghetnek helyre ha
nem ha be borzátom az en kezemet/az ú oldalaba. Holzad
napnak otána és/ az ú tanjtuáni esmegleñ ott az házban va
lána/és Thamas és ú vele vala. El mine az Jesus/mikorön az
nytok be volnának zárolua/és főzöttök meg álla/és monda. Bi
felig tünettek. Anna otána monda Thamasnak. Hozd be ide az
te vödot/és lásd meg az en kezemet/és iurásd ide az te kezedei/
és borzásd be az en oldalomba/ és ne lig hütöten hanem is hütü.
Felele Thamas/és monda úneki. Az en vram és az en istenem. I
Monda úneki az Jesus. Thamas hog miuel enghemet latál/hül
Bodogol azok/tik nem lattanak eshüttenek. Sol egéb rudátok és
tütt az Jesus az ú tanjtuánnak elötte/ mellek be nem vadnak ir
uán ez könybe. Ezek kedigleñ be irattattanak/hog higgitel hog me
uel az Jesus ú igen az Zhrisius az issiennek fia/és hog ezt hiuim
illetetek

Íletetek legen az ú neüinet általa.

Huszonnegyedik rész

Zetnek vtanna meg ies
lenté ümagát az Zes
sus esmeglen az Eiberb
as neuü vārosnak tene
ghere mellett/meg ie

lenté fediglen ezentippen. Eggyitt va
lanak Simon Peter/ es Thomas /

ki Didimusnak mondait/ es Nathanael/ ki Galileanak Lana
neuü vārosabol valo vala / es az Zebedeusnak fiat/ es az ú tanitua
sinaf közzéle két egéb tanituan. Mondá ünektet az Simon Pe
ter / el halasni meget. Mondanak üneki. Mú egel megant te ves
ted. El mentnek legottan/ es az hatoba hogānak / es az iel semmit
nem fogānak. Mikoron fediglen rigueli üdö lutt volna az Zesus
az tenghernet partān terme/ de maga meg nem esmérget az tanit
uānok hog az Zesus volna. Mond ünektet az Zesus. Bermeket
vagoni valami korān valo eledeket. Felelnek üneki. Minzenes
az Zesus monda ünektet. Vessitet be az hālot az hāio fosasān iobb
kēz felsől/ es foghattol. Annafokairt be vetet/ es rak illen hamar
fel nem vohattak vala / az nāg sol haltul. Annafokairt monda az
Peternek az tanituan az lit az Zesus beret vala. Az vr isten ez
Annafokairt Simon Peter/ mikoron hallotta volna / hog az vr
isten volna / az ú halasbo rubāiat ú reā fel överizet/ mert meztet
len vala/ es az tengherbe ereftedet. Az egéb tanituanief fediglen
baion meninek li/ mert neuü tauul valanak. az földtül/ hanem

Evangelium

Közöl két pár singne földön' és vonhat vala az halot / mell tele vala
la palatual . Annakofairt minek vanna az
földre fi pállanak / egy rakott eleuen fenet lätanak / és felül az
fénenn egg halat / és feéeret és . Monda ünekiék az Jesus .
Hozzatol ide az halatban az mellet mostan fogatok . Fel mine az
Simon Peter / és az halot az földre vona / mell tele vala ház ötuen
három nag halual . És mikorön enné volna az hal / az halo meg
nem hatada . Monda ünekiék az Jesus . Jöuetek ide / ebilletek .
És az taniguanónak közzöle senki nem méri vala meg ferdeni ü
tet ezt monduán . Ki vag te? mikorön tudnák hog az v rissen vol
na . El mine annakofairt az Jesus / és kezibe viug az feéeret / és
ünekiék ada / és az halat és azontippen . Euvel immaran háromfor
seleng meg az Jesus az ü taniguanónak / mikor halottaibol fel tá
madott volna . Annakofairt mikor ebilletteket volna / monda az Je
sus az Simon Peternek . Janosnak fia Simon / keretzi enghemet
ezeknél is több? Monda üneki . Vg vram / te tudod hog keretlek ti
ghedet . Monda üneki . Zessed az en baramot . Monda üneki es
meglen masodfor . Janosnak fia Simon / keretzi enghemet? Mon
da üneki . Vg vram / te tudod hog keretlek tighedet . Monda üneki
Biriad mint io pastor az en iuhaimot . Monda üneki harmadfor .
Janosnak fia Simon / keretzi enghemet? Meg bana az Peter
hog harmat for ezt mondotta volna üneki Szeretzi enghemet? És
monda üneki . Vram te mindenelet tucz / te tudod hog keretlek ti
ghedet . Monda üneki az Jesus . Zessed az en iuhaimot . Bizon
biz or mordom tenked mikorön isfiabb volnál / fel ouerced vala te
magadot / és oda mig vala az houa akarod vala / mikorön lediglen
insigre iutand ab az te kezidet ki fogod iustani / és mind mas o-

ueréz fel tighedet is mind oda vissen az bouā te nem alarod. Ez
 kediglen monda meg telentuñ mi halāual tenne tistessighet az
 effiennek iouendore. Es mikoron ezt mondotta volna monda uneli.
 Kouess enghemet. Hātraforduluan az Peter / latu az tanjuant
 lit az Jesus beret vala / hog az Jesusi kouetne / ki az varzorān az
 eptal felett az u inellire hanlott vala / es ezt mondotta vala. Va
 ram kirzoda az / ki tighedet kēzbe ad. Annakofairt mikoron ez
 tanjuant latta volna az Peter monda az Jesusnak. Bram ez les
 diglen mi tēndō lisen? Monda unelik az Jesus. Ha azt akarom
 hog meg maraggon u arzig mig meg iouol / mit gondolj te vele?
 Kouess te enghemet. Annakofairt ki teriede ez befid az atafiat kō
 zott hog az tanjuant meg nem halna / de nem mondotta vala az
 Jesus az / hog meg nem halna hanem ha azt akarom hog meg ma
 ragon u arzig mig meg iouol / mit gondolj te vele? Ez az tanju
 uan ki tanubizonfagot tissen ezekrul / es ki ezeket meg irta. Es
 tuggul hog igaz az u tanubizonfaga. Sok egēb dolgot es
 padnal kediglen / melleket az Jesus rzelekedett / mel
 let ha meg irattatnanak eggenfid / alintom hog ez
 oilagra sem firni nel ke az sōuuet / az
 mellek irattatnanak.

Szent Janos trāsa berint valo
 Euangeliumnal ptghe.

Az Apostoloknak

czekedetirül való könynek értelme.

Az könyvet szent Lufacz írta az ki az Euangeliumot /
mellnek minden közbe vetésnélkül az első könynek ut-
tánna kell való következni mint ez könynek eleből
meg értheted. De ionat láttaték az egg ház i nipek-
nek / hog az nig Euangelium egg más után vet-
tetnek / es ez könynek helit az Euangelium foglalná el / mellet az
szent Janos ira / ez köny viszhontag az Euangeliumnak helin vet-
tetnek / holott annak helye vala. Ez köny es igaz Euangelium mint az
első. Mert az Christusnak hütire tanít / es az ú benne való bizo-
dalomra. Ennek felette sok egyéb nemess lelki dolgokra / mellet az
Euangeliumban ninczenek írva. Sok ríst nem értenék az keres-
ten hütnek / ha ez könyet ez szent oruos nem írta volna / meliben or-
uosságot ad mindeneknek / kik lelki kórúgot szenvednek. Felette igben
külfig vala annakokairt / hog szent Lufacz ez könyet írta. Ebből
nemess tanúságot vün az Christus nipe. Ebből érte meg mimodon
az Christus az ú halálanak / es fel támadásának utánna / mennibe
mine. Ebből érte meg mitippen az szent leket az tanítvánoknak
borzátá. Ebből minemü vala az righi egg házbeli nipek illetinek
mogga / es ber tartása. Ebből mimodon az Christus hüté garapos
dele. Ebből mimodon az hütetlenektül mindenkoron háborgott atek.
Ebből minemü buzgo lilekuel / es bátorfaguat az szent apostolok az
hütöt predikálák / minemü ez udátot tünek / mené hamtalan pogán
nipek hütire fordítanak / mimodon úföt az hütnek vallásairt hábor-
gaták / mimodon az isten úföt gáfortá az háborúságban meg rigaf

tafa / észruda lippen az halálnak márkábol ki menté. *Modon*
vigre az Christus neuert halált beüredinek. *Ez Christus* neuert
 irt ölel meg az bent *Estuánt / ezirt az bent* *Jakob / ezirt az bent*
Petert / ezirt mind az több penteket / kikuel egetembe az bent *Pale*
es. *Ki elsőbör tudatlanágból az Christust / es az ú nipe* hábor
 gatta vala. *Az otán mikorón az Christus* útet magának ediniál
 válastotta volna / *es az ú bent* neüinek eméretire vonta volna / *nag*
buizzo lilekuel / nag bátor / aequal vallá / es hirdeté az ú neuit. *Sol*
munkat tün országok berte az ú neuit predikaluán / *elsőbör az Sido*
nipnek / gnnal otánna az pogán nipeket / kiknek kiualt tippen vala
apostolok lünkiket közzöle mües pajunt a fana fiai. *Halgassuk az irt*
az mü apostolunknak *kauat / köüessük az ú pildáiát / ki ehsighet / köm*
iuságot / beüsighet / hídésgighet / sol *lanarúágot / sol* *háborúágot*
sol *fozúágot / sol* *veresighet* *beüede ez hüt mellett / mint* *itt bent*
Eukarú *iria / mint* *tonábbá az ú* *leueliben ú maga es* *valla.* *Ez hüt*
nek *vallásáirt* *mikorón útet* *meg* *foztát* *volna az* *Sido* *nipek / es az*
Romai *tisztarto* *feiedelemnek* *kezibe* *attál* *volna / hamiss* *vádolásba*
tot *tisnek* *vala ú* *ellene.* *Annakokáirt* *mikorón láttá* *volna / hog az ú*
igasságának es *ártatlanágának* *bele* *nem* *volna / sem az* *Sido* *nip*
nél / sem az *tisztarto* *feiedelemnél / kibemitteték az ú* *úgt az* *Romai*
Zsábarra *venni.* *Azirt az* *feiedelem* *Zsábarhoz* *fogva* *küldé* *útet*
Romába / holott *sol* *ideig* *babadon* *predikállá az* *Christus* *neuit*
mindeneknek / kik ú *hözzá* *mennel* *vala.* *El* *vigre* *mint az* *Sörögök*
es *ittál / Nero* *Zsábar* *fejst* *viteté* *ünek / mikor az* *Christus* *há*
latának *otánna* *harminez* *hat* *estendő* *volna / az* *onholdnavon / es* *na*
vön *mellen ez* *mai* *napi* *glán az* *Christus* *nipe* *az ú* *halátánul* *emle*
kezetet *típen.* *Sol* *kisállodék* *azirt az* *mü* *apostolunk* *az* *bent* *Pal*

Románat városában holott az kegyetlen Száhart meg kígyózt az
sgassagnak vallásauat holott az Christus nevűnek vallásait örömet
szüvede az halált holott az világhí iletén mennei iletet vátta / es
keronát híre / mellett imeti az igaz biro ad az vtolso napon.

Salgassut immarón az irt az bent Eularz behidit mellben
Theofilusnak hol / az az / mimentünk mindenünknek /
Lul az istent keretül / es az ú netolt vallut.

162 Az Apostoloknak czelkedeti.

Az első rész.

Az elbb való beszéd
tüm o Theophilus mind
azokrul/ melleket az
Iesus mind kezdé cze
lekedni s mind tanítani/ mind az na
pigan/mellen menne felviteték/paran

czolator aduán bent lileket általa az apostoloknak/melleket válassz
tott vala. Kifnek es ú magát iló testben mutatva vala meg az ú kint
benvedisinek vtánna/sok dolgotnak ielivel/meguen napon semel láttá
ra aduán azoknak ú magát/es boluán azoknak az ifkennel orbagarul.
Es eggúe gúntuán azolot meg hágá úneket hog el ne távoznának
Jerusalemból/ hanem hog megvárnák az ata istennek igbireit/
mellrül hallomás szerint érte'met vútót en túlem/ hog az Jánosok
vizuel kerestelt, de tú kerestelkedni fogtok bent lilekuel ennek vtán
na nem sok napual. Annakofairt azol mikor eggúe volnánok gúluin
tudakoznak vala ú túle ezt monduán. Vram ez údöben szerzedi is
állapamba az orbagot az Israei siatnak? Monda kedig úneket. Nem
tú hozzátok il'lendi hog údöket ruggatók/es údöket kúsded ríkit/mel
leket az ata isten vj vighezett hog az ú tulandon hatalmában lege

22 22 apostoloknak

nek panem erót vitétek / minék otanha az bent lilek tú reátot alá iós
 uénd / es tanubizonlaghim listek ennekem mind Jerusalemben / sz
 m:nd egbilsz Sido orpághan / es Samariaban / es mind ez földnek
 otolso hataraiglan. Es ezeket meg monduán / semet lattara fel ez
 melkedek / es az föld be fogá ütet / es el viug az ú semeknek elöle. Es
 mitoron nagón nizek / es semeket el nem oennek az egrül mitoron
 az Jesus mentne / ime lét firsiu terme ú elöttök fejr ruhákba öltöz
 estuin / til polanak es / es ezt mondák. Galileabeli firfiak mit állós
 tot az egbe nizuin? Ez Jesus / ki tú túletek el vitétek az mennors
 págha / ez enkippen iú meg / mikippen nizek ütet az mennors págha
 menni. Egottán megtérinek Jerusalemben az hegrül mell olanták
 niak hegetnek hivatattak / mell egg sombat napi menő földön vagon
 J:rusalemtúl. Es mitor az városba be mentenek volna az fel házba
 mentek fel / holott laknak vala Peter / es Jakab / es Janos / es An
 dras / Filep es Thomas / Bertalan / es Mathe / Alteulnak fia Jakab
 es az Zelotes Simon / es Jakab attafia Judas. Mind ezek egenlő
 akaratual magokat foglalták vala bünetlen isteni imádsághan / es is
 tenhez vala köntörghisben az assoniállatotual egetembe / es az M: 26
 v:riual az Jesus búléiuel / es az Jesus attafiaiual. Es ez napok
 ban fel keluin Peter az apostoloknak közibe / vala lediglen eggüté
 sol nio neio herint közet ház hus / es monda. Akámfiai firfiak / be kel
 te telni ez irásnak / mellet ennek elotte meg monda az bent lilek Da
 uid páta által az Judasrul / ki vezérek vala az olnak / til az Jesus
 meg fogák / mert mü közintbe be hámláltatott vala / es ez köljalat
 ban / mellet tispunk ú es ríbes vala. Ez annakokairt földet herze az
 ú gonos voltának iutalmabol / es fel afáptuán magát középben ketté
 repede / es úneki minden béli ki omilának. Es nizuán lún ez minde /
 nstnek

neknek kik Jerusalemben laknak vala / vőg hog az föld az ű tulajdon
 nélkül ez ne uel neveztetnek alkeldama / az az / virnek földé.
 Mert meg vagon íruan az Dirzireteknek kőnuiben. Egen puszta
 az ű lakasa / es ne legyen ki ranta latyk. Es az ű púspókfigbit más
 vege el. Annakokairt egget kell berzenünk / ki az ű fel tamadāsanak
 canubizonfaga legyen mű velünk egetembe / ez firfiaknak kőzzőle kik
 hozzánk gőlinet / es minden űdőben velünk lőnek / mellben az or Je
 sus kőzzinbe iőue / es kőzzölünk ki mine / kezdist tiuűn az Janosnak
 d kereftelisinak ideitől fogua az napiglan / mellen hātra vőtetel
 mű tőlünk. Es kettőt allatānak elő / Jofet et ki Barsabāsnak hīuat
 tatik / ki vezetik neuēn Justusnak neveztetel / es Matasit. Es imād
 fagot tiuűn mondānak. Vram / ki mindeneknek hūeit tudō / te iegezd
 ki melliket vālastottad ligen ez kettőnek kőzzőle / hog legyen rīfēs
 ű es ez foglalatban mellet rīfūnk / es az apostolsagban / mellből ki
 ešel Judas az igassagból ki teruűn / hog az / az ű helyre menne. Es
 elő adāk az ű űlōköt / es az űl Matasra ešel / es egg akaratal az
 tizen egg apostoloknak kőzzibe hāmaltatēl.

Matasodik rīf

S mikorōn az Pūnkōsinek
 napia be telnek / mind egene
 lō akaratal / vgan azon bes
 ten valanak. Es zugās lūn
 az ēgből hirtelensiguel / mine
 egg sebessen iōuō nag hēlnet zugāsa volna /
 es be tölte mind az eghis hāzat / mellben vősteg űlnet vala. Es
 tatānak azot sok rīfere őftott nekveket / mellet ollatinot valānak /

es ű mine

22 Apostoloknak

mint ha tüzetek volna/ es mindenire scientia felül rea halla/
es mind be tellesedinek bent lelkevel/ es mas neluken kezdi nek helye
mi mint az bent lelkei voltak vala u velet. Valanak kediglen Sie
dok tit Jerusalemben lakoznak vala/ isten filio firfiak/ minden eg an
lart valo nipeknek korzole. Mikoron ez hozat lunt volna/ az
sokasag eggyre gule/ es epe vesse hog miuel mindenit u korzolek/ hal
ta vala azokat az u tulandon neluin bolni. El amilkodnak vala kes
diglen mind azok/ es ezudalkoznak vala ezt monduan unon korzole
eot. Ime mind ezek az tit bolnak/ nem Balileabol valok? Es mint
vagon ez hog halluk mu ufot bolni mindenikunt az u tulandon nelu
uin/ Parriabeliek/ es Medtabeliek/ es Blamitak/ es tit Melion
potamiaban laknak/ es Sido orfagban/ es Rappadoriaban Pons
tuban/ es Asiaban/ Frigiaban/ es Pamfiliaban/ Egiptusban/ es
az Enbianak hat ariban/ mell az Lirenehez korzel vagon/ es tit Ro
maban ioueuinkippen laknak/ ezeknek felette Sido nipek/ es Pros
felitusok/ Zretabeliek/ es Argiabeliek/ halluk hog az mu neluonton
bolnak/ es az istennek nag ezeket edetit hirdetik. El amilkodnak va
la kediglen mind nasan es ezudalkoznak vala unon korzolek/ es b
ezt mongak vala. Mikodog ez? Az egéb nipek kediglen mouetik va
la ufot ezt monduan, Mustual toltenek be ezek. Fel aluan kediglen
az Peter az tizenegguel egetembe/ fel emele az u bauat/ es sola uc
nekiek ezt monduan. Tu Sido firfiak/ es mindenek tit Jerusalemben
laktok nluan legen ez sunkeik/ es vezitek feleitekbe az en befide
met. Mert ezek nem riseghet mint tu alifatot/ mikoron az napnak
harom orata ligen/ han: m ez/ az mi az Izel profetanak altala meg
mondatot. Az isten ezt monja. Es lisen ez az vtolso napokban/
li ottok az en lelkenbol minden testre. Es profetálnak az tu fiaitok /

es az tú leárátot. Az tú iffraitot larájotot latnat/ es az tú v. n. melk
 almafot laenaf. Es oizoniaual az en polgaimrag es az en polgaloim
 ra ki ottot az napokban az en lelkemből es profetalnaf. Es ruda
 titeket mutatot onnan felül az égben/ es ielenlighetet innen alól
 az földön/ virit es tüzet es füstnek paraiat. Az nap sórtite változik
 es az hold virre/ minel elotte el iudon amaz istennek napia/ mell nag
 nap es niluan valo. Es fouettezik ez hog minden valaki az or isten
 nek neuit seghitigul huanaga/ meg tartassik vesbedelemtul. Israela
 nek nemzetisghibol valo firfiak/ halgassatok meg ez besideket. Az
 Nazarethbei. Jesust/ mell firfiat az isten tu foritekbe ada isteni
 seghitighetuel/ es ruda titeketuel/ es ielenlighetuel/ melket az isten
 eun u általa tu forottetek/ mikppen tu magatof es tuggatof ez
 ki az istennek el vighezett tanarzanaf/ es oroktul fogua valo bolze
 sghinek általa adatott vala/ mikor tu el outtitek volna az istentul/
 az gonos nivesnek kezeknek általa utet meg sebhiguin/ meg oleteki
 kit az isten feltarnastva/ az halálnak fändalmit u rula elouin. Mert
 nem lehetisghes dolog vala/ hog u az halaltul meg foreleztetnek.
 Mert az David ezt mangá u rula. Elöl látom vala az or istent
 sembe mindenkor/ mert iobb felöl vagon ennekem/ hog meg ne indul
 kassam. Ennekokairt orunde az en buem/ es vigada az en neluem en
 nek felette az en testem es reminsighen fog nyugodni. Mert nem ha
 god az en lelkemet az földnek fenekiben/ es nem engheded/ hog az te
 bented rohadasi lasson. Meg telentid ennekem az iletnek vrait be
 otteb enghemet iudonore vidamsagual az te semileduel. Stamfiat
 firfiak/ mert bizon illik sabadon kolnunk tu forotetek az David
 patriarcharul hog mind meg holt/ s mind el temettetett/ es hog az
 u koporsoa es mu nalunk vagon mind ez mai naviglan. Annakoka

22 Apostoloknak

irt mikorön profeta volna es tudná hog az isten nag esisuel estúte
 volna meg úneki / hog az ú derekanak göniölziböl támadna az
 Christus tesi berint / es az ú betiben úlne ezt elől meg látuan sola
 az Christusnak fel támadáfarul / hog az földnek tenesiben nem hága
 tott ligen az ú lelke / es hog az ú teste rothadást nem látott ligen. Es
 Jesus fel támadta az isten / mellnek mind mü tanubizonsághi va
 gunk. Annakofairt az istennek hatalmasságával fel magasztaltuan
 es az bent leltet el viuin az ú atátul / mellet ighirt vala / mennor
 págbol le creste ezt / mellet tú mostán látott / es hallott. Mert nem
 David ment fel az mennetbe / hanem inkább ú es ig mond. Mon
 da az vr az en vramnak / útl iobb felöl ennekem / miglen az te elleri
 sighthet az te labaid ala vetem samolul. Annakofairt bizorval tug
 ga eghiss Israelnek háza / hog az isten ez Jesus / kit tú meg teki
 ritet / vrra / es Christusfa tutte ligen. Mikorön fediglen ezt hallot
 tal volna / bánatba eszt búdol / es mondának az Peternek es az egéb
 apostoloknak. Mit tegünk atámiai firsia? Monda Peter úneki
 et. Szánnatot meg / es bánnatot meg búneitetet / es kereszteséggit
 meg minden tú közzöletet az Jesus Christusnak neube / búdol nek b
 borzanattairt / es az bent lileknek atándika tünettek adatit. Mert az
 ighiret tünettek adatott / es az tú fiaitoknak / es mindeneknek kik
 táuul vadnak / valakiket el htuand az mü vrunk istenünk. Es géb sot
 bepidetuel es tün tanubizonságot / es inti vala úfot ezt monduán.
 Tartoztassatot meg magatokot ez viszha ferdult fantul. Annakofa
 irt az kik örömetelen fogadát az ú bepidit / meg keresztesedinet / es
 az napon közet háromsor valo ezer lilek tarula közzibe. Szünetlen
 foglalta vala fediglen ümagát az apostoloktul vütt tanuságban / es
 az közzönságuel valo illetben / es az kerünet begyisiben / es az imod e
 ságban

Fagotban. Filem tãmoda kediglen minden h̄tetlen lelket fõzõte
 es sof zudãfot / es icensigheket tipnek vala az apostolok. Mind a-
 zof kediglen az fik hiuel valanak / eggbe gũttenek vala / es minden
 marhãfot fõzõsiguel biriãt vala / es örõfihgetet / es marhã-
 iofot el aggãt vala / es azofot mindeneknek ũ fõzõttõf el õf-
 tãt vala / az mehire mindennek h̄fõfihge vala. Es egenlõ afa-
 ratual az templumban naponkid sof ideig kifnek vala / es minden hã-
 zak ferte feneret hegnet vala meg / es egetembe ifnek vala / õruem
 b dezifuel / es eggũgũ h̄uel dirzirif vala az istent / es minden nipa-
 nek kedwõben valanak. Az oristen kediglen naponkid h̄aporifã vala /
 az egghãzbeli nipet / azofual kif ũduõzũlninek.

Sarmadik rãz

Zõn helen kediglen Peter /
 es Janos fel mennek vala
 az templumba az imãdãg-
 nak kilenzedif orãiãra. Es
 egg nimell firfiut viselnek va-

la. fi sãntãn h̄ületett vala az ũ annãnak mihibõl / mellet minden na-
 pon az templumnak antãia elõtt tipnek vala le / mell ifes antõnak
 mondatif hog. alamosnãt firne azofut az fik az templumba mennek
 vala. Az sãnta mikorõn meg lãfta volna Petert es Janost / hog
 az templumba fognãnak menni / alamosnãt fir vala. Peter
 kediglen Janosual hemeit ũ reã vetuĩn mõnda. Nizz mũreãnk.
 Es az sãnta ũ reãiof nãz vala / reminluĩn hog valamif adnãnak
 azof ũneki. Peter kediglen mõnda. Ez ũstõn / es arãnam nãnzem
 f canelem / az mi kediglen ennekem vagon az teneked adom. Az Nãz
 zãreabeli

222 22p o s t o l o f n a k

zart belé Jhesus Xhrisufnak neube fell fel/és tárn/és az ú iobb frizit
 foguán fel emelgettet/és legottan meg erőssédinek az ú talpai/és az
 ú rzúgái/és fel főüin/ meg álla/és anna vtanna tár vala/és be
 mine ú velek az templemba ott iaruán/ és fel főüin/ és az istent
 dirziruín. És látá ütet mind az eghilß ntp hog iarna/ és dirziruín
 az istent. És meg esmérget ütet hog az volna az fi alamdnát firs
 uín az templemnak ifes antata előtt főfott vala úlni. És be telis
 nek ezudálkozálual/ és elámilkodának ez dolgon/ az mi ú rangta
 törtint vala. Miforon fediglen az sánta/ fi meg goáult balastartos
 tatná Petert és Janost/ ú hozzatof folamget az eghilß ntp az tem
 plemnak portirusában/ mell Salomen királynak mondatif/ el ámil
 koduán. Miforon ezt látta volna Peter monda az nipek. Isra
 elnek nemzetlighiból valo firsfiak/ mit ezudálkoztof ezen/ auag mik
 níztel múnfot mint ha mü erónfból/ auag isstenhez valo io voltunk
 bol túttúf ligen hog ez sánta iárné? Az abraháminak/és Jaaknak
 és Jakobnak isstene/ meg dúrzónté az ú fiát az Jhesust/ fit tú fészbe
 adatof/és meg tagadatof Pilatusnak előtte miforon ú azt itelte vol
 na hog el kellene borzótnti. Tú fediglen az fentet/ és az igazat meg
 tagadatof/ és firsget Pilatusfi hoá az óalkos embert arándifon el
 borzátná tüneltet/ az illetnek mestert fediglen meg öletgetet/ fit az
 issten fel tőmefte fclottatof/ kinek mü tanubizonfáchi vagunk/és
 az ú reuben velobizot alcemnak általa/ ez sántónak fit láttof/ és
 esmértef/ erit adá ez ú neue/ és ez hüt ed á üneki ez ippfichef
 mind tú elöttetef/ mell hüt ú általa vagon. Aztirt afamfiak tudom
 hog tú atlanfáraf miatta túttitetef/ mikippén az tú feredelmitet és.
 Az issten fclitofen az minemü dolgofot elől meg úzent vala/ minden
 ú profecianaf fclatfnak általa/ hog az Xhrisus tövendere kint fien e

u e d n e

Kedne/eklippen tellesne be. Annakofairt bännátot és bännátot meg
 ünötötöt/ és terietek meg/hog el viteffenek az tú bünitek/ hog mi
 or el fouéndenek az üdöt az or istennek pininek előle/ mellben az h
 nek hüössighet vifnek/és el borzátanga azt kit ennek előtte predikat
 oltanak tünettek/ az Jesus Zhrisztus/ kinek menni orpágban fels
 oralkodni mind az ideiglen/ mig nem minden állatot jobb állapotba
 eresztetnek/ és vigheftetnek/ mellekrül bolt az isten ez világnak kezde
 tül fogua minden ü bent profetainak börtölnak általa. Moyses az
 mü afainknak ezt mondotta. Profetat támaft tünettek az or istent
 az tú istentek az tú atátok fiainak közzöle enhozram hasonlatost.
 Salgassatok ütet mind azotnak mi uolta berint/ melleket tünettek ho
 ind. Kouetkezis kediglen ez hog minden lilek mell az profetat nent
 algatta az ntpnek közzöle ki vesfen. Sög mind az profetal és Sa
 ueltül fogua/és annak vtarina valok és valaménin boltanak/ez na
 otkot meg hirdetik. Tú vattok az profetáknak fia/ és az testamens
 annak/ mellek tün az isten az mü afainknak/ ezt monduán az E
 rahamnak. És az te magzatodban áldást ríernel az földnek
 minden házabeli nipi. Az isten mikoron fel támaftotta volna az ü
 at az Jesusi tú hozratot borzátá előspör/ ki tütötöt meg áldana/
 i hog tú közzöletet minden ki térne az ü gonossághibol.

Segedik rísz

Mikoron kediglen azot az
 ntpnek ezeket mondanak/
 közzötöt terminek az pa
 pot/ és az templom örízö
 feidelem/ és az Sadduceusok nehez ked

1 **Uz** **Apostoloknak**

uel Benueduin hog az niptet tanitanak / es az halottaknak fel tamas-
dasat hirdetnek az Iesusnak neuive / es meg fogak ufot / es orize-
ala vetek ufot az fouetkezendó napra / mert estueli udó vala imma-
ran. Sokan kediglen u fözzölök az lit hailottak vala az apostolok-
nak besidit / biuek / es az firfiaknak lit az hátre fordultanak vala / pa-
mok lün közel öt ezer.

Eün kediglen ez másod napon hog Jerusalemben b: gúlninek az
ü feiedelmek / es az vinek / es az irástudok / es az Annas fü-
pap / es Caiaphas / es Janos / es Alexander / es mind vala-
mehinn püspöki nemböl valának. Es mikoron közbe ál-
lattak volna ufot / illen kérdist tifnek vala ütülök. Mi erouel /

auag mi ne ouel túttitek ezt tú? Legott: n Peter telles liuín
Szent lilekuel monda únak. Niptek feiedelmi es Israelnek vinei-
ha ebböl kerdeztetem meg mi máz hog az for emberuel iol túttunt-
ni lüán ligen mind túnektek / es eghisß Israelnek nipin: k / mi mo-
don gögult ligen megez / mert az Nazarebeli Iesus Zhristusnak

neuinek általa / lit tú meg febjitetek / lit az isten fel támaszta ha-
lottakból / ez hatalmának általa áll ez ember tú elöttetek ipy ember-
liuín. Es az kú mell tútületek / alkotuan rakottul / meg hánattatek
mell begheletbeli fü kú lün / es senkiben egébben üdußsig ninzen .
M:rt egéb ne to ég alatt nem adatott embereknek közötte kiben kel-
len múnékünk üdußlünük. Mikoron láttak volna az Peternek / es
Janosnak bator besideket / es megtuduán hog irásb: li tudomán-
nelkül valo emberek volnának / es tudatlanok / ezudálkozna vala /
es esmérk vala ufot hog az Iesusual voltanak volna . M:ko-
ron kediglen látják az meg gögult embert / hog ü veleket egetembe ál-
lana / semmit ellenek nem szólhatnak vala. Mikoron kediglen param

szoltak volna únekiek hog az tanárzbol ki menninek/ú főzöttöt ege
 cembe befillenek vala/ es ezt mongák vala. Mert tegünk ez emz
 bereknek? Mert niluán vagon minden embereknek/ kik Jerusalemben
 laknak/ hog niluán valo zudákok túttenek/ es meg nem tagad
 hattuk. De fennzúk meg úfót erőssen/ hog többé ki ne teriege
 gent ez/ az níp főzött/ es hog ennek viánna ez Jესusnak neube
 regg embernek se állanak. Es miforon elő híjták volna úfót az
 paranzolat hog scha semmit ne állanak/ es az Jესusnak neube
 ne tanizanak. De az Peter/ es Janos secluin mondának únekiek
 ek. Itlijtek meg tú magatok/ hog ha istennek elötte igaz dolog lá
 gen/ rúnefünk túfót halgatunk inkább hog nem az istent. Mert
 nem tehetük hog re monguk azokat az melleket láttunk/ es hallot
 tunk. Es az of az tanizvánokot ez befideknek viánna meg teleghe
 tük/ es el borzáták úfót az nípirt/ semmit nem találván mi ofual ú
 fót meg kúntetnek. Mert mind diczirik vala az istent az dologhírt
 mell törtint vala. Mert az ember neguen efitendősnel nagubb idéiú
 vala/ az mellen ez meg góguláknak zudáia lútt vala. Miforon te
 diglen el borzáták volna úfót/ az ú egéb társiboz mennék/ es meg
 befillek únekiek mind azokat/ melleket az papoknak feiedelmi/ es
 az pinek mondottanak vala únekiek. Kik miforon ezeket hallották
 volna egenló akaratual fel emelik vala az ú fáuokot az istenhez /
 es ezt mondák. Vr isien/ se vag az isien ki az mennék/ es az fől
 det/ es az tenghert teremtid/ es mind azokat kik ez teremtettt álla
 tokban vadnak/ ki az Davidnak az te germefednek fáianak általa
 ezt mondád. Mire zendültenek fel az pogánok/ es az nipek mire
 gondoltanak hiaba valo dolgokat? Éloállanak az földnek kiráfi/ es az
 feiedelmek tanárzba gúlinek az vr istennek ellene/ es az ú Jhristu
 t ij lanak

22. Apostoloknak

Janos ellené. Mert bizonyoslag eggyé gúlnék az te bent siadnak az
 Jeshusnak ellené/ kit te lenetuel meg kentél vala/ mind az He-
 rodes / s mind az Pontusbeli Pilatus az pogánokual / es Israet-
 nek nipiuel egetembe/hog meg tennék mind azofot/ melleket az te
 isteni hatalmad/ es az te tanarod először el vighezett vala- hog
 meg lenninek. Mostan es mü vunk isten tekincz az ú fenegheti-
 sekre/ es aggad az te szolgálidnak/ hog minden bátorfáguat mongák
 az istennel bebidit/ kezedet hantuan erre hog korol gogullanak/ es ie-
 lensigheket/ es ezudak legenek az te bent siadnak az Jeshusnak neui-
 nek általa. Es mikoron imadkoztanak volna azof/ meg indula az
 hel/ melleñ eggyé gúlnék vala/ es mind náian be telinek bent lile-
 uel/ es bátorfáguat hirdetik vala az istennel bebidit. Az hito fere-
 keneknek sokaságának kediglen egg búdt/ es egg lelkét vala/ es valaki
 valamit ougnek nem mond vala azofnak közzole az melleket bir va-
 la/ hanem mindenek közzonfigheket valának ünekiek. Es nag erouet-
 tiseket vala tanubizonfagot az apostolok az or Jeshusnak fel tamada-
 sarul/ es nag isteni atandit vala mind ú rantok. Mert senti u közo-
 köf/ búf/ sigen nem il vala. Mert valamentin valának kif földeket bi-
 nak vala/ auag házatot/ el aggak vala/ es azofnak arrat elő hozza
 vala az melleket el adnak vala/ es az apostoloknak lábainak előtt le-
 esit vala. El ostant vala kediglen mindeniknek az menire mind-
 niknek búf/ sige vala. Az Jeshusnak kediglen kit az apostolok Barne-
 basnak neuerinek/ az az/ vigasztalásnak fiának/ ki Deuinek nemzet-
 sighból valo vala/ es ki Lipriabel tamadott vala/ mikor
 ren földé volna/ el adá az földet/ es az arrat elő ho-
 zta/ es az apostolok lábai előtt le tingu.

Stodik 112

Mell firiu kediglen lla
 nel Ananias vala neue/
 öröfſighit el atta vala az
 ű feleſigbiuel Saffirauul
 es ſelſelg tute vala az öd

röfſignet ärräban / mell dolog az ű feleſigbinek es tuttara vala / es
 palami riſt az öröfſignaek ärräban elö hozuän / az apostofoknak laq
 painak elötte le tün. Monda kediglen Peter. Anania / mire töltöt
 te be az ſatan az te ſüedet / hog hamiffat mondanäl az ſent lileka
 nek / es igazän elö nem adnäd az földnek ärrät. Nemde mindenefſül
 fogua te nälad maradhat valai / es mikoron immäran el adäd nena
 de az te hatalmadban valai? Mire helpeſtetted ez dolgot az te ſü
 edbe? Nem embereknek mondottäl hamiffat / hanem az iſtennek.
 Mikoron kediglen hallotta volna Ananias ez beſideket / le eſek / es
 meg hala / es nag filelem tämada mind azoknak közötte / az ſik ez
 meg hallät. Fel ſeluin kediglen az iſfiak ſel viuek onnan ütet / es el
 viuek / es el temeték. Ez wdönek közötte ollmint härom orának köz
 ve vetiſe lün / es az ű feleſighe es nem tuduän az mi törtint vala /
 de mäne. Felele kediglen üneki Peter. Mond meg ennekem. Enne ar
 ron adätöki el az földet? Es monda az Saffira. Vg vagon / enſin
 Peter kediglen monda üneki. Mire tanärzkozatök eggbe tü közö
 tetek hog az iſtennek lelkit kiſirtenetek / ime az antonäl vadnak azok
 az ſik el temeték az te vradot / es tighedet es el temetni viſnek. Es
 megottän le eſek az ű labänak elötte / es az es meg hala. Mikoron ke
 diglen be mentenek volna az iſfiak / halua talälät ütet / es ſel viuek

22 Apostolofnak

és eltemeték az úbra mellett. És nag' silelem tāmada mind az
egyház eggházbeli nép főzött/ és mind azoknak főzötte fít ezeket
hallat vala. Az apostolofnak kedig kezeinek általa nag' telensighet
és rzudak híjnek vala az nép főzött/ és mind egetembe az Salo
monnak templomának porticusában úlnak vala. Az egéb nipeknek
főzöle kediglen/ senki nem meríjti vala ú magat ú főzítte berkebe
tetni/ de az nép fel magasztalta vala úföt. Inább nevetedik vala ke
diglen az nipeknek sokasága az fít az istenben híjnek vala mind fira
fiaknak s mind aszoniállatofnak sokasága/ eg' hog' az v'zakra vin
nek fi az korofot/ és ágalba/ és viselő beketbe kebefitetnek/ hog' az
Peternek/ fi azon megen vala/ auag' az arnika illetne meg vala
mellet ú főzölök. Jerusalemben gúl vala kediglen az kombid v'ra
soknak sokasága és/ velek hozuán beteghetek/ és fít pokolbeli ördö
ghöktül götrettenek vala/ fít mind meg gögülnak vala. Fel keluín ke
diglen az sú pap/ és mind azok fít ú velek valának/ fít az Saddu
ceusofnak eretneffighiben valának/ hitlensiguel be telledinek/ és
meg fogák az apostolofot/ és az főzönsighes örizet ketre veték úföt.
De az istennek angala/ irtzakanaik idein meg hita az tómlórtnek
antait/ és azofot fi hozá/ és ezt monda únekiek. Mennek el/ és
fén áluán állatof az nipek az templumban/ ez illetnek minden te
ghitirül. Az apostolof kediglen miser hallottak volna ezeket hanyalba
az templumba be meninek/ és ott tántanak vala. El mine kedig
len az sú pap/ és azok és fít ú vele valának/ eggbe hirdeték az taná
ezot/ és az Isracnek fiainak vin emberinek minden rendit/ és föl
gátot küldinek az tómlórtbe hog' elő hoznák úföt. Misoron kedig
len az föl gát el mentenek volna/ és úföt az tómlórtben nem talál
tál volna/ meg t'ruin meg befillig/ és ezt mondat. Bizén az tómló

lörtöt

Iſrélök vö találok hog nagy ſorgalmatoſſáguál va'a be tve/ es az öri
 zököt vö találok/ ezhög tün az antonak elötte állanak. Mikorön ke
 diglen meg nittuk volna/ ſenkit az tömlörzben belöl nem találánk.
 Minek vtanna kediglen meg hallá ez beſideket az pap/ es az
 templum örizö feiedelem/ es az fü papok/ kécſigben valának
 azok felöl/ mi lenne ebben iouendöre. Mikorön kediglen el iute
 volna egg nimell ember monda ünektük. Am az templumban vad
 nak az türfiak/ az ſiket az tömlörzbe vetettetek vala/ es ott ſen álla
 nak/ es az nipt tan ſák. Legottan el mene az templum örizö fü
 ember az ſolgákuál/ es előhozák úföt erö titel nélkül. Mert ſil
 nek vala az niptül hog úföt meg ne fővezne. Es mikorön elő hoſz
 ſák volna úföt/ az tanáczban elő állatak úföt/ es meg kérde ú
 föt az fü pap ezt monduán. Nemde vögan hágua meg hágoki
 ünektük/ hog ez neuen ne tanntanatot? Es ime be töltöttitek
 Zerufalemet az tú tanntaſtokuál/ es mü reánk akariatot hozni
 ez embernek virit. Felelün kedig az Peter/ es az apoſtolok mon
 dának. Iſtennek kell enghedni inkább hog nem mint emberetnek. Az
 mü akainknak iſtene felt amakta az Jelust/ ſit tú meg ölitek/ az ſan
 meg ſebſtün. Az feiedelmet/ es megváltót/ az iſten az ú hatal
 maſſágauál fel magakta/ ez vigne/ hog az Iſraelnek nipinel bün
 ból ſi tēriſnek aiandikat agga/ es bünöknek borzánattat/ es mü ta
 nubizonſághi vagunk üneki ezekben az melleket mondunk. Ennek fe
 lette az ſent lilek es/ mellek ada az iſten azoknak ſit üneki enghednek
 Mikorön kediglen ezeket hallották volna/ meg ſakadnak vala mir
 ghebben/ es azon tanáczkor nak vala/ hog úföt meg ölnék. Fel áluán
 kediglen az tanáczban egg nimell ſarifeus/ ſinek Samaliel vala ne
 ue/ törüinbeli doctor/ ſi mind az eghiff nipnél berzületben vala/ ha

Az Apostoloknak

Ha hog az apostolok/ egg keusse felfele ki menninek/ es monda az
 tanaczbeli fu Sidonak. Araelnek nemzetseghibol valo firsial-
 Weg lassatof mit kellen muelnetek ez emberek felol/ mert ez napo
 nak elotte vala egg ember kinek neve vala Theudas ki valakinek tug
 ga vala magat lenni/ kiber hozza allanak kozel nig paz samu fir
 sial/ mellet meg olinek/ es mind azof kii imeki hifinek vala ide s to
 ua eggmastul el sakadozanal es kemmie lunek. Ez Theudas
 vtann tamada az Galileabeli Judas/ az niptek fel samlalatasanak
 idein/ es sok niptet vona u hozza/ es mind u maga el vese s mind
 azof az kii u hozza hanylottanak vala/ ide s toua eggmastul el saka
 dozanal. Es mondom en mostan tunettek/ tartostassatof meg ma
 gatofot ez emberektul/ es haggatof el ufot/ mert ha emberektul va
 gon ez tanacz/ es ez rzelekedet/ el vese. Ha kediglen istentul vagon
 kemmie nem tehetitek/ hog valamiforon ne talaltassatof az istennek
 ellent tartant. Azirt az Samalielnek tanaczara hanytanak mind
 es mifor elo hirtak volna az apostolofot/ meg veretef ufot/ es parant
 ezolak imekiel/ hog az Jesusnak neube ne bolnanak/ es el borzatal
 ufot. Es az apostolok az tanaczbelieknek elole orulun mennek vala
 el hog miuel miltoknak lelettetenek volna az Jesusnak neueirt bof
 busagual illettent. Es egg napon sem sunnek vala meg tanitanti/
 es hirdetni az Jesus Chrustust az templumban/ es hozz berce.

Hatodik rize

Zudokban kediglen/
 miforon az tanitwas
 noknak sama neueked
 net/ zugodasof vala
 az Borogotnek az
 Sidof

Sidofnak ellene / annakofairt / hog az naponkid valo Bolgalat titei
 ben meg vtaltatnana az ozueg asboriof / kit u hozzaiof tartoznak
 vala. De az izzenket apostolof mikoron meg hattaf volna / hog az
 tanjtuanofnak sokasaga be gulne / mondana. Nem kellemetes dolog
 hog nu az istennek befidinek predikallasat el haguā / aktalokhoz
 Bolgallunk. Annakofairt atonitjai / valasszatof tu kozzoletef het to
 killetes iamborsagu firfiat / kit teltefet legenef bent lilekuel / es
 bolczefiguel / es azofra hagguf ez Bolgalatnak gongat. Nu fedig
 len agguf magunkot imadsugra / es az istennek befidinek Bolgalatja
 ra. Es kellemetes lun ez befid mind az eghisf kerekteneknek / so-
 kasaganak elotte. Es valastaf Esuānt / mell turfiu telles vala
 hircosiguel / es bent lilekuel / es Filepet / es Prokoros / es Ni-
 ranert / es Timont / es Parmenat / es Anthiochiabeli Prose-
 litus Niklosi. Ezeket az apostolofnak elerbe allataf / es mikor
 on imadsagot tuttenek volna / kezeket u reaiok tiuef. Es az isten-
 nek ighie neuekedif vala / es ighen meg sokasul vala az tanjtuano-
 nak sama Jerusalemben / es papofnak sok sereghe enghed vala az huf-
 nek. Touabbā az Esuān telles liuin isteni aiandikual / es teherfig-
 uel / nag czudafot / es ielenfigeket tiben vala az nyv kozott. Fel ta-
 madanaf fediglen nitif az Synagogabol / mell neueketif Libertinos-
 foknak / es Lirenebol valofnak / es Alexandriabol valofnak / es Sil-
 riabol valofnak / es Asiabol valofnak / Synagogaatanaf / fit retelkednek
 vala az Esuānual / es ellene nem alhatnak vala az bolczefignek /
 es az bent lileknek / mell u belsle bol vala. Legottan alattomba egy
 mhan fir / tafot berzinek / kit u ellene ezt mondana. Hallot nu hog
 miuel u hidalmas befideket sola az Moisesnek / es az istennek el-
 lene. Es fel inditaf az nyvet / es az vineket / es az irasudofot / es

22 Apostoloknak

meg sarkaluan/meg ragadál ütöt /es az tanárba viuet/ es elő át-
 latat az hamiss tanutot/ fil ezt mondat. Ez ember nemi bünit
 meg bidalmas befidet bolni ez bent helnek/ es az törutnek ellene
 Mert hallok mi hog miuel ezt monga vala. Az Nazarethbeli Je-
 sus el kori ez helet/ es el vältostatta az berziseket/ melleket Mo-
 ses nekünk adott. Es mikoron nizek ütöt mind azok fil az tanár-
 ban ülnek vala/ látat az ú orzátiat oll mint egg angalnak orzátiat.

Hetedik rix

Onda kediglen az papoknak
 feiedelme. Ig vadnaki es
 zel? Es az Esuan monda.
 Aramsiai sirsiaf es aaim

halgassatok meg. Az duczölniget istene
 meg ieleng az mü atanknak Abrahamnak mikoron Mesopotamis
 aban volna/ minek elötte Charramban lakoznek/ es monda üneki.
 Meni ki az te földedből/ es az te rafonsaghidnak közzöle/ es menni
 az földre valamillet en teneked meg mutatandot. Egottan ki mine
 az Saldeusoknak földiböl/ es Charramban lakozet. Es onnan mi
 nek vtanna meg hala az ú atfa ez földre hozá ütöt/ mellen tú mos-
 tan lakoztok. Es nem ada öröksighet üneki az földön ez az egg lab
 viondiknit es. Es ighiretet tün üneki/ hog miuel iouendöre üe
 neki adná az földet birni/ es ú vtanna az ú magzatának/ mikoron
 üneki fia nem volna. Es kippen bõla kediglen üneki az isten/ hog mi
 uel az ú magzatta iouendöre Pellérkippen lenne az wegben földön/
 es hog ütöt bõlgalat alá vetnek/ es gonosbul tartanak nig bõz eften
 Deiglen. Es ezt monda az isten. Meg itilem en az nyet valaki

nek fogaládnak. És ezeket vianna ki ünne/ es fogalnak enne-
 kem ez beken/ es testamentomot tün ünneki az kórnu/ metelírul/ es
 az Isaakot nemze/ es kórnu/ metelir útet az nól' ad napon/ es az
 Isaak es nemze az Jakobot/ es az Jakob az tizenfét patriarchát.
 És az patriarchát iriglynek miatta fel indulván/ aron el adak
 az Jofefet Egiptusba. És az isten u vele vala/ es ki szabaditá útet
 minden u háborusághibol/ es az Farahonak Egiptusnak királanak
 elötte keduessé tiuz útet/ es bölcsesiget ada ünneki/ es az Faraho
 bú emberre tiuz útet Egiptusban/ es mind az u eghiss házaban.
 Nag búk üdö ioue kediglen Egiptusnak/ es Ehanaanna mind es
 ghiss földire/ es az búk üdöben vala nag nomoruság/ es nem találnak
 vala eledelt/ az mü atáink. Mikoron kediglen meg hollotta volna
 Jakob hog gabona volna Egiptusban/ el borzátá elöföör az mü
 atáinkot. És mikoron esmeglen el borzatta volna úföt meg esmé-
 rel Jofefet az u atáiai/ es tudására lün az Farahonak az Jofef
 nek nemzetisige. El borzátuán kediglen Jofef borzátia hivatá Ja-
 kobot/ az u atát/ es minden u ráonságát kif sám berint hetuen ö-
 ten valanak. És az Jakob Egiptusba mine/ es ott u meg hala/
 es az mü atáink es meghalának/ es onnan Sichembe vittinek/
 es az temetö beken temeték úföt el/ mellet Abraham pinzenvün
 az Emornak fiaitul/ mell Sichemnek fia vala. Mikoron kedig-
 len el közelghetne az ighiretnek ideie/ mell üdörül meg eskütt vala
 az isten az Abrahamnak/ meg saporodék az nép/ es meg sokasodék
 Egiptusban mind arczig/ mig nem más királ támadá/ ki nem es-
 méri vala Jofefet. Az királ az mü nemzetisighüföt ezalordságs-
 ual tartuán/ az mü atáinkot meg saárgatá/ hog el vetnék az u bú-
 lötteit/ es hog ilo fiu magzatok ne lenne. Azon üdöben búleték Mo-

22 Apostoloknak

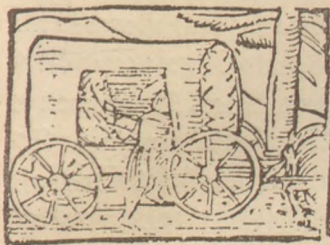
ises / es kedves vala az istennél / ki három holdnapiglan tartaték
 az ú atának házánál. Mikorön kediglen ütet el vetettik volna / fel
 viug ütet az Farahonak leáná / es fel tartá ütet ú magának miné
 háfia volna. Es tanntaték az Moyses az Egiptusbelieknek min-
 den bölcsesighire / hatalmas vala kedig rzelekedisiben / es mündasiz-
 ban. Minet vtánna kedigbetölt volna úneki neguen eßtendeneik : deie
 búibe esék / hog az ú atafiai meg látná az Izraelnek fiait. Es
 mikorön látta volna hog egg ninelt az ú atafiai közzöl miltatla-
 nomorgattatnék / meg oltalmazá ütet / es ú helyn boszút álla azon a
 az ki azt bánta vala / meg veruín az Egiptusbeli embert. Mert
 alnta vala hog az ú atafiai értengék ezt hog miuel az isten az ú fe-
 zinek általa adná únekiek az únsigból valo ki szabadulást. De az ú
 atafiai nem érték vala / es az vtánkövetkező napon mikorön az ú
 atafiai háborganának / láták ütet azot / es meg biliteték úföt ezt
 monduán. Tú firfiak / atafiak vattok s mire sértitek meg eggmást?
 De az ki miltatlan nomorgatta vala az ú atafiat / az Moysesnek
 intisit meg nem fogadā / hanem ezt mondā. Kirzoda tútt tighedet
 feiedelemme / es birzā mú rantunk? Meg akarí olni enghemet mi
 kippen tegnapon meg ólid az Egiptusbeli embert. El futā az Mo-
 ises mikorön ez mondást hallotta volna / es az Madiannak földin
 rőueuin lún / holott két fiat nemze. Es mikorön neguen eßtendő
 tölt volna be az istennek angála meg iclenék úneki az Sina heginék
 puftáiban / egg czipe bofornak lángallo tűziben. Az Moyses ke-
 diglen minék vtánna ezt látā / ezudálkozék ez látáson. Mikorön ke-
 diglen oda föz el menne hog meg értene / so adaték ún: ki az istentül
 ez tábikul. En vagok az te atáidnak istene / az Abrahamnak istene /
 az Isaknak istene. es az Jakobnak istene. Meg rettenuín kediglen e

az Moises / nem méri vala meg érteni. Monda fediglen az or-
 isten únefi. Vess le az te lábaidnak öltözöt. Mert bent föld
 az mellheleñ allás. Látua látam / az en nípemnek nomorusá-
 gat / mell Egiptusban vagon / es az ú johajkodásot meg hallam
 es le állik hog fi menzem úföt. Dün ide az ist mosian / es en E-
 giptusba borzatlak tighedet. Ez Moisesi tit meg tagadanaf ezt
 monduán. Kiszoda tüt tighedet teidelemme es biroas Ez Mo-
 isest mondom / az istent teidelemül es fiualtoul borzátott vala el / az
 dangálnak kezinek általa / fi únefi meg telent vala az boforban. Ez
 hozá fi / ezudatot es ielensigheket tiuñ Egiptusban / es az veress
 tengherben / es az puštában / neguen estendeiglen. Ez az Moisesi
 fi ezt monda az Israelnek fiainak. Profetat támašt tüneket az
 tú istentek az tú atatok fiat főzöl en hozrám hasonlatost / azt hal-
 gassátok. Ez az fi az eggebe gült níp főzött vala az puštában az
 angálual / fi szol vala az Sinanak hegín / es az mú atáinkual / fi iló
 íghit vún el / hog múnékünk adná. Es nem afarának únefi enghedni
 az mú atáink / hanem el oetel tuló útet / es küöl Berint Egiptusba
 fordulának / ezt monduán az Aaronak. Alkoss isteneket múnékünk /
 fik előttünk iarianak múnékünk. Mert nem tuggul mi törtint ligen
 az Moisesnek / fi / fi hozá múnéköt Egiptusnak földiböl. Es boris
 lipet alkotának az údóben / es áldozatot tünec az báluánnak / es ör-
 uendez nek vala az ú kezefuel ezinák müdóben. El fordula fediglen
 az isten / es tiuelghisbe enghed üföt esni / hog az éghen vala terem-
 tett állatofnak sereghit imádnák / mikippen meg vagon iruán az
 profetatnak földiben. Te Israelnek házának nipe / igaz áldozatual
 áldozátok ennekem az puštában neguen estendeiglen? Es hozrám
 f tof pütöl az Malac / nak hanlikát / es az tú istenteknek ezillagat az

Az Apostoloknak

Nemfat, az kipeket melleket alkotatot/hog azofot imadnatot. **E**s
 az Babilonon tul vitetlet tutotot. Az mu ataint az bizonyagnak han
 lifauat ilinet az iustaban/mikippen az isten meg berzette vala u-
 netiek/soluon az Moisesnek/hog az formara ezinalna az mell for-
 mat latott vala. Mell bizonyagnak hanlkat be es viuet az poganok
 nak foldibe/kiknek heketbe pallanak az mu ataint Jesusual / ki
 ket ki uze az isten az mu ataintnak elole/mind az Davidnak idetes
 iglen/ki kedouet lele az istennek elotte/ es ezt fire u tule/hog han-
 likot berezne az Zabonak isteninek. Salomon kediglen rakata une
 ki hazat. De az felfighes isten/nem kezuel rakatott templumban la-
 kik/mikippen az profeta monga. Az menni orfagennekem pekem/
 az fold kediglen az en labaimnak samosa. Mirzoda hazat rakot
 ennekem/az vr isten monga/auag mirzoda hele az en nyugodalmam
 nak? Nem az en kezem teremtettei mind ezeket? Tu kemina naku/es
 fornul metelesten buuu/es filu nipek/tu mindenkoron ellent tarto-
 tok az bent lileknek mint az tu ataitok/ azonkippen tu es. Mell
 profetat nem haborgattanak az tu ataitok? **E**s meg olet azofot kik
 hirdetisi tibnek vala az igaz istennek el iouetelirul/kinek tu mostan
 aruloi es galkosi lutok/kik toruint dutok az angaloknak berzifinet al-
 tala/es meg nem tartatok. Mikoron ezeket hallottak volna/ meg-
 fakadnak vala mirgheketben/ es fogait eziforgattak vala u rea. Mi-
 koron kediglen telles volna bent lilekuel/ semeit menniorfagba fel-
 melun/sata az istennek durzofigit/es hog az Jesus az istennek jobb
 felol allana/es monda. Im latom az menneket/hog meg nilta-
 n: / es hog az embernek fia az istennek jobb felol all. Fel kialtanak
 kediglen azof nag fel boual es az u fileket meg tartoztatak az u be-
 sidinek halgatasaatul/es egenlo aforatual u rea rohananak. **E**s az ca
- rosbol

rosból útet ki veruin fővezik vala útet / es az tanuk le tiuek az ú ru
háiofot az iftiunaf labánal / kinek Saul vala neue. Es fővezik va
la az Estuánt / ki az istent seghizigül hja vala / es ezt monga va
la. En vram Jefus / vedd el az en lelkemet / es térdre eluin / nag
fel főual ezt fiáltá. Vram isten ne vessed ezt ünckiet bünne / es mi
koron ezt mondotta volna / el nugoel.

Szelzadik riss

3 Saul kediglen egg ta
náczon vala azofual az
ú halatára. Nag háboru
sag tamada kediglen az
napon az eggházbeli nip

nek ellene / mell Jerusalemben vala / es mind el oflanak Sido or
pagnak / es Samarianak tartomanin / az apostolektul el valua. Ez
metni viuek kediglen egetembe az Estuánt az isten filo firfiat / es
nag siralimat tunek ú ranta. Az Saul kediglen pustiña vala az egg
házbeli nipet / házát perte iáruán / es ki vonuán mind firfiatot es
mind asboniállatokat / es orizet alá agga vala úfot. Azok kediglen
el ofoluán ide s tova iárnak vala / es hirdetik vala az istennek befi
dit. Filep kediglen Samarianak városába iuta / es predikálta vala
ünckiet az Zhrisust. Az sereg nip kediglen figelmetes vala azofra
melleket az Filep mond vala / mind egg akaratual halgatuan / es
látuan az ielensigeket melleket tißen vala. Mert sokakból ki men
nek vala az fertelmes kelleket / az kiben valának / nag fel főual kiált
uán. Sok ina fakadott emberek kediglen / es santák gógulnak vala.

Es nag öröm lún az városban. Egg fufiu kediglen kinek Simon

vala

22 Apostolofnak

bala neue / ki annak elötte az városban ördögfi tudománt kezdett
vala / es az Samaritanaf niptnek ebit veltette vala / azt monduan
hog u nag ember volna / finek befidire hanlottanak vala azof / hiezin
tul fogua mind nagiglan / ezt monduan. Ez az istennek nag tehetli
ghe. Az u befidire hanlottanak vala fediglen annakofairt / hog sof
udotul fogua ördögfi tudománual eheket veltette vala unekief. Mi
foron fediglen ezef hittenek volna az : Filepnek / ki az istennek orsa
garul / es az Jesus Xhrisufnak neurul predikall vala / meg fereß
telkednek vala mind fir:af / s mind asponiállatok. Az Simon es
az hütre fordula / es meg fereßtelkeduin : Filephez ada magat. Es
latuan az tehesigheket / es az ezuda titeket melleket tiben vala
el amilkoduän ezudalla vala. Miforon fediglen meg hallottak vol
na az apostolok kif Jerusalemben valanak / hog az Samariabelt
nip az istennek befidit be fogatta volna / u hozzatof borzatat az
Petert / es Janosi / kif miforon oda ala mentenek volna / imadának
u irettek hog bent lilek adatnek unekief. Mert meglen u forzölök
eggifre sem pallott vala / hanem ezaf meg fereßtelkettenek vala az
Xhrisuf Jesus neuibe. Legottan kezefet u reatof tibat vala / es
bent leket vifnek vala. Miforon fediglen latta volna az Simon /
hog az apostolofnak kezinek illetifinek altala adatnek az bent lilek
pinzt hozza elo unekief ezt monduan: Aggatos ennekem es ez hatal
mat hog valafire kezemet tendem bent leket vegen Peter fedig moni
da uneki. Vels el pinzeduel. Mert azt vilid hoq az istennek aiant
dika pinzen vireth:tit meg. Mirezen teneked ribed sem orofod ez
ban:ban / mert az te füed nem iqaz az istennek elötte. Annakofairt
vedd eß:dbe magadot / es tern ki ez te gonossag:dbol / es firied az
istent / ne talam meg borzatrattit teneked az te füednek gondolatta

Mert

Mert keserűságnak mirghiben/ és hamisságnak meg fötelezűiben
 látak en tighedet lenned. Felelűn kediglen az Simon monda. Kő
 örögietek tú en irtetem az or istennek előtte/ hog valami en raga
 lam ne törtinnik ezeknek közzöle/ az melleket mondátok. És az az
 ostolok tanubizonfagot tiűn/ és predikaluan az istennek ighijt Je
 usalemba meg tērinek/ és az Samariabelieknek városkaiban sokban
 redikállanak vala. Az istennek angala kediglen böla Filepnek/ és
 azt monda. Kell fel/ és menni dilre/ az otra mell Jerusalemnek
 városabol Gaza neuű városba vissen/ ez pusta város. És fel kelűn
 mine/ és imę egg bereczen firsiu/ ki az bereczeneknek királne as
 pñának Landacenek komornikia vala/ és tisztartoiu/ ki eghiss az
 városauul Gazauul bir vala/ ki Jerusalembe ment vala imād
 zni/ és meg tērt vala/ és az ű bekerin űl vala/ és Esaias profe
 nak kőnűit oluassa vala. Monda kediglen az lilek Filepnek/ menni
 zel oda/ és űsd az bekerhez magadot. Oda sietűn kedig az Fi
 p halla hog az Esaias profetāt oluasnā/ és monda. Ertedi az
 melleket oluass? És monda az. Mikippen érthetem/ hanem ha
 laki ennekem vez erem lēnd? És kirę Filepet/ hog az bekerbe hāg
 / és ű vele űlne. Az irāsnaq kediglen sū értelme az melleket oluasi
 la/ ez vala. Azonkippen vitetek el mint az iuh az meg metzifre
 mikippen az bāran nima az előtt/ az ki űtet meg niri/ ezenkippen
 nem nita az ű bāiat. Az ű alazatos voltāban vesett el az ű itis
 e. Az ű nemzetfighīt kediglen kirzoda befilli meg? Mert el ves
 tik ez földrűl az ű iletē. Felelűn kediglen az komornik monda
 Filepnek. Kirek tighedet/ kirűl monga az profeta ezt/ ű magaruli
 hog valakirűl egēbrűl? Fel ntuān kedig az Filep az ű bāiat/ és
 kezduinez irāsruul predikaciot tūn űn/ ki az Jesusruul. És mitoz

22 2 Apostoloknak

Põn az vton menninek egg vizre iutanak / es monda az komornik.
 Zhon viz / ki tilt meg enghemet hog meg ne kereszteleksem. Mon
 da kediglen az Filep. Na teljes sved berint valohutod vagon meg le-
 bet. Es feleluin monda Hitem az istennek tianak lenni az Jesus
 Zhrisztust. Es paranczola hog meg allatnak az bekeret / es mind
 ketten le pallanak az vizbe / mind filep s mind az komornik / es
 meg keresztele utet. Mikoron kediglen fel hagog volna az vizbol / az
 or istennek angala el ragada az Filepet / es az komornik többz nem
 tata utet / es nag oromuel megen vala az u vtan. Filepet kediglen
 meg talalat Azotumban / es vtaban predikall vala minden vrosfo
 ban mig nem Cesareaba iurna.

Silencedik rissz

3 Saul kediglen meghes-
 nag fenesighet mutat vala /
 ki az or istennek tantuanis
 sunetlen halalual feneghet-
 uin / el mine az su paphoz / es leueket fire
 u tule / hog azokat Damastusba / az synago-
 gaba vinne / hog kotozue vinne Jerusalemba
 ha valakifet talalna az kereszteni illetnek vtan / akar firfiak volna-
 nak s akar asponiallatok. Es mikoron vtaban volna tortineg ez / hog
 Damastushoz nem messe volnar / es nag hirtelenfiguel az men-
 orsagbol vilagossag villamastippen kornul viue utet / es az foldre le-
 esuin hozatot halla / mellben ez mondatet uneki. Saul / Saul / mi-
 re haborgar ez enghemet? Monda kediglen. Kiczoda vag oram? Az
 or isten kediglen monda. En vagok az Jesus fit te haborgar ez.

hez bolog teneked az epten ellen rugodoznod. Az Saul pestetuin
 es el amikoduān monda. Bram mit akarſz hog teget en? Es mon
 da az or isten ūneki. Kell fel/ es menn be az városba/ es meg mon
 gát teneked mit kellen teneked tenned. Az firfiak kediglen fit ūneki
 az vban tārſi valanak/ pesteg allanak vala/ nagon el amikoduān/ es
 hallak vala az hozatot/ de maga senkit nem látak vala. Fel keſe
 kediglen az Saul az földrül/ es bemeit meg nituān senkit nem lát
 vala/ de kézen viseluin ūtet Damaskusba be viuek. Es harmad na
 piglan semmit nem látak/ es itlen itlan lún. Vala kediglen Damas
 kusban egg nimell tanntuān/ kinek Ananias vala neuve/ ki látast látak
 meliben az or isten ezt monda ūneki. Anania. Es az monda. Thon
 vagoſ bram. Es az or isten monda ūneki. Kell fel/ es menn az v
 kžara/ mell egenes vžānak hivatattak/ es keresd meg az Judas hā
 rāban az Tarsusbeli Saul neuu embert. Mert am imādozik. Es
 látak az Saul látaknak általa az Ananias neuu firfiat/ hog ū hozrā
 be menne/ es kezit ū reā tenne/ hog beminck vilāgossāga meg adak
 nek. Felele kediglen Ananias. Bram sokakul hallottam ez firfi
 urul/ mene nomorusāgot tūtt ligen az te bentiden Jerusalemben.
 Es ez helen es hatalma vagon az fū papostul/ hog meg kōtōrre
 mind azofot fit az te nevedet seghiczigul hñak. Monda kediglen
 ūneki az or isten. Mennel mert vālastott edincim ez ennekem/ hog
 visell: az en neuemet az vagonofnak/ es az firafofnak/ es az Isra
 Inek fiainak elōtte. Mert en meg mutatom ūneki merit kellen ūne
 ki az en neuemirt benuedni. Es el mine az Ananias/ es be mine
 az hāzba/ es kezit ū reā tūn monda. Arāmsia Saul/ az or isten
 hozrāta enghemet/ az kimeguelent teneked az vban/ az mellen ū/ b
 olt/ hog bemeidnek vilāgossāgāt meg veged/ es be kelles bent lilekuel

22. Apostoloknak

És legottan az ú bemeirül ollatinof esinek le mint az halnak hias
 es az ú bemeinek vilagossaga meg adatef / es fel feluin meg fereß
 telkedef. És mikoron üt volna / eröt vün. Saul fediglen egg nihän
 napon az istennek tanntuänival ün / az fik Damastusban valanak.
 És minden haladik nélkül preditalla vala az Ebristust az synago
 gabban / hog az / az istennek fia. Nagon rzudalfoznak vala fediglen
 mind azof / fik az ú beßidit halgattaf vala / es ezt mongaf vala.
 Nem ezi az fi haborgatta / es üldözi vala Jerusalemben azofot fik
 ez netvet hñaf vala seghyzigül? És ide es azirt iütti / hog fötöz
 ue vinné azofot az sü papothoz? Saul fediglen nagual inkább meg
 erőssödik vala / es azt tißi vala / hog eßel vefne ü ranta az Sidol
 nak fik Damastusban lafnak vala / mikoron nag bizonyagual vallana
 hog az volna az Ebristus. Mikoron fediglen sok nap tölt volna be
 tanarot tartanak az Sidol ü fözöttöl / hog azt meg ölnék. De meg
 érte Saul az ú reä valo gonöß bändiket. És az värosnak kapura
 örizetet vetettenek vala / fik mind napual s mind ijel öriznek vala /
 hog ütet meg ölnék. Az tanntuänöf fediglen hozzaiot viuef ü
 tet ictzafa / es az kü falon egg kosarban ala borzarat ütet. Saul
 fediglen mikoronn Jerusalemben ment volna azon vala hog az
 tanntuänöfhoz agga ü magat / es azof mind filnek vala ü tüle.
 Mert nem hißik vala hog tanntuän volna. Barnabas fediglen ütet
 foguän az apostolokhoz viue / es Saul meg beßillé ünefiek mikippen
 az vton latta volna az vr istent / es hog fölt volna üneki / es mikip
 pen Damastusban erőssen czelekedett volna az Jesusnak neube.
 És ü velek iar vala Jerusalemben / es nag bätersäguäl köl vala az
 vr Jesusnak neube. És köl vala / es vetekedik vala az Göröghöfnek
 ellene. Azof fediglen azon üzeferne / vala hog ütet meg öllik / mell

dolgot mikorön meg értettenek volna az atafiak / Zefareába viugt
 ütet / és az városból Tharfulba borzátat ütet. Annakofairt eghilß
 Sido orßágban / és Galileaban / és Samariaban az eggházbeli ni
 peknek bifelighet vala / és ippülnek vala / az or istennek filelmiben
 váruán / és az bent lileknek vigasztalásauval meg sokajulnak vala. Lún
 fediglen ez hog mikorön Peter ezeket keruel mind el iarnā / az ben
 tek közibe és el iutna / fik Liddaban lakoznak vala. Talála fediglen
 ott egg embert kinek Aeneas vala neue / ki immarān nolcz estende
 ig felßit vala ágaban / kinek ina meg þafadott vala. És monda úne
 ki az Peter. Aeneas meg gogriczon tighedet az Jesus Christus .
 Kell fel / és vesd meg magadnak ágadot. És legottān fel ke
 le / és tatāt ütet mind azok fik Liddaban lakoznak vala / és Affo
 ronban / fik az or istenhez tērinek. Vala fediglen Zoppeben egg ni
 mell tanntuān asßon / kinek Thabita vala neue / mell Bhöröghül
 ezt tiffi Dorfas . Ez asßon telles vala io czelekedetesuel / és
 alamosnālkodāsekuval melleket tiffen vala. Lún fediglen ez / az údok
 ben / hog meg betegülne / és meghalna / mell asßont mikorön meg
 mostak volna / az fel házban el nuntāt. Mikorön fedialen Lidda
 közel volna Zoppehez / és az tanntuānok meghallottak volna hog
 Peter Zoppeben volna ú hozzá borzátānak kiruīn ütet / hog nehel
 sighire ne lenne úneki ú hozzáiof iumi. Fel feluīn fediglen Peter
 oda mene azokual. És mikorön el iutott volna / az fel házba viugt
 ütet. És förül állāt ütet az özueget mind iūān / siruān / és mutat
 uān öltözeteket és ruhātokat / melleket az Dorfas rzināl vala úne
 kief / mikorön ú közzöttok volna. Mikorön fediglen az Peter az ház
 ból mindeneket ki zárlott volna / tēdre eluīn imādsāgot tūn / és az
 tēsthez forduluān monda. Thabita / kell fel / és az Thabita fel nita

Az Apostoloknak

az ű bemeit / es az Petert látuan fel űltepet / fezt aduan fedig-
len annak fel emele űtet. Es mikoron be hita volna az benteket / es
az űzuegetet / eleueneñ hozā eleitbe. Es niluan lún mind eghisb
Zoppent városāban / es sofāñ hūnet az vr istenben. Lún fediglen ez
hog sof napon latnet Zoppeben / egg nimell Simon neuū timārnāl.

Zredik risz

Ala fediglen Zesare-
aban nimi firsiu Zor-
nelius neuū / ki bāz
ember elött iāro feie
delem valo / es az se-

regnet rendiból valo / mell Olaf seregnet mondatit / ki antatos / es
isten filó ember valo / mind eghisb hāzabeli nipiuel / sof alamosnāt
aduan az beghin nipnet / es fōnōrōguñ az istennek mindenkorōñ.
Es latāsi lātā az napnak kilenzedik oraitāñ / es niluan lātā az is-
tennek angalāt hog ű hozrā be menne / es ezt mondanā. Zorneli-
us. Es az ű reā crōssen nizuñ / es meg iēduñ monda. Ki vag
bram? Monda űneki. Az te imādsāghid / es az te alamosna titelid
emlekezetre mentenek fel az istennek eleibe. Az irt boczāss firfia-
tot Zoppebe / es hiuasd hozrād az Simont ki Peternek neuertet it
Es egg nimi Simon neuū timārnāl latit bāllāson / kinek hāza az
fengher mellett wagon / ez meg monga teneked mit kellen tenned.
Es mikoron el ment volna az angal / az ki űneki bol valo / kēt bolgā
iāt elō hīuā / es egg vitezlō embert / ki azok fōzrōl / kē az ű birodal
ma alatt valanak / isten tisztelō ember valo. Kiknek mikoron meg
befillette volna mind ezeket / Zoppebe hozrātā űfōt. Masod na-

pon fediglen miforon azof utofon menninek/ es az városhoz fözele
 phetninek/ fel mine Peter imádozni az ház felibe hatod ora felé.
 Es miforon meg ehezett volna/ a fara hog egif. Miforon fediglen
 azof ifket fihtenini: f/lelfiben el ragattaték/ es látá/ t/hag az menni
 orpág nitua/ es nimi edin ball ú rea/ ollmint egg nag istta ruha/
 mellet az nig billiú eggbe kötöttenek vala/ es az menni orpágbol az
 földre borzátta vala le/ mellet benne valának minden nig labulek
 es állatok/ mellet az földön vadnak/ es vadok/ es ezübo máso fir
 het/ es egbi madarak. Es illen so adaték úneki. Kell fel Peter
 vágd meg ezeket/ es edd meg. Monda fediglen az Peter. Sem
 misippen nem ísem vram/ mert soha nem üttem valamit mell főz
 es fertel: ues volt volna. Es esmeglen másodszor illen so adaték. Az
 mellet az isien ristaa tútt/ te közönshessefke ne teged. Ez ke
 iglen haromszor lún. Es az edin esmeglen az mennibe hátra vite
 ték. Es miforon ú magában vilekednek Peter/ es nem tudná mi
 atás volna ez/ mellet látott volna/ imé az firfiak kiket az Lorne
 ius borzátott vala/ miforon az Simonnak házárul meg tudafoz
 anaf volna/ az anto előtt állapának. Es nimell embert fi hjuán
 érdis vala hogha az Simonnak ott volna ballasa/ fi Simon Pes
 ernet neuztetnek. Miforon fediglen az Peter az látásrul gondol
 odnek monda úneki az lilek. Im firfiak keresnek tighedet. Kell fel
 mnafoairt/ es menni el ú velek semmit nem vilekeduin/ annafoka
 rt hog en borzattam úfot te hozzad. Le páluán fediglen Peter az
 urfiakhoz/ kiket az Lornelius borzátott vala ú hozza/ monda. I
 me en vágok az / az fit keresetek. Muzoda az mellirt ide iuttetek?
 Mondának azof. Az ház ember előtt iáro feiedelemhez az Lorne
 ius hoz isteni hozat lútt bent angálnak általa/ hog az ú házához
 hjuá

XX Apóstofoénaé

hína tighedet / és befídet hallana te túled / fi igaz / és isten filó em-
 ber / és kirül bizonságot tífnek mind az eghíff Sido nípek. Annaé
 okairt be híuá úfót / és az állásra be fogadá. Holdá kelue fediglen
 az Peter el mine ú velet / és nífik az Zoppebeli atafiat kózzóles
 társul el meninek ú vele. És holdá kelue be meninek Zefareaba-
 az Kornelius fediglen / vária vala úfót az ú rationsághit / és búffú
 ghes baráttit eggbe híuán. Minék vtánna ez lún / hog az Peter be-
 menne / eleibe fi mine úneki az Kornelius / és az Peternek lábai
 hoz esuin / imádá útet. Az Peter fediglen fel emele útet ezt mond
 uán. Kell fel / en és ember vagot. És ú vele íoluán be mine / és ta-
 lála ott nag sok embereket kí be gúltenek vala / és monda únekiek.
 Tuggátok tú hog Sido firfiunak nem illik idegben nemzethez ma-
 gát adni / auag hozzá menni. De meg mutatá ennekem az isten /
 hog valakit foz / auag fertelmes embernek ne mondaní. Annaéoka-
 írt mikorón ide híuattatok volna / kísedelem nélkül el íouík. Annaé
 okairt kérdelet en túfótot / mi dologhírt híttatok enghemet? És az
 Kornelius monda. Neged napual ennek elótte mind ez oraiglan eh
 iobra úfót vala házamban / és kílenzed orán imádságban foglaltam
 vala magamot / és imeg egg firfiu en elóttém állapék / fines ruhában
 és monda. Kornelius meg halgattatott az te imádságod / és az te
 alamosna titelid emlekezeten lúnek az istennek elótte. Annaéokairt
 hozzáss el valakíket / kí Zoppebe mennének / és hírd hozzá az Si-
 mont kí Peternek neueztetík / ez az timár Simonnak házában la-
 kí állásón / az tengher mellett / kí mi helen te hozzá íouend íol te
 veled. Annaéokairt azontul te hozzá hozzáttík / és te íol tútted hog
 el íúttél. Annaéokairt / az isten bizonsághunk hog mind mú mostán
 azirt gúltunk be ide / hog meg halgassuk mind azokot melleket az
 isten

isten teneked paranczolt. Fel nituān kediglen Peter az ű hátat-
monda. Bizonságual vighire mentem / hog ne legen az isten
nél semileknek tekintete / de minden nipek között az ki ű tús-
le til / es igazságot czelekedit / kellemetes űnek. Az mell besidet
borzata az isten az Israelnek siainak / bifejiget hirdetuin az Je-
sus Christusnak általa / ez az ki mindeneknek ora. Tú tuggat az
besidet mell lün eghisß Sido orßág þerte el kezduin Galileatul fog-
ua az kereszsignet otanna / mellett az Janos predikall vala / hog az
Nazarebeli Jesus ligen az istennek þerz isiböl az Messias / kire
az bent leket az isten alá borzata / es kinek eröt ada / ki ez földön ia-
ra fele / tor tiuin embereknek / es meg gögntuān mindeneket til or-
dögtül birattatnak vala / mert az isten vola ű vele. Es mü tanubiz-
zonlaghi vagunk mind azokrul / az melleket czelekedet mind Sido
orßagnak tartomānaban / s mind Jerusalemben / kit meg ölinek fara-
fel függhetuin. Ez az isten fel tāmastā harmad napon / es ilo tef-
ben meg mutatā űtet / hog nituān lenne nem minden nipek / hanem
az tanuknak / kiket az isten előßör erre válastott vala / tudni illik
münekünk / kük űnk es iuānk ű vele egetembe / mnek otanna halottak-
ból fel tāmada. Es paranczola münekünk hog az nipek predikal-
nānk / es tanubizonságot tennink errül / hog ű ligen az kit az isten
þerze hog ilöknek / es holtaknak birāia ligen. Ez Christusrul min-
den profetā tanubizonságot tißnek / hog valaki ű benne hiend büne-
tnek borzanattat nerie az ű newinek általa / Mikorön az Peter
meg ez þofot mondanā bent lilek þalla mind azokra / kük az ű besid-
dit halgattā vala. Es el āmilkodānak azok kük az fórnül metelke-
dö nipeknek nemzetsighiböl fordultanak vala az hütire / valamēnün
az Peteruel oda mentenek vala / hog az poganokra es az bent lilek

Az Apostoloknak.

nek aiándika állott volna. Mert hallat vala hog' sok néleken boldnā
nak es felmagasztalnāk az istent. Legottān felele az Peter. Meg tilt
bati valaki tūle/hog' vizuel meg ne kereszteleggenek ezek-kif bent
leket vūttenek mikippen mū es? Es hāgā hog' megkeresztelnek űfōt
az yr istennek neuibe. Akkor kirg' űtet hog' ott maradna eggnibān na

Ezen eggedit rik' pōn

Ag hallat kediglen az
apostolok es az atafiat
kif Sido or' s'agban va
lānak hog' az pogān nē
pek es be vūttik volna

az istennek bešidit. Es mikoron fel ment volna az Peter Jerusalemben/
vetekednek vala ű vele azok kif az kōrnūl metelkēdō nipeknek kōz
zōle. Valok valānak/ert monduān. Az kōrnūl metelisnēlk űl valo firsi
aknak kōzibe ment el be/es azokual eggūt űtt el. Az Peter kedig
len az dolgot eleit ű fogua meg bešille űnekief rend šerint/es monda
En Zoppenek vārosāban valik/imādsāghan foglaluān magamot/es
lātāst lātik/lileben el ragattatuān/tehāg nmi edin šall le/olk mint
egg' nag' tista ruha/kif az ű nig' šile šerint borzāttanak vala le az
mennoršāghbol/es šinte oda šalla le az holott valik/mellre mikos
ron' igben kezdettem volna nīzni ešembe vūm/es lātik földōn valo
nig' labu lelfes āllatokat/es vadakat/es rzušo māšo firgheket/es
ēgbeli madarakot. Hallik kediglen šozatot es/mellert monda en
nekem. Kell fel Peter/ōld meg ezeket/es edd meg. En kediglen
ert mondom vala. Semmikippen nem išem vram/mert kōzōnsi
ghes/auag' fertelmes āllat soha az en šāmba nem ment. Illenfele
let lūn kediglen ennekem az šozatban māsodšor az mennoršāghbol,

Az melleket az isten iſtāā tútt / azotot te főzönſigheſeknek ne mon
 gad. És kediglen háromſor törtinek / es eſmeglen mind ezek menri
 orſágba fel viterinek. És imę legottān három firſiu terme az
 házban mellben valik / melleket Zefareabol hozattanak vala en
 hozzām. Meg mondotta vala kediglen ennekm az angal / hog ű
 velek el mennik ſemmit ne vilekeduin. El ioue kediglen en velem
 ez hat aſafiu. És be menink az firſiunak hōzāba / es az / azt mon
 dā mūnekünk hog angalt látott volna az ű házāban mell elcibe āle
 lott volna / es ezt mondotta volna űnek. Hozzáſſ firſiakot Zoppebe
 es huāſd hozzād az Simont / kinek vezetik ne ve Peter / ki teneked
 azotot meg mōga / melleknek általa mind te s mind az te házad
 bēli nip veſedelemtūl meg tartatik. Mikorōn kediglen beſidemet el
 kezdettem volna / ſent lilek ſālla ű reāiok / mikippen elōſpōr mū re
 ānk ſāllott vala. E ſembe iū vala kediglen hog az vr iſten ezt mon
 dotta vala. Az János vizuel kereſtelt / de tū ſent lilekuel kereſtel
 kettek meg. Annakofairt ha vōgan oſlan atandikot adott űnekiek az
 iſten minemūt mūnekünk es / mikorōn az Jezus Zhrifſtusban hūz
 tunk volna / kirzoda valik en hog ellene ālhatnik az iſtennek? Miko
 rōn ezeket hallottāk volna / halgatni fogānak / es diczirek az iſ
 tent ezt monduān. Annakofairt az pogan nipeknek es az iſten būn
 bōl valóki tēriſt engbedett az űletnek meg nēriſire. És azok el ſakas
 doztanak vala eggmāſtul az ſānarufāgnak ſenuediſibōl / mell az
 Eſtuanirt tāmādott vala / es el iārāk az földet mind Feniceiglen /
 es Cipruſiglan / es Antiochiaiglan / ſenkinek nem predikāluān az vr
 iſtennek beſidit / hanem ezak az Sido nipeknek. Valānak kediglen
 nitik ű főzölōk Lipriabeli / es Tirenebeli firſiak / kik mikorōn be
 mentenek volna Antiochia / ſolnak vala az Bōrōgōknek / predikā

22 Apostoloknak

22. az or Zelust/ es az rr istennek hatalma u velet vala/ es nag ba
 munip fordula az istenhez. Filibe eset kediglen ez bir az egghaz
 beli nipnek/ mell Jerusalembe vala/ ez dolog felol/ es el borzatak
 Barnabast hog Antiochiaba menne/ ki mikoron oda jutott volna/
 es latta volna az istennek kedvit/ es aiandikat/orule ranta/ es inti
 vala ufot mind hog babud akarat serint vigre meg maradnanak az
 istennek hutiben. Mert io firiu vala/ es bent lileuel/ es hutuel
 eelles vala/ es sok nip ada magat az or istenhez. El mine kediglen
 Barnabas Taru'ba hog meg kerelne az Saul/ kit mikoron meg ta
 lalt volna Antiochiaba viue utet. Fortinek kediglen ez hog mind
 az eghisz eftendoben az egghazbeli nipuel naitafodnanak/ es az ni
 peknek solasagat tanitanak/ es hog az tanituanok elosbor Antiochi
 aban neuertetninek Kereszteneknek. Az napokban kediglen iuta
 nak Jerusalemnek varosabol profeta Antiochiaba/ es egg u korzo
 sok felkelun/ kinek Agabus vala neve/ ielenti vala az lileknek alta
 la hog miuel nag fut udo fouetkeznek mind ez eghisz foldon/ mell
 Laudius ezaparnak birodalmanak ideiben sun meg. Az tanitua
 nok kediglen el vighezek hog seghizright fuldeninek az ofasiaknak
 kit Sido orpagban laknak vala/ az menire mindeniknek irteket vala
 mell dolgot meg es tunet/ az vinethez fulduin/ Barnabasnak/ es
 Sulnak kezinek általa.

23 Benkefodis ris

23. az udoben kediglen
 Herodes kiral az u te
 rali ere. Iborzata
 hog az egghazbeli
 nipeknek

Alpeketnek kőzrőle nikiket gonoszt müelne. Meg öleté kediglen az
 kobot az Janosnak attafiat törücl. És latuán hog kedves dolog ez
 az Sidyknak/ennel felette ezt tiue hog az Petert és meg fogná.
 Vala kediglen ez az Husit üdneptnek napiaban/melleken pogarzáll
 ial ilnek vala/lit meg és foguán az tömlörzbe veté/és adá ütet óa
 rizni nig viteznek/mellnek mindenik neged magauval vala/afaruán
 Husit vtán ki hozni ütet az ntpnek. És az Peter az tömlörzben
 tartatik vala. Az egghäzbeli nip kediglen pünetlen imädägot tiffen
 vala az istennek ü irtette. Mikoron kediglen ki afarnä hozni ütet
 az Herodes az hcl alofik vala az Peter két vitezeknek kőzöttelg
 két lánçzual vala meg kőtőzetuin/és az örizők az aytonak elötte ö
 rizik vala az tömlörzöt. És ime az vr istennek angala elötte álla
 pef/és nag fineffiguel valo vilagoffag lün az házazkában/és az
 Peternek oldalát ütuin/fel serkenté ütet ezt monduán. Kell fel gör
 tan/és le esinek az lánçzot az ü fezeirül. Monda kediglen az angel
 üneki. Vuezél fel/és kösd fel az te ki vägott cipellüsidet. És vä
 ün. És monda üneki. Vedd read az te öltözetedet/és iün en va
 tannam. És ki menuin ü vtännia megen vala. És nem tuggä va
 la hog igaz volna az /az mi az angelnak általa liffen vala/hanem
 azt atya vala/hog miuel látást látna ü. Mikoron kediglen el mul
 tanak volna az első és az másod örizeten/ az vas kapura iutanak
 mellen az värosba mennet/mell ün kiün meg ület ünkeit. És ki
 menuin/az värosnak eggit vçzaiän által meninek/és az angel legoé
 an el haggä ütet. És az Peter ümagäba tärüin monda. Mostan
 tudom bizouual hog az vr isten borzatta el az ü anjalat/és ki vütk
 enghemet az Herodesnek keziböl/és az Sido nipnek minden väros
 sabol. És az dolgot meg értuin az Marianak/az Janosnak annä

22. Apostoloknak

nak házához mine / mell Marcusnak neveztetik / holott hág sofán
 gúltenek vala egge / es imádkoznak vala. Mikorön fediglen zör-
 ghette volna az Peter az kapu antaiát / ki idue egg leán hog glat tom-
 ba meg halgatná ki volna / mellnek Rhode vala neue. Es minet vs
 táanna meg érté az Peternek háuát örömiben nem nitá meg az ka-
 put / hanem be futá / es meg monda hog az Peter az kapu előtt ál-
 lana. Es az házbeli emberek mondanak únekí. Holond vagi? Az
 leán fediglen bizonygual mongá vala / hog vó volna. Es azot ezt
 mongák vala. Az ú angala. Az Peter fediglen búnetlen zörghet va-
 la. Mikorön fediglen meg nitották volna / láták útet / es el ámilko-
 dának. Mikorön fediglen intett volna únekief kezit mozdítuán /
 hog vesseglentnek / meg bebillé únekief / mikippeñ hóstra volna ki útet
 az or isten az tömlörzéből. Monda touatba. Vrennitet meg az
 Jakabnak / es az egéb afafiának ezeket. Es ki menuin más het-
 te mine. Touatba minet vtáanna meg virradott volna / nag háborus-
 tag támada az vítezet között / ebből az mi Peternek törtint vala.
 Herodes fediglen mikorön kerestette volna útet / es meg nem talál-
 ták volna / az őrtzót meg vallatuán / hágá hog el vigik úfót /
 es Sido orfágból Cesarcába oló menuin ott lakozék. Herodes-
 nek fediglen neheffighe vala azotra kif Tirusban es Sidonban laka-
 nak vala. Es azot egg afaratual ú hozzá meninek / es Blasiust as-
 farattokra vonuán / ki az királnak tomornika vala / bifefig berzif-
 ten valanak / annafokairt hog az ú tartománok az királnak orfága-
 bol ilne. Eggel vighézett napon fediglen az Herodes fel óltózuin
 királi ruháiaba / királi betibe üle / es bebidet tifen vala únekief. Az
 nip fediglen az ú bebidire ezt kiálta vala. Az ho isten háu / es nem
 emberé. Egottán fediglen czapást tun ú rayta az istennek angala

annafokairt hog az istennek tisteffighet nem tũtt volna / es az fir
 ghet az ũ bilit firagat / es meghala. Az or istennek beside kediglen
 neufedik vala / es sokasul vala. Az Barnabas kediglen / es az Pal
 Jerusalemben meg tirtnek az solgalatot be tellesitun / es fel viuek
 az Janost es / kinek vezetik neue Marcus vala.

Tizenharmadik rife

Alanak kediglen ni
 tik az egg hãzbeli
 nip kãzzol profeta /
 es doctorok / mell An
 tiochiaban vala /

Barnabas / es Simon fi Nigernes hiuattatik vala / es Lucius / fi
 Lirene városbol tamadott vala / es Manahen / fi az Herodesuel eg
 gũtt tartatott vala fel / fi orpãgãban neged rife bir vala / es az Sa
 ul. Mikorõn kediglen azok aidozatot tenninek az or istennek / es bun
 tãlninek monda az bent lilek. Valasbatok fi ennekem az Barnabost
 es az Saul az munka titelre / mellre ũfõk hãtam. Es mikorõn bun
 tãltenek / es imãdkoztnak volna / es kezeket ũ reãtõk tũttik volna / el
 borzãtãk ũfõk. Es ũ az bent lilekũl elborzãttãtuãn / Seleuciaba
 meninek / es onnan Ciprusba hãion meninek. Es mikorõn Salama
 naban volnãnak / hirdetek az istennek ighit / az Sidoknak synago
 gãiaban. Velek vala kediglen Janos es ez solgalatban. Es az
 fighetet el iãruãn mind Pafusiglan / egg nimell ordõnghõst talãta
 mak / fi hamiss profeta / es Sido vala / kinek neue vala Bariesus / fi
 az tartomãnnak tistartõ feiedelmũel vala / Sergius Pãual / fi
 bõlcz firsũ vala / fi Barnabast / es Sauli ũ hozza hãruãn kũuãnia
 vala

22 2p ostolofnak

Vala hallani az istennel beszédit. Ellenek álli vala kediglen üneste/
 az Ehyms neuu ördöngbös. Mert ig magaraztatik az ü neue/
 azon ügelezuin hog az tartománbeli fú tistartot az hütrel el fors
 drizra. Saul kediglen/ki vgan azon/Palnak es mondatik/bent lelet
 uel meg teluin semeiuel ü reā nagon nizuin/ monda. Ördögnek fia
 minden igassagnak ellensighe/ki teljes vag minden alnassagnal/es
 minden czalardsagnal/nem bünöli meg elforditani az istennel igaz
 vtait. Es im az vr istennek keze te rantad vagon mostan/es vak liss
 es nem latod az napot egg ideiglen. Es legottan homafossag esek
 ü reā/es sotitig/es körül iaruān kēzen viselötöt keres vala. Egot
 tan az fú tistarto fetedelem mitoron latt a volna azt az mi törtint
 vala/az hütre forduia czudälkozuān az vr istennek tudomānān. Mā
 koron kediglen Pafus sighetből az vizre szállott vglna az Pal tar
 sagnal/Pergaba mentnek/mell Pamfiliának vārosa. Janos kes
 diglen ü tülök el sakaduān/ meg tēre Zerusalembe. Azok kediglen
 az tartomānokot el iaruān Pergabol Antiochiaba mentnek/mell P
 sidianak vārosa/ es be menuin az synagogaba egg sombat napon le
 ülinet. Az o törünnel kediglen es az profetafnak irasinal oluasasa
 nak vtanna az synagoganak feiedelmi ü hozzatot borzatānak ez ü
 zenetuel. Atamfiat firftak ha valami iora intö beszidetek vagon tes
 nektek/mellet az nipnek kellene mondanotok/mongatok el. Fel kel
 ün kediglen Pal/es kezuel intuin hog vestegleninek/monda. Isra
 elnek nemzet sighiböl valo firftak/es kitben isieni filelem vagon hab
 gassatok meg. Ez Sido nipnek istene maganak valastā az mü alca
 unkot/es ez nipet nagon fel magastala/ mitoron Egiptusnak földi
 ben lakot volnanak. Es az ü magass lariaual ki hozā üfot onnar
 es közel neguen estendönek ideiciglen turg el az ü erölzötöt az pus

tában. És Hét niptet Zanaannal földinél vestuin ríbre ostá úne
 kiel az ú földöt. És ezeknek vtánna közél nig ház / es ötuen eften
 Douel ada únekiel it iló feiedelmeket / mind Samuel profetaiglañ.
 És ezeknek vtánna királt kirinek / es Sauld ada únekiel az isten
 királul / az Zisnek fiat / Beniaminnek agazatábol valo firfiat / neg
 uen eften deig. És azt az királságból ki vetuin fel támaftá únekiel
 az Dauidot / hog királ lenne / kirul tanubizonfagot tiuin ezt mon
 va. Meg találám az Dauidot / az Jessenek fiat / az en fiuem bes
 tít valo firfiat / ki minden en afaratimot meg tiffi. Ennek magi
 ábol ada az isten az Israelnek az úduózigó Zesust / az onkippen me
 ippen meg igbirte vola / mikor előbbör az ú ez világra iouetelinek be
 nifinek előtte predikállott volna Janos az Israelnek nipinek / id
 tenek meg iobbjásanak kerepessighe. Mikor pedig Janos az ú solá
 at költene be monda. Kinek aljtotok enghemet lennem? Neim az
 agot en / de im el iú en vtánnam az kinek en milto nem vágot az
 labainak öltözetit le odnom. Átámfiai firfiat / Abrahamnak nem
 tfighinek fiat / es kibben tú közöttetek isteni filelem vagon / tú hoz
 itok borzattatek ez úduóssignek beßide. Mert azok kít Jerusalemb
 m lakoznak vola / es az ú feiedelmi mikoron tudat'anságnak miaf
 nem esmérnek az Zhrisztusi / az profetanak bauait es be tellesij
 f / melleket minden õombaton ol íasnak / es ütet el káhorzatat / es
 kálnak semmi ofat ú benne nem lelutin / kirek az Pilatusti hog meg
 tne ütet. És mikoron be tellesítettenek volna mindeneket / me
 ú rula meg valának irván / az farul le vtuin koporsoba tiuek. Az
 en kediglen fel támaftá ütet halottaiból / kít touábbá iló testben
 teanak sok napokon azok kít ú vele egetenbe fel mentenek vola Ze
 rusalembe Galileabol / kít úneki tanubizonfaghi az niptek közötte

22 2 Epistoloena

Mű es hirdettük tünettek / hog az isten az ighiretet / mellet az
 mű atáinknak tútt vala be töltötte ligen az fiainak / az az / műnekünk
 az Jhesus fel támašťuān / mikippen az Diczireteketnek fóruinet első
 rišiben meg vagon truān. En fiam vag te / en ma nem zilet tige-
 det. Hog fediglen fel támašťa útet halottaibol / es immāran touāb
 ba rothadāfra terendō ne legen / ezenkippen mondā meg. Megadom
 tünettek az Davidnak šentsighet / mellet hívősigheket. Azirt mā-
 sutt es ezt mondā. Nem hagod hog az te šented rothadāst lasson.
 Mert az David mikorōn az ű iletinek ideinek šolgālt volna az is-
 tennet tanāczābol el nūgougt / es az ű elehez titetgt az el temetif
 ben / es el rothada. De az fit az isten fel támašťa ei nem rotha-
 da. Tudastokra ligen annakofairt tünettek atāmsiai firfiak / hog ez
 Jhesusnak általa űzenteti tünettek bűneiteketnek borzānatta / es ez
 Jhesusnak általa minden meg igazul / az kinek hūte vagon mind az
 zokbol mellefbol az Moisesnek fóruininek általa meg nem igazulha-
 tātok. Azirt meg lassātok hog tú reātok ne iūion az mi az profes-
 tāk fóruiben meg vagon mondatuān. Meglassātok istennek ighit-
 nek meg vtoloi / es el czudalkozzatok es vesštetek el embereketnek elő-
 le / mert en munkat tišet az tú űdötōtben / mellet ha valaki meg mon-
 dānd tünettek / nem hišitet. Mikorōn fediglen az Sidok fi mente-
 nek volna az gülekezetbol / kirik vala űfōt az pogān nipek hog az fó-
 uetkezendō šombaton istennek ighit predikāllanak űneket. Mikorōn
 fediglen el ošlott volna az sereg nipek Sido nipek es antatos profes-
 selitufok fóuetgt az Pāl / es az Barnabasi / kif azokual šoluān intik
 vala űfōt hog meg maradnanak az istennek ű hozzaiof valo feduiben
 Az fóuetkezendō šombaton fediglen ollmint mind az eghisš város-
 egge güle az istennek ighitinek halgatāfara. Mikorōn fediglen lass-
 tāk

rak volna az Sidok az nipek sokasagát / be tellesedinek hiilensiguel
 es ellene mondanak vala azoknak / az melleket az Pal mond vala /
 es ellene monduan isten ellen valo bidalmas beszidet mondanak vala.
 Egottan batorsagot viuin az Pal / es az Barnabas mondanak. Tu
 nek tek fell vala hirdetnunk elospör az istennek beszidit / de hog miuek
 el uz itek utet / es miltatlanoknak itilitek magatokot az örök ietre /
 im az pogánokhoz térünk. Mert ekkipen paranczola munekunk az
 vr isten. Eulek tighedet pogánoknak vilagossagul / hog üduössig lig
 mind ez földnek vtolso hataraiglan. Haluan fediglen az pogánok ezt
 meg örülinek / es diczirik vala az vr istennek beszidit / es az hütre
 fordulának / valaméni valának tit az örök ietre szerzettetenek vala
 Ki teried vala fediglen az vr istennek beszide mind az eghiss tarto
 man herte. Az Sidok fediglen fudaluän fel inditak az antatos / es
 ristessigbeli aszonokot / es az városnak fü emberit / es haborusagot
 ramastanak az Pálnak / es az Barnabásnak ellene / es ki veret ü
 köt az ü hataribol. Es azok az ü lábainak porát ü reaiok le razuän
 Tronumba meninek. Az tanituanok fediglen be tellesednek vala üs
 tömuel / es bent lilefuek.

Rizenegedik rife

En fediglen ez Troniumban / hog azon helyen bemenninek ut az Sidoknak sinago

gaitba es vö solnának / hog mind Sidoknak s mind Borögöknek nag bü sokasaga fordulna az hütre. Az Sidok fediglen tit hütetlenségben maradának / az pogánoknak lefeket fel inditak az atasiaknak
 2 ii ellene

22 2 Apostoloknál

ellene / és gonoszá tiúgt. Annakofairt sot ideiglen maradana meg
 erősen szelekeduin az or isiennek seghit r'iguel / ki bizonságot tiben
 vala az ú hozzáiot való kedvines befidinet / és ezt tibi vala hog
 áelenfighet / és zudak lenninet az ú kezefnek általa. Meg hasonle
 kediglen az városnak sokasága / és nikit ú főzölöt az Sidofual tar
 rak vala / nikit kediglen az apostolofual. Mifor kediglen az pogánok
 és egenlötíppen az Sidof az ú feiedelmefuel egetembe fel rohanta
 nak volna / hog eröt tenninet ú ranytot / és úföt meg főveznek / ez dol
 got úf meg értuin Liraonianak tartománának városiba Listrataba
 és Derbenbe futának egetembe / és az főrnifben valo tartománba /
 és ott predikallanak vala. És vala Listraban egg nimell firfiu / ki
 erősten ltuin az ú lábaiban veszteg ul vala / ki az ú annának mihiböl
 fantán búletett vala / és soha lában nem iart vala. És mifor az Pal
 solna / örömesi halgatta vala. Ki ú reá nagon nizuin és látuan hog
 hifi hog meg gogulna / monda nag fel főual. Kell fel az te lábaidra
 egensfen. És fel főföllget / és iar vala. Az sereg nipet kedig mifor
 láttak volna az mit Pál tüt vala / fel emelget az ú főauokot Lira
 niat nelucn és ezt mondat. Istenek iüttenek mü hozzánt embereknek
 semiliben. És Barnabasi Jupiternek hñak vala / Pált kedig Mer
 ruriusnak / hog miuel ú volna fü az solasban. Az Jupiternek kediglen
 papia / ki az ú városoknak elötte vala / tulokot és főborokot hozuan
 az házat elöst valo erefette / akar vala áldozni unekief az nipnek so
 kaságauál. Mell dolgot mifor meg hallottanak volna az apostolok
 Barnabas és Pál / az ú ruhaitot meg főakastuan / az nipnek so
 kaságanak főzibe solamának kiáltuan és ezt monduan. Tú firfiak mi
 re tibiitek ezt? Mü és emberek vagunk / és vgan azon emberi nómo
 főfogotra főelefket vagunk az fire tú / hirdetuin tuncfket hog az bias

Ba valo báluánoftul az ilo iftenhez fordullatol / fi az menket / es az
 földet teremteté / es az tenghert / es mind azofot / kif ezekben vad-
 nak / fi az el mult emberi iletnek ideiben minden pogan nipeket az u
 otokon hág vala iarni. Zollehet nem haggá vala u magat tanubizon-
 sag nélkül sot tot tuin / mennei harmatot aduan münetünk es góq
 mölcz teremto idofot / be toltuin eledeluel / es oromuel az mü büer-
 ünket. Es ezeket monduan ezaf alig tartoztaták meg az nipeket so-
 kaságat / hog ünekiek ne áldoznának. Oda iutának fediglen nimelk
 Sidot Antiochiabol / es Iconiumbol / kif miforon az u tanorzoval
 afarattokra vontak volna az nipeket sokaságat / es miforon Pált meg
 Fouertik volna / fi vonak utet az városbol azt aliguan / hog az meg
 holt volna. Meg férnikeruin fediglen utet az taniguanok / fel kele /
 es be mine az városba / es másod napon Barnabával Derbebe me-
 ne. Es miforon predikallottak volna az városbeli embereket az es-
 uangelomot / es sokakat tanítottanak volna / meg térinet Eifiraba /
 es Iconumba / es Antiochiaba / honnan meg erőstüin az tanigua-
 noknak búokot / es intuln hog meg maradnának az hütben / es hog sok
 háboruságoknak általa kellen münetünk az istennek orságaba bemen-
 nünk. Es közönfighes afaratual egghazi nipeket válastuan ünekiek
 eggházak berte / es imádságot tuin büntuel egetembe az or istennek
 aiántak úfot / kiben hüttenek vala. Es Pisidiát el iaruán Pamfili-
 ának tartománába meninek. Es miforon az istennek befidit predi-
 kallottak volna Pergában / Attalának városába alá meninek / es
 honnan vizre pásuan Antiochiaba meninek / honnan el borzattak va-
 la úfot az predikallásnak munkáiára / mellet be tellesztinek / es az
 istennek ledvoibe úfot aiánlottak vala. Miforon fediglenbe men-
 tenek volna / es egbbe gíntottik volna az eggházbeli nipeket / meg be-

22 Apostoloknak

Billek mind azokat / melleket az isten ű velet tũtt volna / es hog meg
nitta volna az pogánoknak az hũtnek antaiat. Ezor nak vala fedig
len ott az tanituanofual sok ideig-

Rizenõtdõdik rissz

S nimell emberek ki
Sido orßagbol ala
mentenek vala Anti
chiaba az atasiako
erre tanitaf vala. S

Kõrnuł nem metelkeßtek az Moisesnek törüiniek szokasa berint / nem
ũduozũhettek Annakofairt mikor nag hãborusãga / es vetekedye ta
madott volna az Pãlnak / es Barnabasnak azok ellen / ezt vigberze
hog az Pãl es az Barnabas / es ű kõzzõlõk nitik egebet es ez kũ
dis felõl Jerusalembel menninek az apostolokhoz / es az egghãz
nipelhez. Annakofairt mikorõn az egghãzbeli nip el kifirte volna
azokat Fenicianak / es Samarianak tartomãnãt iãriãl vala el / hi
detuĩn az pogánoknak meg fordulasãt / es nag õrõmet visnek vala /
minden atasiaknak. Mikorõn kediglen Jerusalembel iutottanak vol
na io ked vol fogadã űtõk az egghãzbeli nip / es az apostolok / es az
egghãzi nipel / es meg bebillet valami dolgokot az isten tũtt vala ű
velet. Fel kelinek kedig nitik / az fariseusoknak eretnessighibõl / kũ
hũtre fordultanak vala ezt monduãn hog kõrnuł kellene azokat me
telni / es azt paranczolni / hog meg tartanak az Moisesnek törüiniek
Es egghãze gũliniek az apostolok / es az egghãzi nipel / hog ez dolgok
meg lãrnak. Mikorõn kediglen nag vetekedis lũtt volna fel keluĩn
Peter monda űnekiek. Atãnsiai firfiak. Suggãtok tũ / hog righi es
kendõkũ fogua mũ kõzõttũnk az isten valãstãsi tũn / hog az en þãm

nãt általa hallanãt meg az pogãnok az Euangeliumnak befõdte/ es
 binnet. Es az isten ki embereket sũõk titkiãt tuggã/tanubizonãsa
 got tũn errũl unekiet/sent leket aduã unekiet mikippen munekũnt
 es/es semmi vãlastãst nem tũn mũ fõzõttũnt/es azot fõzõtt/az
 hũtucl tistũtuã meg az ũ sũõkõf. Annakõfãirt mijrt kũfirtitel az
 istent/hõg az igãt az tanũtuãnoknak nãfãira vessit/ mellet sem az
 mũ atãink/sem mũ el nem viselhetint? De az vr Iesus Zbristuf
 nak hozzãnt valo kedõinek általa hisũõl hõg mũ ũduõzũlũnt iõuen
 dõre/ mikippen azot es. Vesteg halgata kediglen mind az egbiss
 sokasãg/es Barnabãnak es Pãlnak sãuãt halgatãt valã/kif az
 ielensigbetet es ezudãfõf befillit vãsa/melleket az isten tũtt valã/
 ũ áltãfõf az pogãnipek fõzõtt. Minet vtãnna kediglen halgatni
 kezdettenek volna/ selete Iakab/ ezt monduã. Atãnsiãi firfiãk/
 halgassãtõf meg az en befõdemet. Az Simon meg befillẽ ennek e
 lõtte mikippen az isten meg lãtõgatta ligen ũ általa az pogãnipek
 hõg ũ fõzõlõkõf nipek venne az ũ neõibe/es az profetãk befõdi vgan
 ezent mongãt/ mint meg vagon iruã. Ezeknek vtãnna meg tẽ
 rek/es esmeglenfel ippũtem az Dãuidnak haylãtãt/ mellie esett/
 es az ũ romlãsit meg vnyũtom/es fel állatom azt/hõg az emberek
 kif meg marattanak/az vr istennek sãlgallanak/es minden pogãn ni
 pek kũre az en neuem seghiczighũl hiuattatott/az vr isten mongã
 ki mind ezeket tĩsi. Nũluã vadnak az vr istennek õrõktũl fogua
 mind ez ũ mũlkedeti. Ennekõfãirt en azt itilem hõg nem kell bãn
 tãfõtra lennũnt azõfnek/kif az pogãnoknak fõzõle az istenhez for
 dulnak/ de irni kell azõfnek hõg magõfõf itelben meg tartõstãssãk
 az bãluãnoknak fertelmessighitũl/es az parãznãfãgtũl/es az meg
 fõntõtt lelkes állattũl/es az vĩrtũl. Mert righi ũbõktũl fogua vad
 nak

Az Apostoloknak

És Moisésnek minden városokban kik az ú törvényt hirdették az síri
gogákban/ holott minden szombaton oluassák. Egottan kellemetes
fogtak láttaték ez/ az apostoloknak/ és az eggházi nipeknek min
az eggházi eggházbeli nipekuel egetembe/hog ú közzölök válastott fu
stator borzatnanak Antiochiaba az Palual/ és az Barnabasual
az Judast/ kinek vezeték neue Barfabas vala/ és az Silast/ kik az
atasiak közzöt sú emberek valának/ kiknek kezinek általa levelet és
küldinek/ mellet ez vala értelme. Mú apostolok/ és eggházi nipek
és egéb atasiak/ köpönetet irunk az atasiaknak/ kik Antiochiban/ és
Siriaban/ és Sziliciaban vadnak/ kik pogán hitből/ az keresztén hit
re fordultanak. Mivel hog meghallok/ hog mú közzölünk nikit tú
közzötök menuin/ meg háborítottanak tútokot az ú behiduel afara
ván el vesteni az tú lelketeget/ paranczoluán tünettek hog fórnül me
telleggetek/ és hog az Moisésnek törvényt meg tartatók/ kiknek
mú túlunk erre értelmek nem volt. Zonal láttaték múnékünk kik es
genlókippen egbe gültünk/ hog válastott embereket borzástunk tú
közzötök az Barnabasual/ és az Palual kiket mú keretink/ kik ve
szedelemre vetettik az ú lelketeget az mú vrunknak az Iesus Zhrisztu
nak neueirt. Annakofairt közzötök közzötök az Judast/ és az Si
last/ kik úk és behid kerint vgan azont mongák tünettek. Mert ta
nak láttaték az bent lileknek/ és múnékünk és/ hog valami több ter
het tú reptök ne vetninek/ hanem ezak ezeket/ kiket súklig meg tar
tant/ tudni illik/ hog magatokat itelben meg tartóztatátok az
Zoktul/ az melleket az báluánoknak áldóstanak/ és lelkes állatoknak
díritül/ és meg fontott lelkes állatoknak hufatul/ és paráznasagtul
kiktül ha meg tartóztatátok magatokat iol tihitek/ legetek eggházi
ben. Annakofairt miforon azokot el közzöttük volna Antiochiaba

mentnek / es az Iosafagot eggybe guntuin / meg adak unekiel az leueket
 mellet mitoron meg oluasianak volna / nagon orulinek ez vigasztas
 lason. Judas fediglen es Silas mitoron uk es profetat volnanak
 bu besiduel intet az atafiatot es meg erossintet ukot. Mitoron ke-
 diglen valamene ideiglen egetembe ott lafoztanak volna / bifeisiguel
 bozatat ukot az atafiat az apostolothoz. Jonak lattatet fediglen
 Silasnak hog vgan ottan maradna. Pal fediglen es Barnabas An-
 tiochiaban lafoznak vala / tanjtuän es hirdetuin az vr istennek be-
 sidit / több egéb tanjtuänökual . Eggy nihän napofnak vtanna fedig-
 len monda Pal az Barnabasnak. Teriunk meg immaran / es lator-
 gassul meg az mü atansfiat mint vadnak / minden varosot berte-
 kiben az vr istennek besidit hirdettul. Barnabas fediglen tanarzul
 agga vala / hog az Janosi es u hozzaiof venne / kinek vezetik neue
 Marcus vala. Pal fediglen nem akaria vala hog hozzaiof adna
 magat az / ki u tulot el szakadott volna Pamfiliaban / es u velet az
 munkara nem ment volna. Oll nag vetekeds vala fediglen u fozot
 ot hog eggit az masiktul el valnek / es Barnabas Marcusi u mel-
 eg viutin / baton Ciprusba mene . Pal fediglen Silas u hozza vas-
 astuän / el mine / es az atafiat utet az istennek ledvoinet asanlak.
 Szeneuel iar vala fediglen Siriaban / es Siliriaban meg erossint-
 uin az eggharbeli nipeket.

Zenhatodik rife.

Vta fediglen Detebe /
 es Eistraba. Es ime egg
 nimell tanjtuän vala ott
 kinek Timotheus vala ne-
 us / ki egg nimell Sido as

22 Apostolofnar

fön fia vala / ki tereften hütre fordult vala / de az ü atla Görög vá-
 la. Ez Timotheusrul io tarubizonfagot tiffnel vala az atafial / kif
 Eistrāban es Tronumban laknak vala. Afarā Pal hog ez Timo-
 theus ü vele el menne / es miforon ü hozza vutte volna / forniul mes-
 eileg ütet az Sidofirt kif az ott valóheleken valānak. Mert mind
 euggaf vala hog az ü atla Görög vala. Miforon fediglen az vāro
 sokot el iariat vala / ünefiek aggāf vala hog meg tartanak az el vő
 ghezett dolgot / melleket az apostolof berzetteket vala / es az egg
 hazi nyel / kif Jerusalemben valānak Annafofirt az egghāzbeli
 nyel meg erössülnek vala az hütben / es minden napon az ü pamok
 neuekedik vala. Miforon fediglen el iartak volna / Frigianak / es
 Galarianak tartomānāt / es miforon az bent lilek meg tiltotta vol-
 na üföt hog Asiaban az istennek iglit ne hirdetnek / Mnsiaba me-
 ninel / es onnan ügefereznek vala Bithiniaba menni / es az bent lilek
 nem engbede ünefiek ezt. Miforon fediglen Mysiān által mente-
 nel volna / Troasba meninel alá / es Pal nel ott latāsi lata. Vala
 egg Macedoniabeli firsiu filattatik vala ü elotte allani / es ütet fir-
 ni es ezt mondani. Jün Macedoniaba / es lig leghelegül munes-
 künk. Minek vānna fediglen ez latāsi lata / legottān Macedoni-
 aba ügeferezink m:nni / biz onosofka titetuin hog az or isten az ire hi-
 utt volna / m:inför hog ünefiek Euangelium or predikallānk. Annak
 ofirt miforon vizre szállottunk volna Troasbol / hatonak egenes folā
 faual Samotrabea m:niak / es az vānna való napon Neapolisba
 es on an Filippibe / mell Macedonianak riginel ell vārsba / es
 mell vendig nyucl ütettenek vala meg. Valānk fediglen az on
 vārsban egg nibān napon ott laforuān / es egg Bombat napon ki me-
 ninel az vārsbol az fofu viz mell / holott poltanak vala imādofirni

és le ülvén bolunt vala az aszotoknal kit oda gúlt enek vala. És egg
 nimell aszón kinek Lidia vala neue/ki bārson āros vala/és az Ebn
 atirusbeli nipeknek vārosābol tāmādott vala/és aigtatos aszón vas
 la/meg halgatā az istennek befīdit/ kinek az or isten meg nitō az ū
 fūit hog azokra figelmez nek/ melleket az Pal mond vala. Mikos
 ron fediglen meg keresztekedett volna ū/ és az ū hāzabeli nipe/ firs
 ūfōt ezt monduān. Na hito nek itilitel engemet lennem az or isten
 nek/ iouetek be az en hāzamba/ és marogगतot itt/ és erre reā bira
 mūnfōt. Törtinet fediglen ez mikoron mū imādsāgra mennink/hog
 egg nimell leān iūne elōntbe/ kiben iouendō mondo kellet vala/ mell
 nag neresighe ad vala az ū vrainak iouendōt monduān. Ez vtānnia
 tūvīn Pálnak/ és mūnekūnt kiālt vala/ és ezt monga vala. Ez em
 berek az felsighe istennek fogat/ kit ūdūssignek vtāt hirdetik tūnek
 eek. Tībi vala fediglen ezt sol napokōn. De az Pal nehez kedroel
 ſeneduīn ezt/ és hātra forduluān monda az kelletnek. Paranczos
 sol teneked az Iesus Xhrisufnak nevinet āltala/hog mennā ki ez
 leāntol. És azon orāban ki mine. Mikoron lāttak volna fediglen
 az leānnak vrain/hog minden neresignek remisighe el vesett volna
 ūnekiet/ meg fogāt az Palt/ és az Silast/ és az piarāra vonāt ū
 fōt az fū embereket/ és az hadnagotnak eleibe viuek ūfōt/ és mon
 dānak. Ez emberek meg hāborīgāt az mū vārosunkot/ mikoron
 Sidok legenek/ és oll ſerz iseket hirdetnek/ melleket nem illik mūne
 kūnt fogadnunk sem tartanunk/ mikoron Romabeliek legūnk. És sol
 nip ſolamek ū ellenek/ és az vārosbeli fū emberek az ū ruhāiofot meg
 ſafāstūān paranczolanak hog ūfōt veszőkuel meg vernek. És mi
 koron sol rapālofot tūttenek volna ū raytof/ tōmlōrābe vetek ūfōt/
 paranczoluān az foghār ōrizonet hog nag ſorgalmatossāgual ōriz

22 21p ostoloknaſ

meg úfot. Kinet miforon ekkippen paranczoltanak volna az bello tom
 lörzbe vetg úfot/ es az u labofot falodaba verg. Infelnet kediglen
 idein az Pal/ es az Silas imadkozuan/ dirzint vala az istent.
 Nagattat vala kediglen ezt az foglof. Nag hirtelen iguel kediglen
 nag föld iudulas lun / v3 hog az foghaznak fundamentoma es naz
 gon fel haniattatnet. Es legottan az antof mind meg nitanak /
 es mindenekrül el odanak azof az miuel ufot meg kofofstik vala.
 Fel serkenuin kediglen az foghaz orizo miforon latna hog az tom
 lörznet antata nitua volna/ torit huuelibol fi vonuan/ meg akaria va
 la umagat olnt/ mert azt alinta vala hog az foglof el futtanak vol
 na. Kialta kediglen az Pal nag fel sroual/ es ezt monda uneki. Va
 lami gonofst magadon ne tig/ mert mind itt vagunk. Es vilagot fir
 un az tom lörzbe be omla/ es meg rettenuin Palhoz es Silashoz
 egef/ es fi hozuan ufot az tom lörzbol monda. Vraim mit kell enne
 kem tennem hog uduozullek. Es azof ezt mondaf. Higg az or Je
 susban/ es uduozulst te/ es az te hazabeli nip. Es az or istenket be
 hidit hidetel uneki/ es mind azofnak fil az u hazaban valanak.
 Es az ipnet vyan azon oraiaban u hozra viug ufot/ es az u sebetet
 meg mofa/ es legottan meg kereftelkedef mind u maga s mind az
 u hazabeli nipe. Es miforon az u hazahoz vitte volna ufot/ as
 tal vite unekiel/ es orule ranta hog mind hazabeli niptuel az isten
 net hitire fordult volna. Es miforon fel taniadott volna az nap/
 az hadnagof bolgofot kuldint/ ezt monduan. Borzad el amaz em
 bereket. Vreg uzene kediglen az foghaz orizo az Palnak ez be
 hidet. Az hadnagof hozram kuldottenet hog el borzassalaf tufofot
 Annakofairt fi menuin innen mennetek el bife iguel. Az Pal kedig
 len monda unekiel. Toruinellul az koz nip elott meg vrettetnet min
 e

föt miforon Komabeliek legunt / es annak utanna tomlo'zbe veltis
 nek / es immarañ tiffon úz neki fi múnföt? Bizon nem / hanem ius
 lenek el ú magol / es vigen: f ki múnföt. Meg mondak fediglen az
 hadnagofnak az bolgak ez befideket / es meg filemlinek ezt hasuann.
 hog Komabeliek volnanak / es hozzaiof menuin firek ufot hog neki
 f meg bozantnanak / es miforon fi hostak volna ufot / kirik vala / hog
 az varosbol fi menninek. Ki menuin fediglen az tomlo'zbol az Eide
 anak hazaba meninek be / es az atafiatot latuan meg vigaftalak
 fofot / es onnan masua meninek.

EZEHETEDIK RIFE

Miforon fediglen vtok
 ban Amphipolis / es
 Apollonia astal men
 tenek volna / Tessalo

reba meninek / holott az Sidofnak lnyagogaiot vala. Az u fofasa
 rint fediglen Pal u hozzaiof be mine / es három sombaton fof
 la unekief az irasofbol / magarazuāñ / es befidinek helit aduan
 irasofbol hog kint kellett ligen benuedni az Zhrifusnak / es halo
 bol fel tamadni / es hog ez volna az Xesus Zhrifus / fit en v
 nd tunektek hirdetek. Es nifik u fozzolok meg fordulanak / es ma
 tot az Palhoz es az Silashoz adak / es antatos Borogofnek
 g sokasaga / es fu asponof nem feuesen fordulanak meg. Az Sidof
 iglen fit hutetlensigben maradanak irigsigben lelectzinek / es me
 on ala valo / es el vetett gonof embereket vuttenek volna u mel
 f / es miforon meg sereglettenek volna / fel inditak az varost / es
 Sazonnak hazara meninek / etben ugkezuin hog ufot fi hoznak

22 ApostoloEnaf

az nipnet eleibe. Es miforon meg nem talaltat volna ufot, az Jo
 sont az varos tarto su emberehez vonbat vala / es u velet egg m-
 ban atafiatot / es ezt kialtat vala. Ez emberel kif ez foldnet keret-
 sigbit meg habomgottat / ide es el utttenet / kifet alaattomba az Ja
 son be fogada / es mind ezef az Zabarnaf el vighzett / es ki adott
 paranczolattnaf ellene tiffnet / miforon mas firalt mondanaf
 lenni / az Jesusi. Fel indjatt fediglen az nipnet solafagat / es az
 varos tarto su embereket / zefet meg haluan. Es miforon magof
 mentifiben eleg titelt vutttenet volna az Jafontul / es az egébeftul
 elborzatat ufot. Az atafiat fediglen minden kifetelem nellul ir-
 ez aka ki borzatat az varosbol mind az Palt s mind az Silast Ber
 theaba. Kif miforon oda iutettanaf volna / az Sidofnal synagogas
 vaba meninet. Azof fediglen nag nembol tamattanaf vala / azof fo
 zott kif Tessaloniceban valunaf / kif be vuttit vala az istennef befi-
 dit lelketef minden kif voltaul / es minden napon hannaf s vetit
 vala az irasofet / ha vg vadnaf azof. Sofan hunef fediglen u tozzo
 lot mind tiffeteles Borog asporiof / s mind firfiak nimi keufen.
 Miforon fediglen meg ertettit volna az Tessalonicebeli Sidof hog
 Zerrheaban es hirdette volna Pal az istennef igbit / oda meninet
 es ott es az nipnet solafagat fel indjatt vala / es legottañ akkoron
 es az atafiat ki borzatat az varosbol Palt hog az tengherre men
 ne. Silas fediglen / es Timotheus ott marada . Touabbā az kif
 Palt kifirif vala / el meninet es el viuef utet mind Athenasiglan
 kouefigbet viun az Paltul az Silashoz es az Timotheushoz hog
 nag gorfafagual u hozza menninet. Pal fediglen miforon Athenas
 ban varna ufot / meg gberied vala benne az u lelke / miforon latna az
 varosbeli nipet hog baluan imadasra atta magat . Veteftedit vala
 annafola

annakofairt az synagogában az Sicutual és azofual, til antatofot
 mak lattatnak vala lenni az piarzon/és minden napon azofual fel
 törtinet berint ú horzá mennek vala. Tufafodnak vala fedig ú vele
 deteked: suel egg nihán pogán bójrzel kit Epicurusnak tanítuáni va
 lának/és kit Stoicus fővetői valának/és nitik ezt mongák vala
 Mit akar mondani ez fő hordozo? Egebel fediglen ez
 mongák vala. Lattatik ez ember vjördögnek hirdetőinek lenni/
 ezt fediglen ezirt mongák vala/hog az Zelust/és az fel tamadaft
 hirdeti vala ú nekik. És meg foguán üteti az Marcius neuú v'zás
 ra viuek ezt mond uán ú neki. Meg tudhattuki mirzoda legen az vj
 tudomán az mellet te befillest? Mert nimi en dolgot arcz hallas
 tunk múnékunk. Annakofairt meg akariuk tudni ezet mirzodak les
 senek. Az Athenasbeliek fediglen mind/és kit vendig lippen ott az
 városban iárnak/és kelnek vala/semmi dologban egébben magokot
 nem foglallak vala/hanem hog befidet tenninek/ouag halgatnának
 valami vszajot. Pal fediglen az Marciusnak v'z'arának főzepiben
 luan monda. O tú Athenasbeli firfiak mind egebelnek főzotte nem
 okat horzá tiuin/nagubb hiaba valo isten filóknek latlak tütököt.
 Mert el iaruán/és meg nizuin azofot/kitnek tú tisteffighet tist
 ek/olt mint istennek/talalik egg oltart és/mellen ez vala meg ie
 tün. Az esmeretlen istennek. Annakofairt az kit tú nem tuduán tist
 kletk/azt en meg hirdetem ünektet. Az isten fi ez világot tea
 mté/és mind azofot kit ez világon vadnak/az miuel hog az
 tenin: k/és az földnek v'ra ligen/nem kézucl alkotott templumbari
 kit/sem emberi kezekuel nem tisteltetik/mint ha súfós volna
 valami állatnélfül/mikoron ú oggon illetet mindeneknek/és libela
 tet minden állatok berte/és egg virból terem:é az emberekté

22 Apostoloſnaſ

nel minden nemzetit / hog lafoznet mind az egbiſſ földnet ſinin /
egselöl el vighezg az embereknek adott idöket meczziglen kellen tar
vani / es az ü földön valo lakofoknak hatart tun / hog az istent keres
net / ha törinet berint kezefuel ütet meg tapashtalhattak / es meg
talalhattak. Zollehet eggifunktül es tauul ne legen. Mert ü ältala
ilunk / es ü ältala indituk magunkot / es ällatunk berint ü ältala
vagunk. Mikippen nitik az tü Görög nemzetisgeteknek közzöke va
lo vers berzö mesteret es meg mondottak ez ighifuel. Mert az is
tennet ſiai vagunk. Annakofairt mikoron az istennel nemzeti les
gunk / nem kell nekünk azt alijtanunk hog az isten hasonlatos legen az
aranhoz / es az ez iszhöz / auag az tühöz / mell köuet emberek mester
siguel / es leliſuel faragtanak ki. Es ez tudatlanſagnak ideit mikos
ron ez ideiglen el titkosta volna az isten / mostan hirdeti meg az
embereknek hog mindenek mindenütt eſelbe vegit magokat. Annak
ofairt hog el vigheſtre az napot mellen meg itili iouendöre igoffags
ual ez földnet keressigbit az firſiunal ältala / kinet ältala el vigheſs
te vala / mindeneknek hütöt aduan / mikoron halottaibol fel tamashta
ütet. Mikoron kediglen hallottak volna az halottaknak fel tamada
ſat nitik ü közzölök möuetik vala / nitik kediglen mondának üneki.
Akarunk tighedet halgatnunk esmeg ez dologrul. Ezenkivpen az Pál
ki mine ü közzölök. Nimi firſiak kediglen Palhoz adak ü magokat
es hünek az Euangeliumnak / kinet közzötte vala az Areopagita
Dienet / es egg asponiallat es / kinet Damaris vala neue / es es
Cgebet es ü velet.

Tizenolcadik rife

Anak vtanna az Pál Athenasbol ki menuin Los
rintusba

rinthusba mene⁷ es talala ott egg
 nimi Sidot/ kinek Aquila vala ne
 ue/ ki nemzetisig berint Pontusbol
 valo vala/ ki ez mi napon iutt vala
 oda Olasorbagbol/ es talala az u
 felesightt/ kinek Priscilla vala neue
 annafokairt hog Laudius azt paranzolta volna/ hog az Sidot ki
 nenninek Romabol/ u hozzaiof mene/ es mivel hog u velet egg
 neferisiget tud vala/ u nalol lakik vala/ es munkalodik vala. Az u
 neferisiget kediglen sator kotis vala. Vetekedik vala kediglen az
 synagogaban minden szombaton/ es inti vala mind az Sidotot es
 mind az Szerogokot. Mikoron kedig meg iutt volna Macedonias
 ol az Silas/ es az Timotheus/ lelkiben minden felol meg borult va
 . Az Pal vallasi tituin az Sidotnak/ hog az Jesus volna az Mes
 sas. Mikoron kediglen azot ellene mondananal/ es istennek ellene
 valo szidalmas befideket szolnanal/ az u ruhalt meg razuän monda
 nekiet. Az tu vitetet az tu feieteken. Es nyista tituin ennek otanna
 az pogänokhoz meget. Es onnan el menut egg nimi embernek has
 zaba mene/ kinek Justus vala neue/ ki angatos ember vala/ es kis
 t haza binte az synagoga mellett vala. Az Krispus kediglen/ az
 synagoganak feiedelme/ hün az istenben mind eghisb hazabelt nipt
 l/ es az Zorintusbeliek közzöl nag sokan ezt halgatuan hütre
 rdulnak vala/ es meg keresztekednek vala. Monda kediglen az ve
 ren ijeli latasnak altala az Pálnak. Ne fill hanem szoli/ es vesteg
 t halgass/ annafokairt hog en te veled vagol/ es senki te read nem
 dul/ hog gonoszt tegen teneked/ mert sok nitem vagon enneken ez
 roszban. Delin lün kediglen ott estendeig/ es hat holdnapig/ es sas

22 Apóstofofnak

hűga vala úfót az istennek befűdure. Mikorõn kediglen az Gallio &
 rhananak tűstartoia volna / fel tãmadãnak az Sidof egg akaratal
 az Pãlnak ellene / es az itűlõ befűnek eleibe viűgűt ert monduãn.
 Es az tũruinnek ellene tanűga az embereket hog az istent tűstellit
 Mikorõn kediglen az Pal immaranã azon volna / hog fãiat meg nűs
 sa / monda az Gallio az Sidofnak. O tũ Sidof / ha esmẽrnim hog
 valami hamiss dolog / auag gonof vitet volna ez dologban / milto vol
 na hog el tũrnilet tũtũfũt. Ha kediglen fũrdűstet vagon valami be
 fűdrũl / es neuetrũl / es az tũ tũruinetrũl / tũ magatof lãssatof meg
 azt. Mert en effele dolgokban nem akarof biro lennem. Es el ũ
 zũ úfõt az itűlõ befűnek elũle. Mikorõn kediglen meg fogtãl volna
 mind az Sũrũgũl az Sosihenest / az Synagoganak feiedelműt / verűt
 vala az itűlõ befűnek elũtte / es Gallio ezekuel semmit nem gondol
 vala / Pal kediglen annak vtãnna sok napon lãfűt ott / el bulczũzũãn
 az atãsiãktũl / onnan Sũriãba mene vűzũn. Kũuetũn űtet Prűsũrűs
 la / es Aquila / minet vtãnna meg nűrte volna feűt Lenchreben.
 Mert fogadãsa vala. Es Esűsũsba iuta / es ũfõt ott hagã. V fe
 diglen be műne az Synagoga / es ott vetefűdűt vala az Sidofual.
 Mikorõn kediglen azof kűrűt / hog tũbbideig lãkozűt ũ nãlũ / rea
 nem hanla / hanem el bulczũzűt ũ tũlũt ezt monduãn. Mindenese
 tũl fogũãn ez fũzũl valo ũdnepũn Yerusalembe fell lãkozũnõn enne
 kem / de esmeglen meg tũretũ hũzũatũ isten akarattãbol. Es Esűs
 sũsũbol vűzũe pãlla. Mikorõn kediglen Zesãreãba iutott volna / es
 fel ment volna / es meg lãtogattã volna az egghãzbeli nűpet Antio
 chiãba le tũue. Es ott lãkozũãn valami ideiglen / el műne / es pũrũ
 uel el tarã Galãrianak / es Frigianak tartomãnãt / es az hűtben
 meg crũssũũtũ vala mind az tanũtũãnũfũt. Es egg Sũdo kediglen lűnűt

Apollos vala neue/ es nemzeisig berint Alexandriabol tamadott
 vala/ ki isten bolso ember vala/ es az irasban hatalmas / E fesusba
 iuta. Ez az istennek otara meg tanitattott vala/ es buzgo lett u
 uin/ bol vala/ es berelmetesen tanit vala egebet az isteni dolgok
 ra/ ki az az Janosnak keresztsigheit tugga vala. Ez es nag saba
 don kezde bolni az synagogaban/ kinek bauat mikoron meg hallottak
 volna Priscilla/ es Aquila/ u hozzaiof viuek utet/ es iobban ele
 ibe adak uneki az istennek otat. Es mikoron Achaiaba afarna men
 ni/ az atafiat intetuin/ iranak az tanituanofof/ hog forzibe ven
 net utet. Ki mikoron oda tutott volna sokat hasznala azofof/ ki az
 hutre fordultanak vala/ az istennek aiandikanak altala. Mert nag
 erossen gozedelmet viuen vala az Sidofnak ellene u velek niuian
 vetekeduin/ es meg mutatuan az irasofnak altala hog az Iesus vol
 na az Messias.

Ezenkilengedik risz.

Un fediglen ez mi
 koron Apollos Co
 rinthusban volna /

hog Pal el iaruian az tartomanofof nak felfo riszit. E fesusba menne es
 ott talaluian egg nihon tanituanofof/ monda unekief. Vuttetek
 bent leket minek otanna az hutre fordultatok? Es azof mondanak
 neki. De ingen sem hallottuk ha bent leket vagon. Es monda unekief
 Ehog miuel keresztekettetek meg? Es azof mondanak. Az Janos
 keresztsigheuel. Monda fediglen Pal. Az Janos az illet nek meg iob
 bb ij kijafanak

22. Apósztolónak

bűnösöknek keresztigbiuel keresztelt / predikálván az népnek az felől /
 ki ú oránna el ióuendő volna / hog hűtre fordulnának / az az / az
 Zhrifus Jhesusrul. Ezeket halván meg keresztelkedinek az vr Je-
 susnak neube. És mikorön az Pál az ú tezeit ú reáiof tútte volna
 ú reáiof ióue az bent lilef / es sok néluetén fölnek vala / es profetál-
 nak vala. Valának kediglen mind az firfiak közél tizenfetten. Be-
 menuin kediglen az synagogába sabadon föl vala három holdnapig
 lan vételeduin / es fölúan ünektel az istennek orpágarul. Mikor-
 on kediglen nitik meg kemihettenek volna / es nem a farnának az hűt-
 re fordulni / gonoskul fölúan az vr istennek orarul az sokaságnak elötte
 ki menuin ú főzzölökkel válastá azoktul az tanjtuánokot / minden
 napon tanuságot adván egg nimell feiedelemnek mulato helin. Eueg
 kediglen ezt két estendeiglen vó hog mind azok kik Ásiaban lafoznak
 vala hallanak az vr Jhesusnak beszidit / mind Sidok s mind Bírógöl
 Es ieles tehetelighet tiben vala az isten az Pálnak tezeinek általa
 vó hog az korokra es el pinnek az kézi kézzenököt / es az korpoágos-
 kot / mellek az Pálnak tessit illettik vala / es el táuoznak vala az ko-
 rozrul az betegsighet / es az ördögök es ki mennek vala belölök. Ni-
 tik kediglen az Sidoknak főzzöle / kik ide s toua iárnak vala / es örd-
 gögöt üznek vala meg kisirtet hog ha az Jhesusnak neube ördögöt üz-
 het minel / es hivat az vr Jhesusnak neuit azokra / kibben pokolbeli ör-
 dögök valának / es ezt mondák. Paranczolunk tünektel az Jhesusra
 kik az Pál predikáll. Valának kediglen azok kik ezt tessik vala Sce-
 ua neuú Sidonak nimit hēt fiait / ki sú pap vala. Feleluin kediglen
 az gonosk kellet monda. Az Jhesus elmérem / es az Pált es tudom-
 tó kediglen kik vattot? És ú reáiof fölúan az ember liben az gonosk
 kellet vala / es ú ranytok vralfođuánzeröt vün ú ellenek vó hog mezn
teden

selen es lebeseñ futanak ki az házbol. Ez dolog lediglen tudáfolra
 lán mindeneknek/mind Sidorának s mind Görögöknek kik Jhesus-
 ban laknak vala/ es filelembé esinek mind azok/ es fel magasztalták
 vala az or Jhesusnak neuit. Es azoknak közzöle kik hitre fordultak
 vala/ sokan Pálhoz mennek vala/ vallást tiuin/ es ki hirdetuin
 az ú ezelekedeteket. Sokan ledig azoknak közzöle kik hitaba valo tu
 dománual istenek vala konueit eggbe horduan minden embereket lat
 eára meg ighetgt/ es mikoron arrat meg vetettik volna azoknak/ öts
 uen ezer pinz arranak talalat. Ekkipen az or istennek beside erös-
 sen neuekedik vala/ es erot vissen vala. Mikoron ezek be töltenek val
 na/ el vigbez leltiben Pál Macedoniát/ es Achaiát el iaruän/
 bog Jerusalembé menne/ ezt monduän. Minnek vtanna ott lendek
 meg kell ennekem Romát es latnom. Mikoron lediglen azoknak
 közzöle kik unekiek folgolnak vala kettöt Macedoniaba hozattanak
 volna/ tudni illik Timotheust/ es Erastust/ ú maga egg ideig
 Asiaban marada. Azon udoben nag háborusag tamada az kereszten
 vüirt. Mert egg nimell Demeter neuü ötuös/ ki az Dianának e
 güst templomot ezinal vala/ es ez fele keresetben nem kirzin here
 ighet ad vala azoknak kik azon mestersigbeliek valanak/ kiket miko
 ron eggbe hitte volna/ eggbe hiva azokat es kik az ú mestersighez
 vafonlatos müesek valanak/ es monda. Eü firfiat tuggatol bog ez
 mestersigbeli mübol vagon münelünk keresetünk/ mind lattatol s
 mind halltatol bog nem ezal Jhesusnak városaban/ banem közet
 mind eghisß Asiaban ez Pál az nipnek azt mondotta/ bog nem iste
 nek azok kiket emberi keresuel ezinalnak/ es azt tütte bog az ú be-
 tidit el hitnegt/ es nag sok nipet fordintott el. Nem ezal az mü me
 rsiginkbeli keresetben vallunk ledig farti/ ha berzülete el vés/ has

22 Apostolofnak

nem annál selette az nag Diana nak temploma es semmit tudatik
 es iouendore az Diananak felsighes volta es el vés/kit eghiss Asia
 es ez vilag tisztel. Mikoron ezeket hallottak volna haragual be tel-
 nek/ es fel kiáltanak ezt monduan. Nag az I. fesusbelieknek isten
 ossbona az Diana. Es be telek mind az eghiss város az fel indult
 nipnek öbue. ... gúlisuel/ es egg afaratual az piar'ra rohananak/ es
 megfogak az Baiust/ es az Aristarchust/ kit Macedoniabeliek vaz-
 sanak/ es az Palnak tarsai. Az Pal kediglen mikoron be atarna
 menni az nipeknek közibe/ nem hagak az tanjtanok. Nisit kedig-
 len Asianak fü emberi közzöl es kit uneki barati valanak/ u hozza
 küldinek/ es firik vala ütet hog az piar'ra ne menne. Annakofairt
 egebet egebet kiáltanak vala. Mert az eggebe gúlt nipnek sokasaga
 öbue eluegúlt vala/ es sokan közzölöt nem tuggak vala mi öfirt gúlt-
 tenek volna öbue. Az sürü nipnek közzöle kediglen elő vonanak egg
 Alexander neuü embert/ kit az Sidok elő tolnak vala/ hog befiduel
 az fel indult nipet le álljtaná. Az Alexander kediglen mikoron fe-
 ziu. / tett volna hog vestegleninek/ az nipnek befiduel elegbet afar
 vala i. nni/ kit mikoron meg esmértik volna hog Sido volna/ nag fel
 so tamada egetembe mind az nipnek közzöte/ közel két oraignan/
 es ezt kiáltak vala. Nag az I. fesusbelieknek isten ossbona az Diana
 Mikoron kediglen az irastudo le álljtotta volna az nipnek sokasag-
 gat monda. I. fesusbelt firtiak/ mert kirzoda az ember ki nem tuge-
 ga hog az I. fesus neuü város az nag Diana isten assont tiszteli/
 es az ki faragott kipet/ mell az Juptter issentül állott le? Annak
 ofairt mikoron ezeknek senti ellene ne mongon/ nem kell tünettek há-
 borusagot indjtanotok/ es valamit hirtelensiguel czelekednetek.
 Mert az enibereket ide hoztatok/ kit sem egghaz török/ sem bossu-

fagot nem tűttenel az tú isten aszpontoknál ellene. Hogy ha Demeter
 nek/és az ú társainak kik azon mestersigbeliek/vagon valami úgól/
 törümbeli güleket lipnek/és tífartok vadnak/feleltenel öbue/és vā
 dollak sembe eggmāst. Ha kediglen valamit egéb dolgokbol kiuāne
 tot/el vighezik tú közöttetel az törüin herint valo gülekezeten
 Mert filek ranca hog ez mai fel indulāsirt meg ne büntessenel mün
 köt mikorön semmi dolog ne ligen honnan ofat adhassuk ez mai nip
 nek fel indulājanak. És mikorön ezeket mondotta volna el borzāta
 az nipetnek gülekezett.

Huzadik rife

Miel otāna el lasa
 fudek az fel indule
 nipnek kiāltāsa: Pal
 u hozzāta biuān az

t anju. anofot/és ú:öt megöleluin el indula hog Macedoniaba men
 nen. Mikorön kediglen el iarta volna Macedonianak tartomānit
 és sot befiduel intette volna útot Görög orfāgba mine/és ott hā
 rom holdnapig liuīn/mikorön az Sidok lest vetet tenek volna hog ú
 tet meg fognak hāioba sālūān Siriaba atar vala menni. Annakos
 fāirt el vighezē elmiiben hog meg tērne/és Macedonia által men
 ne Siriaba. El mine kediglen ū vele társul Berthea városbeli So
 pater mind Asiaiglan. Az Tessalonice városbeliet közzöl kediglen
 társul el mentnek vele/ Aristarchus és Secundus/és az Derbe vā
 rosbeli Gaius/és Timotheus. Asiabol valok kediglen Tirtheus/
 és Trostimus. Mind ezet mikorön elöl el mentenek volna/meg vā
 rānāl münköt Troāsban. Mū kediglen az huzt napjai otān/ meta
 leten

22 Apostolofnak

Isten pogarczátual ilnek / Filippiból vizen való vtot tlein ű hozzár
 10f menink Troasba ötöd napra / holott mü hēt napon lafozánk. Ég
 ombat napon fediglen miforon egge gültenek volna az tanítuánok
 az kerirnek el begdelisire / az Pál az istentül bol vala ünektiek / el az
 taruán menni másod napon / es befidit el nyuta mind ij feliglen.
 Sok főuidnek vala fediglen az felhazban holott egge gültünk va
 la. Miforon fediglen egg iffiu űlne az ablakban / inek Euthicus va
 la neue / miforon nag álomnak miatta el nehezült volna / annál es
 inkább el nehezüle miforon az Pál sok ideig bolt volna / az harmad
 renden való felhazbol le esék / es halua viuek fel ütet. Miforon fe
 diglen az Pál le állott volna / űreá burula / es ű hozzár öleluin mon
 da. Meg ne háboroggatok. Mert az ű lelke ű benne vagon. Mifor
 ron fediglen fel ment volna / es el begdelte volna az kereret / es üt
 volna benne / sok ideig boluán mind virratta aiglan / vighezetre ekkip
 pen mine el. Előhozák fediglen az germeket eleuene / es ezen nem
 keues vigasztalást vünek. Mü fediglen haioha hagánk / es Affonba
 mentink haion / es ott väriuk vala az Pált. Mert ekkippen vigheze
 te vala / ű maga földön indul vala vtra. Miforonn fediglenn
 egetembe Affonba iutottanak volna / Pál es mü hozzánk oda iuta
 es ű vele egetembe Mitilenebe mentink / es onnan es vizen való
 vton másod napon Ehius ellenibe mentink. Az föuetkezendő napon
 fediglen Samos neuü fighetben ki fötink. Es Trogillusban mulat
 uán / másod napon Miletusba mentink. Mert Pál el vighezte va
 la hog vizen. E fesus mellöl menne el / hog Aszaban ideit hiaba ne
 mulatná. Mert siet valaha lehefighes volna üneki hog pünftök
 napian Jerusalemben lenne. Miletusbol fediglen E fesusba fö
 ueteket hozzatuan az kerefeneknek pistorit ű hozzár biuata / kik mē

Isten ű hozzá tutottanak volna monda űnektek. Ez tuggatol az el-
 naptul togua mellen Asiaba be iouis mifippen minden űdöben tú ves-
 letel lüttem ligen / solgáluán az or istennek / lelkemnek minden ala-
 z otosságuál / es sol kónú huillat alofual / es háboruságotual / mell: k
 az Sidonak reám valo goncsá pandifibol törtinnek / hog sem mit űb
 magamot meg nem vontam azot kózzól / az mellek tūnektek háfno-
 tofra voltanak / es hog az istennek ighit tūnektek ne hirdetnim / es
 hog tútót ne tanítanálak kózzónsighes helen / es minden házak ber-
 te / tanúsippen vallásti uin mind az Sidonak s mind az Bórogól-
 nek / es az bündönek meg borzánattul / mellek nérenek az istentúl a-
 zol kif ileteket meg iobbították / es z hútrúl / mell az mü orunk-
 ban az I: sus Zhrisulban vagon. Es ime mostán en lelkemben /
 meg kótelestetuin Jerusalembé meget / mellben nem tudom mi dol-
 gok törtinnek en rantam / hanem ezakert hog az bent lilek minden
 vārosok berte vallásti ríben / hog fogágotra / es sanaruságotra meget
 oda. De ez dolog enghemet meg nem indit / mert nem annira berel-
 mes ennekem az en iletem mint hog el vigherzem az en solaso-
 mot örömucl / es ez solgálatot / mellek az or Zelustul vūf / hog tan-
 bizonóságot teget az Euangeliumrul / mellben az isten az ű hozzánk
 valo kedvot meg telente. Es im en tudom mostán hog ennek vāra-
 na nem láttátok az en semilemet mind tú kifnek általa vāt tú-
 tem / predikáluán az istennek orságat. Annakofairt vallásti ríbel tú-
 nektek ez mái napon hog en rísta vāgot mindenekek viritúl. M: rí-
 el nem mentem elötte / hog ne predikalnám tūnektek az istennek
 tanácsát. Annakofairt víselletek gondot magatokra / es mind az
 ighis nānra / mell nānban az bent lilek tútót pūspókókké túit /
 hog az istennek egghāzbeli nípit biritāt / es őrizzitek / mellek az

22 2Kp ostoloknak

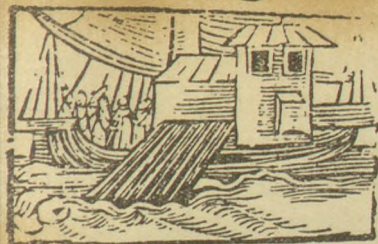
ú tulándon viriuel szerze. Mert en tudom ezt hog az en elmenisem
 nek otanna tú főzirekbe farkasok ünnek kik tútótót meg nehezitenek
 es kik az nánnak nem engbednek. Es vgan tú főzöletek es ta-
 madnak tirtial / kik vifhá valo dolgotot folnak hog tanítuanótot hi
 tessenek ú vtánnok. Annafofirt vlgázzatok / meg emlekezün rula
 hog három estendeig sem ngl / sem napual meg nem búntem ligen
 főnú hullatásimual intenem mindent. Es mostán atámfiat az islen
 nek atánlak tútótót / es az ú euangeliumának / mell az ú mú hoz-
 zánk valo fedvonek bešide / es sinek hatalma vagon az euangelium-
 nak fundamentomára felúl rakást tenni / es adni túnektek örökšighet
 mindeneknek főzötte kik meg benteltettenek. Senkinek nem kiuan
 tam gonosbul sem ezüstit / sem aránat / sem ruhátat / sóg tú magatok
 tuggátok / hog ez en fezeim túttik berit azofnak az mellekre enne
 sem búšighem volt / es azofnak kik en volem vadnak. Mindene-
 ket meg mutatit túnektek / hog ekkipen fell munkálodni az doctorok
 nak / es ú hozzátok fogadni azofok / kik meg az búten nem erőffel /
 es meg emlekezni az or Iesus bešidirúl. Mert ú mondá ezt. Ad
 dpg dolog adni infább / hog nem mint venni. Es miforon ezt mon-
 dotta volna térdeire eluin inádságot tün mind azofual egetembe.
 Nag srasok tamada fediglen mind azofnak / es az Palnak náta
 ra eluin azofokkát valo útet / bántoduán telefen az bešidirt / miellet
 mondott valo hog többé az ú bemisit nem látán / es az haioaba kifi

Musson eggedik rife

(ref útet.

Miforon fediglen ez meg lurt volna / hog el fakaduán
 ú túlök vizre szállottunk volna / egenes felásual Zo
 usba menink / es az vtán Xodusba / es onnan Para
 raba / es egg haioat találván mell Fenicebe mag:n valo ástak / abba

be báluañ el indulant. Mikorõn
kediglen meg kezdett volna terdzes-
ni mûnekünk az Ciprus azt bal kéz-
re haguã Siriaba indulant haion
es Tirusba menink. Mert az haio
ez városban rakodik vala le. Es mi

koron ott tanjtuãriofot talaltunk volna/heted napig vgan ottan la-
kãnt/fil Pálnak azt mongãt vala az lilefnek általa/hog Jerusalemben
be fel ne menne/es az hêt nap be teluñel induluã utunkon megunk
vala/es filirnek vala mûnkot mind naian mind felesigheuel s mind
fiokual egetembe/mind arziglan mig nem az városbol ki iuttunk vol-
na/es tãrdunkre esuin/az parton imãdãgot tunk/ es mikorõn mû-
reggmãstul bulzrut vuttunk volna/az haioha hãgãnt/azot kediglen
hãzõshoz tãrinek. Mû kediglen az vizen valo vfat el vigheruin Ti-
rusbol Ptolemaisba menink le/es az atafiatot ott meg latogatuã
egg napon lakãnt u velek. Hõdã felue kediglen mû fil Pãlual va-
lãnt Lesãreãba menink. Es be menuin az Filepnek hãzãba/ki
az Euangeliumot predikãlla vala az ki egg vala az hêt fõzõl/es u
mãla lakãnt. Valãnak kediglen ez Filepnek nig leãni/fil bõzõsighet
artanak vala/es profetãlnak vala. Es mikorõn sof napon latõs-
tunk volna ott/Sido orfãgbol nimi profeta iõue oda/finet Agabus
vala neue. Es mikorõn mû hõzãnt iutt volna/el viue az Pãlnak
vult/es u neki labait es kezait meg fõtõzuin monda. Ezt mongã az
kent lilek. Ezenkipen fõtõzik meg az Sidõ Jerusalemben az
firfiat az fig ez u/es az pogãn nipeknek kezefbe aggãt. Mikorõn
kediglen ezefet hallottuk volna/firiul vala mû es/es az egõb tanj-
tuãriof es fil ott az helyen latõznak vala/hog miuel Jerusalemben fel-

22 Apostoloknak

ne menne. Egottan felele az Pál es ezt mondta. Mit müeltel hog
 sirtol es keserghetitek az en büemet? Hisz vagot en az or Jesus nes
 ueire Jerusalemben nem ezal foglagra/hanem halakra es. Miso
 ron kediglen ütet arra nem birhattol volna/mü es rea hanglank ezt
 monduan. Em legen og mint az or isten akarta. Ez napot után fe
 dig terheintet fel viuin/ Jerusalemben megunt vala fel. Elicuinel
 kediglen mü velunk egetembe nimmel az tanjtuankot fözzöl Lesa
 ecabol/ es u velel hoznal vala egg nimmel Eipricbeli embert/ finek
 Sinason vala neue hog u nala lenne ballunk/ki riabi tanjtuank va
 la. Es misoron Jerusalemben mentunk volna örömei fogadanal: mü
 köt az atafiak. Masod napon kediglen be mene az Pál mürelunk
 egetembe az Sababhoz/ es mind be gülinek az egghazi nipek/ kiket
 or: sikon beretuel látott volna meg befillig mind azokat rend berint
 melleket az or isten az vogan nipek fözött tütt vala az u fogalat
 sanak általa. Es misoron hallottak volna azok/ dicziretet tiffnek
 vala az istennek/ es mondának üneki. Latod atamfia han ez er Si
 do vagon itt/ kif az hütre fordultanak/ es mind ezek az Mosfnek
 törünit forgalmatoson föuetik. Hallottak kediglen ezt te felöled hog
 azt predikalat hog az Mosfnek törünitül el sakagganak mind az
 Sidok kif az vogan nipeknek fözötte vadnak ezt monduan/ hog ul
 nem tartoznak törnüel metelni az u fiokot/ sem emberi berzis berint
 ilni. Mit kell azirt tennünk? Mindenessül fogua te kell gülni az
 fosafagnak. Mert meg hallak hog te ide iüttel. Azirt tedd ezt/ az
 mit teneked mondunk. Nig emberünk vagon müncünk kifnek foga
 dalok vagon/ vedd hozrad ezeket/ es vig tiffutast magadban azok
 val egetembe/ es nig fölzighet azokra/ hog az uf: tikit meg nires
 kif/ es mindenek meg tuggak hog semmi ligen az mit te felöled kal

Kottanak hanem te es az törvényben íaró / es az őrtzed. Az dolog
 nak felőle kediglen irant mü azoknak kif az pogan nipnek közzőle for
 dulának az hűtre / el vighezuin hog effelit valamit meg ne tartas
 nának / hanem ezal hog magofot meg tartofatnak azoktul / melles
 fet bāluānoknak ādorztanak / es az virtul es meg fontott lelkes āla
 lattul / es parāz nasāgtul. Egottan az Pāl az firfiatot ū hozzā vā
 uin / mōfod napōn tistulast vūn ū vele / es az templomba be mene /
 pirdetuin / hog az tistulastnak napiat be tōt tenek ligen / mind arzig
 mig nem ū irtettek mindenifirt aiāndikot vinninek fel az istennek .
 Mikorōn kediglen az hēt nap immāran kōzel be tōlt volna / az Sē
 pof kif Asiatol valok valānak / mikorōn az templomban meg lattak
 volna ūtet / mind az eghisē nipet fel inditak / es meg ragadā ūtet
 et kiāltuān. Israelnek nemzetsighibol valo firfiak / legetek seghie
 r iguel. Es az ember fi az mü nipunknek / es az törvénynek / es ez
 velnek ellene mindeneket mindenütt tanit. Annak felette az Görōs
 pōt es az templomba hozta / es kōz helle tütte ez bent helet. Mert
 lattak vala az Efesusbeli Erotimus az vārosban ū vele / mellet az
 sijnak hog az Pāl az templomba be vūt volna. Es fel indula mind
 az eghisē vāros / es az nip egbbe kezdte futni. Es az Pāl meg ra
 gaduān az templombol ki vonhāt vala / es az templomnak antait les
 ortan be zārlak. Mikorōn kediglen az ōn ūgetezninek hog ūtet meg
 llit / meg ūzenek az fctedelemnek fi az seregben ezet ember elōtt
 ar vala / hog eghisē Jerusalem fel indult volna. Es az legottan
 itezeket / es kōzadoskot vūn ū melle / es ū hozzāiok fofamek. Es
 azol mikorōn lattak volna az ezet ember elōtt iāro feiedelmet / es
 az itezeket zel hagāt verni az Pāl. Az ezet ember elōtt iāro feie
 lem kediglen oda iāruļuān meg fogā ūtet / es paranzola / hog fēe
 ce in lānczual

22 Apostolofnak

tanqual meg főtörné, / es kérdi vala kirzoda volna / es mit tüss vol
na. / Egebet kediglen egebet fialtanak vala az níp fözött. / Es miko
ron niluān meg nem érhetné ez dolgot az nípnek nag fialtásairt /
paranczola hog az táborba vinnék. / Es mikoron az gradicra iutott
volna / törtinek ez hog az vitezek kezdek vinni ütet azirt hog az níp
eröt tiffen vala ranta. Mert nípnek nag sokasága megen vala ü
stanna ezt fialtuān. / Old meg ütet. / Es mikor az táborba kezdetik
volna vinni az Pāl / monda az ezet ember előtt iáro feiedlemnek
Engbededi hog en teneked állak? / Monda az feiediem. / Euzzi
Görögül? / Te vagt amaz / Egiptusbeli ember / ki mi naponn nag
háborusagot indítal / es níg ezet segyeres embert vül ki az pusz-
tába. / Monda kediglen az Pāl. / En Sido nemből valo ember
vagos / Earsusbeli nípnek éggik / mell Lilitianak tartománaban nem
ala valo város / kirtel kediglen tighedet engbedd meg ennekem hog
állak az nípnek. / Es mikoron az meg engbette volna / fen āluān az
Pāl az gradiczon intist tün az ü / kirtuel az nípnek / es mikoron nag
ezendessig kütt volna / sola azotnak Sido neluen / es ezt monda.

Suzon:ttodik rish

T kirfiak afāmfiai / es
afātm halgastatok meg az
en befidemet / melluel en
magamot mentem tüelöt
tetek. / Mikoron hallottak
volna kediglen hog Sido neluen volna ünekiel / infab foganak halgat
ni / es mond. / Bizon az hog en Sido nemből valo firfiu vagok / ki
Lilitianak tartománának Earsus neuü városaban lüttem ez vilag
ra / de ez városban tartanak fel engbemet az Samalietnek labainal

És nagy gond viselisel tannatának enghemet az Sido törüiben/
 az istent fövetem vala/mikippén tú és mind náian vattok mostan/
 ki háborgatám ez vton való nipek mind halálglán/meg fótózuin/és
 tömlörzbe vetuin mind firtiafot s mind alponiállatokot/mikippén
 az fü pap és bizonságom ennekem/ és mind az egghazi nipeknek
 rende/kifitül leueket és vifet vala az afafiafra/ és Damascusba
 meget vala/hog azokat és kif ott valának fótózuin ide Jerusalembé
 be hoznám hog úfot meg büntetnek. Förtinek kediglen ez mikoron
 en oranon mennik/és Damascushoz fözelghetnek dil fele/hog hie
 eelenfiguel az menniböl nagy világosságot sineffiguel förtül venne en-
 ghemet/és az földre le esim/ és fözaratot hallik mellben ez mon-
 das lün ennekem. Saul/Saul/ mire háborgat/ z enghemet? En
 kediglen ezt felelim. Bram ki vag? És monda ennekem. En va-
 gót az Nazaretbeli Jesus kit te háborgat/ z/ és az kif en velem
 valának bizón az hog az világosságot látak/és ighen meg retteninek
 annak kediglen bauat nem hallak az ki en velem bol vala. Ezt mor-
 dom vala kediglen üneki. Bram mit teget. Monda kediglen enne-
 kem az or isten. Kell fel/és menn Damascusba/ és ott mindenes-
 ket meg mondanak teneked mellet el vighezuin vadnak teneked hog
 te meg teged. És mikoron nem látunk az világosságnak nagy dörzö-
 ighen való voltatul/kezen fogua viseluin enghemet az en tarsághim
 kif en velem valának/Damascusba menik. Egd nimelt Ananias ne-
 mü ember kediglen en hozzám töue/ki aintatos ember vala/az töre-
 ün berint/ és tonak lelettetett vala mind az Sidoknak tanubizon-
 ágauval/kif ott laknak vala/és elömbe aluán monda ennekem. Átam
 ia Saul/vedd meg az te semeidnek világosságot. És en azon orá-
 an semeimnek világosságot meg viuin/látam azt. És az monda

22 Apostoloena

Az mi atánkna istene meg eleitül fogva arra berzett tighedet hog
 meg esmernid az u afarattat / es meg latnad azt az mi igaz / es
 hozatot hallanal az u barabol / mert tanubizonaga liss uneki min
 den embereknel azofrul melleket lattal es hallottal. Mostan azirt
 mire tiff kisdelmet? Kell fel es keresztelleggél meg / es mosd el az
 te buncidet / es segherzigul hjad az or istennek neiat. E un fediglen
 ez mikoron Jerusalemben meg tertem volna / es az templumban i
 madkoznam / hog en lilefben el ragattatnam / es latnam utet ezt
 monduan ennekem. Dieff es mené ki gorsan Jerusalembol / mert
 be nem vifit az te en felolem valo bizonsag titeledet. Es en
 ezt mondam. Bram tuggat ul hog en az tomilorzbe vonsm vala
 ufot / es veresigbet tiffet vala minden sinagogakban azofon fit hif
 nek vala te benned. Es mikoron az Estuannak az te tanubizonas
 godnak virit ontanak / en es ott allos vala / es egg afaraton valik as
 zokual az u halalara / es azof ruhait orizem vala / fit utet meg olit
 vala. Es ezt monda ennekem. Meniel / mert en az pogan nipek
 bez messe borzatlak tighedet. Halgatkal vala fediglen az u befidit
 mind ez befidiglen / es sauofot fel emeluin ezt mongat vala. Bes
 sed el ez foldrul ez illen embert. Mert nem illit uneki ilni. Mis
 koron ledig azof kialtananak / es ruhajokot el hannak / es az egbe
 port bagigalnanak / paranzola az ezer ember elott iaro feiedelem
 hog az taborba vigit utet / es meg baga hog oszorokual utet meg kin
 zanak / es meg vallatnak / hog meg tudna mi ofairt kialtananak ek
 tippen u rea. Es mikoron az haz ember elott iaro feiedelem erossen
 meg kotostette volna utet / monda uneki az Pal fi u elotte all va
 la. Szabadi tunektek ez / hog meg oszorozzatok Romai em
 bert / es fit torvnuel bunosse nem letenek? Kell befidet az haz

ember előtt iáro feiedelem mikoron meg hallott volna az ezer em-
ber előtt iáro feiedelemhez mene/és meg beállé úneki/és ezt mon-
dā. Mit akarš tenni? Mert ez Romai ember. V hozza menuin az
ezer ember előtt iáro feiedelem/monda úneki. Mond meg ennekem.
Romai ember vagt te? És monda. V g vagon. És felele az ezer em-
ber előtt iáro feiedelem. En nag summa pinzuel túttem ezt hog az
Romabeli nipeknek főzzole egg leget. És az Pál monda. En kedig
vgan búletifemuel nérttem ezt. Annakofairt legottan el távozának
ú túle azok/fik útet meg akariak vala kirzani és vallatni. Az ezer
ember előtt iáro feiedelem meg filemlék/ minel vtanna meg tudā
hog Romai volna/és hog meg főörtette volna útet. Masod nae
pon kediglen bizonşagual meg akaruān tudni mi okirt vādoltat
az Sidoktulvel odortata útet/és meg hoga hog az sū papok be gulle-
nel/és mind az eghis tanár/és az Pál ki hozuān/lelkebe állata

Huszonharmadik rife

3 Pál kediglen az ú seme-
it az tanárzra vetuin/ és
ú reaiot erossen nizuin mon-
da. Akamfiat firfiat en

ninden io lelki esmeretuel viseltem en magamot az istennek elotte
mind ez mai naptiglan. Az sū pap kediglen Ananias paranczola-
zoknak/ kik ú elotte állanakvala/hog az ú fiaiat únekl. Legottan
monda az Pál úneki. Te megfejrintett fal/ meg vér iouendore té-
hedet az isten. Te és az töruinben úls/hog töruin berint itill enghe-
met/és az töruinnek ellene azt paranczolodi hog engemet verik
te? És az kik ott állanak vala mondának. Az isten sū papiat illete

22 Apóstofoinak

di bídalmas befíduel? Monda kediglen az Pál/Nem tudtam áram
 fiat hog sú pap ligen/mert meg vagon iruán. Az te nipednek feics
 delminel gonost ne mong. Mitoron kediglen tudná az Pál/hog az
 gülekezetnek eggit riße az Sadduceusok közzöl volna/ es az másik
 az fariseusok közzöl/ fel hialta az gülekezetben es ezt monda. Tú
 firtial aránistai/en fariseus vágof fariseusnak fia/ az halottaknak
 reminsighetérül/ es fel támadásokrul itiltetem en. Es mitoron ezt
 mondotta volna/ hasonlās lún az fariseusok/ es az Sadduceusok kö
 zött/ es el íakada eggmāsikul az gülekezetnek sokasága. Mert az a
 Sadduceusok azt mongák hog fel támadās ne ligen/ es hog sem an
 gál ne ligen/ sem lilef. Az fariseusok kediglen mind az két dolgot
 vallák. Nag fiáltās támadá kediglen/ es mitoron az irástudof fel
 költenek volna/ kik az fariseusoknak pártán valának/ egebetuel tusafod
 nak vala/ es ezt morgák vala. Semmi gonoffagot nem találunk
 ez emberben/ hog ha lilef íolt úneki auag angál/ ellent ne tarzunk
 az isiennek. Es mitoron nagon meg hasonlottanak volna/ az ezet
 ember elött táro feidelem filuán ranta/ hog el ne íaggattatne az
 Pál azoktul/ paranczola az vitezeknek hog le menninek/ es az
 Pált ú közzölöf íi ragadnák/ es az táborba íisirneket útet. Az íouet
 kezendő íel kedig meg íelenek úneki az vristen/ es ezt monda. Wá
 íor líg Pál/ mert mikippen tanubizoníagot túl en rulam Jerusalemben/
 az onkíppen íell teneked Romában es tanubizoníagot tenned
 Mitoron kediglen meg vírradott volna/ egg nimell emberet az Sí
 dok közzöl eggbe gülinek/ es magoton valo átok titelu: í ezt mondal
 hog sem enninek/ sem innának aréziglan/ mig nem meg ílnek az
 Pált. Tóbben valának kediglen neguen íirtíunál/ kik eggbe ístítteket
 vala/ kik az sú paphoz meninek/ es az eggpári nípethez/ es moni
 danak

bának. Szagunfón való átof titeluel erre föteleztük magunfot hog
 semmit bánkba nem víßünk acziglan/mig nem az Pált meg öllük
 Annafoairt telenzítet meg tú-az ez er ember előtt iáro feiedelem
 nek/és az tanaczbeli nipnek hog holnapon hozza ki útet mú közin
 be/mint ha valami bizoi dolgot afarnának ú tule érteni. Mú ke
 diglen/minet előtte mú közinbe el fözeligzen/íßet vagunf útet
 mególni. Mikoron fediglen meg hallotta volna ezt az Pálnak hu
 ganaf fia/el mine/és az táborba be mine/és meg beíllé az Pál
 nak. Mikoron fediglen az Pál egget az þáz ember előtt iáro feie
 elemnek közröle ú hozza hiuatott volna/monda. Vidd az ez er
 ember előtt iáro feiedelemhez ez gyermeket. Mert valami dolga va
 gon/fit meg kell úneki beílleni. És az /az gyermeket ú melle víuin
 az ez er ember előtt iáro feiedelemhez viue/és ezt monda. Az Pál
 it fötörue tartasß ú hozza hiuatuan fire enghemet hog ez iffiat te
 hozzad hoznam/kinek valami dolga vagon/fit teneked meg kell mon
 ni. Mikoron fediglen az iffiunak kezit fogta volna az ez er em
 ber előtt iáro feiedelem/sel fele mene ú vele/és meg kérdeze útet
 ki dolog az /az mit ennefem meg akarß telentened? Az iffiu ke
 diglen monda. Az Sidot eggbe tanaczkoztanak hog tighedet arra
 íenek/hog az holnapi napon ki hoznad az Pált az tanaczba mint
 valami bizoi dolgot afarnanak ú tule kérdeni. Annafoairt te
 bigg únekiel/mert az ú halálara neguen sirfiunál több þandolo
 tt/ú magofot magofon való átof titeluel arra föteleze/hog sem
 minel/sem innanak/mignem mególnet útet. És mostan líßen vad
 t azt váruan/hog únekiel akarattofot teged. Az ez er ember előtt
 o feiedelem fediglen el hozata az iffiat/és paranczola únekiert
 anduan. Valakinek törtinet þertnt meg ne mongad/hog ezt meg
 dd ij telen

222 Apostolosnak

lelentetted ennekem. És nimell két házadost ú hozzábiuatuán
 monda. Két ház vitézt/és hetuen louagot/és két ház láncri si há-
 rezzetek/hog Zefareaba mennének ijnek harmad oráia után/ és lo-
 uatet agganak/hog Pált ú reaiot fel útetuin eghissigben vigik az
 Felix feidelemhez. És leuelet és ira ez értelemuel. Az Llau-
 dius Inias az hatalmas feidelemnek az Felixnek köpönetet tr.
 Ez firfiat az Sidok fogtáf volt meg/és mikoron immáran úf meg
 akarnák ölni/mikoron sereguel oda iutottam volna/meg sabadintam
 meg értuin/hog Komabeli volna/és meg akaruán tudnom az ofai
 mi okirt vādolnák útet/az ú tanározotba vum útet. Kit meg értim
 hog kérdisben valo dolgotrul vādolnának/mellet az ú törüinekten vad-
 nak/siben semmi bün ninczen/sjirt halált/auag fogtagot irdemlen
 És mikor mástul meg értetem volna/hog halálára bāndokostana
 volna az Sidok/minden haladik néllül te hozzād borzátam útet
 paranczolatot aduán azoknak és/sik útet vādollak/hog az mi dolgot
 vagon ú ellene/mongák meg te előtted. Sig eghissigben. Az vité-
 zet fediglen azonkippen/mint unekief meg vala paranczoluán az
 Pált ú hozzáot viuin nel Antipatrisba viuek. Másod napon fedig-
 len az louagotot el borzátuán hog ú vele elmenninek/az táborba meg
 érinek. Kit mikoron Zefareaba iutottanak volna/és az leuelet az
 feidelemnek meg attak volna/az Pált és ú eleibe állaták. Mikor-
 on fediglen el oluasta volna az feidelem/és meg kérdette volna/
 emell tartománból valo volna/és meg tutta volna/hog Zilicianak
 tartománából valo volna monda. Meg halgatlak tiachedet mikoron
 az te vādoloid és el iutándnak/és paranczola hog öriznek útet az
 sif tarto Herodes házaban.

Suszónnege

dit ríß.

neü ifeseñ solo mesteruel / tit az feiedelemhez meninek az Pál el-
 len. Es mikor az Pált tcruinbe hitak volna / vadolni kezdé ütet az
 Tertullus ezt monduán. Mikoron nag bifefigben illúnt te miata
 ad niemess feiedelem Felix / es mikoron sok dolgot iol viseltessenek
 az nipnek közötte az te reā valo gond viselisednek általa / mindens
 oron es mindenütt egenló kippen diczirúnt / minden hála adāsuak
 De hog befidemuel tighedet hosfru ideiglen n: tarzalak / firtet tū
 hdedet / hog halgass meg múnktöt keues befiducl / az te enghedelmes
 zrmifeted ferint. Mert talalok ez meg dögleto sirtiat / es ki has
 orusagot indit minden Sidoknak mind ez viläg serte / es ki az
 Nazarenosoknak eretneksighinek feie / ki azon es ügelezett / hog az
 templumot es meg ferteztesse / tit meg foguā atarok hog az mü
 örúnt ferint meg itulluk. De mikoron oda iutott volna az ezer
 ember előtt táro feiedelem az Enstias / nag erüel ki viug ütet az mü
 zretnekböl / paranczoluā hog az ü vadoloi te hozzád iútenek / titül
 te magad értelmet vehert / mind ezefrül / kistrül mü ütet vadolluk
 mikoron vighire mig. Az Sidok es lediglen befidet tünel hozzá / es
 ezt mondák / hog az onkippen vagon. Meg felele lediglen az Pál /
 mikoron az feiedelem inrett volna úneki / hog balna. Jobb küel felea
 k meg az en ügemben en magamirt / mikoron tudua ligen en nálan
 g te immáran sok eftendötül fogua itülo mestere voltál ez nipnekt

22 22p ostolofnak

Si meg érteted hog miuel tizenkét napnál több napia ne ligen/ha
 Zerusalemben fel iuttem imadkozni/ es az templumban sem tal
 tanal engemet /hog valakiuel vetefettem volna/auag azt tutten
 volna/hog az nip fel induluan osue futna/sem az synagogakban/sem
 az varosban/ sem meg nem bizonyithattak azotot/kibol engemet
 vadolnak. Vallast tisek kediglen teneked errul/hog en az vt berit
 mellet cretneksignei hynak/akkippen tistelem az Sidotnak istenit
 hog hiszem mind azotot/ mellet az Moisesnek torutiben/ es az
 profetainak irasiban meg vadnak iruan/ remnsigheim liutin az iste
 ben/hog iouendore meglißen az halottainak fel tamadasa/ min
 iotnak s mind gonosotnak/ mellet ezek es varnak. Sog en es ebbe
 ugetezem/hog az en lelki esmeretemet mindenkoron tistän vise
 lem isten elott/ es emberek elott. Sok estendoknek vtanna kedig
 len Zerusalemben ment/hog alamofnat ostant az en nemzetsighet
 beli nipnek/ es hog istennek tisteffigbire valo aiandikotot vinnit fi
 mell dolgotban meg tistuluan talalanak engemet az templumban
 nem nipnek sokasagaua/ sem nipnek fel indulasaua. Timell Sid
 dot.kediglen kik asiabol valok/ kiknek te elotted kisen kell vala lenni
 ek/ es engemet vadolnot/ ha valami dolgot volna en ellenem/ au
 uag mongak meg ezek u magok/ha valami hamissagot talaltanak en
 bennem mikoron itt az tanarban allak/imez egg botul elvaluau
 melluel en u kozottok aluan ezt kialtam. Az halottainak fel tam
 dasok felol itiltek tu ma engemet. Mikoron ezeket meg halgatta
 volna az Felix haladikot tun az u ugetben. Mert bizonyual erti vo
 la az dolgot/ mellet az vt hoz valok valanak ezt monduan. Mikor
 ron az ez er ember elott iaro feiedelem az Enkias ide iouend meg es
 tem az tu ugeteket. Es paranczola az paz ember elott iaro feie
 delem

belemnek hog' oriz ne az Pál / es hadnā utet sabad orizet alatt lenni / es hog' az ű barāti kōzzōl valakit meg ne tiltana valamiben űneki szolgálni / auag' ű hozzā menni. Eg' nyhān napnak vtanna kedig len miforon Zesareaban volna az Felix az ű felesighiuel az Drusil saual egetembe ki Sido nemből tamadott vpla / hozzā hiuatā Pál es meg halgatā ű tūle az hūtōt / mell az Zhrisufban vagon. Miforon kediglen ű sok ideig disputālt volna az igassāgrul / es mirtikle tessigrul / es az iouendō itiletrul meg rettenuin az Felix ezt felele Mennel mostān / es miforon alkolmatossāgot űerhetek / elō hylak tēghedet. Eg' getembe azt es reminli vala hog' iouendōre Pāl pinzt adna űneki / hog' űtet el borzātā. Annafokairt gāforta elō hīja vala űtet / es sok vala ű vele. Miforon kēt estendō be tōlt volna Felixnek mās helybe valo tiftarto lūn / kinel Porcius Feslus vala neue. Akaruān kediglen az Felix kedvōet temi az Sidoknak / ott hāgā az Pāl fogua.

Suzōnōtōdit rīf.

Annafokairt Feslus az tartomānnak tiftit fel vi uin harmad napnak vtanna fel mine Zerusalembes Zesareana városabol. Az ű papok kediglen / es az Sidoknak ű emberi telentist tūnek az Feslusnak az Pāl felōl / es kirik vala űte / hog' az Pāl Zerusalembes hiuatnā / kiuānuān hog' ebben kedueket tenne Pāl ellen / tit lest vetette / vala / hog' meg űlnek űtet az vtōn. Feslus kediglen meg felele űnek / hog' Pāl bātron Zesareaban tartanā / mert ű es rōuid ű.

22 22p dſtolofnak

Döbön oda menendő volna. Annakokairt az kif tú fozottetel hatalt
 mafol/iuuenet le oda en velem egetembe/ es ha valami bün vagon
 ez firfiuban/felellenet hozza. Mikoron fediglen u fozottot tiz nap
 nal többön ott volt volna/ Es areaba le mine/ es mafod napon itilo
 bekibe üle/ es paranzola hog az Päl elo hozzak. Kit mikor elo
 hoztanak volna körnül allak ütet az Sidot/kit Jerusalemböl le men
 tenet vala/ sok/ es nehez bünökuel vadoluan ütet/melleket meg nem
 bizonythatnak vala/ feleletben magat mentuin az Päl/ hog sem
 az Sidotnak törüine ellen/ sem az templum ellen/sem az Zäbär
 ellen valamit nem vitkezett volna. Fefius fediglen akaruan kedue
 ket tenni az Sidotnak/feleluin monda Pálnak. Akarfi Jerusalem
 be fel menni/ es ott allani töruint ezefrül en elöttem? Mondta le
 diglen az Päl. Az Zäbär itilo bete előtt állot/ holott en rulam
 töruint kell tenni. Az Sidotnak semmi hamiff dolgot nem tüttem
 mikippenete es igben iol tudod. Mert ha ärtottam ünekiel/auag
 valami dolgot ollat tüttem/kijt halalt irdemlet/kiß vagol meg hal
 ni. Na fediglen semmi ninz ezekben/kitben enghemet vadolnak es
 zel/senki nem adhat aiändokon enghemet ünekiel/ Zäbärra vißem
 ügemet. Egottan Fefius az tanarual boluan ezt felele. Zäbärra vißem
 ra vüdi ügedet? Az Zäbärhoz fogß menni. Es mikoron egg nta
 hán nap mult volna el/ Agrippa kiräl es Bernice Es areaba le iös
 uinet/ hog Fefiust meg latogassak/ es u vele beretetuel näialtogs
 ganak. Es mikoron sok ideig lafoznának ott/ Fefius eleibe ves
 te az királnak az Päl dolgát ezt monduän. Egg nimi firfiut hagot
 itt Felix fogua/ kirül mikoron Jerusalemben mentem volna ielenz
 tiff tünet ennekem az fú papok/ es az Sidotnak vini/ sentenciät ki
 manuan en tülem u ellene. Kitnek ezt felelim. Nam foßasok az No
mabe

mabeltelnek kedvoirt vefedelemre adni valamell embert/az/ziq mig
nem sembe legenek az fel pereset az emberuel az khez felelnel/és
belt vegen az bából valo maga mentisre. Annakbólati mikorön ide
gústenek volna mindenhaladai nélkül/ az kóvetezendő napon/útló
selembe úluin/paranczoluán hog az firfiat elő hozzák. Kínul mi
korön elő állottanak volna az fel pereset/semmi bánat nem vehetnek
vala elő az dolgot felől/ melleket en balek vala/ hanem vala ánteliek
vetekedisel az ellen niminemu kerdis berint valo dolgot/val
ket indigottanak volt az ú hijaba valo isteni titkeltelkül/és egg ni
mell meg holt. Jofusnak/az Pál erősen btzont/vala hog thar.
Mikorön kediglen kelteduin en ez isten nehez dolgot felől/kerdem
vala útet/ hog ha Jerusalembé akarna menni/ és ha ott akarna
törunt állant azol felől. Az Pál kediglen mikorön az Szászars
vütte volna úgit/és kuancavolna hog az Szászars latna törunt az
ú úgiben/ meg hasám hog meg tarrzák útet az/ziqlaün mig az Szá
szarhoz hozzát/nam útet. Agrippa kediglen monda. Festsusnak. Ak
rom vala en es ez embernek befidit hallanom. Monda. Valnapon
meg halhatod. Mafod napon kedig mikorön az Agrippa/és Bernice
sol kisküetuel el túttenek volna/ és mikorön be mentenek volna az
házbá/mellsben útet meg akarák halgatni/az ezer ember előt taro
sejedelemuel/és az városnak fia emberuel/ Festsusnak paranczolate
kabol elő hozák Pált/és monda Festsus. Agrippa királ/ és mind
en firfiat/kit egetembe mü velünk itt vattol/ láttatol ez embert/
kirul mind az Sidonnak sokasaga sola en velem mind Jerusalemb
ben s mind itt kiatuán/hog nem kellene üneki souabba ünul. En ke
diglen s:mmi dolgot nem találik/hog ú túte volna/ki ne halale irdem
lene. Mikorön kediglen ez ember Szászars vüttes volna úgit/az

22 2P O S T O L O E N A E

vighez im hog' utet az 22 zābārnak fūlgem/ firul ninczen mi bizoſ
dolgot ma az vrnak. Annafofart im fi hoz tam utet tū elotofbe/ es
ielesben te elodbe Agrippa firal/ hog' értelmet diuin belole legen mi
irnom. Mert hamiss dolognal lattatik ennekem/ kōrozue hozzāt=
nom utet az 22 zābārhoz/ es meg nem telentenem az bünofot/ az
melekbol vadoltatik.

Suszōnhatodik rife

Agrippa kediglen mon-
da az Pálnak. Ha akarſ
ſolni te magadirt meg
enghettetik teneked. Es

gottañ az Pal kezit fi mutuan meg felele. O Agrippa firal/ aintom
en magamot bodognak lennem mind ez eften/ kifben az Sidof vas
dolnal/ fi ma te elotted felelet meg/ mitoron' igben tol tuggad te az
Sidofnal valo ſokafokot/ es az dolgot/ melletrul vetekedni ſokta
nak. Azirt firlet tighedet/ hog' bifejigheſen' halgass meg enghemet.
Annafofart az en iffiuſagomtul fogua valo iletemet/ mell kezdeta
tul fogua volt az en nipem fozotte Jeruſalembe/ tuggat mind az
Sidof/ kif elein kezdettul fogua eſmertenek vala enghemet/ ha bi
zonſagot afarnak rula tenni/ hog' az iſteni ſolgālatban/ mellet mū
eroffen tartunk/ vōg' iltem mint farifeus. Moſtan' es bizodalmani
liuin' az ighiretben/ mellet tūn az iſten az mū aſainknak/ tōrutin
ben allot/ mell ighiretre az mū tizenkēt nemzetſigheink/ remind ū
magokot iutniok/ ijel/ es napual bünetlen tiſteluin' az iſtent. Mell
remindſighirt o Agrippa firal bünetek enghemet az Sidof. Mire
tilitet tū hibetelen dolognal/ ha az iſten halottakot tāmabk'

En es az aligom vala hog miuel en az Nazaretbeli Jesusnak
 neuinel ellene sotat vialkoduan valamit tehetnik / mell dolgot meg
 es tus Jerusalemben. Es sot bentelet vetett em tomlo'zobbe/erre ha
 talmat viun az fu papoktul / es mikoron ufot meg olnef sentenciot
 attam ureaiot. Es minden synagogat berte galort a meg bunetuin
 ufot / arra kiseritem vala hog az Nazaretbeli Jesusnak neuit fi-
 dalmas besiduel illetnef / es ennél több eptelensighet miueluin u ray-
 tok/meg az kullso varosiglan es / uldozom vala ufot. Ilcen ugekeret
 ben liuin mikoron Damascusba mennik az fu papoknak hatalmassa
 gaual / es engbedelmiuel / ime Agrippa kiral / dilnef idein az vton fi-
 nessighet latik / mell az napnak sineffighit felul halagga vala /
 es mell forruul vün enghemet / es mind azofot / tik en velem egetem
 be vthan valanak. Mikoron kediglen mind mai az soldre es iunk vol-
 na / hozatot hallik / mellben ez hozat lun en hozram / es ezt mon-
 dat Sido neluen. Saul Saul / miert haborgacz enghemet? Kes
 min dolog teneked az eptenek ellen rugoldoznod. En kediglen ez
 mondám. Vram kirzoda vag? Es u monda. En vagot az Jesus
 tit te haborgacz. De kell fel / es all az te sabaidra / mert ez irt ie-
 lenim meg teneked / hog holgammā berezzelek tighedet / es tamis
 bizonsagommā mind ezefrul / melleket latal / es mind azofrul / tik
 ben teneked meg iclenem / ti mentuin tighedet az Sido nipnef / es
 poganosnak kezebol / tiknef kozibe hozatlat en tighedet mostan hog
 meg nissad az u bentelet / hog az sotisigbol vilagossagra fordullanak
 es az satannak hatalma alol / istenhez ierienek / hog az u bunolnek
 hozanatsat vegif / es oroffighet azof kozott / tik meg bentelettenek
 az hutnek általa / melluel enghemet vallanak. Annakfaint o Agrip-
 pa kiral nem luf engbedetlen az mennei lat / snak / hanem el / or as

22 Apostoloknak

zónak lité Damascusban vadnak / és Jerusalemben / és Sido on
 bñgnak minden tartománi berint / annak utánna az pogán nipelnek
 és hirdetem vala / hog bñnőköl ki tērninek / és az istenhez fordulnā
 nak / és oll dolgotban foglalnak magokot / lité miltot volnānak azok
 hoz / lité io iletre tērtenek volna. És okirt az Sidot miforon az
 templumban meg fogtanak volna enghemet / azon valānak hog meg
 őllenek. Annakokairt az istennek seghedelmit űnervin / mind ez mai
 napiglan ihon vagok / tanubizonfagot tiuin mind litzinnek s mind
 nagnak / és semmit egebet nem mondok / hanem az melleket az pro
 fetak elöl meg mondottanak vala űouetkezendőknek lenni / és Mozi
 ses és / ha az Christus iouendore halalt bemuedne / és ha ű előfför
 az halottaknak fel tamadāfabol vilagossagot fogna hirdetni az Si
 doknak / és az pogán nipelnek. Miforon Pāl maga mentisiben ezet
 ket mondana / Festus nagfel boual ezt monda. Eped nélkül bolaf
 Pāl. Az lok irāfoknak tudomāni eptelenne tiffnek tighedet. Monda
 Pāl és. Nem bolok ehem nélkül io Festus / hanem igassāgnak / és
 ioransāgnak bēhidit bolom. Mert tuttara vadnak ezet az Agrip
 pa kirālnak / ki elött babadon és bolok. Mert hifem hog ezet kōz
 zól semmi űneki titkōn ninczen. Mert ez nem valami seghetel
 ben lutt. Hiffi Agrippa kirā az profetāknak / Tudom hog hiff. A
 grippa fediglen monda Pālnek. Ughen seues rissben viheriz engh
 met arra hog kerekfenne legel. És az Pāl monda. űiuānnām az
 istentul nem ezak seues rissben / hanem nagban és / nem ezak tighet
 det hanem mind ezet és / lité mostān az en bēhidemet hallak / hog il
 lenek volnānak / minem ű en vagok / ezetiul el valuān az niellekuel en
 ghemet meg kōtōz tenek. És miforon ezt mondotta volna / fel kele
 az kirā / és az seicdelem / és Bernke / és azok / lité ű melleket űl : e
nek

ket vala. És mikorön félfeleg mentenek volna/holnak vala ün lözöe
 töt/és ezt mongák vala. Semmi dolgot nem tütt ez ember/ firt
 balalt/auag fogt ágot irdemlen. Agrippa ledig monda Jeshusnak. Eh
 borzathattál volna ez embert ha Zazárra nem vütte volna ügít.

Suzonheredit

rik

Inet utanna ledige
 len el vigheret/hog
 mü haton Olaf ora

bagba mennink/ Pált/ közue az házadosnak kezibe adal/ kinek
 Julius vala neu/ ki az Romai Zazárnak sereghiben vitezedik
 vala/és nitket egebetet. Mikorön lediglen be állottunk volna Adra
 mytinabelt haioha/vizen afaruan menni az Asianal tartománituk
 nem messe/haiontot el odot. Velünk marada lediglen az Aristar
 chus/ ki Macedoniat vala/és Kessalonice városbol támadott vala
 Az köveskezendo napon lediglen ki kötink Sidon neuü városban/és
 az Julius az Pált ott emberhez valo keretetuel tartuan/meg en
 gbede ünelti/hog az ü barátihoz menne/és találta ki ünelti gonigat
 viselne. Onnan es mikor haiontot el ottuk volna Ciprus alatt me
 ninkel oda nem messe liuin/annakofairt hog az felet arczul fupnöl
 vala. És az tengheren által meruin/mell Lilitianal/és Pamfil
 lianál ellenibe vagon/Myra neuü városba iutánk/mell Lycianal vá
 rosa. Az házados ott es Alexandriabol valo haioe találuan/mell
 Olaf orfagba megen vala/az haioha helyeztete münköt. És mikor
 ön sol napokon vizen valo vtunkot kifcñ tennöt/és neheren iutota
 unk volna Onidus ellenibe/hog az fél meg tartoztatna münköt

es in Greg

22 Apostoloknak

Zretához közél viselők az háiot / Salmonehez nem messze. És onn
 nan nehezen veredüin el / egg nimell helre iutant / mellnek Szip
 part vala neue / mellhez közél vala az Eusea. Miforon kediglen sop
 idő tőst volna be / es miforon immaran veszedelmes volna az viz en
 valo iaras / ez irt es hog immaran idonet felette voltanak volna
 islen / inti vala ufot az Pal ezt monduan uneliet. Firsiat latom
 hog ez vizeu valo vtunk / nem ez az haioiban valo marhálnak / es
 az haionak veszedelmiuel / es karaual lipen / hanem az mu iletunknek
 es. Az hazados kediglen az haio viselo mesiernek / es az haionak v
 ranak inkább hi sen vala / hog nem mint azoknak / melleket az Pal
 mond vala. Es miforon alfolmas fog belet nem volna ott az telesi
 re nag sokan tanarforuan azt vighezek / hog haionkot onnan el og
 gut / hog ha valamikppen lehetne Fenicebe verednink / es ott tea
 telnink. Ez Fenice Zretanak fog bele / mell az Africus / es Lorus
 neuu felekre all. Miforon kediglen az al bel kezdett volna funni /
 azt alingat hog immaran atarastot be tellesedett volna. Miforon
 az Asson mellol az haio el ottuk volna / Zreta parta mellett viselit
 vala az haio. De nem sokal annak vanna az Eiso neuu bel fel
 tamada az haionak ellene / mellet Euroaquilonak hinal. Es mifo
 ron el ragatta volna az haio / es az belnek ellene nem alhatna / az
 haio az beletnek borzatuán az vizeu ide s toua veretunk vala. Mi
 foron kediglen egg bighetbe verettunk volna / mellnek Lauda neue
 egg ezolnakot na nehezen nerhetink / mellet az haioa fel emeluin
 egéb seghirzigbetul es ilnek vala / által kotozuin az haiofot / mert
 filnek vala hog veszedelmes helre ne esntnek / edint borzatuán ala
 ekkppen viseltetunk vala. Miforon kediglen nag vesnek msatta ide
 teua harattatnant / az fouettezendó napon az haiobeli marhálnak

Serpiben sofat hañanak ki az tengherbe/ es harmadnapon mü ma-
 gunt kezeinsuel ki hañot az haionat kiffigbit. Fouabba miforon
 sem napot/sem ezillagot nem latbaronk sof napiglan/es nag vef
 samadna reank/immaran sem mi reminsigant nem vala az on
 nan valo ki menekeds fel. Miforon kedtgleñ immaranighen meg
 eheztenek volna az kif az haionban valanak/ legottanf el aluann az.
 Palu kozottok monda. O sirfiat nem kell vala az haiont Gretabok
 el inditant/es meg kell vala az en besidemet halgatnotok/es nem
 kell vala az vesedelemre mintot hoznotok/es az far vallasba. Mo
 kan es intelk turotot/hog bator buetek legen/mert egg lilek sem
 vef el tu kozzotetek/hanem ez az haio. Mert elombe allapet
 ennekem az istennek angala/mell istennek en folgara vagok/es kif
 en tistelek/ezt monduan ennekem. Ne sill Pat/az Zabar
 elibe kell teneked vitertetned/es imz alandifal atta teneked az isten
 mind ezeket/kif te veled egg haionban vadnak. Annakofairt bator
 buetek legen. Mert hisek az en istenemnek/hog azonkippen lipen/
 mikippen ennekem meg monda. Egg fighetbe kell kedtgleñ munes
 iunk ki vettetunk. De mitnek vtannia az tizenegedik ipe iutank/es
 mifor az Adria neuu tengheren volnank ij fel felz/azt vilik vala az
 baion mesterek/hog valami tartoman terzenek uneket/kif mifor
 on az viz miro serbamot ala borzattal volna/hus lipisne milfi
 ghet talalanal lenni/es egg keuessz onnan el menuin/es miforon ef
 meglen leborzattal volna az viz miro serbamot/tizenot lipisne mik
 igbet talalanal lenni/es miforon silminet/hog tortinet berint/vala
 ni gonos helyre ne menitnek/az haionat meghibol nig vasmarzfat
 betinek ki/es tuannal vala/hog az nap fel tamaggon. Az haio
 vefseret kedig miforon ugekez ninek elfutni az haionbol/miforon az

22 Apostolofnak

rólafot az tengherbe le borzattal volna / tettetiün mint ha az
 vasmarczát afarnak le nuntani az hato orrábol / monda az Pál az
 házadosnak / es az vitézefnek. Ha ezet az hatoban nem maradand
 nak / tú vesdelemtül meg nem menekedhetet. Miforon ezt hallo
 tál volna az vitézef / el metelef az rólafnak kotelit / es ki bogál
 esni az rólafot / es miforon az nap fel kezdett volna terzen / az
 Pál inti vala mind úfot / hog eminel ezt monduan. Ezen negedik
 napia ez hog varasban liuin epen vattol / es semmit nem úfot. An
 nakofairt intelet túfotog hog egetef / mert ez meg maradaftotra va
 gon / mert ezaf hata hata sem ves el fejrul eggitetnek es. Es mifo
 ron ezt mondotta volna / teneret viuin kezibe halat ada az istennek
 mindeneknek elotte / es miforon meg begte volna enni kezde. Touab
 ba miforon mindenek suolben vigaftalasti vuttenek volna / uf es unek
 . Valant kediglen az hatoban mindenestul fogua ket har hatuan ha
 tan. Es miforon itelben meg elegbettenek volna / fonnebbijit vala
 az hatot / es az buzat az tengherbe hannak vala. Miforon kedig nap
 ual volna / nem tuggal vala mteroda földön volnanak. Latanak ke
 diglen egg nimi szakadit tengher / kinek parta vala / es azon gon
 dolkodnak vala / hog ha lehetne az partba utkoztetnek az hatot.
 Es miforon az vasmarczátot fel vontal volna az tengherre indu
 lanak meg ereftuin egetembe / az miuel egge foglaltal vala / az ki
 siget melluel az hatot viselik vala / es az forgo vittorlat fel tiuin
 oda honnan az bel fun vala. Es miforon oll helyre esienek volna
 melk helyen ket tengher szakadit vala az hatot az partba utkoztef.
 Es miforon az hato orrat bele utottit volna / meg alla / og hog meg
 ne indulna. Az megit kedig az hatonak el szakadoz vala az hatonak
 ereinek miatta. Az vitézefnek kediglen ez vala afarattol / hog az

foglatot

foglofot meg ölne/ hog valaki ú főzölöt el ne futnia/ ha az tengher
 ból ki vjna. De az barados afaruan meg tartani az Pált/ meg
 tartoztatá úfot az ú afaratfofiul/ es azt hoga hog az lif vjhatna
 nak elöl főfninek ki az haibol/ es földet kapnana/ es az egebet úge-
 kezinek ki menni/ nifik az haionak deftain/ nifik az haionak nime
 köredikn. Es vj törtinek/ hog mind ippen foladnant ki az földre.

SuzonmolgadiK rife.

S mikoron ki me-
 neketteneK volna/
 legottan meg esme-
 ret hog az fighet-
 nek Melite volna

neue. Az ideghen nipeK fediglen nag
 mberi beretefuel tartanak vala münfot. Mert nag rafas tuzet tuz
 el/ es be fogadnak vala münfot mind natan/ annakofairt hog elo u
 ala reank/ es hidég vala. Mikoron fediglen az Pál nag sok venitét
 üntött volna/ es az tuzre tütte volna/ egg vipera figo az heuet meg
 rezuin u reā főfekt/ es meg ragada az u kezit. Minel vtanna fedig
 ttok volna az fighetbeli ideghen nipeK/ hog az figo az u kezin függ
 u főzöttok ezt mongat vala. Szinte galkos ez embermell mi-
 ron az tengheri veszedelembol ki menekedett volna/ az bün nem hoga
 ilni. Es az Pál az vipera figot az tuzbe le rāzā/ es sem-
 mi dolga nem lün. Es azok azt aljtal vala/ hog ez főuetkezekt/
 g meg gulna/ auag hirtelenfiguel le esnek/ es meg halna. Mifo-
 n fediglen azok sok ideig vartat volna/ es u reā nirteneK volna/ es
 tāt volna hog semmi dolga nem törtinnet üneli/ vilefediseket el

vältoz

Az Apostoloknak

vältoztatván azt mongák vala hogú isten volna. Vasának kedigl: n
ott az heletek az fighetnek feiedelminel örösfighi/ sinek Publius
vala neue/ki állásra fogadván munkót / nag tegelmeseñ tarta az ú
állásán. Förtinek kedigleñ ez hog az Publiusnak atfa fekenni elc
hideglelisnek / es béli fáiásnak betegsighiben göröduñ / fihet P
be mine/ es mikoron imádfagot tütt volna / es kezit úrra tütte vo
na / meg gögitaütet. Mikoron ezt tütte volna / egebet es kif az
fighetben beteghet valának / az Pálhoz mennek vala / es meg gögü
nak vala / kif es sof tistessighet tünel münelünk. Es mikoron viz
re állottunk volna / süfshünkre valofot szerinek münelünk az ha
soba. Három holnapnak vtanna kedigleñ Alexandriabeli haion iáranl
mell az fighetben telet vala / mellnek Zastor / es Pollur vala iei
Es mikoron Siracusasba mentünk volna / harmad napiglanlakant
ott. Onnan es el ereduñ Regiumba menink / es egg napnak vtan
na mikoron dil fél volna / az vtan valo napon Puteolosba menink /
holott mikoron atafiatot találtunk volna / kirinek hogú nálof ma
sadnánk hét napon / es effippen iutánk Romába. Es onnan mikor
ron mü felölünk hallottanak volna az atafiat / elöntbe idünel igaz
az Appius vásáraiglan / es az három tauernakiglan. Kifet mikor
az Pál látott volna / hátat aduñ az istennek bátorfagot vün. Mikor
ron kedigleñ Romába iutottunk volna / az kárados az fogofot az
feregnel feiedelminel kezibe ada. Meg engbedel kedigleñ az Pál
nak hog egedül laknel az vitézuel ki ütet örizi vala.
Harmad napnak vtanna kedigleñ eggebe hiuá az Pál az Sidonak
fü emberit. Es mikoron ú hozzá iúttenek volna / ezt monga vala ü
neliek. O firfiak atámfiai / mikoron en semmit nem túrtem lé
gen az nípnek ellene / auag az mü elei / nelk szerzisinek ellene / az Be
rusalant

CZLEKEDÉSI.

Jeruzsálembeliek engemet meg fogának / és az Romabelieknek kezek
be adának. Kit mikorön engemet iol meg kerdeztenek volna / el a
karának engemet borzátni / annakofairt hog semmi ok en bennem
nem volna / kiirt halalt irdemlenik. De mikorön az Sidok ebbent
ellent tartanának kiserijetetim en / hog az Szasbarra vennim uge-
met / nem azirt mint ha volna ennekem valami dolgom / tibol az
en nemzetfighmet buntefsem . Annakofairt ez okirt hiiualak ide
tutotot / hog latnalak / es tu veletel polnik. Mert az Ysraelnek
nipsinek reminfigheirt kotortenek meg engemet ez lantzual. Es
mondanak az ok uneki. Munkunk sem leuelet nem kuddotenek Si-
do orsagbol te feloled / sem az asafial korzol / ki mu hozzanak iute
valaki valami gonos dolgot nem befillert / sem bolt te feloled. Akar-
tuk kediglen te tuled meg hallanunk mi ertelemben vag. Mert hiu
uan vagon munkunk / hog ez hutnek / mint egg eretnek signek / mint
denitt ellene mondanak.

Mikorön kediglen napot hattas-
nak volna uneki / sotañ iouinek u hozza az hallasra / kiknek az irast
magarazza vala / tambizonsagot tiuin az istennek orsagarul / es
boluan unekiek az Jesusul / az Monsesnek toruinibol / es az profeta
laknak irasibol / holualtul fogua mind estueiglen. Es nifik hibnek va-
ra az bebidenek / melleket az Pal mond vala / nifik kediglen nena
ipnek vala. Es mikorön u kotortol meg nem egenesulbetninek el
bolnak vala / minel utanna az Pal ez egg fouetkezendö bot mondog
a volna. Az bent lilek az Esais profetanak általa iol bolt az
nu esleinknek / ezt monduan. Meniel imer niphez / es mond ezt.
Fileiteluel fogtok hallani / es meg nem ertitek / es nizuin nizni fog-
ok / es meg nem lattatok. Mert nagon meg telek ez nipnek
az u fue / es fileteluel nebezen hallanak / es semeket erossen be forige

22 Apoftolofnak

Éf/hog valaha hemekuel ne lăſſanat/és filekuel ne hallanat/és bú
ókuel ne érzene/és hog meg ne fordullanak/és meg ne gogyrzam
úfot. Annafokair tudáſtokra legen tunektet/hog az iſten az pogan
mipeknek boczáta az ú úduözntő fiát/és azot meg fogiat halgatni.
És miforon ezt mondotta volna. fi mennek ú túle az Sidok/fik
nek ſot vetekedifet vala únón főzöttök. Az Pál kediglen es
ghiff fét eſtendeig laforé az ú fogadott Ballafán/és
mindeneket be fogad vala/fik ú hozza be mené
nek vala/hirdetuinunekiel az iſtennet orſá
gát/minden bátorſágual/és azokra
ſaniguán/fik az or Ieſuſrul vad
nak/és lenki úter meg
nem tilka pala.

Az apoftolofnak ezelekedettnek vigbe.

AZ SZENT

PAL LEVELEI MELLEKET KŰ

lomb fülömb városbeliefnek irt.

Az	Romabeliefnek.	1	Az	Thessalonicebeliefnek.	8
	Zorintusbeliefnek.	2		Thessalonicebeliefnek.	9
	Zorintusbeliefnek.	3		Timotheusnak.	10
	Galatiabeliefnek.	4		Timotheusnak.	11
	Efesusbeliefnek.	5		Titusnak.	12
	Filippiteliefnek.	6		Filemonnak.	13
	Zoloffebeliefnek.	7		Sidosnak.	14

AZ TÖBB APO

fiolofnak leveles

Az Pent	}	Zakab levele.
		Peter leveles
		Janos leveles.
		Judas levele.

Az mennét ielenifül valófókü.

13' Romabelicknek írt levelenek értelme.

Az új testamentummal két risze vagon. Az első risze
 be foglalta az új euangelistanak irását. Az második
 az apostoloknak leveleit / kiknek főzöle az bens Pál
 az hiuat Alban utolsó lán / az apostolokigban való köl
 galatban első / első az islemi tudományban / első az irásnak nemessé vo
 taban. Ki külömb külömb városbeli nipeknek íra levelet / íra tanu
 uáninak és / úföt az hitben erősségün / és az kereszteni io iletre int
 un. Az írt ez első level az Romabelicknek köl / kiknek / mivel hog fü
 nipek valának / és egybet főzött lefel / ieles levelet íra / melletkü
 értelme ez / hog minden nipek / akar Sida nemböt valóf legenek s as
 far pogán nemböt valóf / ez az Zhristusban való hitnek általa
 nyerjék meg az or isten előtt való meg igazulást. Azaz az or istennek
 árgalmasságabol üdvözültenek / nem az ü irdemetből / de mell irgalm
 masságot / sem meg nem foghatnak / sem meg nem nyerhetnek / hanem
 ez az hitnek általa. Mert hisz hog az or isten irgalmas / hisz
 hog az ü bens stának ártatlan vire hullásának / és halálának irde mi
 net miatta ez egybiss világot meg engbeftelte ligen magának. Az
 hit mellett minden io ilerben foglaltat magokat / és io büel váriat
 az utolsó napot / mellen az or isten az ü hitökirt iuralmat ad ünék
 et / az ü lelketnek üdvösséghit. Hog ez vö ligen / irásual és pildával
 meg bizonyítja. Az az kereszteni hitnek summája. Az ki ezt érti min
 dent ért / ha ki nem érti / avagy vögan nem aforta érteni / semmit nem
 ért az hit dolgában. Ha az hit hisz hog ért / ez illen úmaga meg ezal
 ta magát. Eass fediglen mell nag miltatlan dolog embernek ü mas

gát meg ezalni. Éss mell rag veszedelem azt nem érteni/az mit
 érteni kell mindennek/az miben mindennek üdüössighe sügg. Nál
 azán vagon fediglen ez hog sofán vadnak/kit vgan nem afariák ezt
 érteni/azirt hog hasznos nekik ez vilag berint. De ez keues ideig
 valo haszon/az hütetleneknek öröfké valo kárt hoz/vishontag az hiz
 neknek ez vilaghi kár vallás öröfké valo hasznos hoz. Ez keresken
 hütnek dolgát az bünös emberi természet meg érti/ielesben az isten
 nek itiletiben mikor az nag kététkediben/az nag filelemben/az nag
 reit teghisben/semmihez nem esbetik egébhez/hanem ezát az istens
 nek irgalmasságához/semmiben vigasztalást/semmiben bizodalmae
 semmiben seghizigbet nem talál/hanem ezát abban. De ez vtols
 io esmêret kiso/és veszedelmes esmêret sofaknak/nimelleknek nem
 veszedelmes/tudni illik azofnak/kitet az isten ezudalippen meg
 kár tartani. Pilda münelünk az lator/kinet/az kiso esmêret/és
 eminsig/üdüössigpire kiso nem lün. De ez ritka pilda. Azirt afam
 iai bátorfágosb mindenilünknek idein az hütnek lampásat meg gung
 anunk/és az io ezefekedetnek igbó főuidnekis kezünkbe vennünk/és
 az mennei völeghint kisen vārnunk/hog ű vele az örök meneközbe
 ne meheffünk/és hog amaz balgatag süzetuel ki ne rekeggünk és ű ve
 nek egetembe az anton kisen ne zörghessünk/és hog az völeghintnek
 mezt rettenetes bauat meg ne halluk. Bizon bizony mondóm tünel
 nek/nem tudom kit pattot. Éavul legetek en tülemukif hamisságot eze
 kekettek. Az ki ezt valta/eröss tú siflan rakta házát/melleti sem az
 r uiz el nem moshat/sem az nag vöß el nem dünyhet. Ez az E hrsz
 us eggházának fundamencoma/mellnél egebet senki nem vethet/
 nellet kezdetül fogua/sofán el afartanak rontani/és mostán és
 l afariák/te mitippen azof nem tehetik/azonkippen ezek és nem
 ff ij tebe:

213' Romabelieknek írt

tehetik/mellnek továbbá ellene el nem hátalmazhatnak/meg az po-
 lónak kapui es. Ez fundamentomot veté az ű predikálásának az
 igaz doctor az &hristus Jesus/ert bent Pál/ert bent Peter/ert
 bent Janos/ert az egéb apostolok. Ez fundamentomot kell vetni
 mindeneknek/tik az &hristus hűtit predikálás/mert valakik más
 fundamentomot vishet bevidenek/es ezen nem ippitenek/níluán
 meg ielentik hog nem igaz doctorok/hanem hamissak/nem pástoz-
 rok/hanem birelek. Azirt acámszai/ez ielből kónien meg esmérhet
 sük/tiket kellen múnckünk kóvetnünk/tiket nem/hog ű velek egetem
 be örölké el ne vesbünk. Ez leuel eghiss az keresztényi tudománt róms
 deden be foglalla/ha ki iol esibe vishi. Mert hol azokrul/mellek az
 keresztényi hűben sű dolgot/tudni illik az Bűnrul/es annak mi vols
 tarul/az O törünrul/az Euangeliunnul/az Hűnrul/es az isten
 elött való meg igazulásrul/az Szabad akaratrul/az Istényi való
 táhrul/az Istennel titok itiletírul/es az ű meg foghatatlan bölcses
 ghirul/az keresztényi áldozatrul/es io iletrul/az engedelmeffigrul
 az keresztényi szabadjágrulaz megbotrántokftasáhrul/es egebehrul es
 Azirt ha ki ez levelet meg oluassa/es meg érti/eghiss az keresztényi
 tanuságok summa herint érti. De kiuálekippenvalo tudománt kiuán
 ez leuelnek értelme/mert neheffigbet vadnak benne/milippen az ű
 egéb leueliben es. Ez neheffigbetnek níluán való okai vadnak/mel-
 leket roud beviduel meg nem irhatnak. Kónú azirt az bent Pál le-
 ueleit mindennek oluafni/nem kónú mindennek meg érteni. Az mit
 meg értes benne/nag híresignek itilled/az mit meg nem értes/ús
 gelezzél ranta hog meg érthessed/es el ne vnnád az bent irásnak ta-
 nulásat. Mert údouel az or isten azt es meg agga értened az mit
 nem értes/ha túna nem liss/es ű tále kóarted. Ez kamság muns

leuelnek értelme.

3

Fat fiuā/vigāzāst fiuā/elmit fiuā/hūtót fiuā. Ez lét otollo
 dolgor az istentől kiried/amaž lét első te magadtul meg nérbeted
 Ez leuelnek fiualtippen lét riše vagon. Az első rišiben/az kerešs-
 ten hütre tanrt. Az másodilban az io iletre int. Nem of nélkül va-
 gon kediglen ez/hog az bent irās az hütuel az io rzelekedet et egg-
 be foglalla. Mert mitippen az hüt hiaba valo az io müelkedet nél-
 kül/azonfippen az rzelekedet es hasfontalan az igaz hüt nélkül. Bi-
 zoni az hog az hütnek általa üdüözülnek az hiuek/de az ollan hütnek
 általa/mellilő nem holt hüt/azaz/melliben az hiro ember iluīn/
 io müelkedetekben foglalla magāt/es ollatban/melleket bizorūal tud
 az or istennek kellemeteseknek lenni/melleket lát az kerešteneknek
 hasnokra es ippülisekre lenni. Int kediglen minden rendbeli embe-
 reket/mindeneknek az ű ileteknek tanuságāt meg iruān. Inti az afa-
 fot/az fiafot/az vrafot/az halgāfot/az sabad renden valofot/az
 házafot/az özüegeket/az Sido nipet/az pogān nipet. Inti
 az ofot/tik az hütben erőfket/tik višfontag erőfienek/vighezetre
 minden állapotbeli/es rendbeli kerešteneket. Ešit kediglen ezē
 bent Pāl nem az az leuelben/hanem az egēb leueliben es/mel-
 let ez vān renduel kőuesteznek. Ešit az egēb apostolok
 es/pildāt viuīn (mint en alijom) ez bent Pāltul/
 ti ektippen kezdi el az ű leuelit.

ff ij

En Pāl

4 Az Szent Pál

apostolnak levele mellett
az Komabelieknek írt.

első röv.

A Pál Jézus Krisztusnak fogáira / hiuatalos a
postola / az istennek Euangeliumára magamnak ké
válaftatom / mellett ennek előtte ighirt vala az ú
profetáinak általa az Szent irásokban az ú fiának
felöle / ki test szerint Davidnak maguából támadott

vala / ki niluan meg jelenteték hog' istennek fia ligen hat almosságual
az meg Szentelísnek lelke szerint / ebből hog' fel támadá halottaiból
az Jézus Krisztus az mi orunk / kinek általa vóm en ez istennek
kedvök / es ez apostollagot / hog' minden pogán népét közzött legenek
kik az ú neübe valóhütre hatollanak / kiknek közzöle vattok tú es Je
sus Krisztusnak hiuatalsi. Mindeneknek kik Komában vattok is
tennek berelines nipinek / es hiuatalos Szentinek kuánok az istentül
az mi afántul / es az mi orunk Jézus Krisztustul isteni kedvök
es bilesigbet.

Elsőör halát adok az en isienemnek az Jézus Krisztusnak általa
mind tú felöleték / hog' hire vagon mind ez eghíss vilagon hog' tú az
hütre fordultatok. Mert bizonságom ennekem az isten / kit az en lel
kemuel tisztelék az ú fiának Euangeliumában / hog' Sünetlen tisek em
lefezetek

24 Romabelieknek írt

lekeretet tû jelöletet az en imádághimban mindenforõn ezt kiruã
 hog tû hozzõtõf mehessef / ha valamikippen el vighezetre valami fo
 ron az istennek afarattabol tû hozzõtõf io vtam törtinnik. Mert kã
 uanlak tûtõfõt lãtni / hog valami lelki aiãnditban fõzõssã tegelek tû
 tõfõt / tiuel meg erõssülletet. Azaz / hog fõzõrõsighes vigasztalast ve
 get tû fõzõttetet az tû eggmãs fõzõtt valo hõtõtõfnek általa / es
 egetembe / az en hõtõmnek általa. Afarom hog tudãstokra legen a
 kãmfiai / hog gãfortã volt fãndikom hog tû hozzõtõf mennek / iolle
 het meg tartoztattam ligen mind ez napig lãn / ez vigre hog valami a
 hasznõt tennik tû fõzõttetet es / mikippen az egãb pogãn nipek fõzõtt
 es. Mind Görõgõknek s mind egãb idegheñ nipeknek / mind tudõ
 sofna s mind tudatlanofnak tartozom / eskippen az mentire ennes
 kem aiãndikom vagõn / kãss vagõf tũnetek es / kãss Romãban vattõl
 predikãlni / mert nem figenlem en az Chrusztusnak euangeliumãt /
 mert az istennek tehetõsighes az / mindennek üdõssõghõre / ki hõki .
 Elõssõr az Sido nipek / az vtãn az Görõg nipek / mert az isten
 nek igassãga az euangeliumnak általa nilatkozõk ki / hõtõbõl hõtõre .
 Mert meg vagõn iruãn . Az igaz kedigleñ hõtõbõl fog õlni. Mert
 ki nilatkozõk az istennek harãgia az / mennõ orõsãgabol / embereknæk
 minden gonõs voltõfnak / es hamissãgõfnak ellene / kãss az meg esmãrt
 igassãgot hamissã dologban tartãk. Annãkõfãirt hog niluãn vagõn ù
 mãlof az esmãret / mellek az istenrõl vehet valãk. Mert az isten
 meg nilatkozõstatta ùnekiek. Mert valami dolgõfõt az emberek meg
 nem lãthãtnak az istennek dolgãiban / azõfõt iol meg lãthãttãk /
 mikorõn az ù sof mũinek általa meg ãrthetti minden azõfõt / es az ù
 õrõktõl fogua valo hatalmassãgãt / es istensõghõt. Az irt hog magõs
 tõt meg re menthessef. Annãkõfãirt hog mikorõn meg esmãrtõk le-

gen az istent/nem alkippen tistelit mint isient/és hálálatosok nem
 voltanak úneki/hanem meg ezalattanak az ú gondolatoknak alta
 la/az sotit be fogta az ú tuda lanbüöföt / mikor ú ragofot böl
 ezetnek hinnet lenni/éftelenek lünek/ és el változtatá az halha
 satlan istennek fessighes voltát/más kipnek általa/nem ezal halan
 do embernek ki faragott kipire/hanem annak felette oltra/mell has
 sonlatos madaratnak/és barmotnak/és máso hirghetnek kipibe.
 Annakofairt az isten és fertelmessigbe engbede úföt esni az ú büöke
 nek gondolatában/hog únön főzöttök galazotual illessik az únön
 tetteket/kit el változtatá az ú igaz tisteleit hamiss tisteleire/és
 tisteleit/és imádá az teremteit állatokat/az teremto istennek fele
 te/kit diczirni kell mind örökké. Amen

Annakofairt galazatos kiuansagba engbede az isten úföt esni
 szert az ú asson nipi és /el változtatá az termiketnek fofasat/
 oll fofasra mell termiketnek ellene vagon. És azonkippen az fira
 fiaf és /az asson emberekuel valo ilisnek termiket berint valo fofa
 tat el haguán/ú magoknak ittelen kiuansagokra fel gheriedinek /
 éggik az masinak ittelen kiuansagara/az firtiak az firtiaknak ite
 len kiuansagara/vtalatos dolgot müeluin/ és az ú tiuelghifeln.
 iuralmat/az mint illet/ú magokra viuet. És mikippen ionak nem
 látatet unekiek/hog az istent meg esmernek/azonkippen az isten és
 oll ebbe engbede úföt esni/mell nem dicziretes. Hog oll dolgofof
 müelninek/mellet nem kell vala müelniek. Kit be telinek minden
 büuel/paráznasagual/ezalardasagual/telhet etlensiguel/gonoszage
 ual/kit telleset irigsiguel/galkossagual/haborgasual/álnasagual
 k:f gonosz erkof/zuet/áruolof/ragasmarof/isten gúololof/bolki f ag
 tiudif/kit magofot fen veselik/diczetedof/gonosz dolgofofnak lelöl/kit

23. Romabelicnek iri

attofnak ſauāt nem fogaggāt/értelem nélkül valof/ ſik ſerzett doſe
 goknak nem allanak/ ſik ſeinmit nem haytanak azokhoz / ſiket ter-
 miſet ſerint ſeretni kell vala/ ſik biſe/igre nem haiolnak/irgalmak
 ſagnélkül valof. Kik mitoron az iſtennek igaffagāt tuttat ligen/hog
 miltoſ legenek halalra azof/ ſik illen dolgotofot tiſnek/nem ezaf az
 ollan dolgotofot tiſik/ hanem annak felette egg arant diczirik azof-
 nal/az ſik tiſik.

Masodik rife

Annakofairt o te ember meg nem mentheted maga-
 dot/valaki vag/ ki maſt itilſ. Mert ez dologual
 hog maſt itilſ/te magadot farhozatod. Mert vgan
 azonofot tiſed te / ki maſt itilſ. Tugguf ked ig hog
 az iſtennek itikete igaffag ſerint vagon/azofnak ef-
 ſene/ ſik illen dolgotofot tiſnek. Gondolodi kediglen ezt o ember / ki
 azofot itiled / ſik illen dolgotofot tiſnek / es vgan azonofot tiſed / hog
 te el meheſt az iſtennek itiletinek elotte? Quag az iſtennek nag to vol-
 tat/ es turifit/ es fogelmefſighet meg vtalodi / es nem tudodi/hog az
 iſtennek to volta tighedet arra int/ hog iletedet meg iobbicrad. De
 az mint az te feminfighet vagon/ es az te ſurd/mell nem tud ioua
 lenni/ az iſtennek haragiāt gherieſted te magadra/ az haragnak nap-
 san/ mellen niluan lifen az iſtennek igaz itilete/ ki meg fizet min-
 dennek az mint az u czelekedeteſ vagon/ az ofnak / ſik az io muelfe-
 detben megmaraduān/ duczoſighet/ es tiſteſſighet/ es halhatatlan
 iletet keresnek/orof iletet fizet. Azokra kediglen/ ſik vabracſ/ es ſik
 az igaffagnak nem engednek hanem azhamiffagr / ſik enbednek/meg
 habarodas/ es harag iu/ es ſanarufag/ es keſerufig iouendore/ minden
 embernek

beriet lelkinek ellene, ki gonoszt czelekedik. Először az Sida nípnek
 lelkinek ellene. az vtān az Görög nípnek lelkinek ellene es. Dürzőf
 ghe lifen kediglen / es isztessighe / es bifezighe mindennek, ki tot cze
 lekedik. Először az Sida nípnek / azonkippen az Görög nípnek es
 Mert ninczen szemulnek tekintete az istennél. Mert valakit tóra
 unnéltül vitkeztenek / tóruinnéltül vesznek es el / es valakit az tóra
 unben vitkeztenek az tóruinnek általa itiltetnek meg. Mert nem
 azot igazak az istennél, kik az tóruint halgattak, hanem kik az tór
 uint műelledetekuel be töltik / azot az igazak. Mert mikorön az po
 gánok / kiknek tóruinnek ninczen az termiszetnek tóruinét be tellesítik
 azot mikorön tóruinét ninczen / ünön magok vadnak magoknak tór
 uinbelett / kik meg mutatják az meg trott tóruinnek czelekedetit / ki
 nek egetembe az ú lelki esméreretel tanbizonságot tishnek / es az ú
 gonbolati ú főzöttök úfok auag vadollak / auag meg mentik az napön
 mikor meg jtili az vt isten az embernek. huóknak titok dolgait az
 Jesus Christusnak általa / mint az en euangeliumomban vagon. Je
 me te Sidonak neuertetel / es magadot gonorkötteted az tóruinben /
 es dirzedel az istenben / es tudod az ú akarattat / es azotot dirzired
 az mellet ieles dolgok / az tóruinból erre tanjtotuán / es hűbed te ma
 gadot vadoknak vezertnek lenned / es világoffágnak az lóttisigben /
 epteleneknek tanjtotuán / tudatlanoknak doctorának / es olk embernek
 hog kinél az tóruinnek általa az istennek esméreretinek / es igoffágnak
 mogga ligen. Annakofairt ki egebet tanjtot / te magadot nem tanj
 ted. Ki azt hirdeted hog nem kell orozni / orozásti sű. Ki azt mon
 dod hog nem kell házasság törisnek bünibe esni / házasság törisnek
 bünibe esel. Ki az báluánótot atkozod / báluán imádásnak bünben
 lekerzed. Ki az tóruin felől dirzedel / az tóruinnek meg seghisiz

23' Romabeliknek írt

nek általa az istent tiszteltesiguel illeted. Mert az istennek nevelt
 hi irettetek pidalmarzát az pogán nipel főzött / mitippen meg va
 gon iruan. Mert az főrnül metelis bizón hasnál / ha az főruint
 meg tartod / hog ha az főruint meg seghed / az te főrnül metelised
 főrnül metelisenkül valo teste változott. Annakofairt ha az főrnül
 metelisenkül valo nip meg tartánga az főruint / mellnek meg tar
 rásabol igazulást vár / nemde ez ilen embernek főrnül metelisenkü
 l valo teste főrnül metelisen vitetiki? És nemde meg ituli tige
 det az főrnül metelisenkül valo nip / fi az termiszetnek főruinit tar
 ta / ha az főruint meg tartánga / fi az főruinnek betúinel / es az fő
 rnül metelisennek általa az főruint meg seghed? Mert nem az az di
 do az fi embereket láttára Sido. Sem az / az főrnül metelis / mel
 ket tisztnek az testen embereket láttára. Hanem az / az Sido / az
 ktit hñ Sido / es az főruinnek főrnül metelise az igaz főrnül metelis /
 mell lelek berint lipen / nem betú berint / mellnek dirzirete nem em
 berekúl vagon hanem az istenkúl.

Sarmadik rík

Iben halagga felül azirt az Sido az pogán nipel /
 ouag mi hasna vagon az főrnül metelisennek? Sok va
 gon mindentippen. Mert első ez / hog az Sido nip
 nek bolt az isten az O főruinben / es ünekielt atta
 az főruint. Mit nértenek ez dologgal / ha nimellek ú főruinből
 hütetlenek voltanak? Nemde azoknak az ú hütötlenesighe az isten
 nek hitosighe igbiretit erőlemé tisztii? Ne ligen ez. Sóg ligen
 az isten igaz / minden ember kedig hazug / mitippen meg vagon ir
 uan. Sóg igaznak itilteffel az te besididben / es görzedelmet vig e
 miso

miloron itilet liben feloled. Hog ha az mü hamiss voltunk az isten
 ef igaz voltat nílvanvaloa tibi / mit mondhatunk? Nem de hamis
 az isten / ki az búmirt meg haragbit / es rula bosbit áll? Embere
 kofas herint folok. Ne ligen ez. Mert mikippen itili meg az
 isten ez világot? Mert ha az istennek igazsága / az en hamiss vol-
 tomnak általa magasztaltatott fel / es úneki dicz irtire vagon / mi-
 t ennek vtanna en es vg itiltetem mint ha búnos volnik? Es nem
 e infabb monguk azt az mit egg nihán emberek mondanak / es en
 alam gonosul folnak / es azt mongal hog en ezt mondom. Tegunk
 onost / hog törtinnek io nekunk vtanna. Melt ez fele embereket
 rhorzattok igazan vagon. Annakofairt mit mongunk? Jobbak va-
 nki mü Sido nipek az pogán nipeknél. Semmikippen nem. Mert
 nek elotte okat aduan meg mutatam / hog mind az Sido nipek
 mind az Borog nipek / mind naianbunolok legenek / mikippen meg
 goniruán. Ninzen igaz ember ez az egg es / ninzen liben érte
 ni ligen / ninzen ki az istent keresse / mind el tertenek / mind ege-
 mbe hasontalanokká lúttenek / ninzen ki tot mülfeggik / ninzen
 ind eggiglen es. Az ú torkel ollan mint egg meg nilt koporso / az
 melueuel alnassagra iltenek / aspis figofnak mirghe vagon az ú aia
 alatt / kifnek az ú páiof mireg bebiduel / es bidalmas bebiduel tel
 / gorlok az ú labok az virnek ki ontasara. Komlas / es vesbedelem
 vagon az ú vtothban / es az bifesignek vtat meg nem esmérgek / nin-
 zen isteni filelem az ú herenek elotte. Tuggul kediglen hog valami
 got az o toruin mond azoknak monga / kif az toruinnek birtoka az
 t vadnak hog minden embernek páia be dugattassik / es mind ez
 s vilag föteles ligen az istennek. Annakofairt hog az o toruin
 paranczolatinaf rzelekedetiböl / egg ember sem igazulhat meg

az istennek elötte. Mert az O törünnel általa vagón az büntetés
 esmérte. Mostan kediglen az O törünnélkül telenteit ki az isten
 nél valo meg igazulás / mikorön meg bizonyítatik az O törünnel
 es az profetának irásinak bizonság titeliuel. Az istennél valo meg
 igazulás kediglen az Jesus Christusban valo hűtnek általa vagón
 mindenetre / es mind azokon / kiknek hűtök vagón. Mert ninze
 válogatás. Mert mind náian vitkeztenek / es meg fogatkozot
 mindenekben az istennek diczirete. Meg igazultatnak kediglen in
 gen / az isteni kedvnek általa az válságual / mell az Jesus Chri
 tusban vagón. Kit első ada münetünk az isten enghestelöül / kine
 az ü vire közbe tar az hűtnek általa / ezirt hog meg mutassa az
 igaz voltát / es hog megborzassa az büntöt / mellekben rishi üdö
 tül fogua voltunk / melleket az isten el türe / hog meg mutassa hog
 igazija az büntös embert ez teleñ valo üdöben / ezirt hog ü ligen az
 igaz / es az ki meg igazija azt / ki az Jesusnak hűtiböl vagón. Anna
 sokairt hul vagón az diczeledis? Ki rekestetett. Mell törünnel
 általa. Az ez elekedisnek törünnel általa? Nem. Söt az hűtnek törü
 ünnek általa. Anna sokairt azt itilluk / hog ember hűtnek általa
 igazul meg / az O törünnel valo io müel kedetek nélkül. Auag az isten
 ez az az Sido nipneki istene? Auag nem az pogán nipetnek es ist
 tenei? Bizón az pogán nipetnek es. Mert vgan azon egg isten / ki
 meg igazija az Sido nipet az hűtiböl / es az pogán nipet az hűtnek
 általa. Anna sokairt el vssküti ercit az O törünnel az hűtnek általa

Ne legen az. De inkább helt adunk az O törünnel

Degeedik rish

It fogunk anna sokairt mondani hog lest ligen Abrah
 bam

Ham az mű atánk lefi kerint? Mert ha Abraham az io műelkedetek
 ból igazult/vagon diczedise/de nem isten előtt. Mert mit mond
 az irás? Hün kediglen Abraham az istennek/és meg igazulást vő
 tetet u tüle. Az ki kediglen io műelkedetben foglalla magát/ annak
 az iutalmat nem aggak vő mint ha kedves dolgot műelkedett vol
 na/hanem mellre tartozott volna. Az ki kediglen io műelkedetben
 nem foglalla magát/hanem hisen abban az ki meg igazulsa az büs
 nöst/az ühüte meg igazulást vitetik. Mikippen David és meg
 monga az embernek bodogfogát/kit az isten io műelkedet nélkül meg
 igazult emberirt vősen. Bodogot az kitnek meg borzattattanak az u
 vitkei/és kitnek el fedzettetnek az u bünei. Bodog ember kit büös
 emberirt nem vősen az vő isten. Annakofairt ez meg bodogulás
 ez az kornúl metelisenélkül valo nipekre iutai? auag az kornúl mete
 lisben valo nipekre és? Mert azt monguk hogaz Abrahamnak az
 hüt/meg igazulást vitetett ligen. Annakofairt mikippen vitetett?
 akkoron vitetetti mikoron kornúl metelisen volna/ auag mikoron
 kornúl metelkedis nélkül volna? Nem akkoron mikoron kornúl me
 telisen volna/hanem kornúl metelisen nélkül. És fel viue az kornúl
 metelisenek ielit/mell az hütnek általa valo meg igazulastak tele va
 la/ mell hüte vala/ mikoron az kornúl metelkedisnélkül volna/ hog
 atok lenne mindeneknek/kit kornúl metelisenélkül liuin az hütöt val
 tak/hog azoknak és az hüt meg igazulást vitetnek/és atok lenne
 az kornúl metelkedő nipeknek és/kit nem ez az kornúl metelkedő
 nipeköl nemzettetninek/hanem annak felette az hütnek nomdikiban
 tärnanak/ mell hüt vala az mű atánkban Abrahamban akkoron és
 mikor kornúl nem metelkedett volna. Mert nem az o törünnel al
 tala törtinek az ighiret az Abrahamnak/ auag az u magzattanak

hog ū iouendöre ez vilagnai örökösle lenne/ hanem az hűtben való
 meg igazuláskat általa. Mert ha csak azok az örökösök/ kik az
 törvényhez való nipek/ hiába valóa lútt az hűt/ es az ighiretnek erete
 ninczen. Mert az Ö törvényharagot műelfedik. Mert az holott
 törvény ninczen/ ott törvény seghis s'inczen. Annafoairt az hűcből
 adatik az örökös mint ingen/hog erőssigen az ighiret minden mag
 zatnak/ nem csak annak/ ki az Ö törvényből vagon/ hanem annak
 es/ mell az Abrahamnak hűtéből vagon/ ki mindenifunknek atto.
 Mitippen meg vagon iruán. Sof nipek tium/ hog te attá lig/ an
 nak pildaiára az kinek hűt vala/ ki ilög-típi az holtakat/ es elö
 hja azokat az mellet nem vadnak/ mint ha volnának. Mell Abra
 ham reminsig nélkül reminsig alatt-híuz ezt hog ū iouendöre sof ni
 peknek lenne attá az isteni ighiret berint/ meltsben isten mondás lútt
 úneki. Mitippen lútt az te maradítod. Es erősten nem lútt az ū
 hűtiben/ nem gondola az únón testit/ mell immáran el holt vala/
 mikorön közel ház estendős volna/ sem az Sárának el holt mihit/
 de az istennek ighiretiben késíghes nem vala hűtet lensignek mifá
 to. Hanem az hűtnek általa erőss lútt az istennek típessíghit meg
 adá/ teljes bizodalmat viútt hog az ki úneki az ighiretet tútte vas
 la/ vgon az onnak hatalmassága es volna fogadását be tellessíttent.
 Annafoairt es/ meg igazulásirt vitétek ū túle. Irua ninczen kedig
 len/hog csak ū irtette vitétet ligen ez meg igazulásirt/ hanem mű
 irtettünk es/ kinek meg igazulásirt vitétik iouendöre az hűt/ mell
 uel híbünk abban/ ki fel támaszta halottabol az Jesust az mű orvú
 kot. Ki holátra adattarott vala az mű bűnünkirt/ es fel támaszta
 tgi az mű meg igazulásunkirt.

Stodik rife

Annafoairt meg igazultatván mű az hűtből/ bife
 sighthunk vagon az istenuel/ az mű vrunknak az Jez
 sus & hristusnak általa/ kinek általa ez es törtis
 net münekünk hog az hűtuel az Istennek kedvoibe
 jutnánk/ meliben állunk, es diczedünk ez res
 minsig alatt/ hog az isteni dűrzösigen rifelet fogunk lenni. Nem
 ezal ebben/ hanem annak felette diczedünk az saharusagok
 ban/ tudván hog az saharusag/ bife siquel valo türis berenzen/ az
 bife siquel valo türis fediglen ioa lelis/ az ioa lelis fediglen remin
 sighthet/ az reminsig fediglen meg nem bigenit/ miuel hog az isteni
 net berelme az mű hűnkbe öttetett az bent lileknek általa/ mell
 münekünk adatek. Mert az & hristus meg mikoron erötenek vol
 nánk az udönek mi volta berint bűnösökirt hala meg. Mert az iga
 zirt alighal meg valaki. Mert az toirt netalam valaki halalt es
 benued. Aianta fediglen münekünk az isten az ü mű hozzánk valo be
 relmit ewel hog mikoron meg bűnösök volnánk az & hristus mű irek
 tünk hala meg. Annafoairt sokual inkább meg menekedünk az ha
 ragtul ü általa/ meg igazultatván az ü viriuel. Mert ha akkoron
 meg engbesteltetink az istennek/ az ü fianak halalanak általa/ mi
 koron ellensighi volnánk üneki/ sokual inkább meg menekedünk az ü
 letinek általa/ mikoron immaran meg engbesteltettünk. Nem ezal
 ebben fediglen/ hanem annak felette diczedünk az istenben
 az mű vrunknak Jezus & hristusnak általa/ kinek általa viusf mos
 stan az meg engbestelisk. Annafoairt mitippen egg emberirt toue
 be az bün ez vilagra/ es az bűnnek általa az halal/ es ezenkippen
 bh min

23. Mabeliefnek íre

minden emberekre az halál elhata / mielőtt hog mind náian bűnt tünk
 Mert az o törünnel ki adásaiglan vala az bűn ez világon / de az
 bűn bűnné nem vitetik miforön törüin ninczen. Sög az halál a
 dántul fogva Mofesiglen vralkodék azofon es / kik bűnt nem tús-
 tenek vala / annak hasonlatosságarahog az Adam az paranczolatot
 meg segte vala / ki pildáia annak / ki el töuendő. De nem affip-
 pen vagon az bűn mint az aiándik. Mert az egg embernek bűninek
 miatta sofan holtanak meg. Az istennek kedve / es az u kedvinek
 általa valo aiándik / mell az egg ember vala / az Jesus Christus /
 sokatra sokual nagubb büsiguel hata ki. Es mikippen az egg bűnös
 embernek általa állott vala reánk az halál / nem azonkippen állta
 az istennek aiándika. Mert bizón az hog az fárhozat egg bűnből
 támad az fárhozatra / az aiándik fediglen sok bűnből az meg igaz-
 zulásra. Mert ha az eggnek bűninek miatta vralkodék az ha-
 lál az egg embernek általa / sokual inkább fogna vralkodni az illet-
 nek általa azof / kik az istennek kedvinek bü voltát / es az meg igaz-
 zulásnak aiándiköt visik az Jesus Christusnak általa. Annakokairt
 mikippen az egg embernek bűninek miatta teriede el az veszedelem
 minden emberekre / hog fárhozatos hozzon / azonkippen az eggnek
 meg igazjításának általa teried el az is dolog minden emberekre /
 hog örök ilerre valo meg igazulást hozzon. Mert mikippen az
 egg embernek enghedetlen voltának általa / bűnös embernek állapat-
 tába estünk vala sofan / azonkippen az eggnek enghedelmes voltának
 általa meg igazult embernek állapattaban lishet sofan.
 Az o törüin fediglen azonközbe közinkbe töue / hog az bűn el sokasul-
 na. Holott fediglen el sokasula az bűn / ott nagubb büsiguel mutatá
 meg magat az istennek kedve / hog mikippen vralkodott vala az
 bűn

bűn az halál hozásiban / az onkippen az istennek kedve es vralkodnet
 az meg igazulásnak általa az örök életre az Jhesus Xhristusnak általa

Satodik rísz

las.

Mert fogunk annakofairt mondani? Meg mara-
 gunki az bűnben hog az istennek kedve nag búsiques
 mutassa magát mű hozzánk? Ne ligen az. Kik meg
 holtunk eggyer az bűnnek / mitippen ilunk ennek vtān
 na vgan azonban? Avag nem tuggatoki / hog valamienin meg ke-
 refteltettunk az Xhristus Jhesus neuibe / az ű halálaba kereftelket
 künk meg? Annakofairt el temettettunk ű vele egetembe az kereft-
 tignek általa az halálra / hog mitippen fel támasztatott halottaibol
 az Xhristus az afa istennek felsighes voltānak általa / az onkippen
 mű es vy illetben iariunk. Mert ha az Xhristus tagaba vāgunk
 oltua az ű halālānak hasonlatos voltānak oltala / nílua az ű fel tā
 madāsaban es ríbesek líbunk. Azt kediglen tudnunk kell / hog amoz
 mű bennünk valo righi ember ű vele egetembe meg sefítetett / hog
 az bűnnek ű teste el rontatnet / hog ennek vtāna az bűnnek ne bol-
 gállunk. Mert az ki meg holt meg igazítatott az bűnből. Hog ha
 meg holtunk az Xhristusval / tugguk hog ilni es fogunk ű vele. Tud-
 munk kell ezt es hog az Xhristus halottaibol feltāmaduān / több meg
 nem hal / az halál ű ranta több meg vralkodik. Mert hog meg
 holt vala / az bűnirt holt vala meg eggyer / hog kediglen il / az istenz-
 nek il. Az onkippen tú es gondollarok meg magatokat / kik bizon hog
 az bűnnek meg holtatok / de iltek az istennek / az Xhristus Jhesusnak
 az mű vrunknak általa. Ne vralfoggi annakofairt az bűn az tú
 palando testetekben / hog annak enghegetek az ű tivanfaghi berint.

23. Romabelieknek írté

És ne aggátok az tú tagaitokat az bűnre, hog az hamisságnak ségued
 ri legenek / hanem aggátok tú magatokat az istennek mint fí az
 meg holtának főzzöle ietle fordultatok / és aggátok az tú tagaitokat
 az istennek, hog az igazságnak ségueri legenek. Mert az bűn tú rang-
 sátof nem vradfodí. Mert nem vattok az o törünnel birtosa alatt
 hanem az istennek kedöve alatt. Mi azirt? Vítkezünki azirt /
 hog az o törünnel birtosa alatt ne legünk / hanem az isten kedöve
 alatt? Ne legen az. Nem tuggátoki / hog az finék tú magatokat
 aggátok boldgaul / hog neki enghegetek / annak vattok boldgai az fi-
 nek enghetetek / afar az tün ligen / mell halál hoz / afar engedel-
 messig / mell / igazulási hoz? Hálá ligen ked iglen az istennek hog bi-
 zoni az bűnnel valátok boldgai / de bünetek fírint rea harlatok az ta-
 nuságnak mozgára mellre túróföt vünk. Meg szabadulatok ked ig
 az bűntül / és az igaz ietnek lúróf boldgai. Nimi emberi dolgot
 mondot tünettek az tú tészeteknek garlo voltairt. Mert misippen
 boldgaul adátok az tú tagaitokat az tertelmessigne / és az törüntelet
 signe / hog egg / és más törünteletmíghet müelntek / ez enkippen mo-
 stan és aggátok boldgaul az tú tagaitokat az igaz ietnek / hog bent
 ietlet viselletek. Mert misoron az bűnnel volnatok boldgai az igaz
 ietnek szabadosi valátok. Annakofairt miröz a hástnotok vala az tú
 nőben / melleket misstan figenletek? Mert azoknak vighe halál.
 Misstan ked iglen az bűntül meg szabaduluan. Az istennek ked iglen
 boldgai liuü / me vagon az :ú hástnotok az bent ietlet / vighetek és
 meg vagon az öröf iet. Mert az bűnnel boldga halál. Az istennek
 arándisa ked iglen öröf iet / az Zhrisus Jezusnak az mü orunknak
 általa.

Hetedik ríft

uağ nem fuggatoki afamfiat/mert azoknak belof fik
az töruint értik/hog az töruin czaf annie ideig vral
fodik az emberen mené ideig az töruin ilénd. Mert
az vras uspon ember foteles az ú vranaf mig az ú
vra il az töruinnek általa/hog ha meghalánd az ú

firie megabadult az ú firjnek töruinítul. Annafoairt mig az ú fir
ie il/paraznanaf fogiak itilni ha más firjhez megen. Ha kedig meg
halánd az ú firie/megabadult az ú firjnek birtofabol/hog paraz
na ne legen/ha más firjhez megen. Annafoairt afamfiat is
es meg ölettettek az o töruinnek az Zhrisius testinek általa
hog máshoz adnatof magatofot/ahhoz fi halottaibol fel támadas/
hog gómölczöt teremzenek az istennek. Mert inikoron az testben
volnank/az bündnek gonof fiuansági/mellek az töruinnek általa
la vadnak/ereiben valának az mü tagainkban/hog az halálnak gó
mölczöt teremzenek. Mostán fediglen megabaduluan az o tör
uinnek birtofabol/meg holtunk az töruinnek/mell munkót bir vala
hog szolgálatot tegünk az Istennek on voltának általa/es nem az betie
nek o voltának általa. Annafoairt mit mondhatunk? Az o töruin
búni? Ne legen ez. De az búnt nem elmérim/haneni az o töruin
nek általa. Mert az gonof fiuanságot sem tuttam volna/ha az o
töruin ezt nem mondotta volna. Gonof fiuanság benned ne legen.
D: alkofmatofogot viuin az bün az paranczolatnak általa/mindert
gonof fiuanságot nemze en bennem. Mert az o töruin nélül az
bün meg holt vala. En fediglen righenteñ töruin nélül ilek vola.
Mikoron fediglen az paranczolat közintbe iutt volna/az bün meg
eleuenedek/en fedig meghalik. Es az paranczolat lelettetek halá
lomra lenni ennekem/mell iletemre szerzetett vala. Mert az bün

alkalmatoffagot néruin az paranzolatnak általa / tiueghisbe enye
 enghemet / es annak általa meg öle. Annafofairs bizon az hog az
 töruin bent / es az paranzolat bent / es igaz / es io. Annafofairs az
 mi io vala / ennekem halál lüni? Ne legen ez. Sóg az bün. Hog meg
 szerzenek az bün / hog halalt nemz ennekem annak általa az mi io
 vala / hog az bün felette igben bünös lenne az töruinnek általa.
 Mert tuggul hog az o töruin lilek berint valo / de en test berint
 valo vagof az bünnek birtoka alá aron adattatuán. Mert az mit
 ez elekedem nem diczirem. Mert nem azt tisek az mit afarok /
 hanem azt tisek az mit gülölök. Ha kediglen azt tisek az mit
 nem afarok egg értelmen vagof az Törüinuel hog miuel io az törü
 in. Az irt immaran nem en tisek az / az mit tisek / hanem az bün
 mell en bennem lafozik. Mert tudom hog io nem lafozik en bens
 nem / az az / az en testemben. Mert vagon afaratom az iora / de nem
 talalom meg mint tegem meg azt. Mert iot nem tisek mellett as
 farok / hanem gonost tisek / mellett nem afarok. Ha kediglen azt tisek
 az mit en nem afarok / nem en müelem immaran azt / hanem
 az bün / mell en bennem lafozik. Annafofofairs ezt talalom magam
 ban / hog mikoron az töruinnek általa iot afarok ez elekedni / hog en
 hozzam gonost dolog ragaszkodott. Mert gonorkodom az istennek
 törüiniben az belso ember berint. De egéb törüint latof az en taga
 imban / mell az en lelkemnek törüininek ellene viaszkodif / es fogfog
 ba vet enghemet az bünnek törüininek / mell az en tagaimban vagon
 en hualas ember. Kiczoda fog ki menteni enghemet ez halálra
 közeles testből. Halat adof az istennek az Iesus Christusnak az mi
 drunknak általa. Annafofairs en / en magam / lelkem berint az isten
 nek törüininek szolgál / testi berint kediglen az bünnek törüininek.

Solzadik rife

Annafoairt immāran semmt farboztatāsof nira
 ren azofnak/ kik az & hristus Zesuban vadnak/
 kik nem test berint iārnak/ hanem lilek berint.
 Mert az illetnek lelki tōruinē meg sabadīga enghe
 rmet az bünnek/ es az halálnak birtokābol. Mert az mire az o tōr
 uinnek tehetfighe nem vala/ az ū erōtlen voltairt/ mell erōtlenfighe
 vala az testben/ azt az isten meg tellesfige az ūnōn iāt el borzāt
 uān/ te hasonlatos lūn bünōs emberi testhez/ es el farboztatā az
 bűnt az bűnből az testnek általa/ hog az o tōruinbeli meg igazulās
 be tellesednekt mū bennūnt/ kik nem test berint iārunk/ hanem lilek
 berint. Mert az kik testi emberek/ testi dolgokra viselnek gondot/ az
 kik fediglen lelki emberek/ lelkiekre. Mert az testnek akaratta/ haz
 lāl. Az lileknek akaratta fediglen/ illet/ es bifeleg. Annafoairt hog
 az testnek akaratta az isten ellen ellensig tippen ezeledik. Mert
 az isten tōruinē alā nem agga magāt/ mert ingen sem teheti. Az
 kik fedig testi illetben vadnak/ az istennek nem lehetnek fellemetesek
 ū fediglen nem testi illetben vattok/ hanem lelki illetben/ mert az is
 tennek lelke lafozik tū bennetek. Hog ha valakiben az & hristusnak
 lelke ninczen/ ez nem ū hozza valo. Ha fediglen az & hristus tū
 bennetek vagon/ bizōn az hog holt az testi az bünirt/ az lilek fedig
 len illet az meg igazulāsirt. Hog ha annak lelke lafozik tū bennetek
 ki fel tāmāstā az Zesust hālottaibol/ az ki fel tāmāstā az & hris
 tusi hālottaibol/ meg eleuemti az tū hālando testeteket es/ az ū lelke
 irt/ mell tū bennetek lafozik. Annafoairt alāmsiai adossof vagonk
 nem az testnek/ hog testi berint illūnt, Mert ha testi berint ilēndetek

21 Romabelieknek írt.

meg haltok / ha fediglen lilekuel az tesinek / ezefedetit meg oléndiá
 tek / ilni fogtok. Mert azok az istennek fiai / kik az istennek lelkítül
 viseltetnek. Mert az lilek az mellet vútók nem únsignei lelke / hog
 ewel esmeglen filelemre illetek / hanem ott leket vútók / mell fiúá fo
 gadásnak lelke / mellnek általa ezt fiáltuk / afa afa. Vgan azon lilek
 canubizonlagot tißen az mü lelküntuel egetembe / hog istennek fia
 legünk. Hog ha fiai vagunk tehag örökösí es vagunk. Az istennek
 bizón örökösí / az & hristulual fediglen egenló örökösí. Mert ú vele
 egetembe benuedünk / hog ú vele egetembe meg dúrzóultessünk. Mert
 meg gondolom hog nem egenlók az mennei dúrzósighez ez mostaná
 ú: oben valo saáaruságok / mell dúrzósig meg ielenik mü hozzánt ío
 uendöre. Mert az teremtett állat fogalmatoságual valo várás
 ual vária / hog az istennek fiai ríluán fogianak lenni. Mert az te
 remtett állat ez világhi hñába valo dolognak birtoka alá vettetett /
 nem az ú afaratta berint / hanem annak afaratta berint / az ki útek
 birtoka alá vetette reminsig alatt. Mert az teremtett állat es meg
 babadul íouendöre az fogatkozás vitelnek fogalattábol / az istennek
 fiainak babadságába / mell dúrzósiguel lißen. Mert tugguk hog
 minden teremtett állat mü velünk egetembe foháßkodik / es az gere
 met búlóthöz egenló fándalmat benued mind ez ideiglen. Nem
 ezaf az fediglen / hanem mü es / kik az bent lileknek elő aiándíkit bír
 iuk / mü es mü maguntban foháßkodunk az fiúá fogadást várúan /
 az mü testünknek meg váltását. Mert az reminsignek általa me
 netettünk meg. Az mell reminsiget lát fediglen valaki / nem res
 minsig az. Mert az mit lát valaki / miirt reminli vgan azont?
 Ha fediglen reminlúk azt az mit nem látunk / azt bifisiguel valo
 eurisnek általa váriuuk. Szinte azonkippen az lilek es seghizsiget
 tißen

Isten az mű erősen voltunknak. Mert azt sem tugguk mint fell fir
 münk az mit imai. fagunkban kirunk / de az lilek esedezik mű irtünk
 meg mondhatatlan sobjastodasokual. Az fi kediglen az emberet nek
 fu: it nizi / tugga mi ligen az lileknek afaratta / mert isien berink
 esedezik az bentekirt. Tugguk kediglen hog azofnak mindenek az is
 ra seghiziguel vadnak / fik az isient beretik / es fik az istennek el va
 ghezett afaratta berint huiatalosof lunek. Mert az fik eleitül fog
 ua u nala tudua valanak / azofot elöl el es vighere / hog az u fianak
 abraza fahoz hasonlatosof lenninek / hog u legen elsöfulött az lok ara
 fiaf között. Az fiket kedig eleitül fogua el vigherezt vala / el es huiā.
 Es az fiket el huiā / azofot meg es igazija. Az fiket kediglen meg
 igazija / azofot meg es durzort. Mit mongunk annakofant ez ek
 re? Ha az isien mű mellettünk vagon / kizoda lehet mű ellenünk?
 Ki az u tulandon fianak nem kedueze / hanem mind mű irtünk ha
 lalra ada azt / mitippen lehet hog mindent aiantikon es ne aggon
 munekünk? Kizoda fogia büntetni az istennek valastott nipte? I
 sien az fi meg igazija. Kizoda az fi el fog tarhozotni? Az
 Christus az fi meg hala / sog intabb az fi fel es tamastat ek / fi es
 az istennek tobbia felöl vagon / fi es közbe tar mű irtünk. Kizoda
 katabe el munköt az istennek berelmitül? sanarus aghi? kesaru ighi?
 paborus aghi? ehfighi? ruhatalan aghi? vesbedelemi? tori? Mitippen
 meg vagon iruan. Te irtted halalra odattatunk minden napon / ol
 tanof vagunk / mint az megolni valo iuhof. De mind ez ebben ooz e
 delmet visunk / annak altala / ki munköt berete. Mert huiān hys: me
 vog sem halal / sem illet / sem angalof / sem az fu angalof / sem az ha
 lalmas angalof / sem oss dolgot / mellet ez iclen valo udoben törtins
 getnek / sem ollak / mellet iouendo udoben törtinhet nek / sem ollak /

mell: s felül állanak reánk / sem ottak / mellet az misfőből támadnak reánk / sem valami egéb teremteté állat el nem fakashtar műfő az istennek herelmitül / mell az Jhesus & hrisztusban az mű orumban vagón.

Silencedik rís

B Jhesus bizonságom hog igazat mondok / hamisat nem mondok / tanubizonságot tiuin ennekem egtembe az en lelki esmértem es / az bent lileknek általa hog búcnak búnetlen valo gótreline vagón. Mert az tiuánnam az Jhesusul / hog en magamot vetne elü tüle az en atamfiar / test berint valo rafonsághimirt / Filisraelnek nemzetsighiból támadtanak / ezeket fogadā az isten fiú / ezek az igaz diczekedis / ezeknek tiue az isten az testamento mod / ezeknek berze az törüint / ezeknél vagón az igaz isteni szolgál / ezeknek tiue az isten az ighireteket / ezeknek atok azok es / kistül az Jhesus támadott test berint / mell istent diczirni kell mindenekben mind örökké. Amen.

Nem mondom kediglen ezeket azirt hog ki ment ligen esemből az istennek bešide. Mert nem mind Israclnek nipi azok / kiz Israclkül támadtanak / sem mind Abrahamnak fiai euel / hog úneki magzati / hanem az Isaaknak általa fog neuztetni teneked az magzat az az / nem azok az istennek fiai / kiz test berint valo fiai / hanem azok bamlaltatnak az magzatoknak közibe / kiz az ighiretnek fiai / az ighiretnek bešide kediglen ez. Ez údöben el ioud / es fia lisen az Sarānak. Nem ezak ez kediglen / hanem az Rebekka es fiafok fogadott vala egátül / az mű atankül az Isaakul. Mert mikorön meg az germeket ez világra nem búlettenek volna / es mikorön sem valami

valami tot / sem valami gonoszt nem tüttenel volna / hog az isteni
 nek el vighezett akaratta / valasztas berint maradna meg / nem az ig
 ezlekedeteböl / hanem abbol az ki el hiu / ez so adat el uneti. Az na
 gubk fogal iouendore az kuffebbet. Mitippen meg vagon iruan.
 Az Iakobot beretim / az Esauot kediglen gulolim. Mit mongunk
 annakofairt? Vagoni hamissag az istennel? Ne legen ez. Mert
 Monfesnek ezt monga. Irgalmazok iouendore atval valakin buens
 meg elis / es konorulok azon / valakin konoruleteffigre indulok. An
 nakofairt nem attul vagon ez az ki akaria / es foueti / hanem az is
 tentul / ki irgalmas. Mert az iras Farahonak ezt monga. Ezirt
 tamastalak fel tighedet / hog meg mutassam az en hatalmas volto
 mot te rantad / es hog mind ez eghiss földon hire legen az en neuem
 nek. Annakofairt az kinek akar irgalmas / az kit akar meg kemisit.
 Ezirt ezt mondhatod ennekem. Ebag mire panasolkodik meg es?
 Mert az u akaratának ki allott ellene? Dog infabb o ember / ki vag
 te ki ellene felels az istennek? Mongai az alkotuan annak az ki us
 tet alkotta ezt? Mire alkottal enghemet igen? Haag ninczeni ha
 talma az mestiernek / ki sarbol ezinal edint / hog vgan azon ezinal
 sarnak risiböl / egg edint vg alkosson / hog vele tistelkedgenek / mast
 kediglen hog vele ne tistelkedgenek. Dog ha az isten meg akaru
 mutatni az u haragiát / es ki telenteni az u hatalmassagát / az u hos
 su ideiglen valo tunisuel / el turz az haragnak edinit / kif vesbedelem
 re valok valanak / es hog ki telenteng az u durzofighinek kardagsa
 gat az irgalmassagnak edinhez / melleket az durzofigre elein ber
 zett vala. Kiket el es hiva / tudni illik munkot / nem ezaf az Sido
 nipet korzol / hanem annak felette az pogan nipet korzol es. Mit
 kippen az Osec irasaban es ezt monga. En nipemnek hiuom ig

213' Sodomabelicnek ire

üendőre az nipek mell nem en nipem vola/ es berelmesnek hivaom
 azt/mell berelmes nem vala. Es lipen ez hog az besen hivaatassa
 nak az ilo istennet siainak/holoit ez mondatott vala unekiek. Nem
 en nipim vattot ru. Esaias kediglen ezt kialta az Israel nipe felol
 Na az Israelnek siainak samana anne volna. mint az tenghernek
 fouene/az maraditi udvuzulnek teuendore. Mert az ur isten az u
 besidit meg tokilli/ es meg rouidneti az meg igazintásban. Mert
 az isten meg rouidnetett besidet berer az földön. Es mikippen
 Esaias elosfor meg mondotta ezt. Na az sereghetnek istene mag
 zatot nem hagott volna munekunt/ vgan lutt volna dolgunt mint
 az Sodomabelicnek/ es az Gomorrabelichez hasonlatcsok luts
 eunt volna. Annafairt mit mongunt? Hog az pogan nipek/ki nem
 fouetik azt/ honnan az meg igazulas vagon/ meg faprozolat az
 meg igazulasi/az meg igazulasi kediglen/ mell hutbol vagon. Uss
 pontag az Israel nipe/ ki az meg igazulasnak toruinit foueti vala
 az meg igazulasnak toruinire nem iuta. Mi olirt? Mert nem az
 hutbol afarnak vala meg igazulni/ hanem oll mint az toruinben
 valo io rzelekedet esbol. Mert meg botrankozana az meg botran
 kozasnak fouibe/mikippen meg vagon iruan. Ime le tistem az Si
 onnak hegyn az botrankozasnak fouit/ es az meg botlasnak kufitla
 tat/ es minden valaki u benne hiszen meg nem sigenui.

Tizedik risz

Tamfiat az en buemnek io ugekezeti/ es az istenhez
 valo fonorghisem az Israel nipinek udvossighire va
 gon. Mert tanubizonasagot tistet unekiek/ hog az
 isteni folgalatban foglaltak magokat / de nem erte
 lem berint

Nem berint. Mert nem értuín az isteni igazulást / és az őn úgész
 kezűn / hog az ű tulajdon éreiekből való meg igazulás helyén állon
 az isteni igazulásnak nem akarának engbedni. Mert az Xristus,
 az o törünnel be tellesítöie minden hitönek meg igazulására.
 Mert Moyses azt írta az törüből való meg igazulásról / hog az
 mell ember meg tēdi az öföt illetet nēr magának az öfnak általa.
 Az mell meg igazulás kediglen hűtből vagon az ekkipen bcl.
 Ne mongad az te bűedben ezt. Kirzoda fog fel menni az menni
 be? Az az / az Xristust onnan felül le hozni. Auag kirzoda bál
 le az melligbe? Az az / az Xristust halottaiból hatra hozni. De
 mit mond? Közel vagon te hozzad az istennek ighie az te bāde
 ban / es az te bűedben. Az az / az hűtnek ighie / mellett predikale
 lunk. Dög ha az vr Jესust vallod az te bādual / es hiended az te
 bűedben / hog az isten űtet fel támaštotta halottaiból / űduözülb.
 Mert bűel liben az hűtel az meg igazulásra / bādual liben kedig
 az istennek vallasa az űduössigre. Mert ezt monga az irās. Min
 den ki ű benne hűsen meg nem figenül iouendöre. Mert valógas
 tās ninzen / sem az Sido nip között / sem az Görög nip között.
 Mert vgan azon mindeneknek pra / ki mindenekhez bűsiguel való
 seghiezig hit mutatka / kiz űtet seghiezig űl hűnak. Mert minden űd
 uözül valaki az ű neuit seghiezig űl hűangā. Mikipen fogiak an
 nakofairt seghiezig űl hűni azt / az liben nem hűttenek? Mikipen
 fognak kedig hinni annak / az kirul semmit nem hallottanak? Mikip
 en fognak kediglen hallani predikator nélkül? Mikipen fognak
 kediglen predikallani / ha arra borzātottak nem libnek? Mikipen
 meg vagon irua. Mell ifes labof vagon az öfnak / kiz bűesigbet hie
 detnek / kiz io dolgot hirdetnek. De nem hanylottanak mind az euans

geliomra. Mert az Esaias ezt monga. Vram kiroda hütt az
 mú hallomāsunknak? Annafokairt az hüt az hallasbol vagon. Az
 hallas kediglen az isiennek ihginek általa vagon. De ezt mondom.
 Auag nem hallottāki? Sog intābb minden földre ki ment az ū fa-
 uoknak zenghise / es ez földnek keressighinek hatarira ki hatott az
 ū befidek. De ezt mondom. Nem esmérgei meg az isient az Israel
 nipe? Eső az Moszes / ki ezt monga. En hitlensigre inditlak
 túfokot az pogan nipek általa / mellet nipek nem tudnak / es az nipe-
 nek általa / mell eptelennek aligatit / haragra inditlak túfokot.
 Esaias kediglen ez vtān bator sagot vīsen / es ezt monga. Meg ta-
 lalanak enghemet azok / kit enghemet nem keresnek vala / nīluān va-
 lo lūt azoknak / kit en rulam nem kērdkednek vala. Az Israel ni-
 pinek ellene kediglen ezt monga. Mind eghiss napon ki terieptūn
 tartam az en kezeimet az nipe / ki hütetlen / es ellenem ūolo.

Eizeneggedik rīk

Uondom annafokairt. Elvetettēi az isien ū tūle
 az ū nipe? Ne legen az. Mert en es az Israel ni-
 pinek kōzōle valo vāgōt / Abrahāmnak magzattābol
 valo / Beniaminnek nemzetsighibol. Nem vetette
 el tūle az isien az ū nipe / ki annak elōtte esmēretis
 ben vala. Auag nem tuggātoki mit mond az irās az Illesrūl? Mē-
 kippēn esederik az Israel nipek ellene / ezt monduān. Vram / az
 te profetaidot meg ūlēt / es az te oltaridot le rontāt / es ezak en ma-
 gam maradit / zenghemet es meg akarnak ūlni. De mit mond ū-
 neki az isieni felelet? Meg hagit en magamnak hēt ezer sirsiat / kit
 sērdet nem hanyottanak az Baalnak. Annafokait ezenkippēn

ez meſtiani údóben és az maradik nip az iſtennel ingeniſe valo vās
 laſtáſa kerint vagon. Hog ha ingeniſe vagon / immāran ninzen
 to n.üelſedeteből. Mert az ingeniſe valo dolog / immāran nem es
 ſik ingeniſe. Ha kediglen to müelſedeteből / immāran ninzen inge
 niſe valo dolog. Mert ha ingeniſe valo dolog volna / az to müelſedeſ
 immāran nem volna to müelſedeſ. Mi azirt? Az mit keres az Iſ
 rael nipe / azt meg nem nére / hanem az válaſtās nére meg / az ſib
 meg maradanaſ kedig meg vafulanaſ. Mikippen meg vagon irua.
 Oll leſket ada nekik az iſten / meſket az bánat fuldál / oll ſemetet /
 hog mellekuel ne laſſanaſ / és oll ſileket hog mellekuel ne haſſanaſ /
 mind ez mai napiglan. David és ezt monga. Az ú aſtalok
 ünekiſ túrre vällik / és vadáſſá / és oll kiſſigge meſbe meg
 botránozzanaſ / és meſben ünekiſ hatratizetiſ legen. Az ú ſe
 metet ſótit fogia be / hog ne laſſanaſ / és az ú hátóſot mindenforon
 ghórb: e teged. Mondom annaſokairt. Azirt üelörteneſi meg / hog
 el eſninet? Ne legen ez. Hanem azofnaſ el eſiſekneſ általa törtineſ
 az údóſſig az pogān nipekneſ / erre hog ütöt hitlenſigre inditanaſ.
 Hog ha azofnaſ eſete ez vilagnaſ kardagſága lún / és azofnaſ meg
 keueſüliſe az pogānoſnaſ kardagſága lún / menüel inkābb azofnaſ tel
 leſ voltot? Mert ünekiſek mondóm pogān nipekneſ / mert en az po
 gān nipekneſ apoſtola vagoſ fel magaſtalom ezt / az miuel az iſtenti
 ſolgalom / ha valami lippen fel inditbatnām az Sido nipe / meſk
 en velem eág teſt / hog túróſot kóuet nineſ / és údóſſigre vobatnik nū
 ſiket azof kózzól. Mert ha azofnaſ túle valo el vetiſiből enghez teſ
 tetek meg az iſten ez vilagnaſ / miezoda liſen azofnaſ eſmeglen az
 iſtenhez valo vitélek egéb / hanem halottaiból valo illet?

Hog ha ſent az burānaſ eſet / ſent az tiſtāia és. És ha

az fának gütere fert/ fertek lisnek az ágai es. Hög ha az egi
 nihan agaf le törteneke/ te kediglen miforon vad olajta volt al volna
 az agaba oltattal volt be/ es az fának güteriben/ es az olan fának
 piros voltaban/ egenlo sippen ribes lul/ ne dirzekeggel az agafnak
 ellene/ hog ha dirzekedendel immaran/ nem te viseled az güteret/
 hanem az güter visel tighedet. Annakofairt ezt mondhatod. Az irt
 törteneke le az agaf hog en be oltatnam. Jol mondod. Az u hütet
 lensigheknek miatta törteneke le/ te kediglen hütnek általa allal meg
 Fel ne emelkeggel lelkedben/ hanem silt. Mert ha az isien az ter
 miset berint valo agafnak nem keduezeti/ netolam valamisippen te
 neked sem fog keduezni. Im latod anna! fairt az isiennek io vols
 tat/ es kemin voltat. Azokhoz kemin voltati kif el esienek/ te hozs
 rad kediglen io voltat/ ha meg maradß az te io voltodban. Mert te
 es kivagat tatol/ es azok esmeglen be fognak oltatni/ ha az hütet lensig
 ben meg nem maradnak. Mert az isien onnonan be olthatta azokat
 Mert ha te az termiset berint valo vad olajfarul el vagottatal/
 es termisetnek fulule az igaz olajfaba oltat albe/ meiuvel infabb az
 tulandon olajfaba be fognak oltatni azok/ kif termiset berint oda va
 los. Mert azt akarom afamsiai hog puggatok ez isieni titkot/ hog
 tu magatokban lelketekben fel ne emelkegetek/ hog az megvakulas
 ris berint lun az Israel nipinek arziglan/ miglen az pogan nipek
 nek kamanak be telise eliducnd/ es ekkipen eghisß az Israelnek nis
 pe iduczulni fog. Mikippen meg vagon irus. El tu az Sionrul az
 ki meg sabadista az Jakobot/ es el viski rulok az u isien ellen valo bu
 nosot. Es ez en tulem unekiel az bizonyag titel/ miforon el vendem
 az u bundot. Az euangeliom berint bizony az hog ellensighek ezek tu
 trettetek/ az valastas berint kediglen berelmetesek az afairt. Mert

az istennek a'anditiki/és az u'el hiuatala/az u' akaratt'anak el v'altoz-
tat'ala nélkül vad'nak. Mert mikippen t'ú és r'ighente'n nem h'ibiek
vala az istennek/ most'án kedigle'n irgalmass'agot nérietek az u' h'ütöte-
len'is'geknek általa/ ezen'ippen ezek és most'án h'ütetlenné l'ittenek/
ebből hog' t'ú irgalmass'agot nérietek/ hog' azok és irgalmass'agot
nérienek iouendöre. Mert h'ütetlens'ig al'á re'k'p'tett az isten min-
deneket/ hog' mindeneknek irgalmaz'na.

O istennek kard'ags'ag'ának/ és böl'zes'ig'h'inek/ és értelm'inek mill
volta/ mell' ighen meg tud'hatatlanos az u' it'ile'ti/ és v'ich'ire mehe-
tetlen'ek az u' v'tat. Mert k'irzoda tutta meg az istennek akaratt'at'
Quag' k'irzoda volt ú'neki tan'ar'z' ad'oi'a? Quag' k'irzoda ad'ott el'ö's'p'ör
valamit ú'neki/ mellet' e'j'megle'n ú'neki meg k'ellen'fizet'ni? Mert
mindenek u' túle vad'nak/ és u' általa/ és u' benne. Ú'neki ad'ass'it az
d'ürz'ö's'ig mind ör'ö'f'f'ek. Amen.

ZENKE TÖDIF RISE

Enakofairt a'ám'f'iai k'irlet t'út'ötöt az istennek ir-
galm'as' volt'ara/ tegitek ezt hog' az t'ú testetek legen
il'ö'aldozat/ és bent/ és az istennek k'ellem'etes/ és
az t'ú isteni f'ol'g'alatt'ot of'os legen/ és ez vil'ognak
abr'az'ar'k'ához magat'ot'ot ne ag'g'at'ot/ hanem el v'ala
f'oz'tass'at'ot magat'ot'ot az t'ú értelm'eteknek meg v'ny'ul'as'ának általa/
hog' meg l'ass'at'ot mi legen az istennek akaratt'a/ mi l'igen io/ és k'el-
lem'etes/ és f'oz'at'k'öz'as' nélkül valo d'olog. Mert mondom ezt az
istennek a'and'it'ának általa mell' enne'f'em ad'att'at'ek/ mind'ennek f'ö-
t'ú f'öz'öt'tetek f'orog/ hog' valaki f'ellebb ne é'rr'zen ú'mag'ar'ul m'ine-
ért'ent' k'ell. hanem v'g' é'rr'zen/ hog' m'irt'ile't'es legen/ és io'zan-

ff mert

213? Romabelic kiefirte

Mert mikippen egg tesiben sok tagunk vagon nem minden tagok
 nak kediglen egg muelfedetek vagon / ezenkippen sofan egg testet ti
 sunt az Xristusban / scientid kediglen egg mas masikun: nak ta
 gai vagunk. De maga tulombb tulombb atanditink vadnak az isten
 tul / mu nekunk adatott aiandikot berint / akar mongam az irasnak
 magarazasanak aiandikat / mell az hutnek riße berint vagon / akar az
 aiandikot / melluel egg / masnak seghisighet tiben folgalat titeluel /
 akar az tudomannak aiandikat / melluel valaki mast tanit / akar azt
 melluel valaki mast intis berint valo besiduel iora int / akar azt /
 melluel valaki eggugusiguel masnak adakozik / akar azt melluel vala
 ki egebetnek elotte bergalmatossagual tud iarni / akar azt melluel
 valaki nomorulton konrul / es ezt tibi vidam buel. Tettetessig
 nélkül valo beretet legen bennetek / az gonos dolgot gulollitek / az is
 dologhoz ragaszkodjatok / afaui beretetnek általa eggmast beressiz
 tetek. Eggitek mastoknak elol ugekezrik tistessighet tenni / az tu
 dolgokban restek ne legetek / buzgo lelkuet legetek / az udonek folgäl
 latok / is reminsigben luin oruengetek / az sanarusagot bisesiguel tur
 jitek / imadsagban suntelen foglalatokat legetek / az tu marharokbol
 az benteknek rist tegetek az u buisighetben / vendig fogadok lege
 tetek / Zot pollatok azok felül kik turdokot uddoznek / iot pollatok mon
 dam / es gonost nekik ne fiuannato. Orulsetek azokual / az kik or
 uendeznek / es siriatok azokual az kik sirnak. Eggitek mastokhoz
 egg is buel es akaratural legen. Fen ne ecrezetek / ha nem az alabb
 valokhoz illeszitek magatokat. Ne legetek keuifek tumagatokban /
 se valakinek gonost gonost ne tegyetek. Birczelisiguel tistessighe
 dolgokban foglaltatok magatokat minden embereknak elotte / ha le
 bet / az menire tebersiget vagon minden emberekuel bisesigben

illeték / ne állatsk boskut magatokrul feretó csámfiai / honem aggoz-
 tot helyt az heragnak. Mert meg vagon trua. Az bosku állast en re-
 am hadd / esen meg állom boskudot / az vr isten menga. • Annako-
 fairs ha ehezif az te ellensighed / ogg ernt annak / ha somiubozif /
 ogg inria annak. Mert ha ezt tēded / ighó benet fogb gürteni az
 ai fejre. Meg ne görzetteffél az gonosb dologtul / sóg görz meg az go-
 nosb dolgot io dologual.

Ribenharmadik riss.

Inden lilek birtoka alatt ligen az nag mltoság-
 ban valo feiedelmeknek. Mert az feiedelemlig ntra-
 ezen egebtul / hanem az istentul. Az mi feiedelem-
 sighet vadnak kediglen az istentul berzettetenek. An-
 nakofairs valaki ellene áll az feiedelemnek / az isten berzifinek áll ek-
 llene. Az fil kediglen ellene állandnak / u magofnak farhozatot ners-
 nek. Mert az feiedelmek ninczenek filelmekre azofnak / fil tot rze-
 lekednek / hanem azofnak fil gonosb. Akarodi kediglen hog ne fill az
 feiedelemtul? Az mi io azt teged / es dirzireted lisen abbol. Mert
 istennek bolgāia / ki teneked iodra vagon. Ha kediglen gonosb tiff
 fill. Mert nem hngba viseli az tört. Mert istennek bolgāia / bosku
 tallo az haragban / az on ki gonosb rzelekedendik. Annakofairs birto-
 kok alatt kell lenni / nem rza haragtul valo siltetekben / hanem an-
 nakofairs es / hog az lelfi esmeret erre int. Mert ezirt fizettek adot
 es. Mert istennek bolgai / es ebben minden ereiekuel magofot foglal-
 tal. Aggatos meg annakofairs mindeneknek az miuel tartoztok
 kinek toruin adoual tartoztok / toruin adot aggatos / kinek oflor adou-
 al tartoztok / eslor adot aggatos / kinek filelemuel tartoztok / filelem

23' Romabelicnek ire

uel legetek hozzáia / kinek tistessiguel tartoztok tistessigbet tegete
 neki. Senkinek semniuel ne tartozzatok hanem etwel hog eggmá
 beressitek. Mert az ki mást beret az töruint be töltötte. Mert ama
 az paranczolatok. Ne seletczél házasság törisnek büniben. Ne lig
 galkos. Ne orozz. Ne monghamiss tanubizonságot. Ne legen
 gonosb kiuanság benned / es ha valami egéb paranczolat vagon / sum
 ma berint ez besidben foglaltatik be. Tudni illik. Szeressed az te
 közél való emberedet / mint te magadot. Az berelem az közél való
 embernek gonosbt nem czelekedik. Annakokairt az töruinnek be telte
 sítise az berelem.

Zelesben ezirt / mert tugguk az üdöt
 hog ideie legen immáran münetünk az alombol fel serkennünk.
 Mert mostan közélben vagon az üdüössig münetünk / hog nem mint
 akkoron mitoron hiszük vala. Az n elő halladott / az nap fediglen
 el közélghet. Annakokairt vessük le az sórtisignek czelekedetit / es ol
 cözünk az vilagosságnak segueribe / iariunk itesen / mint napual.
 Nem dobzodásokban / es riseghes fedisekben / nem ágban való gónö
 rüsighes illetnek viselisiben / es buialkodásokban / nem háborzkodásban /
 es másra való irigkedisben / hanem az Jesus & hristiust vegitek fel
 plözetetekben / es az testnek gongát ne viselletek gonosb kiuanságotra.

Ribenegedik ris

Hozzatok vegitek fediglen azt / ki meg nem erőss
 az hütben / nem ez vigre hog betekedisuel itiletetek
 tegetek. Bizon az hog nimell azt hisz / hog mins
 dent io megenni. Nimell fediglen ki nem erőss az
 hütben fertbelsi veteminesuel il. Az ki minden eles
 deluel il / meg ne vtalla azt az ki nem il. Es az ki nem il / ne itille
 azt az ki il. Mert az isten azt ühozza vutte. Ki vag te / ki itille

et tiff mäsnať ſolgäia felöl? Az ú tulandon vranaf all/ auag ha
 el eſt es/annaf eſt el/ ſög eröffen helire allattatit. Mert tehetſe
 gbe vagon az iſtennek erre hog ütet helin allaffa. Bizön az hog ims
 ennek ilten itileti vagon/ hog egg napot az mäs naphoz vet/ amana
 naf kediglen egg itilete vagon minden naprul. Minden az ú tuland
 don értelmiben telles hütuel legen. Az ki az napual gondol/ az or
 iſtenirt gondol vele. Es az kinem gondol az napual/ az or iſtenire
 nem gondol vele. Az ki minden eledeluel il/ az iſtennek tiſteſſigire
 il/ mert hālat ād az iſtennek/ es az ki nem il/ az or iſten tiſteſſigire
 nem il/ es hālat ād az iſtennek. Mert mü kōzrölunt ſenki ū ma
 ganaf nem il/ es ſenki ū magānaf nem hal meg. Mert akar ilunt/
 az iſtennek ilunt/ akar meghalunt/ az iſtennek halunt meg. Annako
 fairt akar illunt s akar meghaltunt/ az or iſteng vāgunt. Mert az
 Chriſtus mind az halalt ezirt ſenuedg s mind ezirt tāmada ſel/ s
 mind ezirt tēre eſmeglen ilere/ hog mind holtakōn/ s mind ilökōn
 vralfoggit. Te kediglen mire itiled az te atādfiāt? Auag te es mire
 vtalod meg az te atādfiāt? Mert mindnāian az Chriſtus itilō ſe
 kinek eleibe fogunt allattatni. Mert meg vagon irua. Ilet en/ az
 or iſten monga/ ennekem minden tērd meg hanfa magāt/ es minden
 nelko vallat tiſen az iſtennek iouendöre. Annakofairt mindenilunt
 ū magārul ſāmot fog adni az iſtennek. Annakofairt ennek vānna eg
 gitunt az māsifunkat ne itille/ hanem inkább azt itillitet/ hog vala
 mit ne veſſetek fiſe az atāſiu meg ūtkōzrif/ auag meg botrān kōzrif.
 Tudom es ſiluan hiſem az or Jeſusnaf ātala/ hog ſemmi eledel
 nem kōzōnſigheſ ū magāban/ hanem annaf/ az ki valamit kōzōnſi
 gheſnek aliſe lenni/ annaf kōzōnſigheſ. De ha eledeledirt az te atād
 ſia meg ſomorodit/ nem ſeretet ſerint iārſ immāran. Ne veſeſd el

az te elededel az / az fiirt az Xristus megholt. Annakofair
 vő illetek auual az mi io ű magaban tūnetek / hog gonőst ne men
 ganak tū felőletek. Mert az istennek orőbaga nem itel / s nem itel
 haneni igassag / es bifeşig / es ſent lilefben valo őrom. Mert az fi
 ezeknek általa ſőlgal az Xristusnak / fellemetes az istennek / es az
 emberef főzött es dicziretes. Annakofairt azt főueşşut az mi az
 bifeşighez valo doloz / es az mi dolgokbol egmāst ippinhetők. E
 ne roncza az istennek mūt elededirt. Minden allat tifta /
 de nem az embernek / az fi māsnak meg botrānkozāşau al ifik. Jo
 huşst nem enni / es bert nem inni / sem valami egebet / az mi alt al az
 te atādja meg űtfőzik / auag meg botrānkozik / auag az hūtbem
 erőtlen voltāt meg iclenti. Vagoni teneked hūtd? Te magad
 ban tarza az isten előt. Wodog az fi ű magat meg nem feddi ab
 ban / az mit ioā hāg. De az fi meg feddi ű magat / ha mind
 az által es endif / el kārhozott / mert nem ifik hūtból. Valami
 fediglen hūtból ninczen / bün az.

Zizenőtdiek rīş

Artozunk fediglen mū ſiknek erōnt vagon erre / hog
 el vifellut azonak erőtlenşihetet / ſiknek ercief ninc
 zen erre / es nem fell mogunkot fellatnunk magunk
 nak. Mert mū főzölünk minden az ű attāşianak
 felleşe magat iodologban / mellből ippulőn. Mert
 az Xristus ű magat nem felleţte ű magānak / mint meg vagon ir
 ua. Azonak galazat titelek en ream esines / ſik te rantad galaza
 tot tiftnek vala. Mert valami dolgok
 előşör meg vadnak irattatuōn / az mū tanuşagunfra vadnak meg
 irattatuān / hog az bifeşiguel valo tūrsnek / es az ſent irūşonak vis
 gaş

gáftalásának általa io remin'ighúnt legén. Az bifefigüel valo tū
 rínek/ es az bigáftalásnak isiene kediglen agga ezt tūneket/ hog
 ū főzöttetef egg értelem ligen az Jesus & hrislus által/ hog egen
 ū afaratual/ eqg báual diczirjtek az istent/ es az mū vrunknak
 az Jesus & hrislusnak atrát. Annakofairt fogaggátok tū hozzáto
 ágitek mástotot/ mikippen az & hrislus es hozzá fogada mūna
 tot az istennek dúczo'sighire. Errül bolok kediglen/ hog az Jesus
 & hrislus bolgáia volt az Sido nipek az istennek igasságának
 meg mutatásairt/ hog be tellesíteng az ighireteket mellet az atá
 nak lúttenek valo. Hog kediglen az pogán nipek az irgalmassághirt
 az istent diczirjék iouendöre/ mint meg vagon irua. & nnekofairt
 allásti tibe'k teneked az pogán nipek főzött/ es az te neuedet diczi
 em iouendöre. & s esmeglen ezt mongá. Vrülltetek pogán nipek
 az ū nipiuel egetembe. & s esmeglen. Mind tū pogán nipek dis
 zirjtek az vr istent/ es egetembe diczirjtek útet minden nipek.
 & s esingg & s atias ezt mongá. Az Jessenek gúfere líben/ es az kí
 l támad hog az pogán nipekén vralkóggik/ az pogán nipek abbat
 vognak bizni. Az remin'signet istene kedig be tölzön tútótót min
 en örömu'el/ es bifefigüel/ ez v'igre valo hütelre/ hog tū remin'sigben
 egetek/ az bent lileknek hatalmának általa. Mert nílúan hísem ezt
 támfiai enges tū telöletek/ hog tū es tellesek vattot' io voltotofual/
 az hog be tellesettetek minden tudománual/ v'g hog tū főzöttetef eg
 gitek az mástotot iora intheti. Bátorfágo'ban írít kediglen tūneket
 támfiai valami ríbben/ mint kí intenilek tútótót/ az istennek az
 endikabol/ mellet az isten ennékem odott/ erre hog az Jesus
 & hrislusnak bolgáia legel az pogán nipek főzött/ únékief bolgáltat
 tū az istennek euangeliomat/ hog az pogán nipeknek isieni aiándi

Vol kellemetes legen/és bentelt az bent lileknek általa. Annakofairt
 wagon mitöl diczekeggem az & hrisius Jelusnak általa/ez ilken dol
 gofban/mellek az istenhez tartoznak. Mert semmit nem méret
 bolni az ollan dolgotrul/az melleket az & hrisius en általam nem
 ezefeledett az pogánoknak hütre valo hanlataban/behidempet/és
 ezefeledisemnek általa/és az ielenyigheket/és ezuda titeketnek cre
 tnek általa/és az istennek lalkinet hatalmának általa/hog Jerusa
 lemtül fogua mind Illhriaiglan/az kornül valo tartománokban/
 be tessejtetem legen az & hrisiusnak euangeliomat/az onkippen in
 nen toua és ezen úgeferezem/hog ott predikaltam az euangeliomot ho
 lott az & hrisiusnak hire neue nem volt/hog ideghen fundamentom
 ra ne rakial/hanem az mint meg wagon irua. Meg lattak azok és
 az fiknek ú felöle semmi nem hirdettetet volt/és az fik nem hal
 lottak volt/értelmet vishnek ú felöle. Annakofairt gaforta meg tar
 szottattam/hog tú hozzatok ne mehetnik. Mostan kediglen miforon
 touabbā maradasom ne legen ez tartománokban/és kiuansagom le
 gen tú hozzatok mennem immaran sok estendorul fogua/valamifor
 ron vtra indulot Hispaniaba/tú hozzatok meget. Mert reminlem
 en ezt/hog miforon azon lisen vtam/hog meg lassalak tústöt/és
 hog tú kiseressetek engemet oda/de vó/hog ha előspör valami rist
 berint az tú veletek valo náiaffagual meg eleggedendem. Mostan
 kedig Jerusalemba meget az benteknek bolgalataban. Mert ional
 lattatek ez az Macedonia/és az Archaiabelieknek/hog az beghis
 benteknek/fik Jerusalemben vadnak/marháiofhol valami rist tenni
 nek. Mert unekiek iglattatek/és tartoznak unekiek. Mert ha az lelki
 aiandikokban rist túttenek az pogán nipeknek/tartoznak ezek és bol
 galatot tenni azoknak az testi aiandikokban. Annakofairt mi beken

rt el vighezendem / es perzét alatt be adāndom űneliek ez seghiz
 rignel gőmölzít / az tő vārestoknak általa tērek Hispaniaba.
 Mert tudom hog miforon tő horzātok menendek az Ehsrisusnak
 uangelionānak tellesāldomāssauat mennék. Kirlek fediglen tős
 őföt afāmsiai az mő vrunknak az Iesus Ehsrisusnak általa / es
 lelki berelemnek általa / hog tegetek imādšagot az istennek en
 rettem / es seghizetek meg enghemet ki nag nehessigben vagot /
 og sabadizzon meg az isten enghemet az hūtetlenektől / ki Sido
 ršagban vadnak / es hog ez en solgālatom kellemetes legen az
 enteknek mellett tišket / Zerusalembē űneliek seghizighet viuin
 og nag őromuel mennék tő horzātok az istennek akarattānak āta
 a / es hog tő veletek egetembe lelkemben nūgodalmat veget. Az
 ikesignek istene legen fediglen tő veletek mindentekuel. Amen.

Zenhatodik rife

űnetek atānlom fediglen az Febet az en hugos
 not / ki az Zenszreben valo egghāzbeli nipnek solz
 gāloia / hog űtet horzātok vegitek az Ehsrisusban
 minš tő horzātok illik / ki bentek vattok / es seghiz
 rignel legetek űneli / valami dologban šűfős lišent
 az tő seghizigetek nélkül. Mert ez solaknak egebetnek es seghizet
 el volt / es ennekem es . Kőšönnetek az Pristānak / es
 az Aquilānak / ki ennekem az Ehsrisus Iesusban seghidim / ki az
 en lelkemirt az űnön scieket vetek veszedelemre. Kirnek nem ezak
 en adot hālat / hanem mind az eghisš pogānok kőzött valo egghāz
 beli nipek es . Azonkippen kőšönnetek az ű hāzabeli kerešteneknek
 es . Kőšönnetek az Epenetusnak / ki ennekem berelimes / ki az Archa
 || iabeliek

Babeliet közzől első lün az Zhristus hütiben. Köpönnetek az Mar-
 tianak/ki en írettem sokat munkalodék. Köpönnetek az Andronicus=
 nak/és az Junianak az en rakersaghimnak/és kikuel egjütt valik
 fogua/ki telet az apostoloknak közötté/ki en előttem voltanak
 az Zhristus hütiben. Köpönnetek az Amplianak/ki az vr istenben
 ennekem berelmes. Köpönnetek az Urbannak/az ki az Zhristus
 ban enghemet megseghíte/és az Stachynnak/ki ennekem berel-
 mes. Köpönnetek az Apellanak/ki az Zhristus hütiben ionak telet
 tetett. Köpönnetek azoknak/az ki az Aristobolusnak háza nipi köz-
 zől vadnak. Köpönnetek az Herodionak/az en rakersagomnak. Kö-
 pönnetek azoknak/ki az Narcissusnak házanipi közzől vad-
 nak/ki az Zhristus hütiben vadnak. Köpönnetek az Trifena-
 nak/és az Trifosának/ki munkat tiffnek az vr isten hütiben. Kö-
 pönnetek az Persifnek/ki ennekem berelmetes/ki az vr istennek
 hütiben ighen nagy munkat tün. Köpönnetek az Rufusnak/ki az
 vr isten el válasta/és az ú annának/és az en aniamnak. Köpönné-
 tet az Asneritusnak/az Flegonnak/az Hermännak/az Patrobának
 az Mercuriusnak/és mind az akafiaknak/ki ezekuel vadnak. Kö-
 pönnetek az Filologusnak/és az Juliának/az Nereusnak/és az ú
 hugának/és az Olympának/és mind az benteknek/ki ezekuel vadnak
 Köpönnetek tú közöttetek egymálnak bent ezokolában. Köpönnék
 tünettek az Zhristusnak eggbe gült nipi. Kirlek vighezetre tú
 köföt akamsiai/hog végitek ehetetbe ki legenek azk/ki tú közöt-
 tetek háboruságot inditnak/és botrántozást tiffnek ez tudománnak
 ellené/mellet tú tanulatot/és távozratot el azoktul. Mert vala-
 ki efiéle emberek/nem az vr Jesus Zhristusnak solgálnak/banem
 az ú hasoknak/és sip besidnek/és bizelkedisnek általa az egg úgú-
 nek

nek fűtöt tiueghisde entik. Mert az tú hűtre valo halyások
 nak minden nipek főzött hire sún. Annakofairt bizoráual éremem
 vagon tú felöletet. De afarem hog tú bölzet legetek az torat
 az gonofra ki diglen tißtát. Az bifesignek kediglen istene meg
 ronta az fatánt az mú labainfnak alatta róuid údóten. Az mú
 vrunk Jesus & hristusnak legetek kedwiben. Rópson túnektek az
 Timotheus / az en mües táisom / es az Lucius / es az Jason / es az
 Sosipater / az en rakonsághim. En Tertius ki ez leuelet irám
 kópsonok túnektek az vr istenben. Rópson túnektek az Gaus az en
 gardam / es az eggházbeli nipeknek gardaia. Rópson túnektek az
 Erastus az városnak kincz tartoia / es az Quartus atasiu. Az
 mú vrunk Jesus & hristusnak legetek mind náian kedwiben. Amen.
 Az istennek kedig / ki meg érössinghet túdót az euangelioni berint
 mellett en hirdetek / es az Jesus & hristusnak neuinek predikálása
 berint / az isteni titoknak meg ielenisinek mi volta berint / mell ó
 róktúl fogua valo údótkben el volt titkoltatuañ / mostañ kediglen ki ie
 lenteték / es minden nipeknek főzötté ki úlatkozék az profetafnak
 irásinak általa / az órók istennek erre válastásának paran
 czolatta berint / hog az hűtre haiollanak az Jesus
 & hristusnak általa / az istennek mondám /
 ki ezafumaga bölcz / dúczósig
 adassik mind órókge.
 Amen.

Az Romabelieknek irt leuel küldetett volt Corinthusbol az Febe
 nek általa / ki Zenchrebeli eggházbeli nipek fogalóia vala.

✠ A Z SZENT PÁL

első leuelines értelme/ mellett az
Zorintbusbelieket irt.

3 Zorintbus neuú városbelieket szent Pál fordított
ta vala az pogányságból az & Kristus hűtire/ mellről
az hamiss predikátorot azon valának hog' úfót az Si
do törüüre vonnák. Annakokart szent Pál ez levele-
ben először inté úfót hog' az hűtben meg maragganak/ az mellre úfót
tanítottá vala. Másodszor fediglen' feddi úfót az ú bűnösrül.
Mert valának ú főzöttök/ sif' külömb külömb bűnben ilnek vala/ tud
ni illik/ lilekben valo fel sualkodásban/ dobzodásban/ torfosságbán
buiaságbán/ fösuinisgben. Az lilekben valo fel sualkodás tiffi vala
ert/ hog' eggik az másiktól iobnak itilng magát lenni/ hog' nag' mil
toságbeli apostol keresztele volna meg útet. Ebből támadnak vala
ez vetekedis sberint valo haboru befidet es/ mellettuel eggik az másik-
nak az vetekedisben ezt monga vala. En Apollósé vagok/ en Peteré
en Pálé. Az dobzodásnak/ es torfosságnak bűne tiffi vala/ es vgan
ezen lilekben valo fel sualkodás/ hog' mikoron' az isien vaczoraiára
gúlnek vala/ az kardagok nem váriák vala az sberhínéket/ hanem
isfnek vala/ es mind ar/ zig lafoznak vala/ hog' meg risberhúlnek vala
az egéb keresztenek azonfözbe eheznek vala/ annira hog' nem ez af há
boruság/ es mirtikletlen ilet volna immáran' ú főzöttök/ hanem an
nak felette nemi egenetlenség/ mell az istennek vaczoraiához nem
illik vala/ es az kereszteni egenessiguel valo ilethez. Az lilek
ben valo fel sualkodás tiffi vala ezt es hog' nifit ú főzöttök az sber
Pált meg vtállák vala/ mint si sberhín ember volna/ es alá valo

embernek lattatneg/ki befűdibeñ iteseñ solo nem volnā/eg tudatlan
 nak lattatneg **Eouabbā** hog/az felszalkodásban nem hiűit vala
 azt/ az mi az keresztén hűtnek fundamentoma. Az buiasagnak
 bűne tiűit vala/mell Corinthusban igben el sokakult vala/ hog egéb
 bűnöknek neme kőzött oll ember es vala ott az városban/ki az ű af
 kának felszighiuel/ azaz/ mostoha annāual lakit vala/ es ez illeñ
 bűnben ilő embert ű kőzölők ki nem űztik vala/ es hog az egéb fer
 telmes iletű keresztēnekuel eggűtt ilnek vala/mint ha tit az ű bűnök
 nek feduezninef. Az fűsumsignek bűne tiűi vala/hog ű kőzöttők
 nem valami nag dologrul perelnek vala/hanem oll dologrul/ki pine
 zirt vala. Es ez tiűit vala az pogāñ birāknak elotte/mell dologs
 ual az keresztēñ netonef nag galazatot hoznak vala. **Eouabbā**
 az halottaknak fel tamodāsarul es kētelkednek vala/mell az kereszt
 en hűtben fű dolog. Utolstör az házassagrul kűlomb kűlomb értelt
 mef vala ű kőzöttők. Azirt fű lippen ezekrűl ir sēnt
Pāl űnekief/űföt meg fedduñ/űföt intuñ/
 es űduőssighes tanűsagot űnekief
 minden dolgokrul aduñ.

ll ij az sēnt

Az Bent Pál

nak első levele/mellet

az Korinthusbelieknek írt.

első r. b.

Pál istennek akaratának általa / Jesus Christusnak hiuatalos apostola / es Sostenes az atasiu irunk az isten eggházbeli népnek / mell Korinthusban vagon / kik meg benteltettenek az Christus Jesusnak általa / hiuatalos benteknek / mind azokual egetembe / kik az mű vrunknak Jesus Christusnak newit vallák / minden helyen / akar ú helyeken / s akar mű helyünkön. Kiüanunk tünettek az istentül az mű atántul / es az or Jesus Christustul / isteni kedvet / es bilesighet.

Hátat adok az en istennemnek mindenkoron tú trettetek az istentnek aiándikarul / mell tünettek adattatott / az Jesus Christusnak általa / hog aiándikual meg kardagulatok / ú általa / minden nékven való besidben / es minden tudománban / mell dologual az Jesus Christus tanubizonfogának ereie lün tú bennetek / vö hog semmi isteni aiándikban egebeknél alább valok ne legetek. Kik váriátok az mű vrunknak Jesus Christusnak meg ielenisít / ki meg es erőssít tütötöt mind vighiglen / hog ne büntethessenek tütötöt az mű vrunknak Jesus Christusnak napian.

Hiro az isten / kinek általa / elhiuat

el hiuattatatóf / hog' az ú fiaual az Iesus & hristusual az mü vrunf
 ual rihelet legetef Kirlet kediglen túrófót atámfiat az
 unú vrunfnaf Iesus & hristusfnaf általa / hog' mind náiañ egg tips
 pen' pollatof / es bepilltetef / es ne ligen tú főzöttetef sol hasonlās /
 hanem egg értelemuel / egg akaratual liuñ / egg ipp tettet tegetef.
 Mert bizonyssa titetim en tú felöletef atámfiat az & loenek hā
 zabelt nipitül / hog' sol vetekedis legen tú főzöttetef. Szolof kea
 diglen errül / hog' minden tú főzöletef ezt monga / En bizony Pa
 lg vagof / en kediglen Apollosz / en kediglen Zefasz / en kediglen & hris
 tusz. El östötötti az & hristus? Pál febülti meg irettetef? auag
 Pál neube kereftelttetetefi meg? Pálát adof az istennek / hog' sen
 kit nem kerefteltem ligen tú főzöletef / hanem csak az & rispust
 es Baiust / hog' valakit ne mondana / hog' az en neuembe kerefteltem
 ligen. Meg kereftelim kediglen az Stefananak házabeli nipit es
 Ennek felette nem tudom hog' valakit kerefteltem ligen. Mert nem
 kereftelni borzāta enghemet az & hristus / hanem predikálni / nem
 nağ bölcz bebiduel / hog' hiua ne titessik az & hristus kereftaiā.
 Mert az kereftānak bebidē / bizony az hog' balgatagsā azofnak / kik
 el vesnek / de múnékünk / kik úduözülünk / istennek hatalmas volta.
 Mert meg vagon iruāñ. El vessem az bölczeknek bölczesighit / es
 az nağ értelmüeknek értelmüt el vetem. Hul az bölcz? Hul az iras
 tudo? Hul ez vilaghi vetekedő mester? Nem meg bolonditai az isten
 ez vilagnaf bölczesighit? Mert minék vānna az istennek bölcze
 sighiben értelmet nem vehete ez vūñ az istenrül / az ünön bölcze
 sighinek miatta / ionaf látatetef az istennek / hog' ott predikaltasna
 általa úduöziteng az hiueket / mell balgatagsāgnaf látatetef. Mere
 az Sido nipet es iclensighet kiuānnaf / es az Görögof es bölcze
 ghet

23' Corinthus belicsekre

Het keresset. Mú pediglen predikallat az meg febüle Zhrisust
 mellben bizón az hog az Sidos meg botránozhat/ mell az Görögöknek
 balgatagság/ de vgan ezen nyelnek/ az Sidosnak/ es egenli
 kppen az Görögöknek/ ki hivat alof/ predikallat az Zhrisust/ minek
 istennek hatalmas voltát/ es az istennek bölcz voltát. Mert az
 istennek befide/ mell balgatagságnak láttatik/ bölczebb az emberel
 nél/ es az istennek erősten volta/ erősebb/ hog nem mint az emberel
 Mert vifitet ebetekbe atámfiat az tú hivat alofot/ hog az isten
 nem válastott sokat ki test berint bölczek/ nem ki test berint ha
 salmasok/ nem ki nag nemből támatanak/ hanem az mellet ez vil
 ág berint balgatagok valának/ hog meg figenitene az bölczeket/ es
 azokat válastá az isten/ az mellet erőstenek valának ez vilagon/ hog
 meg figenitene azokat/ az mellet erőset. Es azokat válastá az
 isten/ az mellet nemtelenek/ es vtálatosok valának ez világ berint
 es azokat/ az ki nem valának/ hog semmié tene azokat ki vadnak
 hog egg test se dirzekednek ú elotte. Tú pediglen vgan azontul vást
 tot az Zhrisus Jhusban/ ki az istentül bereszteték/ hog bölczes
 ghunk ligen/ es meg igazulásunk/ es meg bentelisiink/ es váltásunk/
 hog mikppen meg vagon iruán. Az ki dirzekedik/ az vr istenben die
 zeked/ k.

24' Parodit rre.

Es mikorón tú hozzatol mennik atámfiat/ nem
 meget vala hog az istennek tanbitzontság titelit be
 bidnek/ auag bölczesignet felsighes voltával hird
 deffem. Mert nem itillm en magamot tú lözött
 tet valamit tudnom egedet/ hanem az az Zhus
 Zhrisust/ es az ki meg febülnék. Es en erősten volomnak miat

Ha silemuel/ es nagy retteghiben lük tu fözöttetek/ es az en befiz-
nem/ es az en predikariom nem vala szerzetuin emberi bölze-
signet befizidöl/melluel el hanyanak/hanem az bent lileknek/ es
az u hatalmassaganak meg mutatásban/hog meg tessit hog az tu
ütöröl ne ligen emberetnek bölzesighiben/hanem az istennek ha-
almas voltában.

Bölzesighet bolok fediglen telkes hütü-
nipek fözött /oll bölzesighet fediglen mell nem ez világhé/sem ez
világnak feiedelmie/fik semmie titetnek/hanem az istennek bölze-
sighet befillük/mellnek rentek ereie vagon/es mellket nem mindenek
értenek/hog miuel titkon valo bölzesig/mellket az isten elcitol fog-
va elöl el vighzett vala az mü düzösigünkre. Mellet hog miuel
titkon valo bölzesig/ ez világnak fü emberi fözöl senti meg nem
érté. Mert ha meg értettik volna/ az düzösighet vrot meg nem
értettik volna. De ez lün mikippen meg vagon iruán. Az bent
nem látta/ es az fil nem hallotta/ es az embernek süibe nem
állottanak ezek/ melleket az isten elöl meg szerze azoknak fik us-
ket beretik. Mü nekünk fediglen az isten meg ielente az u leltis-
nek általa. Mert az lilek mindeneknek vighire megen/ meg az
istennek misighes dolgainak es.

Mert kirzoda tugga az em-
beretnek fözöle azokat/ melleket az emberhez tartoznak/ hanem
azak az embernek lelke/mell u benne vagon? Ezentippen azokat es
melleket az istenhez tartoznak/ senti nem tugga/hanem ezak az
istennek lelke. Mü nekünk fediglen nem ez világnak leltit attál/
hanem az leltet mell az istentül vagon/hog tugguk azokat mellek-
et az Xhrisus adott/mü nekünk mellekrül bolunk es/ nem oll be-
szideuel mellekre az emberi bölzesig tanit/hanem az mellekre
az bent lilek tanit/fik lelkielhez leltiket hasonlunk. Az ember tes-

23 Corinthusbelieketnek jrt.

diglen ki ezal neüendiken/ es ilo testi meg nem fogia azokat az me-
 let az istennel lelkibe valok/ mert azok balgat agsagnak lartatnak
 nekis meg sem erteti/ hog miuel azokrul lilek berint lisen itiletet
 De az ember kinek lilek berint vagon ilete mindenekrul itiletet
 sen/ u rula fediglen senki nem tisen itiletet. Mert kirzoda tuta
 az istennel akarattat/ kirzoda fog adni tanaczot/ uneki? Mu fed-
 len az istennel akarattat iol ertuk.

Sarvadik rife

Es atamsiai nem bolhatik tunektek mint lelki-
 nek/ hanem bolnom kelletek mint tesznek/ es olla-
 nak/ ki az Christusban germetek volnatok. Ten ite-
 ual neuelilek tutofot es nem itefuel/ mert meg era-
 tot nem vala/ de meg mostan es ninzen erotok
 Mert meg es testi berint valok vattok. Mert mikoron tu kozottete
 hitlensig/ es vetekedisigen/ es part utisek/ nem tesiek vattoki/ es
 nem emberi termisek berint iartoki? Mert nimell tu kozzoleta-
 ezt monga. En bizony Pale vagok/ mas fediglen/ en Apollos es
 nem testi berint valok vattoki? Kirzoda azirt az Pal? Kirzoda
 fediglen az Apollos? hanem ezal bolgat/ kinek altala az hütre for-
 dulatok/ es mikint az isten mindeneknek munkat adott. En tum az
 plantalast/ az Apollos otöze meg/ de az isten ada neuekedist. Annak
 okairt sem az nem lehet valami/ az ki plantalasi tisen/ sem az/ ki
 azt otözi/ hanem az ki neuekedist ad az isten. Az fediglen/ ki az
 plantalast tisi/ es ki azt otözi eggek. De maga mindennek meg ag-
 gat az u jutalmat az u munkäia berint. Mert az istenuel eggüt-
 müelunk / tu fediglen az istennel pantas titele vattok/ es az isten-
 eniek

ennek alkotóána vattol / az istennek aándifának miu:lta ferint /
 mellet ennekem ada. Mert egébőlcz sű aicz mester fundamen
 tomot vetik / más ember ippnt kediglen felül ranta / de meg lassa
 minden mitippen tiben felül ranta ippntist. Mert más fundamen
 tomot senki nem vethet ennek külüle / az mellet vetettének / mell az
 Jesus Xristus. Hog ha valaki ez fundamentumra felül rak ara
 nat / ezüstöt / drága kőeket / fakot / binát / balmát / mindennek az ű
 müe niluán lisen. Mert az nap meg mutatka / mell az tűzben meg
 teczizik. Es mindennek az ű müe minemü ligen / az tűz meg fog
 na mutatni ha io. Ha kinek müe meg maradand / az mit felül rakott
 mutalimat vissen / ha kinek az ű müe meg ighend / kárt vall / ű maga
 kediglen meg menekedik / de vö mint ha ki tűzből baladott ki. Nem
 tuzgátoki hog az istennek vattol tú temploma / es az istennek lelke
 lakozik tú bennetek? Ha ki az istennek templomát meg ferteztetik
 vösti azt az isten. Mert az istennek temploma bent / tú vattol ke
 diglen az templum. Valaki űmagát meg ne ezalja. Ha valaki ű
 magának lattasik bölcznek lenni tú közöttetek balgatag legen ez vis
 lagon / hog bölczeg titessik. Mert ez világnak bölczsige balgatag
 sag az istennek elötte. Mert meg vagon iruán ez. Az ki meg fog
 na az nag bölczeket az ű ainalsagokban. Es es meglen. Az or isten
 tuzgá az nag bölczeknek gondolatit / hog hiába valok legenek. Anna
 kofairt emberetben senki ne diczkeggik. Mert mindenek tietek as
 kar Pál legen / s akar Apollos / s akar Zefas / akar ez vilag / akar k
 ket / akar halál / akar ielen vaio dolog / akar iouendő. Mind ezek
 mondam / tietek / tú kediglen az Xristusge vattol / az Xristus ke
 diglen az isten.

Megedik risz

Klippen berzállón munkót ember mint az Z h
 stusnak bolgait/ es az istennek titof dolgarnak ho
 ridolgosit. Az mi kediglen ezeknek felette meg ma
 rad/az dolgosolban ezt kiuannak/hog valakit hi
 nek talallanak. En nalam kediglen igben fizezin dolog az /akar tu
 suletet itilteffem en/ s akar az emberi itiletul. Sog en magam
 sem itilem meg en magamot. Mert az en lelki es meretem sem
 mi dologrul meg nem fedd enghemet/ de ennek általa meg nem
 igazultatam/hanem az vr isten/az ki enghemet meg itil. Anna
 okairt udonek elotte valami itiletet ne tegetek/mig nem el iouend
 az vr isten/ki meg vilagosnca iouendore az fottisignek titof dolgait
 es hluan valoã tifi az huelnek tanarzit/ es afforeñ dirzirete li
 phen mindennek az istentul. Ezeket kediglen atamfi
 ai pilda kippen vum en magamra/ es az Apollosra tu irettetek/
 hog mu bennunk tanulnatok/hog valaki annak felette az mint meg
 iram umagarul ne vileteggit/hog eggitek az mastolnak ellene/ira
 ez amannak ellene fel ne fualkoggit. Mert kirzoda itil meg ti/spe
 det? Kirzoda aiandikod vagon kediglen az mellest mastul nem
 vuttel/hogha mastul ruttel/ mit dirzetedel/ mint ha nem vuttel
 volna? Immarañ halatof be tolt/ immarañ meg kardagultas
 tof. Mu naluñ nélkül orbagot hertetek/ akarnam hog hertetek
 volna/hog mu es tu veletek eggutt orbagalanant. Mert azt ali
 tom hog az isten enghemet/ ki otolso apostol vagoñ vñ mutatott li
 gen/mint egg halatra valo embert. Mert ollanna lul/mint kiñ
 mind ez vilags mind az ordoghót/s mind az emberet ezudalnak.
 Mu balgatagof vagonk az Zhrissusire/ tu kediglen bolzetel vattof
 az Zhrissus által. Mu erotleneñ vagonk/ tu kediglen eroben vate

eol/ tú híresel és nevesel vattok/ miú orálatosok vagunk. Mind ez
 adeiglen mind cházunk/ s mind somiuházunk/ s mind ruhátlanok va
 gunk/ s mind ófduel verettünk/ s mind ide stoua budosunk/ s mind
 munkát títünk tulandon kezeinkuel munkaloduán. Az ki múnkünk
 gonost mond/ annak tot mondunk/ az ki múnköt haborgat/ azt neké
 el túruú/ az ki bídalom bebiduel illet/ annak tot fiuánunk. Ollan
 ná lunk/ mint ez világnak valami gbenetsighe/ és mindennek
 valami el vetett risze mind ez napiglan. Nem azirt mondom ezé
 hog túótót semiremliguel illesselek/ de intelék túótót mint en be
 rel. mes fiaimot. Mert tollehet pantalan doctortok ligen az & hrs
 sius hitiben/ demaga nem sok asátok vagon. Mert bizón az hog
 az & hristus Jeshuban az euangeliomnak általa en búlilek túótó
 tót. Intelék azirt túótót/ hog enghemet kúessetek. Ennekofairt
 kúldim en tú hozzátok az Timotheust/ ki az or isienben ennekem
 ferelmetes/ es hito fiam/ ki ehetekbe iutatta tuncetek az en orá
 imot/ mellet az & hristusban vadnak/ azonkippen. mitkippen min
 denútt minden eggházbeli nipek kóztót tanigást tibeik. Szinte az
 zónkippen fel fualkottanak nitik tú kóztóttetek mintha tú hozzátok
 nem m:nnik. De rövid údóben tú hozzátok meget/ ha az isien akar
 ta/ és meg látom azoknak kik fel fualkottanak nem az ú bebidetek/
 hanem io müelkédetek. Mert nem az bebidben vagon az isien
 nek orhága/ hanem az io illetben. Mit asartok/ ves kéuel mennéki tú
 hozzátok/ auag feretetuel/ és enghedelmes lilekuel?

Stodik ris

Andeneskül fogua parāznaság hallattatik lenni tú
 kóztóttetek/ és oll parāznaság/ mellet meg az pogá

23. Corinthus belifnef ipe

not között sem mondanak lenni/ hog valaki az ú atának felelőse
 uel illen. És tú fel sualkottatok/ sóg inkább bántodnotok kell va-
 la/ hog ki vettetek tú közöletet az ki ez dolgot tütte. Mert biz-
 zón az hog en/ mint ki testem berint tú túletek táuul vagok/ lel-
 sem berint kediglen ielen vagok/ immáran el vighestem ezt/ mint
 ha ielen volnit/ hog az ki ez bünt tütte/ az satánnak adattassik
 esinet veszedelmire/ hog az lilek úduzóúllón az or Jesus napian
 az mú vrunknak az Jesus Christusnak neuibe tú erre eggebe áuluin
 es az en lelkemuel/ es az mú vrunknak az Jesus Christusnak ha-
 talmaual. Nem io az tú diczedistek. Nem tuggátoki hog
 egg tú s kouáß/ inind az eghiss tistát meg kouaßosita. Annakokas-
 irt tistázatok ki az righi kouaßt/ hog on tistát legetek/ mikippen
 kouaß nélkül valok vattok. Mert az mú husiti áldozatunk/ az Chri-
 stus mú irtünk áldoztaték. Annakokairt údnepet údóllunk nem
 az righi kouaßban/ sem az gonosságnak/ es álnakágnak kouaßba-
 ban/ hanem oll kenirekben mellekben kouaß ninczen/ az az tistásá-
 gan/ es igasságban. Irít túnektek leuelemnek általa/ hog magato-
 tok az paráznátkodoknak közibe ne eluegjenétek/ auag fósurnek-
 nek közibe/ auag ragadozoknak közibe/ auag báluán imádoznak
 közibe. És nem irám hog ez világon valo paráznátkodo embereket
 mindenessül fogua el táuostatnátok. Mert ekkippen ki kellene ez vi-
 lágbol mennetek/ mellek ighen kellene kiuarunk. Mostan kedig-
 len irít túnektek/ hog ezet közibe magatokat ne eluegjitetek. Ho-
 valaki/ ki atafiu nevet visel paráznátkodo lënd/ auag fósutá/
 auag báluán imádo/ auag bidalmas befidú/ auag rifeghes/ au-
 ag ragadozo/ ez illenuel eggútt ingen ne egetek. Mert miirt kelle
 ne ennekem/ azofrul itiletet tennem/ kik nem mú közöölünk valok?

Nem azoknál tisztelti itilletet, kik műközzölünk valok? Azokat ledig
 len kik műközzölünk ninzenek, az istent itili meg. Ki es úrritek
 azt túközzöletek, az ti gonos.

Harodik rész

Rábirhattai magat valaki túközzöletek, finek ű
 ge vagon máfual, hog az gonos pogán birof előtt pe
 relsen, es nem inkább az bentek előtt? Auag nem
 tuggatófi, hog az bentek fogiak meg itilni ez vilag

got? Es ha túáltalatok itiltetik meg ez vilag, mistatlanok vattoz
 ki valami küsded törvénnek tittelire? Nem tuggatófi hog az anga
 lokot es meg fogiak itilni, nem ezal ezeket, mellet iltre valok.

Annakofairt mikoron per tamad közöttetek az ollan dolgotnak felöle
 mellet iltre valok, azokat fogiatof biroa, kik az egghazbeli nip kö
 zött keves berzületben vadnak. Ezt arra mondom, hog meg figena

litek magatofok. Annira el fogatkozotti túközöttetek az bölcz em
 ber, hog egg se ligen ki törvint tchessen az ű atafia között, es más

atafiu között? Hanem egg atafiuak az máfual kelli perelni, es
 ezt az pogán birak előtt kelli tenni? Annakofairt bizon az hog im

már az vitek mindenestül fogua túbennetek vagon, hog egg más
 máfual perlódtok. Mijrt inkább nem benveditek el, az mi tör

ütintelen esett ranyatok, mijrt inkább az tútt kárt el nem túritek?
 Sög inkább tútisztelti törvintelen dolgot máson, es tútisztelti má

nak kárt, es ezt tisztelti az atafiaknak? Auag nem tuggatófi
 hog az hamissak az istennel orpaganak örököfi nem lisenek? Ne tiue

tecietek. Sem paráznalkodok, sem báluán imádot, sem házassag
 zörök, sem kik nimo bünben isnek, sem kik firfiakual berkeznek, sem

oruo, sem fosuikok, sem riseghesek, sem atkozodok, sem koborlok

az isten

23. Corinthusbelieknekre

Az istennek orvágának öröfösi nem lisnek. És efféle emberet vad
lának nikit tú főzölctek / de meg mosának túfötöt / de meg bentea
kinek / de meg igaztának az mü orunknak az Jesus & hrisusnak
általa. Mindenek engbeduc vadnak ennekem / de nem mindenek
használak. Mindenekre hatalmam vagon ennekem / de en senkő
hatalma alá nem akarom magamot adnom. Az eledelek az hasire
vadnak / és az has az eledelekirt / az isten fediglen mind az hasi-
s mind az eledeleket semmié tibi. Az testi fediglen nem az parázna
bodásirt vagon / hanem az or istenirt / és az or isten az testirt. Az
isten fediglen az or Jesus és fel támasztá / és munkót és feltá
maszt az ú hatalmasságának általa. Auag nem tuggatófi hog
az tú testetek az & hrisusnak tagiai legenek? Amakofairt az & hris
usnak tagiait el viuin azt tegemi hog az paráznának tagia legens
Nem tuggatófi hog az ki az paráznához eggesül / hog egg testi ú ve
le. Mert mint az irás monga / fetten egg testint lisnek / de az ki
az or istenhez eggesül ú vele egg lilek. El táuostassátok az paráz
nalkodást. Akarmi bünt tegen ember minden az testi tulul va
gon / de az ki paráznalkodik az ú tulandon testinek ellene vitkezit.
Nem tuggatófi hog az tú testetek az bent lileknek temploma / az
mell túbenmetek lakozit / mell az istentul vagon túnektek / és tú nem
vattok az tú magatok hatalmában. Mert aron váltának meg túfö
töt. Tegetek dicziretet immarañ az istennek az tú testetekben /
és az tú lelketekben / mellek az istene.

Hetedik rife

3 mi dolgosrul iratok ennekem. Jo embernek / hog
felsigbet ingen ne ullessen / demaga az paráznalko
dásnak

dáznak el távoztatáskor / minden embernek tulandon felelőse lé-
 gen / és minden aszkemembernek tulandon firne legen. Az firn az ú
 felelőségnek meg agga az io akaratot / az melluel neki tartozik / az
 zontkippen az felelőség és az ú firjnek. Az felelőségnek az ú tulandon te-
 stin hatalma ninczen / hanem az firjnek. Azontkippen az firjnek és
 az ú tulandon testin hatalma ninczen / hanem az felelőségnek. Eggi-
 tet mástoknak fogatkozására ne legen / hanem ha valamit eggmás-
 akaratából tettek egg ideiglen / hog buntólisra / és imádságra agga-
 tot magatokat / és esmeglen eggúe mennetek hog az sátán tütököt
 ne kísirzen / hog magatokat meg nem tühettetek. Ezt fediglen eni-
 ghedelem berint mondom / nem paranczolat berint. Mert az as-
 karnám hog minden emberek ekkippen volnának / mint en és vagok.
 De mindennek tulandon aánditka vagon az iszentül / nimellnek ekkip-
 pen / nimellnek más kippen. Mondom fediglen ezt / az ofnak kik nem
 házasok / és özueget / io ún: kiel ha ekkippen meg maradnak mint en
 és / hog ha ú magokat meg nem tartóztaták / házasulnának meg.
 Mert jobb meg házasulni / hog nem mint gheriedezeni. De az háza-
 soknak ezt paranczolom / nem en / hanem az vr isten. Az felelőség el ne
 vállik az ú vrátul / hog ha el valóndik / házasfagnélkül maraggon / az
 vag az ú vráual meg bifillik / az firn és / az ú felelőség el ne hags-
 sa. Az egebetnek en mondom / nem az vr isten. Ha valamell atafiu-
 nak hütetlen felelősége vagon / és ez felelőségnek akaratka vagon erre /
 hog az ú vráual lakik / el ne haggá az ú felelőség. És ha valamell
 aszkon embernek hütetlen firie vagon / és ez firjnek akaratka vagon
 erre / hog az ú felelőség: uel lakozzik / el ne haggá ütet. Mert meg-
 benteltetett az hütetlen firn az ú felelőségnek általa / és meg bentel-
 tetett az hütetlen felelőség az ú firjnek általa. Ha ez ig nem volna

az tú fiaitof fertelmesek volnának. De mostan bentelek. Hogyha az
 hűtetlen el megen/ám mennien él. Nem fell embernek/auag az fe-
 re bte n asson embernek estele dologban foglatat alatt lenni/hanem
 bilesighes dologban vagon az mü huiatalunk az istentül. Mert mie-
 tucz benne asson emberhog ha az te firtedes meg menthessed far-
 hozattul/ auag mit tucz benne te firm hog ha az te felesighedes
 meg menthessed farhozattul. Akar mikippen legen ez/minden ab-
 ban iaron el/ az mint az isten az ú atandikat neki oftotta. Es
 minden azonkippen iaron az minemü huiatala az or istentül va-
 gon/es effippen rendel:m ez dolgot minden eggharzbelt nipeknek fös-
 zotte. Ha kinek kornul metelisben vagon huiatala/be ne neuelle az
 ú kornul metelt testit. Ha kinek kornul metelisnek kulule vagon hi-
 uatala/kornul ne metelkeggik. Az kornul metelkedisben valo litel sem-
 mi/es az kornul metelis nelkul valo litel semmi/hanem az istennek
 paranczolatnak meg tartasa. Minden ember az huiatalban ma-
 ragon meg/ az mellsben huiattatott. Szolga rendben vagoni hui-
 talod/ne gondoll vele/ jog infabb ha igaz kine babad rendben le-
 hetnil es/ infabb ill az te huiatalodual. Mert az kinek az or isten-
 nek hütiben fogla rendben vagon huiatala/az es az or istennek baba-
 dola. Az onkippen az kinek babad rendben volt huiatala/ az Xristi-
 usnal fogla rendeñ vagon. Aron vüttenek volt meg tütöföt/ ne lege-
 tek embereket foglai. Akamsiai minden ember abban maraggon
 meg az istennel/ az miben huiattatott.

Az hüzekrül fedtalen paranczolatom ninzen az istentül/ de maga-
 san arzor adof/ mint ki az istentül irgalmos sagot nertem/ ez es az
 hog hito leget. Annakofairt alhtom hog io kigen ez/ ez kien az
 hüsighirt. Mert io az embernek effippen lenni. *Feld. g. 1. 1. 1.*

eleztettéli? ne úgelezze el valód ű túle. Meg szabadultali fele-
 sítettül? Ne úgelezze felelőhet vened. Hogyha felelőhet vened
 nem vitkeztél. És ha házassagra ment az búz/nem vitkeztél. De
 maga efféle emberek humoruságot fognak bemuedni az testben. En
 ediglen tütötöt kimillek. De atámfiat ezt mondom/meg roudúte
 az údó/ez fővetkezit/hog az kiknek felelőhet vagon/aktippen lega-
 nek/mint ha felelőhet nem volna/és az kik sirnak/mint ha nem
 birnának/és az kik örülnek/mint ha nem örülnének/és az kik valas-
 mit aron vőstnek/mint ha semmit nem birnának/és az kik ez világ-
 tal ilnek/mint ha nem iltnek. Mert elmulit ez világnak binuel
 als volta. Akarnalak fedig tütötöt forgalmatosságnélkül lenni. Az
 ű felelőgnélkül vagon azokra visel gondot/az mellek az vr isteng/mi-
 tippen kellemetes lehesse az vr istenek. De az ki felelőhet vütk
 forgalmatos ez világhi dolgozrul/mimodon lehesse kellemetes az
 felelőhinek. Különözts vagon ez tette főzött/az asson főzött
 és az búz főzött. Az ki házassagra nem ment azokrul visel gondot
 az mellek az vr isteng/hog bent legeni mind testiuel/és mind lektiuel
 vőstontag az mell házassagra ment azokra visel gondot az mellek
 az világhé/mikippen kellemetes lehesse az ű firijnek. Ezt fediglen
 arra mondom az mi tünettek használatos/nem arra hog túrt ves-
 tük tünettek/hanem hog azt főessitet az mi tőstessighes és ites do-
 bog/és hog az istenhez ragaszkodgatók két fele való szabadas nélkül.
 Hogyha valaki ittelen dolgoznak alinea lenni az ű búz leánának ha el-
 mulatta az házasságnak ideit/és ha ekkippen kell lenni/az mit a
 azar tege azt/nem vitkeztél/am házassallanak meg. De az ki el tő-
 vőstlette az ű búiben/és bústsiáhe ninzen/hanem az ű tulandon az
 arat/auaol bir/és ezt el vőstte az ű búiben/hog meg torca az

23' Corinthus beliefnes jre

a szuz leánat iol tisi . Annakofairt az ki házassagra ogga iol tisi
 demaga az ki házassagra nem ogga iobban tisi . Az seletig förel
 az házassagnal törvintre osztiglan / mecziglen az u tirie
 hogha meg haland az u firie / szabad vele valakhez atar házass
 a menni / ezal ezt az or istennek törvintre ferint tege . Demag
 bodogb ha alkippen marad / az en értelmem ferint . Azt aligom
 diglen / hog en bennem es az istennek lelke vagon .

Szelvadik rife

Dggut kediglen hog mindenkunknel tudomana v
 gon az of selol az melleket az baluanofnak aldoznak
 Az tudoman fel sualkottat / az berelem kediglen ip
 pnt . Hog ha valaki lattatik u maganak valamit tu
 ni / megleen semmit nem tud mimodon kellen tudni . De az ki az ist
 ent bereti / ezt az isten emeri . Annakofairt az allatofnak itelinek f
 lole / melleket az baluanofnak aldoznak / tuggut hog egg baluan s i
 ezen ez vilagon / es hog egg isten se legen egéb / hanem ezal egg .
 Mert iol lehet vadnak / it isteneknel mondatnak / mind az menha
 orbagban s mind az földön / miszippen sof istenek es vadnak / es sol
 vral es vadnak / de maga munekunk egg istenunk vagon / ki az ata iss
 en / titul mindenek vadnak / es mi es u benne / es egg az or Iesus
 Xpistus / ki által mindenek vadnak / es mi es u általa vagunk /
 de nem mindenben vagon tudoman . Nisit kediglen azt aliguan /
 hog baluan isten vagon / mind ez ideiglen vg isnek valami allatot
 mint ha az baluanofnak aldoztatott volna / es miforon az u lelki es
 meretek erotlen laen / meg ferteztetit . De az itel kellemetessz nem
 tisen munfor az istennel / es ha igaz isunk es valami nekunk ebbol

nem

erra marad / es ha igaz nem isünt es semmi meg nem fogatkoz
 nek münckünk. De meg lassatod hog valamifippen ez dolog / mellre
 tünettek hatalmatok vagon / bántására ne legen azoknak / his az hűt
 en erőtlens. Mert ha látand valoki tighedet / tiben tudomán vagon
 meg az baluánoknak apostalához ultél / annak ú lelki esmérte / ki meg
 em erőss az hűtben / nem tel ippiteri ki hog azokban egif ú es / az
 elletet az baluánoknak aldoztanak? es el vész az te atad fia az ki
 meg erőtlens az hűtben / az te tudománodban / kiirt az Zhristus meg
 lt volt. Ezenfippen mikoron az tú atafot fiamnak ellene vitkeztek
 az ú lelki esmérteket meg sebhették / mell az hűtben meg erőtlens
 Zhristus ellen vitkeztek. Annakokairt ha az eledel meg bánta
 en atamsiat / örökté soha hűst nem isem / hog az en atamsianak
 mtorodására ne legel.

Silencedi riss

Em vágoki apostol? nem vágoki szabad? az Jesus
 Zhristust az művrunkot nem látami? nem en más
 em vattoki tú az vr istenben? Ha egebelnek apostol
 ok nem vágok / tünettek bizoni apostolotok vágok.
 Vere bizoni tú vattok az vr istenben az en apostol ságonnak perze
 az en feleletem azok főzött / his enghemet ferdenek ez. Ninczeni
 almunk ennünk / es innunk tú főzöttetek? Ninczeni hatalmunk
 velünk kerepsten aspon embert hordoznunk / mitippen az egéb
 stolok es / az vr istennek attasiai / es mint Peter es? Auag ez ak
 refem es Barnabasnak ninczeni hatalmunk hog ezt tegül? Kiz
 Da vitkeztek az ünön folgán volaha? Kizoda plántal fölöttik
 i termisiból nem isit? Auag kizoda öriz nán barmot / ki az
 nn ij nán

23. Corinthus beliefnef íre

Hanyal tejból nem ísít? Nem emberi szolas szerint mondani ezt
 Nem az törvény és vágy azont mongat? Mert az Moysesnek té-
 dínyben meg vágyon írván. Ne ne kössed az nomtato ófornel bá-
 Gondot viseli az isten az ófornel? avag ezt mindeneftül fogva nem
 mü irtünk mongat? Mert ezt mü irtünk irták meg/ hog az
 bánt/ annak remínsig alatt fell bántani/ és az ti gabonát nomt
 remínsig alatt/ az ü remínsigiben rísfnek fellenni. Ha mü ti-
 nektek ledi dolgokban való vetíft túttunk/ nag' dologhi ha mü telít
 ket aratunk tú nálatok? ha egebet az tú raytatok való hatalmof
 vint valami ríft vífnek tú túletek/ miirt infabb mü nem tehetné-
 ezt? de en nem ísít az en hatalmanual/ hanem mindent el benu-
 del/ hog valami tántorodást ne teget az Christusnak euangeliama-
 nak. Nem tuggatoki hog az áldozatból ílnek azok/ ík az áldozatba-
 munkat rífnel? Az ík az oltarra rífnel foglátatot/ nem vífnek
 ríft azokban/ az melleket az oltarra rífnel? Az vr isten és ekkppen
 berze/ hog az ík az euangeliomot hirdetik/ az euangeliumból íllene-
 An kediglen ezet közzöl eggítácl sem íltem. Iol lehet nem az í-
 irám ezeket/ hog ezt íuánnám tú túletek. Mert iobb ennekem í-
 fább meg bálnom/ hog nem mint az en dírzekedísemet valaki hí-
 ba valóa tege. Mert ha predikálom az euangeliomot nírz óf-
 miirt dírzekéggem. Mert bútfígg ennekem ezt tennem. Iay kedig-
 len ennekem ha nem predikálom. Mert ha akaratom berint tén-
 dem ezt/ iutalmat víftek/ ha akaratom nélful tífem/ dologfágot bí-
 tanak en reám/ miczoda iutalmam vágyon tehágg ennekem? ez hog
 miforon predikállok/ az Christusnak euangeliomat ingenibe valóa
 tegem/ ebben hog gonosul ne íllet az en hatalmanual az euangeli-
 um hirdetífben. Mert miforon szabad legel mindeneftül/ mindes-

nefnek!

nemet fogáa tium en magamot hog' eobb nyeket nemit az istienet/
 es luf az Sidosnal mint ha Sido volnit/hog' az Sido nyet meg
 eriem/az onnal fil az toruinnet birtola alatt vadnat luf mint ha en
 az toruinnet birtola alatt leget/hog' azofot/fil az toruinnet bir
 tofa alatt vadnat meg neriem. Azofnak fil toruinneful vadnat luf
 mint ha toruin nelkul leget/ tollehet toruin nelkul ne leget az istien
 el/hanem foteles leget az Xristusnal toruinre. Azofnak fil
 erotlenet az hucben luf/mint ha erotlen volnit/hog' meg neriem
 azofot az fil erotlenet. Mindenefnek minden luf/hog' mindenesful
 egua volakitet farhozattul meg tarhassak. Ezt kediglen' tistem az
 uangeliumirt/hog' abban tistem leget. Nem tuggatoti/hog' az fil
 vala futnak mindnatan futnak/de eggit vifi el az aiandipot/vg'
 ussatot hog' el vegitet. Minden kediglen' ti bant vifem fel/minden
 nirtifletessigben il. Azof bizon' hog' ezt annakofaire tistik/hog' az
 vesendo' koronat meg nerhessik/mu' kediglen' hog' orok koronat ves
 unk. En annakofaire effippen' futot/nem vg' mint bizontalan dolo
 irt/effippen' vifet bant fel/nem mint ha az ilo' eghet hioba vera
 m/az en tistemet birtokom ala vifem/es fogalnit tiberitem/hog'
 gonoz' ne leget valamifippen' ti egebetnek predikallottam.

Tizedik riss

Vdastokra adom kediglen' csamsiai ezt/hog' az mu'
 asaink mind fod alatt valanak/es mind az tenghe
 ren' altal men'nek/es mind natan' az Molesnek tor
 uinre meg kerestekedinek az fodben/es az tenghe
 ren/es mind egg' lelki eledet ifnek vala/es mind egg' lelki irast ife
 nek vala. Ifnak vala kediglen' az lelki tu' pillabel/mell u' vellet egg'
 gutt

25 Corinthusbelieket nek jrt

gütt megen vala. Az lá kila fedig az Xristus vala. De solat ú ká
 zólot az isten iogat nem itile/ mert el vešte úföt az pustában
 Az zel fediglen műnefunt pildántra lúnel/ hog gonof dolgotnak g
 nof kúansága bennúnt ne lenne/ mitippen azofban es gonof dolgo
 nak gonof kúansága lún. Báluán imádof se legetel/ mitippen ne
 mellet azof kózzól/ mint meg vagon iruán. Le üle az nip hog enny
 es innel/ es fel kelinel iárodni. Paráznalkodásofual es magunka
 meg ne fertezteffül mitippen nimellet azof kózzól paráznalkodá
 sofual fertelmessé lúnel/ es egg napon hupón hārom ezer vešte el be
 net. Az Xristust es ne kúirztúl/ mitippen nimellet azofnak kózzól
 le kúirtetel/ es az kígotnak miatta el vešinel. Ne zugoggatof es az
 istennek ellene/ mitippen nimellet azofnak kózzólé zugodánal/ es
 el vešinel annak miatta/ ki tellessiguel el vešte. Mind ezek fedigle
 pildatul lúnel ú rantof. Meg vadnak fediglen irua ezek az mú t
 uságunkra/ ki ez világnak ideinek vighire törtintúnt lenni. Anna
 ofairt az ki láttatit ú magának erőssen állani/ meg lassa hog el m
 essit. Meg meg nem foglale tútótót egéb kúirtis/ hanem csak ol
 minemű embereken espetit. De hito az isten ki nem engbed tútótót
 kúirtetni erótóknak selette. Sog az kúirtisuel egetembe to vighet ai
 hog el viselhešsitet. Annaofairt en berelmes asāmfiai táuoztassá
 tof el az báluán imádási. Szolof entúneket mint bölz emberekné
 itillitet meg tú az mit mondot. Az meg áldának pohāra/ mellet meg
 áldunk az Xristus virinek nem egg māsual valo kózzólisei? Az kénin
 mellet el kegedelünk/ nem az Xristus testinek egg māsual valo
 kózzólisei? Mert nag solan egg kénirint vašunk/ es egg testint.
 Mert mind náian az egg kénirból visúnt ríft. Lássatof az Xrael
 nipit/ ki test berint valo nip. Az ki az áldozatot meg íšit nem ríft
 selen

ki azokban mellet az oltaron vadnak? Annakofairt nem azt mon-
 om hog az baluan valami ligen/auag hog az mit az baluanna al
 ztanak valami legen/hanem azt mondom hog az poganos az mel-
 let aldoznak/ordogoknek aldoztak es nem istennek. Nem akarom
 higitlen hog tu az ordoguel kozosokke legetek. Nem ihattok az or-
 ennek poharabol es az ordogoknek poharabol. Auag haragra indit-
 ki az istent? Erositetket vagunk mi u nalanal? Mindenekre ha-
 dsagom vagon ennekem/de nem mindenek hasznalnak. Minden-
 keire szabadsgom vagon ennekem/de nem mindenek ipvntenek. A-
 kenki az u hasznat ne keresse/hanem minden az maset. Az mit az!
 u parbesben arulnak/mindent meg egetek/semmit ne tudafozuan
 az lelki esmeret meg ne bantassik. Mert az or isteng az fold/es
 u telles volta. Hog ha valaki az hutetlenek kozrol lakodalomba
 and tutokot/es el akartok menni/valamit elotokbe tiffnek tunel-
 azt egitek/semmit ne tudafozuan hog az lelki esmeret meg ne
 ntassik. Hog ha valaki tuneltek ezt mondanga. Ezt az baluan
 fnak aldoztak/benne ne egetek az emberirt az ki ezt meg ielen-
 te/es hog az lelki esmeret meg ne bantassik. Mert az or isteng
 fold/es az u telles volta. Szolok kediglen nem az te lelki esme-
 kedrul/hanem amaz maserul. Mert miirt kellen meg itilni az
 itelben valo szabad voltomot/az mas embernek lelki esmereti-
 ? Hog ha en az istennek kedwibol rifies lehetek minden eledelben
 irt mond valaki ezirt ennekem gonost/az mellirt en halat adok.
 nnakofairt akar egetek/s akar igatok/s akar mit tegetek mindene-
 az istennek tibteffighi re tegetek. Ollatnok legetek hog semmit
 ntorodasi ne tegetek/se az Sido nipeknek/se az Borogoknek/se az
 ghazbeli nipeknek/mikppen en mindenkippen mindeneknek ma

gamot kelletem / es nem kereselem az en tulajdon háznomot / hanem
 sokanát hásnát / hog' üdvözüljenek.

Ezeneggedik rife

Maghem kövessetek mikippen en es az Xristusist kö
 uetem. Diczirtlek kediglen' tütöföt a sámfiak hog' az
 fot mind e'betekben tartátok az kire en tütöföt ta
 nitott álak / es az berziseket azonkippen tartátok
 az mint tütöföt tanitálat. De akarom hog' tuggátok ezt / hog' mi
 denfirsiunak feie az Xristus / az asson' embernek feie kediglen' az
 firsiu / az Xristusnak feie kediglen' az isten. Minden firsiu ki
 imadkozik / auag' profetäl / ha valamit vagon' fejben / galäzatural il
 leti az üfejt. Minden asson' ember kediglen' ki imadkozik auag'
 profetäl / fejre fedelt nem viuin' / galäzatural illeti az üfejt. Mert
 ez binte akkippen' vagon' mint ha tar volna. Mert ha fedelt nem v
 szen az üfejre az asson' ember / háiat es el beretuállak. Hog' ha iste
 len dolog az asson' embernek háiat el beretuálni / auag' el sirni / be
 fedezze az üfejt. Az firsiunak kediglen' nem kell be fedezni az üfe
 jnt. Mert az firsiu az istenek abrazatta / es tistessighe. De az
 asson' ember az firsiunak tistessighe. Mert az firsiu ninczen az
 asson' embertül / hanem az asson' ember vagon' az firsiutul. Mert
 az firsiu nem teremtetett az asson' emberirt / hanem az asson' em
 ber az firsiuirt. Annafok airt az asson' embernek az üfejben kell ha
 ealmanak lenni az angalokirt / de maga az vr isten berint / sem az
 firsiu nem lehet az asson' embernélkül / sem az asson' ember az fir
 siu nélkül. Mert mikippen' az firsiutul vagon' az asson' ember / azon
 kippen' az fufiu es az asson' ember által vagon' mindenek kediglen'

Az isten:ül vadnak. Illitél meg tú magatof főzött/hog ha ifes do
 og aszon embernek mez ingelen füvel imadni az istent? Nem az ter
 nifet es erre tanjti túföt/hog az sirsünak galazattára legen/
 a nag haiaat ereft? Vifpontag az aszon embernek tiftéffigibre le
 enha nag haiaat ereft? Annakofairt hog az hany azirt adatott/hog
 az feiet be fedezze. Ha fi kediglen lattatit olnak lenni/ fi vetekes
 ist feret/nekünk efféle szokasunk ninczen/sem az istennek eggházá
 eli nipinek

De maga mikoron azt paranczolom/
 azt nem diczirem/hog jobban nem gúltól eggbe/hanem gonofaba
 an. Mert előfőr mikoron az egg házba gúltól/hallom hog hason
 es vagon tú főzöttetek/es valami risiben hiszem es. Mert hason
 soknak es kell lenni tú bennetek/hog az kif volna lelettetenek/
 tuán legenek tú főzöttetek. Annakofairt mikoron egg helyre be gú
 l/nem az or isten varzoraiának itele ez/annakofairt hog minden
 főzöletet az itel kor az u tulandon varzoraiat vifsi elő/ es t=
 ez ehezif amax kediglen riseg. Ninczeni házatok holott egetek
 igatof? Auag az eggházabeli nipet meg vtállatofi/es semirmes
 qucl illetiteki azofot az kifnek ninczen enniet valo? Mit mongak
 nektek? Diczirleki ez vtán túföt? Ebben nem diczirlek. Mert
 az or istentül vum ezt/mellet clótölbe es adif tünettek/hog az
 Zesus az igel/melken kézbe adateg kenéret vün kezibe/es mnek
 anna halat adott volna et begdele/es monda. Vegitet el/egitet
 eg/ez az en tessim/mell tú irettetek el begdeltetit/ezt az en em
 nezetemre tegitek. Vgan azon modon mikoron az varzora el vfe
 neftetett volna pohart es vün kezibe ezt monduan/ ez pohar on
 iumentum az en viremben/valamenisfer iuandotof/ ezt tegitek
 en emlékezetemre. Mert valamenisfer ez kenirben endetek/es

13. Corinthus belicsek irte

Az pohárból iuándotok/az istennek halálát hirdetitek/mig nem e
 uend. Annafofirt valaki fülömben éndik ez fenirból hog nem m
 milto volna/ es az or istennek pohárból iuándik/ bünös lipen
 or istennek tessinet/ es virinet hozza viteliben. Zonak lelle fed
 len az ember ünön magat/ es vö egik az fenirból/ es vö igik az
 hárból. Mert az ki fülömben ífik auag ífik/ hog nem mint m
 to volna/ itiletet ífik es ífik magának/ igaz itiletet nem tiuin
 or istennek tessirül. Ezirt vadnak tú fözöttetek enne forok/ es be
 ghet/ es ezirt halnak sofán el. Mert ha az mü mi voltunkot
 meg itiltúf volna/az itilet reant nem szállott volna. De maga m
 von itiletet senuedünk/az or isten fedd afforon munkót/ hog ez t
 lágual el ne fárhazzunk. Annafofirt afámfiai mikoron eggbe g
 tót enni/ eggitek az mástokot meg vária. Hog ha valakinek igy
 kell enni/ott hon egik/hog az tú eggbe gülistek fárhazzatokra ne l
 gen. Az egéb dolgokot/mikoron fözitetbe menéndek/en magam

Ébenkettődik riss rendelem

3 lelti dolgokfrul kediglen afámfiai nem afárom h
 értelem nélkül legetek. Fuggatok hog pogánok var
 tot/ es az nima báluánothoz mentek vala/ az m
 vifnek vala. Annafofirt tudástokra adom tünetek
 hog lenki nem monga atkozottnak az Zesusi/ ki az
 isten leltitül bol. Es lenki nem mondhatta vrnak az Zesusi/ hanem
 rzak az bent lileknek általa. Az isteni aiánditok kediglen el o
 vadnak/ de az lilek vgan azon. Az isteni fogálatok es el vadnak o
 ua/ es vgan azon az or. Es az io rzelekedetek es el vadnak o
 de vgan azon az isten/ ki mindenesben mindeneket rzelekedik.

Dennek

Bentnek ad kediglen az isten bent leket/arra az mire kinek kinek büfse
 ghe vagon/ mell mogat ki telenti. Mert imennek adattatik az
 bent lileknek általa bölze/ignek befide/másnak kediglen tudomana
 nak befide/vgan azon lileknek általa/másnak kediglen adattatik
 bitnek aiandika vgan azon lileknek általa/másnak kediglen adattatik
 nak oruostafoknak aiandiki vgan azon lileknek általa/másnak kedigle
 len ezuda titeleknek tehetisuel valo volta. Másnak kediga
 len adattatik iouendo mondáinak/ es iras magarazásnak aiandika
 dika/másnak kediglen adattatik ott aiandik/mellnek általa meg
 tugga valasztani/minemü lilek vagon mindenben/másnak kediglen
 hog sok neluet tuggon/másnak kedig hog kulomb kulomb nelueken tugg
 gon magarazást tenni. De mind ezeket vgan azon istennek bent lek
 te berzi/aiandikot oštuán kiualtkippen kinek kinek az mint u akaria
 Mert mikippen az test egg/es sok tagia vagon/az egg testnek ke
 diglen mikoron sok tagia ligen/azirt vgan egg test / ezenkippen
 az Christus es. Mert az egg istennek lileknek általa mind
 mü egg teste lúttunk az kereftisigben/akar Sidok legúnt/s akar Sa
 rógok/akar bolga rendbeliek/akar Babados rendbeliek/es mindenis
 künfbe az istennek egg lelke ottetett. Mert az test nem egg tag/há
 nem sok. Ha ezt mondanga az lab/en fér nem vagok/en nem van
 gok az tesiböl/azirt ninczeni az tesiböl? Es ha ezt mondanga az
 ril/en sem nem vagok/nem vagok az tesiböl/azirt ninczeni az test
 ből? Ha mind az eghis test sem/hul az hallas? Ha mind az eghis
 test hallas hul az illatozas? De az isten/belt adott az tesiben az
 vagoknak/mindeniknek ünön maganak az u helin/az mint u akarta
 Ha kediglen minden egg tag volna/hul volna az testi? Azirt sok az
 egg/egg kediglen az testi. De nem mondhatta az sem ezt az férnek

23' Corinthusbeliefnek írt

minczen ennekem búfíghem te nálad nélkül / uaág elmegeñ nem
 mondhatta az sú ezt az lábatnak / minczen búfíghem tú nálatol nél-
 kül. Sóg sokual inkább búfíghet az testnek tagjai / mellet erőtlen
 befnek láttatnak lenni / és az tagoknak nagubb tífteffíghet tífűnt-
 melletet alíjtunk keuefebb tífteffíghen lenni / és az mú testiűntnek i-
 selen tagjainak búebb ífeffíghet vagon. De az mú testiűntben az mell-
 tagok ífelet / nem búfűsűf az ífeffíghen nélkül / hanem az ísten vűg alkot
 egge az testet / hűg az tagnak az kinek fogatkozás a vala nagubb tíf-
 teffíghet tenne / hűg hasonlās ne legen az testben / hanem hűg az
 tagok eggí máfírt egetembe egenlű fogalmatosfűgöt vűsellenel-
 és akar fűyon embernek eggű tagja / egetembe fűyhat mind az tűbb
 tagok és / akar tífteffíggű embernek eggű tagja / egetembe őrűlnek
 ranta mind az tűbb tagok és. Tú kedígeñ az Xristűsnek teste vű-
 tot / és eggű rűsiben tagja. Egűb rendbelieket és berze az ísten az
 eggű hűz beli nűpeknek kűzűtte / elűsűr apofolokot / az vűn profet az
 kűt / harmadűr doctorokot / ennek vűnna kűfnek rzuda titelre tebet
 fűghet vűgon / ennek vűnna azokot kűfnek gűgűntűsűra aiűndűfok
 vűgon / azokot kűf egebetek seghűzűnek / azokot kűf az kűz nűpet íol
 bűriűl / azokot kűf sok nűlűn tudnak. Mind nűiűn apofolokű? mind
 profetűlű? mind doctorokű? mind rzuda tűűfű? mindennek vűgonat or
 uoflűsűra valo aiűndűfű? mindennek vűgonat aiűndűfű hűg sok nűlűn
 fűllon? mindennek vűgonat aiűndűfű hűg nűlűket magarűzűon? De
 kűűessűtet az tobb aiűndűfűkűt. Meg ezeknűl és fűllebb valo vűtű
 mutatok tűnekűt.

Ezűn harmadűf rűf.

Ha igaz

A igaz hitte minden emberetnek / es minden angaz
 lofnak neluin kollak es / ha beretet bennem ninczen
 igaz ollan vagok / mint egg czengo ercz / auag egg
 pengó rimbalom. Es ha profetálnak aiāns
 dika legen en bennem / es minden isteni titkolot tug
 at / es minden tudomant / es ha igaz minden hitom lend es / vg
 vog begetet belibol el indizak / ha beretet en bennem ninczen sem
 ni vagok. Es ha minden en marhaimot az seghiniekre kolzem /
 es ha arra aggam az en testemet hog igiek / ha beretet nem lend bent
 nem semmi hasnot nem viset belole. Az beretet hoszu idetgleñ turk
 ot rzelekedik. Az beretet nem hitlentedik. Az beretet magat neme
 annia / es vakmeró tippen nem rzelekedik / sel nem fuailodik / ita
 elenul nem rzelekedik / nem keresi az oueit / haragra nem indul / neme
 gondol gonoszt / nem orul az hamiss dolgon / hanem egetembe orul az
 igaz dolgon / mindeneket el visel / mindeneket el hisen / mindeneket
 emint / mindeneket el var. Az beretet semmibol ki nem esik / akar
 az profetálnak aiandika legen semmie / akar az kulomb kulomb nel
 en valo solasnak aiandikana legén vighe / akar az tudomanna a
 andika legen semmie. Mert az risz berint vagon mu bennunk
 mostan az tudomanna aiandika / es risz berint vagon az profetalf
 ak aiandika. De mitoron el iouend az / az mi fogatkoz as nelkul va
 on / akkoron semmie lisen az / az mi risz berint vagon mostan. Me
 ron germek volnit / vg bolok vala mint germek / vg vala értelmene
 mint germeknek / gondolatom vgan vala mint germeknek. De mit
 et vanna firfiu luf / semmie lunel en nalam az germeksignet dol
 ai. Mert az mu latasunk mostan vg vagon mint egg tukornek
 itala / egg mesiben / akkoron kedigleñ pinrul pinre lisen / mostan
 risz

visszérint vagon esmértem / akkoron kediglen vglissen esmértem
mint en selölem lün az esmértem. Mostan kediglen meg marad im
hārom / hūt / reminsig / beretet / de ezek között nagubb az beretet

Rizennegedik rife

Eglallatol beretetben magatokat / kövessitet az le
ki atāndikokat / de maga erre ügekezzelek inkább ha
az trāsnał értelmēt adhattatol. Mert az ki mag
nał valo neluen sol / nem emberetnek sol / hanem az
istennek / mert senki haluān nem erti / az ki sem li
letnek iplisiböl sol isteni titkokot sol. De az ki trāst magarāz / emle
retnek sol / azoknał ippūlisetre / es intisetre / es vigasztalásokra. Az
ki magānał valo neluen sol / ű magānał ippūlisire sol. De az ki trā
magarāz / az / az egg házbeli nipeł ippūlisire sol. Akarom kedigle
hog tū mind nāian sol nelueten sollatol. De maga inkább akarom
hog trās magarāzānał atāndika legen beñnetek. Mert nagubb az
ki trāst magarāz / hog nem mint az ki sol neluen sol / hanem h
meg magarāz / a / hog az egg házbeli nipeł ippūlisire vegen Mostan k
diglen atāmsiai ha tū hozzatol megel sol neluen soluān / mit ha
nāloł tūnekteł? hanem ha tūnekteł solok auag ielenisnek általa / a
uag tudomānomnał általa / auag trās magarāzānał általa / auag
tāntānał általa? Sog az lelketlen állatol es / melleknek bauol va
hon / akar sip legen / s akar behgedü / ha vgl nem solnał / hog vālaštāsi
teheffenek / mitippen esmerik meg / ha sipolnał / auag behgedülnek?
Mert ha nem ertbetik az trombitānał bauat / kizoda fog kibülne
az ütözetre? Eszenkippen tū es ha oll besidet nem tistek közöttes
tek az tū nelueteknek általa / mellek meg ertbetnek mitippen fogia
meg ertens vala? mit mondotol? Mert ollatol listek mint list az

Egbe befillenek. Pílda erről. Szólnak ill nag' sok neme vagon ez
 pilágon/ es egg' s' inczeneket főzöl so nélkül. Annakofairt ha nem
 tudándom az honal' igazsít/ idegben nékveñ valo ember listet annál
 az ki velem bol/ es az tiuel en bolok idegben nékveñ valo ember list
 en en nálan. Annakofairt tú es hog' intuel az lelki atándikofot fő-
 vetitek/ az kerep'teneket ippúlsire úgekerzetek ezen hog' egebetnél
 ielestbet legetek. Annakofairt az ki magának valo nékveñ bol/ főnőz
 rógion hog' meg magarázhasza. Mert ha ezak' nékveñmuel imádsá-
 gom/ az imádság ezak' az libellistnek általa vagon/ de az en értelmem
 vagon nélkül vagon. Mit teget tehá? Imádságot tífet libellistem
 de imádságot tífet értelmemuel es. Ineklist tífet libellistemuel
 de ineklist tífet értelmemuel es. Mert ha ezak' libelliseduel tífet
 áldást az kerep'tén nipek főzött/ az ki az tudatlannal helibe vagon
 ott/ miklipen' tugga v'ánnad mondani az Amennet/ az te hála adás
 odra? Mert nem tugga mit mondasz. Mert te bizony' iol tífet az
 hála adást/ de más nem ippúl belöle. Hálat adok az en istenemnek
 hog' inkább bolok külömb külömb nékveñ/ hog' nem mint mind tú.
 De azt akarom hog' az eggházbeli nipeknek főzötte ezak' öt ighit
 állak az en értelmem berint/ hog' egebetet es taniszak/ inkább hog'
 nem mint tíz ezer ighit néluemuel. Áfámfiat ne legetek germeket
 tífetkuel/ de gonosságuat germeket legetek/ ebetekuel fediglen' foqat
 főz'ás nélkül valok legetek. Nea vagon iria az o' töruinben. Külömb
 külömb néluemuel/ es külömb külömb ai. fakual foaok bolni ez nipek
 es meg ig' sem fognak halgatni engemet/ az or isten monga ezt. An-
 nakofairt az nékveñ ielensighirt vadnak/ nem azoknak az kif' biuel/
 banem az kif' hütötlenek. Visszontag az irásnak magarázása nem
 az hütötlenesirt vagon/ hanem az biuefirt. Annakofairt ha mind

23 Corinthusbelieknek jrt

az eggyis eggy házbeli níp be gúl/ es egetembe mind náian kúlomb
 kúlomb néluken fezdenek solnt/ törtinnik fedig be menniek az tu
 datlanofnak/ auag az hűtetleneknek/ nem azt fezdísi mondani/ hog
 ebetek el vesett? Hog ha mind náian irast fogtok magarázni/
 es akkoron törtinnik be menni az hűtetleneknek/ auag az tudatlanof
 nak/ mindeneknél náian líben az ú mi volta/ mindenek itiletet típ=
 nek felole/ es ezenkippen az ú búinek titok dolgai fi nálatfor nak/
 es ekkippen orzáiara leburuluán az istent imadni fogia/ vallást t
 uin hog az istent igazán tú bennetek legen. E hág mit fell tenni atám
 fiait? Valamenísszer eggybe gúltok mindenteknek solott isteni iale
 vagon/ tanntáfra valo aiándika vagon/ nélvonek aiándika vagon/ is
 steni ielenisnek aiándika vagon/ irás magarázásoknak aiándika vagon
 mindenek egebetnek ippúlifire legenek. Akar magának valo nélvone
 sol valaki/ két embernek általa legen/ auag mentúl többen/ három
 embernek általa/ es ez változlatosságuál legen/ es az eggyit maga
 rázásti tegen. Hog ha magarázo ninczen/ veszteg halgasson az eggy
 házbeli níp főzött/ es ezaf ú magának tegen solást/ es az istennek.
 Az irás magarázók fediglen kettén/ auag hárman sollanak/ es
 az egebet itiletet tegenek rula. Ha fediglen az másnak ielenis lënd
 az fi mellette ül/ az első veszteg halgasson. Mert eggenkid mind
 náian magarázásti tehettek/ hog mind náian tanullanak/ es mind ná
 ian vigasztalást vegeenek/ es az irás magarázóknek lelkében valo ih
 tülék únca hatalnokban vadnak. Mert az istent nem oka az berte
 len valo dolognak/ hanem az bifelegnek/ mint minden eggyházbeli
 nípnek főzete solott lenni. Az tú aszon emberit ek veszteg halgaf
 sanak az eggyházbeli níp főzött. Mert nem enghettetett únelt/
 hog ott sollanak/ hanem hog birodalom alatt legenek/ mint az tör

híj és monga. Hógha valamit avarnak tanulni házofnál fergit meg az ú fúrjétkül. Mert iltelen dolog az affon emberetnek az egg ház beli níp között fölnti. Auag tú túletet vütti eredetet az istennek is ghie? Auag csak tú köz ítebbe iutai? Ha fi lattatit tú köz zóletet iz rás magarazonak / auag lelki atánditofual telestnek lenni / érze az melleket entúnektek írok / hóg az or istennek paranczolati legenek. De ha valaki nem avaria érteni / am batron ne érze. Annafokac irt atámfiat erre erőfógetek hóg írást magarazhassatof / és meg ne tilczátok az sok heluen valo fölást és. Mindenek íkeseñ és rend berint legenek.

RIZENÖTÖDIK RÍF

Irdástokra adom kediglen túnektek atámfiat az es uangeliomot / mellek túnektek predikállit / mellek be és fogadátok / tiben erőfőñ és maratof / fi által úd uóffigteket és meg íeritek / mikippen hirdetem legen / ha eűetekben tartátok / és ha hiába nem hitit teket. Mert előfőbe adam túnektek előfőör / melleket en és meg értet tem vala / hóg az Christus meg holt ligen az mú bűneinkir. az írá tok berint / és hóg el temettetett ligen / és hóg fel támadott ligen harmad napon / az írástok berint / és hóg meg íelent legen Zefásnak annaf vtánna amaz tizenkettőnek / annaf vtánna meg íelengé ege tembe többnek hóg nem mint őt ház avariafnak / kinek köz zóle so fan vadnak meg vógan / mind ez napiglan / nikit kediglen el és nügut tanaf. Annaf vtánna meg íelengé Jakabnak / az vtán mind az apof tolofnak. Seg vtolfor kediglen meg íelengé ennekem és / mint egű detlen gyermeknek. Mert en az apof tolofnak köz zóte mentül kűssebb pagof / fi alkotmag nem pagof erre / hóg apof tolnak híuattassam / an

26 Corinthusbelieketnek jrt

nakofairt hog'az isten egg hāzbeli nipit hāborgatam/ de az istennek
 aiandita vagof az mi vagof. Es az aiandit/ mellet ennekem ada
 hiaba valo nem lūn/ hanem több munkat tūf/ hog' nem mint mind
 az egebet/ de maga nem en/ hanem az istennek aiandita/ mell en ben
 nem vagon. Amakofairt afar en predikallat/ s afar az egebet/ ef-
 sippen predikallunk/ es tū es effippen hūtot. Hog' ha az &hristus.
 predikaltatit halottaitol fel tamadott lenni/ mikippen mongaf nie-
 kit tū fozottetek/ hog' ne legen az halottafnak fel tamadasa? Ha fe-
 diglen az halottafnak ninczen fel tamadasot/ az &hristus sem ta-
 madott fel. Hog' ha az &hristus fel nem tamadott/ bizon hiaba va-
 lo az mi predikallasunk/ hiaba valo fediglen az tū hūtotot es. Mi
 es fediglen az istennek hamiss tanuinaf lelettetunk. Mert tanubizon-
 sagot tunk az istenul/ hog' fel tamastotta ligen az &hristust/ az kit
 fel nem tamastott/ ha az vō vagon hog' az halottaf fel nem tamad-
 nak. Mert ha az halottaf fel nem tamadnak/ az &hristus sem ta-
 madott fel. Hog' ha az &hristus fel nem tamadott/ hiaba valo az
 tū hūtotot/ meg az tū buneitelben vattot. Azirt azot es el veste-
 net az kit az &hristus hūtiben nuguttanak el. Ha ez illetben ezaf az
 &hristusban valo reminsiguel tartat magunkot/ minden emberetnek
 fozotte/ ighen nauafasot vagunk. De az &hristus halottaitol fel
 tamada/ azot fozott/ az kit el nuguttanak vala/ az fel tamadasban
 első lūn. Mert minel vtanna az embernek általa ioue az halal ez
 vilāgra/ esmeglen embernek általa lūn az halottafnak fel tamadasa.
 Mert mikippen az Adamnak általa mindenek meg halnak/ azons-
 sippen az &hristusnak általa mindenek illetet vifnek/ minden fedig-
 len az ū rendiben/ kitnek fel tamadasaban az &hristus első/ annak
 vtanna azot/ kit az &hristushez miltof liffnek az ū el iouisiben/ legof-

tan' vig' lisein. Mikorön az or'págot meg agga az istennek az ú ar-
 tanak/ mikorön semmíg tisein minden feietelem'fighet/ es minden ha-
 e almasságot/ es minden eróuel valo birodalmat. Mert vralfordn'
 kell únek' mind ar'zig/ mig nem minden ú ellen'fighit az ú labainak
 alá vetendi. Az leg vtolso ellen'fig/ az halál semmíg titetik. Mert
 mindeneket az ú labainak alá vetett. Mikorön kedig az monga/hog
 mindenek labai alá legenek vttetuin' niluán vagon/hog ki kell ven-
 ni az/az ki mindeneket ú birodalma alá vetett. Mikorön kediglen'
 mindenek az ú birodalma alatt fognak lenni/ akkorön az siu es bi-
 rodalma alatt fog lenni annak/ az ki mindeneket birodalma alá
 vetett únek'/hog az isten mindenekben minden legen.

Ha semmikppen az halottak fel nem támadnak/ mit fognak tena-
 mi azok/ kik az halottakirt meg keresztekednek? Miirt keresztekede-
 nek meg ú irettel? Miirt ilúnt veszedelemben mú es minden údóben
 Naponkid halálra adom magamot/ az en diczkek'isem kerint/ mell'
 vagon az Christus Zesuban az mú vrunkban. Ha az halottak fel
 nem támadnak emberi vilekedis kerint/ mirzoda hápnát visem en-
 mikor az sene vadakual meg vüük Zesuban? Égúnt es igúnt mert
 volnap meg halunk. Meg ne ezallon valaki túdótot. Az io erkólrzós
 tot meg dögletik az egg másuval valo gonos' be'fillisef. Serkenétek
 mel'iol eluin' es bünben ne illetek. Mert nifiben az istennek esmés
 erete ntnezen. Mondom ezt az irt hog meg sigen'itek magatokat.
 De monga valaki. Mik'ppen támadnak fel az halottak? Minemú
 ves'uel únek' elő? Éstelen. Az mi magot te az földbe v'er'z ilög nem
 azetik/han:m ha meghalánd. Es az mi magot el v'er'z es nem
 Han' resies állatot v'er'z el/az mell' rayta fel/hanem tista magot/
 hog pilda kerint pollak/ tista buza magot v'er'z eltaug' valamé es

23' Corinthou; belicnfne jre

egéb magot. De az isten ad tesiet annak az mint u a faria / es minden magnak az u testit. Nem minden hus vgan azon hus / hanem bizon az hog az embereket husa mas / mas fediglen az bar mosna mas az halatnak / mas az madaratnak. Vadnak egyi testes allatok es / vadnak földi testes allatok es. De bizon az hog mas az mennői allatoknak duczösigen valo volta / mas az földi allatoknak mas az napnak duczösigen valo volta / mas az holdnak duczösigen valo volta / mas az czillagoknak duczösigen valo volta. Mert egy czillag külömb az mas czillagtul duczösigen valo voltaban. Es kippen vagon az halottaknak es az u fel tamadasok. Rothadatoslagban asattatik be az földbe / rothadatlansagban tamad fel / be asattatik vtalatos allapatban / fel tamad duczö allapatban / be asattatik erötlen allapatban / fel tamad hatalmas allapatban / az földbe asattatik neuendiken testben / fel tamad lelki testben / mitippen meg vagon irua. Az első ember az Adam test által isó lilekre teremteték. Az vtolsó Adam lilek által eleuenitö lilekre teremteték. De nem az az első / az mell lilek berint valo / hanem az mell testi berint valo. annak vtanna az mell lilek berint valo. Az első ember az földből földi lün / az második ember az vt isten az menni orsagbol adatek. Nemü amaz földi ember / ollatink azok es az fit földiek. Es nemü amaz mennői ember / ollatink azok es / az fit mennőiek. Es mitippen az földi embernek abrazattat viselök / az mennői embernek es abrazattat fogiuk viselni. Ezt mondom fediglen atamfiat azirt / hog az testi / es az vir az istennek orsaganak öröföghit menem nerheti. Sem az rothadatoslag nem v:heti az rothadatlansagnak öröföghit.

Im isteni titkot mondok tu nektek

Bizon az hog mind nárañ el nem rugunk / de maga mind el val

coztatunk

toztatunk üdönel mentül kűssebb rűsiben/ es egg sem pillantásban
 az vtolso trombita sonak általa. Mert sol iouendore az trombita/
 es az halottak fel tāmadnak/ kű rothadatossāg nélkül lűsnek/ es mű
 el vātoztatunk. Mert ez rothadando tesinet rothadatansāgba kell
 ۆltőzni/ es ez halando tesinet halhatatansāgot kell fel venni. Ne
 foron kediglen ez rothadando test rothadatansāgba ۆltőzik/ akkoron
 telik be az besűd mell ig vagon meg irua. Az halāl be nelettetett az
 gőzedelembe. Holott vagon halāl az te fulakod? holott vagon pokol
 az te gőzedelmed? Az halālnek kediglen fulakia az bűn/ az bűnnek
 kediglen hatalmassāga az törvűn. De hālā legen az istennek/ ki gő
 zedelmet ada mű nekűnk/ az mű vrunknak az Jesus Christusnak
 általa. Annakokairt berelmes asāmsiai āshatatofok legetek/ indulās
 nélkül valok/ az vr istennek munkatāban mindenkoron bűűlködök/ mīa
 koron tuggatof hog az tū munkatof nem hūba valo az vr istenben

Benhatodik rűs

A Bentei letire valo seghűz ig títel felől kediglen/
 atkippen tegetek tū es / mint az Galatiāban valo
 egg hāzbeli nipeknek kőzotte berzűm. Egg sombat
 napon mindentek hāzānāl kűlön magānak tege/ es
 helire bererze az mi ionak lattatik/ hog bűntek alko
 ron ne fogiatof az seghűz ighet tenni mīkoron oda menűndek. Ne
 koron kediglen kőzitetbe menűndek, valakiket iofnak itűltek leueletek
 nek általa/ az ofok kűldöm el/ hog el vīgűl űnekiek Jerusalemba az
 mīuel űfot meg seghűtitek. Hog ha kűűsig lűnd/ hog en es el mens
 nek/ vgan en velem el űűnenek. El meget kediglen tū hozzātof/ mī
 koron Macedoniāba menűndek. Mert Macedoniāt el fogom tār

13' Corinthus belicnek írt

ni. Ne talám kediglen tû fözöttetek meg maradok / auag vgan ott
 telelek / es hog tû físiertek el enghemet valahoua menendek. Mert
 nem akarok túrófot mostan ez masua valo vramban meg latni / de
 reminlem hog valami ideiglen tû nálatok fogok maradni / ha az v
 isten enghedendi. Xesusban fogok kediglen maradni otuen napig
 lan. Mert nag anton nilet ennekem / es oll mellnel nag ereie va
 gon / es az ellensigbet sofan vadnak. Hog ha hozzatok menend az
 Timotheus meg lassatok / hog filelem nélkul legen tû fözöttetek.
 Mert az v istennel dolgaban ezeledik / mint igaz en. Annakofa
 irt valaki utet meg ne valla / de bifisiguel borzassatok el utet / hog
 en hozzam iuion. Mert varem utet az afasiakual egetembe. Totan
 ba az Apollos afasiu felol ezt irom. Igben intim utet hog tû hoz
 zatok menne az afasiakual / es semmitippen nem vala akaratta hog
 mostan el menne. El megen kediglen miforon alkolmatoffagot ner
 herend. Vigazzatok / az hitben meg maraggatok / firsiu lippen ez
 lefegetek / croffet legetek. Minden dolgotok beretetuel ligen. Kir
 let kediglen túrófot afamfiat. Tuggatok hog az Stefananak hazar
 beli nipi / Archaiaban első kereftenek legenek / es hog az benteknek bo
 galattara beretzit magokat / hog tû es ez illeneknek bogalatual leg
 tek / es mindennek te seghizighet / es munkat tissen.

Orulok kediglen az Stefananak / es az Fortunatusnak / es
 az Archaiosnak hozzam valo iouisirul / mert az miben tû nálatok
 nélkul meg fogatkozom vala / ezek az fogatkozast betoltek. Mert
 mea vigastalak az en lelkemet / es az tieteket es. Annakofair
 ez ill emberek esmerezsigtelben legenek. Kössonnek tunektek az A
 hiaban valo eg hazbeli nipel. Igben kössonnek tunektek az v ist
 ben az Aquilla / es az Priscilla / az u hazanal valo bentekuel eg

tembe. Köfönnel tünettek az arafial mind náian. Köfönnietek egg
 mofnak bent czokolafual. Az en köfönetem ez kezem irafaban va
 gon. Pál keze. Ha li nem bereti az or Jesus Zbristust/ham li ve
 tett ligen/ Laram matha. Az or Jesus Zbristusnak kedve le
 gen tú veletet. Az en beretetem legen tú veletet minden
 tekuel/ az Zbristus Jesusban. Amen.

Az Korinthusbelielnek irt első levelet irtál volt Filippi neüü város
 bol/ az Stefánánal/ es az fortunatusnal/ es az Archaikusnak/ es
 az Timotheusnak általa.

AZ SZENT PÁL

masodik leuelinek értelme / mellet az

Korinthusbelielnek irt.

Három levelet es vgan ezen Korinthusbelielnek irta
 bent Pál / mell leuelnek sü értelme az első leuelből
 függ. Igbirte vala bent Pál magat az ú első leue
 liben erre/ hog ú közitbe menne. Okait agga az
 irt műrt nem mehetett ligen ú közitbe. Meg em
 befeleli touabbá üneltet az gonosf illetbeli embert/ az mellet az első
 99 leuelben.

II Corinthusbelieknek írt

Leuelben hagott vala / hog fözzölöt fi vetninet / es inti úföt / hog
 relemuel útet es meglén fözifbe fogaggat / fi íletit meg / obbitet
 vala / fi fözzölöt annak elötte fi vetettenek vala / mikorön bünök
 esmértik volna ílnt. Fouábba dicziri úföt az ú enghedelmes ígheiből
 hog az ú leuelire mindenkíppen enghedelmesek íúttenek volna / meli
 ben úföt meg feddette vala / es örül ranta / hog az egg keues íde
 len való keferúsig / mellet az leuelből vúttenek vala mind únelt /
 mind az Corintusbelieknek nag örömet hozott volna / nem külö
 mben mint mikor az keferú íalbol / mellet az betegnek az orus doc
 rok adnak / nag io eghíssig íouetkezik. Ezeknek felette inti úföt eg
 kereszteneknek példáiara / es íent írásolbol / melletet bízon'ágra ha
 hog minden ú fözzölöt az ú marháianak miuolta íerint íeghí
 ghet tegen az íeghíneknek / kik Jerusalemben íalnak vala. Utol
 az hamíss predikátorokat íeddi / kik íel íualkoduán keuílíínek mi
 ta vó mutattak vala magokat mint ía apostoli ííltó íagbeli emb
 rek volnának / es kik azon valának / hog íent Pál az keresztenek
 fözörte ííratofsa tennék külömb külömb íele beíídeluel / kiknek
 íoron íol beííduel meg íe / íokat íí íeríítetik ú magarul diczéléd
 ííppen íolní / mell dologrul vígíezetre borzánatot íír / es mikor
 ííle ezen / hog el ne hítetnek az ú tanítuánít az hamíss predikát
 rok / íghíri es meglén ú magat / hog fözifbe menne / es te len íí
 meg íatná mindeneknek íletit / ííket annak elötte bünökrül íauul íí
 íeddett vala meg.

22 Szent Pál ⁴²

nak második levele/mellet
az Korintusbelieknek írt.

2. Első r. 5

N Pál/ az istennek akarattánál ál: az Jesus
Zhrisztusnak apostola/ es Timotheus az afa siu irunk
az isten eggházbeli népnek/ mell Korintusban vas
gon mind az bentekuel egetembe/ lit mind az es
ghiss Archaiaban vadnak. Kiuánunk tüneltet az te
kentül az mü ántantul/ es az or Jesus Zhrisztusul isteni kedvoet/ es
ítesigbet. Áldott az isten/ es az mü vunknak az Jesus Zhris
tusnak atta/ li irgalmasságotnak atta/ es minden meg vigasztalás
nak istene/ li meg vigasztal múnköt minden saánuságunkban/ az írt.
Vag meg vigasztal hasuk azokat/ lit akarmi saánuságban vadnak/
az vigasztalásnak általa/ melluel múnköt es meg vigasztal az isten.
Mert mitippen búsiguel esnek mü rantunk az Zhrisztusirt valo sa
ánuságok/ azontippen az Zhrisztusnak általa búsiguel vagon az
mü vigasztalásunk es. Akar kediglen saánuságot benaedünk/ az ü
meg vigasztalástokirt/ es üdüössigetektirt benueggüt/ mell üdüössigez
erzi/ hoz vgan azon saánuságokot benueggitek/ melleket mü es
benuedünk/ akar kediglen vigasztalást visünk/ az tú meg vigasztalásto
kirt/ es üdüössigetektirt visük. Nag erőss reminsigünk es vagon tú

23. Corinthusbelicsekre

felöletet mitoron tugguk ezt hog mikippen ríbeset vaitof az mü
 narufaghintban / azonkippen ríbeset legetef az meg vigasztala
 es. Mert afariuf hog niluan legen tuneket atamjai az mü sa
 rufagunt / mell mü raytunk törtineg Asiaban. Hog erontnek fele
 igben nagon meg nebezígettunk vala / annira hog ketsigete estu
 vala íletünkrül es. Dog mü mümagunkban halálnak sentencián
 vuttuk vala magunkra / hog ne biznánk mü magunkban / hanem az
 istenben / ki az halottatof fel támaszta / ki ill nag halálbol ki me
 münköt / es ki ment / kiben eröss bizodalman vagon / hog immár
 ennek vtanna es ki fog menteni. Mert tú es egetembe seghitet
 az mü írettünk valo imádságotnak általa / hog sok semílektül m
 írettünk sok embereket halát agganak az mü nekünk adott aiánditá
 Mert az mü diczekedisünk ez / az mü lelki esmérünknek tanu
 zonsága / hog egguús igben / es istenben valo tistafagual forogtu
 ligen ez világon / nem testi bölzesiguel / hanem az istennek kedvén
 általa / ki valakippen kediglen tú hozzatof. Mert nem egebet iru
 tuneket / hanem az mellett oluastof / auag esmértek es / hiszem ked
 hog mind vige es meg fogtatof esmérni / mikippen meg es esm
 tek münköt ríß ferint. Mert tú mü bennünk diczekették / mikipp
 mü es tú bennetek az vt Iesusnak napián. Es ez reminsigben afar
 vala tú hozzatof menni / elsőbör / hog két kípenn valo kedvben lenn
 tú nolatof / es akarom vala / hog az tú várostolnak általa menn
 Macedoniába / es esmeglen Macedoniából tú közítetbe tērní
 hog tú kiserítet engemet Sido orfágra. Annakofairt mitoron ez
 forgatnám esemben / nemde íltemi valami alpatat lanságual? auc
 az mell dolgostrul gondolkodom / testi ferint gondolkodom? Hog a
 mi vg vagon / vg legen en nálam / es az mi nem vg / nem vg lige

Sóg hito az istenhog az mü befidünk tú főzöttetel nem volt og es
 nem og. Mert az istennek fia az Iesus & hrislus / ki predikallant
 tú főzöttetel en es Siluanus / es az Timotheus nem vala og es.
 nem og / hanem og vala / ú általa. Mert az istennek minden igb
 teti / ú általa nem egebet hanem og es ú általa / nem egebet h
 nem amen / az istennek tífteffigire / mü általunk. Az ki lediglen meg
 erőssne müntöt tú veletel egetembe az I hrislusban / es fenetuel meg
 kene müntöt / isten az / ki teget es tün mü rantunk / es az lileknek ieg
 aiándifát adá az mü búunkbe. En lediglen az istent hiuom tanubi
 zonsagul az en lelkem melle / hog annakofairt nem mentem ligen
 Corinthusba meglen / hog tútötöt kimillilel / nem azirt hog az hüt
 nek neuzere alatt vralloggam tú rantatol / hanem az tú örömetek
 nek seghytöt vagunk. Mert az hütben alhatatosságuat maratot .

Masodik rife

El vighezim en ezt en maga mban - hog az en tú
 főzitetbe menisemuel esmeglen bánatot ne teget tú
 nektek. Mert ha en keserűsiguel illelel tútötöt ká
 zoda vighastal meg enghemet / hanem ezaf az kő
 keserűsiguel illettetik en túlem? es ezirt irám meg túnektek ez dola
 got / hog keserűsighet ne vennit azoktul / ha hozzatot mentem vola
 ma / az fiftül örömet fell vala ennekem vennem. Reminlem vala ez
 mind tú felöletek / hog ez en örömem mind tú örömetek legen. Mert
 mag sanarusagbol / es búemnek bánatában irik túnektek / es sol főnt
 hullatas / knak általa. Nem azirt hog keserűsiguel illelnilel tútötöt
 hanem hog meg esmérnetek / minemü nag bú berelmem ennekem va
 gon tú hozzatot. Hog ha valasi keserűsiguel illett / nem enghemet

23° Corinthusbeli 2° leve

illetett kezesiguel/hanem csak riss berint/hog tutofot mind niaia
 meg ne nehertgenilek. Eleg ez illen embernek az meg feddis me
 let sofan tuttetek/vg hog viszhontag tartostof infabb uneki bun
 meg borzantni/es utet meg vighastalni/hog az nag banatnak m
 atta ez illen hirtelen el ne veszen. Annafoairt kirlet tutofot tegite
 ezt/hog az tu u hozza valo berelmeteknek legen erie. Mert ez
 digre irtam vala tunektek hog meg esmernilek tutofot/es bizons
 got venniik tu feloletek/hog ha mindenekre enghedelmesek legetek.
 Az finek kediglen valami bunit meg borzattatof/en es meg borz
 som. Mert en es ha valami bunit borzattam meg/az finek me
 borzattam/tu irttetek borzattam meg/az Xhrisufnak elotte/hog
 az fatan munkot maganak ne foglalna. Mert iol tuggut az u gon
 dolatit: Mitoron kediglen Troasba mentem volna predikallant
 es anto nilt volna ennekem az or istennek általa/mugodalnam nem
 lun az en lelkemben/annafoairt hog nem talalam ott az Titust az
 en asamfiat/de azvot el paguan Maredoniaba menik. Hala ke
 diglen az istennek/ti mindenoron gozedelmet vall mu altalunk az
 Xhrisufban/es az u esmeretinek illattat ti icenti en altalam min
 denhelen. Mert az Xhrisufnak io illatta vagunk az istennek/azol
 ban az tit uduozulnek/es ezekben es az tit el vesnek. Amezetnek
 bizon az hog halálnak vagunk illatta az halálra/amazotnal kedig
 iletnek vagunk illatta az iletre. Es ezetre kirzoda alkalmas? Mert
 nem vagunk ollak/mint sofan tiffnel fufarof bokala berint/aruba
 vetuin az istennek ighit/hanem mint tit tiffan ezefedun/es
 mint tit az istennek ihlis ibol az istennek elotte folunk az Xhrisuf
 bal általa.

Sarmadik riss

el kezdés

E kezűt esmeglen mű magunkot tünettek aianlas
 nunk. Szűkűt vagunki oll leuelet nélkül kibben
 mű magunkot aianluf tünettek mint nikit / auog
 oll leuelet nélkül kibben tú munkót aianlatot. Tu
 vattot az mű leuelünk / fik meg vattot irua az
 mű búntben / mell leuelet minden emberek értene / es oluana / mi
 koron meg mutatátot / hog az Ebristufnak leuelet legetet / mellet
 mű fogaltatánk / mellet mű iránk / nem tintaua / hanem az iló ist
 ennek lelkiuel / nem tú táblakon / hanem az búnek husbol valo tábla
 tian. Ilfen reminsighunk vagon kediglen az istenben az Ebristuf
 nak általa / nem hog alkolmasot legünk mű magunktul valami iot
 gondolunk / mint mű magunktul gondolno t / de ha valamire
 alkolmasot vagunk / ez az istenül vagon / fi alkolmas fogalka
 un munkót az on testamentonnak / nem betű berint valo irasnak
 hanem az lilek berint valonak. Mert az betű halalt hoz. Az lilek
 kediglen illetet ad. Hog ha dúrűsigben volt az halálnak fogaltatása
 az betűben / mellet kúelen irtana / vala meg annira hog az Isra
 elnek fiait nem nizehetinek az Moszesnek orűaiara az ű binnek
 dúrűsigben valo voltairt / mellet ereie el veb / mitrt nem volna
 infabb dúrűsigben az lileknek fogaltatása? Mert ha az farhozat
 nak fogaltatása dúrűsigben vala / noqual infabb felul halagga az
 az dúrűsigben az meg igazulana / fi fogaltatása. Mert dúrűsig
 en sem volt az mi meg dúrűöltetett imez egg ribiben / az felettibb
 valo dúrűsignek ofairt. Mert ha dúrűsigben volt az / az minek en
 rete el fog vala vebni / noqual infabb dúrűsigben vagon az / az mi
 reiben meg marad. Annakofairt miforon ilfen reminsighunk ligeni
 auog fabad / agual illunk / es nem alkppen / mikppen Moszes tiben
 pala

22 Corinthusbelieketnek jre

Bala / ki fedelt tisen vala az ú orzáiara / hog az Israelnek fiait
 inízninek annak vighire / mellnek ereie el fog vala vesni. De me
 valula az ú értelmek. Mert mind ez mai napiglan vgan az on fed
 marad meg az o testamentumnak oluasafaban / es el nem vishit az
 fedelet / mellnek ereie az Zhrisufnak általa el fog vesni. De min
 ez mai napiglan mikoron az Most oluassak az ú búökre vago
 vetue az fedel. De mihelen az vr istenhez fordulandnak / legottan
 vitetik az fedel. Az vr isten kediglen lelki állat. Az holott kediglen az
 vr istennek lelke vagon / ott sabadság vagon. Mú kediglen mindri
 kán be nem fedezett orzáual nízzük az vr istennek finló dúrzó vol
 eát / es azt egebeknek látni agguft mint egg túforben / es vgan az o
 ábrázatra változtatunk / egg dúrzósigból másdúrzósigbe / mint f
 az vr istennek lelkiuel változtunk el.

Megedik rish:

Azafokairt mikoron ez ligen az mú fogalotum
 hog meg ielenzük mikippen hertük az irgalmassá
 got / gonosbá nem lisünk / hanem el vetettük mú tú
 únk az galázatnak tiffon valo dolgait / nem tarunk
 azaládságnak általa / sem álnaságot nem tisünk
 az istennek ighiben / hanem az igasságot ielenfűt fi / ionak mutat
 uán mú magunkot / embereket minden lelki ámeretivel az istennek
 vlötte. Hog ba fedel alatt vagon meg len az euangelium / mellét mú
 hirdetünk / ezekben vagon fedel alatt / fik el vesnek / fikben ez vilá
 nak istene meg valjótotta az búótleneknek értelmeket / hog az Zhr
 stus dúrzósigbire valo euangeliümnek világoftága világoftágot ne
 enne üneciel / mell Zhrisuf az istennek ábrázata. Mert nem mú

magunkot predikáltuk/hanem az or Jesus Zhrisztus/mú magunkot
 kediglen tú nettet fogatoknak lennünk az Jesusirt. Mert az isien
 az /fi azt paranczola/hog az Iótteléből világoſſag támadna/mela
 tet tün az mú fúctnben/hog világoſſagunk lenne az isiennek dúrzo
 ſighinek eſmércſire az Jesus Zhriftus orzáiban. Ez el renyert
 drága marhát kediglen zerip edinekben tartuk/hog az mú bennünk
 valo erónek ſeſſighes voltat az isientúl tarczuk/és nem mú magunk
 tul/mindenelben nómoruſágot ſenuedünk/de ſinte el nem nómor
 redünk/igben meg ſorulunk/de ſeghizighet viſünk/háboruſá
 got ſenuedünk/de az háboruſágban az isien el nem hág/ földre ves
 rettetünk /de el nem veſünk/mindenkoron az or Jesus Zhrife
 tusnak halál ſenuedisinet ſanáruſágot az mú teſtünkben viſellük
 mindenütt/hog az or Jesusnak ílete és az mú teſtünkben meg teſſik
 Mert mú ſik ilünk mindenkoron halálra adattatunk az Jesusirt
 hog az Jesusnak ílete és meg teſſik az mú ha ando teſtünkben. Ana
 nakokairt bizón az hog az halál ereit mütatta mú bennünk/az ílee
 kediglen tú bennetek. Mikoron kediglen az hütnek vgan
 azon lelke legen mú bennünk/imez irás ſerint. Hütre fordulit/
 zirt ſolit. Mi és hütre fordultunk/annakokairt ſolunk és/
 azt tuduán hog az ſi ſel támaſtá az or Jesus/ múnköt és ſel tá
 maſt az Jesusnak általa/és tú veletet eggútt helyeztet. Mert min
 denek tú írettetet liſnek/hog az isiennek io titemine/mell nag búſig
 uel lün/nag búſiguel fordullon az ú dúrzoſighire/etvel hog nag ſo
 ſán hálát adnak úneki. Annakokairt meg nem farradunk/
 tallehet az mú bennünk valo kúſſó ember rómláſt víſen/de mas
 ga az beſſó naponkid meg vnyul. Mert az mú ſelettibb valo ſanáruſ
 ág ſenuedisinetnek egg ſem pillantáſig valo tónú volta ſelette igben

23° Corinthusbelicsek ipe

hog öröfke való dúrzo! ignek nag voltat berzi múnekünk. Mikor
nem nízunk azokra/ melleket meg látba: nak/ hanem azokra m
leket meg nem látbatnak. Mert az melleket meg látbatnak/ ú
berint való. De az melleket meg nem látbatnak/ öröfke való

Stodik rife

Mert tuggut hog ha ez mú banlifunknak föltbél va
hazarzkaia elöretteténdif ipp házunk vagon az t
entül az menniben/ nem fázuel rafattatett/ hanem
öröfke való. Mert ezirt foházkodunk hog kiuánkozua
fel öltöztetni az mú házazkánkban/ mell menni orpágbol vagom
og hog ha fel öltöztetuin találtatunk/ es nem mezigelen. Mert
ez banlifban vagunk/ nagon foházkodunk meg nehezítetuin/ ann
okairt hog nem akarnok hog levetkeztessenek/ hanem/ hog fel öltá
essenek/ hog az halando termiszet az illet be nelle. Az isien kedig
len az/ fi múnköt erre berze/ es vgan azon adā múnekünk az ú le
finet ieg atándifát. Annafokairt mindenkoron bator búuel vagunk/ es
tuggut/ hog mikoron az testben házunknál vagunk/ az istentül tau
tarunk. Mert hütnek általa iarunk/ nem finnek általa. Bator f
uel vagunk kediglen es iobbna! irillük ezt/ hog inkább táuul legünk o
testül/ es teleñ legünk az istennél. Annafokairt ezen eröfödü
hog úneki kellemetesek legünk/ akar házunknál ielen legünk/ a
kar kúlül vidikben illünk. Mert mind múnekünk az Xhrisiusnak it
lő befinek elötte ielen fell lennünk/ hog minden iutalmat wegen az
rul az mellek az testnek általa lifnek/ az berint az mint ez elekedet
akar iot/ s akar gonost. Annafokairt mikoron tuggut az or isten
gmaaz resteneteffigbit/ azon úgelezünk/ hog embereknek kellemet
sek legünk

Istennek legünk / az istennél kedig nílúan vagunk . Hísem kediglen hog mü
 az üselki esmérereteben es nílúan vagunk . Mert nem atánkub
 mü magunkot tú nektek esmeglen / hanem alkolmatosságot adunk tú
 nektek / hog mü rulunk dirzekedhesseket / hog legen nektek valami az
 ktnak ellene / kik sinekben dirzekednek / es nem büökben . Mert akar
 estelenek vagunk / az istennek vagunk estelenek / s akar ebesek vagunk
 tú nektek vagunk ebesek . Mert az istennek berelme meg borng mün
 köt / kik ez ütleiben vagunk / hog ha egdül mindenekirt holt meg / te
 hóg mindenek halálra voltanak fötelesek / es mindenekirt meg holt /
 hog az kik ilnek / ennek otánna ne ü magoknak illenek / hanem annak
 az ki ü irtetek meg holt es fel támadott . Annakokairt mü ennek va
 ránna senkit nem esmérünk testi berint . Ha igaz esmérök es az Ebrt
 Iusti testi berint / de immáran touábbá nem esmérük . Annakokairt
 ha ki az Ebristusban vagon / by teremtetett állat az . Az right dol
 gok el multanak / imé mindenek vyonnan beresztetinek . Mindenek
 az isentül vadnak kediglen / ki meg enghestele munköt ü magának
 az Iesus Ebristusnak általa / es múnekünk adá az meg enghestelis
 nek fogálatkat / ment az isen az Ebristusban vala / ki ez otlágot
 magának meg enghestele / es bünne nem vete üneket az ü bünök
 kört / es ki az meg enghestelisnek bekidit mü benünk helberzete .
 Annakokairt az Ebristus neibe követighet viselünk / mint ha az
 isen kerten tököföt mü áltolunk / kirünk az Ebristust / kikilletek
 meg az istennek . Mert az ki nem tudá mi legen az bün azt mü irt
 kört / bünne tüng / hog mü ü általa az istennél igazak lennink .

Harodik rész

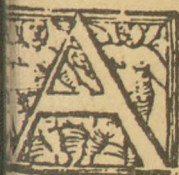
rr ij legbücsigbet

Sghnzigbet tiuin fediglen kirunk es / hog az isi
 nek fedwit hnjaba ne vegitek. Mert ezt monga /
 kelló udoben meg halgatalaf tighedet / es az udóss
 nek napián seghnziguel lük teneked. Im most
 vagon az kellemetes udó / im mostan vagon az udu
 ligned napia. Sohul semmi bantasi ne tegunt / hog az folgalat
 telben vitket ne talallanak hanem mindeneben ionaf mutassuk m
 gunkot / mint istennek folgat / sof turisben / laharulagokban / fut
 ghetben / nomorusagokban / verelighetben / tomlorzozisetben /
 ank valo tamadasokban / munkalodasokban / vigazasokban / bu
 solisetben / tistafagban / tudomanban / io fedwel valo senuedis
 kegelmessigben / bent lilek istenben / nem tettetes beretesben / igass
 nak besidiben / istennek hatalmas voltaban / az igassagnak se guer
 nek altala / mellet iobb kez felol / es bal kez felol valok / tistess
 nek / es galazatnak altala / bidalom besidetnek / es diczereteknek
 tala / mint ha szalardok volnank / de maga igazak / mint ha
 meretlenek volnank / demaga esmeretesek / mint ha igaz m
 halnank / es im ilunk / mintha veresiguel meg feddettenek vol
 munkot / es kik meg nem olettettunk / mintha mindenforon banko
 nank / demaga mindenforon orulunk / mintha seghinet legunt /
 maga kik sokatok kazdaghjunt meg / mintha semmink nem voln
 demaga kik mindent birunk. O tu Corinthusbeliek az mu pank
 reatok meg nilt. Az mu suunk ki pilesedett / nem vattok boross
 mu bennunk / hanem boressak vattok az tu beletelben. Ugan
 len meg arandosozasi ighirek fediglen tunettek mint frainnak.
 Szileseggetek ki tu es / es az hutellenekuel egg igaban ne tariat
 mert mi ripes volta lehet az igassagnak az hamissagual? auag

Főzős volta lehet az világoffagnak az förtéssigüel? auag mi egenessia
 gbe lehet az Zhrisufnak az Belialual? auag mi riße lehet az hito
 net az hütetlenuel? auag mi egenessigbe lehet az istennek temploma
 nak az báluafokual/ mert tú vattot temploma az iló istennek mis
 ppen meg mondā az isten. Ü bennet fogot lafozni/ es ú kößtöl
 fogot iarni/ es ünektet istenek lißet/ es ú lißnek ennekem nitem-
 Anafokairt mennetek ti ú főzzölöt/ es pakaggarot el ú túlöt/ az or
 ten monga/ es fertelmes állator ne illessetek/ es en hozzām viflet
 ütöföt/ es az tú atátot helibe ißet/ inektet/ es tú lißtet ennekem
 laimnat/ es leamnat helibe/ az mindenható vr isten monga ezt.

Hetedik ríß

Anafokairt fertelmes afamstai mikoron ilen igly
 retint legenek múnékunt tistingzot meg magunkot
 az testnek/ es az lileknek fertelmessighiból/ illetunk
 ven fogatkozās nélkül valo tistafag legen/ isteni fö
 llemuel egetembe. Begetek be magatokba múnköt/ senkinek ha
 niffagot nem túttunt/ senkit meg nem dögettunt/ senkit telhetek
 nui meg nem ezaltunt. Nem azirt mondom ezt hog tútöföt
 ehhozassalak/ mert ennek elötte meg mondām tünétek/ hog az
 tú búenikben vattot/ hog eggütt illunt/ es eggütt hallunt. Nag bi
 odalmam vadon ennekem tú felöletek. Nag diczekedísem vadon
 ennekem tú felöletek. Be telim vigasztalalual/ felette ighen búöltö
 om örömuel minden sanarusagintban. Mert mikoron Maredo
 aba mentunt volna/ az mütestüntnek semmi nyugodalma nem lün
 antem mindenben sanarusagot benuedunt vala. Külül hadakozalok
 alanal/ belül rettenetessigbet. De maga az ti meg vigasztalla azo

2 Corinthusbeli 2 nek jre

Tot/ til nomorusagba estenek/ meg vigasztala munkot az Titusna
 hozzant iouisinel altala. Nem ezal az u hozzant iouisinel altal
 pediglen/hanem annak felette az vigasztalasnal altala/ mell vigas
 talast vutt tul/ el misoron meg befilleng munkunk az tu muho
 zant valo kuanfagtofo/ az tu siralmatofo/ az tu en hozzam v
 lo forgalmatofofagtofo/ annira hog annal nagubb oromben lutt e
 ligen. Mert ha igaz binte meg somorított alal es túrófót az en l
 uelemnel altala/ nem banom/ illehet bantam vala. Mert lát
 hog az leuel meg somorított túrófót/ illehet egg ideig. Most
 örülsz/ nem azirt hog meg somorítottalak túrófót/hanem h
 somorusagot beuetteted illekednek meg tobbitására. Mert is
 berint beuetteted somorusagot/ vg hog semmi nemu dologban
 miattam kirt nem vallottotok. Mert az ollan banat/ mellisten
 rint vagon/ uduossigre valo illetnek meg tobbitását berzi/ mell b
 tot nem hoz/ vifpontag ez vilagnal banatta halalt hoz. Mert
 dolog/hog isen berint meg somorítottatok volt/ menic io dologban
 lo forgalmatofofagot berze tu bennetek/ sog magatok mentisiben
 lo eleg titelt/ sog miltatlan dolgon valo meg indulast/ sog fidelem
 sog io kuanfagot/ sog io dolgofnak feuetisinel buzsosagat / sog
 fkuallast. Mert mind enben meg mutatatok hog buntelenek leg
 az dologtan. * Annakofirt illehet irik turekter/ nem tum
 az emberirt/ ki megfertett vala/ sem azirt ki meg fertett val
 hanem ezirt/ hog niusan leare tu fertettek az issenek el
 az mi trettunk valo forgalmatofofagot. Annakofirt vigasztal
 vunt az tu vigasztalasfolyo/ szor annak felette nagubb oromben li
 az Titusnak oromeirt hog az u leltit tu mind nian meg hugott
 ligen. De ha valamit u idotte tu felolerek diczettem/ fig
 ben nem

ken nem maradtam ligen/ hanem hog mindenket igazan boltam
 ligen tunettef/ azonkippen az mu diczekdisunk es / az mellu: i
 sem valo az Ritus előtt/ igaz dolog lün. Es felette igben nag io
 uel vagon tu hozzarot/ mikor on meg emlegheti mind az tu enghedel
 mes voltotot mikippen nag filelemuel fogattatol ligen utet. Urü
 kof ranfa hog minden dolgokban bizhatom tu hozzarot.

Szoljadit risz.

Bz onhoffa tiplek fediglen tutokor atamsiai az isten
 nek fedwes aianditarul/ mellet ada az Maredons
 abanvalo egg hazbeli nipetnek for'be. Mert az
 sok sanarusag benuedisnek alcala/ mellsben iofnak les
 tettetinek/ nag bu lün az u örömöt/ es az u nag mill seghinsege
 ki arrada az u egg ugu voltotnak far dagfaghira. Mert bizonsagos
 tiplek errül/ hog minden ereiek berint/ meg ereiek selett es tiplek van
 anaf/ nag firelmisuel kiruin munkot/ hog az u adomn'kot el vena
 not/ es ufot az benteknek valo fogalatban tarsul vennot mu hozs
 zant/ es nem ezaf anniban lünek seghedelemuel az meniben remins
 ut vala/ hanem annak felette unon magokot es hatalom ala ada
 lösför az istennek/ annak vtanna munekunt es az istennek afarae
 anaf alcala/ errehog intenof az Ritust/ hog mikippenel kezdette
 volna/ azonkippen el es vigher ne ez tu hozzarot valo io riteminis
 es. Soq mikippen mindenut buölköitök hürnek aianditauel. tulomb
 tulomb neluen valo folasnak aianditauel/ es minden bergulmatof
 aqut valo fogalatnak aianditauel/ ez mu hozzanf valo beretets
 ot aianditaban es tegitek ezt/ hog ez io riteminben es buöf lege
 t. Nem paranzolat bertof belof/ hanem fogalmatoffagnat alta

la az

23' Corinthusbelieknesire

la / az tú egebethez valo tista bereimeteknek mi voltat es ioa ha
 aān. Mert tuggatok az or Jesus Zprifusnak az mú vrunknak
 tite minit hog tú irtetetek seghinieg lútt legen / mikoron kardag o
 na / hog tú az ú seghinseghiael kardaggā lennitet.

Es ebben tanaroz or adok / mert ez tú nektek hasznal / ki nem ezat
 gatok iot tenni / hanem annak felette akaratotok berint es / el fez
 tet ez el mult ez tendoben. Mostan kedig vighezzeitek el azt es a
 mit el fezdettetek vala / hog mikippen az tú akaratok kisp vala / az
 kippen el es vighezzeitek / abbol az mit tehettek. Mert ha el o /
 az akarat kisp lipen / az akaratnak kisp volta kellemetes / annak m
 volta berint az mit valaki bir / valamirzoda az / nem annak mia
 ta berint az mit nem bir. Mert nem vg kell adakozni / hog egebe
 nek munkatul valo tagulast regen / tunektek kedig munkalodasban t
 lo nomorkodast / hanem vg hog egenlo kippen valo dolognak mind k
 felrul valo meg tartasabol / ez mostani udoben / az tú busiguel valo
 teliek seghinziguel legen azoknak busiguel valo liteleket / es az
 nak es busiguel valo litelek seghinziguel ligen az tú busiguel va
 liteleket / hog az egenlo kippen valo dolognak mi volta mind ket f
 rul meg tartassik. Mikippen meg vagon irua. Az kinek sok va
 annak semmi felette nem vala / es az kinek keves vala annak es se
 miuel kevesebb nem vala.

Dala az istennek kedigen / ki az
 Borgalmat ossagor ada az Titusnak buibe tu feloletet / ki az en inti
 met meg fogada / soa inkabb mikor ighen Borgalmatos volna / un
 sabad akaratta berint mene tu hozzarot. El kuldol kediglen u ve
 egetembe az atasiat / kinek dirzirete vagon az euangeliomban / min
 den egghazbeli nipek berte. Nem ezat ez kediglen / hanem valasb
 tet es az egghazbeli nipektul / hog tarsunk volna az mu oron valo

válnakban/ez adománial/mell mü általunk fogáltatik vögan azon or
 istennek tisztessigire/és az tú akarattolnak adakozásra való kisp volt
 anal meg mutatására/ezt el távozttatván/hog valaki munkót meg
 ne pollon ez alamosnálkodásban/mell mü általunk fogáltatik be/
 tisztessig és dologra úgelezuin/nem ez az or istennek elötte/has
 nem embereket elötte és. **E**l küldöl kediglen ü velet egetem
 be az mü atankfiat és/kit ionak találunk vala sok dolgotban/és gö
 korta fogalmatosnak/mostan kediglen sok a fogalmatosbna/az
 en nag bizodalmanban/mell vögon tú hozzátok/afar az Titus ne
 ue alatt/ki ennekem társom/és segedelmem az tú hozzátok/vala
 fogalatomban/afar az egebetek netek alatt/kil mü nekünk atank
 fia/és az eggházbeli nipeket követi/kil az Zbristusnak dúczósa
 hire vadnak. Annalokairt mutatott meg az eggházbeli nipeket
 ötte és ü hozzátok az tú atafiu berelmesteket telensigbit/mel
 ül tú felöletet diczelettem.

Silencedik riss

Mert az seghizig felöl/mellet az benteknek kell fog
 gáltatni/nem büffig hog en tünetek iriak. Mert toll
 tudom az tú akarattolnak kisp voltat/melkül tú felö
 letet diczeledem az Macedoniabelieknek/hog az
 Lebaia kisp erre mind az el mult estendötül fogua/és az tú pildā
 ol sokat egebetek és iora indira/de mind az által es el küldim
 Zafastatot/hog ez en diczekedsem hiaba való ne ligen ez rissie
 en melluel diczekedem tú felöletet/hog mikippen mondom vala
 ket legetek/hogha el iouendnek en velem az Macedoniabeliek/és
 ipen túötöt nem találunk/valamikippen ez ne törtinnik/hog az
 68 figent

¶ Corinthusbelieketnek jre

ſigenben maraggat ez diczekedisnek beſidiben/hog ne mongalaf
 tófót ſigenben maradni. Annakofairt ſűſigheſnek alntam az on
 fiakot erre intenem hog előſőr tū hozzatot menninek/és eggbe
 zenek azt/az mit az ū legbhicz ighekre bűdñ eggbe ſettetek / mel
 ennē előtte magatolot ighirtitet vala/hog az tiſen legen/vg mi
 bű ſegbhűſig/és nem vg mint telhetetlenſig. Ezt monda
 kediglen / hog az ti ſűfön tiſen vetiſt/ ez ſűfön fog aratni. **E**
 az ti vetiſt tiſen örömeſt/és kegelmeſen adatozuān/ bűſiguel fog
 ratni/minden az ſűnek el vigherezett akaratt'a ſerint/nem vg hog
 bōl bāntaſt vegen valaki/auag ezt kiſerntiſkippen tege. **M**ert az
 ſereti az iſten az ti vigan adozik. **M**eg teheti kediglen a
 iſten/hog mind ez eghiſſ io titemin bűſiguel tū reātōt fordulſt
 hog mindenekben minden bűſiguel liuin/bű indulattof legen mind
 io müelkedetre mint meg vagon iruān. **E**l oſtā/az ſegbhinek az
 az ū igaz volta meg marad mind örökkę. **A**z mell iſten kediglen n
 got ad az mag vetonef/aggon feñeret és eledelre/és agja ſapoz
 ſagāt az tū veteminteknek/és öregbhicze meg az tū igaz voltote
 nak haſnāt/hog mindenekben meg bűdñűlletet minden eggűgűſi
 re/mell dolgot ſerez az iſten mü általunt/hog az iſtennek hā
 agganat. **M**ert ez ſolgālatban valo munka titel/nem ez az ot
 telſenti be/az melletben az ſenteknek fogatkozafok vagon/pane
 annak felette nag bűſigheſ tiſen ez vige/hog ſof emberenek āta
 hāla adaffit az iſtennek/ ſit ez mü ſolgālatunfnak ioā hāgāñ
 ātala diczirif az iſtent/ebbōl hog tū egj akaratal az **E**hriſtus
 euangeliumāra hānlātōf/és az tū eggűgű ſippen valo ſeghedelem
 teltekirt/mellet ūnekief tūdōt/és mindeneñeñ/és az ū imādſāg
 ſirt/mellet tū irtettetef tiſnek/ſit ſiūānnaſ tūdōfōt az iſtennek i
benne

benneket valo nag aiandiskairt. Pála kediglen az istennek az ű megmondhatatlan nag aiandisáru.

Rizedik risz

Touábba en Pál kirlek túótöt az Zhrisufnak legel messighinek es engbedelmessighinek általa / ki bírdni az hog kemil ferint maga viselő ember nem va got tú kóztötet / de maga táuul litemben mérissigbet mutatof tú hozzatof.

Kirlek kediglen túótöt hog ielen litemben es ollan mérissigbet ne mutassak tú hozzatof / misnemü mérissiguel láttatom lüttem lenni / nifisnek ellene / tik az e alitak hog mú test ferint iáru. Mert iol lehet hog tesiben iáru de maga nem test ferint vitézkedünk : Mert az mú vitéssigbünknek segueri / nem test ferint valet / banem hatalmasof az istennek általa / az erőss alkotuanóknak le rontására / mellekuel emsbereknek tanárit le rontul / es minden magass állatot mell fel emelkedit az istennek esméletinek ellene / es minden gondolatot fogva visünk az Zhrisufban valo engbedelemre / es tiken vagon boszissu állasunk / minden engbedetlenisigne ellene / miforon be teléndit az tú engbedisiel.

Eá:katofi az mellek elöttetel vadnak? Ha valaki ű maga felöl bizakodit hog Zhrisuf Bolgáia ligen / ezt es meg gondolla ű magából / hog mikippen ű Zhrisufnak Bolgáia az onkippen niú es az Zhrisufé vagunk. Mert ha vatamenire nahubb dirzedisit tisek es / az en hat almam felöl / az mellek az vrissten ennekem adott az tú ipulistekre / es nem romlásotfra meg nem fiaenulnik / hog ne láttossam ollnak lennem / ki meg rettenterielek túótöt leuelemnek általa. Mert ezt mongak. Bizón hog az Pálnak leuelei nagot nómna / es ereiekben vadnak / de az ű tessinek ielen volta

Corinthusbelieketnek jre

aróllen/ es az ú befide vtálatos. Esiibe vege ezt ez il-
 len ember/ hog az minemú vagol befidemben le ueleimnek általa
 táuul litem' en/ ollan vagol ezeledisemben ielen voltomban es.
 Mert reā nem birhatom magamot/ hog azoknak közibe firtes-
 sem/ auag azokhoz hasonlatossā tegem en magamot/ fit egg nis
 hānān ú magokot kellett. De azok nem értik hog úf ú magokhoz
 mirtiklik magokot/ es ú magokot ú magokhoz hasonlat. De en fe-
 lettibb nem diczekedem/ hanem az mirtiknek igaz mutato per-
 sāmā serint/ meluel mirist tūn az isten ennekem/ hog igaz tū
 közitekbe iutnik. Mert ki nem terieketem en magamot fe-
 lettibb/ mint ha közitekbe nem iutottam volna. Mert igaz
 eúhorrátok es el iutik az Ebristufnak euangeliumāban/ nem dicze-
 kedem azirt mirtikietlen az egebelnek munka titeli felöl/ reminsigben
 iuūn hog köuetkezik ez hog minel vtānna az hūt fog neueledni tū
 bennetek dicziretet veget/ az en diczekedisemnek igaz mutato mir-
 sike serint/ hog ez nagubban ki terieggem/ hog az tartomānosban es
 predikāllat/ mellet tul radnak tū rantatok/ nem mās embernek igaz
 amutato mirtikinek általa/ hog az ollandolgofrul diczekeggem az
 melletet mās ember tūtt/ hanem az ki diczekedni akar istenben di-
 czekeggik. Mert nem az itiltetik ionat lenni/ az ki ú magat diczi
 si/ hanem az fit az or isten diczir.

Eze neggedik rish.

Anyha el túrtetek volna enghemet egg keuessz az en
 estelen voltomban. Sog el es túrtok enghemet.
 Mert selette ighen seretlek en túrtokot isteni peres-
 tetuel. Mert egg firsiuhoz foglalālat túrtokot/ hog
 eg mutanātot magarokot az Ebristufnak mint egg rista hūz/ de
 filel

filek ranta hog' az onkippen el ne vessék eberet az egg' ug'usigne
 miatta/melluel az Zhrisus hoz valatok/mikippen az figo az Zuoe
 meg ralta) az u' so' dologban valo inzeledisiuel. Mert ha az /
 ti for'itkebe u' mas Zesust predikall/kit nem predikallottunk/auag'
 pa mas seket v'istek mellet nem v'uttetek/auag' mas euangeliumot
 mellet nem v'uttetek/miltan' turtetek volna el. Mert azt al'ntom
 hog' semmiuel alabb valo nem voltam en az su' apostoloknal. Ha id
 az tudatlan leget es az besid' titelben/de nem az tudomanban. De
 mindenitt mindenekben n'luan' lunk tu' hozzatok. V'iskeztemi abban
 hog' en magamot ala' valokippen viselim/hog' tu' fel magab'altatna
 ok' hog' ingenibe predikallottam ligen t'nektek az istennek euange
 lium'at? Az eg'eb' egg' har'beli n'ipeket el predalam' ilisre valo pinze
 iun' u' tulot/hog' t'nektek solgal'nik. Es mikoron' tu' nalatok vola
 t'k/ es bu'ffighem volna/senkinel neheffighire nem luk. Mert az
 ni fogatkoz'asom vala' ennekem/azt be telles'ntek az arafiat/ki
 Macedoniabol i'uttenek vala' es mindenekben v'g' tartom vala' en
 magamot/hog' valakinel neheffighire ne volnik/es iouendore es v'g'
 tartom. Az Zhrisusnal igassaga vagon en bennem/hog' ez en dia
 keledisem el nem szakad en ellenem az Archaianak tartoman'iban
 M'irt? az'irti hog' nem beretlek t'utokot? Az isten tuggaert. De
 az mit t'iszel mostan' v'gan azont meg t'issem iouendore es/hog' el
 tagiam azok'nak alkolmatossagokat/az' kik alkolmatossagot ki'ar'nak
 v'g' abban talallak u'ot az' mirul diczednek/mikippen m'untor es.
 Mert ez ilen hamiss' apostolok' al'nak'sagban ilo' m'uesek/ki' az' apos
 tolok'nak semilit v'isik fel/ es nem rzuda/mert az' satan' es el vala
 ztatta u' magat mint ha vilagoss'agnak angala volna. Annakofaire
 v'g' dolognak ne lattassik ha az' satannak solgai es' oli semilit v'is'

23 Corinthusbeliefnefs

Deh fel, mint ha abban tegetek foglalatot/ mimodon kellen meg
 igazolni/ kinek az u' iletetek vighe az u' czelekedetek kerint lisen
 szmegeleñ mondom. Valaki e'htelennek ne alijzon engemet/ a
 uag ha og fell/ am vegetek og engemet mint egg e'htelent/ hog en
 es valami firzinneg dirzekeggem. Az mit mostan bolok ez de
 czeledisnek kezdert befidiben/nem az or isten lelke kerint mondom
 hanem oll mint e'htelensigne' altaia. Miuel ho'g sofan dirzekednek
 teli kerint en es dirzekedni fogok. Mert oromest el turitek az e'hte
 leneket/ mikoron bolzek legetek. Mert el turitek/ ha ki tutofot bol
 galatra fisernt. ha ki rantatok il/ ha ki rantatok vigen/ ha ki ma
 gat fel magastalla/ ha ki tutofot arzul ver/ az bosbusag kerint va
 lo dologrul bolok. Mint ha mu erotlenek voltunk volna/ sog valami
 ben merissighe vagon valakinek/ merissighem vagon enneken es /
 ezt e'htelensigne' altaia mondom. Sido nembol tamattanak azok
 en es. Az Israelnek nipi kozzol volok azok/en es. Abrahamnak
 magzati azok/en es az vago'f. Isten bolgai azok/ og bolok mint e'ht
 elen/ fellebben vago'f en. To'bb munkalodasokban forgottam en/ hog
 nem mint azok. Veresigheken sokval to'bben/ foglagokban nagubb
 bu'stauel/ iletennem veszedelmiben galorta. Az Sidostul ofkor/
 egg hian neguen rapast vut fel/ ves bokuel haromkor verettetim meg
 eggker meg koverzetim/ haromkor tengheri veszedelemben voltam
 ijel es nauval az tenghernek miffighiben voltam/ sok v'at tuttem ga
 lerta/ solo v'zelben galorta voltam veszedelmekben/ latok kozot
 galorta voltam veszedelmekben/ az en nemzetisighe'embeli nipe' m'
 att galorta voltam veszedelmekben/ az pagan nipe' miatt galorta
 voltam veszedelmekben/ galorta varast eli veszedelmekben/ galorta
 pusztaban valo veszedelmekben/ galorta tengheren valo veszedelme'k

ben/gáforta hamiss atafiat főzött való veszedelmében/gáforta voltam munkálodásban és nehezziguel való dologban/gáforta voltam vigázásokban/gáforta éhsígnel/és bomius/ágnal bénuedisiben/gáforta voltam itlensígnen/hideghígnen/és ruhátlan/ságnan/ezeknek felette az minemü dolgok kúlül törtínnel minden egg házbelti nipeknek naponkíd való gongya en rangam vagon. Kiszoda erőtlen az hűben/kiuel en erőtlen nem vágok? Kiszoda botránszok ík meg/kiuel en szűben nem ighek? Ha kell diczedni/azokrul diczedem az meltek az en erőtleníghembéz valóf.

Ébenkettődik rife

Bísten/és az műbrunknat az Jhesus & hrisztusnak atta/kinel dicziret legen mind örökfe/tugga hoghamissat nem mondok. Damaskusban az Areta királmak nipek tejedelmé/örizetet vetett vala Damastus városban akaván enghemet meg fogni/és az ablakon egg kofarban borzattatám alá/az kúfalón/és ki baladik az úkezeiből. Bizón nem illik ennekem diczednem/mert az látásokra és az telenisefre meget mellek az or islentúl lúnek. & sínérík egg embert az & hrisztusban tizen níg & béndónel előtte/tesibení nem tudom/teft kúlülí/nem tudom/az ísien tugga/hog ez ísien el ragattatott vala mind az harmad égbígen/és tudom/hog ez ísien ember el ragattatott vala az paradíszomban/tesibení/teft kúlülí/nem tudom/az ísien tugga/és halla titof bebbefek/melleket embernek nem szabad meg mondani. & az ísien ember rúf diczedem/en magamrul kódrig nem diczedem/hanem ezak az en erőtlenígi/írúf. Mert ha diczedni akarok/nem lísef este len/mert igazat mondok/ de meg túróm magammet/hog volakí en rufam

23 Corinthusbelicfnes 10

pulam ne gondolkoggit annal felette az minel engbemet lat lennerem
 suag az mit hall en tulem. Es hog az isseni telensifemel fessighe
 voltanal miatta magamban fel ne emelkedaim / adattatott vala
 en ream esten az tesznekaltala-mell az satannak louete vala / hog
 engbemet ofoluel verne / hog selettibb magamban fel ne emelked-
 nim. **W** zirt harombor kirim az or isiens hog el tauozneg en
 pulam es ezl monda ennefem. **W**e tolti **W** az te fogatkozasodot az
 en aiandikom. **W**ert az en erom az erotlensignei altala vighezte-
 kit el. **W**nnakofairt igben oromest dirzeledem infabb az en erotlens-
 sifhimbol / hog en bennem hanlikot berezzen az **W**hrisufnak ereti
Wnnakofairt kellemetes vagok en magamnak az en erotlensifhim-
 ben / miltatlan dolgotnak benuedisiben / siffifhimben haborusag
 benuedisiben / az **W**hrisufirt valo nomorusagoknak benuedisiben.
Wert mikoron erotlennel emereim magamot / akkoron vagok eroff
Wstelenne luf dirzeleduin. **W**u liberijitet engbemet / mert tunekt-
 kel kell vala engbemet dirzitetek. **W**ert semmi dolokban alabb va-
 lo nem voltam az su apostoloknal / tollehet semmi vagok. **W**ert an-
 nak telensifhit meg mutatam tu kozottetek / hog apostol leget / min-
 den bilesifhemuel / es telensifhekuel / es zuda titelimuel / es hatal-
 mas zelekedetimuel. **W**ert mirzoda az / miben alabb valok vol-
 tatok az egib eggharbeli nipelnel / hanem hog en neheffigtekre
 nem luf tunektel? **W**orzastatol meg ennefem ez hamiss dolgot. **W**me-
 harmadbor telles akaratom azon vagon / hog tu hozratok menne-
 es most sem akarok neheffigtekre lennem. **W**ert nem kereseim azo-
 kot az mellet tigitel / hanem vgan tu magatokat. **W**ert nem az f-
 aknak kell gunteni az u atoknal / hanem az akatnak kell gunteni az
 u fioknak. **W**n kediglen igben oromest tisei foltifiget / es en maga-

mde' es el költetem / az tu lelketekirt / iollehet en nagubban beretilek
 tütöföt tu keusebbe beressetek enghemet. De am legen vg / en tütö
 be meg nem nehezitettelek / hanem miforon alnak volnik alnak
 agual fogalak meg tütöföt. Eüki fogatkozast marhatokban tünettek
 zoknak általa az kilet tu hozzatok borzati? Kirim az Titust es ü
 ele egetembe tu hozzatok borzatam az mas atasiut. Vutti vas
 amit erouel tu tületek az Titus? Nem egg lilek berint iarunkie
 Nem vgan egg nomdikobani? Es meg alijatoki hog mü magunkok
 uenczül tünettek? Az isien előtt az Zhristus hüte berint solunka
 Rem / hanem az tu ippulistekre tibusk mindeneket berelmes afarn
 ai. Mert filek ranta / hog ha tu hozzatok menendek nem ostanok
 al talallak tütöföt / az minemünek afarnam hog találnalak / es en
 o ostanak ne talaltassam tu tületek / az minemünek nem afarna
 k. Hog valamifippen vetekedisek ne legenek tu közöttetek / es hilen
 gbel / es harag tartasok / haborkodasok / ragalmazasok / egg masra
 lo sugasok / fel fualkodasok / fel indulasok. Hog esmeglen mifoz
 m tu közitekbe menendek / az en istenem alazatos buuu emberre ne
 gen enghemet tu közöttetek / es hog sokat azok közzöl ne siras
 k / kik először vitkeztenek volt / es nem bänkottanak az ü fertela
 kes voltokrul / es buia voltokrul / es fantalan voltokrul / az melles
 ttenek.

Ezen harmadik ris

Henekem harmadik menetem lisen tu hozzatok.
 Ket auaghárom tanunak hatával valo vallásban
 fog meg állani minden befid. Meg mondám / es
 meg mondom mint miforon es meg telcñ volnik /

es azon

23. Corinthusbelieferne

az onkippen mostan es tauul liuin / irok azokat az kik elösför vettek
 tenek / es egebetnek mindenek nek / hog ha vnonnan közitetke menénden
 nem fogok engbedni. Mert bizonyagot akartok venni az Xristusru
 ki en bennem föl / ki tú hozzátok nem erőtlen / hanem hatalmas tú
 bennetek. Mert iol lehet meg feshitetett volt az emberi termifet nek
 erőtlen voltáirt / de maga il az istennek ereiböl. Mert mü es erötl
 nek vagunk ü benne / de ilni fogunk ü vele egetembe az istennek ere
 böl / mellett tú hozzátok mutatunk. Kísirzitek meg tú magatokat
 ha az hitben legetek. Lássatok meg tú magatokat / ha iok vartok.
 Nem esmêriteki tú magatokat / hog az Jesus Xristus tú bennet
 tek vagon? Hanem ha valamiben gonofok vartok. De reminlem /
 hog meg fogjátok esmêrni / hog mü gonofok ne legünk. Kiuanom
 diglen az isten elött / hog valami gonofit ne tegetek / nem hog mi
 ioknal tessünk tûnektek / hanem hog tú azt tegitek / az mi tistess
 gbes / mü kediglen olatinok legünk / mint ha gonofok volnánk.
 Mert semmi tehetfihünk ninczen az igasságnak ellene / hanem
 az igasság mellett. Mert örülünk ranta / mikoron mü erötlenek lü
 tünk legen / tú kediglen erőffel lüttetek ligen. Ennek felette kedigle
 ezt kiüännül / az tú io illetben valo ippvolorokot. Ezeket azirt iron
 tauul litemben / hog mikoron ielen lëndek kemin ne legel az en hat
 mam berint / az mellett az vr isten ennelem ada ippühfere / es nem
 romlásra. Vighezetre atámfiat legetek eghiffigen / legetek ippet
 legen vigasztalásfok / legetek egg akaratuat / bifefigen illetek / es az
 beretetnek es az bifefignek istene tú veletek lifen. Köfönnetek eg
 másnak bent ezokolásual. Köfönnet tûnektek az bentek mind náia
 az vr Jesus Xristusnak kedwe / es az istennel berelme / es az ber
 lifeknek közfönfignel valo birodalma legen tú veletek mindentsue!

Amen

Az Korinthusbelieknek irt másod leuel küldetett volt Macedoni
 ának városából / kinek Filippi neve / az Titusnak / es az Lukarznak
 általa.

Az Szent Pál leuelének

értelme / mellet az Galatiabelieknek irt.

Ez leuelet irta Szent Pál az Galatiabelieknek / mellet
 nek vāgan azon értelme vāgon / az mellet az Roma
 belieknek irtleuelnek. Mert ez két nipek egg tiuel
 ghisel törtint vala / de az tiuelghiselnak különb kü
 lomb oka vala. Mert mikorōn az Romabeliek elő
 bōr az kereszten hūtrul az Sido törüinre tērtenek volna / annak vān

na e helybe viugt magokot / es az tiuelghisbōl ki tērinek. Az Galatia
 beliek mikorōn igazān tanjtattanak volna az hūtre az Szent Pál
 apostoltul / az hamiss profetāknak általa az Sido törüinre vonattāt
 tanaik vala. Azirt azon vāgon ez leueliben Szent Pál / mint egg leue
 liben es mindenütt / hog az Moisesnek törüininek szolgálattāból az
 euangeliumnak szabadfāgāra hjon / es meg bizonyitga hog nem az
 Moisesnek törüinibōl hanem az Iesus Chrususnak hūtibōl adassik
 az űdūōssig minden nipeknek / Sidoknak es egg pogānoknak.

2Kzent Pál

apostolnak leuele / mellet

az Galatiabelieknek irt.

2. Első r. 13.

2K Pál ki nem emberetül / sem embernek által /
vagos apostol / hanem az Deus & Christusnak / es az
at a istennek által / ki fel támasztá azt halottaiból /
es mind az afaftak / kik en velem vadnak / irtul ez
leuelet az Galatiaban valo eggházbeli nipeknek /

Kiánunk tünettek az istentül / az mű atántül / es az mű vrun
Jesus & Christustul isteni keduet / es bilesiget / ki ű magat adá az
mű bűneinkirt / hog ki venne münktöt ez ielen valo gonos világból /
az istennek az mű atántnak akaratta serint / kinek dirzires adassin
mind öröktön örökté. Amen

2K Zudalok rante
hog az Christusul / ki el hiva tünötöt az ű hozzatot valo kedvinek
által / illen hamar más euangeliunra vitettek / mellnem egéb ha
nem vadnak nihil / kik meg haborítanak tünötöt / es avariak el fordít
ni az Christus euangeliunat. De meg ha en magam predikállan
es / auag az ongal predikállana az menni orfágból tünettek euangeli
umot / ennek külüle az mellet predikállottunk tünettek / atkozott de
log legen. Mikippen ennek elötte es meg mondám / mostan es es
meggen meg mondom. Ha valaki predikálland tünettek euangeli
umot ennek külüle az mellet vütöt / atkozott dolog legen. Mert mostan

emb

emberi dolgotra inteli / auaq' isteni dolgotra? auaq' embereket ugea
 kezei magamot felketnem? Mert ha ez ideiglen embereket fel-
 kettem volna magamot az & Kristus boldaga nem volna. Meg ig-
 lentem fedig. n' t'nektek atamsiat az euangeliumot / az mellet en
 predikallottam / hog nem ember altal vagon. Mert en nem ember,
 tul vuttem azt / sem embertul nem tanultam / hanem az Jesus
 & Kristus: nak meg ielentinek altala. Mert hallottatok mikippen fo-
 gottam legen en / az Sido toruinben righenteen / hog felette igben
 haborgatom vala az istennek egghazbeli nipe / es puftintom vala
 azt / es garapodom vala az Sido toruinben sokafnak felette / ki az
 en nemzetemben en velem egg' lorul valanak / mikoron felette igben
 attam volna magamot az en eleimtul berzett dolgotra. De minek
 atanna ional lattatek ez az istennek / ki maganak ki valasztott vala
 meghemet / meg az en anamnak mihiben / es el hiva az u fedwinek
 altala / ez vigre hog ki ielenteng az u fiat en altalam / hog predika-
 anam utet az poganosnak kozotte / meg nem lattatam mind tarast
 az euangeliumot az testuel / es az viruel / sem meg nem terit Jeru-
 salembe az en elottem valo apostolokhoz / hanem el menit Arabi-
 ba / es vnonnan terit meg Damaskusba. Annak otanna harom
 btendonel otanna Jerusalemben meg terit hog meg latnam Peteret
 es u nala tizenot napon laforam. Az apostolok kozzol fediglen
 gebet senkit nem lattam / hanem Zakabot / az or istennek atfasi-
 t. Im az isten elott hog hamissat nem mondok ezekben az mellez
 it irok. Annak otanna Sirianal es Silicianal tartomanaba me-
 nit. Es meretlen valik fediglen semilem berint az Sido orbagban
 valo egghazbeli nipek kozott / ki az Kristus hutiben valanak. .
 hanem az az ez bir vala u nalok. Az ki egg' bet haborgat vala munkot

am mostán az bűtöt predikálta / melléket ríghentén romlására vala
és dicziretet tífneket vala az istennek en bennem .

Masodik rife .

3 vtañ tizen nig ebtendonek vtanna esmeglen fel me
nit Zerusalembé / Barnabasual egetembe / Titust es
mellem viuin. Fel menit kediglen isteni ielenisbol /
es hozza vetim az euangeliumot az u euangeliumot
hoz / mellek predikallok az poganosnak kozotte. De azokual rza
u magofual / kit nag berzuletben valanak / hog valamikppen hñaba
ne futnit / auag futtam volna. De meg az Titust sem enghedim hoz
kiberingze valaki fornuul metelkezni / ki en velem vala / iol lehet Sa
rog nembol valo vala / az hamissz atafialirt / kit azon kozbe kozint
be iuttenek vala / hog meg kimlenek az mi szabadragunkot / mell sa
badragunk vagon az Xhrisus Zesusban / hog munkot fogalatra
kibernteninek / kitnek rza valamit ideiglen sem adant helt / og hog
magunkot birtokot ala vetnok / hog az euangeliumnak igassaga helin
maradna iu nalatok. Ezektul kediglen kit valaminek lattatnak va
la lenni / semmit nem vut / kit minemut luttenek ligen valaha / sem
mit vele nem gondolok. Az isten az emberi semilt nem nizi. Mert
azok / kit lattatnak vala berzuletben lenni / semmit hozza nem tu
nek. Sog vishontaglu / mikor lattak volna / hog en ream biztak vol
na az fornuul meteletlen nipek kozott valo euangeliumnak predikal
latat / misippen Peterre az fornuul metelt nipek kozott valo euange
liumnak predikallassat. Mert az mell isten erejt ielente Peterben
az fornuul metelt nipek kozott az apostolsagra / erejt ielente en ber
nem es / az poganos kozott. Es miforon Zafab / es Peter / es Za

os / kit külabalnak lattatnak vala lenni / meg esmértit volna az
 ennekem adatott aianditot / kezetet adat ennekem / es Barnab
 asnak az tarsafagra / hog mu az pogan nipek kozott viselnint az
 postolilagot / ul kediglen az fornuul metelt nipek kozott / ezak hog ere
 e gondot viselnint / hog az beghinetrul meg emlekezni nt / mell do
 gban forgalmatos lut / hog azt be tellesitenim . Mikoron kediga
 en Peter Antiorhiaba iutt volna / sembe allit vele / annakofairt /
 hog meg feddetett volna . Mert minek elotte Zakabul oda iuttenek
 volna nikit / az poganokual egetembe isit vala / mikoron kediglen be
 iuttenek volna azok / el mine kozzrolot / es el vales u tulot / siltuin
 ezokot kit az fornuul metelt nipek kozzrol valot valanak / es tettetise
 isitnek vala u vele egetembe az egéb Sidos es / annira hog egetem
 e Barnabas es az u tettetisetre vonatattatnek . De mikoron lattam
 volna / hog nem egenes labual iarnanak az euangeliumnak igazsaga
 an / mindeneknek elotte Peternek ezt mondam . Ha te Sido liuin
 oganul isit / es nem Sidoul / mire kiserjted az poganokat az Sidosok t
 buetni ? Mu es kit termiset serint valo Sidos vagunk / es nem az
 ogan nipek kozzrol valo bunosok / miuel hog tugguk hog nem igazuk
 mber az o toruinnek czelekedetibol / hanem az Zhristusban valo huc
 ket általa / mu es az Jesus Zhristusban huttunk / hog az Zhris
 usban valo hucbol uduozullunk / es nem az o toruinnek czelekedete
 ol / annakofairt hog az o toruinnek czelekedetibol egg tesi sem igaz
 ul . Ha kediglen az Zhristusnak általa ugetezunk meg igazulni mu
 es bunosoknek talaltatunk lenni / annakofairt az Zhristus az buna
 ket solgaltatoiai ? Ne legen ez . Mert ha esmeglen ippnteni keza
 nem azt / az mit eggber le rontostam / azt tistem / hog az toruin
 ket meg beghois legel . Mert en az on toruinnek általa az o toruin

Nek megholtam. Hóg az Christusnak írnék / az Christusual egetem
 be meg fejtettem. De maga ílek immáran nem en / hanem az
 Christus il en bennem. Az mell íletet kediglen mostan vifelek ez
 vesiben / az istennek fiában valahútnak általa vifelem / ki enghem
 berete / es ú magat adā en irttem. Nem akarom meg vialni az
 istennek keduit. Mert ha az o törünnel általa vagon az meg iga
 zulās / tehát az Christus hñába holt meg.

Sarvadik ríse

Éstelen Galatiabeliek / kirzoda íbzett meg tú
 kót / hóg ne hinnitek az igassagnak? kiknek bent
 előtt ennel előtte az Christus Jesus fel vala iru
 tú közztetet fejtetett vala meg. Ezek ezt ak
 rom meg értenem túletet / hóg ha az törünnel ez
 lekedetiből vútók az bent leket / auag az hűtnak predikállásabol? É
 éstelenek vattoki / hóg mikoron lilek berint túttetek volna kezdist
 mostan testi berint túttetek vigherist? Ill sokat benuettetek hñába
 maga hñába. Annafokairt az ki bent leket folgáltat túnektek /
 annak általa rzudáot tísen tú bennetek / az törünnel rzeleked
 ból tísi ezt / auag az hűtnak predikállásabol? Mitippen Abraham
 es hún az istennek / es az ú hűte meg igazulásirt vitetek ú túle. í
 nafokairt túggátok hóg az kik hűtből vadnak / azok az Abraham
 fiaí. Mikor kedig annak előtte meg látta volna az irás / hóg hűt
 igaznra az isien az nipeket / először örüendetes dolgót úzene Ab
 hamnak. Meg áldatnak vó mond íouendöre te benned minden nipe
 Annafokairt az kik hűtből vadnak / meg áldatnak az hívo Abraham
 nak. Mert valaménin az törünnel rzelekedetiből vadnak / atokba
 vadnak

vadnak. Mert megvagon iruan. Afozott minden ki meg nem ina
 ad mind ezekben/az mellet az o toruinnek konuiken meg vadnak ir
 ta/hog azofot be tellesize. Hog fediglen az o toruinnek ezefedeti
 bol senki meg ne igazullon az istennek elotte, ni luān vagon. Mert
 az igaz / hūból il. Az o toruinben valo meg igazulas fediglen nem
 aıt bōl vagon/hanem az fi azofot be telleszi endi/ilete lıben azofban.
 Az & hristus meg vāta munkōt az o toruinnek atokıābol mikron
 u irettunk atokkā lūn. Mert meg vagon irua. Atokban vagon min
 n/ki fān függ/hog az Abrahamnak ighirt āldās az Jesus & hris
 tusknak általa az pogān nıpekre szállana/hog az hūrnek általa/az
 meg ighirt kent lelket el venniōk. A kāmfiat/ember berint
 lok. Vagon valamı testamentum/kit ıollehet ember berzett/
 maga ha azt iōāhattak/senki meg nem fenti/ēs valamit hozza
 m tiıben. Az Abrahamnak lūtenek valā fediglen az ighiretek/
 az ű magzatfānak. Nem rongā/magzatınak/mıntha sokafıul
 lna/hanem mint egārūl/ēs az te magzatōdban/ki az & hristus.
 Azt mondom fediglen/hog az o toruin/mell az ighiretnek otanna
 g bāz /ēs harmincz estendōuel kezdetek/erōlennē nem tıpi az
 ıiretet/hog azt semmiē tege/mellet annak elotte az & hristusire
 ıısten ereiben hāga. Mert ha az o toruinbōl vagon az örōkig/im
 aran nınczen ighiretbōl. Aıāndıkon adā fediglen az ısten az Abra
 mnak/ighiretnek általa. Mıirt vagon tehāg az toruin? Az tör
 ıntelensıghetirt adatott vala hozza/ miglen az magzat elııne/
 ııl ıghiret lıtt vala/mell toruin angaloknak általa berzetegek/az
 rbe iāronak kezıben. Az fızbe iāro fediglen nem eggēde az ısten
 g. Annafofıirt az o toruin az ıstennel ıghiretin: k ellene vagonı?
 te legen ez. Mert ha az toruin erre adatott volna/hog ıletet ad

Galatiabírátknek írt

batna/bizon az törüinből volna az meg igazulás. De az iras mi-
deneket az bűnnek birtoka alá rekeftett/hog az hűet az Jelus & h-
stusban valo hűnek általa néreft meg az ighiretet. Minet előt-
tediglen az Zhristusban valo hűt fi nilatkozott volna/az o törü-
nek birtoka alatt öriztetünk vala/ az hűre be rekeftetüin mell tö-
uendöre fi nilatkozit vala. Annakofairt az o törüin vilclont vala
münekünk az Zhristushoz/hog az hűnek általa néreft meg az ige-
zulást. De minet otanna el ioue az hűt/nimáran többé nem vagun-
az gyermek vilclont birtoka alatt. Mert mind tú az istennel fia-
vattot/annakofairt hog hűt az Zhristus Jelusnak. Mert vala-
fik meg kereftelkettetet/az Zhristust vüttitet fel. Ninzen Sid-
ninzen Görög/ninzen Bolga/ninzen Sabados/ninzen sursi-
ninzen asponiállat. Mert tú mind egget vattot az Zhristus Je-
susban. Högba tú az Zhristus nipi vattot/tehag Abrahamna
magzati vattot/ es az ighiret berint öröföföt.

Degedik rls

Et mondom tediglen valaméne ideiglen az öröfös-
germek/semmben nem külömb az Bolgatul/ tal le-
het mindeneknek ora legen/panem az neuclöknék-
es az dolgosoknak birtokot alatt vagon/mind arczu-
mig az ú atta ezt el vighezte. Zzenkippen mü es
miforon germeket volnánk/ez vilaghi teremtettt állatoknak birtok-
alatt valánk/es Bolgálat alá valánk vettetüin. De minet otanna e-
tütt volna az üdönék be tellesedise/ el borzátá az isten az ú fiat/ l-
asponiállattul sületet/ es fi az o törüin alatt lün/hog meg vältan-
azofot/fik az o törüinek birtoka alatt valánák/hog üneki fia le-

mind / kivet ū fiáruā fogoda. Hög miuel kediglen az isten fiai dattok
 az isten az ū fiáruā leltit az tú bútetelbe borzátá / mellnek általa
 mād-ságuntban ezt kiáltuk. Aca atá. Annakofairt immáran nem
 vág belga-hanem fiu / hög ha fiu vág / az istennek örököse es vág az
 Xhrisiusnak általa. De meg akkor mikoron az istennek esméretire
 nem jutott atok volna azoknak tíftek vala belgálatot / kít termifet fe
 mint nem istenek.

De mostán minet vtánna az istennek
 esméretire jutátok / sög inkább minet vtánna az isten tútót az ū
 esméretire hozá / mi modon fordultok vyonnan ez világhi erös-
 en / es magának io tehetetlen teremtet állatokra / es mi modon
 tartok es meg vyonnan azoknak belgálni? Napokot es holdnapo-
 tot / es údólot / es eftendólot eggmással meg váiaftuān údólot. Fil-
 zelek tútót / hög hqāba ne tútem ligen munkát tú veletet. A sámfi
 ki kirték tútót / legetet vög mint en vágok / mert en es vög vágok mint
 en. Semmiben meg nem létet tetek enghemet. Tuggátok hög az
 isten: k erötlen voltánál általa predikállam en túneftek az euangeli-
 umot ennek elötte / es az en felölem valo bizonság vitelt / mell az
 istenben vala / meg nem vtálatok / sem el nem vetétek / hanem vög tar-
 atok enghemet mint egg istennek angalat / mint az Xhrisius Je-
 zus. Annakofairt hul vagon az tú bodogsagtok? Mert tanutok vágok
 istenben túneftek / hög ha lehetett volna beemeitetek es ki váiatatok
 volna en irettem. Annakofairt az igaz mondasirt ellensigghé vútó
 en enghemet? Nem iol kiuānna tútót birni / sög ki akarnak tútós-
 tót zarsani / hög úkót kiuānatosságuā köuettetek. Io dolog kediglen
 io dologban kiuānotosságuā köuettetek mindenkoron / es nem ezak
 akkoron mikoron tú nálatok ielen vágok. Fiarzakaim / kivet es meglen
 vyonnan kezdék búlni / mind ar / ziglan mignem az Xhrisius tú
 vög n ben

benneket ábrázatot vegen. Afarnám hog ielen volnit tú nálatok /
 és el vátorzatnám az en somot / mert nem tudom mit teget tú te-
 löletet. Mongátok meg ennefein / ki az o törünnel birtoka alata
 astartok lenni / az törüint nem halgattatoki? Mert meg vagon ir-
 ua / hog Abrahamnak két fia volt / eggi az solgalo renderi valo asfont
 tul / és eggi az szabad renderi valotul. De az fi az solgalo renderi
 valotul sületet / testi berint sületet / az fi kediglen az szabad renderi
 valotul / isteni ighiretnek általa sületet / mell dolgot majunnam
 vüte befidnek általa mondattatnak. Mert az két testamentumot
 egzik ezet / és ezetnek eggi az Sina hegrül vün eredetet / solgala-
 latra nemzün / mell heg Agarnak és huiattatik. Mert az Agarn
 vagon azon heg Arabiaban / mellet Sina hegne hünak / az vares
 felé vagon kediglen / mellet mostan Jerusalemet hünak / solgala-
 ban il kediglen az ü fiaual. De az Jerusalemet / mell oda fel vagon
 szabad állaparbaban vagon / mell mindenifunknek annia. Mert meg o-
 gon irua. Orül te meddo asfont / ki gyermeket nem süst / faszd kü-
 bedot / és fiaez ki gyermeket nem kezdeß hozni / mert az el hagot
 asfontnak több fiait lünek / hog nem mint annak / az sinek firie va-
 gon. Mü kediglen asamfiai az ighiretnek fiait vagon / az Isaa-
 berint. De milippen afforon / az ki test berint sületett vala / habon
 gatta vala az / az ki lilek berint sületett vala / vagon azonkippen va-
 gon mostan és. De hog mond az iras. Veld el tüled az solgalo
 renderi valo asfont / az ü fiaual egetembe / mert örökös nem lüpen
 az solgalonak fia az szabad állaparbaban asfontnak fiauel. Annakofa
 irt asamfiai nem vagon az solgalonak fiait / hanem az szabad álla-
 parbelinek.

Stodiek vü

Anafokairt az Babadsághban maragátot meg/mell
 uel az Chriſtus múntót meg Babadita/és es meg
 len az Bolgalatnak igatába magatokat ne kötelezzis
 tet. Im en Pál ezt mondom tünettek/hog ha fórnú
 nál meteltetek az Chriſtus tünettek/semmit nem
 vaſnál. Valláſti tiſet kediglen erúl/hog minden ember köteles li
 en eghisſ az tóruinneſ meg tartáſára/valaki fórnúl metelkediſ/és
 tünettek az Chriſtus hűába valo liſen. Valakit az o tóruinneſ át
 ala afartot meg igazulni/az iſtenneſ keduiból ki eſtetet. Mert mú
 nleſ berint az hűtől váriut az meg igazuláſnak reminſ:ghit. Mert
 az Chriſtus Jeſus hűtiben/ſem annak ninczen valami ereie/hog
 valaki fórnúl metelkediſben vagon/ſem hog valaki fórnúlmetelis nēt
 tül vagon/hanem az hűtnek vagon ereie/mell beretetnek általa ma
 gát ki telenti iſt ezelekeduin. Hol futtoſ vala kirzoda út köztete meg
 tütöt/hog ne hinnitek az igazſágnak? Niluán az oll Dolognak el hō
 ele/mell nem az iſtentül vagon/ki tütöt az hűtre hū. Eg g feueſ
 kouāſ eghisſ az tiſtat meg kouāſoſta. En bizafodom tú felöletek
 az iſtenben/hog vgan azon értelemben maragátot meg. Az ki leſ
 nig tütöt meg háborít/valaki lēnd az/az iſtenneſ itéleti viſeli.
 En kedig afámſiai/ha meg es az fórnúl mer elift predikállom/mē
 irt benuedek meg es háboruſágot? Teh ág ſemmiē lūt az kereſta=
 irt valo meg botránfozāſ. Vanha el es vāgattatnānak tú túletek
 azok/ki meg inditának tütöt. Mert afámſiai az iſten az Babad
 ſágra hūa tütöt/azok az Babadſáguat az teſtnek kiuāſáguára ne
 illetek/hanem beretetnek általa Bolgállatok eggmāſnak. Mert az
 eghisſ tóruinēz eg g beſidben telteſedik be/tudni illik ebben. Szes
 reſſed az te közel valo emberedet/mint te magadot.

Hogha

pp ij egg

eggmást marítatot és eggmást íbirel meglassatof hog eggmást a
 ne fogassatof. **E**zt mondom kediglen / lilek berint táriatof / és az
 tesinek gonosz kiüanságát be ne telleszítetek. Mert az testi az lilek
 ellen kiüan / az lilek kediglen az testi ellen. **E**z kettő kediglen eggmás
 nak ellent tart / hog azotof ne teheszitek az melleket akartof. Hog ha
 lilek berint veselitek magatofof / nem vattof az otörutnnek birtofa a
 latt. Míluán vadnak kediglen az tesinek ezeketedi / mellek ezek
 Haz asság töris / parázna ság / fertelmessig / testi fantalanság / bá
 uán imadás / ember itetis / harag tartás / versengés / gúlosíghet /
 haragof / meg hasonlások / párt ütisek / irigisíghet / galkosságot / ribe
 gbestedisek / dohozás / és egéb ezekhez hasonlatos bűnök / kírú
 ezt mordom tünettek / mikippen ennek előtte és meg mondám hog
 az kik illenekben leleczenek az istennek orfagában örökösök nem lile
 nek. Visszontag az lileknek gómölzei ezek. Szeretet / öröm / birt
 sig / enghedelmessig / tegelmessig / igazság / hűt / felidísig / mirtit leteff
Ez illeneknek ellene ninczen törvén. Az kik kediglen **E**z hriszus ntp
 az ünön testekben meg öltik az bűnt / minden gonosz indulatual
 és gonosz kiüansághual. Na lileknek általa vagón illetünk / táran
 unk és lilek berint legen. Híto dúzósígnak ne legünk kiüanos / és
 eggmást ne ingberül / és eggmásra ne irigleggünk.

Szatodik rísz

Amszai megha foglalatos lënd és valamell ember
 valami künben / tú kik leltiek vattof ez illen ember
 nek ippúlsire legetek felidísignek leltiuel / meg gon
 dosuán te magadof / hog te és kírirtetbe ne essél.
 Eggmásnak serbit veselitek / és effirrenn tel
 tesnek

lefjézitek be az Zhrisufnak törünie. Mert ha valaki láttatit ű
 magának valamint lenni miforön semmi ne legyen/az ű maga vi
 leked isiben meg ezarati. Minden ember meg lassa kediglen az ű
 ezeked etit ha is/ es ekkippen ez az ű magaban fog űneki diczekedi
 e jenni/ es nem m. Iban! Mert minden ember az űnön terpit fog
 a v. jeni. Az fi isteni befiduel tanytatit kedig/ript tegen minden
 marhabol annak/az fi űtet tannta. Ne tüuelegtetek. Az isten meg
 nem mouehetetik. Mert valami vetemint tünd ember/vögan
 az ont fogja aratni. Mert az fraz ű testinet általa tiffen vetemine
 az testöl rohadasi arat / de fi az lileknek általa tiffen vetemint
 az lilekból örök iletet fog aratni. Tot tiuin meg ne farraggunk
 Mert miforön annak ideie liffen aratni fogunk/ha meg nem farrö
 unk. Annakofairt miglen űdönk vagon/ tegünk tot/ minden ember
 efuel/ielesben kediglen az keresken hütnek hāzabeli nipiuel. Lättā
 tot mell leuelet irtam tünettek az en tulandon kezemuel. Valakik
 kariat magokot kelletni tünettek semilek berint az testben/azot kis
 kemgenek tūotöt/hog förnül metelkeggetek/ez az azirt hog az Zhris
 us keresi taitait hāborufāgot ne beueggenek. Mert az fik förs
 nül metelkednek/meg űk sem tartāk meg az törüint/de azirt akars
 tal hog tū förnül metelkeggetek/hog az tū testetekben diczekeggenek
 az auul legen kediglen en tülem hog diczekeggem egēbenhanem ez az
 az or Zesus Zhrisufnak keresi fāiāban/mell Zhrisufnak általa
 az vilāg ennekem meg holt/ es en es ez vilāgnak. Mert az Zesus
 Zhrisufban sem annak valami ereie ninczen/hog valaki Sido/sem
 annak hog valaki pogā/hanem az on teremtetett állatnak vāgon ere
 e. Es valakik ez igaz mutato mirtik berint tārnak az istennek bife
 ghe/ es irgalmassāga vāgon azofual/ es az igaz Israhel nipiuel
 mell

23**Galatiabelieknek írt**

mell isien nipe. Innet toua senti ennekem bántasomra ne legyen
 Mert e naz or Jesus testün valo verelighetnek heleit az en testem
 ben viselem. Az mü orunk Jesus Xhrisujnak kedue legen az tú lel
 ketefuel atámstai Amen.

Éz Galatiabelieknek írt leuel Romából küldetett volt.

Az Szent Pál leuelinek

értelme/mellet az Xesusbelieknek írt.

A Xesus városbeliek báluán imádof valának/tiüale
 fippen kediglen imággát vala az Diánát/tinek nag
 templomot es raftanak vala/mell mind ez híles vü
 lagonhires vala/mellrül az pogánok es az ú irások-
 ban sok helen emlékezetet tífnek/ezet ördögbi tudománokban vala
 nak foglalatosok. Kit mikorön hallották volna az apostoloknak pres
 dikációit az ú ördönghössigrül valo fönüötöt eggbe hordák/es meg
 igheték/mell fönüeket nag drága pinzen berzette nek vala/mint az
 apostoloknak ezeledisekrül valo fönüben meg vagon iruán. Annako
 kairt hog az városbelieket enrie tiuelghisból fi vehetne Szent Pál há
 rom estendeig lakozék ú közöttöl/mindent etün az mi az ú üdüössis
 ghetre hábnal vala/ tinek ott sokan ellene mondanak vala. Ho
 lott az Xhrisius neueirt sokat senuede/mert ez városban sene vas
 dal

dal

halnak es vetel ütet / hog ütet el vestenek / de isiennek sebbirigbtis
 vól meg sabaduluán / es ú ez városbol ki menwin az Eimothest ba
 gá ú közöttöl. Inti azirt úföt ez leuelnek általa / mellet fogfágbol
 úra / hog mikippen az hütben meg marattanak vala / azonkippen
 touábba es meg maradnának / es fogat forás nélkül valo garapodási
 venniük. Vighezetre illetnek moggát ir únekiel / es meg ielenti úne
 kiel mit kellen fouetniek / es mit kellen el táuoztatniok / miuel tartoz
 zanak az firiak az ú felesigbetnek / az felesigbet az ú firiak
 nek / miuel tartozzanak az arák az ú fioknak / az fiak
 az ú atfoknak / miuel az vraf az ú bolgáiolnak /
 az bolgák az ú vrafnak.

FF az bent

22 Bent Pál

apostolnak levele / mellet

az Ejesusbelieket irt.

2. Első röv. 2

22 Pál ki az istennel akarattánál általa az Je-
sus Zhrisusnak apostola vagok / irom ez levelet
az Ejesusban való benteknek / es kit híuel az
Zhrisus Jესusban. Kiánok ünettek az istent
az mű afántul / es az or Jესus Zhrisustul iste-
mi keduet es bífelighet.

Eldott az isten az mű vrunknak
az Jესus Zhrisusnak atka / ki meg álda munkót az Zhrisusban
minden lelki áldásual az mennieken. Mikipp: n el válasta munkót
ú benne / annak előtte / minel előtte ez világnak fundamentomi fe-
vettet ninek / hog bentel lennink ú előtte az beretnek általa / es ol-
tal / kibben senki semmit meg ne fedhessen / ki elől el válasta munk-
ót / hog fiaiu fogadna az Jესus Zhrisusnak általa ú magában
az ú akarattánál io kedue berint / hog az mű hozzánk való kedue
fellighes volta diczíteffik / melluel berelmetefekz tún munkót az
ú berelmes fiának általa. Ki által vagon az mű válságunk / es
az ú virinek általa búneinket boczanatta az ú mű hozzánk való ke-
uinek kardagsága berint / mellból búsiguel rist tún múnékunk m-
den tudománba n / es bölzefigben / meg islentün múnékunk az ú c-

kerat

karatlanal titok voltát az ú io ledue berint/mellet el vigbezett va
 u magában/miglen be tellesedninek az üdök/az melletet erre ber
 ett vala/hog summa berint mindeneket meg ippitene az Chri
 stusnak általa/mind kíl az mennelben vadnak, s mind kíl az föle
 ön/vgan azon által/ki által az istenuel öröfíghben ribesse titee
 inl/ es elöl el válastatant az istennek el vigbezett akarattá berine
 nek ereitől mind enek lípnek az u akarattánal derretoma berint
 og mü az u felfíghes voltánal típíessíghire legünk. Kíl egebelnek
 ötte remínsíghünk az Chriusban vetöl/ líben mü es remínsí
 púnköt verítöl/az igassagnak beíidit meg haluán/az euangeliumot
 ben tünettek üduóssígtel vagon/ mellben meg es tegzinel tütöfö
 z meg íghirt bent lilefue/ minek otánna az hütre fordulátot/mell
 ent lilek/az mü öröfíghünknek íele/az meg nért öröknek váltagá
 /az u felfíghes voltánal díczíretire. Annakofairt en es miforón
 állottam volna az tú Chriusban valo hütötöföt/ es minden ber
 tbez valo berelmeteket/ nem pünöm meg hátat adni tú trettetel/
 nádsíghímiban emlekeretet tíuín tú rulatol/hog az mü vrunk Je
 es Chriusnak ístene az dúczóíghnek atka/aggon tünettek bent lelke
 nek általa az hütöt nagubban meg érthessítel/ es meg esmérhessí
 t/ es az u esmérétire íuthassatol/ es hog az tú lelki beremítelnek
 tagossígg adattassít/hog tuggátol mell naglegen az remínsígi/az
 telre u híutt/ es az u öröfíghínel/ mell kardag dúczóíghbe vagon
 bentelben/ es az u mü hozzánt valo hatalmassíggánal mell íe
 hen nag volta legen/ kí hípünk u benne/ az u eróss voltánal erete
 rint/ mell magát kí íelenti/ mell erót az Chriusban es kí íelene
 akforón/ miforón fel támasztá útet halottaibol/ es íobb felöl íl
 g u melle az mennelben/minden feíedelemíghnek/ es hatalmassígg

23' Efeſui belickneſire

naſ/ es eröſſignet/ es praſagnat, es minden neuel felette/ aſam
 mi neuel neuerteffit/ nem azat ez vilagõn/ hanem annat felette
 az iouendõ vilagõn es. Es mindeneket labai alá veté üneki/ es úte
 adá hog feie legen az egg házbeli nipeket mindeneket felette/ mel
 üneki teſte/ es annat betelleſtõie/ ki mindeneket mindenekben be tölt

Masodik rife.

Es mikorõn meg holtatol volna az vitéknek es
 az bünöknek miatta/ mellekben nimirõn iaráta
 ez vilagnak örök ideie ſerint/ es ez vilagnak feid
 me ſerint/ kinek birtoka az égheñ vagon/ es az lel
 ándulafõn ki moſtañ az ſo fogadatlan ſialõn mutatka ereit/ kinek
 főzõtte forgunk vala mü es mind náiañ / az mü teſtünknek es
 noſ tiuánſaghiban/ az tiuñ az mellek az mü teſtünknek es fe
 tövünknek kellenek vala/ es termiſet ſerint haragnak valank fi
 mint egebet. De az iſten ki kázdag az irgalmassagban/ az ú nag
 relmeiri/ az melluel müntõk ſerete/ meg akkorõn es mikorõn me
 holtunk volna az bünöknek általa egetembe meg eleueníte münt
 az Zhrifusual egetembe/ az iſtennet kedvnek általa menekédit
 meg/ es ú vele egetembe az mennéiel főzött ültetg az Zhrifus
 ſusban/ hog meg mutatná az iouendõ vilagõn/ az ú ſerelmim
 felette igheñ nag bú voltat/ az ú mühozrãnk valo io voltãual
 Zhrifus Zefusnak általa. Mert az Zſtennet kedvibõl menek
 ditel meg/ az bútnak általa/ es ez nem tú magatofbol vagon. Zſt
 nek afãndifa az/ nem io müelkedeteknek általa/ hog valaki ne dic
 kéggik. Mert ú teremtetett állati vagunk/ teremtetüñ az Zhrifus
 Zefusban/ io müelkedetekre/ melleket elõl meg ſerze az iſten hog

ban iárnánk. Annafairt emlekeztetek meg tula/hog' tú nime
 on az testben pogánof liuin/ fórnúl metelis nélkül valo nipeknek
 natof vala/az niptúl mell az testben fórnúl metelkedő nipek his
 tatit/mell fórnúl metélis kezekuel lipen/hog az údöben az &hré
 s nélkül valatof/ es el ideghenültetek vala az igaz &fracturIsraelnek ná
 zek 10 fóruinben iló városátul/ es ideghenek valaok az isiennek igbē
 nek testamentomátul/reminjigtek nem vala/istentelenek valas
 az vilagon. Mostan kediglen az &hracturChristus &fracturJesufnak általa/es
 a virinek általa közel valok lútók/fik ennek előtte táuul valok va
 g. Mert ú az mú bifeshigbunt/ki két nipeböl egget berze/es az
 gisnek köz falat le rontá az ú testinek általa/az harag tartást
 emberi berziseiben valo paranczolatofnak fóruinít semmié tiz
 hog két nipek teremtene ú magában egg' on emberré/bifeshiget
 zúin/ es hog' megengheftelne az isiennek mind ez fectót egg'
 nen/az keresztfának általa/mellnek általa az harag tartást es
 öle/es el iúuin bifeshiget hirdete túnektek/fik táuul valatof/
 zofnak fik közel. Mert múnekünk fik két féle nipek valánk ú a
 vagon menetünk egg' lilekben az afa istenhez. Annafairt im
 an nem vattok vendig nipek/es ióueuiniek/hanem az bentekuel
 városbeliek vattok/es az isiennek házabeli nipi/fik az apostoa
 k es az profetafnak fundamentomára felül rakattatátok/az &fractur
 &fracturChristus fú segehet kú liuin/ mellben valami rafás eggbe is
 tit/az bent templommá neuefedik az or istenben/siben túnek
 es egetembe ippulistek vagon az isiennek házazkárában az bent
 nek általa.

Sarmadik rish

Ez okirt vagol en Pál az &hrisus Jესusnak
 tő irettetek pogánokirt. Mert hallatok az iſte
 keduinek dolgoffágat/mell dolgoffágot ennekem
 hog tő közöttetek vifelnik/hog ielenis ſerint
 latkozata ennekem az ű iſient titkiat mint
 elotte keues beſiduel meg irām/mellből meg értbetitek az em
 memet/mell az &hrisusnak titkiában vagon/mikorōn oluaff
 mell iſient titok egēb űdōkben niluān nem volt az embereknek
 nak/mint moſtān meg ielent az ű ſent apoſtolinak/ēs profett
 az ſent lileknek általa/hog az pogān nipetēs az örōkſigbet egē
 be biriat/ēs egg teſtet tegenet/ēs az iſtennek ighiretiben riſet
 genet az &hrisusban az euangeliumnak általa/mellben ſolg
 az iſtennek en hozzām valo keduinek aiāndifanak általa/mell
 da ennekem az ű hatalmaſſágānak ereie ſerint. Ennekem/ē
 den ſentek közōtt/leg lūſſebb vagol/adā az iſten ez aiānditok
 az pogānoknak közōtte predikāllam az &hrisusnak kardag
 mellnek vighire nem mehetnek/ēs vilāgra hozzām mindenekre
 meg mutāſſam az iſient titoknak közōnſiguel valo uitele me
 legen/mell el vala reytetuiñ örōktul fogua az iſtenben/ki mi
 ket teremte az Jესus &hrisusnak általa/hog niluān legen m
 az egg hāzi nipet általa az iſtennek felette igben ſülomb
 ſippen valo bölczefighe/azofnak/ſit az mennelben ſū állapab
 hatalmas állapabban vadnak az örōk űdōk ſerint/mell űdōfōt
 fogua erre vighere/mell egghāzbeli nipet ſerze az mū vru
 az &hrisus Jესusban/kinel általa batorſágunk vagon/ēs t
 lomual valo hozzā menetünk/mell bizodalmutk vagon az ű
 valo hūtunknak általa. Annotokāisr kirtok hog meg ne fogat

hol az búrték az en sanaruság bemuodisimirt / mellelet tú irtetted
 benuedel / mell túnettel dirziretetekre vagon. Ez dolognal okair
 meg hantom az en terdeimet az mü orunknal az Jesus Christus
 nak atának / titul mint forónsighes atankul / minden rafonsága
 nak neurzeti vagon / mind az mennelben / s mind az földön / hog ag
 on túnettel az ú dúrzól ighinel kardag volta berint erót / tiuel meg
 rössülletel az ú bent lelkinel általa / es belső emberre legetel / hog
 az Christus lakozzik az tú büetelben / az búrték általa / es hog az
 búrték güferec verietel / es fundamentomot vessetel / es hog meg
 meghassarol mind az egéb bentekuel egetembe az istennel io volta /
 mell ighen el teridett legen / es mell hospan el hatott legen / es mell
 ighen mill legen / es mell ighen felfighes legen / es hog meg esmés
 ssirek az Christusnak mü hozzánk valo berelmit / mell minders
 mberi tudomant felül mul / hog be tellesigetel az istennel minders
 ltes voltával. Annak lediglen az ti mind ezeknel felette / az mel
 ket kirunk / auag gondolunk az ú ereinel általa / mell mü bennünk
 agat ielenti / mindent nagbúsiguel be tellesigbet / legen dúrzósig
 eggház beli nypnel forotte az Jesus Christusnak általa / az vis
 gnat minden öröklön öröklé valo ideiben / Amen.

Megedik rish

Enatokairt intelet túrófót en ti fogol vagol az
 or istenirt / hog vó iariatok mint milto az hie
 uatalhoz / melluel az isten el hiva / minden alaa
 zatossagual / es belidiguel / es enghedelmessiguel /
 g máfnak túruin az beretetnek általa / es arra úgeferezetel hog
 bifesignel fötele által az lelki eggesigbet meg tarzátol. Egá

az test/ es ege az lilek mitippen el es hiattatatos/ az tu hiata
 tolnak egg reminsighiben. Egg az or/ egg az hut/ egg az keresztisig
 egg az isten/ ki mindeneknek atsa/ ki mindeneknek felette wagon/ g
 onindeneken wagon/ es tu bennetek mindenekben. De maga min
 nekintnek adott az isten aiandilot az Xhristusnak adomānanak mi
 sike berint. Annatofairt monga. Mikoron az magassagba fel mer
 volna/ az fogfagot fogua viug/ es aiandilot ada az embereknek. E
 mit ezoda hog ezt monga/ fel mine/ hanem ez hog le es pallott va
 elossfor az földnek leg also rissire? Az ki le pallott volt/ vgan az
 az ki fel es mene minden egeknek felibe/ hog mindeneket be tolt
 ne. Es vgan azon ada nimelleket hog apostolok lenninel/ nimelle
 ket hog tras magarazok/ es nimelleket hog profet al/ nimmelket
 dig hog euangelium hirdetok legenek/ nimmelket hog pastorok g
 kannok/ hog az u munkaiokual az benteknek szolgálānak/ es az
 Xhristus Jesusnak testit ippigenel/ mind aczty mig nem mi
 nian az hutnek egges voltaba iussunk/ es az isiennek siānak es me
 sire/ es hog irt emberre legunk/ es az mu udonknek mirtike beri
 nelleffiguel valo irt udouel az Xhristushoz legunk hasonlatosok/ ha
 tannet toua germekek ne legunk/ kik az vizen valo habnak hasonlat
 soga berint ide s toua veressunk minden tanusagnak beliuel/ eink
 neknel alnaksaganak altala/ es zalardsaganak altala/ melluel mi
 kot meg kezdenek/ hog munkot meg czallanak/ hanem az beretelbe
 fogassogot touetsuin mindenekul fogua abban neuekeggunk fel/ az
 nekunk feiunk/ az az/ az Xhristusban/ kiben az eghiss testi/ ha
 egeb tagokual egetembe erossen eggbe foglaltatik/ es eggbe ragast
 sik/ az tagoknak minden eggbe keresztisinek altala/ es az tagokba
 eghiss testbol ilero szolgáltatik/ es az testnek minden rissiben az

teinek miuotat meg mutatka / annian mene nagfaga az tesinek
 risinek vagon / neued isi ad az tesinek / umaganak ippulisire / az be
 retetnek általa. Annafairt ezt mondom / es bizonyagot tisek az
 or istennek általa hog ennek utanna ne iariatof affippen / mint az
 egéb poganok iarnak az u akarattofnak hiusagaban / fiknek az u lela
 refet sotit sig fogta be / fik el ideghenultenek az isteni iletul / az tudat
 an faghirt / az mell u bennel vagon / es az u buofnek meg vasulasas
 rt / fik minek utanna arra iutana / hog bunofrut valo banat nelkul
 llkenek / u magofot fantalan iletre adak / hog minden fertelmes buae
 ag telhetet lensiguel tenuinek. Tu fediglen nem ekkippen tanulotok
 meg az Zhrisust. Mert az u befidit halgatatok / es abban erre
 anritanak tutofot / hog mitippen az Zesuban igassag vagon / az on
 ppen le kell vetnetek az o embert az u elegb valo iletuel egetembe
 nell el rothad / az u tiuelghisinek kuanlaghi berint / meg kell fedig
 n vnyulnotof az tu ertelmezetben az bent lileknek általa / es vny em
 erbe kell fel oltoznotof / ki isten berint teremtetett / az meg igazu
 asnak / es igassagnak benisighinek általa. Annafairt az hamiss
 ebidet el haguān / minden igazat folsan az u fozel valo emberuel.
 Mert egmas tagjai vagunk. Megharagoggotof / es ne vitkezze
 tek. Az nap el ne rugoggit az tu haragtofon / es ne aggotof helt az
 adolonak. Az ki oroz valo / touabbā ne oroz zonhanem infabb munkā
 oggit / lezetuel io munkat tiuān hog odhasson annak az kinek busfighe
 kend. Semmi fertelmes befid az tu batokbol ne iuion / hanem ha
 nell io / es ippulisire valo / es annisbor lipen mennisber busfig / hog
 edues legen ozolnak az fik halgattak. Es meg ne bonorizatot
 az istennek bent lefik / kinek általa igezue vattof az valtsagnak nap
 oiglan / Minden mtreguel valo befid / es fel fualkodas / es harag

es minden fel sosal valo feddodis / es minden atkozodas ki vetter
 hit tu kozzoletet minden gonossagual egetembe. Egymas hoz fedu
 len tot legetet / koforuletes suuit / egymasnak adalozot / mikippe
 az isten es az Zhrisufusnak atala adalozet tuncetek.

Stodie rik

Annakokairt az istennek koutoi legetet / mint berek
 mes fiat / es bereleben tariatol / mikippen az Zhrisufus
 es bereke munkot / es u magat ada mu irtetur
 atanditul es aldozatul az istennek / mell io illati
 lun. Kouabba az paraznalkodasi / es atar mi fertes
 messigbet / auag fosainfigbet ingen ne hallanak tu kozzoteket / mi
 az bentetpez illik / auag ittelen besidet / auag balgatag besidet / auag
 ezuf besidet / mellek nem illehet / hanem inkabb pala adas. Mert ez
 tuggatol hog sem paraznalkodonak / sem fertelmesnek / sem fosuinne
 ki basuan imado / dröhsigbe ninzen az Zhrisufusnak es az istennek
 orsagaban. Denki tutotot meg ne ezallon hiaba valo besidetuel
 Mert ennekokairt sokott iuni az istennek haragia az szofogadatra
 fiafra. Annakokairt ne legetet u velet kozzofot. Mert ennek elott
 sotitfigbet valatol / mostan kediglen vilagossagot vattol az or isten
 ben. Uj tariatol mint vilagossagnak fia. Mert az lileknek gom
 rze minden tofagban / es art atlansagban / es igassagban vagon / i
 meg latuan / az mi az or istennek kellemetes legen. Es ne kozz
 sulletek az sotitfignek hasznalatlan mueltedetipez / sog inkabb az
 kot es meg mutassatol hog nem io. Mert az minemu dolgofot ez
 illehet sifnek titkon / itelen ezal mondant es. De mindenek niluan
 sifnek mitoron az vilagossagtul ki jelentetnek. Mert valamit alto

Iamī dolog ki telemít/világossá az. Annakofairt monga. Sere
 nī fel ki alohol/és kell fel halottaiból/és világosságot fog tenni
 neked az Xristus. Annakofairt meg lássátol mikippen fogatko
 s nélkül iariatol/és nem mint ebtelenek/hanem mint bölcsel
 az időnek allo/mas voltát aron és meg vegítek/hog miuel az
 emberi isetnek naptat nag veszedelemben forognak. Annakofairt efa
 tenek ne legetek/hanem meg érzítek mi legen az vr isiennek afa
 rta. Es borual meg ne ríbegülletek / mellben mirtitletek
 n ílet vagon/ de be telteleggetek bent lilefue/ és túmagatolnak
 ílletek ineliseknek/ és isteni dirzireteket/és lelki ineknek álta
 ti nekeliuín/és dirziretet tiuín az vr isiennek az tú búctelben/han
 aduán az isiennek/és az atānak mindenekrul mindenkoron/ az
 n orunknak az Jesus Xristusnak neuíve. Egymásnak birtoka a
 t legetek az isiennek filelmiuel. Felesigbet az tú tulaydon srie
 nek birtoka alatt legetek/mint az vrnak. Mert az srie seie az se
 ígnek/mikippen az Xristus és seie az egg házbeli nípnek/ és
 an azon az ki eghíssigbet ad az testnek. Annakofairt mikippen az
 g házbeli níp birtoka olatt vagon az Xristusnak/ ezentippen az
 íssigbet és birtokol alatt legenek az ű sriekek mindenekben. Fir
 bereffítek az tú felesigbíteket/ mikippen az Xristus és berec
 az egg házbeli níp/és ű magat halálra adā az irt/hog azt meg
 atelné/mell meg tífingtatott az moso vízben az ighinek általa
 g ű magához fogná az eggházbeli níp/ hog dirziretes legen
 volt/mellén vndoklag/ auag rāntz nínzen/auog volami egéb ez
 e/hanem hog bent legen/és ott tiben senti semmit meg ne fddhes
 z. Mikippen kell beretni az sriekeknek az ű felesigbíteket/ mint tū
 don az únón tífieket. Az ki az ű felesigbit bereti/ ű magat bes
 ny ű retá.

Mert senki sába az ünön tulaydon tessit nem gúlölte / sóg n
 li / es taplalla azt / mikippen az vr isten es az egg házbeli nipe
 Mert vgan azon tessnek vogunk tagjai / es vgan azonnal vagi
 tessből / es tetemiből. Ez dolognak okáirt el fogia hadni az em
 az ú atfat es az ú anniát / es az ú felesighihez foglalla magát /
 ez kettőből egg tessi lésen. Ez isteni titok nag / de en fölök az l
 stulrus / es az egg házbeli niprül. De maga tú es eggenfid ezt
 gitek / hog minden az ú felesighit keresse / mint ünön magát. Az
 sig kediglen ezt tege hog bezülle es tistelle az ú vrát.

Satodik rife

S fiaf bauat fogaggátok az tú ataitofnak az
 istenben. Mert igaz ez. E tistelled az te atádot
 atádot / mell első poranzolat az ighiretben /
 iol legen teneked dolgod / es haszú illetú lig ez föld
 Tu ataf haragra ne indyázátok az tú fiaitofot / hanem iol neuell
 fel úfót / tanntofnak es isten berint valo meg feddísnek általa.
 Solgát bauat fogaggátok az ofnak / lit vrak tess berint / sílelemuel
 retteghisuel / es az tú búcteknek egg úzúlighiuel / mint az
 stusnak / nem sembe valo solgálatot tiuín / mint ha emberelne
 getezniket magatofot kellett ni / hanem mint az Zhrisusnak solg
 to keduel meg tiuín az ofot az melleket isten akar / to akarát
 solgáluán az vr istenmet / es nem emberelnek / azt niluán tuduán
 minden az mit iot tifen arrul irdemet vissen az istentül / akar sol
 legen s akar sabados. Es tú vrak es vgan azonkippen ez elef
 tel ú velek / el haguán az fennititekben / ezt niluán tuduán hog az
 vratok es az mennor ságbán vagon / es semilnek tekintete n

zen amad. Vighezetre/en a camfiai legetek eroffet az ur istennel
 általa/ es az u ereinek hatalmanak általa. Vegitek reatof az isten
 nek minden fejuerbeli oltozetit/hog meg alhassatof az ordognak al
 naklaghu/ mell gal. rta meg ut. Mert ninczen minetunk bayoua
 suak az testnek es az virnek ellene/hancm azofnak ellene: fik feiede
 lenfigben vadnak/azofnak ellene fik hatalmas allapat-an ilnek, az
 zofnak ellene fik ez vilagnak vrain/ es ez vilagnak totitfighinek biz
 rai/ es az egben valo gonof belleteknek alnakaghinak ellene. Ana
 nakofairt vegitek reatof az istennel minden fejuerbeli oltozetit/hog
 ellenek alhassatof az veszedelmes napon/ es mindeneket meg bererz
 uin befeteket meg tarthassatof. Annakofairt allatof meg es igassag
 nak általa ouerzouel által ouerzitet derelaitofot/ es az igassagnak
 mellua)aba fel oltozzetek/ labaitofba valo oltozzetek legen hog ki
 bef legetek az bifesignek-euangeliumara/ mindeneknek felette kedig
 len fel vegitek az hutnek paifat/ melluel amaz gonofnak minden tu
 zes nilat meg oltthassatof. Es az uduoffignet hifakiat es fel vegis
 tek/ es az lelki feguert/ mell az istennel ighie/ es lileiben imadsa
 got tegetek minden udoben/ minden konorghisben/ es kirisben/ es
 minden fogalmatofszagual erre vigazzatof/ es touabbā erre hog te
 madlagot tegetek minden bentekirt/ es en irettem es/hog az isten
 aggon ennelem sabadsagual valo bepidet az en samnak fel hitasaz
 ban/hog ki nilatkoztaffam az euangeliumnak isteni titkiat/ mellet
 en hirdetek/ mellre az isten enghemet valasztott/ es mellirt fogfaga
 ban vadof/hog sabadon polhassat az euangeliumban/ mikippen kell
 ennelem polnom. Hog tuggatof kediglen tu es azofot/ az mellet en
 hozzam tartoznak/ es mit ez elefeggem/ mindenekrul bizohoffa tie
 ben tudokt az Tichicus/ ki emekem berelmes a camfia/ es az ur

istenben hito folgām / hit tú hozzátok küldit ez vigre hog értelme
 vennem az endolgaim felöl / es hog meg vigasztalná az tú büntetee
 Riuanom az ata istentül / es az vt Jesus Xristusul / hog bife
 siget legen az atafiatnak / es eggmāshoz valo kerelmet / hütuel
 egetembe. Az istennet kedue legen mindenekuel / hit tistān feretit
 az mi vrank Jesus Xristust / Amen.

Az Efesusbelieknek iri leuelet kültit
 volti Romabol Ercpifusnak általa.

Az Szent Pál leuelinek

értelme / mellet az Filippibelieknek iri.

B leuelet az Filippibelieknek iria Szent Pál / melle
 ben miltān dieziri úföt / hog az hütben meg marat
 tanak vala / mellet eggßer fel vüttenek vala / es az ha
 miss apostoloknak þauotot be nem vüttit vala mint
 az Korintþusbeliek / es az Galatiabeliek. Annafokā
 iri dirziruin úföt inti hog az hütben meg maragganak / es abtan
 garapogganak / inti touabbā az eggmāshoz valo egenessigre / mell
 nem lehet azok között / az hit fel fualkottanak. Vighezetre meg bā
 soritā az ū þüöföt az hamiss apostoloknak ellene / hit mindenütt az
 zōn ūgekeznek vala hog az fereþenelet az Sido hütre rongāk / hitet
 ebeknek neuer / es gonof müsetnek / es az Xristus neuinek
 ellensigbinet / es oll embereknek hit az ünön basokot isten helyē tistā
 celnek / sopul niluābban ū ellenek meg nem induluān / mint ez leueli
 ben.

az Szent

Az Szent Pál

apostolnak levele / mellet

az Filippibeliéket irt.

első r. b. d

Pál / és Timotheus Jhesus Chriftusnak bolgat /
 iriuk ez levelet minden benteknek / kik az Chriftus
 Jhesus neuit vallák / és kik Filippiben vadnak / azok
 ual egetembe / kik ott püspökök / és egg házbeli nipek
 nek bolgai. Kiuánunk tünettek az istentül az mü az
 antul / és az vr Jhesus Chriftustul isteni keduet és bifeleget.
 Pálát adok az en istenemnek / valaménissér tú rulatok meg emletek
 em mindenforon minden imadságomban / nag örömuél imadságok
 in tú irettetek mindentekirt / hog az euangeliumnak közönsiguel
 alo vitelire iutottatok az első naptul fogua / mind ez ideiglen / nila
 n hiuin ezt / hog az ki az io dolgot el kezdette tú bennetek / el és vi
 eri az Jhesus Chriftusnak napiatglan / mitippen igaz dolog hog
 ezt híggem tú felöletek mind náian. Annakokairt hog süemben
 tok tú ennekem mind fogságimban s mind magamnak meg iga
 kásban s mind az euangeliumnak erössen valo vallásban / miko
 tú mind náian az istennek keduiben en velem ríseket legetek.
 Bert bizonságom ennekem az isten / mell igben kiuánnalal tútökös
 nd náian az Jhesus Chriftusnak köhörületes süiben / és iobában

23' Filippibelieknekjre

És ezen és írem az istent hog az tú beretettel inset toua és na
 pontid nagubban fi mutassa magát az isten esmémentiben / és min
 den értelenben hog azokat haggátok ioa/mellel fessighes dolgok/
 és hog tisztán legetek/és ollak hog senkinek tantorodására ne legetek
 az Christus napiaglan/be teluin az meg igazulátnak gémsözire
 mell az Jesus Christusnak általa törinik/az istennel dúczófighires
 és dicziretire. Akarom fediglen atamfiai tudastokra adnom hog az
 en rantam valo dolgok infabb az euangeliumnak neuedisire esinet
 vghog az en fogsaghim/melleket az Christusirt benuedik / nisluan
 lúnek az fedelelemnek eghisb hazaban/és mind egebeknek / és
 hog az vr istenben valo atastafnak tozzole sokan az en fogsaghim
 bol bizodalmat viuin/batrobba lenninek az istennek besidit filelem
 nélkül hirdetni. Nifit bizon az hog irigsigbol/és versensigbol predi
 káltak az Christusit/nifit fediglen io akaratire és. Az tit fediglen
 versensigbol hirdetik az Christusit/nem tisztán hirdetik/tit azt al
 tál hog út euel az en fogsagimban nagubb sanarusagot hozzanak
 en ream/nifit esmeglen beretetbol/tit tuggat hog az euangelium
 nak oltolmára vetettenek legen enghemet. Mert mirzoda? De ma
 ga akar minoden legen/akar bin alatt s akar igassagnak általa ho
 az Christus hirdettetik / és ezen örülok mostan / sóg ez vtan és
 örülni fogok. Mert tudom hog ez úduössighemre lifen ennekem az
 tú imadsagotnak általa/és az Jesus Christusnak lellinek általa
 mellek ennekem bolgáltat/az en városom/és reminsighem berint
 hog semmi dologban meg nem bigenültetem/hanem milippen min
 denkoron tüttem azonkippen mostan és minden sabadsagual valo be
 siduel fel magastalcatik az Christus az en testemben/ akar illek
 s akar hallak. Mert ennekem íletem az Christus/és halalom né

sig hog ha isnem törtint az testben/ez gömölczre az en munkam
 /es mit valassak magammal nem tudom. Mert meg borit en
 nemet ez két dolg. Kiuancok az testi el fakadnom/és az Zhs
 usual lennem/okual és nagual iobb. De az testben meg maradnom
 /és igbebb tú irettetek/és ezt bizonyual tudom/hog meg maradana
 leget/és mind tú veletel meg maradando leget/az tú garapon
 /és az hűnek örömeirt/hog az en bennem valo dirzeken
 /és nagubb túsiguel ki terieggem az Zhristus Jzusnak általa/az
 tú hozzatok valo meg terisemnek általa. Ezek attippen illetel
 /és berek között/az mint milto az Zhristusnak euangeliumához.
 /és akar akkoron mikoron közitekbe meget/ és túotót meg látal
 /és akar mikoron táuul vagot hallam tú felöletel/hog mind lilekuel
 /és mind akaratual egget vattot/eggütt vjuan bant/az euangelium
 /és hűte mellett/és semmiben meg ne rettenitetek az ellensighektú
 /és illdolog bizony azoknal veszedelmeknek oka/tünetek fediglen üduof
 /és kenek oka/és ez az istentül vagon/mert aiändik adatott tünetek
 /és Zhristusirt/nem ezak hog ü benne higgetek/hanem annak fe
 /és hog beueggetek és ü irette/vgan azon bay ütuásiof vagon ma
 /és nüt lattatok en bennem/és mostan és hallotok en bennem.

Masodik rife.

/és nakofairt ha mi vigasztalásiof vagon tünetek az
 /és Zhristusban/ha mi beretetnek vidamsága/ha mi
 /és bent lileknek közonsiguel valo volta/ha valami fönö
 /és rületes hűek/és iohot vadnak tú bennetel/és irgale
 /és sságok/ tellesigzitel be az en örömemet/hog egg lelki indulás.
 /és en tú bennetel/egg berelmetel legen/egg akaratual legetel/

egg értelmuel/hog valami fő:teret ne legen ver:ensignei általa/az
 mag hiu dúczói ignei általa/hanem lilieknek alázasos vóltañal ált
 la/eggitel mástolot ú maganál ielesbnel itille. Eggitel se nizz
 az oueit/hanem mindentek azt nizzre/az mellet egebelé. Ez lell
 indulás legen tú bennetek az mell az Xhristus Jhuiban es vala
 ki mikoron az istennek semiliben vólta/ nem aligta er:uel vú: t do
 lognak lenni ezt/hog istenhez egenló ligen/han:m ú magat úress
 tiug/bolgānak abrazattat vuiuñ fel/es embereketne: halonlat ossagō
 ban beherteték/ es tipe berint vj leletteték/mint egg ember/ me
 alāzo ú magat/en:pedelmes luin mind az halā:iglan/ az halā:ig
 lan fediglen/ mellet az kerest fāñ beue) e. Annakolairt az isten en
 magōñ fe: i magasztalā útet/ es oll neuet ada úneki/ mell minden ne
 net felette vagon/hog az Jesus neube minden tērd meg haitlo
 mind mennieketnek/ s mind földieknek/ s mind föld alatt valokna
 tērd/ es minden néio vallást tegen/hog az Jesus Xhristus vr
 az afa istennek tistessigire. Annakolairt en berelmes afāmsia
 mikippen mindenkorōñ enghettetek/nem ezal mint az en ielen li
 temben/hanem mostāñ az en táuul litemben/ tegetek munkat az
 tú údu:ssigetekben/ filelemuel es retteghisul. Mert az isten az
 tú bennetek ereis mutatta/hog mind afariátok/ s mind be tellesiz
 tel:io afarat berint. Mindeneket zugodāsok nélkül tegetek/ es ven
 fedisek nélkül/ ollak legetek hog sent tú fe:öletet ne panaszolodhass
 es tistat/ es mint istennek fia/ kivet senti meg ne fedhessen/ az
 nem igaz/ es vishā fordult nemzetisignei főzotte/ kik főzött vil
 gossagot tegetek/ mint az vilāgot ez vilāgon/meg tartuāñ az illetne
 besidit/hog diczekedhetem az Xhristus napian/hog hīaba nem
 tartam költem legen/ sem hīaba nem munkalottam ligen. D: b

igaz binte meg áldoznak és engemet az tú hűtötöknek áldozatának
 felette örülök ranta/ és egetembe örülök mind tünettek. Ennekofa
 irt kediglen tú és egetembe örültök ennekem. Reminlem kediglen
 az Jhesus & hrisztusban/hog en az Timotheust róuid údon tú hozzá
 tot fogom földeni/hog en és vig búel leget/meg értuin mi állap
 ban legetek. Mert senti ninczen ki en velem egenló lilekuel ligen/
 ki illen igazán viselle gongát az tú dolgoztat. Mert mindenek
 az ougit keresik/nem azofot/az mellet az Jhesus & hrisztus. Zug
 gátok kediglen az ú io voltát hog mint egg fiu en velem/mint affas
 ual szolgálatot tútt ligen az euangeliumban. Ennekofairt reminlem
 hog ezt tú hozzátot fogom hozzátni/legottan mibelen az endole
 gaimbosz látandok. Reminsigbem vagon kedig az istenben/hog en
 magam és róuid údöben tú hozzátot meget. De bússigbes dolognak
 ilim/hog tú hozzátot hozzássam az Epafroditus afasiut/ és ki
 ennekem társom/és kiuel eggütt vitez kedem/ki tünettek apostolok
 ki ennekem az en bússigbemben szolgál. Mert ighen kuan vala tú
 tötöt mind nátan/bomoru kedvú liuin annakofairt hog halloztátok
 volna/hog ú betegsigbe esett volna. És bizón az hog betegsigbe esett
 vala/vg hog halálához közel volna/de az isten meg föörüde ranta/
 és nem ezal ú ranta/banem en rantam és/hog egg fändalmamon
 más fändalmam ne volna. Ennekofairt forgalmat osságual földim
 el ütet/hog mikoron látangátok ütet/vyonnan örülletek/és ennekem
 és feusebb fändalmam legen. Ennekofairt fogaggátok io kedvel üt
 tet az or istenben/minden örömuél/és azofot berzületben tarzá
 tot/ki efféle emberek. Mert az & hrisztusnak dolgozait igaz halála
 hoz közelegett vala/illetuel nem gondola/hog be tellesig ené azt az
 mi meg vala bússobbüluin/az tú en hozzáam valo io mieltedistek
 ben.

Uz' Filippibelleknek s'ek Sarmadik r'ek

Anak ut'anna as'ams'ia' örülletel az ur' istenben. Va-
 gan azonokrul irnom t'unktel/en bizem nem refiela-
 lem/ t'unktel kediglen bator dolog. T'auost' assatok
 el az ebelet/ t'auozt' assatok el az gonos' m'uckeket/ t'au-
 ozt' assatok el az el metelt n'ipet. Mert mu' magunk
 vagunk az korniul metelt n'ipet/ ki lelkunkuel t'istellul az istent/ es
 az Z'hris'us Z'esuban diczekedunk/ es nem bizunk az testben/ tol-
 lehet en bizom az testben es. Ha valaki eg'eb lattatik bizni az test-
 benven inkabb bizom. Korniul metelinel enghemet nol'zad napo'u
 Nemzetis'ig'hem berint az Z'srael n'ipe kozz'ol valo vagok/ es az Be-
 nitominnal agazattabol/ Sido vagok az Sidok kozz'ol/ az toruin be-
 rint fariseus vagok/ istenhez valo berelmem berint/ az eg'g h'az bel-
 n'ipet h'aborgatoia luk/ az toruinbeli igazulas berint/ ol' valik ki
 fenki meg nem feddhet vala. De az mell' dolgok emekem h'as'nomra
 valanak' azokat az Z'hris'us'it k'arnak al'it'am. Sog' annal felette
 mindeneket k'arnak al'itok lenni az Z'hris'us Z'esus'nal az mu' vrunk
 nak esmeretinel fels'ig'hes volt'ait/ kiirt mindeneket k'arnak al'it'ik
 es og' tartok mint el vetett allatokat hog' az Z'hris'us'it meg' heritem
 es hog' u' benne o'lnak talaltassam/ ki az en meg' igazulasomot az'
 toruinbol nem vallom/ hanem az meg' igazulas'it vallom/ mell' az
 Z'hris'us'ban valo hut'nek altala vagom/ mell' az hut'nek altala/ isten-
 eul valo igazulas/ hog' meg' esmeritem utet/ es az u' fel tamadas'as-
 nak hatalmassagat/ es az u' sanarus'ag'hiban valo kozos' voltomok
 em'iferon' egenlo' abra'zatu' listek az u' hatalahoz/ ha valami k'ippen
 az hatal'at'nal fel tamadas'ara iut'passat/ nem hog' meg' fogtam vol-

az mire úgfezem/ adag immāran fogatkozās nélkül legel de
 orān vagol/ ha meg foghatnam/ misippen az Christus Jes
 sul meg vagol fogva. Atamfiai/ en meg nem aligom hog meg
 terem legen az mire úgfezem. De ez egg dolgon vagol hog az or
 t el felezzem az melleket hatra hattam/ es azokra erofoggent
 mellek elottem vadnak/ az fel tult zil berint lietek menni az
 hristus Jelusnak általa/ az istennek mennei hivatalanak diadala
 ara. Annakofairt valamēn fogatkozās nélkül valok vagunk/ is
 értelemben legunk/ es ha mit kulomben értetek/ ezt es meg te
 ti iouendore tunettek az isten. De maga az mit meg nertunk ara
 egg igaz mutato mirtikuel kifullunk/ hog egenessig legen korot
 nak. Atamfiai egetembe enghemet louessetek/ es vegitel iol ehetek
 azokot/ az kil elkppen tarnak/ misippen en tunettek pildaul van
 k. Mert nag sokan tarnak kulomben/ kifrul galorta boltam tunel
 /mostan kediglen siruan es holok/ kil az Christusnak euangelus
 nak ellenfighi/ kilnek az u vighet vesedelem/ es kilnek istenek az
 on hasok/ es kilnek az u diczekedisek az u galazatos voltokban va
 g/ kil ez az ez földiekre viselnek gondot Mert az mu natas iletunk
 menhelben vagon. Ebbol variul es az mu uduozntontot az or
 sus Christusi/ ki mas birre változtatta az mu ala valo testine
 /hog azt tege/ hog egg abraza tu legen az u meg durzoult testi
 / az u tehetisge berint/ melluel egebeket es mindeneket u han
 talma ala vetbet

Dege diē rīš

Annakofairt en berclmes es liuanatos atamfiai kil
 ennekem oromem/ es coronam vattok/ elkppen mas
 raggatos meg berclmes atamfiai az or isten hūss

R ij bca

23' Filippibelieknek ire

ben. Kirem az Quodias/ es az Synthiget/ hog az or istenben es
 masual egenesek legenek. Kirek bizoni tghedet es io igat
 felem/ lig seghicziguel az asponofnak az euangeliumban/ kik ve
 deleben forganak en velem/ az Kelemenuel/ es egebetuel es
 kik en velem egetembe munkalodanak/ kiknek neuet az ilo konu
 vagon. Orulletek az or istenben/ mindenkoron/ es esmeg monda
 orulletek. Az tu io voltotok niluan legen minden embereknek. Az
 or isten kozel vagon. Semmi dolog felol forgalmatosok ne leget
 hanem mindenben/ imadsagban/ es hala adasual valo konorghis
 az melleket kirtel/ ki nilotkozsanak az istennel. Es az istennek k
 sighe/ mell minden ertelmet felul mul/ meg orizi az tu bucite
 es az tu ertelmeiteket az Iesus Xristusnak altala. Fouabbā at
 fia az okrul legen gondotok az mell dolgot igazat az mellek tiste
 gheket/ az mellek nem hamissat/ az mellek tista dolgot/ az mel
 alkalmatosok/ az mellek io neuik/ es ha mi io bagos/ es ha mi die
 retes dolog vagon arrul/ melleket meg es tanulatot/ es el es vū
 es hallatot/ es latatot es enbennem/ ezeket tegitek/ es az bife
 nek istene lisen tu veletek. Ighen orulik kediglen az or istenben.
 immaran vighetere meg oregbule/ es vnonnan erot vūn/ az tu
 felolem valo forgalmatosagtok/ az dologban az meliben forgalm
 tosof es valatok/ de alkalmatosagtok nem vala hozza/ nem h
 az en busfighem berint hollak. Mert en meg tanultam az ok
 meg elegyednem az mi ennekem vagon. Tudom ala valo kippen
 gamot viselnem/ tudom fellebb es magamot viselnem/ minden
 es minden dolgotan tanufagot vuttem/ tudok mind meg elegy
 ni/ s mind ehezni/ s mind busfigben lenni/ s mind busfighet senuet
 Mindeneket tchetek az Xristusnak altala/ ki engemet meg e

Írt. Demaga iol tútót, hog egetembe ríbeset lútót az en sañarulás
gomban/ mert tuggátok tú es Filippibeliek az en predikállásomnak
kezdetiben/ mitoron Macedoniabol el mennit/ egg eggházbeli nipi
sem tün egetembe valo seghizighet ennekem/ hog valamit ada
na/ auag en es valamit/ vennit / hanem ezaf tú kiuáltkippen.

Mert mitoron Tessalonicaban volnit es / nem eggher külditek en
nekem az mi búlig vala/ nem hog aiándikot kiuánnát/ hanem ká
arom tú irettetek/ hog bú gómólczótól legen. Demaga mindenk
elghet vül tútúletek/ es búligben vagot. Be telim minet vtánná
el vüm az Szafroditusul azokat az melleket küldöttetek vala/ mell
az istennél io illatot rísen/ es mell úneki kellemetes / es kedues ál
vázat. Az en istenem kediglen be tellesíti tünektek valami búlsigetek
rísen/ az Jesus Zhrisufnak általa/ az ú kardagfághi berint/ mell
vág felsiguel vadnak. Az istennek kediglen/ es az mú atánknak de
ziret legen mind öröktön örökte. amen.

Rököntetek
minden henteknek kít az Zhristus Jesusban vadnak, kököntek tú
éktek az asafiat kít en velem vadnak. Kököntek tünektek mindent
mentek telesben kediglen kít az ezafárnak házabeli nipi közzöl vad
nak. Az mú vrunknak az Jesus Zhrisufnak kedue legen tú veletek
mindentekuel. Amen.

Ez leuel Romából kele Szafroditus által.

Az Szent Pál leuelünek

értelme/ mellet az Zoloffbelieknek írt.

3 Zoloffbelieknek írt az leuelet írta Szent Pál
nem látta vala. Mert más apostolnak predikállás
sóra fordultanak vala az Zhristus hártre. Ez

nige

nipek vñ felette tghen valana az hamiss apostolok / es ezert
úgeleznek vala / hog úfot goncs tiuelghisbe entenek / goncs tann
fagolnak általa / es erre tanntal vala úfot / hog az isiennek fi
nem volna az údvössignek oka / hanem az angaloknak általa volna
menet az ata isienhez / es hog az isiennek fia ez vilagra el nem iút
sem el nem tüne / es ezt etvel bizonyítal vala / hog az o testiamen
tomban es mindenek az angaloknak általa folgaltattanak legen k
Touabbā az Sido töruint / es az pogān bölczesignek hiāba valo t
Domānat egbbe eluegítik vala az Christus tudomānaual. Sze
tartanak vala nimelleket az töruintel paranzolatiban / es hiāba v
ho isieni filelemuel tisztelit vala az napot / es az holdot / es az ez
lagot / es egéb teremtet allatokat / mellesből ez világ vagon / es
ra tanntal vala úfot hog úf ezeknek kötelestig alatt tartoznának h
gálatot tenni. Annakofairt efelbe tutatta úneket az keresken h
sót / az mellet fel vüttenek vala / meg mutatuān úneket / hog val
mit ez ideig hertenek volna / nem az angaloknak általa hertik voln
hanem az Christusnak általa / hi az angalokat teremte / si ezak ú m
ga volna az eggházbeli nipeknek fete / azirt az údvössig sentitü
gebtül ne legyen hanem ú tüle. Inti touabbā úfot fogalmatoson / be
az hamiss apostoloknak nagfagos befidenek / es hozugsagolnak
sala ne enghednek meg ezalantni ú magokat / es touabbā semmi e
uelghisbe magokat ne enghednek elni. Vighezetre inti úfot keresk
inti iofagos müelked: tekre / kualetkippen meg iruān minemúnek l
ten lenni az felesignek az ú firijhez / minemúnul kellen lenni az fi
nek az ú felesighhez / minemúnul kellen lenni az afanak az ú fi
hoz / minemúnul az fiaknak az ú atokhoz / az folgálnak az ú
tolhoz / az vralnak az ú folgaitokhoz.

22 Szent Pál

apostolnak levele / mellet

az Kolossabelieknek irt.

1. Első r. 1.

22 Pál ki az istennel akarattának általa az Je-
sus Christusnak apostola vagok / es egerembe az 22
motheus atasiu. Irut ez leuelet azoknak kik Kol-
lossban vadnak / es kik az Christusban bentek / hito
atasiak. Kiuannul tünettek az istentul / az mü as-
tántul / es az or Jesus Christustul / az istennel keduit es bitcsighe
Halat adunk az istennel / es az mü vrunknak az Jesus Chris-
tusnak atának / mindentoron tú felöletet / miforon imadságot ti-
sünk / mert meg hallot az tú Christus Jesusban valo hitötököt /
es minden bentekhez valo szerelmetet / mellet tistek az reminst-
sirt / mell meg vagon szerzuin tünettek az menn orságban / mell-
tül az euangeliumnak igaz besidinet általa először hallottatok vala
mell euangelium tú közitkebe es el iuta / mikippen mind ez eghis-
vilagon es gömölzöt tisen / mikippen tú bennetek es / az naptul
fogua / mell napon meg hallatot / es meg értetek az istennel kedue
az igassagnak általa. Mikippen meg es tanudatot az Epafrastrul
ki münelünk szerelmes bolga tarsunk / ki tú irettetek az Christusnak
bitcsighe bolgalatot tisen / ki meg es besillg münelünk az tú lilek-
ben valo szerelmetet. Annakofart mü es mell naptul fogua hallot

Ha meg

213' Colosse belietnek srt

meg nem sünink imādni tū itereket/ es firni az istentul hog be te
 leseggetek az u akarottanak e' mēretuel/ minden tudomanual/ es
 lelki bölze/ iguel/ hog eg iartatol mint milto az or islerhez / te
 mindenestul fogva kellemeteket legetek/ gōmōlczōt tuin mi
 den io rzelekedetben/ es neucleduin az istennek es i' eretiben/ min
 den eruel meg erōssōduin/ az u dūr zōl igbinel hat almōssāga s'erin
 minden tūrisre/ es orōmuel valo bifehighes s'enuedisre/ hālat aduā
 az afa istennek/ ki azt tiue hog eleghet lenniak az benteknel orōb
 g'eknel ri. es voltāra az vilagossagban/ ki/ ki vūn mūntōt az sōtt
 g'eknel hatalmābol/ es az u s'erelmes si'ānak orōgaba hozā/ ki a
 tal vāgā vālelāgūn/ az u pire hullasānak āltala/ es tūneinknel bē
 ezānatta/ mell tiu az lāthāatlan istennek ābrāzatta/ minden t
 remtett āllatnak sōzōtte ellō s'ulōtt/ miuel hog u āltala t'remetetini
 mindenek/ mellet az mennelben vādna/ es mellet az földōn/ min
 melletet lāthāat/ s' mind mel'eket nem lāthāna/ akar s'ētes or
 g'olot legenek/ s' akar vrasāgban valot/ akar feidelemfighen v
 lot/ akar hātalmasāgban valot. Mindenek u āltala/ es u be
 ne' teremtettenek/ es u minden āllatoknak ellōte āllatta s'
 rint vāgā/ es mindenek u āltala vādna āllando āllapāthar
 es feie az egg hāzbeli nipek testinek/ ki minden āllatoknak
 terzete/ ellō s'ulōtt az hālottaknak fel tāmādāfaban/ hog u
 gen mindenekben ellō. Mert u benne lūn kellem
 tes az afa istennek/ mind ez egpiss āllatoknak telles voltat ilni
 es u āltala u magānak mindeneket meg engheftelni/ bifehig
 hozuān vāgā azon ātal/ mind kik az földōn vādna/ s' mind kik
 az mennelben/ es az u virinek āltala/ mellet ki onta az kerest fa
 valo kin s'enuedisiben. Tū es kik righentē el ideghenūtetek vala az
istentul

isten:ül / és aharatokat ferint aienfighi valarot az gonof rzelede
 etben / n:ostan meg engestele az u tesiben mellet halalra ada hog
 pentz tenre tusolt / és ollanokfa / kilet senki meg ne feddhesen / és
 u elotte bunteleneltz. Na az hutben meg marattok / meg fondaltat
 uan / és alhatatojon / és ki nem indultok az euangeliumnak remins
 ghibol / az mellet halottatok / mell predikaltatott minden teremtet
 allornak kozotte / mell az eg alatt rogn / mell euangeliumnak pres
 bitallafaban en Pal folga vagok.

Mosianorulot az tu irettetek valo sanarusaghimon / és be toltom
 az en tessiben az Xhrisus sanarusagbinak maradit / az u
 tesseirt / mell az egg hartzeli nip / mellnek en Pal folgaia lut /
 mint az isten el vigeste vala ez dolgossagot / és enretem ada
 hog be toltzem tu kozottetek predikaluā az istennek ighit / az
 isteni titkot / mell el vala renytetuin orokiul fogua / és minden nema
 gesighektul fogua. Mostan kediglen meg nilatkoztat az isten az
 u ben:inek / az kilet akarta meg telentent / mell igben nagok leaenet
 az isteni titoknak durzofighe / és kardaglaghi az poganoknak kozota
 r / az Xhrisus tubennetek / az reminsignek durzofighe / mell
 Xhrisusi mu predikallunk / intuin minden embert / és tanituan
 minden embert / minden bolczesigben / hog minden embert fogara
 ozas nellul valo tegunt az Xhrisus Jესusban / mell dologra es
 totdom és / kitalkoduan vgan azon istennek erre berint / mell en ben
 rem maact telent az u hatalmas voltanak altala.

Masodik rize

Mert azt akerom hog tuggatok mene fogalmatossaz
 gom legen tu rulatok / és azofril kilt Ecedricaban vad

Ha. ij

nak

nak. es mind azokrul / kik engemet semil berint nem lattanak es
 estben / hog az u buot vigasztalasi vegen / mikoron az beretiben es
 be foglalua lendnek / es minden bizonal valo hitelnek értelminek
 kardagagaban az istennek / mind az atanak / s mind az Christusnak
 titkának esmeretiben / kiből el rentuin vagon minden retek berit
 valo istent boldzeleg / es tudomán. Ezt kediglen azirt mondom ha
 valaki tutofot meg ne czallon hiteto befiduel. Mert iol lehet te
 tem berint tauul legel / de maga lellem berint tu veletek vagot / oru
 uin es latuan az tu ileteteknek rend tartasat / es az tu Christusba
 valo hitotoknek ipp voltat. Annakofairt az mikippen meg tanul
 tok az Christus Jesust az mu orunkot / az onkippen u benne iariat
 gukeret veruin u benne / es az hitnek általa u benne fel ippuluin / es
 meg erossuluin / mikippen meg tanitának tutofot buoldouin az hi
 ben hāla adāual. Meg lassatok hog valaki tutofot meg ne pred
 lon / pogānboldzelegnek / es hiaba valo czalard tudomānak általa
 mell embereket berzise berint vagon / es ez vilaghi teremtetett all
 tokrul / es nem az Christus berint. Mert u benne lafozik az iste
 signek u teltes volta test berint / es be tellesztetek u benne / ki min
 den friedelem signek es hatalmassagnak feie / ki által kornul es m
 telleditek / oll kornul metelisuel / mell kezek nélkül lipen / mikoron
 vetetek az bunoknek u testit / husat / az Christusban valo kornul ma
 telledisnek általa / kik u velek egetembe el temetteritek az keresztes
 nek általa / mellben egetembe u vele fel es tamadatok az hitnek al
 tala / mell által az isten ereit mutatka / ki fel tamastā utet halotok
 ebol. Tu es mikoron megholtatok volna az tu buniteketnek / es testet
 zeteknek miatta / mell kornul meteletlen vala / u vele egetembe meg
 eluenyee / meg borzātuā nekünk minden buncinket / es el kenuin

az mü ellenünk való kézi irási / mell ellenünk való münckünk az tör
 utnnek paranczolatnal általa / és azt el viue köz rólunk / és az ke
 rebe fához fegez e / és az pokolbeli hatalmas fejedelmeket meg foße
 uan mindeneknek láttára görzedelmet vün azokrul / ú magának álta
 la. Annakofaire senki tútokot ne itillen itelben / auag italban / auag
 údnepnek valami risiben / auag az vn holdnak napiában / auag az
 fombatoknak napiában / mellet következendő dolgoknak árúta / de
 az Chriftus teste. Valaki az diadalmat túletet hánt hándiual
 el ne vege az angaloknak alá való voltoknak / és nem igazán való tiß
 teliseknek általa / keuilen táruan azokban az melleket nem latott / ha
 ba fel fualkoduan az ú testinek értelemitül / és az füt nem biruan /
 mell fütül az eghisß testi az eggbe ereßtiseknek / és eggbe foglaláso
 nak általa eggbe alkottatuan / és eggbe ragasztatuan / neuedisít vñ
 þenollt neuedisuel / mellet az isten ad. Annakofaire ha meg holtatok
 az Chriftusual / és ki holtatok ez világhi teremtetett állatokból / mirt
 foglalt attok meg emberi törüineknek miatta / mint ha ez világhi ile
 tet viselintek? Ne illessed / ne kossollad / és ne irteßsed / mellet mind
 el vesnek e vol hog gonosbul ilnek velek / az embereknek paranczolat
 toknak / és tanusagoknak mi uolta þerint / mellet beßid þerint búlze
 signek þinit viselik / nem igaz isteni tißteletnek általa / és lilnek
 aláztatos voltának általa / és tesinek meg sértisinek általa / nem va
 kami tißteletre / sem az testinek megeleghitísinek általa.

Sarmadik ris

Annakofaire ha az Chriftusual egetembe fel támat
 tatok / az mennet dolokra hiegetmez zetek / holott az
 Chriftus vagon az isieneñ jobb felöl ú uin. Az men

Neki dolgotra veselletek gondot / nem az földietre. Mert meg boltat ok
 es az tu ilettek el vagon rentetuin az istenben az Zhrisuiual. Va
 lamikoron az Zhrisius az mu iletunk meg ielenendik / akkoron tu
 es u vele egetembe meg ielentek az durzóságben. Annakofairt iltis
 set meg az tu ez földi tagaitokban az bünöföt / az paráznaágot /
 az fertelmességbet / az nima bünt / az gonoskivánágot / az fölvino
 sághet / mell bákián imadás / mell esküle bünökirt az istennek harag
 ja az so fogadatlan fiaira sokot túni / kiknek közötte iartot vala ene
 nek elötte / misoron ezekben iltitel. Mostan kediglen tu es táuoz
 eassiatok el mind ezeket / az haragot / az lilékben valo dübössis
 ghet / az gonoságot / az átkozodási / az itelen besidet az túbas
 zokból / Zggitel az mástoknak ellene hamiss besidet ne mongon / mi
 nek vtánna se veskezitek az o emberből / es az uzelekedetinek ellene
 mondátok / es on emberbe öltözitek / ki meg vniul az uesmeretire /
 es az u ábrázatára / ki üet teremte. Holott sem Görög ninzen
 sem Sido / sem kornül metelkedo nip / sem kornül metelkedis nél
 kül valo nip / sem idegben nip / sem Szepiábol való nip / sem fol
 ga állaparbeli ember / sem szabados rendbeli ember / hanem min
 denekben az Zhrisius minden. Annakofairt legetek öltözue mint
 istennek válastott nipi / es mint kentel / es mint kil. Berelmetesek
 vattok / könnörületes sübe / io erkölzbe / alazatoságba / kedidsigbe / ene
 gbedelmességbe / eggmásnal túruin / es zaggmásnal meg bozátuon
 ba valakinek valaki ellen panaszoklodása vagon / misippen az Zhris
 ius es megbozátata túnektek / az onkippen tu es. Mindeneknek se
 lette kediglen beretetbe / mell az fogatkozás nélkül valo dolognal
 kötele. Es az istennek bifestöbe diadalmat vegen az tu füentekben
 mell bifestige el es hiva az isten egg testben / es hálatatosok lege

tétel. És istennek befide laozzít tú bennetel nag búsiguel/ es m:re
 den bóirzesiguel. Tanjczátot eggmásti/ es inczítet/ es inellettet
 az or istennek az tú búiretben/ inellettuel es dirziretetuel/ es leiki
 inellettuel/ es ezeknek kedue legen. És valamit téndetel befidetek
 ben/ es titemintekben/ mindeneket az or Jesus neube tegetel/ ha
 át aduán az istennek es az atának ú általa. Tú felesigbet az tú
 kulandon firteteknek birodalma álatt legetel/ mint illik az or isten
 den. Tú firtet beressitet az tú felesigbetet/ es ne legetel mireguet
 valo befidüet ú ellenet. Tú irat/ engheggetek az tú ataitofnak min
 denekben/ mert ez ighen tellemets az or istennek. Tú atát haragra
 ne indjczátot az tú firtotot/ hog magot búókben bánatba ne es
 tel bit. Tú fogat mindenestül fogua engbedelmeket legetel azoknak
 az kik tünettek rest berint valo vraitot/ nem sembe valo fogálatot
 iuin/ mint ha embereket úgeleznetek magatokat telletni/ hanem bú
 teteknek egú úgúsigbiuel/ az istentül filuin. És valamit müeltetek
 tellettet berint tegitet mint az or istennek tennetek/ es nem az em
 bereknek/ tuduán hog az or istentül az örökisiget iutalmát vstítet.
 Mert az or Christusnak fogálatot. Az ki kediglen vitezit/ az vü
 teli az mie vitett. És ninrzen semilnek tekintete.

Degeedik ris.

 U vral az tú fogálatokhoz igassagual illetet/ es es
 genlösigbet rarczatot ú hozzáiot. Tuduán hog tús
 netet es vrotot vagon az menn orfágban. Szis
 netlen főörögietet az istennek/ es abban vigázraa
 tot hála adáual eaetembe/ mü irettunt es imádfoz
 zot. Hó az isten antot nisson münetunt az istennek befidire/ hog
 vieditálhassut az Christusnak titiát/ mellirt fogua es vadot/ es
 hog

23' Colossabelicnek írt

hog' ki ielenzem azt / mikippen' ennekem boldnom lés. Bölzen' v'
 felsitet magatokat azokhoz / kik az hűtnek túlúl vadnak / és az údóm'
 alkalmatoságát áron' és meg váltuan'. Az tú bebidetel mindenf'
 ron' kedves legen ú nálok / és bölzesignet' ize legen benne / hog' tugg'
 gátok mikippen' kellen' tünettek mindennel meg felelnetek. Mínden'
 en dolgaim felől bizonyossá tiben' tútót az Eyrbilus az en bere'
 mes atámfia / és ki az or' istenben' fogta társom / kik tú hozzátok be'
 ezátik / hog' meg tugga mit' ez eleleggetek / és meg vigasztalla az'
 sű bútetet az Onesimusual egetembe / ki híro' és berelmes atáfi'
 ki tú főzöletet való / ezet' mindeneket tünettek meg mondanak az'
 mi dolgok itt lisen'. Köpön' tünettek az Aristarchus / ki en velern'
 fogva vagon' / és az Marcus ki az Barnabasual atástu' germel' / ki'
 felől paranczoltam tünettek. Ha tú hozzátok menend' / fogaggátok'
 so kedvel' útet / és az Jesus ki Justusnak' híuattatik / kik az kórn'
 metelt nipel' főzról' való. Ezet' ezal' ú magok munkás társim' en'
 nekem az istennel' or' fagára / kik' vigasztalásomra lúnek' ennekem. Kö'
 pön' tünettek az Epafras / ki tú főzöletet való / az Christusnak'
 fogáia / mindenkoron' nag' fogalmatoságual' munkát' tuiñ' tú irtet'
 setek az ú imödséghiban / hog' alhatatosok' legetek / és fogakozás' né'
 sűl' való / és ollak / kik' be telletek az istennel' minden' akarat' fual'.
 Mert tanubizonyfaga' vagot' únek' hog' nag' fogalmatosfaga' legyen'
 sű rulatok / és azokrul' kik' Hierapolisban' vadnak.

Köpön' tünettek az berelmes Eufar'z oruos' doctor / és az Demás .
 Köpön' netek az atástiaknak / kik' Laodiceaban' vadnak / és ezet' főzöt'
 az Nymfanak / és az ú házabeli kerep' keneknek. És mikoron' tú'
 főzöttetek el oluastattátok' ez' levelet / tegítet' azt / hog' az Laodicea'
 ban' való' eggházabeli nipel'nek' és oluastassit' el / és az levelet az mel'
let

Laodiceabel írít / tú es oluaffatol el es mongatol ezt az Archips
 írnak. Éss hozzá az te fogalatodhoz / melyet fel vül az or isten
 n / hog azt be telleszed. Az en köpönetem ez en kezem
 ásanak általa vagón Pál keze. Emlkezzetek meg az en fogas
 omrul. Az istennek kedue legen tú veletet. Amen.

Romából költ az Eusebiusnak es az Onesimusnak általa.

Az Thessalonicebelieknek írt

első leuelnek értelme.

Ez leuelet írta az Thessalonice városbelieknek / kik
 az eggyer fel vült hűben anné alhatatosságual
 maradának meg / hog az nipelnek rantol valo hábo
 ruság titelit alhatatoson / es io keduel benuedit vala
 el az kik között ilnek vala / es az hamiss apostolok.
 Semmi intiseiuel el nem hanyathatának az euangeliomi tanu
 grul. Tuduán azirt bent Pál az hamiss apostoloknak gonosságot /
 az tanjtuánokot ú tulót fíltuin / mikoron ú maga úföt meg nem
 fogathatná / Timotheust küldé ú hozzáiok. Ki mikor meg tért
 lna bent Pálhoz / meg érte ú túle az ú hűben valo alhatatossá
 g / dicziri azirt úföt eből / halat aduán errül az istennek. Fouab
 i tanjta úföt külömbb külömbb kereskeni iofagos müelledetekre
 meg telentuin hog volnának ú közöttök kik mindenesül fogua meg
 ptal nem volnának minden buiaságotul / es kik tuñaságban iluin

és nem munkaloduan az egéb kereszteneket meg nevezitenek. Az
 kppen kít nyughatatlanok liuin meg háborintanak az egg házbeli
 peknek ezendessigben valo ileteket / kitet haggja hog meg seggen: F
 Fouābbā tanija azofot / es meg erőssiti úfót az hűben / az kít az
 első fel tamadás felöl az hűben meg elegghe erőset nem valana
 es kít az halottakat affipen siraftak vala mint ha el veftenenek v
 na / es nem v g inkább mint ha jobb állapatra multanak volna k.
 Valanak esmeglē kít vetekettenek vala ű főzöttöt az or istennek
 tolso ez vilāgra iouisinek napiarul / mint ha ezt meg tudhatnā val
 ki / es előspör meg mondhatnā / mell nap mindēneknek bizontalan
 de maga azt monga hog az nap hirtelen ű el / es mellett ember
 ingen nem vartak volna / hog minden sem pillantásban inkább k
 ket legunt :

az bent

2K Szent Pál

78

nak első levele/mellett

az Thessalonicbelieknek írt.

2. Első r. b. 1.

A Pál és Silvanus / és Timotheus írult ez levelet az Thessalonicében való egg házbeli népnek az aza istenben / és az or Jesus Christusban. Kiünniük tünettek az istentül az mü atanktul / és az or Jesus Christusul / az isiennek keduit és bilesigibit.

Pálát adunk az isiennek mindenkörön mindentek felöl emléketet tiuin tú rulatok az mü imádsághinkban / sünetlen meg emlekezuin tú rulatok az hütnek dolgairt / és az beretetnek munkáirart és hog meg marattatok az mü vrunknak az Jesus Christusnak reminsigiben / az isiennek az mü atanknak elötte. Tuggátok atámistai biker az isien beret az tú válastástokot / mert az euangelium / melket tú közöttetek predikállant / nem ezak befid berint lún / haniem an nak felette ezuda titelnek általa / és az bent lileknek általa / és sok bizonságnak általa / mitkirpen tuggátok minemiük voltunk tú irtettek. És tú követöink valátok münelünk / és az or isiennek / mikron be vütök az isiennek befidit / nag sok sanarusag senuedisuel / és az bent lileknek örömiuel / annira hog pildáiofra lütök mindeneknek itt Macedoniában / és Thaiaban az hütre fordulana. Mert tú köz köletet zendüle si az or isiennek befide / nem ezak Macedoniában

Az Theſſalonicebelieknek ir

es Athababan hanem annak felette el hata az tú istenben való hűtől minden helyen / hog süffig ne legyen münckünk o-lamir belünk. Mert ú magok befillik tú felöletek minemű be menisünk lútt legyen tú hozzátok / es mikippen fordultatok legyen az istenhez az báluar imadásokrul / hog szolgáljátok az iló es igaz istennek / es barnátok az ú fiát az Jesust az menni orfágból / kit fel támaszta halottaitól / ki meg ment müncköt az ióuendó haragtul.

Masodik rész

Mert tú magatok tuggátok afámfiak az mū tú hozzátok való be menisünköt hog rem lún hñaba való / hanem először nómoruságot es sanaruságot benueduim Filippiben mikippen tuggátok bátron ezeketdink az mū vrunknak seghiczighiból / hog predikállanok tú fözöttetek az istennek euangeliumát sok kifalkodásban. Mert az mū intisünk nem vala ezalárdágból / sem tistáság nélkül való dologból / sem alnalságból / hanem mikippen tonak lelt vala müncköt az isten / hog az euangeliumot mū reánk bizná / alkippen bölunk / nem vó hog embereknek kellestük magunkot / hanem az istennek / ki az mū búuünköt látta hog igaz. Mert bizonság ebben az isten hog soha nem forgottunk bizelkedő befid berint / mikippen tuggátok / sem hog telhetetlensigneit alkolmatosságát keresnők / sem emberektől nem keresünk dicziretet / sem tú túletet / sem egebeztől / mikorönberzületben lehetnink / mint kit & hristusnak apostoli volnánk / hanem enghedelmesek valánk tú fözöttetek / azonkhippen mint ha egg danka tartaná es neuelné az ú fiát / ekhippen nag beretetuel liuin tú hozzátok kellestük berint liuánstul vala adni tüncket / nem ezal az istennek c

angeliomat / banem annaf felette az mü lelkünföt es / annafoká
 re hog beremetefel lútót münetünk. Mert meg emlekezhetet az
 amfiai az mü munkánkrul / es verjékünkül. Mert nel es napual
 munkaloduán predikállok tú közzötetef az istennek euangeliomat
 okáirt hog valakinek tú közzöletet neheffighire ne lennink. Tú fe
 iglen vattot bizonsághink / es az isten / mell tiftán es mell igazán
 s vitéf nélkül forgont tú közzötetef / kif hütre fordultatok vala mi
 ppen tuggátot hog mindentefhez igaz vgan voltunk / mint az afa
 zú fiahoz . Felette igben kiruín túrófót / es vigasztaluán hog v
 rnátot / mint az istenhez milto volna / ki az ú orfágába / es dúczó
 ghire hiutt volna túrófót. Annafokáirt mü hálát adunk az istennek
 ünnetlen / hog mikor on el vüstitel igen mü túlunk az befidet / melle
 el az isten / anulltatot vala / nem embereket befidit vútót el / has
 em istennek befidit / mint igazán vala / ki ereit es meg mutatta tú
 nnetel huetben. Mert tú amfiai / az istennek eggházbeli nipi
 t lútót követoi / kif Sido orfágban vad iak az Zhristus Jeshubane
 mert vgan azonokot benuettitel tú es azoktul / kif az tú tus
 ydon agazattokból vadnak mikippei mü es az Sidoktul / kif mi
 open az or Jeshu es meg ölel / es az ú profetait / azontippen münz
 t es háborgatának / az istennek es nem lelletik magokot / es mina
 m emberefuef ellenlednek / kif ellent tartanak münetünk hog az
 gánoknal ne predikálunk / hog úduözültenek / hog mindenkoron tob.
 t rafianak az ú bünökre. El iú kediglen azokra az harag el vigré
 Rú kediglen amfiai meg fogatkozuan tú nálatok nélkül egg ide
 len semisünk berint / nem búuunk berint / felette igben úgekez ink
 ta hog semisünk berint meg láthatnánk túrófót nag liuanfágs
 . Annafokáirt akaránk tú hozzásot menni / liualtippen en Paf

Az Thessalomebelieknek írt

hem eggfer / lem fétfer úg: kezim ezen de ellenünk álla múnél
az satan. Mert mell az mü reminsigbünk / auag örómunk / au
dirzekedisünknek koronáta / nem tú es vattoki / az mü vrunknak
Zelus Zhristusnak előtte / az ú el íoueteliben? Mert tú vattok
mü dirzekedisünk / es örómunk.

Sarmadik rix.

Annafoairt miforon touabbá el nem benuedhetnöl
ionak lattatek múnélünk / hog Athenasban mü magu
vesteg lennink / es el bozátok az Timotheusi az m
afankfiat / es az istennel bolgáiat / es ki az Zhristu
euangeliumában az mü munkánknek seghitöie / hog meg erőssíte
tútót / es meg vigasztalna túót / az mü hütünk felöl / hog vala
meg ne háborodngk ez mü sañaruságpinkirt. Mert tú es tuggá
tok hog erre vetettenek múnköt. Mert miforon tú nálatok volna
meg montuk vala tünettek / hog íouendöre sañaruságot benuednink
mifippen meg es törtineg / es tuggátok es. Annafoairt en es t
uabbá el nem benueduin / azirt bozátik tú bozátok / hog meg e
márnin az tú hütötöt / hog valamifippen meg ne kisirtett vol
tútót az lirtó / es hog az mü munkánk hñaba való ne lutt volna
Az mi narón kediglen miforon az Timotheus mü hozzánk tútt
na tú túletek / es meg befillete volna múnélünk az tú hütötöt /
ferelmeletek / es hog mü rulunk mindenkoron io emlékezetet tege
es hog tiuantok múnköt latni / mifippen mü es túót / annaf
irt oiaftalási vünk afamfiat tú általatok minden sañaruságunk
l. / es bútsigünk felöl az tú hütötöknek általa. Mert melstár
lunk / ha tú erőssén álltok az or istenben / mert minemü hála ad
tepetünk az istennel tú felöletek minden öröminsrül / hog tú felölet

örülünk az mi istenünknek elötte/nel es napual/felett/ igben imad
 kozuán/hog semiletet berint meg lathassunk rútófót/ es hog be tel
 leshessük azokat/az mellet meglen az tú hátótóthöz tartozna
 az isten fediglen/es az mi atánk/ es az mi vrunk az Jhus & bri
 sus vilell/ az mi vrunkót tú hozzatol. Rútófót fediglen az or isten
 búólkódótté/es bújghelelté tegen az tú eggmasztohoz valo beretes
 ben/es mindenekhez valo beretesben/azonkippen múnkót es tú hoz
 zatol/hog meg erősnre az mi búeinket/mellet sent meg nem fed
 het az bent iletben/az istennel/es az mi atánknal elötte/az Jhus
 Zhrisufnak az mi vrunknal/mind az ú bentuel valo el óuifiben.

Regedit rüß

Annakofairt afamstai/ vigre kirünk rútófót/ es in
 tünk az or Jhus Zhrisufnak általa/hog mikippen
 tanusagot vútót mi:ülünk mikippen kellen tünettek
 forognotok/es az or istennel magatofot kelletnetek
 og naponkid infabb neuteggetek. Mert tuggátot minemü tanusa
 ot adánk tünettek az mi vrunknal az Jhusnal általa/Mert ez az
 lennel akaratta az tú bentfighes ilettek/ hog meg tartoztassatok
 magatofot az paránalkodástul/es hog tugga tú főzöletet minden
 az ú edinit birni bentfighes iletuel/es tistessiguel/nem istelen fiuar
 igual valo indulatual/mikippen az pögánok/es az lit az istent nem
 mērit/valaki meg ne nomornre/es meg ne zalla az dologban
 ú atafiat/ annakofairt hog az or isten mind ezekrül bossut áll/
 mikippen ennel elötte es meg mondok tünettek/es biz onlagot tünk
 la. Mert nem hiva múnkót az isten fertelmessigre/hanem bent
 etre. Annakofairt az li el veti nem embert vet el/hanem az istent
 az ú bent lellit ada tú belgetek. Couabbā az afafint beretesrüd nin

22 Thessaloniebelieknek ír

zen büfígetek hog íriat tünettek. Mert az ísten meg taníta tító
 fót hog eggmáfi beressítek. Mert meg es típítél ezt minden aca
 fiakhoz / kít egbíff Macedoniában vadnak. Xírúnt kediglen tító
 fót a sámfiat hog az io ílesben naponkíd íntább búólkó ggetek / es
 zen legetek / hog nyugodalmasok legetek / es tulandon dolgotokban teg
 tek munfat / es az tú tulandon lezeitekuel munkáloggatók mikippe
 meg hágok tünettek / hog típíteffiguel vísellítél tú magarokot / az
 lúl valóhoz / es hog semmire tünettek büfígetek ne legen. Men
 akarom kediglen hog tudatlanfágban legetek azoknak felóle / kít el d
 guttanak / hog ne keseregietek / mikíppen az egebet / kínek remins
 ghet ninczen. Mert ha híffúf hog az Jésus meg holt / es fel t
 madott / ezenkíppen az ísten es / azokot / kít az Jésusnak általa el r
 guttanak / elő hozza ú vele egetembe / Mert ezt mongúf tünettek
 az vr ístennet befíúdíben hog mú kít ílól lífúnt / es az vr ístennet
 íouetelire maradunk / elól nem víffúf azokot kít nyugodnak. Mert az
 vr ísten le áll az menhorfágból az archangálnak íntíkiuel / es
 úáual / es az ístennet trombitáíuál / es az halottak támadnak el
 főr fel / az kít Xhrístusban holtanak meg / annal vtánna mú kí
 lól lífúnt / kít maradítok lífúnt azokual egetembe fel ragattatunk
 fódókben az vr ístennet eleibe az égebe / es ezenkíppen mindenkör
 az vr ístenuel lífúnt / annalokáirt vígháftallátok e eggmást ez befí
 deluel.

Stódié ríff

Quábba a sámfiat nem búffíg hog tünettek íriat a
 údótrúl / es az údókné ríffítúí. Mert tú ílíuán t
 gátok hog az vr ístennet az napia azonkíppen fog
 íúns

Mint mint az orvó iel. Mert mikoron ezt mondāngāt/mindenek
 bifeſigben es batorſagban vadnak/alkoron iu reārof az nag hirt es
 men valo veſedelelem/mint az ſulifben valo ſandalom reā iut az
 merhes aſſon emberre/ es el nem ſaladnak. De tu atāmfiai nem
 vattok ſotifigben hog az nap hirtelen tu reārof iuſſon/mint egg orvó
 Tu mind nāian vilagoffagnak vattok ſiai/ es nopnak ſiai/nem va
 munk ijnek/sem ſotifignek ſiai. Annaſokāirt ne aloggunk mint az e
 tebek es hanem vigāzzunk/ es iozanok legunk. Mert az ſik aloſ
 nak/irzaka aloſnak/ es az ſik riſegheſkednek/ irzaka riſeghek.
 De miu ſik az napnak ſiai vagunk iozanok legunk/ es reānk vegut az
 ſatnek/ es az ſeretetnek mellvoſat/ es az ſifalnak helin az ſuduſſig
 nek reminfighit. Mert nem arra vetett munkot az iſten hog az ſu
 aragiāt reānk indiczuk/hanem hog ſuduſſighunkot neriut az miu
 munknak az Ieſus Chriſtusnak általa/ ki meg hala miu irettunk
 g akar vigāzzunk/ s akar aloggunk ſ vele illunk. Annaſokāirt egg
 ſi iora inczitek/ es mindentek az maſtokot ippicze/ mikippen
 ſetek es. Kirunk kediglen tūtoſot atāmfiai/ hog eſmeretetekben le
 nek azok/ ſik munkalodnak tu kōzöttetek/ es ſik elōttetek iārof az
 iſtenben/ es tanntanak tūtoſot/ hog azokot nag tiſteſſigben tar
 ſatok/ ſeretetnek általa/ es hog az ſu munkaiokirt bifeſiget legem
 velek. Kirunk kediglen tūtoſot atāmfiai/ inczitek iora az ſertelen
 ſetueket- vigāſtallatok meg az ſilelmes leliueket/mellitok ſel az
 ſotleneket. Bifeſigheſek legetek mindeneſuel. Meg laſſatok hog ra
 ſi valaſinck gonofit gonofirt ne tegen. De mindenforon az ſi kōuſ
 ſetek az mi io/mind tu kōzöttetek egetembe/ s mind egetek kōzött.
 Mindenforon ſrūſſetek/ ſunetlen imādokoztatok/ minderektenhā
 aggatok/mert ez az iſtennel tu hozzatok valo akarcſa/ az Ie
 ſus

Az Thessalonicebelieknek írt

első Zbristiusnak általa. Az lelket meg ne oltozátok / az irás magat
százafogat meg ne vtállátok. Mindeneket meg lassatok ha iof / az
íot tarzátok. Mindentül magatofot meg tartoztassátok az mi g
nosz pint mutat.

Az bifehiznek istene kediglen bent
egen tütöföt mindenestül fogua. És az túlibellettek / es lelketeft
es testeteft ippen tartassit az mi vrunknak az Zesus Zbristius na
el iouisire / vög hog senti semmiben tütöföt meg ne feddhesen. Si
az ft el hiva tütöföt / ki vögan azon meg es berzi. Atamfiat imago
tok mü irettünk. Köpönnetek az atafiafnak mindeneknek bent
erzofolasban. Paranczofok tünektek az istennek általa / hog oluass
el ez leuelet minden bent atafiafnak. Az mü vrunk Zesus Zbristiu
nak kedue legen tú veletek. Amen.

Az Thessalonicebelieknek írt első leuel Athenásbol költ.

Az Thessalonicebelieknek írt

második leuelnek értelme.

3 felül valo leuelben ighirte vala úmagát bent P
az Thessalonicebelieknek erre / hog úföt meg lát na
de nem enghettetek úneki hog megláthat ná úföt. Sz
nakofáirt ez leuelnek általa erőssenti meg az ú búfö
hog áspatarofon bentueggit az sanarusagofot / mell
ket az Zbristiusírt tenninek ú rantok. Mert az isten ezírt úneki
iöuendöre iutalmat adna / az ú ellensighekrül kediglen boszút állana
Souabbá az or istennek vtolso ez vilagra iouisinek napiarul tanusá

Ist ad üneltet/ meilrül ez ennet elötte valo leuelben es keues befid
 el bolt vala/ es inti úföt/hog meg ne indulnānak/nikifnek befidta
 nek mtatta/ kik bizonyagual mongāt vala/hog immāran az nap kō
 el volna. Ez befidten alattomba mint vilik azt telenti bent Pāl
 ng elöfőr az Romai birodalom el rontatnē/ es annal vtanna ū
 el az Antichristus. Vighezetre nag figelmessiguel inti úföt es a
 egglēn arra az mire az felül valo leuelben intette vala/hog munkā
 dāfra kiserijlenē azokat/ kik hiualkodot volnānak/ es munkāt nem
 minnek/ es ezt ezirt/ hog az egēb kereszteneknek neheffighekre ū kō
 ttōt ne ūlninek mitorōn ū es kēzi munkāual ilt legen ū kōzōttōk.

az bent

2K Szent Pál

nak második levele / mellett

az Thessalonicebelieknek irt.

2. Első r. 1. 1.

Pál, és Silvanus, és Timotheus irtuk az Iselek
az Thessaloniceben való egg házbeli nipeknek az
istenben az mű atámban / és az or Jesus Chri-
stusban. Kiuánunk tünettek az istentül / az mű
tántul / és az or Jesus Christusul isteni ke-
zet és bilesighet. Hátat tartozunk adni az istennek tú fel-
letek atámban mindenkoron az mint illik / hog felette ighen neue-
dik az tú hütötök / és nagyon ki teried az tú berelmetek / mellett mi-
naitan eggmáshoz viseltetek / eggitek mástokhoz annira hog mű tú fe-
letek dirzeleggünk az istennek eggházbeli nipi között az tú túsiste-
rül / és hütötökül / mellett lünek tú bennetek minden tú háboruság-
tokban / és saáarusághitokban / mellett beuettek / mellett az isten-
égar itiletire tanuságot adnak / hog mitofnak találtassatok az isten-
nek orságára kiirt beuettetek és . Mert igaz dolog az istennél az
tot esmeglen saáaruságuat illetni / kif tütötök saáaruságot / tünetek
kediglen nyugodalmat adni / mű velünk egyt emb / kif saáaruságot be-
uettek / mikoron meg ielenik az or Jesus az menni orságbol az ú b-
salmának angaliua / lánqallo tüznek ig'isíuel / ki bostut áll az or-
fik nem esmérük az or istent / és kif nem enghednek az mű orunk

az Je

Az Jhesus & hrisiusnak euāgeliumānak / kit kint benuednek az ű örök
 bebedelmekre / az or istennek pininek látásábel / es az ű hatalmas:
 voltānak tekintetēl / mellé nag dúrzőjiguel lipen / miserōn el iouend
 hog dúrzőjighe: ogeen az ű penitēn / es ez ű álatos legen minden hē
 ebben az napon / miuel hog hūnek az mū tam bizonyágunknak / mel
 et tū főzöttetēl tūnk / mellre unālagot es tūpūnk tū irettetēl min
 nekforōn / hog az mū istenūnk miltoa tegent tūdōt ez hiuatalra / es
 ez tōlce az ű io voltānak minden io afaraitat / es az hūnek dolgāt
 hatalmasságual / hog diczirtessit az mū orunk Jhesus & hrisiusnak
 reue tū álatot / es tū es ű altalaz az mū istenūnknek / es az mū v
 unk Jhesus & hrisiusnak mū hōzzānk valo kedvōnek mi volta berint.

Prasodit rife

 Trunk kedgleñ tūdōt atāmsiai az mū orunk Je
 sus & hrisiusnak el iouetelire / es az mū ű vele valo
 eggbe gūlisūnkre / hog hamar ti ne indullatōt abbot
 az mit meg értitel / se meg ne háberoggot / se az
 uleknēk általa / se bebedeknek általa / se leueleknek al
 ala / mint ha en túlem fōlt volna / mint ha az or istennek napia tō
 el legen. Valaki tūdōt meg ne ezallon valamikipzēn / mert el
 em iū az or isten / mig nem az űdō el iouend / mellben az isientūf
 bafadnak / es mig nem niuan fog lenni amaz fertelmes ember /
 x vepett fū / ki nag elle / sig / es ki señ vellei magāt mindennek elle
 e / ki istennek huattati / auag tūpēletuel istenhez hasonlatosnak /
 nira hog az isiennek templonāban űllōn / mutogatūān ű magāt ie
 nnek lenni.

Auag nem emlekezteli meg rula / hog misforōn
 es tū főzöttetēl valait / ezt meg mondottam ligen tūnekkel? Es

Et in
 inost

22 Zheffalomicbeliek nek jr.

mostan es tuggasot mirzoda tegen tartoztatást / ez fog az nílua
legen mikoron annak ideje. Mert mostan titkon rzelekedik alnakk
got / ez az ki mit bir / biria mostan / mig forzolunk ki vetteffik / es
akkoron níluan lipen az hamiss ember / ki az or isten meg ol az u
xanak lelkiuel / es semmit tift az u el iouifinet nag finessigbes vol
ual / mellnek az u el iouetele az satannak / rzelekedise berint vago
minden hatalomual / es telensigbetuel / es hamiss rzuda tittelek
es miden hamissagnak rzalardsag titeliuel azokon / ki el vesnek
annakofairt hog az igassagnak berelmit be nem fogadat ezirt ho
uduozulninet. Es annakofairt az isten ezt borzata ureatof / hog az
rzalardsagnak ereie legen u rantof / hog hazugsagnak biggenek / ho
meg itiltesenek mind azof / ki az igassagnak nem bunek / hanem
az hamissagot itiltek ionak. Vu kediglen istentul berelmes atam
ai mindentoron hatat tartozunk adni az istennek tu feloletek / hog az
isten kezdetul fogua az uduossigre valasztott ligen tutofot / az ber
leleket meg bentelifinet altala / es az igaz hutnek altala / mellre
ua tutofot az euangeliomnal altala / mellet en hirdetel / hog ez ga
az mu vrunk Zesus Xristusnak durzosigbire lenne. Annakofairt
atamisai legetek alhatatosof / es tarzatos meg az tanulagotof / mi
lelet tanulatos / mind besidunknek altala / s mind levelunknek altala
Az mu vrunk Zesus Xristus kediglen / es az mu atant / ki ber
te munkof / es orot meg vigasztalast ada / es ioreminsigbet az u fer
teinek altala / vigasztalja meg az tu buciteket / es tegen alhatateff
tutofot az istennek minden besidiben / es minden io rzelekedetiben

Sarmadik rife

Vaheretre aſamſiai imāggatol mű irttünk/ hog
 az iſtennel beſide follon/ es diczirt eſſik/ mikippen
 tú főzöttetel es/ es hog ſabadullunk meg az oftalan
 es gonof emberektul. Mert nem mindenek az
 hüt/ de hito az or iſten/ ki meg erőſſnt túdót ioueu
 re/ es meg öríz az gonof tul. Bizodalimunk vagon ked iglén az or
 ennek általa tú felóletel hog mind moſtān es/ mind ennek otān
 meg tegitel azokot melleket paranczolunk tūneket. Az or iſten
 iglén viſelle az tú ſüeteiket az or iſtennel ſerelembe/ es az
 hriſtusnak bifeſiguel valo vāraſaba. Haggut ked iglén tūneket az
 ſamſiai az mű orunk Jeſus Chriſtusnak neuinek általa/ hog ſalag
 tot el minden aſaſiutul/ ki kígnīār/ es nem az tanuſág ſerint
 illet mű tūlünk vūn. Mert tuggatol tú mikippen kellen főuet ne
 múnköt/ mert nem ſertelenül viſelol mű magunkot tú főzöttes
 ſem ingen kēneret nem vūttunk valakitul/ hanem munkalodāſ
 / es verigikeziſuel/ ſel es napual munkat tiuīn/ ezirt hog valas
 ket tú főzölletel nehēſſighire ne lennink. Nem hog ezt ſabad ne
 en múnkünk tennünk/ hanem hog mű magunkot pildaul adnok tú
 tet/ hog múnköt főuet nitel. Mert mikoron tú főzöttetel volnānk
 haggut vala tūneket/ hog az ki nem aſarna munkalodni/ az né
 gel es. Mert halloſ hog mik kílén ſarnānak tú főzöttetel/ kí
 ami haſonra valo dolgot nem tiſnek/ hanem haſontalan dolgot
 telnek. Azofnak ked iglén kí eſſele embereſ/ ezt haggut/ es azos
 erre kíriut az mű orunk Jeſus Chriſtusnak általa/ hog nugodae
 ual munkat tiuīn/ az ū tulardon kēneretet egil. Tú ked iglén aſ
 ſamſiai meg ne ſarraggatol az io titeminben. Hog ha valaki nem en
 o az mű beſidünknel/ telenzitet meg az leueletelnel általa/

Az Thessalonicusokhoz írt

és nátaffogot ne tarrzatok a vial, / hóg meg pírullon / de maga' vó' n
tarrzatok mint ellensighet / hanem inrútet mint a fíut. Az
isten kediglen / ki bítefignet vna / aggon túnektek bítefighet minden
dön. Az v' isten legen mind tú veletek. Az kósonet ez en kezem ir
lában vagon / Pál keze / mell iel minden leueleben. Ig' irok. E
mú v' ront J'esus X'ristusnak kedue legen tú veletek mindentekuel
Amen.

Az leuel Athenásbol kólt.

Az Timotheusnak írt

első leuelnek értelme.

Az Timotheust íent Pál az euangeliambeli szolgál
latra úhorrá vutte vala / kinek az ú annia Sidi
nemből valo vala / de kereszten vala / az atka kedig
len Bórog nemből valo vala / és io iffiu / és az íent
írásban tudos / kit iol lehet kereszten volna kíberít
tel íent Pál kórú' metélni az Sidosirt. De hóg miuel íent Pá
nem mehet vala minden keresztenekhez kóríbe / só' kereszten nípetken
ú reá bíte vala gongát / mítippen Titusra és / tanítka útet ez leue
ben mi mmodon kellen magát víselni az pispóksígnel kíístiben / és
az kereszteni tanúság adásban. Znti annakofakírt útet nem vó' mnt
tanítkaú' / hanem mint íát / és az tanításban társát. Znti to
vábbá útet hóg azofot el táuoztassa / az kí' oll hí'ába valo beíideke
foltanak volna beíilleni az keresztenekhez kórótte / minemíuel az

Si

Éstök ő őstanaſ volna ű kőzöttöt illa / es hog őll tamſágotra tamſ
 ra az kereſteneſet / mellet az kereſtenhűthöz / es az ſereteſhez
 tartoznaſ. Er viān inti űtet hog az kereſteneſet erre tamſra / hog
 az ſeiedelmekneſ miltóſágot meg ne vſtaltá / ha igaz pogānoſ liſta
 ſel es / honem inkább ű irtetel imāggānaſ / mert ű általot ligen az
 ſároſnaſ io ſer tartáſa / es az kőſſignek rűgdalomban valo ilife.
 Meg iria mi illik az firſiathoz / mi az aſſonſiállatohoz az kereſte
 ſenekneſ gűlekezetiben. Meg iria az es mineműnel kellen lenni
 az igaz pűſpökneſ az ű hāzabeli nipiuel egetembe. Inti erre es /
 hog az ſele hűjāba valo beſideket be ne vegen / mineműuel az ſis
 ſt őlltanaſ ſini az itelben valo vālogatāſ ſelől / es az hāz aſſage
 ſt el ſauortatāſa ſelől. Tamſra erre es / minemű legen az ű nālaſ
 ſal idēſb firſiathoz / minemű ligen az iſſiathoz / az vin hűleſhez /
 az iſſiu aſſonſothoz / őzuegelhez / ſardagohoz / es ſeghűneſhez /
 az oſthoz / ſiket az kereſteneſekneſ kőlziſbiuel rāptalnaſ / az iſſiu
 zuegelhez / es ſikneſ iletelben gānuſāg lehet. Vighezetre
 meg iria mit paranczollon az vſraknaſ / mit az ſolgālnaſ / mit ſaz
 agolnaſ / es inti erre es hog mindenlippen el ſauortatāſa az oſſan
 emberneſet vetelēdō beſidit / ſik hűjāba valo tudomānnaſ miatta ſel
 ſalkoduañ / az tudomānnaſ neue alatt / ű magoſot emberneſet
 ſautogattáſ :

Ed az Timo

AZ TIMOTHEVS NAK IRT ELSŐ LEVEL

ELSŐ RÍB.

A Pál/ Jhesus Christus apostola/ az mi üdvözíté
istenünknek/ es az mi urunk Jhesus Christusnak cr
re válastásának általa/ ki mi reminsighünk. Trom
ez levelet az Timotheusnak/ ki az hűben ennekem
igaz fiam. Kiüanom teneked az istentül/ az mi a
sántul/ es az or Jhesus Christustul/ az mi urunkul/ az istennek
keduit/ irgalmasságát/ es bifeighit. Mitippen kirilek tige
det/ hog Jhesusban maradnál/ mikoron Macedoniába menni/ a
kippen tig/ hog meg birdesed nikilnek/ hog oll tudománt ne kúesse
nek/ mell az hűt ellen vagon/ es ne úgekezzenek hamiss befidekree
es nemzetfihetrül való ágazatoknak tanulásira/ melleknek soha
vighet ninzen/ es vetekedisetet beriznek inkább hog nem isteni ip
pülist/ mell az hűt által vagon. Az paranzolatnak vighe lediglen
az beretet/ mell az tífsta hűből támad/ es io lelki esmérerből/ es
nem tettetes hűből. Mell io sagokrul hog miuel el tuclettenek né
kil/ hűbaba való befidre haplottanak/ kik az törwinben doctorok asar
nak lenni/ maga nem értik az melleket solnak/ sem az minemü
dolgokrul bizónastippen befillenek. Tuggul lediglen hog io legen az
törwin/ ha ki törwin berint il vele/ es az ki az tugga/ hog az törwin
nem berzettik az igaznak/ hanem az hamissalnak/ es az engbede
leneknek/ azoknak/ kibben semmi isteni tífstelet ninzen/ es az bünt
solnek/ es kibben semmi pent illet ninzen/ es az fertelmeseknek.

es tit ceteros et annos ostendit me / et az gattosofnat / es parāznal
 odofnat / es tit firsiat liutū firsiatual berkeznet / es azofnat tit em
 berket croznat / hazugofnat / homiffi hütuelnet / es ha valami egőb
 vagon az mi az igaz tudomānnal ellent tart / az bodog istennek tūz
 rő euangeliuma berint / mellet en reām bizānat / es hālat adof an
 nat / az ti engemet hatalmassā tūn az Zhristus Jesusnat az mū
 brunknat. Mert hitve nek itile engemet / az hōlgālatra vetmū / ti es
 ősbőr isten hidalmaso valik / es keresteneket hāborgatoia / es val
 merő lippen valo gonof / de irgalmassāgot nērik / hog tudatlan tūz
 em legen hütellensignēt ātala. Felette igben nag bűsiehit mutat
 ā kediglen az mū brunk Jesus Zhristusnat kedue / az hütuel es az
 keretuel / mell az Zhristus Jesus ātal vagon. Bizon az bes
 id / es milto mellet mindenkppen meg foglalkunk / hog az Zhris
 tus Jesus ez vilāgra tūtt / hog az bűnosofot ūduozitene / tit kőz
 ōl első en vagon. De annafokairt nērik irgalmassāgot / hog en ben
 nem elsőpör meg mutatnā az Jesus Zhristus minden kegelmessis
 hit / hog nīluān valo pīlda legēt azofnat az őrōk itetre / tit iouendō
 hīnnel ū benne. Az őrōk orhāgotnak kirāfanat kediglen ti hāihae
 ntlan / lāhatatlan / az istennek / ti ū maga bōlcz / itīstessig / es dūz
 kōsig ad assit mīnd őrōkfōn őrōkē. Amen. ¶ Az paranczolat
 et bizom te reād fiam Timotheus az iouendō mondāsof berint /
 mellet ernek clotte te rusād lānek / hog ezellen io vitessiguel vitēzke
 el / es hütōd legen / es io lelki elmēreted / mellet nīk hātra vete
 mū az hüt mīlōl vesēdelembe esinek / titnek hāmi kōzrōl vagon Hī
 encus / es Alexander / titet az sātānnak adit / hog tanullanak / hog
 en ellen valo hidalmas besūet ne tegenek.

Ed ij Anafokaire.

Ab Zunotheusnak srt Masodik risz

Sinatofaire Intelef hog mindeneknel elotte legene
 konorghisel/amadkozalof/esedezikel/palaadasof mit
 den emberekt/az kiralokirt/es mindenekirt/tik fel
 sigbes allapartban vadnak/hog ezendesh es nyugodal
 mas iletet visellunt minden isieni folgalatual/es
 tisteffiguel valo iseluel. Mert ez io/es tellemetes/az mu uduo
 zigo istemintnek elotte/si minden embereket afar uduozulni es az
 igassagnal esmeretire jutni. Mert egg az isten/es egg az istennek
 es az embereket meg engbejelote/ember Xristus Iesus/si adan
 u magat mindenekirt/hog az valcsagnal iutalma lenne/hog tan
 nubizonlag lenne/miforon annak idete volna/mell tanubizonlagra
 vetinek engemet hog predikator/es apostol leget. Igarat mondok
 az Xristusban/hamissat nem mondok/pogandknal doctora hito sig
 uel/es igassagnal. Annatofaire akarom hog az firtial minden belem
 smadkozaranal/fel emeluin az u tista kezetek harag nelkul/es vete
 kedis nelkul. Azonkippen hog az asponi allatol es aspolmas oltozel
 ben legenek/es hog semirmessiguel/es tistafagnal itesizik maga
 kot/hog hajotot eggbe ne fonnak/se aranual/se draga kouetuel/se
 draga ruhast ne visellenek/hanem minemu az aspon emberekthez
 ellik ollat/tik az hutot io ezeket edetnek alsala vallal. Az asponi
 allat vestegleteffigen tanullon/es minden birtok alatt valo titela
 uel. Nem engbedem lediglen az asponi allatnak hog tanizzon/sem
 hog haralmar vegen az firtialon/hanem hog vestegleteffigen le
 gen. Mert Adam teremtetel elosbor/annal oranna Qua/es Adam
 meg nem ezalateg/hanem az asponi allat meg ezalattasuan az pa

merzolatnak meg seghesinek bünibe köteleze magát/de maga üdős
 l hog miuel germeket kül/ ha az hárben/ es az pereteben ma
 dand/ es tisztasögal valo feat iletben.

Sarmadik rife

So az befid/ ha ki püspöksigbet küan/ tífteffigbet
 dolgot küan. Annakotairt az püspöknek ollnak kell
 lenni/ hog kiben senti semmit meg ne fedbessen/ es
 ki egg felefignek legen firie/ vigazo/ iozan/ io modu
 vendig fogado/ tamisag ado/ nem rifeghes/ nem ven
 kedö/ nem oll ki ehtelenül neresigbet küan/ banem igaz ligen
 as kodasoktul idegben/ idegben pinznek küan/ agatul/ ki az ü hāzāt
 tugga birni/ kinek germeki legenek az ü birtoka alatt/ mindent
 zületuel. Hog ha valaki az ü tulandon hāzāt iol nem tugga bir
 / mikippen fogta viselhetni gongāt az isten egg hāzānak. Ki onon
 n ne tamadost legen/ hog fel sualkoduan az vādolonak karhozata
 ba ne essik. So bizony agānak kell kediglen lenni/ az kān va
 nipektul/ hog az vādolonak ü fidalmazāsa es türibe ne essik.
 onkippen az ü folgainak tífteffigbetieknek kell lenni/ nem kē nel
 kinek/ kik sol bor/ talra magokat ne aggat/ kik ittelenül neresigbet
 küan/ kinek az hātnek tífkiat tífka lelki esmēretuel tarzāt/
 ezeket meg lassat elöspör ha iol/ es annak otāna tegetnek folgā
 tot vö/ hog senti ütöt ne büntetesse. Az onkippen az ü felefigbete
 t tífteffigbetieknek kell lenni/ nem vādolosnak/ tozanosnak/ es min
 nelben hito elnek. Az egg hāzabeli nipetnek folgāt egg felefignāt le
 nek firiet/ kik fiatt iol tuggāt birni/ es tulandon hāzabeli nipit.
 Bert az kik io folgālatot tífnek/ nagubb rendet nēnek magolnak

es az hársben nag' babadságot / mell az Zhrifus Zefusban vagom
 Ezeket trom teneked / ez reminfigben luin / hog' hamar te hozza
 mennel / hog' ha fisen menendel / hog' tuggad mi modon kellen me
 gados viselned az istennel házában / mell az iló istennel egy ház a
 igasságnak oblopa / es crössen állo támosssa. Es igaz vallás perit
 az isteni szolgáltnak nag' titolia vagom. Az isten testben meg tele
 tetet / lilekben igazulást vün / angaloktul nizzettet / pogánoknak p
 ditáltat / hünel ünelt ez világon / dúrrösigben esmeglen fel vitet

Megeedik riss

3 lilek fediglen. tiz orual mongo / hog' az vtolso üdö
 ten el falat nak nikit az hüttül / ollalnak figelme
 uin befidire / listen ezalid leket vadnak / es olte
 nulogofra / mellet ördögökül volok / hamiss' solaf
 nak el tettetifinet általo / kifnek az ülelki esmért
 bteguel meg ieger tetett. Kik meg tiltak az házasságot / kif et fog
 nak az elc' elektül / melteket az isten teremte az hünelnek / hog' há
 la odásual egil / es azoknak / kif meg esmértik az igasságot / miu
 hog' minden valamit az isten teremtet / io legen / es semmit ne kel
 len el vetni / ha háta odásual liben az itel. Mert meg benteltett
 az isteni befidnek / es az imádkozásnak általa. Ezeket ha ekeft
 adod az c'afiatnak / az Zefus Zhrifusnak io szolgáló irsi / ki az
 hünel befidiben / es az io tanuságon neveltetel fel / mellet hünel
 küetel. Az féle hamiss' befid'eket fediglen el vess / melteket nem keres
 senelhez volok / es meltekuel vün al'fionot ilnek / fog intádb az isteni
 szolgáltnak foglalad magodot. Mert az testi foglalatoságnak
 keues hársna rozon / de az isteni szolgáltnak mindenesre hárs / mlt

mellest igyiretunk vagyon mind ez világhl'lekre 7 mind az más vilá
 ghira. Hió az befűd/ es milto mellet minden modoñ ioá bagyanol
 Mert erre veselunk mind nepeffigbetet/ erre senuedunk galazatos
 Köt es hog remiuligpúntót vetők az uó istenben ki minden embereket
 meg tart/ kualetkippen az hűeket. Ezeket paranzollad/ es ezetre
 tanuz. Senfinel vialatos ne legen az te iff iusagod/ hanem az
 hűeknek pildaiotra lig/ bespedben/ tázöttót valo ületedben/ ferelmed
 ben/ lelledben/ hűedben/ tífira ületedben. **S**zig te hozzad me
 get lig figelmetes az irásnak oluasafára/ iora valo intifre/ az tanj
 táfra. Hiába ne mulasd el az te benmed valo atándikot/ az mell adoe
 katek te neked iouendó mondasnak alkala/ az eggházi nipeknek kezé
 nek te read valo vetifuel. Ezetül gondolfoggal/ ezekben foglalod
 magadot/ hog az te garapodásod hűuan ligen mindenekben. Lig fige
 lmetes te magadra/ es az tanusagra/ ezekben maragg/ mert ho
 zezt tífed te magadot meg mented/ az olot es/ kik tífpedet halgatnak

STODIE RIF

In embert igyentemineñ ne segg/ hanem iora tarz
 mint atát/ iffiatot mint atafiatot/ vñ aspon embe
 reket mint hűeket/ iffiu asponokot mint hugokot/
 minden tífiasagual. Szuegetet tífell/ kik igaz öz
 ueget. Hog ha valamell özuegnek germeli vadnak
 uag ünolat/ tamllanak elöfőr mi modoñ tellen az u tulandon há
 rofnak gongat veselni/ hűe ihez valo io vaktotual/ es az u eleinel hoz
 záiol valo io müelkettinek helibe lenni. Mert ez dolog tífteffé
 hes es kellemetes az istennek elötte. Az mell aspon kediglen igaz
 zueg/ es egges ember/ az istenben bizt/ es nel napual foglalatos
 isten

22 Timotheusnak írt

írtanhoz való könyörghetben / és imádtságokban. De az mell gonos
 rú illetet visel / az /holt eleuen. Ezeket és meg haggad / hog vö ille
 net hog ütöt meg ne feddhetik. Hog ha valamell özueg az ouéire
 gondot nem visel / telesben házabeli nypire / az hátöt meg tagatta /
 es az bútót lennél alább való. Ott özueget vegenet be / fi hat
 uan este ndós nél nem kússébb / fi egg sirnyet volt feleltébe / kinek io
 ez elekedetben bizonsága legen / ha fiait iol neuelte fel / ha vendig fo
 gado volt / ha az benteknet lábait mosta / ha nomorultaknak seghet
 ghet tútt / ha minden io ez elekedetben búnotlen volt. Az kék fediglen
 íffiaabb özueget / be ne veded. Mert misoron búntalkodni kezdenek az
 Zhrisztusnak ellene / sirnyhez atarnak menni / kéknek az ú farhoz atot
 meg vagon / hog az első bútöt el vetettik legen / kék touábbá hiuoltko
 dot liuin házankid kezdenek iarni. Sög nem ezal hiuoltkodot liuin
 panem annal felette so hordozot / es kék hiába való dolgotrul viselnek
 gondot / es oltanokat solnak / mellet nem kellenek. Annakotairi ato
 rom hog az asponemberek kék íffiaabbat sirnyhez mennének / es ger
 meketet hozzanak / es házotnak gongát visellik / es hog semmi alkál
 matosságot ne agganak az ellensígnék / hog valami oka legen / miellit
 gonost mongon. Mert immorán nimellet el íffamlottanál az sa
 tánt kóuetutn. Hog ha valamell hivo embernek / auag valamell hivo
 asponembernek özuegi vadnak / táplalla ütöt ú maga / es az egghöz
 beli nyp meg ne nehezítték / hog azoknak legen miuel ilaték / kék te
 gar özueget. Az eggházi nipek két ríftelísre legenek miltot /
 kék alatta valofnak iol viselik gongát / telesben azok / kék munkát ríft
 nek az predikálásban / es tanításban. Mert az irás ezt monga. Az
 nomtato öfórnek be ne fossed káiát. Es / Miltó az mucs az ú lucal
 mára. Az eggházi ember ellen vadolást be ne vig / panem két / a

Ég három tanunkal általa. Azofot az tit vitézetenek mindenek
 mel' előtte fegged meg/hog az egebetnek filelmet legen. Felette igben
 kirlet az istennel/és az mü vrunt Jesus Zhrisztulnak/és az válaß
 ott angaloknak előtte/hog ezeket meg tarrzad hirtelen valo itilee
 titelnélkül/és semmit ne tig az te akaratodnak hanyando volta bes
 rint. Kezeidet hamar valatire ne vessed/és egebet büniben ríbes
 ne lig. Te magadot tistän tarrzad. Ennel vtänna vizek ne igál/
 hanem valami keues borual ill/az te gomrodirt/és az te galorta
 valo betegsighidirt. Nimell emberelnek bünei előßör niluän vadnak
 mellet elöl mennek az itiletre/nimelleket kediglen követik és. Az
 zontippen az io müelkedetek és előßör niluän vadnak/az mellet kö
 lömben vadnak és el nem titfoltathatnak.

Satodik ríß

Alamell fogák iga alatt vadnak/az ü vrotok mri
 den tistessigre miltoknak aligzák/hog az istennel
 neuit/és tanuságat ne bidalmazzák. Az titnek les
 diglen hito keresken vrot vagon meg ne vtállak/mi
 uel hog atafiaik legenek/hanem inkább fogállaniat ü
 meliet/hog kereskenet legenek/és ferelmeket/tit az io titeminben re
 seket. Azekre tanigz/és ezekre incz. Ha ki idegben tudomant kö
 vet/és az mü vrunt Jesus Zhrisztusnak igaz besidire nem haiol/és
 az tudomanra/mell az isteni fogálat berint vagon/ez illen fel su
 alkodott/és semmit nem tud/hanem eptelenül il/és magat oll tu
 dománokra atta/mellet kerdez kediseket/és vetelediseket visba
 bonasaban vadnak/mellekböl tamad irigsig/versensig/bidalmasbe
 hid/gonosz vitékedisek/emberelnek hiába valo tusafodások/tit értel
 met berint megdgálettenek/és kistül az igasságel vitétetek/tit az

22 Timotheusnak jrt

a)rtat hog az isteni szolgálót kerestédís . Szataggy el azoftul / az
 kif illetinek . Nag kerestédís kediglen az isteni szolgálót az oll lilek
 uel / mell me) elegbedett aual / az mit bir . Mert semmit nem ho)st
 tunk be ez világra / es bizon) fi es te mmit nem vihettünk / hanem mi
 toron) abrakunk / es ruházatum) meg wágon / ezetuel meg elegbea
 dünk . Az kif kediglen) meg alarnak kardagulni / kifirtisbe esnek / es
 túrbe / es sof balgatag / es ártalmas / es híjába valo kiuánságo)ka
 ba / mellet emberekét halálra / es veszedelemre sillestnek . Mert
 az pinz) gúntisre valo úgelezet / minden gonos) dolgotnak) gúterem)el a
 let) nifik) mitoron) felettibb) kiuántanak) volna / el) tteuedinek) az) hűts
 ből / es) ú magokot) sof) bánatokba) kötelezet) . Te) kediglen) isten) embe
 re / ezeket) el) távoz) tassa) / köuess) kediglen) igasságot) isteni) szolgálót
 hűtöt) / beretetet) / bife) si) guel) valo) túrist) / es) enghedel) messig)het) . Zo) ki
 salkodás) ual) kijáll) gog) al) az) hűt) mellett) / fog) lald) meg) az) örök) illetet) /
 mellre) el) es) hű) uattat) al) / es) io) vallás) ual) túl) vallást) / sof) tanu) s
 nak) előtte) . Ezt) hagam) teneked) az) istennek) előtte) / ki) mindene
 ket) ilóg) tiben) / es) az) Jesus) Christus) nak) előtte) / ki) io) vallás) ual) tün
 bizon) ságot) Pontus) beli) Pilatus) nak) ide) tiben) / hog) tarr) meg) az) pa
 ranc) zolatot) tista) liu) in) / es) oll) kif) meg) ne) fedd) hessenek) / az) mi) v) runk
 Jesus) Christus) nak) meg) ielen) is) e) iglen) / mellet) meg) fog) mutatni) mito
 ron) annak) ide) ie) tiben) / az) / ki) bodog) / es) ú) maga) fe) dedelem) / az) or) s) ág
 sol) nak) or) s) ág) biro) ia) / es) az) v) ralkod) ok) nak) v) ra) / kinek) ú) mag) an) ak) v) a
 gon) hal) ha) tar) tlan) s) á) go) / ki) oll) vil) ág) oss) á) g) ban) lak) it) / mell) he) z) nem) me
 het) nek) / kif) eg) g) ember) sem) látott) / sem) lát) hat) es) / kinek) tist) e) s) sig) he) /
 es) biro) dal) ma) örök) k) e) valo) / Amen . Mert) hagg) ad) az) ok) nak) / kif)
 kard) ag) ok) az) vil) ág) on) / hog) le) l) k) e) t) ben) fel) ne) em) el) le) g) genek) / es) az) bizon) s
 sal) an) kard) ag) s) á) g) ok) ban) rem) in) s) sig) he) ket) ne) vess) il) / hanem) az) ilóg) isten)

ben/ ki mindeneket iletünkre bűnön ad münelünk/hog iol ezefellegge
 mel/hog kardagof legenek io müelkedetekben/hog io keduel legbncze
 mel möst/ es marháiofban rífelteffenel/ mell el reytett drága mar
 ha lífen ünékiel iouendöre/ es io fundamentum/ hog el foglaltat
 az örök iletet iouendöre. O Timotheus tarcz meg az mit te nálod
 le iüttem/ es táuoztasd el az hñaba valo befídelket/ mellet az kereß
 ken hüttül ideghenek/ es az hamíß neuú tudománnak ellenbe valo
 vetekedíse/ mell tudománt miforon nítel vallanánat/ el tiuekedínek
 az hüt mellöl. Az istennek kedue legen te veled/ Amen.

Éadireából költ/ mell Pataria Frygiának fú városá. ;

Az

Timotheusnak írt

második levelnek értelme.

3 felül valo levelben reminíghet adott vala az Ti
 motheusnak/ ki az Xfesusbeliet között il vala/ hog
 ű hozzá meg térne/ de ezt be nem tellesíghet e/ an
 nakoláirt hog Romában fogfágbán tartaná útet.

Az irt ez leveluel bátoríca útet/ hog az háborufágot
 nak vefedelminek miatta meg ne görzetteßil/ hanem inkább az ű pil
 áia berint az mártirumfághoz berzre ű magát/ meg telentuñ
 og vefedelmes údot köuctkezínnek nítelnek miatta/ kít igaz ísteni
 fogálatnak sine alatt az igaz ísteni fogálatot el fordítaná/ es ű
 magofot afflippen hánnöl/ mint ha az befídelben volna az kereßten
 út/ es nem inkább az lílelnek ístíafágában. Annak vñanna meg te
 entuñ hog köz el legen az ű halálának napia/ es hog immóran útet
 mindenek el hattat volna. azí hogga hog az Timotheus az Marcus
 val egyetembe ű hozzá síessen.

xc ij az f.

22 Szent Pál

nak második levele / mellett

az Timotheusnak írt.

2. Első r. 2

En Pál istennel akarattának általa Jhesus Chri-
stusnak apostola / az illetnek igyirete berint / mell az
Christus Jhesusban vagon. Irom ez levelet Timo-
theusnak / heremes stannak. Kiuánok teneked az
ata istentül / es az mübrunt Jhesus Christustul /
beduet / irgalmasságot / es bilesighet. Hátát adok az istennek / kit tisz-
ta lelki esmêretuel imádok / inind az en eleimtül fogua / hog pûnet-
len emlekezeted tised te rulád az en imádsághimban / nel es nap-
ual / kiuanuán tighedet lát ni / meg emlekezün az te kónu hullatásid
rul / hog örömuél bé telleséggem / mi helen esembe iut az tetteris nel-
kül valo hüt / mell te benned vagon / mell vala elősör az te nag anád-
ban az Loisban / es az te anádban az Huniköban. Bizónuál tudom
hog te benned es. Annakofairt intelet tighedet / gheriezd fel az isten-
nek aiándítat / mell te benned vagon az en kezeimnel reád valo ve-
es isinek általa. Mert nem atta münékünk az isten filelmessiget lel-
kit / hanem teherisiget / es beretetnek / es ioz ansagnak lelkis. Ans-
nakofairt ne figenled te tanubizonfágot tenned az mübruntruise-
valami figenlised ne legen en felölem / ki annak fogla vagol / hanem
hig r. 2. az euangeliumirt palo sanarusogotban / az istennek hatal

massa

massaga berint/ki üdüözige münköt/ es el hiva bent hivatolnak/ nem az mü müelkedetünt berint/panem az ü el vigbezett alarattas/ es kedue berint/ mell bizony az hog adattaték münketünk az Zhris- tusus Zesusnak általa/ öröktül fogva való üdöknek elötte/ de meg te- lenteték mostan az mü üdüözitönknek/az Zesus Zhrisusnak meg- telensinek általa/ki az halált bizony az hog el rontá/ az illetet kedig- len/ es az halhatatlanságot világra hozá az euangeliumnak általa/ mell euangeliumhoz vetinek engemet/hog predikátor legék/ es apó- stól/ es pogánoknak doctora/ es ezeket es ez okirt bennedem/de má- ga nem hígenlem. Mert tudom/ es bizonyos vagok benne hog hatall- ma ligen annak az kire hüm/meg örtzni amaz napra az/ az mie- ü nála le tük. Szemed elött forogianak az üdüössigpes befidel/mel- leket en tülem hálkál hütuel/ es beretetuel/ mell az Zhrisus Zesus- ban vagon. Tarcz meg az bent lileknek általa/ mell mü bennünk lá- hozik/ az euangeliumnak nemess le tütte marháiat. Tudod ezt/hog el fordulának en tülem mind/ kik Asiaban vadnak/ es kiknek közzön- le vagon az Fngelus/ es Hermogenes. Irgalmasságot tegen az or- istien az Onesiforusnak házabeli nipiuel. Mert gátorta meg rugo- ta engemet/ es bennem nem tartá ü magának az en fogságomok panem mikorön Romában volna/nag ügekezetuel meg keresé engé- met/ es meg találá. Agga üneki az or isten/hog lellen irgalmossá- got az or istennél az vólso napon. Es mell nag sötakban fogáit lá- (gen Zesusban/ te iobban tudod)

Masodik rix

Enakofairt te en fiam/veröss lig az ked roben/mell az Zhrisus Zesusnak általa vagon/ es az ottban az mel- le ü j leket

Ut Timotheusnak 17

leket en túlem hallál sok tanubizonfágotnak általa. Ézelet hi is erit
beretre bizrad/és ollakra titelegbet lífnet erre/hog egebet és ta-
nigzanak. Ée annafokairt og þenuggod az te sanaruságbid at mint
az Jesus Zhrisufnak iovitáze. Senki arm fátelzi ú magat az ú
iletínek dolgaiba/az ki vitézlo íltre attáú magat/hog kellemete
legen annak/az ki úet az vitezlo íltre válastotta. Hog ba igaz
bant vífen és fel valaki/meg nem koronáztatit/hanem ba törutí
þerint vífenbant. Az þánto embernek munkalodni kell előfbor/ha az
földnek termisiból háfnot akar venni. Vedd eþedbe az melleket mon
dol. Mert kuanom hog mindenekben értelmet aggon teneked az
or ísten. Émlekezzél meg rula/hog az Jesus Zhrisufus halottas-
ból fel támadott legen/ki Dauidnak magzatta az en euangelius
muni þerint/mellben nag sanaruságokot þenuedel/mint egg gonof
tíú ember/mind fogfágbigláñ. De maga az ísiennek beþide nem
vala foguo. Annafokairt mindeneket bifefiguel túrók el/az válasto-
tottafirt/hog azok és úduóffighet hírienek/mell az Zhrisufus Je-
susban vagon/órókfe valo dúrzófiguel. Bizóníaz beþid. Mert ha
eggúrt holtunt meg/iletúnt és eggútt lífen/ha bifefiguel túrúnt/
eggútt lífen orþagunt és/ha meg tagaggut úet/ú és meg tagad
múnfót/ha híretlenek vagunt/ú mind iltig þíuen marad/ú magat
meg nem tagadhatta. Ézele inez/tanubizonfágot tíuñ az or ís-
tíennek elúte/hog az beþidelben valo tusafodáfofot ne kóuessít/melo-
lekból sem mi þafon nínzen/és mellek nem egébre valok/hanem hog
azof az tit hallál el fordultanak. Ézen úgekezzél hog te magadot
sonak mu:affod be az ístíennek/és oll múesnek/ki meg ne þígenúteffít
és ki az ístíennek beþídit igazán þefogarta. Éi haggad fet ígléñ az
þíába valobefídekert/mellek az kereþfen híttúl ideghenek/mert na

gabb gonoffagra fognak neueladni/ es azotnak beside el isen' mint
 eggfarkas seb/ kifnek kozzole valo Symengus / es Fuletus / kif az
 igassag mellol el tuueledinek / azt monduan / hog immaran meg lutt
 legen az fel tamadas / es el fordigat nikitnek hutofot. De maga az
 istennek ipp fundamentoma erossen all / mellen ez tegris vagon.
 Rugga az vristen kif legenek az ougi / es tauozzik el az hamissag
 kul minden / ki az Zhristus neult neueri. Az ngy harban kediglen
 nem ezal aran / es ezust pobarot vadnak / hanem annal felette fa
 es fold pobarot / es nimelleket erre berzetenek / hog tisteltseggenek
 velek / nimelleket hog ne tisteltseggenek. Annakofairt ha ki ez fele bu
 nokbol ki tistytanga u magat / tistteffigbes bentelt edin lifen / es
 ighen io az vr istennet / mell minden io dologra alkottatott. El tau
 uoztassad kediglen az iffiusagnak gonof kiuanfaghit / fouess kedig
 len / igassagot / hutot / beretetet / btkesigbet / azokual egerembe / kif az
 vr istennek neult sebhizigut hujatefira subol. El tauoztassad tes
 dig az balgatag / es az bolrzesig nellul valo kerdz kediseket / mert tu
 bad hog ezek besid berint valo tusafodasofot nemzenek. Az istennek
 bolgairanak kediglen nem kell tusafodonak lenni / hanem engbedelmef
 nek mindenekhez / iora tanigonak / es ki az gonofofot belidsiquel tur
 te el / ki tanijza azofot kif ellent tartanak / ne talam az isten var
 lamiforon azt agga hog iletetet meg tobbhat / az igassagnak meg
 esmeretire / es kiternek az ordognak turibol / kifet az meg fogott / az
 u akaratta berint.

Sarnadiferik

Ugyad kediglen azt hog az otolso napokban veses
 delmes idol kezdenek el kozelghetni. Mert az em
 berek

23 Zinrotheusnak IVE

beret neghideset kispnek / fösainek / magok mutogatok / keulet / bidalinas
 besiduel / kik atsofnak pauat nem fogaggat / palalatlanok / gonosok / kik
 ben semmi beretetre valo indulas minzen / biktelenek / vadok / mis
 eikletlenek / kegetlenek / kiknek keduelnek semmi io nem kell / arulok /
 vak merok / sel fualkottak / gonorusigheketnek beretoi inkabb / hog nem
 mint issenek beretoi / kik az isseni bolgalatnak ezal finit viselik /
 de maga annak ercit meg tagaggat. Ezek elott es elfordul.
 Mert ezek kozzol vadnak azok / kik alattombabe vetik magokat az
 hazbeli nipelnek kozibe / es meg kotelezik az asponorokat / es vg
 viselik / kik bunolnek miatta meg terheltetnek / mell asponok kulomb
 kulomb gonos kuansagoknal miatta ide s toua viseltetnek / es kik
 mindentoron tanulnak / es soha az igassagnak esmerettire nem tuts
 hatnak. Mikippen kediglen Jannes / es Jambres ellent tartanak
 vala az Moisesnek / azonkippen ezek es ellent tartanak az igassag
 nak / kiknek ertelmek meg dogletett / gonosok az buthoz / de elo menes
 tel nem lisen többz. Mert ezeknek u balgatagsagok niluan fog
 lenni mindeneknek / mikippen amazoknak es niluan lun. Ee kediglen
 Fouetid az en tanusagadasomot / igazgatasomot / ugekezetemet / hus
 tomot / hoszu ideiglen valo benuedisemet / berelmemet / biktisuel va
 lo turisemet / haborusaghimot / sanarusaghimot / mellel ennekem tor
 einenek Antiochiaban / Ironiumban / es Eistraban / mell haborusa
 gokot el benuedit. Es mindenekbol ki mente enghemet az vr issent /
 de minden emberek es haborusagot benuednek / kik kereskenut alar
 nak ilni az Xristus Jესusban. Az gonos embereknek kediglen / es
 az ezalardoknak az gonosra lisen elo menetek / kik mind egebelet ti
 uelghisbe hoznak / s mind u magok es tiuelghenek. De te maragg
 meg mind azokban / az melleket tanulal / es az melleket read biz

anal / es el ne felekezzeél nula / es hog germeli igyettül fogua
 ient irásokot tuttal / mellet tighedet tudossa tehetnek úduössigbedre
 az hűtnek áltola mell az Zhrisius Zesuban vagon. Minden irás
 mell isteni ihlissból vagon / es hasznos az tanuság adára / meg feddis
 z / illetnek meg iobbirásara / tanításra / mell igasságban vagon /
 hog ipp legen az isten embere / minden io múuelkedetre liss.

Tegeedik riss

Annakofairt igyen kirlek en tighedet az istennel /
 es az or Zesus Zhrisiusnak elötte / ki meg itt
 si iouendöre az ilótot / es az boltakot / az ú meg uez
 lenisiben / es az ú orpágában. Predikallad az isten
 nek befidit / ezen lig alkolmas údében / ezen lig ala
 matlan údöben / inez iora minden enghedelmessiguel / es tanítás
 l. Mert lissen ollúdo / hog az igaz tanuságot elnem beuvedit /
 nemi az ú tiuánfagot berint / doctorokot gúntenek ú magolnak as
 / kilnek az ú filek visket / es bizon az igasságrul el fordítal az ú
 ket / es hamiss befidre térnek. Te kediglen vigázz mindenekben /
 minnez meg magadot az sanaruságokban / azt teged az mell dos
 predikátorhoz illendö / az te bolgálatodot tellessiguel ioa teged
 Bert immár enghemet meg áldoznak / es az en tessüi vato el baka
 omnak ideie közet vagon. Nemess bay vtuasua: viüam az bant
 futást el vighez im / az hűtöt meg tartam. Vighezetre meg vas
 berezue ennekemiaz meg igazulásnak koronária / mellet meg ad
 nekem az or isten az vtollo napon / ki igaz biro / nem ezak ennekem
 ashanem mindeneknek kik beretik az ú el iouissit. Vgekezzeél erre

hoghamar en hozzám iún. Mert az Demás el hága engbemet
ez világhoz ragasztoduan/ es Tessalontrebe mene/ Zreiscens Gaia
riaba/ Titus Dalmoriaba/ az az Eufar az vagon velem/ az Már
cusi vedd melled/ es hozd el veled egetembe. Mert ennekem igben
hágnos az solgálatra. Az Tichicusi kediglen Ejesusba küldim. Az
első palástot/ mellet Troasban hágit Zarpusnál/ mitoron el újss/ el
hozd veled/ es az sönueket/ ielesben kediglen azokat/ melleket hártá
ra irtanak/ az Alexander ki ércz mües/ sok romoruságual illete eng
bemet/ fizessen meg az vr isten úneki az ú zelekedeti berint/ kit
te es el táuztass. Mert felette igben ellent tartá az isteni bepidet
nek/ mellet mú túnk. Az első magam oscalmában/ senti ennekem
seghiziguel nem lúnhanem mind el háganak engbemet/ Az bünne
ne vetteffik úneki/ de az vr isten elnem hága engbemet/ hanem meg
erössíte engbemet/ hog az ú neúneki hirdetise en általam be telled
ngt/ es minden pogános ballanát/ es ki menekedim az oroslannak
hátabol/ es ki hábadit iouendöre es engbemet az vr isten minden
gonos zelekedetből/ es meg tart az ú mennét orfagába/ kinek dúe
erössig adassik mind örökkön örökké/ Amen. Kössön az Priscánal
es Aquilánal/ es az Onesiforusnal házabeli nipinek. Az Brasus
Zorintusban marada. Trosimusi kediglen Miletusban betegben
hágam. Ugelezzel hog telenek elotte iún el. Kössön teneled
az Pubulus/ es Pudens/ es Linus/ es Claudia/ es az alastak
mind náian. Az vr Iesus legen az te lesteduel. Az istennek kedve
legen tá veletsi/ Amen.

Romából irá mitoron másodszor vintet
az Nero zafarnak üllő feltinek elcibe.
az bent

22 Szent Pál levelének ⁸⁴

Értelme/mellet az Titusnak írt.

Szent Pál fűg tütte vala Lretānak niemess bíghetben Titus az ű tanítuānāt / kit vgan tart vala minē egg fiāt az ű kiuāltkippen valo io voltāirt / es onan el memuīn fű pűspűkűg bentelte vala űtet.

Iria azirt ez levelet űneki Nycopolis netw ű vārosol / mell leuelben inti űtet / hog el vighezze az mit ű az Lretabeieknek elkezdett vala / es minden vārosol kertē pűspűkűkűt berezzerēit ket vineknek neuez / es meg iria az io pűspűkűnek mineműnek tellerenni / es hog miuel ez bíghetbe es be hatottanak vala az hamiss apostolok / kit mindeneket az Sido tőrúinre tanítanak vala / mellek kűvetnek vala / bātorisga űtet / hog űtűt el tāvuztassa / es tiuelghitessenben meg fegge. Annak vtānna meg iria űneki mi ligen tiste fűsomb kűlomb semiteknek / es kűlomb kűlomb kor beli embereket / mekippen Timotoheusnak es meg irā.

Erre es intuīn űtet / hog valaki az kereszten hűtnek neuzete alatt ellent ne tarczon az tiedelmeknek / auag az fű embereket / kit az ű tisteessen el tārnanak / el lehet az Christus hűtitűl ideghenel volnānak. Sog intābb az e sagga hog engbedelmessiguel tūrj el űfűt / azirt hog ne talām űk es istennek akarattābol az hűtre tērniek. Vighezetre az sagga Titusnak hog ű hozzá Nycopolisba mennien.

Ff ij az felek

SZENT PAL LEVE
LE MELLET TITVS
NAK IRT

első r. b. d

A Pal istennek szolgálja / Jesus Christusnak ledig
len apostola / az hit berint / mell az isten válaft
tottina / vagon / es az igasságnak esmérte berint /
mell isteni szolgálót berint vagon / az ó öf illetnek re
min / ghiben / mellett meg ighire az isten öröktül fog
na való üdöknek elötte / mell hamissat nem tud mondani. Meg
telente lediglen az ú beidit mikoron annak ideiek lün az predikatio
nak általa / mellett en ream bizának / az mü meg való istenünknek er
re válaftása berint. Zrom ez levelet az Titusnak / ki az közönsig
uel való hit berint igaz fiam. Ki vanok teneked az afa istentül
es az or Jesus Christustul / az mü vrunktul / kedvoet / irgalmassá
got es bilesigbet. Ennekolairt hágalak tighedet Zretaban / hog az
minemü dolgokat ott el kell vala vizhez nem / te úgykezzeél ranta
hog el igazijrad / es városot ferté püspököt válaft / mikippen en
te veled meg beriztem vala. Ha ki oll / kit nem büntethetnek /
egg felelőghü firy legen / es oll / kinek keresken germeki leges
nek kiket mirtikletlen letuel nem büntethetnek / ouag kit kiefen
tárol ne legenek. Mert az püspöknek ollnak kell
lenni / kit nem büntethetnek / mint ki az istennek dolgosa / nem
kell versenésaek lenni / nem kell haragosnak / nem berofnak / nem
verekedő

keresedőnek/ nem olnak/ ki istelen kerestédist úzrón/ hanem ven
 dig fogadonak/ io dolgokban foglalatosnak/ iozannak/ igaznak/ isten
 alónak/ es olnak ki bűnöktől magát meg tartoztatta/ es ki erőse
 en tartta az hitosighes befűdet/ mell tanjűas kertnt vagon/ hog az
 igaz isteni tanuságnak általa/ ercie legen egebetet iora inteni/ es as
 okot meg gőznt/ kik ellent tartanak befűduel. Mert sok kieten iaz
 ok vadnak/ es hűnaba való befűduet/ es es vepűtűt/ es hitetűt/ ieles
 en azok/ kik az kőrnűl metelt nipet kőzrűl valok/ kiknek be kell pű
 okot dugni/ kik eghűsű hűzbeli nipnek eűit vepűtik/ istelen heresigne
 kűirt/ oll dolgokra tanjűtuűn/ mellet nem kellenek. Ez mondű nű
 ell ezek kőzrűl/ ki űnkűel tulardon profetaok.

retabeli nipet mindentoron hűzugok/ Gonosű okalan állatok/ restű
 fak. Ez tanubizonűsűg igaz. Annakokűirt erűssűn meg fegged as
 okot/ hog ippet legenek az hűben/ es az Sűdűknak homűss befűdű
 / es emberenek herűsűre ne figelmezzenek/ kik el fordulnak az
 assűg elűtt. Bizonű az hog mindenek tűstűk az tűstűknak/ de az fer
 meűeknek/ es az hűtetleneknek semmi nem tűstűa/ de fertelmes aa
 knak/ mind leűket/ s mind lelki esműretet. Azt vallűk hog űk az
 nt esműrit/ de maga az ű ez eleűedűseűel meg tagaggűk/ misok
 vűalatosűk legenek/ es sű fogadatlanok/ es minden iora ioűhűgűk
 ok.

Masodik rűsű

E kedűglűn ollatok sűll/ mellet az ipp tanusűgűt űű
 letűk. Az vűnek hog iozanosű legenek/ irt erűtolűzűet/
 mod tartok/ kik ippet legenek hűtűel/ heretűtűel/ bű
 feűsigűel valo tűrűsűel. Azonűkipűn az vűn asűhűnosűk.

Iű in hog

212 Titusnak írt

hog' oll' öltözetben legenek / mell' az' keresztben bűnhöz illik' hog' vādö
 sol' ne legenek / sol' bornak ne aggák magokat / hog' ti bteffighes dolgok
 ra tanuságot agganak / hog' az' iffiu' aspon' nipeket mirtifletefelle' te
 bessik' / hog' az' ú' stricket bereffik' / hog' az' ünön' germelit bereffik' / hog'
 toz' anok' legenek' ti bte' / hāz' őrizöl' / iok' / es' hog' az' ú' vrot'nak birto
 k'ok' alatt legenek' / hog' az' isfennet be'vide ne' b'idalmaztassik'. Az' iffiu'
 kot' az' onkippē' inczed' hog' toz' anok' legenek' / mindenkippē' te' maga
 dot' v'g' viselled' az' tanjtasban' / hog' az' io' müel'kedetelben ilö' pilda' lig'
 ipp' / irt' erkölcz'ü' / ipp' be'vidü' / es' oll' kit' meg' ne' fedd'essenek' / hog' az'
 ki' ellent' tart' meg' pirullon' / mitoron' ninczen' mi' gonofst' mondant'
 t'ü' felöletek'. Az' bolg'at' inczed' hog' az' ú' vrot'nak eng'be'ggenek' / hog'
 mindenelben' ünök' magokot' kelleffik' / hog' ellenek' ne' b'oll'anak' / ú'fö
 meg' ne' orozz'ál' / hanem' minden' io' hit'ofig'het' mutassanak' ú' hozz'as
 iok' / hog' az' mü' üduöz'itö' istenünk'nek' euangeliumat' meg' ifes'ez'ik'
 mindenelben'. Mert' nagon' ki' teleng' az' isfennet' kedue' / mell' min'
 den' embere'nek' üduöz'ig'het' hoz' / es' müntöt' tanj' / hog' minden' isfent'
 ellen' valo' gonof'sagnak' / es' minden' ez' vilag'hi' gonof' kiu'ansagnak' ell'
 lene' mondu'ān' / ioz' anon' / es' igaz'ān' / es' keresztenu' illünk' ez' telc' v'
 lo' vilagon' / varu'ān' amaz' bodog' remin'fig'het' / es' az' nag' isfennet' / es'
 az' mü' meg' vält'ont'nak' / az' Jesus' Ch'risztus'nak' d'ürzö'fig'uel' valo' meg'
 telen'isit' / ki' ú' magat' ad' a' mü' irettünk' / hog' ki' vält'ana' müntöt' min'
 den' hani'ff'agbol' / es' meg' ti bte'nt'ān' a' mag'ānak' az' ú' tulandon' n'ip'it'
 ki' io' müel'kedetelben' volna' foglalatos'. Az' efrül' b'oll' / es' ez' efr' incz'
 es' minden' paranczolatual' fegg'. Senkiuel' meg' ne' vält'as'd' mag'
 dot'.

Sarinadi' r'if'

Mired ütöt hog az teudelmeknek es az hatalmas
 sagban valofnak birtofof alatt legenek / es sű nipeka
 nek beuolot fogaggat / hog minden idolgofra tisek
 legenek / hog vaiaki felöl gonofe ne monganal / hog vi
 alkodot ne legenek / hanem iot / es hog minden enghea
 delmessighet mutassanal minden emberetkez . Mert ennek elötte
 mü es eptelenek vaiant / engbedelenek / tiuelgök / külömb külömb il-
 telen kiuan / agokra / es testi gonorúsighekre magunkot aduan / gonofs
 sagban / es irigsigben iluin / gúlofigheket liuin / es eggmást gúloluin .
 De minel vtanna az mü üduözige istenünknek io volta / es az em-
 berekhez valo bereline meg telengt / nem az igazulásban valo müelz
 kedeteböl / melletek mü tiseknt vala / hanem az ü irgalmassaga be-
 rint üduözige münköt / az mosodo viznek általa / mellben vyonnan
 sületünt / es az bent lileknek általa / mellnek általa meg vnyulunt /
 anell bent leltet nag büsiguel erepte mü reant az Jesus Christusnak
 az mü üduözigeöntnek általa / hog az ü keduiböl az istennel elötte
 meg igazult atuan az mü reminsighünt berint / az örök iletnek örökö
 si lennint . Bizon az befid . Zelrül akarom hog erőss bizonsagot
 tig / hog az kik az isienben hüttenek / erre legenek borgalmatofok / hog
 io rzelekedetekben egebetek felül mullanak . Mert ezek tiseffigheket
 es embereket hasznalatosok . Az balgatag kérdez kediseket lediglen
 es nemzetisigheket ágazatirul valo tanusagokat / es vetekediseket
 es az törünrül valo tusalodo befideket el haggad . Mert hasznalat-
 anof / es hűaba valof . Az eretnek embert egg es más intis vtan
 t rävözassad . Mert ruggad hog el fordult ez ilen / az ki ez fele-
 s akarossa berint vizek ik / es ü maga által el karhozatott . Mis
 bron lediglen te hozzad süldéndem az Artemant / cuog az Eycht
 ruffi

rust/úgelezzél erre hog en hozzám ium Nicopolisba. Mert el vő
 ghezim hog ott teletet. Az Zenat/ki törüin tudo/és az Apollosi for
 galmaroffagual el kiseried/hog valami fogatkozásot ne legen. Tanul
 lanat kediglen az mü nipeink és/az illetnek büstsigbire valo io müel
 kedetekben egebetet felül haladni/hog hasontalanot ne legyenek. Kö
 bönnel teneked mind náian/ki en velem vadnak. Köbönn azoknak
 kik munkót beretnek az hütben. Az istennel kedve legen mind tú ve
 letet/ Amen.

Nicopolisbol kele/mell Macedoniának városa.

23 Filemonnak levele

leuelnek értelme.

3 levelet kent Pál írta az Filemonnak/ki kent
 Pálnak az keresztényhez valo io müelkedeteirt ie
 les barátta vala. Ennek az ú folgáta Romába kö
 kött vala/ki azt meg oroshta vala/ mikippen az fol
 gát nagubb ríbre költanak tenni. Ez folga mi
 koron kent Pálnak predikállásat hallotta volna/ki az üdöben fog
 ságbantartatik vala/az keresztén hütre fordula/és kent Pálnak fol
 gála az tömlörzben. Aztirt hog ez Filemon ez ú folgáianak el kö
 kisin ne bántodnet/haza hozzátta az folgát/és meg engedte
 az ú vrának/és kez es lipen ü irtette/és azt fogagga hog az mi kört
 neki tútt volna/üneki meg fizetne.

97

SZENT PAL LEVÉ LE MELLET FILEMON NAK IRT

Pál Jézus Krisztusnak fogla / és Timotheus /
az atafiu iriut ez levelet az Filemonnak / ki műne-
künk berelmes atánsfia / és ez szolgálásban társunk
és az Apfia asszonnal / ki műnekünk berelmes / és
az Archippusnak / ki műnekünk vitéz lő társunk / és
az te házadnál való kereskeneknek gülekezetinel. Ktuánunk tünets-
ket az isientül / az mü atánskul / és az or Jézus Krisztusul / kedve-
es bifejshet. Hátát adok az en istenemnek mindenkoron / em-
lekezetet tiuin te rulad az en imádsághimban / mikoron hállam az
te beretetedet / és hütödöt / melluel vag az or Jézushoz / és minden
bentekhez / hog az te hütödnek közönsighes voltának ereie legen.
minden ional meg esmérésiben / mell tú bennetel vagon az Zhis-
tus Jézushoz. Mert sok örömünk és vigasztalásunk vagon az te be-
retetedből atánsfia / hog az benteknek büvölöt / és iohofot meg rugot
ad ligen. Annakofáirt iol lehet az Krisztusban nag bizodalman
egen / hog paranzelhasstak teneted / az dologban az mire tartozol
aala / de maga az beretetirt kirlek inkább en Pál / illen vin ember-
iuin / mostan kediglen az Jézus Krisztusnak fogla és tiuin. Kirs-
tef kediglen az en stamirt / mellet az en fogságomban nemzil / az
Dnesimusirt / ki ennek elötte teneted hápnálatlan szolgál volt / mostan

Ba kedig

Kediglen mind ennekem/s mind teneked ighen hasnos/ Mit meg küs-
dit. Te kediglen ütet/ az az / az en fiuemet es iohomot fogadd hoz-
zad/ kit en meg akarol valo tartani en nalami/ hog te beledbe folgal-
na ennekem az euangeliuimirt valo fogfaghimban/ de semmit nem
akarit tenni az te akaratod nelkul/ hog az iora ollmint fuffigbol ne
kiferjutesnil/ hanem az mit tennil szabad akaratod berint tennid.
Mert ne talam azirt tauozott volt el tuled egg ideiglen/ hog ütet
og venni es meg hozzad/ mint ki orokke te nalad maradna/ nem
og immaran mint folgat/ hanem ki folganak felette volna/ az az /
berelmes akasiut/ ieseben ennekem/ menuel inkabb kediglen tenes-
ked/ mind tessiben/s mind or istenben? Annakofairt ha hozsodde tar-
tas enghemet/ fogadd hozzad ütet mint enghemet. Hog ha valami-
ben meg bantott tighedet/ auag valamuel tartozik/ azt en ream
tuggad. En Pal tulandon kezemuel iram. En berzuuel meg sice-
tem/ es meg lakolok rula hog ne mongam teneked/ hog te magad
ual es annak felette tartozol ennekem. Og atamsia. Ente veled
ilek az or istenben. Tugold meg az en fiuemet es iohomot az or isten-
ben. Gram ezt teneked/ bizuan az te enghedelmeffighedben/ tuduan
hog ennél nagubbat es meg tig/ mint mondom. Egetembe kedig-
len erre es kirlet/ hog berezz hallast ennekem. Mert reminlem hog
az tu imadsagtolnak seghiczigbiuel ingen fognak megadni enghet-
met tunektek. Kosfonnek teneked ezet/ Epafra/ kiuel eggutt va-
got fogua/ az Christusus Iesusban. Markus/ Aristarkus/ Demas
Eufar/ kiuel eggutt munkalodom. Az mu orunk Iesusus Christi-
nak kedve legen az tu leketekuel. Amen.

Romától költ/ Onesimus folga által.

az Sido

58 Az Szent Pál levelinek

Értelme/mellet az Sido nipelnek irt.

3 levelt írta Szent Pál az Sido nipelnek, kik mindent
 nipelnek felette val merő füel eller tartanak vala
 az Xristusnak euangeliümának/ kiknek Szent Pál
 ra es kiuáltkippen valo háragiot vala/hog ú magát
 az pogánoknak apostolának vallaná/kiket az Sido
 nipel meg vatalnak vala/mint istentül ideghen nipelket/ es fertele-
 mes iletüket/ es hog láttatnék semmié tenni az Moisesnek törül-
 tét/mellet úk ighen tisztelnek vala/ es kiuánnák vala/hog el teried-
 ne mind ez füles világon/mint egg euangeliüm/annira hog volnán-
 nak azok között es kik az Xristus hütire fordultanak vala/ kik ez
 értelemben valának hog az o törünnel meg tartását az euangeliüm
 val kellene eggbe eluegíteni. Valának annakóáirt Jerusalemben
 erebten nipel/kiket kúlömb kúlömb fele nomoruságual illetnek vas-
 ta azok/kik az euangeliümnal ellent tartanak vala. Mert az kós-
 önlighes birodalom ezeknél vala/meg fogiát vala úfót/meg vere-
 st vala/marháiolban fátmánt tisztel vala. Annakóáirt ezeket
 maabralta Szent Pál/ először az rigbi bentelnek pildáiával/ kik az
 Xristus neueirt sok sanaruságot benuettenek/hog az ú io voltok es-
 el meg telennek/ es niuábban valo lenne. Kiuáltkippen lediglen
 az Xristusnak pildáiával. Másod bor az mennet iutalomnak remtis-
 tihuat. Touábbá meg taníta úfót erre/hog mikorön immáran az
 angeliüm mindenütt niuán hirdettetnek/megfünt legen az Mo-
 isnek törünie/ mell árnit kippen epöh dolgot tegezne/hog nem
 tant láttatnék telenteni. Sok irást hoz lediglen az o törümböl
 azoknak értelmis nem:sen az Xristusra illeti. Tanuságot ad

Itt/bog nem az o történet meg tartásabol kellen embernek remén-
leni az úduóssigbet/ hanem az Zhrislus hütiböl/ mellnek általa
az rigbi bent atak es / az istennek fualtkippen kellemekeket lüttes-
nek volna/ kistrül az Sidok mint bent emberekrül fionatossagual
emlekeznek vala. Mert az o történet ezak egg ideig attak volna/
es annie ereie nem volna/ bog úduóssigbet adhat na. Ez leuelnek vi-
ghiben nemi tanusagokat ad/ mellet io erkölcsözönet vitelire az keres-
seketnek használnak.

AZ SZENT PÁL
LEVELE MELLET
AZ SIDOKNAK IRT

Első r. 1.

Ok r. 1. pertint / es sol modon sola righenten az isten
 az mü elelnet az profetálnak általa / ez vtolso us
 dökben sola münentünk fiának általa / kis mindenes
 ten örökösse tün / ki által az örök világot es te
 remte. **Ki** az ü dörzösigbnek finessigbe luin / es
 állapattának igaz ábrázata / es mindeneket igazgatuán az ü hatal
 masságának befidiuel / ü maga által az mü büneinknek tisztulását
 meg berezuin az magasságokban az felligben jobb felöl üle / az an
 galoknál annival lün fellebb valo / meriuvel azoknál nagual telest
 nevet vün örökigbül. **Mert** az angaloknak közzöle kinek mondotta
 valaha az isten ezt. **En** fiam vag te / en ma nemzilek tighedet? **Es**
 elmeglen. **En** lisek üncki atta / es az lisen ennekem fiam. **Es** meg
 len kediglen mikoron az ü első külöttit ez világra be hozza / ezt mon
 ga. **Es** imággal ütet mind az istennel angali. **Ar** angaloknak es bi
 zoni ezt monga. **Ki** teremti az ü angalit lelki állatokká / es az ü
 folgait tűz langgá. **Ar** fiunak kediglen. **Ar** te beked isten örökül
 örökse egenessigne velkeie / az vesbo az te orbagode. **Szeretid** az
 magasságot / es gülölid az hamisságot / annakofirt meg fenete tighen
D: az isten / az te istened örüendisnel olaiuual / azoknak felette lil

Es ij uel

Al Siddo kipneket set

uel te ripes vag. Es te or isten eletn az földnek fundamentomól ve
til/ es az eghet az te fezeidnek munkai/ az of el vesnek iduendore
te lediglen meg maradß/ es mind meg oulnak/ mint egg öltözö/ es
öbue hantod úföt mint egg bú ruhát/ es völtözäst vöfnek/ te tes
diglen vgan azon áilaparban vag/ es az te ehtendeid fogatkozást
nem vöfnek. Az angalok közzöl lediglen/ melliknek mondotta valaha
ert. Öll jobb felöl en rantam/ miglen az te ellensigbedet az te laó
baid alá samolul vetem. Az of nem mind fogálatra valo lelki álla
tot/ til fogálatra fi borzattatnak/ az ofire til iduössignek örököje
tisnek.

Masodik rüb

Anakofairt erőssen kell münelünk figelmezünk a
zokra/ mellet münelünk meg vadnak mondua/ hog
valamikorön el ne vesünk. Mert ha erőss lün az be
fid/ mell az engaloknak általa mordotott vala/ es
ha minden toruinseghis/ es enghedetlenség igozán
valo fizetisi vün/ mikippen táuoztattuk el mü az kint/ ha ill nag
iduössighet hiába fogunk el mularni/ mell mi helyn ki hirdettetek
az or istennek általa mi közöttünk/ meg erőssitetek azoknak általa/
az til pallottak vala/ mellrül az isten es tanubizonfagot tihen vala
mind rzuda titelekuel s mind lüfömb lüfömb isteni tehetfiguel valo
dolgofual/ es az bent lileknek aiändiknak ohtásual/ mint ünelt a
karatta vala. Mert nem az angalok bircola alá vetg ez földrel tes
reflight/ mell iduendore lün/ mellrül polunk. Tanubizonfagot lün
lediglen egg nim ill helyn erte monduán. Mert ezda az ember/ hog
meg emlekzei úrula/ auag az embernek fia/ hog hozzá lárz az

hoz? Küssetek tud ütet egg feus ideiglen az angalofnāl / dūrzo
 ti. uei es tiffessiguel meg koronāzqd ütet / es tūg tud ütet az te fe
 z eidnei munkatni. Mindeneket az ű labat ala vet. l. Mert ebben
 hog mindeneket az ű birtoka alā vetet / semmit el nem hoga / kit az ű
 birtoka alā nem veteti volna. De nām meg nem lattuf hog minde
 net az ű birtoka alā vetettenel legen. Az Jekust kediglen ki egg kez
 ues ideiglen alābb valoa tutetett vala az angalofnāl / lattuf az ű
 halālanak kin benuedteirt / hog dūrzofiguel es tiffessiguel koronāz
 tatott meg / hog az istennek kedveinek általa mindenekiri halalt fos
 stolna. Mert az t illeti vala / kiirt mindenek vadnak / es ki āltak
 mindenek vadnak / hog sok fiafot az dūrzofigbe hozuān / az ű űdwoffi
 ghetnek feredelmē fogatkozās nélkül valoa tenne az saharusagofnāl
 általa. Mert mind az ki meg bentel / s mind az ki meg benteltet
 nel / mind egtul vadnak. Annalofairt nem bigenle űköt atafiatnak
 hūni az monduān. Meg hirdetem az te neuedet az en atafiatnak
 az egg hāzbeli nip fozotte dirzirni foglak tighedet. Es esmeglen.
 En ű benne fogok birni. Es esmeglen. Ime en / es az engerm es
 kim / kifet az isten ennekem ada. Annalofairt minel vrāna az ger
 meket az emberi garlo teshez eggesultenek / ű es azonkippen vgan
 azonolban rifeffe lūn / hog az halālanak általa el rontanā az / az kinēl
 az halālanak birodalma vala / az az / az ordoghōt / es meg sabadnja
 nā az ofot / ki halāltul valo fitefben / mind egbiff iletelben foteleset
 valanak az Bolgālatra. Mert bizony nem az angalofnāl termifetis
 űpi fel / hanem az Abrahamnak magzattanak termifetis. Azirt
 mind enesul fogua hasonlatofnak kelle lenni az atafiat hoz / hog ir
 talmas / es hito egg hāzi ember volna / azolban melleket az istennel
 kelle az elekedni az nipnek kuncinek meg tiffertāfara. Mert dū

Az Sido nupnek srt

ból hog' ú ranta es törtinek az kirtet/ sebhiziguel lehet azoknak
kik kirtetben vadnak.

Sarmadié rse.

Annakokairt a samfiak kik bentek voltak/ es az men
nei hivat alban ríkesel/vegítel tol ehet ebbe az Ibrá
stus Idust/ az mú hütintket vallásának apostolat
es eggházi fejedelmít/ hog' hito legen annak az ki ú
tet berzette/ mikippen Moises es/ mind az ú eghiss házában. Mert
ez annival nagubb dűrűsigre aligat el miltonal lenni / hog' nem
mint Moises / meniuel nagubb tistessigbe vagon annak/ az ki az
házat rakta/ hog' nem mint az ház. Mert minden ház valakit ul ra
kattatit. Az ki kediglen mindeneket teremtetitisten. Es bizony az
hog' Moises es hito lán mind az ú eghiss házauál / mikippen hol
ga/ azoknak bizonságára / mellel annak otanna mondua kishet vas
la. De az Ibristuz mint fiu/ alkippen vifele gongat annak házá
nak/ kinek házai mú vágunk / ha bizodalunkot/ es reminsigbünknek
dűrzedisit mind vighig erossen tartanguk. Annakokairt mikip
pen az bent lelel monga. Ha ma az ú kauat pallangatol / meg ne le
minijritel az tú búiteket / mikippen az haragra inditásban tútol
az pústában / az napon / mellek enghemet kirtitet / holott meg kú
sirtinek enghemet az tú eleitet / bizonsagot vúnek en rulam / es meg
latat az en ezeket edimet neguen estendeiglen. Annakokairt nehez
kedvóu valik az nemzetisighez / es úfol meq ontam vala es ezt mon
dom vala. Mindenkoron tū:lahenek búolben. Ut kediglen meg
nem es mēref az en otaimot / mikippen meg eskum az en haragom
ban / ha be fognak menni az en rugodalnamba. Eassatol meg
asams

Tánfiat hog valami toron valamelitelben gonos és hütötlén hű
 e legen/hog el haloggon az iló isientül/hanem inczitet iora egg.
 ást naponid/ meg az mái napnak neue vagón/hog valaki tú főz
 zöletet meg ne kemineggik az bűnnel el hitetisinel miatta. Ríse
 tke titetünk az Zhrisufual/de eg ha az állapatnak kezdetit mind
 ghiglen erőssén tartanguk. Ebben hog ez mondatil. Ma ha az
 kauat hallangatol/meg ne kemineggizet az tú főzöletet/mikipa
 n az haragra inditásban túót. Mert nitik mikoron hallottak
 lna/haragra inditak ütet/de nem mind náian/az tit Egypusbof
 üttenek vala Moisesnek általa. Kithez vala kediglen nehez ked
 el nequen esterdeiglen? Nem azokhoz tit bünbe estenek valas
 linet tagai le omlának az pustában? Kitnek estüek meg kedig
 a hog be nem menninek az ú nyugodalmba/hanem azoknak tit
 m enghettenek vala? És láttuk hogbe nem mehetenék ligen az
 pütötlensighelirt.

Precedit rísz

Allunk annakofáirt hog valaha ne láttassik valaki
 tú főzöletet kiséñ iart lenni/mikoron az be menis
 nek ighiretit el hatta lënd. Mert münelünk az
 zontippen üzentetelt ez ighiret mint ünekil/de
 nem hasnála azoknak az hallomás berint valo be
 /miuel hog ez nem volna hütuel eggbe foglaltatuan azoknál/tit
 lottak vala. Mert be megünk az nyugodalomba mű/tit hütre for
 lant/mint meg m. nda. Mikippen meg esküm az en haragom a
 n/ha be fognak menni az en nyugodalomba/íol lehet az
 unkul el vadnak vighezue/az plán/hog ez világnak fundamento

22 Sido nipnek jrt

ma vetue ün. Mert ezt monda egg nimek beleñ az hetedik naprul
 Es meg nyugvet az isten heted napon/minden ü munkaitul.
 ezrt esmegleñ ezt monga. Ha be fogna menni az en nyugodal
 mamba. Annafofirt minek otanna fuetkezendö ez hog valakif
 te mennenek az nyugodalomba, hog te nem meninek azof az ü hus
 cötlenyhetert/siknek elöfpor az üzenei iutt vala. Esmegleñ egg no
 anell nap. t vighez, az márt/Davidnál/enne üdönek otanna/misip
 pen meg mondatg/ezt monduan. Na ha az ü fiauat hallangától/
 meg ne feminjzuet az tü füeteket. Mert ha az Jetus nyugodal
 mat adott volna üneki/ semmisippen annak otanna más naprul
 nemholt volna Annafofirt az isten nipinek marad az heted na
 pon valo nyugodalom. Mert az fi be ment annak nyugodalomba/az
 es meg nyugvet az ü munkalodástul/misippen az isten es az öuei
 tül. Annafofirt ügetezünk be menni ez isten nyugodalomba/ hog
 valakif vgan ezen hütötlensignek pildata berint el ne vesßen. Mert
 az istennek beßide iló/ es ott mell minden két élü törnél/össfeben
 hat által/ es mell be ir mind az halhatatlan lilekigleñ/ es egetema
 be az iló lilekigleñ/ezeket két felg vāguā, es mell be ir mind az ta
 golnak eggbe foglalásira/ es mind az velökre/ mell touābbā emberi
 gondolatofnak/ es bünel ügetezetinek közötte valasztástißen/ es
 semmi teremtettt állat ninczen/ meil niluāñ valo ne legen ü elötte.
 De mindenek meztelenül vadnak/ es az ü femei elött fel fordjgat
 sanak/ tiuel münelünk hām vetifünk vāgon.
 Annafofirt miforon naq egg hāzi feiedelmünk vāgon/ fi az men
 si:en által mene/ az J:sust az istennek fiat/tarozut meg eröffen/
 az m're vallást üttünk. Mert az mü egg hāzi feiedelmünk nem
 eli/ fi az mü garfosoghinkat velünk nem üzeng/hanem fi minde
 nestül

neftül fogva meg kifirtetett hasonlatosság szerint bűn nélkül. Annak
 fairs bizodalomual tarultunk az isteni kedvetnek befinek eleibe hog
 rgalmassagot neriunk / es alkotmas seghisigre valo kedues lallunk.

Stodik rik

Mert minden egg hazi ember / ki emberel kozzol vire es
 tit az egg hazi fogalatra / emberelire berez tetik / az
 dolgotban / mellet az isten elott vifeltetnek / bog az bu
 nokirt aianditokot vigen az istennek / es aldoz atokot
 tegen / tit konnyn meg engheftelbessenel azoknal / tit
 idatlanfagnak miatta vifkeztenek / es tit tiuelghisbe estenek .
 Mert u es garlosagual fornikerez tetett meg / es annakofairi mikip
 in az niptre / azontkippen u magairt es bunirt valo aldozator kell
 nni. Senki tibeftessigbet maganak erouel nem foglal / hanem ti az
 entul es huattatit mikippen az Aaron. Azontkippen az Xristus
 nem u maga bun tibeftessigbet u maganak / bog egg hazi feiedelem
 nne / hanem az ti ezt mondotta valo uneki. En fiam vag te eri
 na nemzilek tighedet. Mikippen masutt es ezt monga. Te egg ha
 ember vag / mind orokk / az Melchisedek rende bertne / ti az na
 tban miforon emberi testet vifel valo / miforon imads agofot es fo
 rghiseket tuet volna nag kialtasokual / es konu hullat asokual / ane
 l / ti meg tarthatta valo uet az halaktul / es miforon meg hale
 ratott volna az u tibeletezirt / tollehet siu valo / de maga enghe
 mteftessigbet tanula azokbol / az melletet benuede / es fogatkozas
 pul valo titetef / mindenetnek tit uneki enghedinek az orol udo
 tignek olo lun / es az istentul egg hazi embernek neuztetef az
 Melchisedek rende szerint / kirul munekunt sokat tellene mondanunk

22. Sido nispnek jrt

mellek nevezet meg magarazsra. Mert reise lütöt az tú filettel
uel. Mert misoren az údönek mi volta berint doctorofnak kelles
ne lennetek / esmeg búf igtek vagon hog túdót meg taniuzunk az
zofra / mellek legenek az istennek bölzes igbincleinet betui / es ol
kat lütöt / kinek teyre vagon búf ighet / es nem femin itekre.
Mert valaki az teyben ríbesül / az az meg igazulásnak besidibe
eudatlan / mert lús germet. De azok az femin itek kíl fogatkozás
nélkül vadnak / kinek az fofas vitelnek miatta / izet vagon nálot
mind az ional's mind az gonofnak / hog válastást tehessenek / mell
ízet nag gáfortábol vadnak ünekt.

Satodik rísz

Enakofairt el haguán az besidet / az mell az 2 hrs
stusul első az hürben / nagubb ippúlsre viseltül ma
gunkot / esmeglenfundamentomot ne vessünk az illet
nek meg iobbjtásanak / az meg holt műelvedetekrül /
es az istenben valo húrül / az kereftelkedisetrül / tanuság adásokrül /
es az kezeknek másra valo vetisirül / es az halottaknak fel támad
ásarül / es az örök itiletrül / es ezt fogiuktenni ha az isten engbeden
di. Mert nem lehet az hog az kinek eggber világosság adatott /
es az mennet atandikot meg kóstoltál / es az bent lileknek aiandis
ában ríbeseltke titettenek / es az istennei io igbit meg kóstoltál /
es az íouendő vilagnak ereit / ha el ífamlanak / hog esmeglen bünök
ból megvnyjtásanak / az illetnek meg iobbjtásanak általa az isten
nek fiat vronnaná u magotnak meg fehtuín / es útet meg czufoluán
Mert az föld / mell gáfortabe ífpa az esöt / mell u rea tú / es hás.
es füst teremend azsnak / kinek munkáiofoknak általa műelctül

meg áldatik az ismertül. *És az mell töuiffet / és töuiffes la-*
tot teremtend nem dirziretes / és fözel vagon az meg átkozás-
 / kinek vigye oda mezen hog meg ighetteffik. De maga ezefnél
o dologot reminlunt berelmes atamfiat tú felöletet és ollafot
telben üduöffig vagon / iol lehet ekkippen föllunt / mert nem ha-
 az isten / hog el feletkezzi az tú munkatokrul / és müelkedistek
mellet bereteböl vüttetek fel / mellett tútöl az ü neueirt kik
hátokból seghnczighet fölgáltatátok az kerekeneknek / és moa
és seghnczighet fölgáltattok. Kiuännük kediglen hog mindena
gg förgalmotoffágot tegen az io müelkedetben az reminsignek
és bizonságára / és az io müelkedetet mind vigre vigitel / hog ed
nek ne legetek / hanem azokat töuiffitek az mellett az hütnek / és
üifesignel valo túrisnek általa az ighiretnek öröfösigbit vífik.
ert az isten ighiretet tiün Abrahamnak mikorön sentre ü nálad
nagubbra esküft nem tehetne / ümagára esküft ezt monduán:
meg álduán meg nem áldandlak tighedet / és meg fölafituán meg
fölafitandalak tighedet. És ekkippen mikorön io reminsignen
füel el varta volna / meg here az ighiretet. Mert az emberek
az hog arra esküftnek az ki ü náladnál nagubb / és azot fözöt
ken vetekediknek vigye vagon / ha az beföd vtän föüetkezzi az
ek bizonságára / mell dologban az isten mikorön küáltkippen meg
á mutatni az ighiretnek öröföfinek az ü tanarczának erőff vol-
tkist tún befödiben / hog az két dolognak általa / mellben vált
nem lehet / és mellében nem lehetne hog az isten hamiff befö
nen / erőff vigasztalásunk lenne / kik oda fölamuné hog az mü
er adott reminsignel illunt / mellett vógan tartunk / mint az mü
üel batorfágos / és erőff vafinarczaiat / és mell be merneg

U Szido rípnék srt

mínd azokra / mellé az vitorlán belől vadnak / houā az elől iáron
mú iretünk de mene az Jelus / ki az Melchisedeknek rende perint
mínd örökké eggházi feiedelemmg titetg.

Szetedik rípnék

Ezt ez vala az Melchisedek az Salemnek királán
az felsíghes istennel eggházi feiedelme / ki az Abra
hámna elreibe mene / ki hadbol tēr vala haza / mell
hadban három királt vert vala meg / es meg áldá ú
tet / kinek mindenkől dez māt es ada Abrahamnal / ki előspór ma
garázás perint igasságnak királának mondatik / annak vianna ke
diglén Salemnek es királának / az az / bítűsignek királának / ki
nek attát nem elmérít / es annát / es nemzetűsígbit / es kinek sem
napainak kezete ninczen / sem iletinek vighé / hanem az istennel f
ához hasonlatatván meg marada mínd örökké eggházi ember liuít
Gondollatof meg kediglén / mell náj milioságbeli lútt legen ez k
nek Abraham patriarcha dez māt es ada az fákmanbol. Es az
zok hog míuel az Zeuinek hainak fāmi kōzrōt legenek az eggház
belgálatof fel vīst / kinek paranzolattof es vagon / hog dez māt
es vegenek az niptúl / az az / az ú attafiasitúl / ioltehet azok es az
Abrahamnak derekátul balastanok vala / de az kinek az ú neme az
nak kōzibe nem fāmlāstátik / dez māt vún az Abrahamtul / es meg á
dā azt / kinek az isten ighireteket tútt vala. Senki meg nem tagad
kediglén / hog az ne vegen áldást / az mell lússébb annál az ki nagibb
es bizon az hog itt azok vīstnek dez māt / az kík meg hālnak / ott ke
diglén az kirúl tarubizonfāg lún hog isten. Es hog elkippen fellat
az Abrahāmban az Zeuit es meg dez māt / ki dez māt of kōfolt
venni

pennt. Mert az meglen az u atsanal derekaban vala / mitoron
 Melchisedek eleibe menne Abrahamnak. Annakofairt ha az fogat
 kozas nélkül valo dolog az Leutnek papsaga által vala. Mert ennek
 általa vutte vala az mip az töruint / mi büffig vala annak felette
 mas egghazi embernek tamadni / ki Melchisedeknek rende berint
 es nem Aaronnak rende berint neuezteteg? Mert mitoron az pap
 sag masra viteteg / büffig hog az törüinnek es masra valo vitele
 legen. Mert az kirul ezek mondatnak / mas nemzetisignek agazat
 taboz tartozik / mellből senki ostarra nem fogal. Mert niluan va
 gon hog az Judanak nemzetisighinek agazattából tamadott ligen az
 müvrunk. De Moyses es semmit nem bolt rula / hog az papsag
 az nemzetisignek agazattához tartozzik / es ez / ez koucikezendoból
 es niluan vagon. Mert az Melchisedeknek hasonlatossagara ta
 mad az mas egghazi ember / ki nem az testi berint valo paranzos
 latnak törüine berint titetett ligen / hanem az el fakathatatlan ilek
 nek ereie berint. Mert ekkippen vagon az tanubizonysag u rula. Te
 pag az egghazi ember mind öröklé az Melchisedeknek rende berint.
 Mert el vitetették ereie az törüinnek / mell ennek elotte vala az u
 tötlensigheirt / es hasznalatlan voltai rt. Mert semmit nem boza
 az törüin az fogatkozás nélkül valo dologra / hanem az jobb remin
 ghirt adattatott vala emberel közibe / mell reminsig által közel
 betünk az istenhez / es annival jobb reminsignek általa / hog nem
 kis nélkül beretzeteg az dolog / mert bizony az hog azok rtkis nél
 il titettenek egghazi emberrekké / ezek kedialeen eskisuel / annak általa
 üneki ezt monda. Szeg esküeg az vr isten / es el nem valoztat
 ta az mit tün. Te egghazi ember vag mind öröklé az Melchise
 deknek el rendelise berint. Enniyel lün az Jesus jobb testamentum
 nak.

U Sidd nipnek jek

hal ighróie. És bizony hog az okfolañ titetinek egghāzi emberek
le annakofairt / hog az halálnak általa sok ideiglen nem ilbetinek
De ez miuel hog mind örökle meg maraggon / oll egghāzi miltofa
ga vagon / mell másra nem páll. Annakofairt tellessiguel ud uőzrethe
ti es azokat kik ū általa mennek az istenhez / ki mindenkoron il / ez
vigre hog ū trettel esedezzik. Mert illik vala hog illen egghāzi fe
tedelmunk lenne munkunk / ki fogelmes / artatlan / tista / es az bűnő
sok kőzöl el szakadott / es ki felsighebb volna az eghetnél / es kinek
bülsig ne legen napontid / misippen amaz eggeb egghāzi emberek
nek elöspör az únón bűneiirt áldozatot tenni / annak vānna az nip
nek bűneiirt. Mert ezt meg tiug egghāzi mikoron únón magat
áldozatra adā. Mert az o töruin oll embereket szerez egghāzi fe
tedelmek / kiknek garlofagok vagon. De az meg elisnek bešide /
mell az töruinnek felette vala / az fiut tiug mind örökle fogatkozās
nélkül valoul.

Szelvadik rik

Quābbā az melleket mondunk ez az feie / hog oll
egghāzi ember vagon / ki az felsignet bekín több fe
lölüle az mennelben / ki az bent állatokban tistert
pölgálatot / es az igaz satorban / mellek az or isten
vona fel / es nem ember. Mert minden egghāzi feidelem az vig
re szerez tetik / hog isteni aiāndisokot vigen fel / es áldozatokat tegeñ.
Annakofairt bülsig hog ennek es legen valamie / mellek az istennek
áldozzik. Mert ha ite ez földön volna meg egghāzi ember sem
volna / holott egghāzi emberek vadnak / kik el vőfik az o töruin bes
rint az isteni aiāndisokot / mellek bizony az mennelnek pildázat sa

va fogátra/ és azokat aránk lippen tegzik mint ipven isent hozatnak
 általa teletet lún. Moysesnek mikor ur mar an el vizehez az isent.
 Mert meg lásd/og mond/hog mindeneket annak vildarora rig/mell
 meg mutattatek teneled az hegen. Moisan f. diglen ennuel feltet b
 valo egg házi fogálatot nére /meniucl remessebb testamentomnak
 közbe tárota/ mellet neimesebb ighiretekben adának. Mert ha
 amaz első oll volt volna/ mellyben veket nem találhattanak volna
 az másoditnak semmikppen nem kerestenek volna helyt. Mert fedd
 un ütöt bol üneltik. Ime napok iünek/ az or isten monga/ es el ol
 ghezem az on testamento mot iüendöre az Israelnek házán/ es az
 Judának házán/ nem az testamentom berint/ mellet túl az ú attok
 nak az napon/ mikor az ú kezeket fognám/ hog ki hoznám ütöt Egip
 tusbol/ mert út meg nem állanak az en testamentumomban/ es en
 nem gondolok ú velek/ az or isten monga. Mert ez az testamentum
 az mellet kerzek iüendöre az Israelnek házának az napoknak vān
 na/ az or isten monga/ az en törüimmet az ú elmielbe aduān/ es
 az ú süötkben meg irom/ es azoknak istenek libek/ es út ennekem né
 im libnek. Es nem fogia minden tanjtani az ú közel valo embe
 rit/ es nem fogia minden tanjtani az ú atafiat/ ezt monduān. Es
 nērd meg az. or istent/ mert mind meg fognak enghemet esmérni
 icrintül fogua mind nagiglan/ mert enghedelmes libek az ú hamif
 ngokrul/ es az ú bünokrul/ es az ú törüintelenighekrul meg nem em
 kezem touābbā. Ennek általa hog ezt monga/ on/ ideit ké
 ltötte az elsőnek. Az minel kediglen idere ki telik/ es meg agg/ kö
 el vagon hog lobul meg ne tessik.

Silencedik ris

Di annakotā

Uz Szido nippedt 3rt

Szakolairt bizony az hog amaz elsőben es valának
 igazulatos/ isteni szolgálatos/ vala ez világi tiffa
 ság. Mert az első sator itesen kinyitett vala/ mell
 ben főidneket valának/ es aftar/ es az kevereknek
 első rakása/ mell ríft sanctanak hynak. Az másodit
 fedel meghett vala az sator/ mellett sanctum sanctorumnak hynak/
 mellben aran temienező oltár vala, es az testamentumnak rentek lá
 daia/ mell minden felől aranyal vala beburjúva/ mellben aran vider
 vala/ minna/ es az Aaronnak veszteie/ mellnek ágai nőttenek vala/
 es az testamentumnak táblái. Ez felett kedig az dúczósignet Z he
 rubimi valának/ mellett arnikolual be fogiak vala az engheftelő he
 let/ de mind ezekről nem kell mostan fölni éggentid. Mikorön ke
 diglen ezek ekkippen bereztettenek volna/ az első satorba bizony az
 hog mindenkorön be mennek az egg házi emberek/ hog az isteni jól
 galatosot el vighezrik. Az másoditba kediglen ez az az egg házi fe
 iedelem megen be/ minden estendöben eggßer/ nem vir nélkül/ mell
 vrt áldozik ú magairt/ es az nippedt tudatlanágbol valo bünciirt.
 Ez az bent lilek meg telentuin hog meg meg nem telentetett vol
 na az sanctorumnak vta/ mig az első sator fen állana/ mell hasonla
 toffaga vala egg ideiglen az üdönek/ mell akkorön ielen vala/ mell
 ben aánditokot/ es áldozatosot visnek fel/ mellett fogatkozás nélkül
 valoa nem tehetik az istennek szolgálait az ú lelki esmereti kerint/
 es mellett valának ez az iteleken/ es italokban/ es külömb külömb
 mosodásokban/ es testnek igazulaliban/ mellett embercknek közibe
 adattanak vala az üdöiglen/ mell mindent jobb állapotba berzene.
 De az Christus el iuun mint iouendő iolnak egg házi feiedelm/
 nagubb es ippebb satornak általa mene be eggßer az sanctorumba ú

k vält fagot tafaluān / mell nem fēzuel vala alfottatvān / az az /
 m ez fēle alfotvān vala / sem bakofnak es borulnak virinek āla
 la nem mene be / hanem az ū tulandon virinek ātala . Mert ha
 tulkofnak / es az bakofnak vire / es az ūfōnek hamma melluel
 meg hintik az fertelmefeket / bentelisi tifen / az testnek meg tiftulā
 ra / meniuvel inkābb az Xristusnak vire / mell az ōrōkē valo lileka
 k ātala ū magat tifta āldozatul adā az istennek / meg tiftēta az
 lelki esmēretteket / az halālos rzelekedetēk bōl / hōg az ilō istennek
 gāllatof? Es annakofāirt lūn az vñ testamentumnak fōzbe iās
 a / hōg halālt bēnueduīn / az hūotalofok az elebbi testamentumnak
 ūben valo tōruintelen rzelekedifeknek vält fagaboz / az ōrōkē van
 ōrōksignek ighiretit es meg ūerjēk . Mert az holott testamentum
 gon / būksig hōg ott az testāmentum tiuōnek halāla fōietkezēk .
 Mert az testāmentumnak az holtakban vagon ereie / mert meg
 az ereie inkor az testāmentum tiuō il . Innen vagon hōg meg
 az első testāmentumot es nem vñjtottāk meg vir nēkül . Mert
 korōn az Morses tōruin bērint minden paranczolatot eleibe az
 t volna az eghisb nīpnek / borulnak / es bakofnak virit kezibe vōl
 / vizuel / es vereff gapiuual / es hīfopual egtembe / meg hintē
 nd az tōruet / s mind az eghisb nīpet ezt monduān . Es az testa
 ntumnak vire / mellek paranczola tūnektēk az isten . Annak felek
 lediglen mind az satort / s mind az eghisb isteni bōlgōlatra valo
 ūiket azonkīppen meg hinti vala viruel . Es nagubb rīfre min
 uel / az tōruin bērint / virnek ātala tiftētatnak meg / es vir ena
 nēkül borzānat nem adatik . Annakofāirt būksig hōg ez fēle
 bōfnek ātala tiftulkanak meg azok / mellek az mennielben van
 nak pildāiof . Az mennielk lediglen jobb āldoz: tokual tiftusa

22 Sido nipek srt

caffanat meg hog nem mint ezek legenek. Mert az Christus nem
lézuel alkotott sanctorumolba mene be/ mellet az igaz sanctorum
mofot pilda kppen iégzik/ hanem az mennorbagba/ hog niluan
gen u az istennek elotte mu irettunt/ nem hog gaforta agga aldozatra
ra az istennek unon magat/ mikppen az egg hazi fedelem be me
gen az sanctorumba/ minden estendolben ideghen vimek altala. Ho
külomben volna gaforta kellett volna uneki benuedni ez vilagnak te
remtisitül fogua. Mostan kediglen eggber telengt meg ez vilag vi
gbereti felg/ hog az bunt el tauoztatna ennek altala/ hog u magat
aldozatra adna. Es mikppen ez minden emberetre rea iouendo/ hog
eggber meg hallanak/ az utan kediglen az itilet vagon/ ezekppen
az Christus es eggber ada aldozatra unon magat/ hog sokafnak
buncit venneg el/ es meg meg lassak utes bun nelkul/ azot kik utes
pariat uduoffigre.

23 Redikrisz

Srt az toruin/ mell az iouendo iolnak arnifa vala
nem az allatolnak abraza/ soha fogatkozas nel
kul valokta nem teheti azotot/ kik isteni aldozatra iou
rulnak az aldozatotual/ melletet minden estendoben
punetlen aldoznak az istennek. Mert ha ez ig nem
volna nem buntenek volna meg az aldozatotul? annafokaire hog
immaraan sem mi sandalmok nem volt volna az u lelki esmeretekben
az u bunotru/ kik aldoztanak volna/ es eggber meg tibeitattanak vol
na. De ez aldozatokban/ minden estendonkint emlekezet liben az
bunotru. Mert az tuloknak es az bakoknak vire el nem veheti az
bunotot. Annafokaire mitor ez vilagra fogna iuni ezt monga. Az

1. **Áldozatot / es az aiándiknak felvitelit nem akarád. Esetet berzil kedig**
 emnekem / tellessiguel meg ighett áldozatokat / sem az bünirt valo
 lot nem dirzrid / akkor ezt mondám. Imz teleñ vagot. Az tönünet e
 leiben meg vagon irua en rulam or isten / hog az te akaratodot tes
 meg. Annak elotte mi for ezt monga. Az áldozatot / es az aiándiknak
 fel vitelit / es az tellessiguel meg ighett áldozatokat / es az bünirt va
 lotot nem akarád / sem ioa nem hagád / melleket az törüin berint ál
 doznak. Akkor monda. Im teleñ vagot / hog az te akaratodot tegem
 isten. El táuoztatta az elöt / hog az vianna valonat helt aggon /
 mell akaratnak általa meg benteltetint / az Jesus Xhristusnak testi
 nek eggßer valo áldozatának általa. **És bizony az hog minden egghä**
2. ember minden napon szolgálásban vagon / es áldozatot tisen / es
azon áldozatokat gáforta áldozza / melleket soha el nem vehetil az
bünötöt. Ez kediglen az bünötirt egg áldozatot tiuin örökle
az istenen több felöl ül / az te varuän az mi löuetkezil / mig nem az
ü ellensighi az ü lábainak samola legenek. Mert egg áldozatual
azt tiug / hog soha semmi fogatkozäs ne volna az otban az kif meg
benteltetnek. Bizonyagot tisen kediglen münekünt az bent lilek es
mitoron elöbfor ezt monda. Ez az testamentum mellek ü irtetel ber
zel az napoknal vtanna / az or isten monga / az en törüinümet az ü
büötbe aduän / es az ü elmielben meg irom az otok / es az ü bünöke
rül / es az ü törüintelenlighetrül nemi emlekezem touabbä. Holote
Kediglen ezetnek borzanatta vagon / nem kell touabbä áldozatot ten
ni az bünirt. Annakolairt asämfiat mitoron sabadsagunt legen az
Tanctorumba be mennünt az Jesusnak virinet általa / az vtön az
mellek münekünt vtönnan berze / es mell vn / es ilö vt / az fedelnek
általa / az az / az ü testinet általa / es mitoron nag egg häz ember

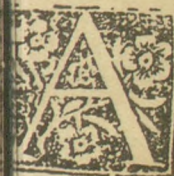
22 Sido nipek jrt

rünk legen/ki az istennel házában járunk/ú hazzá igaz búvel
 es búvel bizonyos voltaual meghintetünk az mű búveinkben/és gon-
 nos lekki esmérteinket el távoztatván/és tessünk berint tista vizuel
 meg mosattatván tarzunk meg az mű reminsihünknek. vallás tite-
 lit/mell ne inogion /mert hito az ki az ighiretet tiue/és lassuk iol
 meg mű magunkot egetembe/ez vigre hog éggmást io pilda adásual
 beretetre/és io ezelekedtre fel indjzunk/és el ne hagguk az mű
 egge gúlt nipeket/milippen bókások mikifnek/de inczuk éggmást/
 és ezt enniuel inkább hog látjátok/hog el közselghet az nap. Mert
 ha akarunk berint vitkezendünk az igazságnak esmérteinek vitelis-
 nek vtanna/ninczen touabbā egéb áldozat az bünökirt/hanem az
 iteletnek nimenemű filelmes várasa/és sebess túze/mell meg
 fogia emisteni az ellenfighetet. Az ki meg vtalanga az Monjesnek
 törvénit/irgalmasság nélkül meghal/két auag három tanubizon/ság
 ual. Gondolatoki meniucl nagubb kínoval górtettetik az ki az isten-
 nek fiát meg fogia nomodni/és az vn testamentumnak virit vó tar-
 tanga mint égg köz áliatot/mellnek általa meg benteltetett vola/
 és az isteni kedvnek lelilt boszúságual illetendi. Mert esmérül
 azt az ki ezt monga. És nim az boszú állás/és en boszút állok/az
 vr isten monga. És esmeglen/az vr isten fogia meg itilni az ú nis-
 pít. Ketteneves dolog az ilo istennek kezibe esni. Zuffanak ebes-
 telbe kediglen tünettek az ennek elötte való napok/mellekben meg
 világesitatuán/sanarusághitokban nag kisétkodást fenuedítet/égg
 lippen mikoron bídalmasságual/és nomeriságokual illetetünk.
 mindenek ezudálnak vala rantatel/máslippen mikoron ríbeset vol-
 tatot azokual/sik azonlippen ferognak. Mert mind sanar-
 usógk imban ríbeset lútok/mellek törtininek az en fosághimban

mind az túmarháitoknak el ragadozásit örömucl vútól/ tuduān
 og tūnektek iobb/ es āllandobb öröfligetek vagon tú magatottan az
 nennekben. El ne vessitek annafokairt az tú reminfigetek/ mellirt
 og iutalmat fizetnek hátra. Mert bifefiguel valo várās nélkül bú
 tól vattok/ hog minek vāanna az isiennek a farattāt be tellesitens
 utel/ meg aggāl tūnektek azt az mit ighirtetek. Mert megglēn
 gg keues ūdō vagon/ es az ki el iouendō/ el ū/ es nem lissit. Az igaz
 ediglēn hūtból fog ilni/ es ha magāt el vonssa/ ionak nem fog lāttat
 ni az en lalkemnek. De mū nem vagunk ollak lissit el vonguk magun
 s az veszedelemre/ hanem az hūthōz tartozunk/ hog feltūntōt meg

Ez negyedik risis

neriuf.

Az hūt fediglēn reminlendō dolgoknak āllattas/ lāthas
 tatlan dolgoknak nīluān valo iele. Mert ennek āls
 tala viuzt az tanubizonfāgot az vīnek. Hūtnek āls
 tala értul hog ez vilāg teremtetett ligen az isien
 nek ighituel/ hog azokbol az mellek nem terzenek
 ala/ meg lenninek azok az melleket lātnak. Hūtnek āltala Abel
 iebb āldozatot tūn az isiennek hog nem mint az Rain/ mellnek
 tala tanubizonfāgot nēre/ az isten bizonsfāgot tiuīn az ū isteni a
 ndikirul/ es ennek āltala meg haluān/ mēg es sōl. Hūtnek āls
 tala az Enoch/ egg helyrūl mās helyre vitetett volt/ hog halalt ne lāt
 / es meg nem találāt ūtet/ annafokairt hog az isten mās helyre
 tte vala ūtet. Mert minek elōtte mās helyre vitetnēk tanubizona
 got nērt vala/ hog kellemetes lūtt volna az isiennek. Nem lehet le
 geln hog hūt nélkül valaki annak kellemetes legen. Mert valaki
 istenhez tārul/ ennek hinni kell hog isten vagon/ es azoknak lissit ū

let

Al Sidd nipnek set

et keresit, munkaiotot meg frzeti. Az hütnek általa istent hozat
lún az Noehez / az melleket meg nem látat vala / berzülün es
tíftelün az istent / bántat kírtte az ú hazabeli nipinek meg maradá
sára / mell bántanak általa el kárhoztatá ez világot / es az hütből va
lo meg igazulátnak örökösé lún. Hütnek általa enghede az Abraham
mikorön elő hiuattatot volna / hog az helyre menne / mellek örökígre
az istentül vípen vala iouendöre / es helyből ki mene nem tuduán ho
vá menne. Hütnek általa mene az ighiretnek földire / mint ide
ghen földre / mikorön satorokban lakozott volna / Ásaakual es Ja
kobual / kik vgan azon ighiretnek valának örökösi. Mert az városh
vártta vala / az melleket fundamentomi vadnak / melleket mestere es
rakóia az isten. Hütnek általa Sara es erót vún az magzat fogad
dásra / es az magnak meg tartására / es germelet búle / vol lehet is
deit el mulatta volna / hog miuel hitonek itilne azt ki az ighiretet
tütte vala. Annafoirt az egg atátul támadá az nemzeti / es attul
ki iminár meg feghetett vala / anné sok bāmual / mené bāmiban vad
nak az égneit / zillaghi / es mint az főén / mell az tenghernet parta
melleket bāmálhatatlan. Hüt melleket holtanak meg mind ezet / mi
korön az ighiretetet nem vuttik ligen / hanem azofot táuul lattat le
gen / es azofnak hittenek legen / es kiüanatosságuat azofnak örüens
detteneit legen / es vallásti tútteneit legen / hog úk vendighe / es ioueni
nek legenek ez földön. Mert az kik ezeket mongák meg mutatál /
hog úk más hazát keresnek / es ha az hazárul meg emlekeztenek vol
na / az bonnan ki mentenek vala / alkolmatosságuat vala az oda valo
meg ténfre / de iobb hazába vágodnak / az az / az menneibe. Anna
foirt semiremme nem tartá az isten hog azof útet ú istenektel
bñal / mert városh berzette vala ünkeit. Hütnek általa viug aldozat

Abraham az Isaacot / mikoron kiseretnek / es meg aldoza az u
 etlen egg fiat / kiben az ighiretetet vutte vala / kibe az ez mondas
 vala. Az Isaacban hiuattatik teneked az magzat / mikoron ez e
 agaban meg panta vette volna / hog az isten meg halottabol es
 amasiharana az / honnan az es hasonlatos dologhirt hatra viug
 nek altala az fouetkezendokbol meg alda Isaac az u fiat Zabo
 es Esauot. Hutnek altala mikoron Zacet meg holt volna az Jo
 el minden fiait meg alda / es tistessigbet tun / az u vesseinete
 nek. Hutnek altala Josef mikoron meg halna / emlekezetet tun
 Israel fiainak ki ionsekrul / es paranczolatot tun az u tetea
 nek felole. Hutnek altala mikoron Moyses buletete volna el rey
 barom holdnapiglan az u buletul / hog latnak hog sip germek
 volna / es nem filinek az kiralnak paranczolatatul. Hutnek alta
 Moyses immoranoreg liutn / nem akar / hog az Farahonak le
 rak fianak hijak / inkabb valastuan maganak / hog az istennek ni
 nomorusagot benuedne / hog nem mint viteznek / es az vitez
 ag idetg valo hasnauat ilne / nagubb kardagsagnak alituan az
 astusirt valo bidalom vallast / hog nem mint az Egypusbeliek
 ok kinezit. Mert az meg aiandikozasra niz vala. Hutnek ala
 baga el Egypust / nem filuin az kiralnak tegetlensigbitul
 az onkippen kemisedek meg az u dolgaiban / mint ha lattak
 az / az ki lathatatlan. Hutnek altala berze meg az husiti aldo
 / es az virnek ki ontasat / hog ne illetne utet / az ki meg oli va
 ello fulottokot. Hutnek altala meninek altal az veress tenghez
 mint egg asbu foldon / mell dolgot mikoron meg kiseretnek vol
 t / Egypusbeliek es / az tengherbe vesinel. Hutnek altala romla
 z Hierikonak ku falu / melleket het napon korul vuttenek vala .

22 Sido nipek jrt

Hűnek általa nére meg az Raab parázna/hog el ne veszne az ofua
 egetembe/lik nem enghettenek volna/mikoron szállásra bifisiguel be
 fogatta volna az földnek timlóit. De mit holok ennél többet/mer
 el fog ennekem üdöm/ha az Bedeonrul/és az Barakrul/és az
 Sampsonrul/és az Hiept aerül kezdek emlékezetet tenni/és Do
 uidrul/és az Samuelrül/és egéb profetákrul/lik az hűnek általa
 orpágokat gőzinek meg/igasságot műckedinek/az ighireteket meg né
 rel/az oroplánofnak torkolat be dugat/az tűznek sebess voltat meg
 oltat/az törnek élit el táuztatat/erősekké titerinek az ü erősten
 sighthből/erő adaték únekt az hadban/ideghen nipeknek reaiol valo
 ütítit el vergt. Az asponiállatot az ú halottait fel támadua viugt/
 nitiket fediglen meg dobolának/és nem akarát magokat meg váltan
 ni az haláltul/hog iobb feltámadást néphetninek. Níktit es meglen má
 uetfigre lúnek/mikoron úfót oftorokual kisirtengt meg/annak
 lette fogfágokual/és tömlörzörisuel/meg főuezék úfót/lette vagat
 meg kisirték úfót/törnek miatta valo halálual halának meg/és is
 mitte amott budofánal/uhpnak és kezkeknek néss büriben/hatra ve
 ték úfót/nómorgatát/sanargatát/likre ez világ miltatlan valo/pu
 tában tiuelghenek valo/és hegeken/és barlangokban/és az földnek
 lufában. És mind ezek az hűnek általa tanubizonfágot néruin
 az ighireteket meg el nem vütték valo. Mert az isten mü felölünk
 meg elein nimi iobb dolgot látott valo/hog mü nálunk nélkül ne len
 ninel fogatkozás nélkül valo állapotban.

Zbenkettodik rife

Enakofairt mikoron enne tanubizonfágotnak föld
 ue | kornul vitettunk legen mü és minden terhet le
 petuin

veltuin/és az búnt el baguán/mell erőssén hozzánk ragaszkodit/bite
 iguel valo vārasnak általa fuffunt az kislakodásban/mellet mūnea
 kint elöntbe attanak/az Jēsusra nīzuin/ki az búntet kezdoie/és el
 vighēzoie/ki az ū elötte valo örömmel hētibē el hēnaidē az kerepsta
 kán valo halált/az galāzatot meg vraluān/és az istennet hētin iobb
 elöl ūle. Mert gondollatot meg/ minem ū ellene valo mondāst
 enuedett legen ū az bünöföktül/és meg ne fārraggatot/és lelket
 en meg ne fogatkozatot. Megleñ ellene nem állottatot/és elia
 ne nem viasfottatot az bünnet viretet hullāsaiglan/és el seletkez
 etet az istennel intisirul/mellben tūneket hol mint ftainak. En io
 iam el ne mulassad az istennet meg feddilt/és meg ne fogatkoz
 tal/mikoron ū tighed meg dorgāl. Mert meg feddi az vr isten az
 t hēret/meg ostorozza ledig minden ftāt/kit hozzā vīssē. Ha az
 meg feddilt el hēmueditel az isten mint ftainak hēssēn agga ū magā
 hēneket. Mert kīrozda az fia/kit nem tanjē az afa? Hōg hā
 anjtas nélkül vattot/mellben rīssēket mindenet/tehāg fattak vattok
 nem fial. Annakōāirt mikoron tēsi hērine valo afaink mūnfōt tanjē
 ottanak legen/és azōt berzūltit legen/nem sokval intābb tēsi
 tūnektint az lelketnek attanak birtoka alatt kēnūnt/és itetē nē
 ūnt? Bizōn az hōg azōt egg keas napotiglan az ū afaratok hē
 nt tanjtanak valo mūnfōt/az ledigleñ az mū hāsnantra/erre hōg
 az ū hēntfighes voltāban rīssēssē tēgen mūnfōt. Bizōn az ledigleñ
 g semmi tanjtas nem lattatit mostān örömrē lenni/hanem bā
 ntra. De annak vānna az meg igazutāsnak rīgolmas gōmōlze
 gga azōfnak/kit annak általa mūelltedetben foglatangāl magōt.
 Annakōāirt az tū le erőstett kezetelet/és le hozzatott tērdetelet
 mellitēl fel/és tegitēl az hōg az tū labaitolnak iārafi egeneket le

Az Sido nipee jrt

genel/hog az fantafagnak miatta el netiueleggetel az vibol/hal
nem intabb meg gogntassit az fantafag. Mindenekuel bifefigbet
-ouessetek / es bent illetet/mell nélkül senki nem fogia meg latni az
or istent. Gondot viselletet rula hog valaki ne legen/ti az isiennek
keduicul el pataggon/es valami leserusignet gukere kozottetek ne ne
ueleggit / mell habornast tegen/ es mellnek általa sokan ferteline
sette legenek. Valaki tu kozzoletet paraznalkodo ne legen/auag hut
tul ideghen mint az Esau/ki egg itelen valta el az u első sületis
sit. Mert tuggatol hog annak vtanna miforon az aldomaft meg a
farna nerni az oró:jignet toruine berint/meg nem halgatat kirelmis
siben. Mert nem talala helet az u bunirul valóbanattanak /iol les
bet sok konuhilatásual kereste volna azt. Mert nem iarulatol az
meg illetett heghez /es az meg guntott tuzhoz /es az homalhoz
es az sotifighez / es az vebhez / es az trombita soboz / es az
ighitnek Bauához/mellet az tit hallottanak vala/kirisi tunet, hog e
zethez bebidet ne tenninek. Mert el nem senuedhetik valatez paran
czolatol. Ha oktan allat illetendi az heget / meg touezetik/a
uag hagnio gheresuel általveretik. Es ill rettenetes vala annak u
nizise/ az mi terzik vala. Monsee ezt monda. El hedit es el
rettenil/hanem az Sionnal heghez iarulatol, es az ilo istennek
varosahoz / az mennei Jerusalemben / es az samlalyhatatlan an
galoknak sereghhez / es az első sülottelnek gulekezetihez / tit meg
vadnak iruan az menneiben/es az istenhez /ki mindeneknek itiloi
es az fogatkozás nélkül való igazaknak leltihez / es az Jesushoz /
ki az on testamentumnak kozbe iaroiá/es az elhintett virhez mell
dobbatol hol hog nem mint az Abelnek viire hol vala. Meg lassatol
hog meg ne vtallatol azt ki hol/mert ha azot el nem paladhatanak
tit

fordulának az előtt/ fi ez földön jól vala/ sokval inkább mű-
 fordulunk az előtt/ az fi mennéből vale/ sinek az ú pára a tettei
 indiga az földet/ es mostan es úzenetet tün ezt maradván.
 eglen eggyer en meg indigom/ nem ez az ez földet/ hanem az e
 es. Az holott kediglen azt monga/ meglen eggyer ieleni az e
 azot más állapotra fordulnak/ az mellet meg indultanak/
 melletet alkottanak/ hog meg maragynak azot/ az mellet
 nem indulnak. Annakokart meg indulas nélkül valo orpágo
 fel/ tarozuk meg nálunk az isteni kedvet/ mellet általa eg
 illuk az istent/ hog úneki kellemeteket legünk/ úpíteletuel/ es iste
 lelemuel.

Ezen harmadik risz

Mert az mű istenünk emissió tűz. Az azaíui pereg
 tet meg maraggon. Az vendig fogabárrul el ne fe
 letkezretet. Mert ennek általa niki tudatlan/ an
 galokot fogattanak vendigahé. Az fogokru meg
 ezretet mint ha úvelek egetembe volnátot fogok/ es azokru es
 narufagokot senuednek/ mint kik tú es testben forogtok. Az
 tag/ es az fertelmessignélkül valo ág/ mindeneknek közötte tiff
 . Az paráználdokot kediglen/ es az házasság törököt az io
 eg fogia itilni. Az tú erkölczitek kediglen tauul legenek az
 igtul/ meg legheduin azokual/ mellet ielen vadnak. Mert ú
 ezt. Nem haglak tighedet/ sem el nem borzátlak/ hog biz
 ondhassuk ezt. Az or isten ennekem seghetom/ es nem filek mit
 az ember ennekem. Emlekezretet meg azokru/ kik előttetek
 inektek/ kik az istennek beszide predikálják tünetek/ kiknek az

U Sido nipek jet

U hütöföt köveffitek/ iol meg emlekezüin rula az tú közöfketet ve
iletelnek mi vighe lütt legen. Az Jesus Zhrisius mind tegnap
mind ma vganazon mind örölk. Külömb külömb féle/ es ideg
tanuságoknak miatta ide s toua ne vonattassatok. Mert io az ist
nek kedüuel meg erőffteni az süet/ nem eledelekuel/ mellek ne
hasznalanak azoknak/ tit azokban viscelet ileteket. Vagon oltar
mellrül nem illik enniel azoknak/ tit az isten satoraba folgálnak
Mert az ollan lelkes állatoknak husokot az satoroknak külüfe eg
tit meg/ az melleknek virit az tünirt az egg házi feiedelem az sa
torumba vifi be. Annakofairt az Jesus es hog az nipek meg p
selne az u tulandon viritnek általa/ az város kaputianak külüfe be
uede halakt. Annakofairt monnünk u hozza az satoroknak külüfe
az u ranta lütt sidalmassagot viselüin. Mert itt meg maradand
városunk ninczen/ hanem az iouendöt keressük. Annakofairt
u általa áldozunk dirziretnek áldozattát az istiennek mindenforon
azaz / az mü aiatinknak gömölczit/ mellekuel az u neuit vallat
Az másual valo io titelrül kedig/ es az marhatotbol valo ribiteket
el ne felet kezzetek/ mert ez illen áldozatot kellemetefek az istien
Engheggetek azoknak/ tit elöttetek iarok tünettek/ es birtofof al
legetek/ mert azok vigaznak az tú lelkeitekirt/ mint kifnek hano
kell adni/ hog örömucl iarianak el ezekben/ es nem gonof kedve
Mert ez hasznalatlan tünettek.

Imággatot mü trettük/ mert hisfüt hog io lelki esmérétünk vgan
mindeneknek közötte/ tit iol afarnak ilni. Inkább kediglen kifel
töföt hog ezt tegitek/ hog müuel hamorabban el szabadussat/ es köz
telbe meheffek. Az Bisefignek kediglen istene/ ki halottarbol fel tá
masztá az iupoknak amaz nag pástorát az örök testamentumnak vi

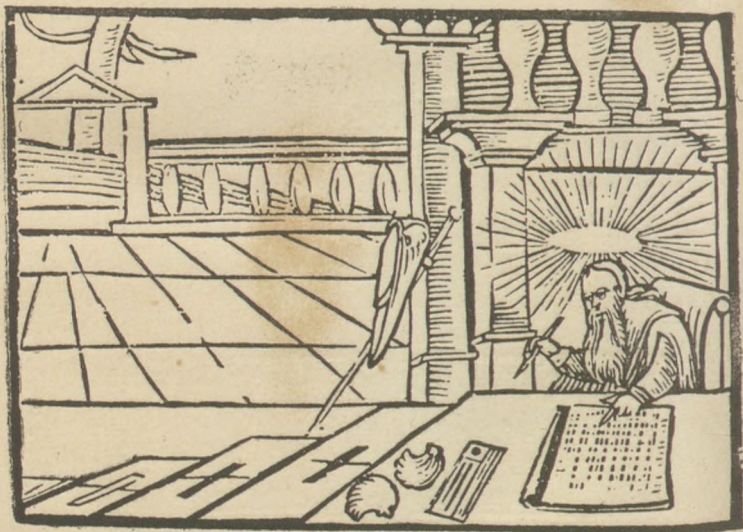
nek általa / az mű vint Jesus Xristus / minden módon / spelle
 gen tútfót / minden io czelekedetben / ha; az ú akarattat tegitek /
 es ezt tege hog az mie czeletette tellemetes legen ú előtt az Jesus
 Xristusnak általa / kinek dűrűsig adassit örökkön örökké / Amen.
 Kirlek tútfót atámiai vegitek io keduel ez en intisemnek bebidit
 ert keues bebidetuel irik. tünettek. Suggátok hog az mű afantfó
 az Timotheust most túlem el borzattam. kiuel egetembe meg lá
 togatlak tútfót / ha hamar meg iouend. Kópönnetek minde
 netnek kil előttetek iárok / es minden benteknek. Kópön
 net tünettek az Olafok. Az istennel kedue legen
 ú veletet mindentekuel. Amen.

Olaf orsbágbol kefe
 Timotheus által.

Az Szent Jakab levelének Ertelme.

Az Szent Jakab hog' miuel az Zerasalembelleknek
püspököt vala ir az egéb Sido nipelnek, kik minden
nipelnek közötté, s' iluel s'erte laloznal vala külömb
külömb tanusagolual az ú' iutelben ú'öt igazgatá-
uán/ es tanituan.

AZ SZENT IAKAB LEVELE

első r. b. d

N Jakab az istennek/ es az mü orunk Jesus Zhr
 stusnak bolgäia/köfönetet iröl az tizenkét ágazat
 bol valo Sido nyeknek/kit ide/ s toua bakadozuán
 vadnak. Nag örömmel villitek afämfiat valames
 nisszer fülömb fülömb kijirtetekbe esendetek/ tuduán
 hog az tú hütöröknek mi voltanak meg látása/bikésiguel valo túrist
 zelekedik. Az bikésiguel valo túristnek fediglen az ú zelekedete/ fo
 gatkozás nélkül valo legen/hog fogatkozás nélkül valok legetek/ es ol
 k lit semmi ríßben fűssebbülst ne vegetek. Hog ha valaki tú közzö
 tek bölzeleg nélkül megfogatkozik/ kirien attul az fi ad/tudni is
 az istentül/ ki mindeneknek tistän ú maga ad/ es nem panafol
 /es adattatik üneki. De bizodalomual kirie/ es semmit ne
 tellegit. Mert az fi kételkedik/ hasonlatos az tengheren
 lo habhoz/ mell az kelektül ide s toua veretik/ es nag sebessiguel
 gattatik. Mert ne aligza az ember/ hog ú valamit ves
 ni töuendöre az or istentül. Az kételkedü ember alhatatlan mindem
 lgaiban. Bizzeleggit fediglen az afasiu az ú felighes voltában
 nek ala valo volta vagon/visszhontag az fi kardag az ú ala valo volt
 ban/ mert mikippen az sünes virága akkippen elfog mulni. Meré
 tamada az nap nag herosiguel/ es meg asba az fü/ es az virága
 pulla/ es az ú tekintetinek iles volta el veße. Azzenkippen az faz
 El dag

Mit azt meg segítetté legén. Mert valaki az egyséj törüint meg te
 sanga / az törüinnet lediglen eggisten botránkozást tünd / mindent
 ben vitket tütt. Mert az kiert monda. Ne paráznaifeggül / ez
 es monda. Ne lig galkos. Hogha nem paráznaifodandol / de galki
 sagot tündes / az törüint el hágtad. Vg kollarok / es vg czelekedg
 tet / mint kék iouendöre az szabadfagnak törüinnet általa meg fog
 tot itiltetni. Mert irgalmassag nélkül való itilete lipen annak /
 irgalmassagot nem ripen. Es diczedik az irgalmassag az itilete
 net ellene. Mi házna vagon afánfiái / ha valaki azt monga / hog
 üneki hűte vagon / czelekedeti lediglen nem lënd? Vduözrihetij az
 az ú hűte? Hogha ruhátlansagnak miatta mezrielen lënd az kere
 sen ember / es kereksen asson ember / ki afánfia / es hugunk / es na
 pontid való itel nélkül búfös / es ezt monga valaki tú közzöletet /
 sariatok bikiuel / melegheggetek meg / es elegheggetek meg demaga az
 okual nem seghriénditetek úföt / az mellek az testnet búfoghire vadnak
 mi házna lipen ennek? Az en tippen az hűt es / ha czelekedeti nem
 lënd meg holt ú magában. De fogia mondani valaki / teneked hűtöd
 vagon / es ennekem czelekedetim vadnak. Mutasd meg ennekem az
 te hűtödöt az te czelekedetiböl / es en es meg mutatam teneked az
 en czelekedetimböl az en hűtömöt. Te hiszedi hog az isten egg? Dol
 tised. Az ördögök es hiszik / es rettegnel tüle. Akarodi fedig megtud
 nod o hűaba való ember / hog az hűt az czelekedet nélkül meg holt
 legén? Abraham az mi afánk / nem az ú czelekedetiböl igazulái
 meg / mikorön aldozatra vütte volna az Isaakot az ú fiát az oltáro
 ra? Eotodi hog az hűt seghrienziguel tütt legén annak czelekedetia
 net / es az ú czelekedetiböl tütt ligen fogatkozás nélkül való az hűt
 Es be telg az irás mell ezt monga. Hün lediglen Abraham az is

stennel. es meg igazulásiért viteték ű túle/ es isten barátjának hiuaf
 taték. Annafotairt láttatofi hog az ember czelekedetéből igazula
 ton/ es nem csak az hűtől? Azonkippen lediglen az Raab parázna
 es /nem az ű czelekedetiből igazulai meg/ mikoron be fogatta volna
 az főveteket / es más vton ki borzatta volna? Mert mikippen az
 test az iló lélek nélkül meg holt/ azonkippen az hűt es az czelekedie
 sek nélkül meg holt.

Sarmadie rü

Amfiai ne legen sok mester közöttetek/ tuduán hog
 nagubb itiletet fogunk venni. Mert sokban isam-
 lunk el mind náian. Ha ki befidiben el nem isamlik
 fogatkozás nélkül való firfiu az /ki zabolával meg
 bírhatta/ mind eghisít testit es. Im az louafnak
 es zabolát vetünk háiofba/hog engbeggenek münelünk/ es azoknak
 eghisít testit ide s toua terenghetük. Im az hoiol es mikoron illen
 nagyof legenek / es az erőss félnek miatta viteltessenek/ egg kúsded
 formánual ide s toua forgattatnak/ valahoua az formániosnak sebesf
 vifelise afaranga. Azonkippen az helwo es / kúsded tag/ de maga
 nag maga hánas vagon benne. Im az kús tűz / mell nag nérs fát
 tghet meg. Az helwo es tűz / hamisságnak rakása/ ezenkippen az
 helwo az mü ragainfban helpeztetik / mell meg fertezteti mind az
 eghisít testet / es fel gheriefteti az/ mell vó termett / mint egg kerek
 es fel gherieftetik az. Sehentül. Mert mind vadafnak/ s mind
 madarafnak/ mind ruzso máso állatofnak s mind tengherben van
 lo állatofnak termisitet meg felidjék / es felidde titetett az eme
 bers termisitetül / az helwoet lediglen egg ember sem felidjebetü
 El in meg

meg/meg enyhithetetlen gonosb állat/halálhozó mireguel telles. An
 nakalála tiszunt áldást az istennek/ és az atának/ és annak általa
 átkozunk embereket/ kik az istennek hasonlatosságra teremttenei.
 Vágon azon páhol áldás/ és átok pármazik. Nem kell atámsiai ez
 eknek ekkippen lenni. Nemde az kufsú vágon azon érből erepetheti fi/
 ides és keserű vizet? Atámsiai teremtheti az fighe fa /elan fa ma-
 gopot/auag az pálo tú fighetet? Ezenkippen egg kufsú sem teheti
 hog sos és ides vize legen. Kirzoda tú főzöttetel bölcz és tudos?
 Mert affa meg az ú emberek főzött valo io illetiből az ú czelekedetie
 bölczefighinek belidfighiuel. Hog ha keserű gúlóság vagon tú benne-
 tel/ és bútetekben vetetedis/ ne diczekégetet/ és hamiss befidúel
 ne legetet az igazságnak ellene. Mert ez bölczefignem oll/ mell
 onnan felül páll le/hanem földi/ és test berint valo/ és órdögbi böl
 czefig. Mert az holott gúlóság és vetetedis vagon/ott álhatalan
 ság vagon/ és semmi egenessiguel valo dolog ninczen. Az mell böl
 czefig kediglen onnan felül vagon/ előspör bizón az hog tista/ an-
 nak vtanna bilesighe/ és modtarto/ befogado/ kegelmessiguel tel-
 les/ és io gómólrzofuel/büntetis nélkül/ és tettetés nélkül. Az meg
 igazulásnak gómólrzit kediglen bilesigben vetit el azofnak/ kik bile-
 sighet bereznek.

Megedik risz

Onnan vagon hadafozás és háboruság tú főzöttet-
 tet? Nem inneni? tudni illik az tú gónörú illetetel
 böl/ mellek az tú tagaitokban vitéz kednek? Gonosb
 kiüanságban vattot/ és semmit nem birtot/ irigket-
 tet/ és gúlóságbet úztot/ és erőtök ninczen hog nére
 sigtel

tek legen. Vintof es hadafoztof, semmit nem birtof/annafofaf
 hoz ne n firtet. Kirtet/es meg nem adatif/azirt hog gonos
 firtet/hog az tu gonoru ilettekre folerzitet el. Tu hazassag rom
 firtat/es alponiallatof/nem tuggatofi hog ez vilagnak barata
 ja ellenfedo allat az istenuel? Annafofairt valaki ez vilagnak ba
 ta afar lenni/istennek ellensighe lisen az. Auag azt alistatofi/
 j hiba monga ezt az iras. Hitlensigre kuanforzik az ilo lilef/
 lk mu bennunt laforzef? De nagubb fedwet ad. Annafofairt bira
 a alatt legetef az istennek/ellene allatof kediglen az ordognek/es
 ut tu tuletet. Kozelghessetek az istenhez/es hozratof kozelghet.
 tu bunofok/tibtnizaratof meg az tu kezeiteket/es ket lelkuef tiffa
 zatof meg puetekef. Sanarusagot benueggetef/es siriatof/es
 gassatof/az tu moetistef siralomra fordullon/es az tu orometek
 rusigre. Marzatof meg magatofot az istennek elotte/es fel
 el tutofot. Egymas ellen valo befidet ne hostatof atamsiai. Az
 az u attafianak ellene valo befidet bol/es az ki az u attafianak
 ne valo itiletet tiffen az/az toruin ellen valo befidet bol/es
 toruin ellen valo itiletet tiffen. Hog ha az toruin ellen valo itis
 t tiff/nem vag az toruinnek meg tartoiabanem itiloie. Eg
 toruin berzo/ sinef hatalma vagon meg tartani/es el veszeni.
 ki vag ki mast itilif? No kif mostan ezt mongatof/ma es hola
 mennunt imez varosba/es tolezunt egg estendot, es kereskegi
 k/es neresighe gunyzunt/ kif nem tuggatof mi fouetkezzi az
 etkezendo napon. Mert mirzoda az tu ilettef? Mert
 a/ mell ezaf egg keues ideiglen terzif meg/es annak utanna
 g neni terzif/az helin ezt kell vala mendanotof. Ha az er isten
 ranga/es ha ilni fogunk tegul imezt auag amaszt. Mostan ke
 dig

Églen örü: tők az tú keussighitefben. Minden ez féle örüvender
gonóß. Annakokairt az ki tol akar czelekedni/ es nem czelekedik/
bún ün. ki.

Ötödik rife

O kik mostan kardagot vattok sirtatof/ es iangassa
tok az tú nyomorúsághitofon/ mellet tú reatof ünek.
Az tú kardagfághitof el rothadánaf/ az tú öltöz es
titek meg molofutánaf. Az tú aranotof/ es ezüstf
tők meg rosdásula/ es azoknak rosdara ünektel ta
nub: izonságtof lifen/ es ki rágia az tú tessiteket/ mint az túz. Drá
ga marhat gúntitek az otolso napokban. Im az tú műcsiteknek birek
fik az tú tartománitokban arattanaf/ mellet igazan meg nem atta
tok ünekif kiált/ es azoknak/ kiáltási fik arattanaf vala/ az sereghet
nek vránaf fileibe be meninek. Gondorúsighetben ilitek ez földön/ es
buiálkodatof/ sücteknek kedue berint ilitek/ nem külömben/ mint egy
áldozatnak napian. El kárhoz tatatof/ es meg öletet az igazat/ es
ellenetek nem álla ünektek. Bifeliguel túrgtet annakokairt afam
fiat az vr istennek el töveteleglen. Im az bánto ember vária az föld
nek berzületes hasznat/ bifeliguel varuán azt mig nem idein valo es
kiso elő pállon rea. Annakokairt bifeliguel túrgtet tú es es erőssit
ezitek meg az tú pü: iteket. Mert az vr istennek tövetele el tözela
ghet. Éggitet az mástoknak ellene ne f: házfoágik afamfiat/ hog el
ne kárhoz tassetof. Im az itik az antofnak előtte áll. P: hat vege
tel afamfiat az saiaruságo: ru/ es bifeliguel valo benuedisetrül/ az
profetaktul/ fik az vr istennek neyibe foltanaf. Hallottatof az J: ba
nak túrijit/ es láttatof mi vighet tün az vr isten/ hog igben irtala

maſ ſegen az vr iſten/ es főnörületes. Mindeneknek elötte fedige
 in aſamfiat ne eſtegetek/ ſe az menni orſágra/ ſe az földre/ es
 mmi egéb eſtít ne tegetek. Segen fediglen az tú beſidetek ez/ vö
 g/ nem nem/ hog tetteſſigbe ne eſtetek. Sanaruságot ſenedi va
 ki tú főzöttetek? imádkozzi. Jo lilekuel vagoni valaki? inekellen-
 betegheſtedi valaki tú főzöttetek? hja hozza az egg házi nipel
 g házi emberit/ es tegeket imádſágot az emberit/ es fennit meg
 net olanual az vr iſtennek neuibe. Es az hütöl valo imádſág meg
 gitta az beteghet/ es fel támaſta betegſigiböl üt az vr iſten/
 ha bünökben lënd meg hozattatnak üneki. Vallatof meg egg
 as ellen valo büniteket/ es imádkozatof egg máſirt/ hog egiſſig
 n tegetek. Mert nag teheſſigbe vagon az igaz embernek imád-
 gának/ mell ereit mutatſa. Illes ember vala/ ſiben ollan indu
 of valanak mint mü bennünk/ es imádſágában imádkozef/ hog
 ne lenne/ es eſő nem lün az földre három eſtendeiglen/ es hat
 ldnapiglan. Es eſmeglen imádkozef/ es az égböl eſő lün/
 az föld az ügömölzít meg teremte. Aſamfiat ha valaki tú fő
 ttetek az igazſágtul el tiueledéndit/ es valaki meg fordítánga ü
 / tugga hog az fi azt tütte hog meg fordulna az bünös/ az üvtá
 f tiueſigiböl meg ſabaditſa az ü lelét az halálcul/ es el fedezte
 bünöknek ſof voltát.

Az ſent Zofab leuelinek vöge-

Mm

az ſent

22 Szent Peter apostolnak

első leuelinek értelme.

Szent Peter és az onnipenn mirt Szent Zafab az Si
 do niofnek ir / sif az pogānoknak tartomāniban sifa
 uel lafoznak vala / mell level milto az apostolosnak
 feiedelmhez Szent Peterhez . Inti kedvglen űföt
 ez vilāghi hāborufāgotnak el Senuedisire / melleket
 Senuednek vala az euangeliūmirt / az mennet iutalomnak reminsta
 gheirt . Annak vtāna inti űföt / hog az profetālnak trāsa kerint /
 amikoron illen nag miltofāgra hiuattattanak legen ingen . ileteket vō
 bifellit / hog milto legen az kereftken hūtpōz / mellek fel vūttenek vol
 na . Mert az kereftkenfig nem abban volna / hog valaki kereftkennek
 monga magāt / sem ezaf abban / hog valaki meg kereftelkedett / ha
 nem az io illetben . Mert ez dolog / hog hāborufāgot Senuednek / nem
 lenne az Zhrisufnak dūr zōfighire / ha ezt gonoffāgotirt lāttatnā
 nak Senuedni . Touābbā inti űföt / hog az feiedelmeknek engheggenek
 nem ezaf az ofnak / sif kereftkenek volnānak / hanem az ofnak es sif
 pogānok volnānak . Mert ha űföt haragra indijtānā / nem ezaf az
 hūtre nem fordulnānak / hanem annak felette nagubb kegetlenfiguel
 hāborgatnā űföt . Vighezetre egēb kereftken ilethez valo tanufāgoz
 tot aduān minden āllapatbeli embereket / inti űföt az Zhrisufnak
 pildāfāual / hog minden ez vilāghi hāborufāgot / es minden egēb
 mōmorusāgotot bifeliguel Senuēggenek . Tanijta az egg hāzi fe
 iedelmeket / es az ofnak birodalma alatt valo nipeket .

Mm ij az Szent

AZ SZENT PETER APOSTOLNAK ELSŐ LEVELE

2. Első r. b. 9

Peter Jezus Christusnak apostola / irom ez leve-
let azoknak / kik iöuevünek / es bakadozua lakoznak
Pontusban / Galariaban / Cappadociaban / Asia-
ban / es Bitiniaban / kik erre völastatának / az a-
istennek eleitül fogua valo el vighezise berint / hog
bütre haioltanak az bent lileknek meg benteliseknek általa / es az Je-
sus Christusnak virinek hullásanak általa. Az isteni kedvo / es bife-
sig tü bennetek neueféggik. **D**iczirteffik az isten / es az mü-
runk Jezus Christusnak attaki az ü büsighes irgalmassága berint
vönonnan nemze münföt / ilö reminsigbe / ennek általa hog fel táma-
da halottaibol az Jezus Christus halhatatlan / es meg ferteszet
hetetlen / es meg biruadhatatlan öröfösigre / mellet tünetek tartanak
az mennekben / kik az istennek ereiböl öröföfettetek meg / bütnék általa /
üdüössigetekre / mell ez vigre beresztetek / hog ki telennik / az vtolso ü-
döben / mellben örüendötek mostan egg keues ideigleñ fanarusügal
ellettetuin / külömb külömb bizonsäg vitelekben / ha büfösig / hog az
tübütorökrül valo bizonsäg vitel / mell nagual drägabb az arannal
mell el vöf / de maga az tüznek általa lattatik meg ha io / talaltok
fik dicziretre / es düczöfösigre / es tífteffösigre / akkorön mikoron meg
fog telenni az Jezus Christus / kik mikoron ne lassatok berettek / kis-
ben

n mō. an/ miforon nem lattatol ligen/ mind az által es ū benne
 uin/ meg mondhatatlan/ es dicsiretre milto örömu el örültök/ fi
 tú hűtöröknek vighinek iuralimat vifitetek/ az tú lefetteket ūduof
 hit/ mell ūduofsigrúl kerdetteknek es nagon tudafozanak az pro
 tal/ fi az tú reatol iouendo istennel feduirul profetalanak/ nagon
 balozuan ezen/ fire volna az iel/ auag minemu ūdönek rífire tenne
 entist az Xristusnak lelle/ mell ū benne vala/ mell minek elötte
 g törtintenek volna/ vallast tiben vala rula/ hog az Xristusra
 iarusagot iunek/ es hog az sanarusagot nag durzofigheket herül
 / fiknek ez es meg vala ielentetuin/ hog nem ū magofnak/ ha
 n muneknak fogaltatnanak/ fi ezeket mellet most tunektek meg
 nak ūzentetuin azofnak általa/ fi tunektek predikallottak az es
 geliumot/ mell az bent lileknek általa borzattatek le az menn or
 bol/ melleket az angalok es fiuanatofagual nizik. Annafoaire
 ū értelmeteknek derekait fel ouerzuin/ iozanok legetek/ es vessia
 reminsigetek az istennel fedoiben/ mellet tú borzatos vifnek
 oron meg ielenik tunektek az Iesus Xristus/ mint enghedeld
 / fia/ hog ne aggatok magatokat az tú elegbi gonof fiuanfagha
 a/ mellekben tutofot vifelnak vala/ akkoron miforon az Xristus
 / nem tudnatok/ hanem mikippen az fi tutofot el hiva/ bent/
 / mikippen tú es minden embereket kőzött valo illettekben bentek le
 / annafoairt hog meg vagon iruan. Szentek legetek/ mert en
 / vagof. Es ha az ata istennek imadsagot tiftet/ fi mindennek
 / rzelekedeti kerint/ es bemileknek tekintete nélkül tiben itiles
 / meg luffatol hog isteni filelemben iluin/ vighezritet el ez vilag
 / valo lakastofnak ideit. Eui nan hog tutofot nem el vefendo mar
 / al palcanak meg/ az tú hiba valo ileretekből/ mint ezüstet

22 Szent Péter apostolnak

aug ar anuall/mell illetet az tu eleitnek berziböl vüttetet vala/h
nem mint az artatlan/ es tista bäränna az Xhrisusnak drága virü
uel/ ki bizón elöl el válastatott vala/ minek elötte az vilög teremte
tett vala/ de meg ielentetett vala az vtolso üdöfben tu irettetet/ fi
ü általa híptet az istenben/ ki az fel támasztá halottaiból/ es dü
szölighet ada ünelt/ hog tünettek hütötök es reminigtet lenne az
istenben/ fi az tu lelkeitek meg tistitötök az igasságra hajoluan
az bent lileknek általa/ az ofasiu peretetuel/ mell minden tetteteffig
tül táuul vagon/ tista sübölighen beressitet egg mást/ fi onnonan
füstetitet/ nem halando magból/ hanem halhatatlanból/ az iló is
siennek besidinek általa/ es mell öröfk meg marad. Annafoairt
hog minden tesi fü legen/ es az embernek minden düzöf ighe oltant
mint az tünel oirága. Meg asza az fü/ es az virága lehulla/ de az
or istennek ighe öröfk meg marad. 22 fediglen az ighe/ mell az
euangeliumnak általa tu hozzötök viteték.

Szafodik rife

Annafoairt minden gonosságot / es minden álnak
lágot/ es minden tetteteffigeket/ es eggmásra való
irigkediseket/ es minden ragalmas besideket el hog
ián/ mint az mostanfületet germekek fiuánnatök
nem az testnek/ hanem az lileknek álnasság nélfü
velo tejt/ hog annat általa fel neuefeggetek. Mert meg kosi la
tot hog legelmes legen az or isten/ tiberz taruluan tu es/ ippülisi ve
getek/ mint iló föuet/ mell isten iló kü/ ki bizón az hog az ember
tül meg hántatarték/ de az istennél válastott/ es dragalatos/ selti ház
22/ bent papság/ hog lelki áldozatokat vigetek fel/ millek fellemes
tefel

velek az istennek az Jézus Zhrisufnak a' tala. Annafoaire az iras
 es carta ezt. Im kout tisek le az Sionban / mel'et az ju' begher
 kerbe kell tenni / es mell valasztott / es dragalatos . Es valaki abban
 hied / meg nem bigengetik . Annafoaire tunektet dragalatos / fi
 hiusk' castot / de azofnak' fik' hutoelenek' ez fu' / mellett ioa' nem hagu
 eian' meg hanaan' az alkotuanat' muesi / az begherben fu' fug' feze
 te lenni / es o' l' fu' / mellbe meg botlanak' / es ott' u'zifia' / mellbe meg
 utkoznek' / tudni illik' azofnak' / fik' az istennek' behidibe meg botrans
 koznak' / es nem hisnek' annak' / az mire meg es tanjtattanak' vala .
 Tu' kediglen' valasztott remzeted' vattot' / kirali pap' sagot' / bent nipek'
 kerelgibe' iutt' nipek' / hog' hirdessitek' annak' hatalmassag' te' / fi az so'
 k' is' ig' h' e' bol' el' h' i' u' a' t' u' t' o' f' o' t' az u' r' z' u' d' a' l' a' t' o' s' v' i' l' a' g' o' s' s' a' g' a' r' a' / fik' r' e'
 g' h' e' n' t' e' n' az istennek' nipi nem valatof' / mostan' istennek' nipi vattot' /
 fik' r' e' g' h' e' n' t' e' n' i' r' g' a' l' m' a' s' s' a' g' o' t' nem irtetetek' vala / mostan' i' r' g' a' l' m' a' s' s' a'
 g' o' t' irtetetek' . Szerelmes' a' f' a' m' s' i' a' t' kirlek' t' u' t' o' f' o' t' / mint ioueuinek' e'
 es r' o' t' o' n' i' a' r' o' f' o' t' / i' a' r' o' s' t' a' s' s' a' t' o' f' meg magatofot' az gon' s' t' e' s' t' i' k' u' a' n'
 s' a' g' o' s' t' u' l' / mellett az lilek' nek' ellene vit' e' z' k' e' d' n' e' k' / es az tu' illettek' t' i' s' t'
 e' s' s' i' g' h' e' s' legen az pogane' nak' kozotte' / hog' ebben az miben gonos' t'
 m' o' n' d' a' n' a' t' t' u' n' e' k' t' e' l' / mint gonos' t' u' o' f' n' e' k' / az to' r' z' e' l' e' k' e' d' e' t' e' k' b' o' l' i' t' e'
 k' e' t' t' u' i' n' tu' r' u' l' a' t' o' f' d' i' z' z' i' r' i' j' k' az istent / az meglatogat' as' nak' n' a' y' i' a' n' .
 Annafoaire birtoka alatt legetet minden emberi teremtet' allotnak'
 az or' istent' / a' f' a' r' kiral' legen' / s' a' f' a' r' e' g' e' b' m' i' l' t' o' s' a' g' b' e' l' i' e' k' legenek' /
 mint fu' embere' nek' / es mint fisek' az isten borzat' / az gonos' t' o' f' n' a' k'
 t' o' s' f' u' a' l' l' a' s' a' r' a' / azofnak' kediglen' dieziretekre' / fik' iot' r' z' e' l' e' k' e' d' n' e' k' .
 Mert ia' va' c' a' o' n' az istennek' a' f' o' r' a' t' t' a' / hog' iot' r' z' e' l' e' k' e' d' u' i' n' / b' e' d' u' g' i' a'
 t' o' f' s' a' i' o' f' o' t' az e' p' t' e' l' e' n' / es tudatlan embere' nek' / mint fik' s' a' b' a' d' n' e'
 k' v' e' l' v' a' t' t' o' f' / es nem ollak' mint fik' az s' b' . d' s' a' g' n' a' k' s' i' n' e' a' l' a' t' t' g' o' n' o' s' t'
ezek

22 Szent Peter apostolnak

zelekedgetek/hanem mint istennek szolgálj. Mindeneknek meg agga-
tot az ú tisztelessegetek/az ahasiuságot beressitek/az istentől töllet. Es
az firale tisztelesset. Az szolgál az ú vörknak birtokot alatt legenek fi-
lelemuel/nem azaf azofnak/fik tot es legelmekel/hanem azofnak
es/fik feminek. Mert ez az kedves dolog/hog az istenhez valo lel-
ki esmèretirt valaki el benuedi az nehelességet/homoruságot ben-
ueduin/melleket nem irdemlett volna. Mert mi dirziret vagon eb-
ból ha el benueditek az arzul veriseket/mikorön bündöf vattot?
hanem ebből vagon ha túrtot mikorön tot tistek/s mind azon által
es homoruságokval illetnek túrtot. Mert ez az istennél valo ked-
ves dolog. Mert erre vattot hiuattatuán/mert az Xhristus
es sanaruságot benuede mü irettünk/munekünk pildat haguán/hog
az ú nomdikit kövènitet/fi búnt nem túrt vala/es álnasság nem ta-
laltaték annak hátaban. Kit mikorön gonof befidevel illetninek/
az gonof befideket hátra nem ténge/mikorön kinofot benuedne/fea-
negh:risti nem tiben valo. De az boszu állast arra hoga/fi igazán
s:il/fi az mü bünèntet ú viselg el az ú testiben az fán hog az bú-
nèntek meg baluán:io letben foglalnok magunkot/finek testin valo
veresignei fikh:huvel meg gogulátot. Mert tuelghof valátot/mint
az iuhof/de mostan az paktothoz ténicek/es az tú lefketeknek gome-
ga viselöibez.

Sarmadik r:fi

Zonlippen tú felesseget birtokot alatt legetek az tú-
firneiteknek/hog azofot es/fik az istennek befidire
nem hatolnak/az felessegetnek io ileteknek általa/
tehid nélkül meg nergp/mikorön iol epebbe vifit
az tú tista illettek/mell tistetevel eggebe foglaltatott/feknek:lel-
fige

ffighe nem külső ikeffig legen/mell az hatáknak fonásában/ és az a
 rannak fel füzisiben/ auag az palástoknak ises öltözötiben vagon/
 hanem az búnek embere/ titkon valo/ és megdögletis nélfül valo/
 enghedelmes/ és ott fiuel meg rugoggnak/mell lilék az istennek be
 meinek elötte nag drága állat. Mert az bent asponiállatok és ri
 ghtentē az istenben bizuan ezen modon ikeffitil valo ű magofot/ és
 az ű simelnek birtokof alatt valanak/ mikippen Sara enghede
 az Abrahamnak/ vranak űtet hjuan/ sinek leāni lütōf/ mikoron
 tot rzeleketef/ és semmi filelemuel meg nem rettentef. Az fira
 fiaf azonkippen az ű felesigheuel értelem berint lafianak eggūt/
 eifteffigbet tuin az asponiállati erősten edinnek/ mint lil egenlōs
 kippen örōfōfōf az isteni kedwnek illetiben/az tū imādōzāsitof meg
 ne fakaggon. Summa berint/mindnāian egg afaratūaf legetef/ és
 egg lelki indulástof legen/ arāfiut beretet legen bennetef/ kōnōrūletes
 kōhūt/ seges befidūef/ gonōfirt gonōft ne tegetef/ auag fidalomirē
 fidalmat/hanem vifhontag iot mongotof/ tuōgātōf hōg tūnef
 tet ezirt vagon hjuataltōf/ hōg az meg āldāst örōfīgūl vegis
 tet. Mert az fi afaria az ileet beretni/ és io napot lāni/ meg
 rnhjze az ű nēlvōit az gonōftul/ és az ű arāfiual ne fōlson ālpaf
 āgot. El hatōlson az gonōftul/ és iot tegen/bifefigbet beressen/ és
 azt kōuisse. Mert az vr istennek femei az igazafōn vadnak/ és az
 ű filei azofnak kōnōrghifin. Vifhontaa az vr istennek tekintete
 rzofōn vagon/ lil gonōfōfot tifnek. És firzoda az/ fi tūtōfōt fog
 on lafārgatni ha io ileet fogtōf kōuetni? Sōg meg ha valami nō
 morulāgtōf rōrtinēndif és az igassaghire/mind az āltal és bodogōf
 vattōf. Azofnak retteneteffigheftul kediglen meg ne rettentēet/ és
 meg ne hāboroggtatōf/hanem az vr isten bentelteffif az tū hūeitef

22 Szent Péter apostolnak

ben. Képt tegetek tediglen mindenkoron az felelőre mindennek/
ki tú túletel kérdist tiűen/hog állatok az remin'igrul/mell tú ben
netel vagon felidiguel es típessiguel/es io lelki esmértef legen
hog az mirul rágalmaznak túfófot/mint gonofófot/abban meg fia
genúteffenef azof/ki bídalmazzák az tú Zhrisťusban valo ilette
fer. Mert több hog io ezeleduinű beueggetek riomoruságot ege
betrul/ha az/az istennef akaratta/hog nem minű gonoful ezeled
uinű. Mert az Zhrisťus es egáffer beuegett volt halált az bűnűkirt
az igaz/az hamissákirű/hog múnűkű az istenhez iutatna/ki bizóna
hog test ferint meg őlettetűk/de lelke ferint eleuenűgben tartatűk/
mell lilekben el es mene/es az lelkeűkű ki az tómló'zben valanaű
predikálla/ki riűghenteű engbedetleneű lűtteneű vala. Mikorón egá
fer várnáű az istenneű hofűu ideiglenű valo túrisű az Noenaű ideű
ben/mikorón az bűrűkűt ezinálláű vala/mellben egá keues/az az/
szűkű lileű maradt volt meg az vízűkű általa/mellűkű pűdázatű
ferint az kereűt víz múnűkű es meg tart vesbedelemtűl/mellűel nem
az testűkű be nűűt vűsűkű el/hanem mellűel ez kűuetkezűkű hog az io
lelki esmérűt/ io felellen az istenneű elűtte az Iesus Zhrisťusnak
fel tàmadásánaű általa/ki az menű orűpágbá menuűn/az isteneű több
felűl vagon/ki hatalma alá vetű ű magánaű az angalofot/es ki hű
galomban es birodalomban vadnaű.

Degedik rűsű

Enakolairű mikorón az Zhrisťus kint beuegett le
gen mű irettűnk testben/sű es vgon ezen gondolatű
rint fel feguerteűggetek/hog az mell ember testben be
ued vala/meg fűngűkű az bűnűl/erre hog immàraűnű

ne illen az embereknek gonosz kívánságokra/hasírnak az istennek által
 raktára az maradványokból/mellette meg az testben kell ilni. Mert
 legyünk mindegyikünknek hog' ennek előtte való üdönlőknek illetiben az pogány né-
 velőknek kedvelő szerint ilint/ mikor az az mű illetünköt butálkodás
 okban veselők/ és gonosz kívánságokban/ borosfogokban/ dobzodások
 an/ egebefuel való rítséghez fűződésében/ és istelen báluán imádások
 an. És ez idegben dolognak láttatik únefik/ hog' ú velők egezenibe
 gyan azon el árradott fantalanságra ne siessetek/ hisz tú felőletek ga-
 róbát mondának/ hisz hármot fognak adni annak/ hisz hisz meg itilni mind
 öföt is mind holtakat. Mert erre predikáltak az euangelium az
 oknak és/ hisz holtak/ hog' am bátron itilteffenek az testben emberek
 szerint/ illenek kediglen lilekben isten szerint. Minden dolgotnak ke-
 zleglen vigye közél vagón. Annakofairt tozanol legetek/ és vigázok
 az imádatokra. Mindeneknek előtte kediglen erőff szeretet legentú-
 zóttetek. Mert az szeretet be fogja fedezni az bűnöknek sokasá-
 gát. Eggitet mástoknak vendig fogadnia legentú zugodás nélkül/ mint
 minden atandikot vütt/ azonkíppen azt eggitet az mástoknak holt-
 áltassa/ hog' az istennek holt kípenn való atandikának io dolgosi. Ha
 holt/ vö hollon/ mint istennek bebidit holla. Ha hi hollálatot tte-
 m/ vö hollálaton mint az eröböl/ mellet az isten ad/ hog' az isten
 mindenekben dirizireffik az Jesus Christusnak általa/ kinek dús-
 köfighe/ és bírodalma mind öröfön öröföz vagón/ Amen. Szerel-
 tes azámfiat ne zudállatok ranta/ mikor az túz nek általa meg-
 mlélnek túföt/ melledolog ez vigre lißen/ hog' bizonságuitel legen-
 rulatok/ azonkíppen mint ha valami on dolog törtinnek tú ranta-
 / hisz ebben örülletek/ hog' az Christus sanaruság benuedisiben re-
 tel pattok/ hog' vgan azon Christusnak dús köfighinek meg telent
 Na ij siben

22 Szent Péter apostolnak

siben es árulletek vigaduan. Ha szidalmassagokval illetnek tündököt a
Xhrisus neuetre bodogok vattok. Mert az istennel dűrzösíghet es
lelke tú raptatok rúgósít. Azoknak mi volta berint bizony az hog
dalmassagokval illetetik / de az tú mi voltotok berint diczirtetik
Mert tú főzöletek valaki saáaruságot ne beuueggen / mint galkot
auag orro / auag gonosb tiuó ember / auag oli ki gonosb lippen az má
ember dolgaira visel gondot. Ha valaki fediglen saáaruságot beuuel
mint kerebten / sigenne ne tarrza / fog dicziretet tegen az istennel
ez dolognak risiben. Mert ideie es vagon / hog az itilet az istennel
házatul kezdeszik el. Hog ha előfkor mú túlunk kezdeszik el / mi vighe
lippen azoknak / kik nem hisnek az istennel euangeliumának? Es ha
az igaz es ezaf alig fog meg menekedni / az isteni filelem nélkü
valo ember / es az bűnös hul fog meg terdzeni? Annakokairt kik sa
naruságot beuednek az isten akoratta berint / tegik le az ű lelketek
az istennel / iol czelekeduin / mint hűsighes teremtonel.

Stodik ris

Ishen kirem azokat kik tú főzöttetek eggházi em
beret / ki en es eggházi ember vagon / es az Xhr
sus saáarusághinak tanubizonfaga / es ki riszes va
gok az dűrzösíghen / mell meg telenik iouendöre / o
rizzitek az mennire erótok vagon az Xhrisusnak nán nipit / annal
gongát viselutn nem kiberitís berint / banem szabad akarattol be
rint ikelenül néresíghet ne kiüannatok / banem hanylando akaratu
visellitok gongát / sem vg mint ha vralkodni akarnátok az kerebten
nip ellen / banem vg hog io pilda adásofra segetek az nán nipnek
Es mikoron meg telenéndit az pástoroknak fetebelme / az meg bűn

hadās nélkül való dúcösigne? koronáit meg íerítef. Azonkippen
 tú itt a! birodalmot alatt legetef az öineknek/ekkippen hog mind ná
 ian egymá!nak birtoka alatt legetef. Az lileknek alazaros volta be
 tünf tú beletef/annafokairt hog az isten ellene áll az feuiléknek/
 az alazarotoknak pediglén atandikofot ad. Annafokairt alázzátok
 meg magatofot az istennef hatalmas kezinek alatta/hog tütöföf
 fel magasztallon/nikoron alkolmas ideie lifens minden gondotofot
 ú benne vetuin. Mert úneki gonga vagon tú rulatof. Zozanof le
 getef/vigázzatof/mert az tú ellenfigtet az ördög/mint egg ordi
 to oróflán ide s toua iar/keresuin fit marion meg. Kinek ellene
 állatof az hütben íppet liuin/ezt tuduán hog ez saáaruságot/mellef
 senuettef/el vigheptetnek tünektef afámsia/fif ez világon vattof
 De az isten/fi minden atándikot ad/es fi múnföt el hua az ú ös
 rökfe való dúcösigne/hire/az Zesus Zhrisztusnak általa meg íppízen
 tütöföt/fif egg feues ideiglén saáaruságot senuettef/es meg támas
 son/ meg erőssízen/es alhatatoffa tegen. Annaf dúcösig/biro
 dalom adassif örófön örófke. Amen. Az Slnuanusnak az
 hito afafunak általa irám tünektef ezt/az mint alígom feues befi
 defuel/intuin/es tanubizonságot tiuin rula/hog ez legen az isten
 nek mü hozzánt való igaz fedue/melken mostán alhatatofot vattof

Röfön tünektef az eggházbeli níp/ mell Babilonban vagon/
 mell az tú válastástokban ríbes/ es az Marcus az en ítam.

Röfönnetef egymá!nak íeretetből való rzofolasual. Bife
 sig legen tünektef mindenteknek/ fif az Zesus
 Zhrissus hütiben vattof. Amen.

En in az íent

22 Szent Peter apostolnak

masodik leuelnek értelme.

3 leuelet írta az mint meg tevézék mltorontimma
rañ ighen vin volna / es halálához közel. Mert em
lekezetet tiben itt az ú haláláról. Ir kediglen vān
ab nélkül minden keresztenek / intuin úfōs az illet
nek tisztaságára / es az righieknek pildatáual / es az
vtolsó itiletnek retteneressighiuel az itelen ez lefedetekül meg ret
tent / selette ighen sedduin azokra / kik az egg űgü kereszteneket gonos
tanuságual meg dögletek / az monduan hog az Christus el nem
iunc.

40 SZENT PETER APOSTOLNAK MASODIK LEUELE

1. Első r. b. 1. 1.

11 Simeon Peter Jesus Christusnak apostola /
es folgara irom ez leuelet azoknak / kik egenlo fiad
ven rifelek mü velünk az dragalatos hűben / az mü
isteni annet / es az mü meg váltunknak / az Jesus
Christusnak igasságának általa. Az istennel
kedue / es bifeleghe tá bennetek noue ágik / az istennel / es az mü ve
runk Jesus Christusnak esmêretinek általa / vā hog / mikippen az ű
isteni ereie mindeneket ada mü nekünk / melket illetünk / es az isteni
folgál

foglalatra tartoznak / annak esméretinek általa / ki el hiva múnfö
 az ú dír zöligh net / es isteni ereinek általa / melleinek általa drága
 atos / es nag atanditofot ada múnfünf / mint meg igbirte vala / hog
 zeknek általa az isteni termibetben ribessz lennitet / ha el táuozán
 totof az fertelmessigü / mell ez vilagón vagon az gonos küanság
 af általa. De ezen es minden úgefezetuel legetek / foglalt affatof az
 ú bizótöfben iohagos iletet / az iohagos iletben fedig tudománt /
 az tudománban fedig mirikleteffigbet / az mirikleteffigben fedigo
 in bifefiguel valo vāraff / az bifefiguel valo vāraffban fediglen isteni
 foglalatof / az isteni foglalatban fediglen atafiu beretetet / az ataf
 ui beretc. ben fediglen berelmet. Mert mikorön ezek benneket lege
 k tūneket / es büölköggenek / nem tiffnek tütöföt hualkodoffa / sem
 goba valo mücsellz / az mü vrunk Jhesus & hristusnak esméretire.
 Mert az kiben ezek ninczenek val az / es kēzuel tapogat otat / es
 ki elfeletkezett rula / hog ú az ú rigbi büneiböl kitiffintatott legent
 nnafofaire at amfiat ezen úgefezetek infabb hog az mire hirta
 k / es valastottanak tütöföt abban erőffel legetek. Mert ha ez es
 t tēnditet / s ha el nem isamlotof. Mert ekfippen büffiguel hola
 ltattik tūneket be menis az mü vrunknak / es meg vālonknak /
 Jhesus & hristusnak öröffz valo orffágaba. Annafofaire el nem mü
 tom hog tütöföt mindenforön ne inczelek ezetre / iol lehet tuggān
 / es meg erőffültetek legen ez iclen valo igasságban. De maga ta
 az dolognak aligom / hog az menie ideiglen ez banlitban vāget / hog
 indigzalat tütöföt intilemnek általa / mikorön tuggam hog rōnd
 ön fouetkezik ez hog le vessem ez en banlitomot / mikfippen az mü
 unk Jhesus & hristus es / meg telentz emekem. Úgefezem es ke
 len mindenforön ezen / hog tú az en ez vilagbol valo ki mulāson

22 Szent Péter apostolnak

nak vt'anna ezekrül emlekeztes tehessefel. Mert nem mesterfiguel
szertett beszédet követink mikorön meg telentöl tüneltel az mü ve
runk Iesus Xhrisufnak tehesfighit, es el követelit, hanem hit az
mü semeinkuel látol az ü felsighees voltat. Mert tistessigheet / es
dürzősigheet vütt vala az afa istentül / mikorön az felsighees dürző
sigból illen so adatgl' anekt. Ez az en szerelmes fiam / liben ennes
kem so kippen kedvem telgl'. Es ez hozatot mü hallof / hog az
meniböl adatgl' / mikorön ü vele volnánk az bent hegen. Es az mü
beszidünk erősselt az profetáknak beszidinel / mell mü beszidünkre mi
korön figelmetesen ügeteztel / mint egg igbó főuidnekre / mell homá
los helen meg terczit / sol tistit / arcziglan miglen az nap vilas
gosságot tegen / es az hannal zillag es / az tú süeitelen fel
támaggon. Ezt előssör meg tuggatol hog minden profetálás be
rint valo iras oll / hog nem minden magarazhatta meg. Mert
nem emberi akaratból költ rigbentén az iouendo mondás / hanem
az bent leleket általa szoltanak az istennek bent emberi / mell üföt
erre inditá.

Masodik cisz

Alanak lediglen hamiss profeták es az níp közzött /
mikippen túközzöttetel es lisen hamiss doktorok / sít
alattomba veszedelmes eretnelligheket hoznak be /
sít az vr istent es meg tagaggat / ki üföt megváltofta
es ü magokra hamar valo veszedelmet hoznak / es so
tan követit az ü veszedelmelet / sítnek általa az igazságnak vta sít
dalmas beszéduel illettet / es telhetetlenisignek általa mesterfigu
uel szertett beszéduel fognak kereskedni tú ragyastol / sítnek üiletel
imma

Amaran rigtúl fogva nem liss / es az u veszedelmek nem buádoz
 Mert ha az isten nem enghede az angalosnak / kik vitkeztenek vas
 hanem az isten lánztra veté úfót / es az pofolba alá veté / holott
 titeltre tartatnak. Es az rigbi világnak nem enghede / hanem
 Noget meg tartá / ki az isteni igazságnak nölzadik hirdetése vala
 on vizet boz átuáha az isteni filelemnélkül való nipeknek világará
 Sodoma belietnek / es Gomorrabelietnek városnak ezal hama
 t haguán lilebrusuel el kárhoratá / es az ofot pildául tiú az
 af / kik iouendöre gonosul czelekedninek. Es az igaz Totot meg
 adija / fit az istelen czelekedetú emberek meg nó moritának va
 z fantalan illetnek általa. Mert ez Bemeiuel / es fileiuel igaz lig
 / mikorön u főzötök lafornef naponkid aggaszta vala az u is
 lelkie azoknak gonos czelekedetün. Tugga az or isten az isten ké
 mbereket nómorúságbol ki menteni / az hamisságot kediglen az
 tenef napiára tartani / hog úfót kinezza / telesben kediglen az ofot
 test berint iluin fertelmes gonos kiuanfágbán iarna / az or rene
 valo embereket meg vtállaf / fit vakmerök / verseniesef / fit bida
 besidekuel mérif illetni az ofot / fit miltoságuat egebetnek felette
 nak. Mikorön az angalos fit erouel / es tehetfiguel nagubba / el
 kenuedik az or istennek elotte az u ellenek valo bídalmas itises
 De ezek mint eggóftalan állatof / fit termiszet berint arra ter
 tenek / hog úfót meg fogiaf / es el vesessif az ollan dolgotban /
 ket nem értene / bídalmas besidet tiuin / az u veszedelmekben el
 ket / fitnek meg fizetik az u hamisságoznak iuralmát / fit gónör
 hes dolognak alntaf ha naponkid gónörüsighes illeten istenek /
 andofágo / es rutságo / fit az u tiuzghisefben eggmáual las
 an ingherlenef tútöföt / fitnek az u bemei tellesef az parázna

22. Szent Péter apostolnak

alphonu. / es fíť meg nem tudnak búnni az bűn tetteül / es fíť el vesztíť az lelkét / melleť nem áthatarosol / fíťnek az ű bűn tetteit lenn
 sigen foglalatol / es fíť átkozott fia / fíť el haguán az igaz vát /
 / tuelghibe esnek / az Salannak az Borsnak fíťnak vát fúctuán
 fi az alnak / ágnak / utalmát beretg. De meg feddetetg az ű hamiss
 voltarul. Az meg felidítetg es nima lefés allat emberi Foual pol
 uán / ellent tartá az profetanak balgaraglagának. Ezek az viz néle
 kúlvalo fut fű / es fűdöl / melleť az sebess bűnek miatta veseltetn
 fíťnek az ű fűtűsighetnek homala mind örökké meg tartatott. Mert a
 mikorón felette ighen keul / es hűba valo beidetes polandnak / el
 vesztíť az embereket az testi gonosť kuanfágoknak általa / testi gon
 rűsighetuel / tudni illíť az fűt / fíť igazán el távortanak vala az fűt
 fíť tuelghiben ílnek / mikorón azoknak szabadságot ighínek / mikor
 rón ű magof fertelmes íletnek tegenek polgai. Mert az mitűl vala
 fi meg gűzetteť / annak polgalattára es fűteles lűt. Mert vol
 lehet egűber el távortanak ez világhí fertelmessighetűl az or ístene
 nek / es az meg vátlo Jezus Zhrístusnak esmēretínek általa. De
 maga annak vátanna esmeglē ezefbe magofot eluegűtűn meg gűzet
 tetnek / es ezefnek az ű vátlo dolgot gonosťabbak lűnek az elűpnel.
 Mert tobb volt volna űnek / hog meg ne esmērtíť volna az igaz
 fágnať vát / hog nem mint minel vátanna meg esmērtíť / arrul el
 fordulni / az mit űnek elűbe attanak vala fent paranczolatal.
 De meg törtínet azokhan az / az mi igaz fűz beidűl / fűfott mon
 datni. Az befe meg tere az ű tulandon ofadafara / es az dűfna meg
 mosattatuañ meg tere az farnak fertűbe.

Sarmadik rűs

22. fejelet

Elodit leulem immāran ez ašāmfiai / mellet moš
 tān irōt tūneket / melletben intisemnek általa tel in
 di, tom az tū tīsta értelmeteket / hog meg emlekez
 zetek az igihirűl / melletet az bent profetāf meg
 mondottanak / es az mū paranczolat inkrűl / kik az or
 tsiennet / es az űd űzítōnek eposioli vagunk / ezt elisēer tuggātet
 hog az vello napokban ez olardok tūnet el / kik az ű tulcndon gonos
 kiuansagok berint fognak iāni / es ezt fogiāf mondani. Gul vagon az
 ű el tōvetele / mellet gāforta ighire? Mert az mi űdōrűl foguān az
 atāf el űguttanak / mindnek azontippēn vednak meg iraradua
 mind az teremtisnek eleitűl fogva. Mert ez akcratok berint va
 gon hog nem tuggāt, hog az eghek immāran rigtűl fogva voltanak /
 es az föld / mellet az vizböl / es az vizen āllanak az isten befidűel
 melletnek általa az vilāg / mell akkorōn valo / viznek mīat ta el ārrad
 pān el vese. De az mell eghek mōstān vadnak / es az mell föld vagon
 pōgan azonnak befidűnek általa āllattattanak helyre / es az tūre tak
 atnak az itiletnek napiāra / mell az isteni hitelēm nélkül valo em
 ber: ket veselemeknek napiā. Imez egg dolog kediglen tudāstokra
 vegen tūnek. et berelmes ašāmfiai. hog egg nap az or islennel azon
 tippēn vagon / mint ezer eštendō / es ezer eštendō altippēn vagon /
 mint eōā nap. Kifedelmet nem tīken az or isien / ki ighiretet tūn
 mītippen nīk ez kifedelemnek alqāt. De hōšū ideiglen valo tū
 est tīken mū irrettűnt / mīkarōn nem ašāria hog valakik el veipenke
 anem hog mindeneket az illetnek meg i. bbītāsara vegen. Al tū le
 galeñ az or islennet napiā / mītippen az orō ijel / mell napōn az
 pīet el mulnak / mint az ebess pēl / az iltetō āllatok kediglen nag
 zōf. gb. n liuīn / meg bīrīlanak / es az föld / es az mell teremtet

Allatol az földön vadnak meg ignek. Annakofairt misforon mind ezek
el bomollanak/gondollatofe minemufnek kellen lennetek tunektek az
emberek kozott valo bent iletekben/ es isteni filelmekben/ varuan
es siuanuan/hog hamar el tuion az istennek el ioutsinel napia/mell
nek általa az egek meg guluan el bomolnak/ es az iltero allatol nag
buzgóságban liuin el oluadnak. Barunk kediglen on egeket es on
foldet/az or istennek ighireti berint/ mellekben igassag laforzik. An
nakofairt berelmes atamfiai ezeket varuan ezen legetek/ hog az
isten tuiofor tiktan/ es fertelmessig nelkul talallon/bifeligben/ es
az mu vrunknak hofsu ideiglen valo turisit/ vesbedelemtul valo meg
maradastokra alczatof lenni/mikippen az mu berelmes atankfia
es az Pal az uneki adatott bolczelig berint irt tunektek/kozel mita
den leueliben foluan ezefrul/mellek kozzol vadnak nimellek/ melle
ket nehaz meg erteni/melleket az tudatlanof/es azof fil nem eleg
eroffek az hitben/ gonof magarazasra fordntanak/ mikippen egeb
irasofot es az u tulandon vesbedelmekre. Annakofairt tu berelmes
atamfiai minet vtanna eloffor tudastokra attuk ligen ezeket/tauof
gassatof el hog egebeluel egetembe az fantalan iletu embereknek tiuel
ghisinel miatta el vonattatuan/ ki ne essetek az tu tulandon alhara
goffagtofbol/hanem neuefeggetek az isteni aiandisban/ es az mu
runknak/ es az udwoznto Jesus Zhrisiusnak esmereti
ben. Uneki durzosig adassik mind mostan/s mind
az oroffg valo napiglan. Amen

az bent

127.

Az Szent János leveleinek

értelme

3 levelet Szent János írta/ az ki az euangeliumot/ emlékeztet tün azofnak/ sít immáran az or ta stenben hűttenek vala. Es elöször mikkipen az euan geliumban/ az onkkipen ez leuelben es hol az befidrül az az / az istennel siarul/ meg mutatuan hog az indenkoron az istenben legen/ es erre tanntuan hog az ata vlla s sag legen/ hog ekkipen es tudnok/ hog az befid u tule valo abra t legen. Szoluan fediglen az istenrul/ meg monga hog nem on log ez isteni titok/ mell mu irtetunk lun/ banem kezdetul fogus mindenkoron volt az / mostan fediglen meg ielent legen az or enben/ ki orof ilet/ es 19 az isten. Olat agga fediglen ez u emberre elinek/ es földön valo meg ielensinel/ ezt monduan hog ez legen a/ hog el bonza az ordognek/ ezeketett/ es munkor meg sabadrig on az halaltul/ es meg esmeresse mu velunk az asat/ es az fiut/ mu vunk Jesus Christust. Ir annakofirt minden forbeliek / germeketnek/ issiaknak/ oinetnek/ hog az isten meg esmerttetett/ ordognek erete fediglen meg goretetett/ erotlemre titetuin az' Christusnak halalanak miatta. Annak otanna mind az eghis les ben az beretetre tanit/ azt ataruan hog mu eggmast beressul/ uel hog az Christus es beretett munkor.

Oo iij az kes

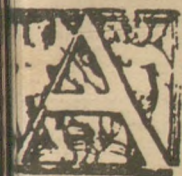

SZENT IANOS

APOSTOLNAK ELSŐ

LEVELE

A. Első r. i. s. 3

Amí kezdettől fogva vala / az mit hallánk / az mit
 látánk az mi szemünkkel / az mit nisz / es az mi
 kezünk tapasztalának / az illetnek beűde felől / es il
 te meg telenteték / az mit látánk arról tanubizon
 tás / es ríbünt / es hirdertük tünekeket az örök illet / mell az afa isten
 él vala / es meg telenteték műneünk. Az mit látánk es hallánk
 meg hirdertük tünekeket / hog tú es főzölöt legetek mi velünk / es az
 ú főzös voltunk legen az afa istenmel / es az ú fiaival Jhésus Xhr
 ussal. Es ezeket irtuk tünekeket / hog az tú örömetek telles legen.
 Es az az hirdetis az mellett hallottunk ú tüle / es az mellett tüneke
 k hirdetünk / hog az isten vilagosság / es ú benne semmi sötetsig ninc
 sen. Ha azt mondanak hog főzölöt vagunk ú vele / es sötetsig
 n iárunk / hazudunk / es igasságot nem ríbünk. Hog ha vilagóság
 n iárunk / misippen ú es vilagosságban ragon / egmánsual főzölöt
 vagunk / es az ú fiának / az Jhésus Xhrisusnak vire meg ríbünt
 minköt minden bünből. Ha ezt mondanak / bününk ninczen / mi
 rágunk / az alluk meg / es igasságbenmünk ninczen. Ha meg vala
 az mi büneinket / hito / es igaz / hog mea torzúsá münclünk
 mi büneinket / es hog meg ríbünt minköt minden hamissága
 . Ha ezt mondanak / nem ríbüntünk / hozugga ríbünt üt / es
 ú beűde ninczen mi bününk.

Szent Janos apostolnak Mafodik rife

En fiarzfaim ezeket azert irom tuncetek hog ne olt
kerzetel/ es ha valaki viterzendit/ fo polont vagon
az aka istennel/ az igaz Jhesus Christus. Es u az
mu bunetnirt valo engesztelo/ nem ez az az mu
bunetnirt fediglen/ hanem annak felette mind es
ghis ez vilognak bunetirt. Es ezen tuggul hog esmerul utet/ ha
az u paranczolatit meg tarsul. Az fi ezt monga/ esmerem utet/ es
nem tartja az u paranczolatit/ hazug az/ es igazag abban ninczen
az fi fediglen meg tartja az u befidit/ bizoni ebben az isteni beretet
fogarkozas nelkul vagon. Ebbol tuggul hog u benne vagunk. Az fi
azt n' ga/ hog u benne lafozik/ annak es aktopeen fell tarnt/ mit
kippen az tart. Szerelmes asamsiai/ nem on paranczolatot trof
tuncetek/ hanem righi paranczolatot/ mell paranczolatotok valo fer
detul fogua. Az befid righi paranczolat/ mellet hallarof elcitol
fogua. Es meglen on paranczolatot trof tuncetek/ mell igaz u bens
ne/ vgan azon igaz tu benetek es. Mert az sotisfig el mulit/ es
az igaz vilagossag immiarañ vilagossagot riken. Az fi azt monga
hog u az vilagossagban vagon/ es az u attaf iat guloli/ sotisfigben va
gon mind ez ideiglen es. Az fi bereti az u attafiat/ az vilagossaga
ban lafozik/ es botrankozas u benne ninczen. Az fi fediglen guloli
li az u attafiat/ sotisfigben vagon/ es sotisfigben tar/ es nem tug
ga houa mennem/ mert az sotisfig meg vaktotta az u beretit. B
rof tuncetek fiarzfaim hog megborzattasnak tuncetek az tubunel
tek az u neuert. Trof tuncetek ataf/ hog muel meg esmeretek az
is kezdetul fogua allatta berint vagon. Trof tuncetek effiat/ hog muel

mel meg görgetek amaz gonosz állatot. Irod tünettek fiarzkaim hog
 miuel megel mēretet az afa istent. Irod tünettek atak/ hog miuel
 meg esmērtitet az/ ki lezdetül fogua állatta berint vagon. Irod
 tünettek issiat/ hog miuel crōssel rarrof/ es az istennel igbite lako
 zil tū bennetek/ es hog miuel meg görgetek amaz gonosz állatot. Ne
 beressitet ez vilāgot/ sem azekot mellett ez vilāgon vadnak. Na kē
 ez vilāgot bereti/ninzen az afa istennel beretete ū benne. Mert
 minden valami ez vilāgon vagon/ mind gonosz testi fiuānsag/ es be
 melnek gonosz fiuānsāga/ es ez vilāghi illetnek pompasāga/ ninzen
 az afa istentul/ hanem ez vilāgtul vagon. Es ez vilāg el mulit/ es
 az ū gonosz fiuānsāga es. Az ki kediglen az istennel akarattat tish
 meg marad mind örökke. Fiarzkaim vtolso ūdō vagon/ es mikip
 en meg hallatok/ hog az Antichristus el iouendō legen/ mostān es.
 Az Antichristusot lezdinēk lenni. Mell dologbol tuggut hog vtolso
 dō vagon. Mū fözzölünk meninek ki/ de nem mū fözzölünk valok
 alānal. Mert ha mū fözzölünk valok voltanak volna/ bizōn meg
 narattanak volna mū velünk. De hog niluān lenninek/ hog ne lege
 rek mind mū fözzölünk. De tünettek lenetistek vagon az bentul/
 es mindeneket tustok. Nem irām ezt tünettek mini kil az igassā
 ot nem tudnatok/ hanem mini kil tuggatok az. Es hog miuel sem
 u hazugfag az igassāgtul ninzen. Kirzoda az hazug/ hanem
 az ki meg tagagga az Josust Christusnak lenni? Az az Antichri
 stus/ ki meg tagagga az atāt/ es az fiut. Valaki meg tagagga
 az fiut/ ennet afa ninzen. Eū annakolairt az mit hallottatok lez
 detul fogua/ tū bennetek meg maraggon. Na tū bennetek meg ma
 radānd az mit lezdetul fogua hallottatok/ tū es az fiu es afa isten
 un fogtok lakozi. Es az az igbitet mellett ū igbitet minēkünk az

Szent Janos apostolnak

örök ítélet. Ezt irám tünettek azok felől / kik el hitetnek túrófót /
és az meg fenetis / mellet tú az istentül vütf / meg marad tú benne
tel / és büffigtek ninzen reá / hog valaki tanjzon túrófót / hanem
az mikippen az meg fenetis meg tanjtot túrófót mindenetrül / és
igaz / és ninzen hamiss befid benne. És az mikippen meg tanjta
túrófót / abban maraggatof meg. És mostan fiarzfaim maraggatof
meg abban / hog az mikoron meg ielenéndik / bizodalimunk legen / és
semiremuel ne illetessünk ú túle / az ú el ioueteliben. Na tuggatof
hog igaz / tuggatof hog minden ki igazsagot ezefedif / ú túle büle
gett.

Sarmadié ríß

Itasolfe minemü heretuel lún mühozránk az az
ra isten hog az istennek fiainak neuerzessünk. Ezirt
z világ nem esmér túrófót / mert nem esméri az
istent. Szerelmes atámfiai mostan az istennek fi
ai vagunk / és meglen meg nem terzett az mi fos
gunk lenni. Tugguf kediglen hogha meg ielenéndik hasonlatosof lú
fünk úhozrá / mert meg láttuf útet állatta herint. És minden va
lakinék ez reminsighe vagon úbenne / meg tiffint a bünestül ú magat
mikippen az isten és tiffa. Minden ki bunt tiffen / vgan azon tör
vintelenligbet tiffen / és az bün és törvintelenfig. És tuggatof hog
az azirt ielenek meg / hog az mü bününket el veme / és bün ú ben
ne ninzen. Senki nem vitezif / ki úbenne laforif. Minden ki ott
kezif / nem tatta útet / sem nem esmérte útet. Fiarzfaim senti el
ne híressen túrófót. Az ki igazsagban ezefedif / igaz / mikippen az
isten és igaz. Az ki bunt tiffen / az ördögöl vagon. Mert az ördög
kezdet

kezdetül fogda bünt tiben. Ezirt ieleng meg az istennel fia/hog
 el bonrza az ördögnek czelekedetit. Senki bünt nem tiben/si az is
 tentül fül: tik/ mert az ú mogva ú benne marad/és nem vutkeze
 tit/ miuel hog az istentül fülettetett. Eiben niuān vadnak az isten
 nek fia/és az ördögnek fia. Senki az istentül ninrzen/ki igassagoe
 nem tiben/és fi az ú attafiat nem bereti. Mert ez az úzenet az
 mellet eleitül fogva hallatok/hog eggmāst beressitet. Nem alkippen
 mint az Zan/si amaz gonob állattul vala/és megölē az ú atta
 fiat. De miryt ölē meg ütēt? Mert az ú czelekedeti gonobot valā
 nak/az ú attafiaē fediglen igazak. Ne czudallatok en atāmfiai/ha
 gūlöl tudōt ez vilāg. Mū tuggut hog az halālrul az iletre hozat
 tattunk legen/ mert berettük atānkfiat. Az fi nem bereti attafiaē
 az halālban lakozik. Minden fi attafiat gūlōli/gālfos. És tugga
 tok hog egg gālfosnak s inczen örōk ilete/ mell ū benne meg marag
 gon. Ennek āltala esmērōk meg az istent beretetet. Mert az isten
 az ū lelit vetē halālra mū irettünk/és mūnekünk es halālra kell ve
 tünk az mū atānkfiat. Az kinek fediglen ez vilāghi marhata va
 gon/és lātānga az ū attafiat/hog hūssigben il/és meg nem elit iā
 pa ranta/mikippen lakozik istent beretet az ollan emberben? Ez
 fiazfāma ne beressūt eggmāst bebsud/le ūelouel/hanem hitemir
 uel/és igassagual. Ennek āltala esmēriūf/hog az igassagtul vogunk
 és az ū binnek elotte io remnigben libünk/ az mū hūeinkben.
 Mert ha fārhoztat mūnkōt az mū hūuānk/nagubb az isten az mū
 hūuānknel/és mindeneset tud. Szerelmes atāmfiai ha az mū hū
 mūnk nem fārhoztat mūnkōt/bizodal mūnk vagon az istenben/és va
 lamit firēndünk meg ūerit ū tūle/ mert az ū paranczolatit tartul
 és azotot meg isfūt. az mellet kellemetsek ū elotte. És ez az ū pa

Szent Janos apostolnak

paranczolata hog'biggúnt az ú fiának az Jhesus Zhristusnak neuibem
es eggmást beressük/miskippen paranczolatot ada. Es az ki meg tar
ta az ú paranczolatit/ú benne lafozik/es az isten ú benne. Es en
nek általa tuggat/hog' mü bennünk lafozik/az ú lelket általa mel
let múnékúnt ada.

Regedik ríß

Szerelmes atámfiak ne biggetek minden lileket/
hanem lássátok meg ha az lelket az istentúl legenek.
Mert sok hamiss profeták iouinek ki ez világra. En
nek általa esmérietek meg az lelket/mell istentúl va
gon. Minden lilek/mell azt valla/hog' az Jhesus
Zhristus testben iútt legen/az istentúl vagon. Es minden lilek/
mell nem valla az Zhristus Jhesus/hog' testben iútt legen/istentúl
múnczen. Es ez az Antichristusnak lelke/kiül hallátok/hog' el ió
ve dó legen/es immáran ez világon vagon. Fiarz káim tú az isten
túl pattot/es meg görzítetek úfót. Mert nagubb ki tú bennetek va
gon/hog' nem mint ki ez világon. Azok ez világból vadnak/annak
kairt ez világrul bolnak/es ez vilag úfót halgatta. Mü az istentúl
vágunk. Az ki az istent esméri múnkót halgat. Az ki istentúl nta
ezen nem halgat múnkót. Ennek általa esmériük az igasságnak lele
kit/es az tiuelgíshnek lelkét. Szerelmes atámfiak beressük mü
eggmást/mert az beretet az istentúl vagon. Es minden/siben ber
etet vagon/az istentúl hűletett es esméri az istent. Az siben beres
tet nta ezen/nem esméri az istent. Mert az isten beretet. Ebben tar
túnt meg az istennek mühoz ránt való berelme/hog' az ú eggetlen
eg'fiat borzátá az isten ez világra/hog' illünk ú általa. Ebben par
gon

Hon az beretet/nem hog mü berettül legen az istent/hanem hog ü be
 retett legen müntöt/ es el borzátá az ü fiat/hog az mü bününfire
 rnyheftelő lenne. Szerelmes atámfiái ha az isten-ekkippen berete
 müntöt/ müntünk es beretnünk kell egymást. Az istent soba senki
 nem látta. Ha mü egymást berettül az isten mü bennünk lafozik/
 es az ü berelme fogatkozás nélkül való mü bennünk. Ebből esmér
 ük meg/hog ü benne lafozunk/es ü mü bennünk/hog miuel az ü bent
 elpitöl ada müntünk. Es mü látol/es tanubiz onfágot tißünk ru
 a/hog az ata isten el borzátta az ü fiat/ez pilágnak meg vältöiát.
 Valaki vallást tißen rula/hog az Jesus istennek fia/az isten abs
 an lafozik/es ü az istenben. Es mü es meg esméröl/es hiuöl
 az beretetet/az mell beretete az istennek mü hozránk vagon. Az is
 ten beretet/es az fi az bereteben lafozik/az istenben lafozik/es
 az isten ü benne. Ebben fogatkozás nélkül vagon az beretet mü ves
 tünk/hog bizodalmunf legen az itiletnek napian/hog mikippen az ta
 ten állat a berint vagon/mü es állatunk berint vágunk ez világon/
 filelem ninczen az bereteben/hanem az fogatkozás nélkül való
 beretet fi veti az filelmet/mert az filelemnek götrelme vagon. Az
 fedig fil/az nincz fogatkozás nélkül az bereteben. Mü berettül
 et/mert ü előßör berete müntöt. Ha valaki azt mondanga/ber
 em az istent/es az ü atafiát gülölöndi/hazug. Mert az fi nem
 retti az ü atafiát az mellel látott/mikippen beretheti az istent
 nem látott? Es ez paranrolatunk vagon ü tüle/hog az fi az is
 ten bereti/beresse az ü atafiát es.

Stodiek **ist**

in linden Pp in

Szent Janos apostolnak

Minden ki hiszi az Jezus Christusnak lenni / istentül
kületett. És minden ki bereti azt / az ki ütet nem-
rette / bereti azt és az ki ú tüle kületett. Ebben es-
mériül meg hog beressül az istennek fiait / mi foron
az istent berettül / és az ú paranczolatit tartul. Mert ez az isten
ni beretet / hog az ú paranczolatit tartzul / és az ú paranczolati nem
nehezek. Mert minden az mi az istentül támadott / meg görz ez
világot. És ez az görzedelem / az mell meg görz ez világot az mi
hütünk. Kiszoda az ki meg görz ez világot / hanem az ki hiszi / hog
az Jezus istennek fia? És az ki viznek / és virinek általa jóue el
az Jezus Christus / nem ez az viznek általa / hanem viznek / és vi-
rinek általa / és az bent lileknek / az mell tanubizonságot tiben erül
hog miuel az bent lilek igasság. Mert härman vадnal / fik tanubi-
zonságot tiben az mennorbagban / az ata / az istennek bevide / és
az bent lilek / és ezek härman eggek. És härman vадnal / fik tanu-
bizonságot tiben ez földön / az bent lilek / és az viz / és az vir / ezek
härman eggek. Ha az embereket tanubizonságat be visül / az
istennek bizonsága nagubb. Mert ez az istennek tanubizonsága /
melluel tanubizonságot tün az ú fiarul. Az ki az istennek fiaban bi-
ben / annak tanubizonsága ú magában vagon. Az ki nem hiszen az
istennek / hamiss befidüg tüte ütet / mert nem hiszen az tanubizon-
ságnak / melluel tanubizonságot tün az isten az ú fiarul. És ez az
tanubizonság / hog az isten örök iletet ada münkünk / és ez ile az
ú fiaban vagon. Az kinél az fiu vagon / annál ile vagon / az kinél
az istennek fia ninczen / ilete ninczen. És träm tünétek / fik hisse-
tek az istennek fiának neuiben / hog tuggatok / hog miuel örök illetel
vagon / és hog biggetek az istennek fiának neuiben, És ez az bizo-
dalom

Holom / mell bizodalunk vagon az istennel / hog ha valamit firünk /
 tünk az ú a faratt a ferint meg halgat munkot. És ha tugguf hog
 meg halgat munkot mind azokban / az melleket ú tüle firünk / tuge
 guf hog meg niertuf az mü firelmisinket / melleket firünk ú tüle. Ha
 fi laranga az ú ar: asiat vitkezni / nem halakra valo vitekben / fönö
 rögnön es illetet ad annak / az fi nem halakra vitkeztenek. Vagon ha
 halakra valo bün / nem azirt mondom / hog fönörögn. Minden homif
 bün / es nem halakra valo bün. Tugguf hog senki nem vitkezik
 az fi istentül fü: etett / hanem az fi istentül fü: etett meg tartotta
 ú magat / es amoz gonof allat meg sem illeti ütet. Tugguf hog az
 istentül vagon / es mind ez eghisv világ gonofba vagon vetve. Tug
 guf fediglen hog az istennek sia el üt / es értelmet ada munkunk
 hog azt ma: emérüf azt az fi igaz / es az igazban va
 gunk / az ú fiában az Jelus Xhrisztusban. Ez az
 igaz isten / es az örök ilet. Fiarzfaim / örizz
 tel meg magatofot az bálvánöktul.

Amen

E 3 következendö kék levelesben hinarzen semmi nehéssig? az
 nem fűtsig hog ezefnek értelmet aggonal / melleket nem bent
 Janos apostolgnal mondanak lenni / hanem más bent Janosgnal
 az vanel fűzról egy vala.

lent

SZENT IÁNOSNAK MASODIK LEVELE

Ez ki az vönet közzöl' vagol' / trom ez levelet az vā
laptoti asbonnal / es az ű fiainat / kilet en beretel
az igasságban / es nem ezaf en magam / hanem
mindenek es / kilet meg elmértit az igasságot / az is
gassághirt / mell meg marad mü bennünk / es mü
velünk mind örökké. **Az** istennel fedve / irgalmassága / bilesighe
lisen mü velünk igasságban / es bereteben / az afa istentül / es az vā
Jesus Christustul / az afa istennel fiatul. **Töben** örülök ranta / hog
az te fiaidot vā találam / hog igasságban iárnanal / mikippen paran
czolatot vönl az afa istentül. **Mostan** es kirlet tighedet asbor /
nem mint vā paranczolatot irnit teneked / hanem az mell paranczo
latunk vala kezdettül fogua / hog mü egmäst beressük. **Es** ez az be
retet / hog az ű paranczolatka berint iárunk. **Es** az paranczolat /
mikippen meg hallatof eleitül fogua / hog abban iariatof / mert sok hi
tetof iouinet ez világra / kilet nem vallaf az Jesus Christust testben
el iüni. **Es** az hitetof / es az Antichristus / örizzitel meg magato
fot / hog el ne vesse ssük az melleket müeltettünk / hanem hog telles
tutalmat agganal nekünk. **Valaki** meg seghi az töruint / es meg
nem marad az Christus tanuságában / istene ninzen. **Az** ki meg
marad az Christustnal tanuságában / ennel mind afa istene / s mind
fa istene vagón. **Ha** valaki mü hozzatof megen / es ez tanuságot
nem vösi közzitelbe / házba ne fogaggatof / es ne köpönnitet / üneff.
Mert az ki köpön ripes lisen annal ű gonosf rzefekedetsben. **Milös**

ron sok irasom volna tuncetek/nem asarik irni leuelnek/ es tintanal
altala. De remintem hog en tu hozzatol fogok menni/ es en ielen si
ain/ bolni fogok tuncetek/ kif ielen listek/ hog az mu oromunk be tel
leseggit. Kossonnak tenked az te valasztott urzednek fias

Amen.

SZENT IANOSNAK

SZENT IRASBELI DOCTOR

nak harmad leuele.

H li az vinek forrol vago/ irok az berelmes Ba
iusnak/ kif en beretek az igassagban. En berel
mes atamsia/ mindenek felol ezt kiuanom/ hog io
allapaban/ es io eghissigben legenes/ mikip
pen az te lelked io allapabanil. Mert ighen uru
f az atafiaon/ kif hozzanak iouinek/ es tanubizon sagot tunek az te
gaz voltodrul/ mikippen te igassagban iars. Ezeknel nagubb oro
nem ninczen/ mint hog hallom az en fiainot igassagban iarni.
Berelmes atamsia hitoshahesen tis: d valam iot ciss az atafis
fual/ es az ioueuinekuel/ kif tanubizon sagot tunek az te bereteted
ul az egg hazbeli nipnek elotte/ kifet ha el fisirendes az iltenit
miltokippen/ iol tis: d. Mert az u neuert mentenek oda/ kif semmit
em visnek az pogan nipektul. Annakolairt munekunk be kell fogad

Ag nunk

Hunk ez illeneket/hog az igasságban ú velek egetembe tegünk niunkát
 Jrik az egg házbeli nipnek/de az Diotrefes / ki fejedelemsighet a
 far viselni ú közörtök/nem fogagga bonkot. Ennekofairt ha tú hoz
 zátok menéndek / meg ielentem az ú zelefederit az melleket tiben/
 gonosb befidevel soluán mú rzánk / es etvel sem elegbeduin meg/
 nem ez at be nem fogagga az arafiafot/hanem azofot es meg til-
 ta/az fik be akarnák fogadni / es az egg ház i nip közröl ki veti ús
 fót. Szerelmes at amfia ne főuesd az mi gonosb/hanem az mi io-
 az ki iol zelefedit az istentül vagon/az fi fediglen gonosful zele-
 fedit/nem látta az istent. Az Demeterrül mindenek tanubizonfás-
 got tuncf/az igasság es tanubizonfagot tün/ de mú es tanubizonfá-
 got tibunf/ es tuggátok hog az mútanubizonfagunk igaz .
 Sok dolgom vala kit fell vala meg irnom / de nem akarok tintānak
 es iro szerbāmnak általa irnom tenefed. Reminlem fediglen/ hog
 en hamor való üdöben meg foglak tighedet látni/ es ielen litūmben
 sembe állunk. Bifelsighet legen tenefed. Köpönnek tenefed az te
 barátid. Köpönni az mú barátinfnak neuet serint.

22 Szent Judas

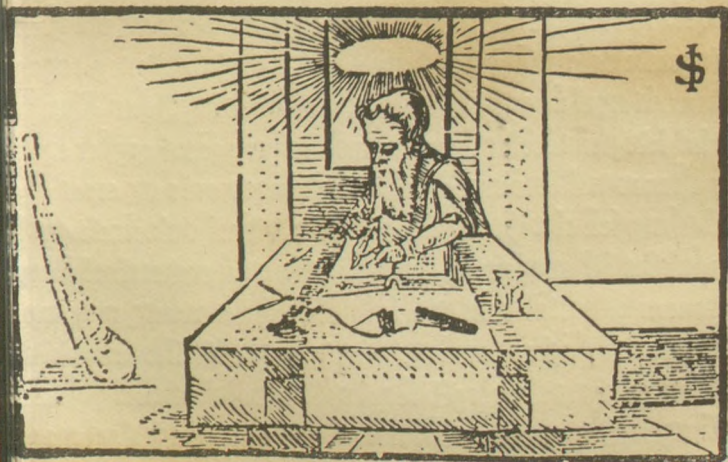
levelinek értelme.

E levelben bent Judas apostol sok haragos befidevel ir
 azok ellen/fik az ú kivānsāgofnak miatta meg valula
 uān/az euangeliumnak ellent tartanak vala. Hog tes-
 diglen ez senfinek ezudānak ne láttatngf/ meg ielent-
 ti/hog rigtül fogua ez illen emberek erre szerzettenekef legen/es az
 apostol

apstoloſ eſ iouendokippen meg mondoktāl legēn / hog' ez ſele embe
 rek alattomba az fereſkeneknek fozite iuninek / ez illen embereknēk
 ellene batoringa ūfot / eſ inti hog' azofot eſ auag feduin / auag
 intuin ūgekezninek veſedelemtul meg tartani hog' ha
 neni tehetneſ / tehāg ū magofot ſerezneſ az Zhrī
 ſuſnal ez vilāgra iouſi
 nek naptāra .

¶ 9 ij ſent Lu

AZ SZENT IVDAS APOSTOLNAK LEVELE

1: Judas / Jesus Christushat fogáta / Szabab
nak fediglen attafia. Irom ez levelet azofnak / ki
az afa istenben meg kenteltette nek / es az hivat aso
soknak / ki az Jesus Christushat tartattanak. Ri
uanom hog az istennek irgalmassaga / es bifelesige /
es beretete tu bennetek neuefeggit. Szerelmes atamfiai / oll nag
forgalmatossagom vala ennekem tunektet irnom az kozonsighes id
adossigrul / hog nem tchetim / hog ne irnik tunektet / firuin hog az tu
smunkaitokual seghit / ziguvel legetek az hutnek / mell eggher adatta
tek az benteknek. Mert alattomba kozitekbe meninek nimi gonos
emberek / kiket elospor be irt ana / vala ez itilckre / ki az mu is / caun
nek ingenibe valo aiandikat / buija isetre fordntak / es meg tagaggal
az istent / ki ez az u maga or / es az mu vrunkot az Jesus Christus.
A karlat fediglen tutokot intenem / mikoron tuggatof eggher ezt / hog
az or isten minek vranna eghissiguel ki hozta vala az nyet Egnp
tulbol / elmeglen el vestek azofok / ki nem hisnek vala uneki / es hog
az angalokot ki meg nem tartottak vala az u eredeteknek allapata
tat / hanem el hattak vala az u lakasoknak helit / amaz nag napnak
itilckre orok fogagban tartta az sotisig alatt. Misippen Sodoma
es Somorra / es ezetbez egéb kozel valo varosok / mellet hasonlatof
kippen azofual egetembe testi istelen fertelmeztessigheuel magokot
meg ferteztetik vala / es az fertelmeztessigben idegben testet fouette
ki vala / embereket eleibe vestetinek / hog pildaul lennemek / az orok

kuznet linaat benueduin. Szinte azonfippen ezek es istelen alemban
 liuin/ bizony hog az u testeket meg ferteztetik/ vrasot kediglen
 meg vtalnak/ ferdelemfigheli embereket bidalmas befidekuel ille
 nek. Az Mihál archangal kediglen misoron az ordognek ellene vras
 foduan/ az Moisi: nek testirul vatekednek/ nem mereg utet illetni bi
 dalmas befidnek kuntetisuel/ hanem ezt monda. Galazatual illes
 ten tighedet az vr isten. De ezek az oltan dolgotot bidalmas befidek
 uel illetik/ melleket nem ertenek/ az melleket kediglen ertenek ter
 mi betek berint/ mint az oltalan allatot/ azokban es fertelmesen il
 nek. Jan azofnak/ mert az Rainnak vtara mentenek/ es iutalom
 nak miatta meg czalattotuan el isamlanak/ mell iutalomnak miat
 a meg czalattot vala az Balaam/ es az ellenmondasual vebinek
 / melluel Kore. Ezek az tu berelmessiget kozott vndoflagok/ kik
 kozottot lakodalmat uzuin/ filelem nélkül/unon kiefen iarnak/ kik
 o viz nélkül valo foddot/ melleket az belek ide s toua hanyanak/ olt
 nek/ mellek ufiuel meg fonnadnak/ gomolczelenek/ ketszer ki asottak
 s tuisul fogua ki haggattattak/ tenghernek fene habai tanitot han
 nak/ az u tulandon istelenfighinek/ tuelgho czillagok/ kiefnek az u so
 tfighinek homala mind orofke meg tartatek. Ezeknek elotte es ke
 diglen ezefrul profetalt az Enoch/ ki Adamtul fogua heted vala
 t monduan. Im el iutt az vr isten az u pamtalan bentiucl egetem
 / hog tiilecet regen mindeneknek elotte/ es meg feggen minde
 ket azofnak kozzole/ kik gonosok/ minden zielekedisirul/ melleket
 nofiul zielekettenek/ es minden feminfighes dolgotrul/ melleket
 ltanak u ellene az bunosok/ kik isteni filelem nélkül vadnak. Ezek
 agodot/ panasokfodot/ az u genos fiuansagok berint iarok/ es az u
 tok fel fualkedas berint valo befideket bol/ kik hizellek nek emben

...enek semisinek/hapnoknak ofairt. Tú fediglen berelmes atāmsial
 megemleztet az befidekrul / melleket ennek elotte meg mondanak
 az mü vrunk Jhesus Zhristusnak apostoli / hog megmondak tūnek
 tek/hog az otollo udoben czalardof fognak lenni / kik az ű gonosfiuān
 sagok berint iarnanak. Ezek azok / kik el sakastak az test berint lio
 fot azoktul / kiknek lilek berint valo lletel ninez. Tú fediglen berel
 mes atāmsial az tú bentfighes hütödofre tú magatokat felül ippie
 uin / es az bent lileknek általa imādsāgot tiuin / túmagatokat ofues
 liquet az istennek beretetiben meg tarzatos / vāruān az mü vrunk
 Jhesus Zhristusnak irgalmassāgat / az örök iltre. Es nimmellekē
 fōnrülletet miforū tūlök itilletet benuettek / nimmelleket fedig filelem
 nek általa tarzatos meg / es az igbō tūzból ragaggatos ki űföt / es
 gülölkirek az öltözetet es / mell megferteztetett / es mell az teslül va
 gon. Annak fedig ki azokot büntelenekfe teheti / es az ű dūrzōsig hīnē
 eleibe állathatta fertelmessig nélkül / es örömuēl az istennek / az mü
 űduzōzōnknek / ki czak ű maga bölcz / dūrzōsig adassik / es felmagas
 talas / es birodalom / es hatalom most / es mind örökfe valo űdōkiglen

Amen.

nek értelme.

Nem minden adhatta értelmét az iouendő mondás
 nak, mint sient Peter monga. Annafoairt hog az ele
 tül fogua nem volt emberi afaratbol, hanem sient
 lietnek iplisiból. Ktuáltkippen valo isteni aiändifā
 nak fell lenni annafoairt annaf ki illen iouendő mondāsofo
 meg afar magarāzni, mint ez fōnūben vadnak. Melleket sokañ
 az vtolso üdörül magarāztanak, mellben mostāñ vāgunf, es mell
 sof nomorusagofual, sof rettenetesfighetuel, sof veszedelmekuel telles
 mifippen bemeinkuel iol lātuf. Még fogatkozott ez vilāgōñ az i
 gar hūt, meg hīdegūle az igaz beretet, el ārradott az bñ, mell dol
 gofot az egēb icleket fōzotte az nag profeta az **X**hristus, az vtol
 to napnak icleket monda, es melleket az igaz isten immārañ sof ide
 ig el nem tūrhet, az irt sof iānt borzāt reāñ, mint ez fōnūben meg
 vāgōñ irua. Ezeknek vtanna el iū, kinek el iouise az hīueket vigāff
 talafokra lišen, az hūtötleneket lediglen nag rettenetesfighete.
 Akkorōñ mind az eg, s mind az föld meg vñul. Akkorōñ az ilō isten
 nek fia az **X**hristus az hīueket ū hozzā vīfi, kif az mennēi Jerusa
 lemben vigadni fognak ū vele, es az ū sient attāual, es sient atā
 ual, Abrahamual, Isaaual, Iafobual, es mind az egēb vālastot
 akual, es sient angalofual. Az hūtötleneket lediglen el fārhoztaf
 āñ az ighō toba veti, kif örōkfōñ örōkfe ott fognak igni, es kīnzodnē
 az örōgōfuef, kifnek ez vilāgōñ edñi lūnek, es ez elefedetis fōuetēf
 es az igaz istentül, ki ūfōt meg vāltāel fākaduāñ, azofnak lūnek
 lgal. Ez vtolso iay lišen azofnak, es māfodif halāl. Az irt afām
 ai ez sof tanban ne aloggunk, hanem vigāzzunk, es az ilō istens
 nek iouetelit fišēñ vāriuf, hog ez gonof es vesett vilāgual egetembe
 ne vesšünf.

az sient

ISTENI IELENIS

RVL VALO KONV. MELL SZENT

Janosnak lün/ki bent irásbeli doctor vala.

első r. b. d

Iesus Christusnak ielenisirül valo fonú / mell ieles
nis lün úneki az istentül / hog meg ielenteng az ú
bolgainak azokat / melleknek hamar meg fell lenni
es meg ielenteng miforon az ú paranzolattat az Ja
noshoz az ú bolgaiához küldötte volna/ki tanubizon
ságot tün az istennek bebidrül/ es az Iesus Christusnak tanubizon
ságarul es valamelleket láta. Bodog az ki oluaffa / es halgatta az
profetálnak bebidit / es az ki azokat meg tarla / az mellek abban
vadnak meg irattatuán. Mert az üdö fözel vagon. En Janos irók
az hét eggházbeli nipeknek / mellek Asiaban vadnak. Kiuánok tú
nektek fedwet / es bifeşighet artul/ki állatta berint vagon / es ki volt
es ki el iouendó / es az hét lefektül / kif az ú békinek elötte vadnak /
es az Iesus Christustul / ki hito tanubizonfag / es az holtaknak el
só külötte / es az földön valo királofnak feiedelme. Annak az ki bere
te münföt / es meg mofa münföt az mübüneinkből az ú virinek álta
la / es királoffa / es eggházi emberekké tün münföt az istennek az
ú atfának / annak dúczósig adassik / es birodalom mind öröktön örök
te. Amen. Im el iú az földökuel / es meglatta ütet minden
sem / es az kif ú ranta egetenibe galást tüttenek. Es siratni fogját
ú magokat ez földön valo nipeknek minden ágazati / vg. Amen.

En vagon az alfa/és az w/ferdet és vig/az vr isten monga/si als
 latta berint vagon/volt/és si el iouendó/és si mindenható. En Ja
 nos /si tú atafot fia va jof/és az saánaruság benuedisben/és az ora
 bágban/és az Christus Jესusban valo bifeisguel valo túrisben ribes
 bāmfi vetett valik az bighetben/ mell Potmosnak neuer tetik az
 istennek bešideirt/és az Jესus Christusnak n:ue vallāfart. Ulel
 ben el ragattattam vala az vr istennek napiān/ és hallik en vtān
 nam nag bōzatos/mint egg trombitānak bāuāt/melliben ezt mona
 bāf ennekem. En vagon az alfa/és az w/ellő/és leg vtolfo. Az
 mit látš/ird FORNÜBE/és kűld az hēt egghārti nipeknek/mellek Asia
 ban vadnak/ Efesusban/és Smirnāban/és Pergamusban/és Thy
 ratirāban/és Sardisban/és Filadelfiāban/ és Laodiciāban.

Es hātra fordulif/hog meg lātnām mē
 volna az bōzatos/az mell en velem bōl va
 la. Es hātra forduluān/hēt aran gerta
 tartot lātš/és az aran gerta tartofnak
 bōzotte egg embert/ si hasonlatos vala
 az embernek fiához/ si fel őltözött vala
 ruhāual/ mell mind az ū lābaiglan ālā
 r vala/és āltal ouerēzett vala aran ouer
 rōuel az ū czerzīnēl. Az ū fete fedigs
 en/és az ū hata fejr vala/mint egg fejr gapiu/és mint egg fe
 jr ho. Es az ū bēmet ollatinof valānāⁿ/mint egg túr lāng/és az
 lābat hasonlatosf valānak az chalcolibānhoz/mint ha az fohban
 gntnek. Es az ū bāua ollan vala/mint sof vīz nek zūgāsa/és az ū
 bbb keziben hēt rzillagot tart vala. Es az ū bātābol fētēlū ēles
 vr ū vala si/és az ū rczāia vgan finli vala/mint az nap bōfok

Éz isteni ielenisrül való

finleni. miforõn mentül na juõb ereiben vagon. Éz miforõn látam
volna útes / az ú labához esim / mint egg hoit / és az ú jobb kezit en
reãm tiue / ezt monduã ennekem. Ne fill' en vagoz az első / és az
leg vto. so / és az ilõ és fi meg holtam vala / és im ilõ vagoz / mind õ
róffõn óróff / és en nãlam vadnak / az poklofnak / és az halálnak /
kölczai. Érd meg annafokairt / az melleket látal / és az mell dolgoz
vadnak / és melleknek lenni kell ennek vtãna. Az hêt rzillagnak ti
tokia / mellet látal az en jobb kezemben / és az hêt aran gerta tar
tonak isteni titokia ez. Az hêt rzillag / az hêt eggházbeli nipnek an
gali / és az hêt gerta tarto / az mellet látal / az hêt eggházbeli nipet.

Masodik rüb

Az Jhesusban való egg házti nipnek ird ezt. Éz
monga az ki az hêt rzillagot tartã az ú jobb keziben
ki az hêt aran gerta tartofnak közepette iãr. Tudom
az te czelekedetidet / és az te munkalodãfodot / és
az te bifisiguel való túrifedet / és hog el nem þenued
beted az gonoszokat / és hog meg kisirtid azokat / kik ú magokat apos
tolofnak mongãk lenni / és nem azok / és hazugofnak talãlãd úfõt /
és el viselid / és bifisiguel való túrifben vag / és meg állal az en ne
uemirt / és el nem þakadãl. De vagon valami panãsom te ellened
hog miuel az te þeretetedet el hagãd / mellben elõþõr valãl. Szeg
emlekezzél annafokairt honnã estél ki / és többjcz meg ilctedet /
és czeleleggél az te első czelekedetid þerint. Na nem tiþed hamar
te irtetted el idõd / és az te gerta tartodot el indõtõm helirül / ha es
þebbe magad nem viþed. De ez benned vagon / hog az Nicolaitãk
vãf czelekedetit gúlõlõd / melleket en és gúlõlõk. Az sinek file vagon

halla meg mit az bent lilek mongon az eggházbeli nipeknek. Az gó
 zedelmesnek adok enni az iló fanak gómólrziból / mell az istennek
 paradizomának főzetete vagon. És az Smyrnabeli eggházbe
 li nipek angalanak ird ezt. Ezt monga az ki első / es leg utolsó /
 az ki meg holt vala / es il. Tudom az te munkaledásidot / es lajárut
 tagodot / es beghinsighedet / de fardag vag / es azoknak bídalmast
 bebidetet / ki ú magokot bídolnak mongák lenni / es nem azok /
 hanem az satánnak synagogai. Ezekben semmit ne fül / melle
 ket fogb benuedni. Im az órdög nimelleket tú főz zótetet az tómló r
 ze fog vetni / hog meg kisirtessetek / es tíz napiglan valo fanarusaga
 tok lifen. Lig hito mind halaliglan / es az illetnek korenaiat adent
 teneked. Az kinek file vagon halgassa meg / mit az bent lilek mond
 az eggházbeli nipek. Az ki gózedelmet vissen / az meg nem sérte
 k az második haláltul. És az Pergamusbeli eggházbeli nipek
 gülekezetinek angalanak ezt iriad. Ezt monga az kinel az két él
 les tör vagon. Tudom az te munkaledásidot / es hul lafozol / es ho
 tott az satánnak hefe vagon / es az en neuemet tartod / es meg nem
 ragadád az en hitómót. És az en napimban az Antipas ennefent
 hito tanubizonfogom / ki meg ölettetek tú nálatok / holott az satánnak
 valo hefe vagon. De egg keues panaßom vagon te ellened / hog mi
 nel ott tartod azokat / kif az Balaamnak tudománát tarták / ki ara
 ta tanít vala / hog az Balakra botrántozást borzátna az Zsraelnek
 icinak elötte azokból enni / melleket az báluánoknak áldoznak / es
 paráz nállodni / ez enkippen főzötted tartod te es azokat / kif az Ni
 lolaitaknak tudománát tarták / melleket gülölik. Vedd esbedbe maga
 dot / mert ha esbedbe nem vishedhamar te irtted jóut / es meg viuo
 zolual az en bämna toruel. Az kinek file vagon halgassa meg /

Ar ij mis

22. Isteni ielenisrül való

mit az bent lilef mond az egg hárzbeli nipeknek. Annaf adof enni az el reyett minnából / az ki görzedelmes lipen / es adof únefi fejr fő uerzfét / es az főuerzfét adof únefi viy neuet iruán / mellett lenki nem tud / hanem ezaf ki el vísi. Es az Ehyatirébeli egg hárzbeli nipek angalanaf ezt iriad. Ezt monga az isienef fia / finef pemei olfatino / mint az tűznek lángo / es az ú labo hasonlatosof az chal folibanhoz. Tudom az te munkalodásidot / es beretetedet / es folgailatban való voltodot / es hütödöt / es bifefiguel való túrsídedet / es az te munkalodásidat / es otolso dolgaidot / mellett többet lúnef az ellőf nél. De egg keues panasom vagon te ellened / miuel hog el engheded az Zerabel neuú asponnaf / mell profetanaf monga ú magat / hog tanzeron / es az en folgaimot el hitesse / es hog parāznālfoggif / es hog egif azokbol az melleket az bāluānoknaf āldoznaf. Es údöt ar dif annaf / hog esibe venné magat / es ki tērne az ú parāznālfodāsa bol / es esibe nem viue magat. Im en az āgba borzatom az asfont es az kif parāznālfodnaf ú vele / nagon meg sanargatom / ha íleteket meg nem iobbifal / es ki nem tērnef az ú ezefekedetiből / es az úfi ait halālual olóm meg. Es meg kezdis tudni mit den egg hárzbeli nipek / hog en vagoz az ki az vesitet es sűeket meg hānom vetem / es tú főzzóletek mindenteknek az ú ezefekedeti berint fogof fizetni. Túnkfetek mondom fediglen / es egebetnek / kif Ehyatirában vattol. Valakif ez tudomānt nem tartaf / es kif az sātānnaf noz inll dolgait nem esmérif / misippen mongaf / nem ercsetef tú reotof egéb terhet / de maga tarzátot azt az mell vagon / mig el fogof úni. Es az ki görzedelmet visen / es mind rigre órizēdi az en ezefekedeti met / hatalmat adof annaf az nipefen / es birni fogia úfot / az vas vessőuel / es el fognaf ramlani / mint az sárbol ez inll edinef. Mi

kippen en es búk az en atamul, es az bannal rzillagot adom úne
 ti. Az kinek file vagon halgassa meg az mit az bent lilek mond az
 egg házbeli nipelnek.

Sarmadik rife

S az Sardisban valo egg házbeli nipelnek angála
 nak ezt iriad. Ezt monga az kinél hét isteni lilek
 vagon / es hét rzillag. Tudom az te rzelekedetidet
 Mert ez neued vagon / hog ill / es meg holtál. Eíg
 vigázo / es erősser meg az egebet / mellet meg ha
 andof valának. Mert nem találam az te rzelekedetidet teltefe
 nek lenni az istennek előttte. Annafokairt ebedben tarrazod mikippen
 úd el / es hallad / es tarraz meg / es vedd ebedbe magadot. Annafok
 airt ha nem vigázandasz te hozzad iouof / mint egg orvo / es nem
 udod mell oraban iouof te hozzad. Vadnak te benned es Sardis
 rvo ferint egg keuesen / sik meg nem ferteztetik az ú ruháiofot /
 es sik en velem fejr refben fognak iarni / mert miltos. Az si gózedel
 het vifsen / ekkippen óltóztetik fel / az fejr ruhátba / es nem tórlóm
 az ú neuit az ilo fónuból / es meg vallom az ú neuit az en atama
 al / es az ú angalinal előttte. Az kinek file vagon halgassa meg
 mit mond az bent lilek az egg házbeli nipelnek. Es az Filadelfia
 ban valo egg házbeli nipelnek angálanak ezt iriad. Ezt monga az ki
 ent / es igaz / kinél az Davidnak kolra vagon / si hit ást tifen /
 es senki be nem zária / zárlást tifen / es senki meg nem hita. Tus
 m az te munkalodásidat. Im adik te elődbe egg meg nilt antot / es
 nki be nem zárolhatta azt / mert keues eröd vagon. Es meg tartad
 az en bebidemet / es meg nem tagadad az en neuemet. Im adik
 sánnak synagogátaból nikit / sik ú magokot Sidofnak mongat
 lenni

Az istenielenisről való

lenni/és nem azol/hanem hazudnak. Im arra fiseritem úfót hog
 el iúienek/és az te lábaidnak előtté imagganak/ és tuggák meg hog
 beretilek en tighedet /mert meg tartád az en bifisiguel való túrisem
 nek besidit/ : en és m eg tartalak tighedet az kifirtisnek oráiatul
 mell el fog iúni mind ez eghisß vilagra/ hog meg kifirze azotot/
 kif az földön lafoznak. Im hamar el iouók/tarraz az mi nálad va
 gon/hog senti el ne vege az te coronádot. Az ti gózedelnek visen/
 obloppá tífem azt az en istenemnek templomában/és ti nem megen
 többé. És meg írom ú rantá az en istenemnek netoit/és az en isten
 emnek városanak az vñ Jerusalemmek netoit/mell az menn orßág
 bol az en istenemtül állala le. Az finek file vagon halgassa meg/mit
 az bent lilek mond az egg házbeli nipeknek. És az Saodiciában va
 lo egg házbeli nipeknek angalanak ezt iriad. Ezt monga. Amen/
 az hito/és igaz tanu/mell az istennek teremített állattának kezdé
 te. Tudom az te munkalodásidot/mert sem hidég nem vág/sem beto
 sem buzgo/vanha hidég volnāl/auag buzgo. Annafofaint miuel hog
 melég vág/és sem hidég/sem buzgo ti-foglal tighedet vetnem az
 en þambol. Mert ezt mondod. Kardag vágok/és meg kardagul
 tam/és semmi nélkül þufos nem vágok/és nem tudod hog te homo
 rult vág/és nauafas/és þeghin/és val/és meztelen. Azt adom
 sanāczul teneked/hog vig en túlem túzes aranát/mell az túztul
 túzesült meg/hog kardag lig/és fejr ruhába óltózzél/hog ti ne láf
 fik az te meztelensighednek istelensighe/és Lollyriumuel kend
 meg az te þemeidet hog láss. En az fiket beretek meg feddem bú
 nirul/és meg tanítom. Annafofaint lig io úgefezerben/és vedd es
 þedde magadot. Im az anton állot/és zörghetel/ha ti meg hállangá
 az en þomat/és meg nitángá az antot/be meget ú hozzá/és ú ves

Se lafodalmat tífek/és ű en velem. Az ki gőzedelmet vifēn/annak
 helye adol en velem az en befekben/mikippen en es gőzedelmet vük
 es az atamual egetembe űlik az ű befiben. Az kinek file vagon hal
 la meg/az mit az bent lilek mond az egg hārzbeli nipefnek.

Pregeedik rish

Beknek vtanna látast látit/és imhilt anto vagon
 az mennorőágban/és az első őo mellett hallit/ollan
 vala mint egg trombitánaf űaua/ mell en velem
 űoluān ezt mondā. Zúfel ide/és meg mutatont
 teneked azokot/mellefnek ennek vtanna meg fell len
 ni. És segottān lilekben el ragattatām. És im egg űefet tūts

tenek vala le az mennorőágban/és
 valaki azon űl vala. És az ki azon űl
 vala/ hasonlatos vala tekintetuel az
 iaspis tūbőz/és az sardiushoz/és
 eggi űiuaruant vala az űefnek kőrele/
 mell hasonlatos vala tekintetuel az
 smaragdushoz. És az űefnek kőrele
 huőon nig űef vala/és az űefek n hu
 őon nig vīn űl vala/kit fejr ruhāba va
 inaf fel őltőzuīn/és az ű feiekben aran kōronāf valānāf/és az
 őfból villāmasof/és menn dőrgħifek űnek vala/és űozatof/és tūg
 őf hēt ighō lāmpasi valānāf az űefnek elotte/mellef az ifeni hēt
 ifek valānāf. És az űefnek elotte vala/mint egg iueg tengher/ha
 nlatos az crnűtalhoz/és az űefnek kőrepette/és az kőrele nig
 űes állat vala/kit űof űemuel tellesek valānāf elöl/és hātuf

22 Isteni ielenisrül való

És az első lelkés állat/hasonlatos való az orostlanhoz / és az má
 sodik lelkés állat/hasonlatos való az borjúhoz / és az harmadik lelkés
 állatnak az ú ábrázatta olyan való mint egg ember / és az negy
 gedik lelkés állat/hasonlatos való az bärnára költ kefekühöz . És
 az nig lelkés állatnak mindeniknek ú fözzölök hat bärnök való/és
 körül/és belöl testesek valának semekuel . És nyugodalmok ninczen
 sem nel sem napual/ert monduán . Szent / bent / bent az mindens
 ható krisztus / ki állatta berint volt / és ki vagon / és el iouendő . És
 mikorön az lelkés állatnak dirziretet / és tisztessighet / és áldást tenni
 nek annak / ki az békén ül való / és ki mind örökkön örökké il / le esik
 való az huszon nig vin / annak elötte ki az békben ül való / és imág
 gát való azt / ki il mind örökkön örökké / és el vetet az ú koronáikot
 az béknek elötte / ert monduán . Milto vag vram dirziretet / és tisz
 tessighet / és hatalmasságot vened . Mert te teremtil mindeneket
 és az te afaratodnak általa vadnak / és teremtettenek .

Stodiek vi

Es jobb keziben annak az ki az békben ül való / látik
 egg fönvet / mellet belöl / és az hárán meg irtanak va
 la és hét perzétuel be perzételtenek való . És látik egg
 erőss angalt / ki nag fel boual ezt predikálta való . Kis
 ezoda milto fel nupit ez fönvet / és fel bakaftani az ú perzettlisit
 És senki nem nitarta való fel az fönvet / és senki nem nitart val
 la arra / sem az mennorbagban / sem az földön / sem az föld alatt . És
 en ighen sirtak való / hog senki miltonak nem lelettetett volna meg
 nitni az fönvet / és el oluasni / sem azt latni . És egg az vineknek
 ez öle mond a canekam . De sirt . Im gőz edelmet vün az orostlan / e

Az Judának nemzettséginek agazattábol az Daudinak gütere. hog
 meg hissa az könuet / es fel hatassa az ú hét perzetlisit. Es látásk
 itik / es im az félnek / es az nig lelfes állatoknak főzeiben / es az
 vínneknek főzötte egg báran áll vala / mint ha meg öletett volna / kí
 nek hét párva vala / es hét seme / kik az isteni hét lelfes valának /
 kik mind ez síles földre borzattattanak. Es el ioue / es el viue az
 könuet jobb keziből annak / ki az félben ül vala. Es mikoron el vüta
 volna az könuet / az nig lelfes állat / es az huson nig vín le es
 kik az báranak elötte / kiknek mindeniknek heghedüöl vala / es as
 in félencz éiel / mellettelleset valának io illatu berefuel / mellet az
 enteknek imadsághi / es vny ineket ineknek vala / ezt monduán.
 Mikto vog fel vened az könuet / es fel nitnod az ú perzetlisit.
 Mert meg ölettetil / es meg vältal munkót az te virednek általa as
 armi nemzettségnek agazattábol legünt / es akarmi nieluen valot / es
 armi ntpnek / es nemzettségnek főzöle legünt. Es túl munkót az
 ú istenünknek királoffa / es egg házi emberekké / es orpágot fogunk
 rni az földön. Es látást látik / es sok angálnak pávat hallam az
 félnek / es az lelfes állatoknak / es az vínneknek / es az ezereknek ezen
 nek főre / kik nag fel főual ezt mongák vala. Mikto az báran kí
 eg öletett / hog hatalmat vegen / es fardagságot / es bölcsességét
 erőssíghet / es tisztessíghet / es dúrzóssíghet / es meg áldást. Es
 állit minden teremtetett állatot / mell az mennörpághan vagon / es
 mell az földön / es az föld alatt / es az tengherben / es mind azokat
 ezekben vadnak / hoá ezt mongák vala annak az ki az félben ül na
 / es az báranak. Áldás legen az istennek / es tisztessig / es dúrzó
 / es hatalom / örökön örökké / es az nig lelfes állat ezt mon
 vala / Amen. Es az huson nig vín / le es kik az ú orzájara / es
 vadak azt / ki mind örökké il.

Az isteni ieleniscúl való

Hatodik rész

Es látást látik mikorön
az bárán fel kafaftotta
volna eggiket az perzétli
feket közröle/ es hallik eg
get az nig lefkes állatnak

közröle/ fínek háua oltan vala/ mint
egg menndörghö/ es ezt monda. Jún
ide/ es láss. Es látást látik/ es im egg
fejrr lu vala/ es az fi ranta ül vala/

egg ij vala nála/ es forona adattatek üneki/ es fi mine/ mikorön
eggér görzedelmet vüte volna/ hog emeg görzedelmet venne.

Es mikorön fel ütötte volna az második perzétlist/ hallám az
malodik lefkes állatot/ fi ezt monga vala. Jún ide/ es láss. Es
más lu idue fi-fi vereff vala/ es meg enghedet annak/ az fi ranta
ül vala/ hog el venne az bifel ighet az földrül/ es hog eggmást meg
ölne/ es egg nag tört adának üneki. Es mikorön fel kafaftotta vol
na az harmadik perzétlist/ hallám hog az harmadik lefkes állat
ert monda. Jún ide es láss. Es látást látik/ es im egg fekete lu va
gon/ es annak az fi ranta ül vala/ egg mirtül vala keziben. Es hozas
est hallik az nig lefkes állatofnak közötte/ mell hozatban ez monda
tef. Az gabonának beczüie egg denarön/ es az arpanak három
beczüie egg denarön/ es az bort es az olant meg ne bancerad. Es
mikorön az negedik perzétlist fel kafaftotta volna/ háuar hallám
az negedik lefkes állatnak/ fi ezt monda. Jún ide/ es láss. Es lá
tást látik/ es im egg hiruadott lu vagon/ es az fi ranta ül vala ana

mal hatal nele/és az pokol kőveti vala úret. És hatalmasság adas
 tatek azoknak az földnek besztétül/hog az földnek neged rípiñ embe
 refet el vesztessenek segueruel/és éhsiguel/és halálual.

És mikoron fel káskotta volna az ő
 tódít perz élisti, latik eggoltárnak olac
 ta lelketet/melleket az islenen ighje
 ire őstenek vala meg/és az tanubizori
 lág titelirt/mell ú bennel vala/és fial
 tanak vala nag fel foval ezt monduan
 Mene ideiglen nem tisz iteletet/és me
 nie idetg nen állap bofput vram az mü
 rtrünkrül azokon/fik az földön laknak
 ki bent vag és igaz? És azoknak mira

benfnek sejr ruháfor adának/és ezt mondat únefik/hog veszteg nū
 gonnának egg keues ideig/miglen az ú bolga társoknak/és atof fiok
 nak páma be telnek/az fiket iouendöre meg ólntnek/mint úfót és

És látást latik/mikoron fel káskotta vol
 na az hatodik perz élisti/és ime nag föld
 indulás lún/és az nap ollan fekete lún
 mint egg bór pát/és az eghis bold/ollan
 lún/mint egg vir/és az ezillagok az ég
 ból le hullának az földre/mifippen az fi
 ghe fa el hánna az ú treflen gömölzre/ml
 foron az nag félnek mtatta meg inditatt
 és az ég el táuzzeff eggmástul/ mikippen
 az köny/mellet el forgatnak/és minden bég/és minden bighet he
 ktrül fi indula/és az földnek kiráti/és szerdelmi/és lazdaghi/

Az isteni idénisrül való

és hadnagi/és erőss nipi/és minden bolga/és minden b. badoš
el rentet ü magofot barlangofban/és az hegetnek sű bitlaiban. És
ert mongál az hegetnek/és az sű bitlaknak. Effetek mü reant/és
fedeztetek el mánfot/annak bitinnek elötte az fi az békben ül/és az
barannaf haragiatul. Mert el iütt az ü haragianaf nag napia/és
fizoda alhatta meg?

Hetedik rief

Zeknek vtanna látik
hét angalt/fik az föld
nek nig beghelctn állas
nak vala/fik az földnek
nig felit tarták vala/

hog ne funna az bék az földön/sem az
tengheren/sem valami fara. És látik
más angalt/fi az nap tamadatrul me
gen vala fel/finél az iló istennek iele va
la/és kiálta nag fel boual az nig anga

lofnak/fiknek ez meg vala enghedue/hog árczanak az földnek/és az
tenghernek/ert monduán. Ne árczatok az földnek/se az tenghers
nek/se az faknak/mig nem meg iegezzük az mü istenünknek bolgait
az ü homlofokon/és hallám hog az meg iegzettetek páma/bár ne
uen nig ezer vala/fiket meg iegeztetek vala az Israelnek fiainak
nemzetfihinek minden ágazatnak közzöle. Az Judának nemzet
fihinek ágazatából/tizenfét ezért iegeztetek vala meg. Az Ru
bennék ágazatából tizenfét ezért iegeztetek vala meg. Az Sádnek
nemzetfihinek ágazatából/tizenfét ezért iegeztetek vala meg.

Az Simeoné németseghinek ágazatából tizenkét ezért iegeztene
 vála meg. Az Reptalimna németseghinek ágazatából tizenkét
 ezért iegeztene vála meg. Az Manassé németseghinek ága
 zatából tizenkét ezért iegeztene vála meg. Az Simeonna né
 metseghinek ágazatából tizenkét ezért iegeztene vála meg. Az Ze
 lú németseghinek ágazatából tizenkét ezért iegeztene vála
 meg. Az Zsacharna németseghinek ágazatából tizenkét ezért
 iegeztene vála meg. Az Zabulonna németseghinek ágazatából
 tizenkét ezért iegeztene vála meg. Az Josef németseghinek
 ágazatából tizenkét ezért iegeztene vála meg. Az Beniaminna
 németseghinek ágazatából tizenkét ezért iegeztene vála meg.
 Inná vátna látást látis/és ime nag sereg vála/mellet senti meg.
 em hámláhat vála/minden németseghenek/és nipeknek/és lú
 anb külömb helvön válo nipeknek közzöle/fik az béknek/és az bá
 inna előtté állana vála/fik fejr ruhátban válaná fel östörtet
 n/és páma fát válaná az ú kezében/és nag fel hóval hiátana
 vála ezt monduán. Az úduörjtis az é/ ki az mü istenünknek
 fiben ül/és az báráne. És az angalok mind az béknek/és
 vineknek/és az nig lelkes állatnak körüle állana vála/és orz
 ra le omlana az béknek előtté/és imáda az istent ezt monduán
 men. Meg áldás/és dúcözög/és bölcség/és hála adás/
 teffig/és hatalom adásis az mü istenünknek mind örökkön örökre
 men. És felele egá az vineknek közzöle/és monda ennelem. Ké
 pdák/és honnan iúttenek ezek/fik fejr ruhátba östörtenek? És
 ndik anna. Vram te tudod. És monda ennelem. Ezek azok
 az nag saáruságból fi iúttenek/és kibílefjtettik az ú ruhátot/
 meg fejrjtettik azokat az báránná pírinek általa. Annafog

22 Isteni elénk való

Írt az istennek belénk elötte vadnak / es holgálnak únefti jel / es nap
ual az ú templomában. És az fi az belben ül ú ranyok fog latornt.
Nem éheznek sem somiuhoznak touabbá / sem az napnak betes
ghe ú reatok nem áll / sem egéb buzgoság / mert az báran fogta bir
ni úföt / az fi az belnek közepette vagon / es vízelnek iló fut fejre
vissi úföt / es az isten el fog lenni az ú bemetrül minden föruet.

Szalvadit cse

S mikorön fel halaf
totta volna az betes
dik perzélisi / nagvess
teggig lün az mentes
ságban / közél fél ora

iglan / es angaloöt látit / fi az isten
nek elötte állanak való / es trombitát
adának azofnak / es az máfik angal el
iöue / es az oltárnak elötte meg álla

linél egg aran temienezövala / es naglok temienezö bert adának
únefti / hoz ez temienezisi az aran oltaron / mell az belnek elötte van
gon / tenge / mind az benteknek fönörgyisfirt. És tel mene az temie
neziseknek füste az benteknek fönörgyisiböl az angálnak kezinek álla
sa az istennek elötte. És fel viue az angal az temienezöt / es be töle
eg azt az oltaron való tüzből / es az földre borzátá / es menüörgy
fél lünek / es borzotok / es villamások / es föld indulas / es az hét an
gal / az fínel az hét trombita való / hozza berzef magokat hoz
trombitálnanak.

Es az első angal trombitát fua / es fí
első lün / es viruel eggbe elugult tüz / es az földre borzátá ezefet /

es az Iſraél harmad riſe megighe / es
nünier földelő ſü megighe.

Az miſedik anſol es nunbität ſua /
es ollant vetinek az tengherbe mint egg
törben iſhó nag heg. Es az tenghernek
harmad riſe az teremtett allatoka
nak / meſt az tengherben valónak / fiſk
nek iló leſſek való / es az hajónak hars
mad riſe el veſe. Es az harmadik

angal trombität ſua / es egg nag rzillag
eſt le az égból / mell vőan ig való / mint
egg lămpăs. Es az ſolo vizeket hars
mad riſibe eſt / es az vizeket ſegbe / es
az rzillagnak trem neue. Es harmad ri
ſe tremme văleſt / es ſof embereſ halănak
meg az vizekuel. Mert meg keſeredinek

Es az negedik anſol trombität ſua / es
az napnak harmad riſire / es az holdnak
harmad riſire / es az rzillagoknak harmad
riſire / homălſſag ſălla / og hog ezeknek
harmad riſe meg homălſodnek / es hog
az napnak harmad riſe vilagſſagot ne ad
na / es az ijnek az onſipen.

Es ſarasi ſatit / es hallam hog egg anſol
al m:nne părion / az égneſ kőzepette / ſi nag ſoualert monga văle

22 Isteni jelenésről való

Ján/ Ján azoknak/ kik az földön lakoznak/ és ez hozat vala az egéb három angálnak trombita hangolnak törzöle/ kik trombitát fognak vala fogni.

Kilencedik rész

Es az ötödik angel trombitát sua/ és egg szillar got lárik/ hog le esek az egéből az földre/ és ünelt

adák az millsignek kutának korszát. És meg nitá az millsignek kutát/ és felmene az kutnak füsté/ mint egg nag kemenczének füsté/ és meg homáso dek az nap/ és az úó ég az kutnak füstül/ és az füstből sarkak ióurnek ki az földre/ és hatalmassag adatek azoknak/ miköppen hatalmassagok vagonn

az földön való scorpionsnak. És meg paranzolák ünekik/ hog meg ne bántanák az földnek füst sem valami egéb zöldellő állatot/ sem valami fát/ hanem csak az embereket/ kiknek nincs en telef/ az úh: mlo kofon/ és meg lün enghedue ez ünekik/ hoá ütöt meg ne ölnek/ hanem csak hog finzanák ó: holnarriglan/ és az ú finzasok olyan vala mint az scorpionsnak finzasai/ mikörm az embert meg rapiro/ és az napokban keresni fogják az embereket az holált/ és meg nem találják azt/ és kívanni fognak m: ghalni/ és az halál/ el fut ú túlóf. És e

az salkálnak hasonlatosságok hasonlatosok valának az úrfözetre his
 tengeret louathoz / es az ú feieten valának mint egg koronák / mellet
 hasonlatosok valának az aranhoz / es az ú orzáiok ollatimok vala
 nak / mint az embereknek orzái. Es az ú haitok hasonlatosok vala
 nak / az alponofnak haitohoz / es az ú fogok ollanok valának / mint
 az oroflanofnak. Es pánzilok vala / mint az vas pánzilok / es
 az ú bärnöfnak sugása ottan vala / mint az békereknek zörghise / mi
 koronof békerekuel böguldanak az hadba. Es az ú farkok hason
 latosok valának az scorpionnak farkihoz / es fulakiof vala az ú farko
 kon / es az ú hatalmasságok ez vala / hog embereknek arzanak öt holdi
 napiglan. Es ünefik királof az millsignef angala / kinel Sido ne
 teen abaddon neve / Borögül kediglen apollyon / az az / el vesztö
 az eggik ian el mult / es im ennek vtanna megfét ian iú ef.

Es az hatodik angel trombitat fu
 es egg hozatot hallik az aranoltar
 nak nig baruanak kozzole / melloltar
 az istennek seminek elotte vagon / mell
 hozatban ezt mongak vala az hatodik
 angalnak / kinel az trombita vala.
 Odd el az nig angalt / kil meg fozoz
 tettenel az nag Eufrates neuu fole
 vizben / es el odozak az nig angalt /
 kil kilfel valanak orankid / es naponkid

es holdnaponkid / es eprendonkid / hog meg olngel az embereknek har
 mad ríspit. Es loag seregnek pama huskor / es ezerker valo. tiz ezer
 vala / es hallam azoknak pamat / es affipen latam az loualor az
 atosban / es azoknak kil rangok ulnek vala tuzes / es piross / es kil

Et lours

22 Isteni denisrül való

Foues mellinghet való. És az loaknat feiet ösfatinof valánaf, mint
 az oroflanoknat / es az ú páiofbol túz au való fi / es füst / es kintú.
 És három czopálnaf miatta az embereket harmad riße meg ölef
 ketef az túztúl / es az füstül / az kintúül / mellet fi jünek való az ú
 páiofbol. Mert az ú hatalmof az ú páiofban vagon / es az ú furtof
 ban. Mert az ú farkofh / sonlatof az kígo'hoz / melletnek feiet va
 gon / es azoknat általa ártanak. És az egéb embereket / tit ez czopá
 losual meg nem ölettetinek / sem fi nem térinek az ú kezefnek mücl
 fedetiböl / hog az ördögöfket ne imádnaf / es az baluaföfket / mellet
 ket aranból / es ezüsböl / es érzöböl / es küböl / es fából faragtatna
 nak / mellet sem láthatnak / sem halhatnak / sem tarthatnak / sem ilte
 ket meg nem jobbítanak az ú galkoffag titeletiböl / sem az ú gonof kü
 domán / sböl / melletuel embereket vesztenek / sem paráznaifod / sböl
 sem orvofagofból.

23 Zeredif riss

S látik más erőff angalf
 mell az mennöföfagból áll
 való le / mell köduel körül
 vitetett való / es egfi fiuar
 uán való az ú feijben / es

az ú orfzaia ollan való / mint az nap / es
 az ú labai / mint az túznel öflopof / es kez
 ben egg fel nitott köhü való / es az ú jobb lá
 bät az tengherre tün / az balt fediglen az

földre / es naí fel boual fiálta / mint miferon az oroflan bemböl.

És miferon fiáltoit volna az hét mennöföfhis az ú hozatofot hoz

lat. És miforon az hét mendörghis hozatofot bolta volna/ azofot
 es meg ataram vala irni/ es hozatof hallik az égöl/ meliben ez
 mondat eg ennekem. Zeged meg azofot/ meliket az hét mendör
 ghis sola/ de azofot meg ne iriad. És az angal az melket latif/
 hog az tengher: n allana / es az földön/ fel emelt az u kezit az egbe
 es meg esteuel arra/ az ki mind örökönörökfe il/ az ki az mennet
 teremtetete/ es azofot melket az menniben vadnak/ es az földet/ es
 azofot/ melket az földön vadnak/ es azofot az melket az tengherz
 en vadnak/ hog üdö nem lipen fouabba/ hanem az hetedik angalnak
 tauanak ideiben/ miforon az trombitat sunni kezdek az istennek/ iste
 ni titof iabe fog telni/ mikippen meg hirdette az u fogainak az pro
 fetainak általa. És hallik mennörbögöl hozatof es meglen/ mell
 en velem hol vala/ es az hozatban ez mondat eg ennekem. Menne
 es vedd el az angalnak keziben valo meg nitott fönuet/ mell az
 tengheren/ es az földön áll/ es az angalhoz menik ezt mondanüne
 ni/ hog ennekem adna az fönuet/ es monda ennekem. Vedd el/ es
 feld el ezt/ es meg kiserinti az te hasadot/ de az te hadban ollan li
 ten/ mint egg mir. És el vum az fönuet az angalnak keziböl/
 es el nelim azt/ es az en bamba ollan ides vala/ mint egg mir/
 es miforon el neltem volna azt/ meg kseredek az en hasam/ es mon
 da ennekem. Profetálnod kell teneked es meglen az pogánofnak/ es
 az fülömb fülömb nelven/ valo nemzetisigeknek/ es nipeknek/ es
 of kiralofnak közötte.

Ez negyedik riss

S egg fülakat adanak ennekem/ mell hasonlatos va
 ra egg veszőhöz/ es mondanak ennekem. Kell fel/
 es mird meg az istennek templomát/ es otarát/ es
 Et ij. azolo

22 Isteni ielenisrül való

azokat / kik benne imádkoznak / és az há-
 zat / az mell az templomban vagon tord-
 ki / és azt meg ne mired. Mert az pos-
 gánofnak adattatott / és az bent város-
 lábofual meg nyomogát / neguentét hold-
 napiglan / és az en két tanubizon-
 ghinnak aiándikot adol / és profetalnt
 fognak ezet két bázhatuan napon / falofs

ba öltözün. És az két olajfa / és az két világ tartó / mellet az
 földnek isteninek elötte állanak / és ha valaki ártani akarand ünelti
 sűrűn az ű háiból / és be néli az ű ellensighit. És ha valaki
 meg avaria űföt sérteni / efflippen meg kell annak ölettetni. Ezek-
 nek hatalmasságok vagon be zárlani az egbet / hog esot ne borz állom
 az ű profetalásoknak ideiben / és hatalmos vagon az vizeken / hog az
 zokat vire változtassák / és az földet minden rzapafual meg verni
 palamentiszer afarangát / és miforon el vighezendik az ű tanubizon-
 ság titteleket / az beste hadat támaszt ű ellenek / mell az milligból ű
 fel / és meg görz űföt / és meg öli azokat / és az ű testet az nagy vá-
 rosnak vörzain fognak heuerni / mell lelek berint Sodomának / és
 Egyptusnak hsuattatik / holott az mü vrunk és / meg fejtetel.
 És meg látják az ű testeket neged fel napon minden nemzetisighe-
 nek ágazatinal közzöle / és nipeknek / és fülömb fülömb nélueten való
 nemzeteknek / és pogánosznak közzöle / és az ű testeket nein haggat
 koporsoba temetni / és az földön lakozók örülni fognak azokon / és ör-
 mendezni kérdenek / és aiándikokat küldenek egymásnak / hog ez két
 profeta tint tútt azokon / kik az földön lakoznak. És neged fel
 megynak psánna az iletnek lesse az istenül ű belgiek mene / és az ű

bofra állanak / es nag filelem eszt ü reátol / kit ütöt latál / es nag
 hozatet hallanak az mennorbagbol . mell hozatban ez mondoteküne
 kit. Jöuetek fel ide . Es fel meninek az menibe az földben / es latál
 ütöt az ü ellensighi . Es azon oroban nag föld indulás lún / es az
 városnak sized ríbe le omla / es nevet berint hét ezet embervefe
 el az föld indulásban / es az egebet meg retteninek / es dírziretet tá
 nel az mennorbagnak isteninek . Az második Jan el mult / es iró
 az harmadik Jan hamar el iü . Es az hetedik angol trombitát fus
 es nag hozatol lún az mennorbagban / mell hozatokban ezt mos
 dal . Ez világnak orbaghi az mü vrunké lún / es az ü Zbristua
 fag / es orbagot fog birni mind örökön öröké / Amen . Es az húsoá
 sig vin / kit az istennek elötte ülnek az ü keletben / az ü orzáitro
 aték / es imáda az istent ezt monduán . Galas adunk tenefeld va
 ram mindenható isten / ki állatod berint vag / es ki állatod berint
 valak / es ki iouendöre es liss . Mert birni kezdid az te nag hatal
 madot / es vralkodál / es orbagodot fogád birni . Es meg haraguás
 nak az nipek / es el ioue az te haragod / es az halottaknak ideie hog
 meg itiltessenek / es meg fizessed az te boldagnak az iutalmat az
 profetálnak / es bentelnek / es kit az te neuedet filelemuel val
 tal / kirzinelnek / es nagoknak / es hog el vesessed azotol / kit el ves
 sít az földet . Es meg nilék az istennek temploma az mennorbagban
 es meg latál az ü testamentomának ládaát az ü templomában / es
 pillámásol lún / es hozatol / es mennörghisél / es föld indulasol /
 es nag kü eső .

Ebenkettödik ríse

S nag ielenig terte fel az mennorbagban . Zog esse
 Si ij diál

Az isteni ielenisrül való

niállat fel öltözött való az napba / **E**
 az hold az ú labainak alatta való / **E**
 az ú feigben tizenkét ryllagnak koroná
 ta való / **E** terhes lincn fiált / **B**ülni az
 faruán / **E** s kizodit hog bülson. **E** s
 más ielenisg lattaték az mennorfbágs
 ban / **E** s im egg nag veress sarkán vagon
 finel hēt feie való / **E** s tiz farua / **E**
 az ú feieiben hēt korona való / **E** s az ú

farka el vonsa való az eghen való ryllagoknal harmad ríbit / **E** s az
 börzátal ezeket az földre / **E** s az sarkán meg állta az asponallatnal
 elotte / hog mikorön bülte volna az ú fiát / be telne. **E** s sru magzai
 tot büle / mell birni fog való minden nipeket az ú vas veszeuel / **E**
 az ú fia az istenhez ragattaték / **E** s az ú bēlhez **E** s az asponállat puf
 raba fut / holot üneki het perezetett való az istenül / hog ott állék
 sít ütēt ezert lēt hāz hatuan napiglan. **E** s nag had tāmada az
 mennorfbágban. **Az** vithal / **E** s az ú angali vijnak való az sarkán
 val / az sarkán **E** s vijnak / **E** s az ú angali / **E** s erőt nem vehetinek
 sem touābbā helek meg nem cālaltaték az mennorfbágban / **E** s alā
 vettetek am az nag sarkán / az ríghi rígo / mell ördögnek hıuattaték /
E s sarkánna / ki el hiteti mind ez eghis világot / **E** s az földre vette
 ték / **E** s az ú angali ú vele egetembe le vettetinek. **E** s nag szózatot
 hallit / mellben ez mondaték. **Az** mennorfbágban / mostan lincn az ú
 uóztis / **E** s az hatalom / **E** s az mú istenünknek orfbága / **E** s az ú
Xristusana / hatalmiassága / mert le vettetek az mú atantfainak
 vādolaja / ki ütöt vādolta való az mú istenünknek elötte / **E** s nap
 val / **E** s azof meg görék ütēt az baránnak vireit / **E** s az ú bēlűnek

Kanubizonfagairt / es nem beretel az ű illeteket mind hataliglan-
 Annafokairt örülterek túmennéknél orfághi / es mind kik azokban
 lafoznak. Jan azoknak kik az földön / es az tengherben lafoznak.
 Mert leballot az örög ű horzátok / kinek nag haragia van
 Ion / tudván hog keves ideie legen. Es minel vāanna latta volna
 Sarkān / hog az földre le vettekett volna / űdözni kezdé az asponi
 allatot / mell jiu magzator fūle. Es két nag felesű fārna lūm az aspo
 allatnak / mellet neki odānok / hog az kietlenbe az ű helire repulle
 e / holott ilter ik egg ideiglen / es űdofiglen / es egg űdönél feleiglen
 z fignak bintnek elotte. Es az figo vizet borzāta ki fāriābol az
 fāriāallatnak vāanna / mint egg folo vizet / hog az sebess vizuel el
 agattatnā. Es meg seghitē az föld az asponi allatot / es meg nita
 z ű fāriā / es beüle az folo vizet / mellet az sarkān borzātott vala
 az ű fāriābol. Es meg haraguzt az sarkān az asponnak ellene /
 s el mine hog hadat tenne az ű magzattānak maradvitual / kik az
 istennek paranczolatāt űrizik / es az Jēsus Xristus tanubē
 mfāgāt tartāt. Es meg allit az tenghernek főueniū .

Rizēn harmadik rissē

S. Satil egg bestēt / mell
 az tengherből ű vala fel / ké
 nek hēt seie vala / es tiz bar
 ua vala / es az ű fāriā
 tiz forona vala / es az ű fetein fīdalom
 befidnek neve vala. Es az beste az nielē
 set lōit hasonlatos vala az pōrdusbor
 z es az ű labat ollatīnok valānak / mint

22 Jfennienisrül valo

egg meduinet / es az u páia ottan valo mint egg oroslármaf / es az
 farkán annak ada az u ereje / es az u félit / es az u hatalmasságot
 Es látam eggilet az u fejnek közzöle / mint ha megbolt volna /
 es az u hatalmas sebe meg gogigatet / es ezudalkoznak valo / mind
 az eghisf földön az bestenek vianna. Es imadát az farkant / az li
 hatalmasságot ada az bestenek / es imadát az bestét ezt mondván.
 Kirzoda hasonlatos az bestéhez / es kirzoda vjhat meg u velek
 Es oll páe adának ünelt / mell nagótot hol / es hídalmas befidetel
 eípen / es hatalmasság adattatet ünelt / hog ne gúntét holdnapot töl
 ezön. Es meg nitá az u páiat isten ellen valo hídalmas befidetel
 hog hídalmas befidetuel illetne az u nevelt / es az u hanylat / es
 azokot lik az menniben lafoznak. Es meg engedtetet ünelt / hog ha
 dat tegen az bentetuel / es hog úfót meg görze. Es hatalmas
 ság adattatet ünelt minden nemzetisignek ágazattánok ellene /
 es külömb külömb helyen valo nemzeteknek / es nyeknek elles
 ne / es imadni fogfát úter Áit az földön lafoznak / kinek az u nene
 trua ninczenek az báránnak illő fóruiben / mell meg ólettetel ez vilá
 nak eredetiben. Az kinek seie vagon / halgassa meg. Az ki fogfágha
 vjpen / az es fogfágha megen / az ki fóruel ól meg / az es fóruel kell
 megoínt. Itt vagon az bentetnek bifeisiguel valo túrse / es hite. Es
 látik más bestét / ki az földrül megen valo fel / es két párua valo /
 mellett hasonlatosok valának az báran páruához / es vgan hol valo
 mint az farkán. Es az első bestenek minden hatalmaságot eíft
 u elötte / es az e tísi / hog mind ez eghisf föld / es azok lik az földön
 laknak / imággák az első bestét / kinek az u hatalmas sebit meg goginat
 es nag telensigheket tífen / vó hog meg túzet es ballig le az föld
 re az égből embereknek elötte. Es elhitett az földön lakókat az u te
 lensig

asig tisztaul melleket meg engedtetek úneki / hog tegen az belt
 eldötte / ezt monduan az földön lakolnak / hog az bestenek kipek
 gyanak az kin az törül sebet tüttenek / es meg eleuenedek. Es
 meg engedtetek annak / hog leket adna az bestenek kipeket / es hog
 az bestenek kipek halon / es azt tisi hog meg ölessenek valakis nem t
 aggal az bestenek kipeket. Es az tisi / hog mind kirinek s mind na
 k / s mind kardagos s mind seghenek / s mind szabadosok s mind bol
 tal bileghet vegenek fel az u több hazekre / auag az u homlokokra /
 s hog valaki ne vehet ne / se arulhatna hanem csak az kinek biles
 pe volna / auag az bestenek neuit viselne / auag az u neuin: k samā
 an volna. Ezt vagon az bölezesig. Az kinek értelme vagon reā
 ámlalla meg az bestenek samāt. Mert emberé az samlálás /
 az u samā / hat sár hatuan hat .

Rixenregevit rix

Statast latit, es ind
 egg bāran āll vala az
 Sionnak hegin es is
 vele sār negven nig
 ezeren valanak - kiz

nel az u atkolnak neue meg vala irua
 az u homlokokon. Es hozatot hals
 lit az egből / mint fok viznek zugas
 lat / es mint egg nag mendörghisnek

uat / es heghedüölnek kauat hallam / hog az u heghedüölben hes
 edülnek. Es inekelnek oll mint vñ ineklist az kelenek / es az nig lek
 s állatnak / es bineknek eldötte / es fenti nem tamshatta vala meg

22 Jſeni ieleniſrül valo

az inekult/hanem ezaf az báz neguen ni g ezer/fik az földrül a
rañ vitettnek meg. Ezek azof fik aiponniatlatofu. I meg nem fer
teztnek. Mert búzet/ezek földtik az barant volubna menend.
Ezek az em'ereket földröle arñ vitettnek meg/fik az istennek/és
az barannak elet lünek/és az ú báioban nem találatet alnaflag/
mert fertelmessig nekül vadnak az istennek pélnek elötte. És
latif más angalt/fi az égnek földrette megen vala pártán/kinél ös
raf euangelium vala/hog hídett az földön lafozofnak/és minden
pogánnak/és minden nemzetisigeknek ágazattanak/és minden a
rieluen valo nipek/és egéb nipek/mell nag fel jóval ezt monga
vala. Filtetek az istentül/és tegetek tißteffiget üneki. Mert el
vutt az ú iteletinek oráia/és imaggatof ütet/fi az mennet/és az föld
bet/az tenghert/és az vizeket fut fejt teremte. És más angel
föueté azt ezt mondüñ. Ee omia/le omia az Babylon amax nag
város. Mert az ú paráznalkodásanak harag borából itafa minden
nipeket. És az harmadik angel föueté ütöt ezt monduñ nag jó
val. Ha fi imadanga az bestét/és az ú lipit/és az ú bomlofara
vifi bileghit/auag az ú kezire/ez és inna fog az istennek harag
borából/mell tißta borual vagon meg töltue az ú haragiának po
háratan. És kinzodni fog túzuel/és kinküuel az bent angelofnak
előtte/és az baránnak előtte. És az ú kinzodásofnak fülle/fel me
gen mind öröfkön öröffe. És nyugodalmof ninczen/sem napual
sem nel azofnak/fik az bestét imaggat/és az ú lipit/és annak fi az
ú neünek bileghit fel vifi. It vagon az benteknek bilefigne/ite vad
nak az fik örízif az Iesusnak paranczolatit/és bürít. És hozaa
tot hallif az mennorvágbol/mell hozatban ez mondatet ennefem
Ird meg. Bodoghalottak azof/fik az or istenben halnak meg más

l fogva. Bizón az bent lilek ezt monga hog nyugodalmat fogtanal
 nni az ú munkatodasoktul / de az ú rzelekedetef úföt főverit.

Es látáfi látit / es im egg fines föld
 vagon / es az földnek felette látit egges
 fi vesztegúi vala / fi hasonlatos voka
 az embernek fiához / kinek az ú fejbers
 egg aran forona vala / es az ú kezibers
 egg éles sarlo. Es egg más angel me
 ne fi az templombol kiöltuán nag fell
 boual annaf / fi az földön ül vala. Fogd
 hozzá az te sarlodot / es arass. Mert
 útt teneked az te oröd hog arass. Mert az földnek arotosa meg os
 tt / es az fi az földön ül vala / az földre borzátá az ú sarlosát / es
 földön mindent meg aratanaf. Es egg más angel es mene fi
 templumbol / mell az menhorbagban vagon / es annaf es egg éles
 lo vala. Es egg más angel es mene fi az oltárrul / kinek hatala
 ssága vala az tűzön / es nag fel boual kiálta annaf / az finél az
 s sarlo vala / ezt monduán. Fogd hozzá az te éles sarlodot / es
 d meg az földnek föld gherezdit / mert meg irtenef az ú földöt /
 az ongal az ú éles sarlosát az földre borzátá / es meg fedé az
 nek földöt / es az istennek haragiánaf nag váluába tölte / es meg
 noffat ef az váluban az városnak külüle / es vir íoue fi az válu
 / mind az loaknak zabolajafan ezer hat ház futásne földön.

Zizeñdödie rib

S látit az menhorbagban más nag es zudafatos íe
 lenlight / hét angalt kif ez világnaf hét otolfo ribie
 biriak. Mert azofon tellesüle be az istennek haragia

22. Isteni ielenisrül való

és sajtó oltsátné/ egs igben szip tüzvel
 egbe eluegült tengbert/ és azotot sít
 gózelemuel ióulret meg az bestéül
 és az ú sziprül/ és az ú neuinet sāmā-
 rul/ sít az szip tista tengheren állanak
 vála/ sít néi az istennek hegyedui válas
 nak/ és inellit vála az Moysesnek/
 az istennek polgatanak inellit/ és az
 bārānnak inellit/ ez mondúan. Vrom

mindenható isten/ nagok és ezvālatosok az te ezlekedetid/ igazság
 val polok/ és igazak az te vālad/ benteknek királa. Kirzoda nem
 fogja filni vrom isten az te neuedtül/ és kirzoda nem fogja fel mas
 gāstalni az te? Mert ez az te vāg ió/ mert minden nipel el iúnek és/
 le esnek te elótted/ és imādni fognak. Mert az te itiletid ki nīlarko-
 zānak. És annak ptāna lāsam tepāg meg nīst az mennorhāgban
 az istennek tanubizonsāgānak temploma/ és ki ióue az hēt āngal
 az templomból/ sít ez vīlāgnak hēt rīfē kirīal vála/ fel óltó-
 z b
 quī tīstā/ és seje ruhāba/ és āltal ouertzettenek vála az ú melle-
 kēn aran ouerczókuel. És az nīg lelkes āllatnak főzrőle eggit az hēt
 āngalnak hēt edint ada/ mellek telcsel valānak az iló istennek harag
 sūval/ mind öröftōn öröfke/ és be telek az templom sūstuel az isten
 nek selsighes voltātul/ és az ú hatalmātul/ és senki be nem mehet
 vála az templomba mīg nem ez vīlāgnak hēt rīfē el vīgheztenek
 mell hēt rīfē az hēt āngal bir vála.

Rēnhatodik rīfē

Es nag' hozatol hallik az templomból/ meliben ez' mondaték az hét angalnak. Menneket el/ es őffiteket ki az földre az istennel haragiának hét edüit. És el mene az első angal/ es ki ötte az földre azt az mi az edinben vala/ es nag' gonos' / es ártalmas seb esék az emberekre / iten az be't' enef bilesge vala/ es azokra fik az ú tipit imággáf vala. És az második angal es ki ötte az tengherbe azt/ az mi az edinben vala/ es virre lún mint egg' boltnak vire/ es minen ilő lelkes állat meg hálá az tengherben. És az harmadik angal es ki ötte azt/ az mi az edinben vala/ az folsó vizetbe/ es az vizetnek kut feybe/ es virre lúnec/ es hallám/ hog' az angal ezt mongá vala. Igaz vag' vram/ fi állatod berint vag' / es fi voltál/ es fi bent vag' / mert ezeket meg itilid/ mert az benteknek/ es az profetáknak virit ki onták/ es vire adál ünckit inhof/ mert miltok es. És hallám hog' az másik ezt mongá vala. Vg' vagon vram mindenható isten/ igazak/ es igazságual valok az te itiletid. És az negedik angal ki ötte azt/ az mi az edinben vala az napra/ es hata m adattaték annak/ hog' he'v' siguel fino' rzon embereket tú' rnek ál la. És nag' he'v' sighet fe' r dinek az emberek be' nuedni/ es bidal- as be' fidekuel illetek az istennek ne' v' it/ kinek hatalmában valának / az apások/ es bünökrül nem bántodának/ es illetek meg nem iok iták/ hog' dic' ziretet tenninek az istennek. És az ötödik angal ki ötte azt/ az mi az edinben vala/ az be' t' enef be' t' ire/ es nag' sötit lún / es ú or' päga/ es el rögáf az ú né' lveket az nag' finnak miatta/ es b' dalmás be' fidekuel illetek az mennor' pägnak istenit/ az ú nag' fis k' n' nak miatta/ es az ú neh' z se' filinek miatta/ es ki nem t' erinek az z' e' lefedetekből. És az hatodik angal ki ötte azt/ az mi az edin

22 Mennienisrül való

ben való amaz nag Zufrates nevű folyó vizbe / es fi aha az ú vizé
 hog etar ez inálnanak az királoknak nap támadat felől / es látam /
 hog az sarkánál bāabol / es az bestēnek bāabol / es az hamiss pro
 fetānal bāabol / három fertelmes bēttet ióae fi / mint bifaf.

Mert az ördögnek lelket azof / mellett az adatot ešket / hog el men
 stenek mind ez egysé földnek királohoz / hog azofot be gūnzil az
 nag mindenható istenek naptānal hadāra. Im el ióuol / mint egg
 orvo. Adog az fi vizgáz / es őrtzi az ú ruhait / hog meztelen ne
 tārton / es meg ne lāssak az ú istenek sēgibe. Es eggbe gūntē azofot
 az helyre / mell Sidoul Armageddonnā hīuattatit. Es az hetedik
 anjāl fi őtte az / az mi az ediben vala az ēgre / es nag so ióue
 fi az menni oršāgbol az istenek sēkitāl / mell hozatban ez mondas
 eš. Meg lān. Es vllāmāsof lūnek / es hozatol / es mendőrgyisēl
 es nag föld indulas / minemű soha nem volt / mitűl fogva embe
 rek voltanak az földön ellen ighen nag föld indulas nem bolt. Es
 az nag város / három rētre vāleš / es az pozān nēpeknek vārosi hīra
 zelen le omlanak. Es az nag Babylon / az istenek elotte emleke
 zetre ióue / hog az ú haragiānak pohār borāt meg adnā únefi. Mēn
 den sēgibe el táuozēš / es az heget meg nem takaltatānal / es nag fū
 ešō pālta le az menni oršāgbol az emberekre / mine egg tālent / es
 sēdalmas bēpidefueš illeēš az istent az embereš / az lūesōnek az
 pāšairt. Mert selett e ighen nag lān annak az apāsa.

Ez a hetedik rész

S el ióae egg az hét anjálnak közzole / sifnēl az hét
 d ióvala / es sōla en velem / es monda emlekeš.
 Sēuel meg mutatom teneked az nag parāznānak
 sōho

fáhozattát / mell az ſel vizekenél
 fiuel paráználkottanak az földuel ki-
 rali / es meg riſtéltek el az ú paráz-
 nál agának terá. ul. ſit az földön lafoz-
 nak. Es el vún enghemet lilelben
 az puftába / es látik egg aſſoniállat-
 tot / fi egg veréſſ bej tén úſ vala / mell
 tell ſ vala ſidalmaſ beſidnek neue-
 tuel / mellnek hēt feie vala / es tiz

ſarua. Es az aſſoniállat be kőnikéſertett vala bārſonual / es veréſſ
 ſuháual / es aránual meg aránaſtatott vala / es drága kúuel / es gón-
 ſkúuel / ſinek az ú keziben egg aranipohár vala / telles az ú tuialághē
 rak vatalatoffághiuul / es fertelméſſiághiuul / es az ú homlofán titof neuo
 vala irua. Es az nag Babilon paráználkódáſofnak / es földön valo
 vatalatoffágoſnak anná / es látám az aſſoniállatot hog riſteg az ſen-
 tnek viritúl / es az Jeſus mártrominak viritúl es nag rzudálan
 offáguul rzudálik ranta / es monda ennekem az angál. Mire rzudá-
 lód? En meg mondom teneſed ez aſſonnaſ titof delgát / es az beſtē
 nek mell útet viſeli / mellnek hēt feie vágón / es tiz ſerua. Az beſte
 az meillet lártál / vala / es ninczen / es az miſſigtól fel fog iúni / es
 l vep̄ / es rzudálkoznaſ ranta az földön valo nipek / ſinek neuek
 meg vágón iruán az iló kőnűben / ez világnak teremtiſitúl fogua / me
 pron̄ kezdiſ láni az beſtēt / mell vala / hog ninczen. Es itt vágón
 az elme / mellnek bōlczſighe vágón. Az hēt ſú / az hēt heg / melles
 n̄ az aſſon̄ ú / es az királoſ es hete n̄ vadnaſ / az öte el vep̄ / az
 aggik vágón vágón / es az eggik meg el nem iútt / es miſorón el iōſ
 ſend / meg. Il annaſ egg leueſ idēiglen maradni. Es az beſte / az
 mell

22 Isteni elismerés való

mell való / és ninzen / ez és nölzadik / és az hét főzröl való / és a
 vés. És az tíz háro / mell háruafot látal / az tíz kiral / kit meglen
 orpágot nem vünnenel / de egg orában hatalmasságot vüñnek az besté
 uel mint királok. És elnek egg tanáczos vagon / és az ú erieket és ha
 talmasságot az besténel aggát. És az bárguál vüñnek hadat /
 és az bárán meg gózi úfót / mert oraknak ora / és királofnak királa
 és kit ú vele el huattattanak / és el válastattanak / és huak. És
 monda eniekem. Az vizek az melleket látal / holott az parázna úl
 nipek azok / és screghek / és pogánok / és külömb külömb neluen való
 nemzetfighek. És az tíz háro / mell háruafot látal az besténel / ezek
 gülölék az paráznát / és pusztaságban haggát az / és meztelenen
 és az ú testit meg ísít / és úta túzuel meg ighetik / mert az isten
 atta az ú hüföbe hog azt tegit / az mi úneki kellemetes / hog egg as
 karatot tegenek / hog az ú orpágot az besténel aggát / miglen be tele
 leeggenek az istennek ighi. És az asponiállat az melleket látal az
 nag város / melnek birodalra vagon az földön való királofn.

Ezenholzadik rife

Es ennek vtanna látk
 más angalt / ki az menni
 orpágból száll való le / k
 nek nag hatalmassága va
 la / és az föld meg vilagosodék az ú di
 rzó voltatul / és erő berint fel kiáltá
 nag fel Foual ezt monduán. Ec omfa
 le omfa az nag Babilon / és az ördög
 nek lako helye lün / és minden fertelmes
 lilek

feleket fogháza / és minden fertelmes / és gúlósi ghes madarnak
 fogháza. Mert az ú paráznalkodásának harag borából ivának min-
 den nyek / és az földnek kiráti ú vele paráznalkodának / és ez földön
 valo kalmárook az ú gónorúsi ghes dolgainak ereiből meg kaptak agula-
 nak. És más szózatot hallik az mennőrszágból / melleben ez monda
 est. Távozzatok el attul kik en nyem vartok / és ríseket ne legetek
 az ú búneiben / és az ú czapasiban raytatok ne legyen. Mert az ú
 búnei mind az mennőrszágiglan eliutának / és meg emlékez est az is-
 ten az ú hamiss voltarut. Fizeffetek meg úneki / mikippen ú és meg-
 izete tünektek / és fét beruel fizeffetek meg úneki az ú czefeledet á-
 lerint. Az poharual fertót tölzettek úneki / melleuel innotok tölte tün-
 ketek. Az merüre dúcsósi ghes veselte magát / és gónorúsi ghesben
 it / ande tint / és anné siralmat tölzettek neki / mert ezt monga-
 az ú búiben. Úz ulók mint egg királine aspon / és özueg nem vago-
 es siralmat nem fogot latni. Aztirt egg napon el tunek az ú czapas-
 az halál / és az siralom / és az éhsig / és túzuel meg ighetterik.
 Mert erőss az vris ten ki meg itili azt. És siraáni fogiak azt / és
 angatni fogiak ú magokot azon az földnek kiráti / kik ú vele paráznalko-
 dottanak / és gónorúsi ghesben iltenek / mikoron láttak legen az ú ighé-
 nek fústit / táuul áluon az ú kinnátul valo filtekben / ezt monduan.
 Gan / iay teneked nag Babylon város / melle erőss város valál mere-
 gg orában elütt. az te itileted. És ez földön valo kereskedő emberek
 rnak és tangatnak azo on. Mert áruiofot senki nem vishi ennek otan-
 az aranna / és az ezüstnek / és az drága tunek áruit / sem gongn / p-
 m biborn / s emi borsonnak / sem egéb dröga veress ruhának áruit /
 m valami Ebninum fat / sem valami elefant tetemtöl czinál / ez-
 nek / sem egéb drögalatos fábol valo edint / és ér zöböl / és valstok / és

Az isemiedenisrül való

máruán kúbel / es fa hat / es to illatu fert / es drága kenetel / es
 semient / es bort / es olant / es nemess vendig buzát / es gabonát / es
 iáro barmolat / es iuhofot / es louafot / es ptereket / es folgáto / es
 emberesnek lelkeit. Es az te lekednek kiüanságának gomólczi el tava
 zának te túled / es minden kúer állatof / es nemess allatof el vesinet
 te túled / es touabbá azofot meg nem leled. Ezeknek kalmári / kíl
 meg kardagulanak / táuul állanak ú túle az ú kinnátul való fíltékben
 síruán es iangatuán / es ezeket monduán. Jan / ian amaz nag vā
 vosnak / az mell fel vála óltóze biberba / es bārsónba / es drága ve
 ress ruhába / es meg aranāstato: t vála aranual / es drága kúuel / es
 göngökuel. Mert egg orāban mind el maradānak enne kardagságok
 es minden háios mester / es minden háiosban forgo sokaság háiosok
 es kíl az tengheren muntalodnak / táuul állanak / es kíáltanak lát
 uán az ú ighisinek sústít ize monduán. Mell város hasonlatos ez
 nag városhoz? Es port híttnek az ú feikre / es kíáltanak / síruán
 es iangatuán / es ezt monduán. Jan / ian amaz nag városnak / kiben
 kardaggá lúnek mindenek kíl háios tartanak vála az tengheren az ú
 tutalmokbelinelleket az únekief ad vála. Mert egg orāban elpuftula
 Orúll azon mennorbag / es bent apostolof / es profeta / mert meg itile
 az isien az tú itiletteket ú felöle. Es az eggik cróss angal egg főuet
 vānsel / mint egg nag malom kú / es az tengherbe veté ezt monduán.
 Illen febsisiguel borzattatik az Bābñlon amaz nag város az mill
 sígbe / es touabbá immorān meg nem lelettetik. Es az heghedús
 sótnel / es az ineklőknel / es az sípsófnak káua / es az trombita ho /
 meg nem hallattatik te benned touabbá. Es semmi műes mester a
 karmi téle mester legen / meg nem találtatik te benned touabbá. Es
 az forgo malom kúnek forgasát meg nem hallát te benned touabbá.

Es az bündneknek világossága világosságot nem tisen te benned
 u. bba/ es az böleghinnek/ es menassonnal u bawát meg nem fogat
 hallani ennek vtanna te benned/ mert az te kalmárid ez földnek lere
 telmi dolánal. Mert az te mtreguel való deffesedben ituelghette
 nek minden nipe/ es te benned találatott meg az profetafnak/ es
 az benteknek vire/ es mindeneknek/ fik az földön meg öletettene/

Ejzenkilengedik rife

Zeknek vtanna hallit/ mint nag fol seregnek bcauál
 az mennorbagban/mell ezt monga vata. Alleluia
 az úduözúlis/ es az tistessig/ es az dárzósig/ es
 az eró az mívorunk istennek adattassit/ mert is
 gzas/ es hamisság nélkül való az ú itéleti. Mert
 teletet tün az nag parázna felöl/ mell meg döglete az földet az
 k vele való paráznalkodásaal/ es fi viue az ú búlgarnak virit az ú kes
 riból. Es emeglen mondánal. Alleluia. Es az lást fel meger
 mind öröfön öröfke. Es leomla az hason nig vint/ es az nig lcs
 kes állat/ es intadál az istent/ fi az bétben út/ ezt mondúan. Amen
 Alleluia. Es hozat ioue fi az bétből/ mellben ez mondás lún. De
 zireket mongatol az má istenünknek/ mind fik ú bent vatrof/ es
 it ú tide tistek/ lást dedek/ es noqol.

Es fol

reg nipek bawát hallam/ es mint fol vizeknek zugátat/ es mint
 nag mentörghisefnek bcauát/ mellben ez mondás lún. Alle
 luia/ mert orbagot bira az mindenható or isten. Crüllunk/ es or
 gaágunk/ es teágunk dözireket úneki/ mert el iute az bärannak meñe
 lezöte/ es az ú feleltsighe hozza perzette ú magat. Es ez adattat
 nek/ hog be fedezze ú magat tistá/ es iürdöflő bärsonual.

22 Isteni idenifru' valo

az bāron az benteknek meg igazulást. És monda ennekem' írb
 meg. S adogof az of' kif az bārānnal menelkezinek lakodalnába hie
 uattattanak. És monda ennekem. Ez istennek igbñ igazak. És
 le esim az ű lábainak előtte/hog imádnám űtet. És monda ennek
 kem. Még lassad hog ezt ne reged. Te polga rārfof vagof/ és az
 ee atādsciai forzól egg' kif az Jēsusnak newis vallaf. Az istent is
 mággád. Mert az Jēsusnak tanubizonfaga az iouendō mondasnak
 lefke. És látām az mennōrbāgof nīua/ és im egg' fejr lu vala/ és
 az fi ranta űl vala/ hitenek/ és igaznak huattotif vala/ és igossagnak
 általa atil' és vialkodik. Az ű kemci kediglen' mint az tűznek lānga/
 és az ű fejrben' s'of korona vāgon/ fi az ű newis irua vifeli vala/ mel
 let' s'nti nem tud' hānem ű maga. És fel' őltörtetett vala vīrbe mōs
 tott kōntōsbe/ és az' illen' ne' uuel' neweztetif vala/ istennek bespider
 És az' sereghet/ mell' az' mennōrbāgban vadnak/ fōuetif vala űtet
 fejr' louakōn/ fel' őltörtetuin' fejr/ és tīsta bārsonba/ és az ű fīās
 bol' két' élū' és s'or' ű fi/ hog' at' val' czapāst' tegen' az' pagān' nīpelen'.
 És az' birni' fogia űfot' vas' vesfōuel. És ű fi' nōmia az' mindenható
 istennek' hirtelen' haragjának/ és haragos' vltānak' s'otu borāt. És
 az' iras' vāgon' meg' iruān' űnefi az' ű ruhāiān/ és az' ű āgikān/ kirālof

nak' kirāla/ és vialkodik' val' vialkodoia.
 És látif' egg' āngalt/ mell' az' napban
 áll' vala/ és kíalta' nag' fel' fōual/ ezt
 monduān/ minden' madoraknak/ kif az
 ēānek' kōzepette' fārholōn' mennel' vala.
 űuetet' el/ és gūlletet' az' nag' istennek'
 vārzoraiāra/ hog' egitet' az' kirālof'nak'
 pusait/ és az' ezet' ember' előtt' s'aro' fēis'
 delme

delmeknek husait / es az eroffeknek husait / es az louafnak husait / es
 az ofnak / sif az louaton ülnek / es minden Babad emberinek / es hol
 gálnak / es kúsdedelnek / es nagofnak husait. Es látam az bestét /
 es az földnek firait / hog' eggybe gúltnek / hog' útfözetet tegenek afoal
 az fi az louon ül vala / es az úf creghiucl. Es meg fogat az bestét /
 es ú vele egetembe az hazug pro'eiát / fi ez udáfol tün ú elötte / mell
 tekuel el hiteg az ofot / sif az bestének bileghit viuel fel / es sif imā
 daf az ú kipit. Es zettöt eggy süzes toba vetel eleu:nen / mell sifkü
 uel ig' / es az többit meg ölel annak sörüel / mell az lu hātān ül vala
 emell sör az ú sātābol iú / fi / es minden madarat meg elgghedinek az
 sif husokual.

Suszadik rít

Es eggy angalt látit / fi az menis
 orsbághol iú vala / sifnel az mill
 fignek folza vala / es eggy nag
 sánz vala az ú keziben. Es
 meg ragadā az sarkant / az righi figot / mell
 az ördög es az sātān / es meg fözözüe tara
 tū ütet ezer eftendeiglen / es az millsigbe ve
 tē azt / es be zarlā ütet / es iegzist tün felüt
 ranta / hog' touātbā el ne hiteffe az nipeket / mig nem be telteleggít
 az ezer eftendō / es annak vāanna meg kelletit ütet odni eggy keues
 deiglen. Es beketet látit / es le ülnek azotra / es itiletet tünelt
 az of / es látam az ofnak letteket / sifnel feieket bettit vala az Jes
 usfnal neue vallásait / es az istennek be hiteirt / es sif nem smādrat
 az bestét sam az ú kipit / sem az ú bileghit nem outit az ú homlokot

22 Isteni ielenisrül való

ra/és az úfezelte. És ilinek, és orfágot bírának az **Chriftus**val
az er esteideiglen. Az több holtal kediglen fel nem támadának. mig
nem be tellesednek az er esteidő. **2** az első fel támadás. **3**
dog/és bent az kinek ríbe vagón az első fel támadestben. **4** zelen az
második halálnak hatalma ninczen/ hanem az istennek/és az **2**brí
fusnak eggházi emberi lístnek/és vorkodnak úvele az er esteideig
len/és mitoron be tellesedendik az er esteidő/ki borzaitatik az
fátan az ú tömlőziből/és ki ú/pog el hitess az nyelket/ mellet
ez földnek nig fegehetiben vadnak/ az **Bogot**/ és az **Magogot**/ a
hog eggbe gúnze úfót az hadra/ kinek háma ante/malm az tengher
nek főene. **5** s fel meninek az földnek bileffighire/ és megerülek
az bentelnek táborit/és az berelmies városk. **6** s tüz hálla az isteni
súl az menni orfágból/és be nele úfót/és az ordóg/ az ki el hitett va
la úfót/az tüznek és az kintumek tauaba vettetek/ holott mind az bef
te s mind az hamiss profetaf gótrettetnek napual/és igel/ mind örök
fön öröfle. **7** s egg mag fejr betet fatik/és azt/az ki az on úf va
la/ kinek telintetinek elotte el futu az föld/és az ég/és ánefik helye
ket nem találak. **8** s holtakot lárik magokot/és kúbedeket/ik állanak
vala az istennek elotte/és az kónuertet fel nitál/és más kónuere és
ántának fel/mell az illetnek főne/és az holtakot meg teileg az o
bol/ mellet irua valának az kónuereben/az ú zelekedetek herint/és
meg adá az tengher az holtakot/ mellet ú benne valának/és mind
az halál/és mind az pokol meg adá az holtakot/ kik ú benne vala
nak/és mindenekrül tiilet lún az ú zelekedetek herint. **9** s az pok
ol/és az halál/az tüzés toba vettetek. **10** s az második halál. **11**
az ki meg irua nem találak az illetnek kónuereben/ az ighó teba
vettetek.

Könn Subonnegedik kib

173

En eghet / es en földet
latik. Mert az első ég / es
az első föld el mulek / es az
tenger immorán ninezen.

Es en Janos látam az

zent városot az Jerusalemet / hog on / es az
mennorfogból száll le / mell az isientül akkor

katott vala / es meg ifesitetett vala mint az men affon / az u firig
mel. Es nag hozatot hallik az békéből / mellben ez mondaték. Im az s
fiennel hanlifa az emberekuel vagon / es u velek fog latozni. Es azok
u nipi lifnek / es az isten u velek lifen u istenek. Es el fog kenni az
isten minden köruet azoknak kemekrül / es az halál touabbá nem
isten / sem sirolom / sem kiáltás / sem fandalom nem lifen touabbá /
mert azok / mellet elsőbör valának / el multanak. Es monda

az ki az békben ül vala. Im mindeneket meg vnyitok. Es monda
ennekem. Ird meg / mert ez befedel hiuet / es igazak. Es monda
ennekem. Meg lün, En vagok. az alfa / es az w / az kezdet / es
az vég. En inna adok ingen az iló kufúnak viziből / az ki somiuba
zik. Az ki görödelmet vifen mindeneket fog birni / es annak istene
lifek / es az ennekem fiam lifen. Az filelmeseknek lediglen / es az
pütetleneknek / es az atközottaknak / es az galkosoknak / es az paráz
nalkodoknak / es az kik embereket vesztenek / es az köluán imadoknak
es minden hazugoknak az u rifek lifen az scbon / mell túzucl / es
finkúuel ig / mell az második halál.

Es en hozram ioue egg
az hét angálnak szöröle / lifnél az hét edín vala / mell teljes vala

bét

212 Isteni ielenisrül való

bét utolso czapasual/ es sola en velem/ ezt monduan. *Zin el/*
es meg mutatom teneked az menassont az barannak feletigbit.
Es fel vün enghemet lilekben egg nag magass begre/ es egg nag
városi mutata ennekem/ mell az bent Zerusalem vala/ es az istentül
áll vala le az menü orsbágbol/ melnek isteni finessighe vala/ es az
ü vilagossaga hasonlatos vala dragalatos kühöz / mint egg túndólló
icspis kühöz / es nag magass kú fala vala/ es tizenkét kopuia va
la/ es az kapulon tizenkét angal vala/ es neuk ott irua vala/ mell
netouel neuztetnek vala az Israelnek stoinak nemzetfighinek tiz
zenkét ágazati. Nap felet felöl három kopuia vala/ sel bélrül három
kopuia vala/ al bélrül három kopuia vala/ nap esetrül három kopuia
vala/ es az városnak kú falának tizenkét fundamentoma vala/ es
azokon az barannak tizenkét apostolinak/ tizenkét neue vala.
Es az ki en velem bot vala/ onnal egg aran mirtik vala/ mine nád
pál/ hog meg mirne az városi/ es az ü kopuit/ es az ü falát. Es
az városi nig begheteire rakta vala/ es az ü hofbasaga ante vala/
menie az bilessighe. Es meg mire az városi/ az aran nádual/ tizen
két ezer futasne földön/ es az ü hofbasaga/ es magassaga/ es bile
sighe egenló vala/ es az ü kú falát höz neguen nig lingnek mire em
beri mirtikuel/ mell az angal mirtike. Es az ü kú falának rafasa
icspis súból vala. Az város fediglen tistra aran vala/ hasonlatos
tista iueghez/ es az városnak kú falának fundamentomi/ mine
den drága lüvel meg ifesültettenek vala. Az első fundamentum iaf
pis vala/ az második saffirus/ az harmadik calcedonius/ az neges
dik sinaragetus/ az ötödik sardonix/ az hatodik sardius/ az hetedik
chrysolitus/ az nyolczodik berillus/ az kilenczedik topazius/ az tizes
dik chrysozulus/ az tizeneggedik hyacinthus/ az tizenkettedik

ar ethyus. Az tizen két kapu/ tizen két drága kővel volt név minden
 minden kapu eggégg drága kőből vagyon/ és az városnak va
 rzaia tista aru/ mint eggégg tista iueg. És templomot nem
 látik az városban. Mert az mindenható or islen temploma annal/
 és az város/ és az város nem süles az nap nélkül/ és az hold nélkül
 ful/ hog világosságot tegenek ú benne. Mert az istennel kineffighe
 meg világosságot az/ és az ú földnek az város. És tárnijog
 nak az nipek az ú világosságbán/ kik az veszedelmiül megparatá
 anak/ és az földnek kirali/ oda kezdik vinni az ú kőzöngyöket/
 kibben tisteltetnek/ és az ú kapuk be nem zárják napual. Mert
 nem lißen ott. Be nem megen abba valami/ az mi fertezisi tte
 len/ avog valatoffagot/ és hazugságot/ hanemi az kik be iratá
 attanak az városnak iló fönuibe.

Mission: tódik riss

M mutata ennesem iló viznek tista fofó vizit/ és k
 finlek vala/ mint eggégg kristal/ mell az istennel/ és az
 városnak keltől fol valaki/ és az ú városnak köze
 pette/ és az fofó viznek mind két felől az iló fa vala/
 mell tizen két gömölcsöt terem vala/ és minden hold napon gömölcs
 öt terem vala/ és az fának levelei az nipeknek eghiffig hie vala
 s. És semmi átkozott állat nem lißen touabbā/ hanem az isten
 t/ és az városnak kelti abban lißenek/ és az ú polgai polgálnak únes
 . És meg fogják látni az ú orzárát/ és az ú nekeit az ú homlo
 kban. És n touabbā nem lißen/ és földnek világ nélkül nem lißen
 k süles/ sem az nap világ nélkül/ mert az or islen világossá
 gúfó/ és csügget fognak burni/ mind öröfken öröfke. És n on

22 Isteni ielenisrül való

ba ennelem. Ez befidél hiuel/és igazat/és az bent profetálnak ó
ra istene borzátá el az ú angalat/hog meg mutassa az ú boldgainak
az ofot/melleknek hamar meg kell lenni/és im hamar el ívűf. 220
dog az fi meg őrizi ez főnűnek íuendó mondásának befidit. És eni
Zanos vagot/ki hallám/és látám ezeket. És minel vtānā hals
lottam/és láttam volna/le elim az angálnak lábainak eldite/hog
imādnam azt/az ki ezeket ennelem mutatta való/és monda enne
lem. Mert lásd/hog ezt ne teged/mert te boldga társod vagot/és az
te atādfiálnak az profetálnak/és az plnak/sik meg tartat ez főnűben
való íuendó mondásnak befidit/az istent imāggad. És monda ens
nefeim/be ne perzételled ez főnűnek íuendó mondásának befidit.
Mert az údó közet vagon. Az ki art/arrzon ez vtānēs/és az ki
ferteim:s/fertelm:s legen ez vtānēs/és az ki igaz/igazullon
meg ez vtānēs/és az ki bent/benteltesik meg ez vtānēs. És im
hamar el ívűf/és az tutalom en velem vagon/mellet en fizetel/
hog fizetisi teget mindennek/az mint az ú műlkedete lisen. En va
gok az alfa/és az w/az első/és az leg vtolsó/kezdet/és vég. 220:
dogot az sik meg tartat annak az ú paranczolatit/hog hatalmos le
gen ünekik az ilo fānēs az kaputōn be mennenek az városba. Külül
maradnak fediglen az ebek/és az kik embereket vesztenek/és az fer
telmes illetűek/és az gallkólok/és kik az bāluānisknak boldgálnak/és
minden/ki hazugságot keret/és tiben. En Jesus küldim el az en an
gálmot/hog tanubizonságot tenne tünettek el felől/az eggház
beli nipek között. En vagot az Dauidnak gütere/és nemzetiábe
az stnes/és hannal rzillag. És az lilek/és az men affonert
mongak. Jún el. És az ki halla ezt monga. Jún el. És az ki
szemühozik/íuion el/és az ki akaria/vegen ilo vizet ingen. Mert

panubzor. fogot tífek mindennek / az fi ez köniiben való iüerdö men
 delnak tepitit halgatta. Ha valósi hozzá : end ez elhez az isten az
 ú künchéz ífí az zozafolo / mellett megvadnak irua ez köniiben.
 És ha valósi elvönd ez köniünek iüerdörendésinak tepititken / sz
 v. fi az isten az ú ífí az ilö köniütöl / és az bent vorostel /
 és az o. b. l. / az mellett megvadnak iruán ez köniiben.

Az m:ngo ezt / az fi ez elről ecnutizensöget is
 fen. Bizón hamar el iüvöl. Amen. Ög-

Iuel vram Jesus. Ez mü ve
 runk Jesus Xhrisfusnak led
 ke legen mind tú vele
 tel. Amen.

Éghilö az On testamentumnak vighé /
 mellböl az or Istén derzir: effik.

AZ SZENT MA

the irása berint való Euangeliummuf
summāia riß berint.

2110 riß.

- 1 **A** 3 Christus születik, Jolef iegesit nem afaria
Elhagni / mellül tibeá búzēn marad az.
- 2 **A** 2 Christust Bölczet keresik / Iof Bentet ölet meg
Herodes / Jolef el futat / nem idue meg.
- 3 **A** 2 püßtaban az embereket kent János eröffen
Jebdi / keresetcluin / mellhez Jelus erod.
- 4 **A** 2 Batant Christus meg görge. János vtanlun
Dottor / apostolokat gunte / gognia lofat.
- 5 **A** 2 Ri legen az bodog / s az igaz dottor / s igaz ember
Erre tannt Christus / erre tannt ez iras.
- 6 **A** 2 Mint alamolnat agg / büntöll / es isten imado
Es rzendes lelkü lig / ez iratra telincz.
- 7 **A** 2 Mast ne itill / kirg es adatik / termiszet vtan tig
Törunt / örizz / mert rád liet az fene vad.
- 8 **A** 2 Sof rzuda titeluel Christus hizonisa hatalmat
Kort g ognt / vöb bir tighedet / ordögöt üz.
- 9 **A** 2 Istoshe föveti Christust / irgolmas az isten
Es az igaz püßtor az iwhofon föörül.
- 10 **A** 2 Christus apostolokat vālaßt / es arra tannta
Vödt mit teanet hog hiez / uf legenek.
- 11 **A** 2 Christushoz kent János creßt / es ütet aiānla
Az Christus / hālat ād / az igāra hū.

Christus

- 12 Xristus az úd nepnek vramag vese delmet az orfag
Lat-mel vrbat von s islened ut afaia
- 13 Iet az menno:ßag nag iohoz vigre ha'onlik
Iet az igaz tunklik-tinzatit az gonoz itc.
- 14 Herodes fogadatra feit vucte Zanofnak
Az fokafag lakit/ad az tene tengher vlat.
- 15 Embert Berzsiluel nem fell eiptelned az istent/
Sofnak eghiffighet/soknak az enniek ad.
- 16 Xristus az istennek fia/meg hala/fel kele/mennebe
Fel mene/bidd/meg ter mar hamar onnan ide.
- 17 Valtozik itt pine Xristusnak/megmonga halalat
Dag io pilda legen masnak/adot tizet u.
- 18 Iet az alazatosok mennekbe mennek/az isten
El turti sok bunodot/turion az ember azirt.
- 19 Az hazassagot berze mindennek az isten/
Es toruint ada/m:ag bentele/mennebe hiva.
- 20 Az kolos embert Xristus hozzaia hasonla
M:ghal/fel tamad/vaknak az ite semet ad.
- 21 Szent varolba megen nag alazatoson az Iesus.
Aras niper fedd/es meg ab az tigre fa.
- 22 Draga menekzoben laknok/Xzabarnak adot agg
Fel tamake isten/vigre beressed azirt.
- 23 Jan nekter/gonobul fit irasra tanjtotok itt mast
Tetterek vattok/galkosok/es hazugok.
- 24 Sok ielbol ertut/hog az isten foldre iouendo
Varuan az Xristus nipe vgarzon azirt.
- 25 Az buzet itt az vjt variat/ig mond az or isten
Wadogok el iouetel/vessketek el gonobok.

- 25 Husiti varzorat isit, fogtagot Jesus
 Szenued az artatlan, szizatit es veretis.
 27 Ju kaponara vivet meg olegt, leltit el aianla
 Sol ezuda tun, Josef el mene s el temese.
 28 Jel tamad, sofnak ielenit, mennetbe megen fel,
 Es az apostolokat messze dorzatta mire.

AZ EVANGELIVM

nak isz berint valo summäia, mellet bent Eufaraz irt.

Elso rtsz.

- 1 **A** 3 Janos kületit, Gabrielt az búzhöz erekte
 Isien, ez az Christus tista búzen fogadā.
 2 Az Christus kületit, bent virit onta mü irtunt
 Ribulāfra megen, s el marad, es keresit.
 3 Az puftaban az embereket bent Janos erössen
 Feddi kereszteluin, mellhez Jesus ered.
 4 Az Sātānt Christus meg göze, Janos vtān lūn
 Doctor, az isien kit küldte, gögijt a sokot.
 5 Sol ezuda titeluel Christus bizonyta hatalmāt
 Az mustnāl innod iobb bor az obor eses.
 6 Ki legen az bádog, s az igaz doctor, s igaz ember
 Erre tanijt Christus, mās ne itilletek itt.
 7 Christushoz bent Janos erekt, es ütöt aianla
 Az Christus, bünödirt hūtre borzānarat ad.
 8 Itt az menhorpāg nag solhoz digre hasonlit
 Kört gögijt, vēs bir tighedet, ordoghót űz.
 Christus

- 9 Xhrifus apostolosot valaszt / lakit az sereg / es v
 Meghaltel tamad / s az fine valtozik itt.
- 10 Xhrifus doctoresot valaszt / es cria tamga
 Utot mit tegetek / Martha relig sol ugu.
- 11 Xhrifus imaz ni tarnt / lass mell vesed elmet az orpa
 Lat / mell ut hat ven / bod egof az huet itt.
- 12 Az fazdog solun marhat gunt vele nem ilhet
 Isten tart / sinek itt gonga vagon te read.
- 13 Terietek istenhez / mert mind el ocsfek orolke
 Menire boross az vt itt / tag pokol az te vtad.
- 14 Ha varzoraru beghin nipet / fel vlge keresitit
 Ki Xhrifust foueti / vele keusse huan.
- 15 Xhrifus igaz pastor / fenoru / vallara uhot vun /
 Es io kedvel az or vigne fogagga frat.
- 16 Szamot vifen az or dolgosul / mell ofos itt lun /
 Kinzarit az fazdag / Laz ar orul fedig itt /
- 17 Habnalatlan az isten elott az bolga / hudo bol
 Poklosot gognt Xhrifus / utlni ered.
- 18 Xhrifus madni tannt pildauat / taraz meg az isten
 Teruinnt / fazdag nincz heled isten elott.
- 19 Hazaba fogada menuin Zacheus az istent
 Pinzre keres kednek / sir vata Xhrifus vrunk.
- 20 Galkosof az polo muelk / Laz barnak adet agg
 Fel tomactz / Xhrifus neted az isten atad.
- 21 Sok ielbol eruk hog az isten foldre fouendo
 Varuan az Xhrifus nibe vizarzon az it.
- 22 Hulitt varzorot ihil / fogtagot Jesus
 Szenued az areatlan / kinzarit es veretit.

- 23 Jú kapóhára vauet, megölet, lészit el atánsó
 Sot ezuda lán, Jolef el mrene s el temetg,
 24 Fel támadt soknak ielenik, areniesse megen jel
 Es az apostolofot messze toczássa máre.

AZ SZENT IANOS

írása berint valo euangeliumnak risz

berint valo summáia

Elő risz.

- C** Hristus örökké volt, es testet vün fel üdöben
 Rit Janos vall, es mellhez erest solat ü.
 2 Az vizet itt borra, tiug templomba be mine,
 Es onnan ki verg Zhrissus az árofolot.
 3 Az Nicodemus az istenhez megen iel/örökké
 Al az hív, Zhrissusé valla s az emberé nélo.
 4 Ehezit az Zhrissus, somiuzit, fáradt irettünk/
 Kort gögüt, az arát tista bírduel imádd.
 5 Meg gögüt Zhrissus, s az vtán lóh bünbe ne effél.
 Mindeneken földön neki hatalma vagón.
 6 Az hüt az istennek bensighe arándoka, nekünk
 Selki tenir, neuel ez, es örök íletet ad.
 7 Mell keues ez földön az hív, mell sok fedig az
 Ellenighe, bizón nílva meg ériheted itt.
 8 Hóg ne keuleségél mindenben nílva parázna
 Az termiket, örüll az hívet it babadok.
 9 Az femeket femeket mind itt el vesztit, azofnak
 Jec femet ad isten, kil rzupa femtelensik.

Mell

- 10 Mell Petes itt az igaz pãstör / mell sok ledig (ember)
Az lator / es bires / nluva meg êrheted itt.
- 11 Fel tamãstã halottaibol Szãrtãz or isten
Bã gũl az popi rend / es halalara siet.
- 12 Megfenik az Zhrisust / es bent vãrosba megen be
Szent atãhoz elik / s nem hãfik az vakok ulti.
- 13 Pildãt ad Zhrisus fogaluanã vigre mũncũnk.
On tãruint hãrez / es vigre halãlra megen.
- 14 Itt nãlũnk or / igazsãg / ilet az isten / atãual
Eg az fi / s az bent lilek or isten azirt.
- 15 Szõlõ ruhõz az istennek fia vigre hasonlik /
Vigre hãret Zhrisus / vigre hãressed azirt.
- 16 Sofra tanje Zhrisus / nluvanã meg monga halãlãtõ.
Es hog az atãhoz tãrne / felerghenek itt.
- 17 Zhrisus imãdõzik ùmagaire egetembe mũ irtũnk /
Meg hãntel mũncõt / es orõf iletet õd.
- 18 Az kidron patafelus gũl / foglãgot Zesus /
Szenued az artatlan / kintãtt / es veretik.
- 19 Jũ kãronãra viuel / meg õlõk / annãt el aiantã.
Mellbe gãfãk. Zofes el mene / s el temetõ.
- 20 Fel tamãd / sofnãk ielenik / menniekbe megen fel /
Mint meg monga / Chamãs bodogof az hũuel ittõ.
- 21 Viãre halala vtãn ikik / Petere az isten
Pãstõrrã tipi / mind igaz itt az iras.

AZ APOSTOLOK

nak szélefedetinek ríß kerint valo summaia.

Íssó ríß.

- 1 **M** Ennebe megen Christus bent leket ighir mentiben.
Másoft válastat isteni pilda kerint.
- 2 Szent leket vünet ezuda kippen az hiuel / es az
Peter hátre vona sámatalan embereket.
- 3 Az ezuda titel vtän az Peter hátre taníta
Az nipek / mell hát Christus vrunknal aiánk.
- 4 Az hátót itt vallás fövett / vallásnak vtánna
Haboruságot lass / vigre vigasztal az vr.
- 5 Itt az teteteiket vesneket / hiuel el habadulnak /
Es tighed bátron vallanak isten azot.
- 6 Ellenfigre talál mindenkor az isten ighie /
Mellet meg nem gör az hazug embert felto.
- 7 Niluán febb / nem bánba magát / nem bánna halátat /
Itt az igaz doctor / pilda teneled azít.
- 8 Fut / nomorog / s ippül az Christus nipe koronked.
Szentfig arulo niarz heled isten előtt.
- 9 Hátre hiu Säu ezuda kippen tighed az isteni.
Nag ezuda titeluel Peter aiánka netoit.
- 10 Sentinek ez földön isten nem nizi semilit
Mindnen nipek közt leduel igaz fiakat.
- 11 Nem ezak az istennel válastott nipe megenbe
Meni orságba / hanem minden igaz sene nipe.
- 12 Az hiueket solssor ezuda kippen menti meg isten /
Es hamar el vesneket az gonosf embereket itt.

mitd

- 13 Minden igaz doctort isten válaft / kinek ellen
Nem tehet az hitetõ / sít követ az sene nip.
- 14 És tör nekünk földön az or isten ighie /
Háboruságot hoz / partot úr / es nómerog.
- 15 Az két fél nip köft (higged) nincz semmi kálómbfig
Az hüt meg tihit / es bizón ítetet ad.
- 16 Az nérefigre volo gond ellent tart az ighinek /
Még kabe dul az Pál / nag czuda lipen ezirt.
- 17 És tör nekünk földön az or isten ighie
Háboruságot hoz / vigre czafoltatik az.
- 18 Nem híftik az Xhrisust / az kinek felt vala hinnie
Es híftik az kiten nem vala semmi háson.
- 19 Az czuda tit. lre hütnek kell lenni te benned /
Az nérefig ellent tart az ighinek / el úr.
- 20 Buzgóságuet az istennek halgassad ighie
Mert el eiek púspók l. ad mire tartozol itt.
- 21 Az pátor nem pánna magát / nem pánna halálát
Az Xhrisus neucirt / Pál vala pilda kerint.
- 22 Hütre hiu Saul czuda kppen tighed az isten /
Mellirt kenuedß itt nag sokat / es nómerogß.
- 23 Fogáságot kenued / nómerog Pál / vigre halálra
De kerestí tit kón az sene nipek elött.
- 24 Eád mit kenued az istennek kolgáia hamissar /
Mellert meg nem góz az hazug emberi niel v.
- 25 Hóg ne legen. fogua nálunk az or isten ighie /
Nag kabadon fol az Pál maga fogua vala.
- 26 Hütre hiu Saul czuda kppen tighed az isten /
Ere bizenfag vag / es igaz az te hütöd.

- 27 Okasom az tenghernek vtān az doctor azofnak /
 Kif nēti híšnek / meg menekednek azirt.
 28 Az földnek sok riše vagon / nincz rišed vr isten
 Az földön / mert mind ellened állanak itt.

Az summāriumot hog helyn nem vetők ez lán oka / hog
 fišēn viúok ešünkte az mü nelwánsnek mindenben valo nag
 nemess voltat.

AZ OLLAN IGHIK

rül valo tanusag / mellek nem tulaydon
 iegzisben vitetnek.

Inden ighe / minden bešid akarmi helyen / auag tul
 landon iegzisben vitetik / auag nem. Tulandon iegzi
 ben vitetik az ighe mikoron el nem tauozik attul /
 az mit fiuáltkippen kell iegerzi. Nem tulandon ieg
 zisben vitetik mikoron el tauozik attul / az mit fi
 uáltkippen kell valo iegerzi. Azirt az ighe mikoron tulandon ieg
 zisben vitetik konu meg erteni azt / mikoron nem / nehéz . Az
 sok ighiból bešid isten / melleben ha az ighik el nem tauoznak az u
 gulandon iegzisekru, konu az ollan bešidet meg erteni / ha kediglen
 el tauoznak / nehéz. Hog ezt konnebben meg ertesseful elospor az
 ighikru vetel pildat / az vtān az bešidetru.
 Mit iegerznek az mü nelwánsben ez kóvetkezendó ighik. *Bün*
 Kenir / Rest / Vir / es több ez fele ighik / mikoron az bešidetben lū
 lón

lön magofnak vettetnek / és tulandon iégzifiben / minden ember érti /
mikorön el táuoznak az ü tulandon iégzifekül nem minden érti.

Bün. Ez ighe az bent irásban niha áldozatirt vitetik. Az isten
Ofeas profctának általa igéfol. Az papok az en nyemnek bünreit is
fik. az az / avval ilnek az mit az bünirt áldoznak. Szent Pál és es
zen ighit vgan ezen iégzifiben vífi nem ezak egg helen. Mikor az
Zhriftusul folna az Lortinhuibelielnek irt másod leuelinek ötödik
vifiben / ez befiduel il. Azt az ki bunt nec. tudott / bünne tiue Mell
befidben ez ighe Bün / kēfber vettetik / előfőr tulandon iégzifiben
másodfőr nem. Bünne tiue / az az / bünirt valo áldozattá. Ez iég
zifiben vífi ez főuetkezendo helen és vgan azon Zhriftusul foluán
az Gala. 3. Bünne lún mü irettünk. az az / bünirt valo áldozat
e a. és ennél több helen és. Mell befidelnek nemiben ha ez ighit
tulandon iégzifiben venni mindenkorön / semmi az keresken hüttül
adeghemb sententia nem volna.

Kenir. Ez ighe miko
ron nem tulandon iégzifiben vitetik minden illetet iegez gáforta az
bent irásban. Mikorön be ment volna Jesus / vgy mond bent Eus
kärz / az fariseusoknak nimell feiedelminek házaba fombat napon /
hog kenirt egif. kenirt egif / az az / ebillik. Eu. 14. Az apostolok
nak ez elekedetinek fönüiben és nem eggber vtitetik ez iégzifiben.

Test / és Vir. Ez ighit gáforta embert iegeznek az bent irā
ban / afar eggütt vettefene / s afar fülön. Az test / és az vir iclentif
nem tútt teneked / az az / az ember ki testből / és virből vagon. Ig
fol üduözigtēnk Peternek az hütnek vállafának atändikāt ü benne
hiziruin. Matth. 16. Vgan ezen ighe niha az ollan kinirt
vitetik / mellek az vir ontáfirt fell fenuedni. Az ü vire mü rantünk
igen / és az mü fianton / az az / mü fenu:ggüt az kint / mellek en

Nem femin itefuel. Mell befid tulandon iegzisen igelnek. El
ronusagot adit tuncetek/mellet fonnen meg foghattatok / es n. m. ole
lat mellet meg nem foghattatok volna az benne valo nehessighirt.

Ez ilfen befiduel tele az bent iras / m:libez hozza fell bokni
annak az fi azt oluassa. Konu kediglen hozza bokni az mu nipunka
nek/mert nem ideghen ennek ez ilfen befidnek neme. Al ilfen befid
uel nazonfid valo bolafaban. Al ineketben / fiualtippen az virag ine
ketben/melleketben ezudalhatta minden nip az Magyar nipnek elmje
nek eles voltat az lelisben / mell nem egib hanem Magyar poesis
Mikoron ilfen felsighes dologban ilfen ala valo pildauat ilek / az
ganenban arant keretek / nem azon vagot hog az hufagot dirzirem
nem dirzirem az mirul ez ilfen ineket vadnak / dirzirem az befid
nek nemessen valo berzifit. Azt hiszem hog erted iminarañ hog az
felul meg mondott befidetben egebet fell ertent / hog nem mint az
ighit lattatnak iegerzi / erted hog ezekben az lapat / nem lapat / az
biru nem biru / az burza nem burza / az polua nem polua / az fa nem
fa / az ten nem ten / hanem ezal valami hasonlatossaghirt vettet
nek ez iegzisen. Egib bolni valamell befidnek tulandonlagarul
egib valamell nelvonek tulandonlagarul. Az ighi ha tulandon ieg
zisen vettetik tulandon minden nipnek az u neluin / mert ez ilfen
ighiuel minden nipek eggkippen ilnek. Az tur tulandon iegzisi
ben minden nipeknél egget ieger / azonkippen az viz / az kcsir / az
bor / es az tobbi. Nem tulandon iegzisen nem mindenforon eg
get ieger minden neluen. Sun. Ez ighi mikoron nem tulandon
iegzisen vitetik es / tulandon az Sido nelvonek / nem tulandon az
Magyar nelvonek / mert ez fot nem fotta aldozotirt vetni.

Ezest vir / ez ighit mikoron nem tulandon iegzisen vettetek es
tulay

tulandon az Sido nétkenek / tulandon az Magyar nétkenek és /
Mert misippen az Sidof ez ighitet Postaf emberirt venni / azon
sippen az Magyarof es . Gonof testi / gonof vir / az az / gonof em-
ber . Ez ighé es fenit misoron tulardon tegz isben nem vitetik es /
tulandon az Sido nétkenek / tulandon az Magyar nétkenek / érzéd
nem az tulandon tegz isben / hanem az Bolosnaf moggaban / mert vé-
le pinte og il mint az Sido nip . Egg fenieren vagof vele / az az
egg iletén . Keneret attanaf néfi / az az / tistet honnan ileté legen-
El vuttik fenert / az az tistit mellból ileté volt .

Sof ez féle bekidnek neimuel egg sippen ilunk az Sido nétkel /
es Göröguel / sokual nem ilunk / az melluel velet egg sippen ilunk
annaf kedue vagon mü nälunk es azon sippen mint ü nälök / az mel-
luel nem ilunk / kedue nincz mü nälunk / de az bútsig fiberint az Bent
irásban ezefuel es ilunk / mellet üdövel keduelet lifnek mü nälunk
es . Mind ezefül pildat hozni ighen hoszu volna . Az irt sof ez fé-
le bekidnek neme vagon az Sido nétken / sok az Görögten sof az
Rimai nétken / melluel az Magyar nétk azon sippen il mint ez
nétken való nipel / sok mellueli nem il . Az Bolosnaf moggat es min-
den nétken iol meg fell érenti / es affippen fell Polni mint min-
den nétkenek folása vagon . Mind ezefül vedd ez pildáket . Az Ro-
mai nétkenek folása ez hog igen Polson . Köbön telek túdófor . Az mient-
nek ez . Köön öf tünetik . Azon sippen az Rimai nétkenek folása ez
hog igen Polson . Fillgetek az islent . az mientnek ez . Filletek az islent
tül . Errül az titüön afarna irni egg fönu telnek benne mü

nelunk mostan sem üdönt / sem erönt ninczen /
hog errül sok bekiduel irunk .

az nehez

AZ NEHEZ IGHIK

nek Magyarágurul / mellet az vj testamentumban
vadrak / A b c berint.

Uden helixben az ighiknek igaz iegrise iol meg
fell érteni. Az ighikből vagon minden besid / mint
ennek elötte meg mon: am / azirt ha valaki az ighik
nek igaz iegrise iol meg nem érti / az besidet sena
érti meg. Sofan sok ighiket más értelemben vishnek
hog nem mint az ighiknek igaz iegrisek volna. Az kössig köz ighi
nek közzöle alig il egguel igaz iegriseiben / mint ez könyüböl ebedbe
bebeted ighen könnön. Szűssig azirt errül irunk. Nimell ighiknek
az könyűben magyarázatta helyin vagon / nimellnek ninzeren. Más
zak az ollan ighikről irunk az melletnek helyin ninzeren magyarázat
ta.
Az Arul.

A samosna ez ighi ez Börög köntül iü elemosini / Magyarul ez
kenny / Irgalmasság. Alamosnát adik / azaz / irgalmasságban
seclzim.

Alfa. Az Börögöknek huszön nig betüöl vagon / az első betüt ig neue
ak alfa / es ig iriak α / az vtollot ig neuerik omega / es ig iriak ω
Innakofairt az ki első valami dologban alfának mondatik / az omega
neuzete alatt vtollso érteit. Az istennel fia elsőnek / es vtollsonak
monga magat / mikorön ig bol / az isteni látásról palo könyűben. Za
ogof az α / es az ω.

Alleluia / Sidul. Magyarul. Diczirijtel az vr istent.
Amen Sidul. Magyarul / legen vög. Dialul fiat.

AA angol

Angal Borögül. Magyarul kővet / köz hie to mind enekuel / kif az
esten úzenerit vijelik.

Apostol Borögül. Magyarul nékto kerint valo kővet.

az B rül.

Baal sidoul. Magyarul or / mester / seidelem. Innen iü ez ho Bál
aán / liben errül emlekezet Roma. 11 ripiben

Bar Jezu Sidoul. Maga. Jezu fia /

Bariona sidoul. Maga. Balambnak fia.

Bartimeus. Eunus fia.

Barptolomeus. Ptolomeus fia.

Belial Sidoul. Magyarul gonos. Ez neuertetik az ördög hog min
den gonosnak atka legen. Innen az gonos emberek Belial fiainak
az Sidok közzöl mikif innen mongaf hog eredetei vissen ez ighe /
hog az ördög nem hagja elminket tel emelnünk.

Beelzebub Sidoul. Magyarul legetnek báluaána. Innen villem hog
iü ez ho Berezeg / mint ha ezt mondanak beelzeb.

Belehem Sidoul. Magyarul Kenirnek háza.

Bethesda Sid. egá viz valo Jerusalemben közel / mellnek egá ríft
ben nán tuholot mosattatnak valo. Mag. ezt tifi nán tul / nak háza.
Bölzet. az pogánok közzöl az bölzetnél valo az birsdalom / tífet
ez boual neuznek valo / Magi. Dagon fi ez hot ez Sido hotul
monga iünt Magyhim / mell az elmilkedirül vissen eredetei. az böl
ezekhez illik az nag dolgotrul valo elmilkedis. Egebet ezt Perfa
beli konak mongaf. emlekezet liben ez borul bent Marbenal 2.

az L rül.

Caram matha. lásd az X betinél.

Chriusius lásd meg ez igbirül ez hot Bressico.

8

Az Drül.

Derma/ez honak eredete ez diak borul vagon decima-magyarul
112rd.

Diak. ez honak es Görög betul vagon eredete diakonos ma-
garul folga.

Az Brül.

Egghar/isten tífleffig hire rakott har/templom. Innen vün ere-
detet ez fo hog az kereftének eleitn eggütt laknak valo/es egg
hazban/mint meg vagon trua az Apostoloknak ez elefedetirül ire
fönünel 2. rífiten. Innen viften eredetet ez fo

Eggharbeli níp/azaz/kereftén níp. Görögül ecclesia.innen ez eg

Egghari nípel.azaz lelki páptorok. Görögül ecclesiastiri.

Enocenia görögül. magyarul meg vnyitálnak údnepe.

Eretnek. ez fo es Görög betul vütt eredetet hereticos.

Euangelion Görögül/magyarul Istennek mú hozrának valo kedüs-
nek/es az ústa által valo meg váltásnak úzrenesi.

Az Brül.

Gatbatha sidoul/görögül lithostrotos/magyarul padimontum.

Behen/sidoul/magyarul Dinromnak völge/egg hel vala Jerusalem

hez fözel/az fi ez heluel bír vala annak Dinrom vala neuer/azire

vigre Behinnomnak fogaf ez helt hñni. Vighezetre Josias királ

meg fertezteté ez helt minden dögöt/es minden vralatoffagot o

da hönatvün. Az euangelionban az pofolirt vitétel/es az pofolbara

Behseman sidoul/magyarul firnak völge. i valo kintt.

Bolaotha sidoul/magyarul fufarónának hele. E gg hel vala ez Xes

usalem kúlul/helott embereket fofonak vala meg ólnt. Szofifok

vala lediglen az Sidofnak hog afarmi helnek onnan adnának nevet

az mi az helyen volna. Mitippen nemell heget cedrus heget hinal
 vala / ni mellet olaszfalnak heget / miuel hog ez hegeten cedrus fa
 vala / es olaszfa / azontippen ez hely hinal vala fukaponaanak helynel /
 hog az meg holt emberelnek tetemetuel fel tolt vala / mell tetemet
 forzott miuel hog fu az fukapona / az fu tetemrul attanak vala nes
 uet az helynel nem az egéb tetememrul. Vadnak kif azt mongak hog
 az adam feiekaponaikat talaltak volna ott meg / es onnan attanak
 volna neuet ez helynel. Ez hely kopasto heget magaraztat mind ez
 ideiglen az baratok az az diak bora nizuin / es semmi fulombst
 ghet nem aliquan lenni ez fet diak so forzott / calutries caluaris /
 mell boknak az eggit kopassagot ieget / az masik fukaponaat

az Krul.

Hosanna sidoul / magyarul kirlek udvozijo.
 Husit az hus itelrul / nem husit az bus vitelrul / auag az hus
 nak el vittisrul. Sidoul passar auag fasa / az az / ornak meneti

az Krul.

Iesus sidoul / magyarul udvozijo.
 Israel sidoul / magyarul ezt tisi / Isien mellett erossen viuo fir
 tiu / cuag / Isien neve vallo ember. mell igbinek magarazattubak
 sokan botranforztanak meg.

az Krul.

Karam matha sidoul / magyarul bolalnak atka. Ez boknak tegzi
 sirul sokat irtanak az doctorok / de igaz magarazattat nem ve
 hettik az irt hog ez igbiuel tistiän nem iltenek ez ideiglen az betufok
 ez ighiben el forgatuän / es vele ig iluin / Maranatha / ennek igaz es
 felmit attamü idöntben az Házvilágosító Janos.

Kalkolyban. fet bokbol valo igbe / mellnel eggit ertzet ieget / az mi

fiſt ſit iglén ſemlén. Minſ Suidas monſa drägabb állot az arag
nal/mellet ſuegból es ſüböl mond hog ereſtlenel. Minſ Plinius mon
ja ez éríznek neme/mellet az földből a'nal/es mell righi údöben
mag drága vala/liſen emlekezet errül az iſteni ſelen. va. fönüten.
Kefas ſidoul/görögül petros/innen peter/mell ſo ezt igzi/ſüſſiſſa
Kereſtén/ez fonof az mü ſeluúntén nem az kereſtül/ſem az ſe
ſteliſrül lün eredete/hanem az Zhrifſtural. Meg tetézif ez az
Börög hatol Zhrifſtionos/melluel az diakof es iluel. Az kereſteliſ.
nem tiſen kereſténne/hanem az kereſtén hüt az io iſtuel egetem
s. az Zhrifſtural vüttüf azire ez neuet kereſtén ſha tiſtán ſoluanſ
ſ ſoluanſ/ Zhrifſtian/nem kereſten/mell ſo ighen el cáuozif az ú
redetiſüi. Kipes hinni hog righén az mü eleink nem igen ſoltaz
ak mint moſtán. Az mü ſeluúnt nem mindenforón iol köueti az ide
ben ſeluuet. Az fiſt moſtán kereſténekref hivatatanſ/tiſtábban/sem
azben hivatatanſat Zhrifſtus ſipinek. De nem illik az meg ſoa
rt ſghitül el táuzni.

ſig/az Stadiumot ſigneſ magaröztiſt/ de az ſig miſzet a ſo ſei
n nem monhatom/ ega ſutáſre ſöldnek magarözhattak volna.
ſidron/egé vólga vala Jeruſalem mellett/mellet ſidoul ez neuet
nak vala/ azire hog ſott vala ez vólga/ ezen egáparaf ſet vala/
ell niha ez af olig terézif vala/ niha el apod vala telleſſiguel.
ſollgrum diaſul/ görögül ſolurion/ mü náluſt ninczen neue ez.
ſinek/ de ſit boual/ oruollani valo ſernek magarözhatnok.
urban ſidoul/ magarul iſten tiſteſſigire valo aiantif.

Az Múſul.

T oláto/ ez ſeuat ilik miſforón máſ ſet nem találnik. Zeger ez
ſghe minden állatat/ melluel diſnok tortonaf/ aſar ſórlól ſe

XX in gen

gen / s'akar bor seprű / akar ser seprű / akar selezet / akarmi egéb, tal
lhet el távozif ez igbe az görög potul. Az Timetet ser seprűnek
fordítottak .

Sammon / ez so sem sido so / sem görög so / hanem syriai so /
mell ű nálok neresighet tegez / azaz / lazdagfágot.

Messias sido so / görögül Xhrisus / mell két honaf ez két nélciken
egg igzise vagon / tud ni illik ez. Meg fenetett. Ez nevel neuzte
tik az bent irásban az menni firaf az istennek sta kit az bent lilel
meg fenetett vala mint Xsaias irta / kónuinel 61 rísbiben. Ez ne
vel neuztetnek gaforta az földi firafok es / mint Xsaias irta kónál
nek 65. rísbiben. Ezt monga / v'g mond / az vr. isten az en Xhrisus
samnak / az Xrusnak.

Manna sido so. Innen vagon eredete ez honaf Minna / mellet az
bent irás angali eledelnek fok:tt neuzni / nem azire hog az angos
lok efféle eledeluel iltenek volna valaha / auag ilninel / hanem hog az
mennből pállote legen le / mell honaf igaz magarászta ez / s'is itel
hog kiben pállott legen le az menni orfágbel. Ez pot ennef elötte is
magarászta / miczoda ez .

Molof ez so báluant tegez / mell belöl húzog vala / es ezen hét ren
tet bel vala. Az első akkor nitak vala fel mifor nemess vendig bu
zát akarnak vala áldozni / az másodikat miforon gherlitzéket /
az harmodikot miforon iuhot / az negediket miforon kosi / az ötödik
ket miforon borut / az hatodikot miforon ókrót. Az li fiát akarta va
la meg áldozni annak az hetedik rentel hele nitak vala meg. Ez
báluannak az lipé ottan vala mint egá boruinaf / az kezett el terítet
te vala / hog valamit venne azokrul kik ott elötte állanak vala. Ez
tánzelnak vala az onfözbe mig az elcuen germeket az báluá / ban

meg ighetnek az tüzben/ es dobot vernel vala/ hog az germel sanga
rajac nehallanak. Az hely holott ez bāluān vala/ hījā vala ez fūval
Zolot / az dob verifur. Vala ez hely egg vālgben/ mell földuel egg
ember bir vala. sines Hinnom vala neue/ ez emberrul vighezetre ezt
Schinnominal es kezdet hījā. Josias kirāl ezt vālatos helye tiug
mifron minden d. hos dōgōt oda hāgigōtatott volna/ es minden
egēb ferce. mes állatot. lifen emlekezett ez borul az apost. rzle.

az Prul.

P arascue görögül/ magyarul sol fūval / kifületnek napiānak
mondhatnok / ez napon fīfūlnel vala az ūdnepre az Sidof.

Pūnfōst/ ez fō ez görög botul vīfen eredetet Pentecoste/ magyarul
sol fūval/ ötuen napon valo ūdnepnek mondhatnok.

Pūspōf / ez fō ez görög botul vīfen eredetet vīscopes / mell magas
rui ōrizōt ōr állot/ hozza lātōt tegez. Az pūspōfōt tīfke ez hog az
isten nīpīhez hozza lāssanak. ūfōt ōrīzzit ūfōt il: offit iseni tar. vā
gu. Les neuelnek eleghet tegenek, ha nem tīfīf hīāba vīscit ez nevee

az Xul.

R ama/ magoss hely.

Rentel magyarul/ görögül thesauros / houā ember vāsamk
drāga marhāt rent. Innen vāgon eredete ez fōuetkezendō ighīf
gen Rentel hāz / rentel lādo / rentel meho / rentel sīnez. Emler
kezet lifen ez ighīrūl bent Mothēnāl 2. rīfben. Meg nīcāt/ vō
mond/ az ūrenteleket / az az / azt houā be helhez tettik vala az bōl
ezet az aiāndifofot / mell. fet az ononnan fūlete. t mennēi kirālno
hoztanak vala/ afar az lādā lāt ligen/ s afar mi egēb vīra valo fer
fām. Nem solunk ig meg nīcām sīnezemet / hanem ig/ meg lezdīā
sīnezemet.

az Sūl.

Sabbot

Sabbacty sidoul / magyarul sol szerget lege. Satorra hact &
ighuel az bent iralban holot az isten sergetnek vranat iste
hinet mondatik.

Sadduceosok / hārom kerzet vala az Sido nip közt. Simellak
Sadduceosoknak hjuattaknak vala / nimellek Fariseosoknak / nimel-
lek Essenosoknak. Ezek mind illetnek nemuelk s mind bútuul kuloms
böznek vala eggimastul.

Satan sidoul / magyarul ellensig / vadolo.

Srenopegia görögül magyarul sator vonasnak üdneplnek mondhattuk
Sifamin fa / ez ighirul emlezet lipen bent Lufarznal. Ezt nem
fanak monga lenni Zesus hanem nimi fanak vitezinek / mell nem
terem hanem Egyptusban / niellet ott ez neuel hijnal. Moroskos
De mü nekünk infabb fell hinnünk az bent irasnak / hog nem mint
az pogān irasnak.

Sifit magyarul / görögül sis / mell két ho közt hasonlatossag pogān
Dialul erugo. Firegnel neme / mell az Romai heluē az rāgān
viben neuet. Ezt roldanak magyaraztat / de buzarul lipen emleke-
zetet bent Mathe holott ez ighuel il / es ruhān / az buzat az sifit
īfi meg / nem az rofda / az ruhāt az mol.

Sombat sidoul / magyarul Sogdalcu.

az Trul.

Totaf / avag totafot sidoul / görögül sylecteron. Homlofen vala
ileffig vala az Sidoknal / siket azok feletbe tisen vala hog el
ne feletkezzenek az istennek paranzolatirul. Kaldai nekuē ig ne
erzetetik Thfillin / mell foval az Sidok mostān infabb ilnek hog nem
mint az ünōn hādūal / ez ileffighen hātul az feleten gomb vala /
mellnek formāta ollan vala mint egg kereszt. En az Sido foval

afant

alorik infabb ilni / hog nem mint az göröguel / miuel hog fent
Mathe sidoul irta az euangeliumot.

Touiffes lapu. görögül tribulos / nimi sünek neme / mellnek tö
uiffes leuele vagon / es felete magua / az buza főzött es főfött te
remni. Szamar touiffnek es magaraztat ezt / de az samar touiff
sem az buzaiban nem főfött teremni / sem felete magua ninzen.
Ha igaz az mit az Totostul értek / ezt fent Jeronimus az u neliwe
fengheleghenek fordította / de sünek neme ez / nem farak neme.

Az Brul.

V endig tarto magarul / görögül archtrickinus / fi valami laló
dalomban az vendigekhez lát / es gongát viselt / hog minden
teleffik / es fogatkozás ott ne legyen.

AZ MİRŐ SZERSZA

mostrul / mellekrül az fent irásban emlekezet lisen.

A Sida nipnek sok mörö perßamot vala / az mörö per
ßamotnak sok neuel vala. Nimell mörö perßamual
ßarraz állatot mirtenek / tudni illik buzát / arpat / es
egéb effele állatct / nimelluel hig állatct / tud ni illik
bort olant / es egéb eff ele állatct / az mörö perßamot
nak neuel rend berint ez vala.

Es / Saturn / Rabos / Log / Kor auag homer / Dit.

Az Es három Saturnual telik meg / az Saturn hat fabosual az
Rabos hat Logual / az Log hat sulmorual.

Az Eogual mind þárraz állatot mirnel vala s mind hig állatot /
es ighen kirzin miró vala / mell hat tukmonual telik meg / mint meg

Az Rabos huþon nig tukmonual telik meg. Cértid

Az Satum þáz neguen nig tukmonual

Az Efi afar efa / 432 . tukmonual telik meg.

Ez Efi tiþen egg þoinert / mell miró þerþamot mäs netvel fornál
es neuze nek / mellrül þent Eufarznál . 16 . riþben emlekezet liþen /
4300 . tukmonual telik meg / es egg tukmonnat fözel neged riþtuel
leg nagubb miró vala azirt ez az Sidoknái.

Az Hin / melluel hig állatot mirnel vala 12 . Eogual telik vala
meg / az az 72 . tukmonual.

Ezt az Sidok irnák az ú miró iókrül . Ezeknel több miró þerþamot
es vala az righieknel / mellekrül fóru vala értelmet venni / ha az bóle
azek azokrul egg kippen irtanak volna / ha azokot es effippen miró
fik volna / de nag külömbözis vagon föstöt / mind az miró þerþamot
nak neuzekrül / s mind mirtikekrül / elég az egg úgu kereþt énelnek /
fiknel en ezt trom / errül róuid értelmet venni.

Bat. miró þerþam vala az Sidoknál / melluel hig állatot mirnel
vala / ha igaz az mit az Görögök irnak errül þáz neguen nig font
ual tölt meg / liþen ez miró þerþamrul emlekezet þent Eufarznál
16 . riþben / holott az adoff ig mond az dolgofnak. Száz Bat olans
ual tartozom.

Rád. caddus auag metreta / mell ighituel mind görögök s mind dia
kok ilnek / azok vtán mü es / miró þerþam vala / fözel þáz font fir bele
Ehoenir / ez fús mirtik vala / melluel egg napra valo abrafor adnak
vala az abraforofnak / az az / mellbe egg napi ilis fir vala / at or es
ton / s afar háznál, Eíþen errül emlekezet az ístem telenskrül vala
Köniben . 6 . riþben . ott bezúnek fordítám.

AZ PINZEKNEK NE

mirül/mellefuei az righieket illetenel.

Nag muntat tüttenel benne az bölczet hog az righieket pinzekes
rül bizon értelmet vehetninel. Nehez fediglen múnentünk Ma
gároknak az righieket pinzekrül telles értelmet vennünk / teleiben
három ofirt. **E**ggirt ezirt / hog az righieket pinzeknek sok
ribe volt / az mientnek keues riße vagon. **M**ás ofirt hog az
bölczet között az righieket pinzekrül nag sok féle vilcedis vagon
Harmad ofirt hog az righieket pinzeknek neue mú nálunk ninczen.
Riszerigetünk az irt az righieket pinzeknek bamlalásaban ideghen
botualit núnk. **E**zt es tudni kell / hog mikippen az mostantálnál
az onkippen az righieket es nimell pinzeknek neme aran vala / nimell
ezüst / nimell értz. **A**z Talent aran pinz vala. **A**z Denar ezüst
az Quadrans értz. **E**z nehezsighet az Sidof el afaruan táuortatnk
es az righieket pinzekrül telles értelmet afaruan adni ig unak.
Obolus / tizenhat arpa semet nom.

Drachma auag Denar hat obolus nom / auag filenrzuenhat magot.
Siclus nig Denar nom / auag három báz / nolrzuen nig magot.
Libra / auag Mina / husonöt Siclus nom / az az / filentz ezer /
es hat báz arpa magot.
Talent hatuan Eibrat nom / az az / öt báz ezer / es hetuen hat ezer
arpa magot.

Errül egebet ig itnak.

As / afar assis Romai pinz vala / mell az Denárnak tízedik ríse
iri vala.

Denar ez es Romai pinz vala / mellen az **L**zárárnak Augustus
33 ij na!

naſ aſag Eſbertuſnaſ vala ſipe/ert az euangeliumbol meg érthet
ted/Matth. 22. ez közel tiz magor pinzt irt.

Effele righi pinzetet moſtañ es látunk. Az righiel egg deniart ad
naſ vala egg napi mübe/ert es meg értheted az euangeliumbol/
holott emlekezet liſen az bölo müfeſtrül. Matth. 20.

Az Drachma Görög pinz vala/ert az bölczeleſnek közzöle nifit
azt mongáſ/ hog annit tiſen mint az Denar/ nifit azt mongáſ/
hogheted riſiuel nagubb az Denar az Drachmānal.

Didrachma/ két Drachmāt tiſen/ egg ember ennit adott adobaſ/
mint az euangeliumbol ert es meg értheted/Matth. 17.

Az mell pinzē az Chriſtuſt Judas el árulta volt/két anninaſ lát
tatit lenni mint az Denar/ mert pildāia es māſ. Mert vagon mo
ſtañ es Pariſban egg pinz/ ereſtebe foglalua/ mellet azt mongáſ/
hog egg legen az harmincz pinznek közzöle.

Stater/két Didrachmat tiſen vala/két ember ennit adott adobaſ/
Mina Görög pinz vala/ tiz forintot tüt.

Quadrāſ Romai pinz/az affnaſ neged riſit irt.

Talentum/akar Talent/ez pinznek neme ſot ſéle vala. Az Athēſ
naſbeli Talent neuzetēſb vala az többi közzött. Azirt egg Athēnaſ
beli Talent hat ſáz forintot tiſen.

Tiz Talent/hat ezer forintot.

AZ BETEGSIGHEK

rül/melleſtrül az euangeliumban emlekezet vagon.

Hidropicus Görög ſo/mell nimenemü betegſign:ſ nemit iegzeſ/
ſet beteglig vagon az emberi teſſiben/ ezt közzöl böze riſinet
in:zen neuz az mü ſelwāntōñ/mint ennek es. Miſerōñ ember

re esik ez beteglig/sáruiz kezd folni az ű hufa es büre fözött/em
ber. 'vizet igben küántat / mennél többet isit / annival inkább som
tuhoz .i/ez betegligbet belpoklossagnak magarärtal / mert egéb
netet nem talaltanak néli / mell nem igaz magarázat / mert lehet
valaki belpoklos / ki ez betegligbe nem esett. Ez betegsignek az
Görögök / az viz utalrul attanak netet.

Paralysis / Görögül. Magyarul Ina szakadott ember / ott beteglig
mell mikorön embernek tessinek valamell risire esik / az meg alofik /
es etoel nem kezd birni. Ez az beteglig mint en alintom mellet
az köz nip Guttanak hiu / mellet fändalomnak magarärtanak /
Egéb az fändalom / egéb ez illen beteglig.

Egéb fele betegligbetrüül es liben emlekezet ez fönüben / mellekrül
mostan semmit nem ishatunk.

Az főú nomtalo isteni feduet fiuā annaf/az
fi ezt oluassa.

Ha valahol az nomásban való vitékre talál/abbol en túled bo-
rānator firek. Mert hóg meg érzéd ez főúuet nem en fez-
dettem el/hanem más / fit az io or sol ideig/ nag földsiguel itt tar-
tott. Es miforón el fisen hozra fogott volna/ es lattal volna hóg
az nehezen írhetne vighit/ vó hiuata enghemet hozraia/hóg
ez mennél hamarabb az ferefténeket fezebe iuthatna. Mifo-
ron azirt lattam volna az betút/ hóg nag fisedelem nélkül nem
mihetne véle/ mint hamarágual leheté vgan azon betút meg iga-
zítam/ egg nihānat hozra ezinaluā/ hóg papora lenne az dolog/
es hamarabb vighit írhetnók. Mert iobnak tetézet/ hóg ez főúu ha-
mar fi kelhetne/ nò ha nem ighen fip betúuel volna/ hóg nem mint
fip betúre erőfódnint nag fisedelemuel/ mell dolog az ferefténeket
ighen fáros volt volna. Azirt mondām atāmsia/ hóg ha en te res-
ād való refintetből ez munkat fel vüttem/ te is feues vifet meg
enghegá mostān/ es ez első munkantat io neuēn vaged/ ennek
vtanna feigleē meg látod hóg az fegelmes istennek aforatábol
iobban hozra fipulók/ hóg io modon fólghaffal az ferefténeket
ez fēle dologban. Mert bizom az en io vramnak feghitfighiben/
finc/ mint hóg mindenben nag fergalmatossága vagon/ valami
ez orbāgnaf meg maradāfara vagon/ azonfirpen erre fiuāltipa-
pen való genāa vagon/ hóg az főssig az isteni tudomāban
gararodāst vegen. Azirt ez főúnek fi menifētis az
isten vtān ez fegelmes vrnaf főbenned/ es ütet
az istennek atānlad/hóg az uuēinek eleues
mentire fofaig meg tarza.

Iolleshet elsig vigázásunk volt erre/hog viték ne esnek/de meg is
valami fevés törtint/mellet az nyomtatáskor esünkbe nem vité
tünk/hanem az vtán/azirt azokat ig igazihabos meg.

Az euangeliomoktan.

6. leuelen. az a berühöz. 4. negedik linnán. attafiat belett oluass/
attafiat. de az Bilen valo berüftül fel sámllakad az linnát ne ala.

17. leuelen. e. 7. sipoland belett oluass. sipolant.

25. d. 5. letevednek belett oluass. le telepednek.

40. leue. d. 6. vegitel belett oluass. vegitel el.

50. le. f. 7. Sim. kediglen felesigbe be. ol. Sim. kediglen napal

51. le. c. 3. az tomlóbe belett oluass az o tomlóbe.

66. le. b. 1. János es Zebed. belett oluass. János az Zebedgus.

70. d. 1. vradot istentekdet be. oluass. vradot istenedet.

129. f. 8. orságaba belett oluass. orságba.

184. a. 1. Eisiraraba be. oluass. Eisiraba.

Az nehéz igbik főzött/az ighiben Kentek 2. li. olu. fővelkezendő
igbiknek. Egéb viték nem igben vagon ol/mellet meg kellene te
gerzi/ mert ha mell vagonis afarki ú magatul meg igazihabosa.

Ünfighetben Abadi Benedek nyomtatka
vala 1. 5. 4 1. éftendőben.

AKADÉMIAI KIADÓ — AKADÉMIAI NYOMDA
BUDAPEST, 1960 — FV. BERNÁT GYÖRGY.

